GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.
Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.
Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.
All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.
If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

Universitetsbiblioteket

Vita
Sr.

Återfunnen.

Verklighetsskildringar

ur

Stockholmslifvet.

Af

Hans Hansson.

STOCKHOLM,
CL. HANSENS Förlag.

STOCKHOLM
VICTOR PETTERSONS BOKTRYCKERI
1897.

FÖRSTA KAPITLET.

Hjelp mig, hjelp mig!

En kall och månljus novembernatt 1891 omkring klockan en qvart öfver tolf trädde aktuarien Ferdinand Hallman och hans två vänner, grosshandlaren Sven Mörk och ingeniören Hampus Segerlind ut från Skomakarekällaren i Stockholm, för att begifva sig till sina hem, efter att hafva druckit sina aftontoddar och för hvarandra berättat historier.

Skomakarekällaren i Stockholm är en gammal, välkänd restaurant, inrymd i för detta skomakareembetets hus vid Slottsbacken, och har äfven ingång från Bollhusgränden.

Då man genom sistnämnda ingång begifver sig till källarlokalen, har man att först passera en ganska lång förstuga, hvarefter man inträder i skänkrummet, hvilket är beläget alldeles i den räta vinkel, som matsalarna bilda med schweizeriet och de enskilda rummen.

I detta skänkrum har till höger om ingången invid en kort disk kassörskan sin plats, till venster är ingången till schweitzeriet, rätt fram ingången till stora matsalen och mellan dessa ingångar finnes en större klädhängare, ett fönster och framför detta, ett litet bord, invid hvilket tre personer bekvämt kunna få plats; det enda serveringsbordet i skänkrummet.

Vid detta lilla bord plägade de tre ofvan nämnda skomakarkällarens stamkunder samlas om aftnarna minst tre gånger i veckan. — Det var i allmänhet tisdagar, torsdagar och lördagar som de tre gamla ungkarlarna samman-

träffade i den nämnda lokalen och vid det nämnda bordet, hvilket i regel dessa dagar derför veks för deras räkning redan ganska tidigt på eftermiddagarne.

Hvarför gubbarne valt tisdags- och torsdagseftermiddagarne för sina samkväm, var mycket derför, att dessa aftnar vid elfvatiden, plägade ett större antal af sångare, tillhörande Stockholms allmänna sångförening, efter sina

»Hjälp mig, hjälp mig gode herre!»

repetitioner samlas i schweizerirummen och der uppstämma glada sånger. Gubbarna, som under sin studietid tillhört Upsalasångarne, gladdes mycket åt att höra den gamla, välkända qvartetten sjungas gladt och okonstladt vid glasens klang och försummade derför icke gerna att infinna sig på Skomakarekällaren sagda aftnar, samt funno sig temligen besvikna, om föreningsmedlemmarne någon afton strejkade eller voro för fåtaliga.

Den novemberafton, hvarom nu är fråga, var en torsdag och denna gång hade sången i fulltoniga ackord trängt

ut i schweitzeriet till de tre toddygubbarna, hvilka derför voro vid särdeles godt humör och nu skildes åt utanför porten vid Bollhusgränden, för att begifva sig hvar till sitt, efter öfverenskommelse att åter träffas på lördagsqvällen.

Grosshandlar Mörk och ingeniör Segerlind hade sina bostäder på norr, men auktarien hade sedan många år tillbaka bott i Kåkbrinken n:o oo, hvilken gata är belägen i staden inom broarna och utmynnar från Stortorget.

Aktuarien hade således icke lång väg att gå för att komma till sitt hem.

Stödd på sitt med en hvit benkrycka försedda spanska rör vandrade han långsamt och försigtigt sin väg fram öfver slottsbacken, kastade en sidoblick på den derstädes stående obelisken, hvars skugga i det klara månskenet var ovanligt långt förlängd, funderade, om han skulle gå öfver Stortorget eller begifva sig ned för Storkyrkobrinken till Vesterlånggatan och vidare denna fram till Kåkbrinken, emedan denna brink ej är så brant, som Kåkbrinken.

Allt gick lyckligt och snart stod aktuarien i hörnet, som skildes af Vesterlånggatan och Kåkbrinken, vek in på denna och nådde sin port, utanför hvilken han satte sitt spanska rör under venstra armen, medan han i båda ytterrocksfickorna letade efter sin portnyckel och slutligen fann den.

Just som han satte nyckeln i portlåset, hördes lätta och skyndsamma steg nalkas den plats, der aktuarien stod och småsvor öfver att låset ej var smordt. En ung flicka kom springande från Vesterlånggatan och grep om aktuariens ena arm, samt blickade skyggt upp till honom med sina himmelsblå ögon, samt sade med darrande stämma:

— Hjelp mig, hjelp mig gode herre!

Men aktuarien, den gamle, knarrige ungkarlen, hvilken ofta sett demimondens damer uppträda i dessa trakter och bland dessa samhällets olycksbarn sett mången, hvilken förefallit som späda, oskuldsfulla flickor, lyssnade ej till den framsstälda bönen, utan slängde i stället flickan ifrån sig, yttrande ett hårdt ord, vred i detsamma om låset och gick in förstugan, samt stängde porten och gick upp till sig.

— Ack jag olyckliga! klagade den unga flickan och

sprang förtviflad ned mot Stora Nygatan, förföljd af tvenne ganska väl beskänkta män, liknande sjökaptener, hvilka hvisslade och ropade på henne, kallade henne sin lilla dufva och bedyrade med mustiga eder, att hon ändock inte kunde slippa undan dem.

ANDRA KAPITLET.

Samvetet väckes.

Aktuarien, hvilken bodde en trappa upp, stötte under passerandet af denna trappa förargad sin doppsko hårdt i hvarje trappsteg. Hans goda lynne hade alldeles försvunnit, ty han var, om icke hatare af, så åtminstone blyg för fruntimmer, och gatans nattfjärilar tålde han inte alls.

Dessa nattfjärilar hade emellertid af ålder fladdrat omkring i stora skaror just i den del af staden, der aktuarien hade sin bostad och han hade äfven oupphörligt tänkt att flytta, samt sagt upp sin våning regelbundet den sista juni under trettio års tid, men alltid ångrat sig fjorton dagar derefter och då ånyo hyrt våningen under försäkran, att det skulle blifva sista året, som han bodde der.

Gubben Hallman var nu pensionerad.

Han hade varit aktuarie i generalpoststyrelsen, hvilket embetsverk, innan nya posthuset vid Rödbotorget uppbygdes, hade sina lokaler i gamla posthuset vid Lilla Nygatan. Det var derför bekvämt för aktuarien att bo i Kåkbrinken, hvilken leder ned direkt till detta posthus. När han erhöll pension, kunde han visserligen bo, hvar han ville, men grannskapet med det gamla posthuset, inom hvars murar han arbetat och sträfvat sina bästa år, var honom kärt och han bodde kvar.

När aktuarien hunnit sin tamburdörr och öppnat densamma samt stigit in, kastade han förargad från sig sin

käpp i paraplystället, der den emellertid icke stannade, utan föll ned i golfvet, hvilket gjorde, att gubben blef ännu mer förargad än förut och gaf sitt dåliga humör uttryck genom en stampning.

Aktuarien hade en hushållerska, hvilken i nitton års tid skött hans hushåll. Hon hette Beata Holmberg; men gubben kallade henne rätt och slätt mamsell.

Det hände understundom, att aktuarien, när han kom hem från toddykalasen på Skomakarekällaren, hade temligen svårt att hålla sina gamla ben i styr, hvarför han behöfde hjelp med afklädandet. För den skull hade mamsell Beata tagit för vana att icke gå till sängs, förrän hon visste, att husbonden låg. Hon tillbragte derför ganska ofta de sena timmarna iklädd en morgonrock, hvilande på soffan i sitt rum.

Detta gjorde hon äfven denna afton.

Hon hade just slumrat in, då hon väcktes af det oväsen, som aktuarien gjorde med sin käpp.

Hon sprang genast upp och skyndade ut i tamburen sägande:

Har nu aktuarien druckit för många toddar igen.

Men gubben hade blifvit alldeles nykter tillfölje af de förargelser, som han erfarit och svarade derför skarpt:

Hvad sju tusan pratar mamsell för blanksmörja? För många toddar? Jag dricker, så många jag vill, skall jag säga mamsell, utan att hon behöfver lägga sin näsa i det. Gå hon in och lägg sig.

Hvad i Herrans namn är det med aktuarien! utropade mamsell Beata.

Skulle det angå mamsell, det? Gå in och lägg sig, säger jag! Det är inte nog med, att man skall blifva antastad af kvinnfolk utomhus; man får inte vara ifred för dem i sitt eget hem en gång! Gå och lägg sig!

Ha, ha, ha! Har aktuarien varit ute på äfventyr med fruntimmer! sade hushållerskan skrattande.

Ha, ha, ha! härmade gubben henne. Skulle det vara så roligt det!

Ja, det må jag säga, ha, ha, ha! Så kostligt!

Hör nu mamsell!

Ja, herr aktuarie!

Vill mamsell behålla sin plats och sin grofva lön hos mig?

Ja!

Gå då in och lägg sig genast eller flytta i morgon dag!

Snälla aktuarien, jag skall åtminstone tända ljusen i sängkammaren, medan jag är uppe, det är ju så mörkt som sot härinne.

Hon lemnade tamburen och gick in genom det yttre stora rummet till sängkammaren samt tände der två ljus, af hvilka hon tog ett med sig och gick samma väg ut i tamburen sägande:

Se så, nu är det då åtminstone så ljust, att min gode husbonde kan hitta in; jag skall lysa jag, genom stora rummet, det går lätt att i mörkret snubba på trasmattorna.

Mamsell Beata visste mycket väl, att, när hon talade om sin gode husbonde och visade sig tjenstaktig, aktuariens effekterade stränghet skulle helt och hållet försvinna och att han skulle stilla hennes nyfikenhet genom att till punkt och pricka berätta allt, hvad som händt honom under dagen, så väl det, som gjort honom glädje, som det, hvilket förorsakat honom förargelse.

Liksom alltid förut, var hennes taktik lycklig äfven denna afton och när hon väl dragit af sin husbonde stöflarna, samt satt ett par broderade tofflor på hans fötter, så talade aktuarien inte vidare om, att mamsell Beata borde gå till sängs eller att hon skulle flytta dagen derpå.

Och jag som hade ölost färdig klockan nio i qväll åt aktuarien! sade hon.

Ölost?

Ja, jag tyckte, att det kändes så kallt och ruskigt, så att jag rigtigt tyckte, att aktuarien behöfde något att värma sig med.

Ja, ja, det är allt kallt i kväll. Jag tror det är kallt här inne också.

Ja, inte är det någon värme. Kanske jag skall värma upp ölosten igen?

Ja, det kan mamsell gerna göra. Tag fram min nattrock. Tack. Se så! Ah, det var skönt att få krypa in så här. Sätt på ölosten nu och tag till, så att det räcker till ett glas åt mamsell med. Mamsell har nog blifvit frusen liksom jag.

Det skall snart vara gjordt.

Hon skyndade ut i köket och blåste på glöden i

spiseln, samt lade in några torra stickor och inom kort puttrade i ett emaljeradt plåtkärl den nämnda drycken, hvilken några ögonblick derefter bars in i aktuariens sängkammare och serverades tillsammans med de delikata hamburgerskorporna.

Aktuarien lät sig anrättningen väl smaka.

Slutligen, när han en stund blåst på ölosten och tagit sig några klunkar deraf ur den stora mandarinkoppen, sade han hastigt:

— Hör nu mamsell!

— Jaha herr aktuarie!

— Tycker mamsell, att jag ser förförisk ut?

Hushållerskan visste inte rigtigt, hvad hon skulle svara. Men hur svårt hon än hade att låta bli att skratta, måste hon dock hålla sig fullkomligt allvarsam, ty hon visste, att om aktuarien fått se en enda dragning till ett spefullt löje på hennes läppar, så hade han åter blifvit vid dåligt humör och då hade samtalet med ens varit afbrutet. Efter något betänkande sade hon allvarligt:

— Aktuarien ser ut som en burgen man i sina bästa år, som aktuarien också är.

— En burgen man i sina bästa år, upprepade gubben. — Ja der har jag det! Der har jag det! Hon trodde att jag hade godt om penningar den der fördömda slynan!

— Men hvad har då händt aktuarien? vågade nu mamsell Beata fråga.

— Hvad som har händt, frågar mamsell! Ja det har händt, att jag, en stabel, pensionerad tjensteman, inte fått gå i fred på Stockholms gator, utan här just utanför min egen port blifvit antastad af en ung flicka, som högg mig om armen och utropade: Hjelp mig, hjelp mig, gode herre! — Och hon såg mig rätt in i ögonen, den lättfärdiga slinkan. — Men jag gjorde mig fri från henne alldeles som gåsen skakar af sig vattnet. Ja, det gjorde jag! Kan man tänka sig sådan fräckhet af henne. Men hon trodde att jag hade penningar förstås. — Det var väl sju tusan om jag inte skall säga upp den här våningen till första Oktober och flytta till en ordentligare stadsdel. Jag har länge nog bott vid denna fördömda gränd!

Efter denna harang tog sig aktuarien en djup klunk af den temligen afsvalnade ölosten.

Mamsell Beata blef emellertid tankfull och efter några ögonblick sade hon:

— Tänk om den stackars flickan behöfde aktuariens hjelp!

— Hvad sju tusan säger mamsell? Behöfde min hjelp?

— Ja, hon kanske var skrämd?

— En sådan der skrämd?

— Det kanske var en hederlig flicka, herr aktuarie; kanske hon var förföljd af några råa män och att hon, när hon fick se en äldre herre, flydde till honom, viss på att af honom finna det tillfälliga skydd, hon behöfde.

— Hederliga flickor äro inte ute vid den tiden, mamsell.

— Det kan man inte så noga veta. — Kanske var hon på väg till eller ifrån en läkare, som hon måste tillkalla för att hjelpa en sjuk mor eller annan anförvandt, men blef förföljd och flydde. Kanske just derför, att aktuarien ej alls tog reda på, hvad sorts flicka det var och hvilken hjelp hon behöfde, den sjuka försmäktar ohulpen, om det nu var för en sjuks skull, som hon var ute så sent.

— Mamsell talar som en ärkebiskop, sade aktuarien och försökte att skämta, ehuru han vid sin hushållerskas ord kände en viss betryckning.

— Ja, menade mamsell Beata, väl vore, om jag kunde göra mig hörd och inverka på aktuariens hårda hjerta.

— Mitt hårda hjerta, hvad sjutusan — —

— Ja, så sade jag: De barmhertige skola ske barmhertighet!

— Mamsell!

— Tänk om det var aktuariens egen dotter, som förgäfves bad sin far om skydd.

— Hvad pratar mamsell för persilja.

— Det är ingen persilja, utan rama allvaret! Tänk om det var aktuariens eget barn, som i dag förgäfves bad sin första bön till sin fader.

— Det är omöjligt!

— Omöjligt! Hur kan aktuarien påstå det? Hvad vet aktuarien om sitt barn, den der lilla flickan, som vid sin födelse miste både fader och moder, den senare genom döden och den förre genom hans egen hårdhet att utan

förbarmande kasta ut den lilla varelsen vind för våg i verlden och utan att sedan det ringaste, under de aderton år, som sedan dess förgått, fråga efter henne!

— Jag skaffade flickan fosterföräldrar och dermed punkt! Jag har betalt till dem en viss summa för ungen! Ingen kan komma att säga, att jag ej gjort min skyldighet!

— Vet aktuarien också, att det der folket, till hvilket aktuarien lemnade sitt barn, visat sig mot den lilla som det anstår goda föräldrar.

— Neej, svarade aktuarien dragande på målet; men när jag betalade ordentligt så — —

— Kanske den lilla varelsen blef missvårdad, när penningarne väl voro slut, afbröt honom mamsell Beata.

— Mamsell pratar blanksmörja!

— Kanske den stackars flickan fick svälta och frysa och förgäfves sträcka sina små armar efter ett moderligt skydd.

Hm!

— Kanske hon blef misshandlad af råa menniskor.

— Misshandlad?

— Kanske hon är död, hvilket vore det bästa.

— Ja det vore det.

— Kanske hon i förtviflan i slynåren öfvergifvit ett uselt hem, eller med hugg och slag blifvit drifven derifrån. och sedan sjunkit i last och elände. Hvad svarar då aktuarien en gång den högste, han som sade: Hvad I hafven gjort en af dessa minsta mina små, det hafven I ock gjort mig!

— Nu är mamsell tyst! befalde aktuarien och satte mandarinkoppen så hårdt mot tefatet, att detta sprack, samt steg upp och började gå fram och åter på golfvet.

Men hushållerskan, som nu kommit i taget att tala, fortsatte:

— Kanske också blifvit en god flicka!

— Ja, ja, visst har hon blifvit en god flicka, inföll aktuarien med lugnare stämma, visst har hon blifvit en god flicka.

— Kanske det var just hon, som för en stund sedan i ett kritiskt ögonblick fick gå ohulpen ifrån sin faders dörr!

— Gå sin väg mamsell! Gå sin väg! Det vore väl

sjutusan, om jag inte kan få hafva frid i mitt eget hus! Gå sin väg! I morgon bittida flyttar mamsell, det är mitt sista ord!

Pekande på servisen fortsatte han:

— Tag bort det här och visa sig inte mer för mina ögon.

Tigande steg mamsell Beata upp och tog servisen samt gick ut och lemnade aktuarien ensam.

»Jösses barn, hvad säger du? Hvarför skall polisen taga din mor?»

Han kände sig inte alls väl till mods, den gamle ungkarlen och han kom sig inte för att lägga sig genast, utan han stoppade i stället sin långa, med silfverbeslag försedda sjöskumspipa, samt slog sig ned i en bekväm och mjukt stoppad stol och drog der väldiga rökbloss, under det att han dels svor öfver, att han hade ett huskors, fastän han inte var gift, dels tänkte på mamsell Beatas

moralpredikningar, hvilka nu ljödo skarpare för hans öron, än när de uttalades till honom.

Medan aktuarien är försänkt i dessa allt annat än tillfredsställande tankar, vilja vi bereda läsaren tillfälle att kasta en kort blick aderton år tillbaka i tiden.

Redan som notarie satte aktuarien eget bo, det vill säga, köpte sig möbler, servis och husgeråd, samt skaffade sig en hushållerska.

Denna sistnämnda hette Amanda Andersson och var en präktig menniska, hvilken dessutom icke såg illa ut. I flera år hushållade hon för notarien, sedermera aktuarien Hallman till hans belåtenhet, och hon sjelf syntes äfven vara belåten med sin lott. Hallman var den tiden icke så knarrig, som han sedan blifvit och derför förekommo icke så många skärmytslingar mellan husbonde och hushållerska, som sedan var fallet.

Umgänget mellan herre och tjenare synes äfven hafva varit särdeles intimt, ty aderton år före vår berättelses början gaf Amanda Andersson lifvet åt en liten flicka, åt hvilken Hallman otvunget erkände sig vara fader.

Den lilla fick lifvet på barnbördshuset Pro Patria, hvilket, beläget på Norrmalm vid Stora Badstugatan n:o 22, är stiftadt år 1674 af assesorn Christian Ramström och inköpt år 1778 af patriotiska sällskapet, samt sedan afvälgörande personer blifvit temligen frikostigt doteradt. Der finnas för barnfödorskor så väl cacherade rum, för hvilka en viss bestämd afgift erläggas i hvarje vecka, som allmänna rum, hvilka kostnadsfritt få användas, ehuru betalning skall erläggas för patientens föda.

Det var på ett enskildt rum på denna inrättning, som posttjenstemannens och hans hushållerskas dotter föddes.

Modern dog omedelbart efter barnets födelse.

Hallman fick då i en tidning syn på en annons, hvilken tillkännagaf, att ett ordentligt arbetarefolk på Ladugårdslandet mottog mot erläggande af en summa på en gång ett fosterbarn, hvilken skulle få dela bröstet med familjens eget nyfödda barn. — Han skyndade sig till det uppgifna stället, kom öfverens med folket, hemtade dit ut dottern, aflade den begärda afgiften och gick slutligen

derifrån, glad öfver att hafva fått det lilla barnet för ett jemförelsevis billigt pris placeradt och utan att för sin dotters fosterföräldrar hafva sagt sitt namn, hvilket aldrig blifvit efterfrågadt.

Amanda Andersson hade en god väninna, hvilken hon rekommenderat åt Hallman till sin vikarie, medan hon var sjuk. Denna väninna var Beata Holmberg, hvilken, när Amanda dog, stannade i aktuariens tjenst och ännu vid tiden för vår berättelse var qvar i densamma och nu blifvit liksom ett inventarium i hans hem.

Många gånger under de första åren efter Amandas död frågade Beata sin husbonde, hvar det lilla barnet fanns, men hon fick alltid snäsiga och afböjande svar och slutligen upphörde hon alldeles att fråga, då hon insåg, att hon ändå inte skulle vinna något dermed.

Men nu efter aderton års förlopp erbjöd sig henne ett osökt tillfälle att moralisera sin husbonde för det att han inte tagit vård om sitt barn och läsaren har erfarit, att hon äfven gjorde det med besked.

Efter denna återblick föra vi läsaren tillbaka till aktuariens sängkammare.

När pipan var utrökt och askan väl urknackad i kakelugnen, samt sjelfva pipan uppställd på hyllan, började aktuarien att kläda utaf sig för att gå till hvila.

Han var alls inte vid godt humör och kände inom sig en viss oro, som han inte kunde förklara och denna oro förgick inte, utan snarare tilltog när han väl kommit i säng och släckte ljuset, samt försökte att somna.

Han kände sig inte alls trött och blef småningom »stinn» vaken. Han slöt ögonen; men sömnen flydde honom. Han kastade sig än på den ena sidan än på den andra, men alltid låg han illa och svettperlor började att tränga fram på hans panna.

Efter en stund tände han åter ljuset och fattade aftonbladet för att förströ sig med läsning.

Men han hade ju läst tidningen förut och förargade sig öfver att ej få se några nyheter.

Ljuset släcktes åter, men sömnen höll sig lika obevekligt från hans läger. Oron deremot tilltog med hvarje ögonblick, och när han slöt ögonen, såg han den ena obehagliga bilden efter den andra. Än såg han ett par menni-

skor slå ett litet barn så att blodet flöt ur den lillas kropp; än såg han samma barn blekt och magert som ett skelett tillföljе af svält, än återupplifvades för hans syn scenen med flickan denna afton utanför hans port, och när han slutligen föll i en lätt slummer, såg han i drömmen, huru flickan i förtviflan sprang ifrån honom och kastade sig i en vak på Mälaren samt försvann.

Aktuarien spratt till och vaknade, samt tände åter ljuset. Nu var det inte tänkbart, att han skulle kunna somna mera. Hans hjerta klappade med ovanlig hastighet och oron var nu så stark, att det nästan svindlade för hans ögon.

Han c[illegible]pp och svepte nattrocken omkring sig samt knacka[illegible] dörren till det rum, som var upplåtet åt hans hushåll[illegible].

H[illegible] fick till svar endast dofva snarkningar.

H[illegible] bultade då hårdare och lyckades väcka den sofvande.

Ovan vid att höra en [illegible]ng på sin dörr vid denna tid på dygnet hoppade m[illegible] Beata till i sängen och frågade förskräckt:

— Hvem är det?

— Det är j[illegible], u[illegible]! [illegible]ie Hallman.

— Är aktu[illegible] [illegible]dags på natten, yttrade mamsell Beata.

— Ja, kast[illegible]sig litet och kom in till mig, jag kan inte ropa och [illegible]l tala vid mamsell.

Hans stämma lät så darrande och ovanligt mild, att mamsell Beata just förundrade sig deröfver.

— Jag kommer straxt, sade hon.

Efter detta svar gick Hallman åter till sängs. Kort derefter inträdde hushållerskan.

— Hvad vill aktuarien? frågade hon.

— Mamsell? svarade han. Mamsell pratade så mycket dumheter i går qväll, så att jag inte kan sofva.

— Dumheter? eftersade mamsell Beata med en knyck på nacken och glädjande sig öfver, att hon nu hade en trumf på hand.

— Dumheter ja! Visst tusan var det dumheter! Mamsell har jagat sömnen ur mina ögon. Jag kan inte få den der flickslinkan ur mina tankar, och nu skall mamsell få till

straff att klåda sig och gå ut och se efter, om hon ännu syns till här utanför och i så fall taga upp henne.

— Men, kära aktuarien, inte är hon qvar här utanför efter så många timmars förlopp!

— Gå, menniska, säger jag! utropade aktuarien med häftighet och höll på att springa upp ur sängen.

— Aktuarien har blifvit tokig, tror jag, sade Beata.

— Jo, det är mamsells fel. Gå och gör som jag sagt!

— Det hör då håken till att vara hushållerska för en gammal ungkarl, mumlade mamsell Beata så högt att aktuarien mycket väl hörde det, när hon gick.

Mamsell Beata klädde sig och gick ned i porten, hvilken hon emellertid öppnade endast så mycket, att hon kunde titta ut, hvarefter hon stängde den igen.

Men hon insåg, att det ej skulle vara skäl att genast gå upp igen, ty då vore det troligt, att hon blefve nedskickad igen i samma ärende en gång till. Hon gick derföre af och an i förstugan några mintuter, innan hon åter begaf sig upp.

Aktuarien väntade henne med otålighet.

— Nå, fann mamsell henne? frågade han, när hon åter öppnade dörren till sängkammaren och gick in.

— Nej, kära aktuarien — hu, så kallt det är ute — det syntes inte till en katt en gång i hela Kåkbrinken och så långt på Vesterlånggatan, jag kunde se.

— Än på Nygatan då?

— Der syntes endast en konstapel och ett par nattåkare.

Hon hade som läsaren vet icke varit och tittat hvarken på Vesterlånggatan eller på Stora Nygatan, men hon sade så ändå för att slippa blifva utskickad en gång till.

Aktuarien svarade intet. Han stirrade endast fram för sig.

Mamsell Beata ansåg sig nu hafva uppfyllt allan rättfärdighet och närmade sig dörren till sin kammare, sägande.

— God natt aktuarien.

Då satte gubben sig upp i sängen och utropade med ett hjertslitande tonfall i rösten:

— Mamsell!

— Ja!

— Tror mamsell, att det var mitt barn, som jag körde iväg såder i går qväll.

— Inte tror jag det; men det kan väl vara möjligt.

— Tror mamsell, att flickan var i någon verklig nöd.

— Ja, det tror jag, ty annars hade hon nog varit fräck eller på något sätt anstötlig i ord och later; men nu bad hon ju endast om aktuariens hjelp och gick sin väg, när aktuarien nekade att bistå henne.

— Jag undrar hvart hon gick.

— Det är ej godt att säga och det får aktuarien nog aldrig reda på.

— Mamsell!

— Ja!

— Tror mamsell att hon gick och dränkte sig i Mälaren?

— Å Gud bevare oss i Herrans namn, hvarifrån får aktuarien sådana tankar?

— Jag ser framför mig den stackars flickan, jag ser hennes förtviflan, jag ser — — ah, — — hvad mitt hufvud värker.

— Gode aktuarien, sade mamsell Beata förskräckt, lugna sig, flickan har nog ordentligt kommit hem.

— Hm! Har hon något hem då? . . . Har hon något hem? . . . Åh, hvad det dunkar i mitt arma hufvud!

— Kära aktuarien, försök att somna.

— Tala inte om sofva, mamsell, tala inte om sofva! Bara jag sluter ögonen, träder flickan fram för min fantasi.

— Jag skall lägga en ättiksduk på aktuariens panna. Den svalkar och tager nog bort hufvudvärken. — Jag tror att aktuarien har feber! — Kanske jag skall springa efter doktorn!

— Nej, nej, tag inte hit någon läkare, jag har aldrig i mitt lif tålt läkare och deras piller och droppar! Ah mitt hufvud!

Mycket bekymrad öfver aktuariens tillstånd letade mamsell Beata fram en mjuk serviett samt genomdränkte densamma med ättikblandadt vatten och lade kompress öfver sin husbondes panna.

Det kylande omslaget syntes vara välgörande, ty den så hastigt insjuknade blef lugnare och försänktes efter en

stund i en slummer, ur hvilken han emellertid ofta spratt upp och började fantisera, men insomnade snart igen.

Mamsell Beata, hvilken mycket ångrade sig, att hon moraliserat sin husbonde, då moralerna framkallade en sådan kris, satt hela natten vid aktuariens säng och vakade öfver honom. Då och då slumrade hon in, men vaknade vid den sjukes minsta rörelse. Det var först vid sextiden på morgonen, som aktuarien fick en lugnare sömn. Då somnade äfven mamsell Beata in i länstolen och fanns der sofvande, när aktuarien vaknade vid tiotiden på morgonen betydligt stärkt af den lugna hvila, som beskärts honom de sista timmarna.

TREDJE KAPITLET.

Elsa.

Den ärade läsaren torde benäget erinra sig, att när aktuarien nekade den hjelpsökande flickan på gatan sitt bistånd, sprang hon klagande och förtviflad ned Stora Nygatan, förföljd af tvenne ganska väl beskänkta män, liknande sjökaptener, hvilka hvisslade och ropade på henne, kallade henne sin lilla dufva och bedyrade med mustiga svordomar, att hon inte skulle slippa undan dem.

Redan flickans förskräckelse, när hon bad aktuarien om hjelp, och ännu mera hennes förtviflan, när hon blef nekad denna, gifver vid handen, att hon icke hörde till de af aktuarien omnämnda, vi vilja kalla dem, nattfjärilarnas kategori. Nej, hon var en ung, aktningsvärd flicka, hvilket läsaren i det följande noggrant skall finna samt äfven erfara så väl orsaken till, att hon var så sent ute, samt hennes äfventyr på vägen till sitt på Södermalm belägna hem.

Elsa Andersson, så hette flickan i fråga, var aderton år gammal, guldlockig och blåögd, samt hade en vacker figur, en lätt gång samt ett mildt och behagligt väsen.

Hon bodde hos ett medelålders, ärbart fruntimmer vid Timmermansgatan på söder och hyllade sig till sin värdinna, som en dotter till sin mor. Detta var ej heller underligt, ty det nämnda fruntimret hade tagit sig an Elsa, då hon var liten och värnlös, samt klädt upp henne, låtit henne gå i folkskolan och lärt henne husliga göromål och goda seder.

Fru Maria Elg, så hette detta fruntimmer, var enka och hade en liten pension efter sin man, som varit tullvaktmästare, att lefva på. Hennes äktenskap hade varit barnlöst; men hon var af naturen mycket barnkär; och när hennes man dog, önskade hon till sällskap ett fosterbarn, på hvilket hon skulle kunna slösa sitt goda hjertas håfvor.

Hon behöfde ej söka länge, ty alldeles oförmodadt erbjöd sig henne ett tillfälle att förverkliga sin älsklingsdröm, då hon fann den lilla då femåriga Elsa i ett utblottadt tillstånd och alldeles utan huld och skydd.

Det var en ruskig oktoberafton, som fru Elg fann den lilla flickan stående gråtande invid Maria kyrkoport; hon hade då endast trasor på sin lilla utmerglade kropp och hennes fötter voro bara. Der stod hon huttrande, våt och gråtande, då fru Elg, som varit ute för att göra några uppköp, var på väg hem.

När hon fick se det stackars barnet, krympte hennes hjerta samman och hon lutade sig ned och frågade den lilla:

— Hvarför står du här, mitt barn?

— Jag hittar inte hem, svarade Elsa.

— Hvar bor du då?

— På Ladugårdslandet.

Det var ungefär vid den tiden som Ladugårdslandet i Stockholm ändrade namn och blef kalladt Östermalm. Men länge nog derefter användes dock i dagligt tal det gamla namnet.

— Hur har du kommit hit då? fortsatte fru Elg sin examen.

— Jag har varit med mamma till söder.

— Hvar är din mamma nu då?

— Det vet jag inte. Hon har väl gått hem, så framt inte polisen satt henne i finkan.

— Jösses barn, hvad säger du. Hvarför skulle polisen taga din mor?

— Det brukar polisen ofta göra, när mamma är full, svarade den lilla.

— Arma barn, hvad skall det blifva af dig, suckade den goda frun. Lefver din pappa frågade hon.

— Ja, svarade Elsa, han är på Långholmen, för att han slog ihjel Hästskokalle på krogen.

»Dessa två timmar blefvo snart af affärspersonalen kallade för kavaljerstimmarna.»

Fru Elg studsade och ett par tårar tittade fram i hennes ögonvrår och det dröjde litet, innan hon återfick sin talförmåga, hvilken hon af öfverraskning och förskräckelse förlorat. Hon räckte den lilla flickan sin hand, sägande:

— Följ mig mitt barn!

Flickan som var van vid, att främmande menniskor togo hand om henne, när hennes föräldrar voro oförmögna dertill, hvilket ofta hände, följde villigt den goda frun till hennes hem vid Timmermansgatan och blef der på det

ömmaste omvårdnad, samt lagd i en sund bädd, der hon genast somnade.

Dagen derpå sökte fru Elg att få reda på föräldrarna till flickan, hvilken sade sig heta Elsa Andersson. Gumman annonserade om att barnet var tillvarataget, samt gjorde anmälan derom till polisen; men inga anhöriga till den lilla anmälde sig.

Följden blef, att fru Elg till sin egen förnöjelse och till barnets välfärd tog flickan till fosterdotter.

Det var helt naturligt, att den lilla skulle med all den tillgifvenhet, som ett barn är mägtigt, fästa sig vid sin fostermor, hvilken förflyttat henne från det djupaste armod och till välstånd samt egnade en mild kärlek åt henne, som var van vid misshandel och hårda ord.

Utan tvifvel hade den lilla Elsa, om hon ej af fru Elgs milda händer blifvit tagen i vård, varit ett säkert offer för lasten och eländet. — Nu blef hon med ens räddad åt dygden och välståndet.

En mor skulle ej kunna vara ömmare om sitt barn än den gamla frun vid Timmermansgatan var om sin adoptivdotter.

Elsa sattes först i folkskolan, hvarefter, när hon blef äldre, fru Elg kostade på henne undervisning i högre läroanstalt. Ett godt hufvud och stor arbetsförmåga syntes vara medfödda fördelar hos Elsa, hvilken för såväl sin flit som sina framsteg i skolan, blef sina lärarinnors gunstling och sin fostermoders stolthet och glädje.

Och så gick tiden. — Elsa kom i konfirmationsåldern.

När Elsa gått och läst, afbrötos hennes studier i skolan. Hon hade sista tiden fått inhemta kunskaper vid det då nybildade »Södermalms högre läroanstalt för flickor», belägen vid Adolf Fredriks torg och hade der det bästa anseende och de vackraste vitsord, hvarför man uppmanade henne att söka få fortsätta studierna och gå igenom alla klasserna, samt taga studentexamen.

Men Elsa ville icke detta. Visserligen tyckte hon mycket om att studera, men hvarför skulle hon taga studentexamen? Det ansåg hon vara onödigt, alldenstund hon ej ville betunga sin fostermor med vidare utgifter för

fortsatta studier vid universitetet. Dessutom var hennes fostermor i den ålder, att hon kunde kallas hädan inom kort. Hvem skulle då uppehålla Elsa?

Så resonerade hon med sig sjelf och kom till den öfvertygelsen, att det var henne mera förmånligt att få lära sig något praktiskt arbete, hvarigenom hon kunde tjena sig sitt uppehälle. Hon var ju en fattig flicka, som måste tänka på att försörja sig sjelf. Hon hade inga anhöriga, utan var alldeles ensam i verlden och ingen skulle befatta sig med henne, när hennes åldriga beskyddarinna en gång kallades hädan.

Följden blef, att hon bad fru Elg att få gå igenom en kurs i bokhålleri, hvarefter hon ville söka sig plats. Hon kunde skrifva både franska, tyska och engelska språken, hvarför det ej kunde blifva henne så svårt att få en plats på kontor, om hon blott kunde föra böcker.

Fru Elg biföll gerna Elsas begäran och uppdrog åt henne sjelf att skaffa sig de önskade lektionerna.

Elsa anmälde sig då på Smedmans handelsinstitut och genomgick detta på kort tid och med stort beröm, samt blef af institutet rekommenderad en plats på kontoret hos en galanterifirma, hvilken hade sina kontors- och affärslokaler vid Vesterlånggatan.

Och nu vilja vi återknyta vår berättelse, samt återföra våra ärade läsare till Kåkbrinken den der månljusa novembernatten 1891.

FJERDE KAPITLET.

Hvad han var ståtlig.

Med lust och lif hängaf sig Elsa åt arbetet inom affären och blef der, liksom öfverhufvud öfver allt, hvar hon uppträdde, snart omtyckt. Principalen skattade sig lycklig åt, att han funnit ett så punktligt och ordentligt samt tillika så språkkunnigt biträde och hennes kam-

rater fattade snart vänskap för den vackra och ordentliga, samt tillmötesgående flickan, hvilken tillika var så glad och munter, att hon spred sol och värme omkring sig, utan att derför på något sätt uppträda stormande, eller verkade störande, hvilket det stundom händer att glada personer sig alldeles omedvetet göra.

Elsa hade sitt hufvudsakliga arbete på kontoret; men vissa timmar på dagen måste hon likväl tjenstgöra i butiken, för att aflösa en kamrat, då denna gick bort och åt middag.

Dessa två timmar på dagen visade sig snart blifva ganska inkomstbringande för affären. Ty en stor mängd unga män hade vid den tiden så mycket att köpa.

Än skulle de köpa lysningspresenter, än namnsdags- och födelsedagsgåfvor; och de hade då alltid mycket att fråga om, för att så länge som möjligt kunna få uppehålla sig i boden och se på den vackra flickan, hvilken endast dessa två timmar på dagen vistades innanför disken och med ett behag utan like utminuterade varorna, samt besvarade de frågor, som ställdes till henne.

Dessa två timmar blefvo snart af affärspersonalen kallad för »kavaljerstimmarne» och det bör icke förtigas, att innehafvaren af affären mycket fröjdade sig åt dessa inkomstbringande timmar, samt att de ordinarie bodbiträdena kände en viss liten afund mot Elsa för hennes karltycke, ehuru de på intet sätt brusto i vänskap mot henne.

Men Elsas förmåga att draga kunder hade äfven en annan verkan, som icke litet fröjdade affärens egare.

Elsas kvinliga kamrater rådfrågade nemligen dagligen sina speglar och fingo af dem det sanningsenliga svaret, att de inte kunde å utseendets vägnar mäta sig med henne.

Att detta förargade deras kvinliga fåfänga, är helt naturligt.

Men qvinnan är af naturen full af list.

Liksom genom en tyst öfverenskommelse började de att förbättra sina toaletter och sökte att polera sitt uppträdande i möjligaste mått.

Följden deraf blef, att affären i fråga inom ett halft års tid blef omtalad som en af de elegantaste i Stockholm

och att biträdena nämndes af kunderna som de mest artiga och förekommande i dylik affär i staden inom broarna.

Egaren till affären föreslog Elsa att utbyta kontorstjensten emot butikgöromål. Men detta afslog hon. Hon hade sina kunskaper och ville gerna uppodla sin färdighet att korrespondera på lefvande språk och dessutom tyckte hon inte om det mera mekaniska arbetet inom en butikdisk, fastän hon en kort tid på dagen utförde detsamma.

Elsas arbete för dagen slutade i regeln klockan 7 på aftonen och började klockan 10 på morgonen, samt fortsatte till den nämnda tiden med undantag af de två timmar, som voro anslagna till middagsrast.

Åh, hvad hon var glad, när hon fick sin aflöning!

Det var hennes egna penningar, som hon sjelf förtjenade.

När första månaden var slut och hon erhållit penningarne, visste hon inte, hur fort hon skulle kunna hinna hem med sin skatt.

När hon slutligen gick in genom den lilla välkända porten till fru Elgs bostad och ringde på klocksnöret, klappade hennes hjerta af glädje så häftigt, att hon tryckte handen hårdt mot venstra sidan, emedan hon rigtigt tyckte att hon höll på att tappa andan.

Då dörren öppnades af den gamla frun, hoppade Elsa lätt in öfver tröskeln och tog sin gamla fostermor om lifvet, kysste henne och svängde omkring med henne så att gumman blef helt förskräckt och började skrika och bedja, att Elsa skulle släppa henne, ty hon blef alldeles yr i hufvudet.

Elsa förde henne fram till soffan och satte henne der, samt kastade sig sjelf på knä framför henne och kysste hennes händer, sägande med en glädje, som bjert målades af tonfallet i hennes röst:

— Nu kan jag försörja mig sjelf, mamma! Nu kan jag försörja mig sjelf och behöfver inte ligga dig till last, goda, älskade mamma!

— Kära mitt älskade barn! Du har aldrig legat mig till last, svarade gumman helt förbryllad.

— Jo, mamma lilla, jag har kostat dig mycket, mycket! utropade Elsa. Hela mitt lif har jag kostat dig mycket! Men nu skall jag godtgöra dig!

— Kära Elsa, du har tillräckligt godtgjort mig och gör det hvarje dag. Du har vuxit upp och gjort mig glädje, och nu när du kommit ut i verlden, skall du blifva min ålderdoms stöd, när mina krafter börja aftaga. Du har godtgjort mig tillräckligt, mitt goda barn!

— Nej mamma! Det har jag inte och det kan jag aldrig göra! Men jag skall göra så mycket jag kan. Du skall dela min aflöning med mig. Jag får nu femtio kronor i månaden. Af dessa skall du hafva tjugufem och de öfriga tjugufem skall jag hafva att kläda mig på. Det, som blir öfver, sätter jag in på postsparbanken.

— Skall jag hafva tjugufem kronor af dig? frågade fru Elg bestört.

— Ja, mamma lilla, det skall du ha' hvarenda månad; och får jag högre lön, så skall du ha mera, Du har delat med mig hittills, nu är det jag, som delar med mig hälften åt dig.

— Behåll dina ärligt förtjenade penningar, mitt barn. Jag har ju min lilla pension att lefva af och dessutom mina små räntor. Behåll dina penningar. Nog skall jag hushålla för dig fortfarande som hittills på mina tillgångar alltid.

— Nej mamma lilla, jag vill att du skall dela med mig? Hvad är det för roligt att arbeta och få lön, om jag inte får dela med mig åt min gamla, älskade mamma!

Elsa sade detta i en ton, som var så bedjande, att fru Elg ansåg sig inte längre böra streta deremot, utan foga sig efter den älskliga flickans vilja.

Hon tog derför emot tjugufem kronor af sin fosterdotter.

Och så blef Elsa nöjd.

Eru Elg behöll emellertid ingalunda de tjugufem kronor, som hon erhöll af Elsa den sista i hvarje månad, för sin egen del, utan sin fosterdotter omedvetande satte hon för hennes räkning in dem i Stockholms stads sparbank. Elsa satte således in penningarne på en bank för sig sjelf, när hon trodde sig betala för sig åt sin fostermor. Men hon visste ej af det och skulle inte heller få veta det förrän en tid efteråt, som läsaren längre fram i vår berättelse skall erfara.

Det är nämndt, att Elsas arbetstid slutade klockan sju på aftonen.

Undantag fanns dock och ett sådant var just den novemberafton, som är omtalad i det första kapitlet.

Det led fram mot julmånaden, denna köpmännens gyllene tid.

En massa nya och moderna varor hade kommit in till julsäsongen och dessa måste nu ordnas i butiken och göras synliga i fönstren.

Det blef derför mycket att göra och arbetstiden måste utsträckas till natten.

Butiken skuradas och alla biträdena, äfven de som hade kontorstjenst, måste hjälpa till att skylta och ställa i ordning lagret, så att det blef tilltalande för ögat.

Det var sent, när biträdena denna afton fingo lemna affären.

Och nu vilja vi påminna läsaren om det första kapitlets innehåll:

När aktuarien Ferdinand Hallman sent på aftonen gick hem från Skomskarekällaren och just som han satte nyckeln i låset till porten, som ledde till sin bostad vid Kåkbrinken, kom en ung flicka och begärde hans skydd.

Aktuarien, hvilken tog flickan för en nattfjäril, gaf henne inte det begärda skyddet, utan dref henne i stället ifrån sig, samt gick in och stängde porten efter sig.

— Ack jag olyckliga! utropade flickan och ilade snabbt ned åt Nygatan, förföljd af tvenne druckna män, hvilka hade utseende af att vara sjökaptener och hvilka ropade på henne, samt sade henne, att hon inte skulle komma undan dem, hur fort hon än sprang.

Det var första gången, som Elsa var ute så sent ensam.

Hon hade hört så många berättelser i sin fostermoders hem om en massa mörka dåd i de trånga gränderna i staden inom broarna, att hon alltid med en viss skygghet blickat ned i de vid alla tider på dygnet skumma och smala trafiklederna, som sammanförde Vesterlånggatan och Stora Nygatan.

Hvad var då naturligare, än att Elsa då hon denna afton var ute så sent just i denna af henne fruktade trakt af staden, skulle känna sig ganska illa till mods och med

noggrannhet blicka sig omkring, fruktande att blifva vittne till något störande uppträde.

Alla de berättelser, som hon hört om ohyggliga dåd i denna del af staden, passerade nu revy för henne. Hon såg tydligt, huru en ruskig karl skar halsen af en ung flicka och rånade henne; hon såg huru flera bättre karlar blefvo öfverfallna af en liga slagskämpar, hon såg, huru en ficktjuf röfvade till sig en fylld plånbok af en hederlig fotgängare, hon såg — — —; med ett ord allehanda skräckbilder uppenbarade sig för hennes tankar och det till den grad tydligt, att hon fullkomligt trodde sig se de handlande personerna framför sig.

Ack den som vore hemma ändå! tänkte hon, när hon gick sakta och försigtigt framåt, då och då seende sig omkring, samt stannade och lyssnade, vid hvarje för henne obekant ljud.

Strax innan hon kom fram till hörnet af Kåkbrinken, mötte hon ett par väl beskänkta män, hvilka sågo ut att vara sjökaptener.

De pratade högt och muntert med hvarandra.

Helt visst skulle de inte hafva märkt Elsa, om hon ej varit så rädd för dem, samt smugit sig intill husraden och derifrån betraktat dem med skygga blickar.

Detta beteende väckte uppmärksamhet hos den ene af männen, hvilken vände ansigtet åt Elsa och möttes af blickarne ur hennes stora ögon.

— Ute så sent, lilla vän? sade han.

Den andra mannen blickade nu hastigt på Elsa och utropade:

— En fördömdt vacker flicka bror! Den hugga vi!

Elsa trodde, att hon skulle digna ned på gatan af förskräckelse. Men hon repade mod och började till sjökaptenernas stora glädje springa.

— Hon skall sjåpa sig, gubevars! sade den ene.

— Lita på det, ha, ha, ha! svarade den andra.

Båda vaggade efter Elsa.

När den förskrämda flickan kom fram till hörnet, fick hon i Kåkbrinken se en äldre bättre klädd herre, hvilken just då satte portnyckeln i låset.

Den der gamla herrn måste hjelpa mig, tänkte hon, honom har försynen sändt i min väg.

Och hon sprang af alla krafter fram till honom.

Det var aktuarien Hallman, som hon anropade om hjelp och läsaren känner, huru han helt och hållet misstog sig om det skydd, som hon väntade få af honom.

Förföljd af sjömännen, som under hennes korta samtal med aktuarien närmat sig henne ganska betydligt, sprang hon nedåt Stora Nygatan.

Som hennes förföljare endast gingo fort, så fick hon snart försprång för dem, hvilka väl egentligen voro roade

»Vägen är fri min fröken!»

af att se på henne, den vackra flickan, hvilken sjåpade sig så mycket, som de sade.

Utan tvifvel hade hon snart hunnit från sina förföljare så framt inte hinder uppstått i hennes väg.

Det första hindret var mycket obetydligt. Det uppenbarade sig i hörnet af Stora Nygatan och Kåkbrinken.

När hon hunnit dit, vände hon hastigt åt venster, för att fortsätta vägen mot slussen.

Hon var emellertid allt för ifrig för att se sig om,

och följden blef, att hon sprang rätt i famnen på en ung man, hvilken var på väg från söder till norr.

Hon kom med sådan hastighet, att hon inte kunde hejda sig, utan slog båda armarne om mannen.

Men lika fort som denna omfamning skett, upplöstes den. Ty Elsa for förskräckt tillbaka och sprang åt sidan, samt skyndade förbi den unge karlen, hvilken skrattande utropade:

— Hoppla, lilla fröken! Ute och skuttar!

Han fortsatte sin väg utan att stanna och Elsa skyndade Nygatan framåt i rigtning mot Kornhamnstorg.

I hörnet af Tyska brinken uppställde sig ett nytt hinder för henne.

Ifrån brinken svängde nemligen, just när Elsa skulle passera gatukorset, ned på Nygatan en klunga om fem à sex, sjutton à aderton års ynglingar af det skrot och korn, som i Stockholm kallas »plåtslagare».

Ingen må tro, att plåtslagarna i Stockholm äro några oresonliga menniskor. Bland dem finnas liksom bland andra klasser, goda och onda. Men det har blifvit ett talesätt att kalla larmande och delvis farliga ligor af unge män för »plåtslagare»; och dessa »plåtslagare» uppträda alltid under folkskockningar samt ställa till oreda och stundom olyckor; de öfverfalla stundom fredliga vandrare och sky ej att handgripligen med boxhandskar och blykulor illa tilltyga dem, som äro dem till besvär eller på annat sätt blifva utsedda till deras offer.

Dessa så kallade »plåtslagare» uppammas ur de så kallade pojkligorna, som bestå af en massa 12- à 15-åriga pojkar, hvilka, utgångna ur lastfulla hem, sammanrota sig och öfverfalla fredliga vandrare, samt göra annat ofog, egentligen blott för att göra ondt och utan några beräkningar att råna.

Dessa pojkligor utbildas sedan till tjufvar och banditer samt äro att anse som kandidater till de straffanstalter, som städse äro befolkade af brottslingar.

»Plåtslagarne» svängde som sagt om hörnet ned på Nygatan. De kommo larmande och sjöngo:

Vill ni se
Kalle P.
Allra mjuka tjenare!
Tjo, falleralla!

Utropade de när de fingo se Elsa och innan hon hann springa åt sidan, var hon omringad af de ruskiga figurerna. De dansade ett hvarf omkring henne sjungande:

Känner du min fästemö!
Tjalala! Tjalala!
Hon ä' rar som smör å brö'
Tjalala! Tjalala!

En bygel! En bygel! utropade den ena.

Med bygel menades en poliskonstapel, hvilken äfven nalkades från södra sidan.

»Plåtslagarna» äro stora slagskämpar, men de hysa stor respekt för polisen. De slåss gerna med ordningens upprätthållare, om det är i en stor folksamling, men när de äro ensamma på platser draga de sig gerna undan. Detta är ett egendomligt drag hos detta slag af menniskor.

De drogo sig äfven nu hastigt tillbaka och skyndade framåt Nygatan i nordlig rigtning.

— Tag flickan med, tag flickan med! ropade några stämmor! men de eftersta hunno ej gripa Elsa i armen. Hon kom således fri och kunde fortsätta sin väg. Men benen ville knappast bära henne och det var med stor möda hon kunde släpa sig fram.

Hvad skulle hända henne vidare under denna natt innan hon kom hem? Och skulle hon ens komma hem? Var hennes gamla fostermor mycket ängslig öfver dröjsmålet?

Dessa frågor gjorde hon sig, under det att hon med klappande hjerta och svigtande knän skred framåt.

Hon hörde steg helt nära bakom sig och vände derför på hufvudet, samt varseblef till sin tasa de båda sjökaptenerna helt nära bakom sig.

Hon ökade sin gång så mycket hon förmådde och hann ut på Kornhamnstorg; men der upphans hon af sina förföljare, som skrattande och med kränkande skämt frågade henne, hvarför hon hade så brådtom.

Elsa bad att få gå i fred; men de muntra sjömännen svarade henne, att det inte kunde komma ifråga och att det inte vore värdt, att hon gjorde sig till och ville spela sipp. De hade tydligt sett, huru hon tagit en karl i famn på gatan och att hon var väl känd af plåtslagare och ligapojkar. Då kunde hon lika väl följa med dem, sjömännen,

samt med dem förnöta några glada stunder vid ett glas champagne, ty något annat vore väl inte skäl att bjuda en så fin fröken på, menade de.

Den stackars flickan blef alldeles öfver sig gifven öfver de sårande tillmälen, som gjordes henne och hon försökte att komma fri från det tag, som den ene mannen fattat om hennes venstra handlofve, hon bad, att få gå sin väg fram i ro; men ingenting hjelpte.

Hade de båda sjökaptenerna varit nyktra, så hade de utan tvifvel genast insett, att de togo alldeles fel på person, när de på detta sätt attackerade Elsa; ty de voro ingalunda några dåliga män, utan endast upprymda och glada, samt fullt förvissade om, att den stackars flickan som så ensam var ute vid denna tid på dygnet, hörde till dräggen af Stockholms befolkning och var ute på spekulation i ett snuskigt och vanhederligt yrke.

Emellertid ville de inte på något vis släppa Elsa.

Slutligen föll hon i konvulsivisk gråt och kunde med möda bedja mera.

I samma ögonblick nalkades en reslig ung man platsen för detta uppträde.

Han hörde hur Elsa grät och såg forskande på henne.

Hennes ögon träffade äfven honom och bedjande sträckte hon sin lediga hand mot honom snyftande:

— Hjelp mig gode herre! Hjelp mig!

Han stannade och betraktade de tre personerna ett ögonblick, hvarunder han fullt och fast uppfattade situtionen och beslöt att hjelpa den nödställda flickan.

Han tillsade sjömännen att låta Elsa vara i fred.

Naturligtvis kunde en dylik befallning af en fullkomligt obekant person, som icke på något sätt legitimerade sig såsom ordningens upprätthållare, icke mottagas utan protester.

Sådana uteblefvo icke heller, utan framsades istället ganska kraftigt och på ett högljudt sätt.

Men den unge mannen lät på intet vis afspisa sig och detta af två orsaker.

För det första såg han Elsas förtviflan och förstod att den ej var spelad; för det andra igenkände han i Elsa den vackra flicka, som han liksom många andra unga män

plägade beundra i den omtalade galanteriaffären vid Vesterlånggatan.

Den sistnämnda orsaken var utan tvifvel den mest afgörande för hans handlingssätt.

Då den af sjömännen, hvilken icke höll i Elsa, opponerade sig och höjde sin käpp mot den nykomne, fattade denne honom i den höjda armen och slängde honom utåt torget med sådan fart, att den halfdruckne aflägsnades ett betydligt afstånd från platsen för sammanstötningen och slutligen satte en bastant »rofva» på torget.

Naturligtvis kunde kamraten icke tåla detta.

Han släppte ögonblickligen Elsa och anföll den unge mannen. Men denne, hvilken syntes vara en jätte i styrka, var beredd på detta anfall och lät den andre sjömannen följa den första i spåren.

När detta var gjort, sade han till Elsa:

— Vägen är fri, min fröken, och om ni tillåter, skall jag hafva äran eskortera eder till eder port, för det att ni inte vidare under färden måtte oroas af druckna personer.

— Jag tackar eder min herre för detta anbud, liksom jag äfven tackar eder för den hjelp, ni nyss gifvit mig. Men det vore allt för mycket besvär för eder att följa mig till min bostad, ty jag bor långt uppe på söder och efter hvad jag kunde finna, var ni stadd på väg mot norr, när ni var nog vänlig att afbryta eder promenad för att bispringa mig.

— För all del, min bästa fröken, svarade den unge ståtlige mannen, om jag kommer hem en timma förr eller senare, betyder intet. Jag går ofta och flanerar utan mål fram på aftnarna eller rättare sagdt småtimmarna, innan jag går hem. Det är inte någon vidare hugnad att sitta hemma ensam i sin ungkarlsvåning, hvilken består af ett par små kyffen. Helt annat vore det om jag hade familj och kunde intaga mina måltider i mitt hem. Men som det nu är, har jag intet annat att göra än att söka vistas i mitt hem så litet som möjligt, för att ej ledas ihjel.

Under denna sjelfbekännelse af den unge mannen hade han och Elsa hunnit fram till slussen.

Elsa gjorde inte vidare något motstånd, utan lät sig ledsagas till sitt hem och glömde under det glada och an-

genäma samspråk, hon hade med sin ledsagare de föregående förtretligheterna under denna afton.

— Här bor jag, sade Elsa slutligen, när hon stod utanför porten till fru Elgs bostad vid Timmermansgatan och nu får jag på det vänligaste tacka eder min herre för eder artighet mot mig och för edert besvär att följa mig hem.

För ingen del, min nådiga, för ingen del! Det är jag, som står i skuld till eder för den angenäma stund, jag fått tillbringa i edert sällskap.

Han lyfte artigt på hatten och gick tillbaka mot Hornsgatan, när Elsa lät portklappen falla.

Fru Elg, som visste, att Elsa skulle arbeta längre denna natt, hade hållit sig vaken genom att lägga patience, hvilket var ett af hennes favoritnöjen, skyndade sig att öppna.

— God afton mitt lilla sockergryn, nu är du väl både trött och hungrig, var den helsning, hvarmed gumman mottog sin fosterdotter.

Elsa svarade med en omfamning och började sedan berätta sina äfventyr. Mest uppehöll hon sig dock vid beskrifningen af sin obekante räddare och ledsagare och oupphörligt utropade hon:

— Hvad han var ståtlig! Hvad han var ståtlig!

FEMTE KAPITLET.

Skomakaren Janne Lind.

Skomakaren Janne Lind hade den välkända Beckska verkstaden på Timmermansgatan i huset beläget alldeles invid det hus, hvari fru Elg bodde. Han var äldre än Elsa, men hade dock lekt med henne ganska mycket, när han var lärpojke hos Anders Beck, om hvilken sistnämnda vi inom parentes vilja inflicka några ord:

Mäster Anders Beck var en man af gamla stammen. Sin skomakeriverkstad hade han alltid skött med mycken omsorg och till sina kunders belåtenhet, samt till sin egen båtnad.

Sjelf hade han arbetat sig upp från lärpojke till mästare och med egen hand utfört de arbeten, på hvilka han fått beställning.

Så snart han hade fått sin egen lilla verkstad i ordning, hade han gift sig och hans hustru hade då gått omkring till kunderna med skodonen, så länge hon var ung. — Men kundkretsen växte och verkstaden måste utvidgas och slutligen fann mäster Beck sig nödsakad att taga sig en lärpojke, så att gumman mer skulle få egna sig åt sin man och sitt hem. Dessutom började genom det redliga och oförtrutna arbetet, samt de båda makarnas sparsamhet kistbottnen allt mer och mer skylas af blanka silfverslantar, hvilket i sin mån gjorde, att skomakarmästaren icke uraktlät att skaffa sig en lärpojke.

Strängt blefvo lärpojkarne hållna hos Anders Beck; men de fingo också i grund och botten lära sig sitt yrke; och en muntlig rekommendation från den aktade mästaren var mera värd än tio betyg från andra håll.

Mäster Beck lemnade aldrig verkstaden om söckendagarna, annat än då affärer kallade honom ut i staden. Men på sön- och helgdagarna, sedan han med sin familj bevistat gudstjensten och derefter fått kyrksupen, tog han gumman och lärpojken med sig — hans äktenskap hade inte blifvit välsignadt med några barn — samt begaf sig från sitt hem till något förfriskningsställe eller förlustelselokal och då lättade han på pungen och gjorde en glad dag med de sina.

Ju flera slängar af spannremmen lärpojken — Janne Lind var den siste af dem — fått under veckans lopp, desto flera bakelser fick han äta om söndagseftermiddagarna och det kunde till och med hända, att han fick ett par glas punsch, »ty», plägade gubben säga, »kan man risa, så skall man äfven kunna lisa».»

Tidigt på måndagsmorgnarna var mäster Beck åter i sin verkstad och Gud tröste då Janne, om han inte var vaken och på sin plats i rätt tid.

Tiden skred emellertid sin jemna gång framåt och

gubben Beck blef gammal och grå, men lika ihärdigt satt han icke för thy i sin verkstad och utförde med samma omsorg, som fordom, sitt arbete; men söndagskalasen började kännas efter på måndagarne och det hände, att han på eftermiddagen nickade till och att sömnen för några ögonblick bredde sina milda vingar öfver hans ögon.

En måndag, då mäster Beck spenderat ovanligt mycket dagen förut, emedan det varit högtidsdag — hans och hans trogna makas trettionde bröllopsdag — kände han sig törstig och skickade Janne efter en mugg svagdricka, hvaraf han emellanåt tog sig en klunk, stodo hans krafter inte bi, utan gubben somnade in på trefoten med hammaren i ena handen och en sko i den andra.

Janne, som, enligt vanan, varit med på mästarens kalas dagen förut, kände sig också torr i halsen, och när han såg, att mästaren somnat in, reste han sig sakta upp och tog en klunk svagdricka. — Men han anade inte, att hans matmoder i samma ögonblick öppnade dörren till verkstaden och fick se hans tilltag.

— Hvad gör du Janne? sade hon sakta och full med skratt.

Janne blef då helt förskräckt och satte muggen ifrån sig på verkstadsbordet så hastigt, att mästaren vaknade upp, gnuggade ögonen och frågade, hvad som var å färde.

Gumman sade ingenting, men Janne, som af erfarenhet visste, att det bästa, han kunde göra, var att tala sanning, omtalade sjelf sitt snatteri och bad om förlåtelse.

När mäster Beck fått reda på saken, sade han till Janne:

— Egentligen skulle nu spannremmen dansa på din rygg, din lufver, men jag kan inte straffa dig nu, då jag sjelf felat, när jag somnade från mitt arbete. Men gör inte om det der en annan gång, så framt du vill vara qvar i min tjenst. »Se här», sade han och räckte Janne dricksmuggen, »drick nu ur resten, den är dig väl unnad».

Janne fattade muggen och tömde den med välbehag och allt var godt och väl.

Vid tiden för vår berättelse var gubben Beck död sedan några år tillbaka. Janne Lind var qvar hos sin gamle

mästare, tills denne dog och fick i arf hans verkstad, hvilken han skötte med heder och omsorg, hvarjemte han tog till sig mäster Becks hustru och var för henne som en tacksam son.

Ofta talade han med sina vänner om gamle mäster Beck och omtalade då företrädesvis historien om måndagen efter mästarens trettionde bröllopsdag och tillade då alltid:

— Ja, Anders Beck, han var en hedersman af gamla stammen!

»Har du vågat dig ut i verldsvimlet, din gamle filur! Ha, ha, ha!»

Gamla fru Beck var fru Elgs bästa väninna och de träffades nästan dagligen vid kaffekoppen, förtäljande hvarandra nytt och gammalt.

Äfven dagen efter Elsas äfventyr träffades de. Det var denna gång fru Elg, som besökte fru Beck.

— Kära du, sade den förstnämnda och skakade på sitt gamla hufvud, ett sådant äfventyr min lilla Elsa var ute för i går afton!

— Hvad då kära du, berätta, berätta!

Fru Elg lemnade en omsorgsfull beskrifning på, hvad hon af sin fosterdotter erfarit och de båda gamla qvin-

norna beskärmade sig öfver, att Stockholm var ett riktigt Sodom och Gomorrha.

— Det värsta af allt är, tillade fru Elg, när hon slutat sina tirader öfver osäkerheten på Stockholms gator och sedeslösheten i synnerhet hos sjömän — det hade ju varit sjömän, som förföljt Elsa — att den stackars flickan nu ända till jul får lof att stanna i affären till sent om qvällarne. Hvem vet, hvad den snälla flickan kan råka ut för.

— Kära du, sade fru Beck, det skall jag tala om för Janne, jag, och jag kan hålla ett mot tio, att han skall hemta Elsa om qvällarne.

— Tror du det?

— Ja, det är jag säker på. Jag ser nog, hvaråt det lutar jag. Janne har allt ett godt öga till Elsa och ville hon bara, så nog kunde hon blifva en välbergad skomakarhustru alltid och det är nog ej det sämsta, det vetjag bäst det!

Vi vilja ej trötta den ärade läsaren genom att veta mera af de båda gamla qvinnornas samtal, utan blott tillägga, att, när Elsa denna dag sent på aftonen och med hjertat i halsgropen lemnade affären, hon öfverraskades af att finna Janne Lind stående på post utanför boden.

Han skyndade fram till henne och helsade, samt sade sig hafva fått kunskap om hennes äfventyr den föregående dagens afton, hvarför han beslutat att hemta henne.

Elsa blef mycket glad öfver denna uppmärksamhet af skomakaren, hvilken sedan hvarje afton en tid bortåt hemtade henne och ledsagade henne hem. Det blef nämligen öfverarbete hvarje afton denna tid på året och i synnerhet dröjde det länge om fredagsaftnarne, innan Elsa fick lemna affären, emedan skyltningen i fönstren dessa aftnar ordnades om.

Trogen som en hund gick då Lind, hvars brinnande hjerta höll honom varm, utanför butiken och väntade i nattkylan och när Elsa slutligen syntes i porten, skyndade han med glädjestrålande ögon emot henne och så bar det af hemåt.

Elsa hade emellertid blifvit mera säker på sig sjelf och mindre lättskrämd genom vanan att denna tid på dygnet vandra hem och det var ej utan, att hon i längden

besvärades af Linds sällskap, i synnerhet som hon ofta nog förnam, att en ståtlig gestalt, tillhörande en ung, välklädd man, skymtade fram vid gaslyktan utanför boden. Det var den herre, som befriat henne från sjökaptenerna och följt henne hem den der qvällen, då hon varit så förskräckt. Kanske han väntade på henne! Bra mycket hellre hade hon gått vid hans sida än vid Linds. — Dessutom började hennes kamrater att bry henne för den visserligen snygge, men dock oansenliga handtverkaren, som hvarje afton väntade henne utanför butiken.

Detta förtretade Elsa och hennes sätt emot Lind blef temligen avogt och kantigt och slutligen sade hon honom, att han inte vidare behöfde göra sig besvär att hemta henne, ty hon vore numera inte så sjåpig, som hon varit första aftonen, hon hade haft öfverarbete i affären.

Lind suckade djupt öfver detta meddelande, ty dessa aftonpromenader hade varit verkliga högtidsstunder för honom. Men han var allt för litet tilltagsen för att göra ens en anmärkning öfver Elsas ord, utan drog sig tillbaka och aftonen derefter syntes han ej till utanför boden, utan Elsa fick gå ensam hem.

Men Janne hade dock sina ögon på henne. Han följde henne på afstånd, utan att hon hade aning derom.

Hvad följden häraf blef, skall längre fram berättas.

SJETTE KAPITLET.

Aktuariens upptäcktsfärd.

Dagen efter den oroliga natt, då aktuarien Ferdinand Hallman så ömkligen våndats tillfölje af mamsell Beatas föreläsning och af sina egna fantasier, vaknade han efter en stärkande morgonslummer klockan tio på förmiddagen, såsom redan förut är anmärkt.

Aktuarien var denna dag vid ett alldeles säreget lynne och mamsell Beata aktade sig noga för att på minsta sätt falla honom besvärlig eller påminna honom om nattens händelser.

Under djup tystnad bar hon in tidningen och chokoladen och gick lika tyst ut igen.

Aktuarien, som då redan satt i sin gungstol insvept i sin nattrock, ryckte till sig tidningen från dess vanliga plats på brickan och ögnade några ögonblick uti bladet, men slängde det inom kort från sig med en häftig rörelse och grep sig an med att förtära sin choklad och en saffransnut, hvaraf hans första mål på dagen bestod.

Det var emellertid ingen politisk eller social notis, som förargat honom och bragt honom att kasta tidningen ifrån sig, utan det var hans oroliga lynne, som ej gaf honom tillräckligt tålamod att läsa sin vanliga morgonlektyr.

Förtärandet af chokladen gick äfven ovanligt fort denna morgon och mamsell Beata blef helt förskräckt, när aktuarien inom kort ropade till henne att taga in rakvattnet, hvilket hon ännu ej hunnit värma och hvilket vanligen skulle tagas in klockan tolf, men denna dag önskades redan tre qvart till elfva.

— Mamsell är ett nöt! röt gubben. Tror mamsell, att jag skall gå ut orakad, vet mamsell inte, att det är fredag i dag och att det således är ordinarie rakdag, hvasa?

— Jo herr aktuarie, men jag trodde . . .

— Mamsell skall låta bli att tro något!

— Jag tänkte . . .

— Tänk aldrig något, mamsell!

Mamsell Beata fann det vara rådligast att vara alldeles tyst och så kom ändtligen det ljumma rakvattnet in och aktuarien, hvilken alltid rakade sig sjelf, kunde tvåla in sig och skrapa af den gråa skäggstubben, då han hade den förargelsen att skära sig i halsen, hvilket omen inbringade mamsell Beata en ny upptuktelse, ty, sade gubben, det var hennes skull, att han skar sig, hon hade gjort honom nervös och darrhändt.

Klockan tolf var toaletten färdig.

Då läste aktuarien upp sin chiffonier och började söka bland papper i en af lådorna inom klaffen.

Efter något letande fick han reda på ett gulnadt papper, hvilket var hopviket i rektangulärt format.

— Här är det visst, sade han och vecklade upp papperet, hvilket inneslöt ett tidningsurklipp, som han tog upp och läste.

Det var en annons om, att ett fosterbarn önskades af ett ordentligt arbetarfolk och af den lydelse, som i andra kapitlet blifvit angifven. Annonsen var undertecknad af muraren Karl Petterson Gumshomsgatan n:o 15.

— Der var det, jag lemnade ungen, mumlade gubben för sig sjelf. — Gumshomsgatan n:o 15, hm; Undrar, hvad den gatan heter nu för tiden!

Han klädde sig i ytterkläder och gjorde sig redo, att gå ut.

— Skall aktuarien redan gå ut? sporde mamsell Beata.

— Hvad sjutusan har mamsell med det att göra? Är jag en fånge kanske? Har jag inte rätt att komma och gå i mitt eget hem, när jag vill och behagar kanske? Hvasa?

Och han stötte sitt spanska rör hårdt mot golfvet.

— Jo bäste herr aktuarien, men skall inte aktuarien hafva frukost först, innan aktuarien går?

— Nej!

— Jag har stångkorf hemma.

— Ät då!

När befaller aktuarien, att middagen skall vara serverad?

— Jag vill inte ha' någon middag!

— Jaså, aktuarien är bortbjuden.

— Bortbjuden? Mamsell pratar och slamrar, som alla andra qvinfolk. Jag är inte bortbjuden! Jag skall söka efter min dotter! Nu vet mamsell det! Är mamsell nöjd nu!

— Bäste herr aktuarie!

— Bästa mig hit och bästa mig dit! — Har mamsell någon dotter?

— Åh, Gud bevare mig fattiga menniska, nej det har jag inte!

— Skaffa sig aldrig någon heller, ty barnungar göra en ett förbaskadt besvär!

Han stötte åter sitt spanska rör mot golfvet och gick, lemnande mamsell Beata ensam med sin stångkorf.

Det var med en viss värdighet, som aktuarien denna dag vandrade sin väg fram. Han hade ju äfven ett mål för sig i dag, något som han inte haft, sedan han slutade sin tjenst i posten.

Emellertid hade den friska och höga luften en förunderlig inverkan på den gamle ungkarlen, hvilken, redan då han var på Mynttorget, började känna sig hungrig och han hörde såsom af ett eko mamsell Beatas röst säga: Stångkorf.

Han fortsatte emellertid vägen fram och var snart på Norrbro och midt för Stoers kafé och restaurant.

— Man skall väl inte svälta sig heller, mumlade gubben, samt vek af till venster och gick in på restauranten. Dagen är lång och alltid hinner jag till Gumshornsgatan.

En artig vaktmästare hjelpte honom af med rocken och en ung och vacker uppasserska räckte honom leende och nigande en matsedel infattad i nickelfordral, sedan han slagit sig ned i en beqväm stol vid ett litet bord stående alldeles vid ett fönster vettande åt Norrbro.

Med vigtig min läste aktuarien matsedeln från början till slut, men fann ej stångkorf derpå, hvilket förargade honom och han ämnade gå utan att beställa något. Men så såg han upp och tittade rätt in i den leende Hebens mörkbruna ögon och han blef genast vid godt humör, samt frågade i en inställsam ton:

— Hvad skall en gammal rucklare äta till frukost »dagen efter?»

— En ragoutpastej och en qvart hvitt portvin, svarade hon.

Det der, föreföll det aktuarien, borde vara en mycket läcker anrättning och han beslöt sig för att följa rådet och kom öfverens med sig sjelf, att något sådant som ragoutpastej skulle mamsell Beata aldrig kunnat hitta på; och när, medan han väntade, uppasserskan lade fram till honom alla möjliga färska tidningar, tänkte han:

— Hvad sjutton skall man äta frukost hemma för om dagarna? Nej jag skall ändra min diet; mamsell Beata och

hennes stångkorf skola få dansa ut, jag behöfver inte mura in mig hela mitt lif!

Nu kom pastejen och vinet och allt smakade förträffligt. Aktuarien glömde alldeles bort det mål, han utsatt för sig och blef sittande qvar länge och väl hos Stoers.

Och så kom vaktparaden och gick under klingande spel alldeles förbi fönstret, der den gamle tjenstemannen satt och smuttade på sitt vin.

Nu blef det lif derinne i restauranten, hvarest förut varit ganska tyst och stilla. En massa äldre och yngre herrar strömmade in för att taga sina frukostbitar.

— Nej, men se bror Hallman! utropade en glad stämma och två händer föllo ned på aktuariens axlar, under det att en annan stämma sade: Hvad blåser det för vind i dag? Har du vågat dig ut i verldsvimlet, din gamle filur! Ha, ha, ha!

Det var två grosshandlare, Anton Borg och Paul Holm, med hvilka aktuarien fordom mycket umgåtts, som nu kommo.

— Tillåter du, att vi slå oss ned hos dig?

— Mycket gerna, svarade Hallman, som blifvit ganska upplifvad af den goda frukosten och vinet, samt af det rörliga lifvet omkring sig.

Och nu började ett muntert samspråk mellan de tre vännerna, som ej träffats samman på lång tid.

Aktuarien gjorde sina vänner sällskap och åt en frukost n:o 2, samt drack sedan kaffe och kognak med sina vänner och först klockan två lemnade de Stoers, då grosshandlarne måste upp på sina kontor.

— Nu skola vi vara tillsammans i dag hela dagen, sade grosshandlare Holm, när de voro ute på Norrbro. Vi äta middag på operakällaren och sedan hitta vi alltid på något för qvällen.

— Nej tack, jag har inte tid, svarade Hallman.

— Prat! Inte tid! Hvad har du för dig, gamle gosse?

— Jag har vigtiga saker att uträtta, förklarade aktuarien med mystisk min.

— Hvad är det vigtiga saker?

Hallman svarade inte.

— Det hör till postverkets hemligheter, begriper du, inföll Borg:

— Ja, det gör det, svarade Hallman.

— Dem får du sköta om i morgon. Nu släppa vi dig inte. Kom upp på mitt kontor. Du skall hvila dig på min soffa i inre rummet, tills det blir middagsdags. Vi kunna ju äta tidigt, om du vill. Inte släppa vi honom nu, eller hur bror Borg?

— Kommer aldrig i fråga!

Och de togo gubben under armarna och så bar det af mot skeppsbron.

Aktuarien gjorde intet motstånd, utan följde med.

Dagen är lång, tänkte han, jag går till Gumshornsgatan i eftermiddag. —

Middagen på operakällaren blef särdeles glad och uppsluppen och vid kaffet i operakaféet sällade sig ännu några gamla bekanta till Hallman till sällskapet, hvilket vid sjutiden bröt upp och begaf sig till Berns salonger.

Aktuarien hade nu alldeles glömt bort, hvarför han gått ut på morgonen och var nu i en särdeles glad och uppsluppen sinnesstämning, samt acompagnerade med käppstötar i golfvet Meissners musik och skrattade af hjertans lust, när den populäre kuplettsångaren Sigge Wulff sjöng:

Sådan är Carl August,
Alla vackra flickors lust,
Om jag ock på hufvet' gick,
Jag deras dyrkan fick, —

Sigge Wulff, denne ovanligt begåfvade kuplettsångare, sjöng vid denna tid på sista versen. Han dog nämligen den 7 januari 1892, men uppträdde ännu den 5:te i samma månad. Han hade således vid den tid, då aktuarien Hallman tillsammans med sina vänner, grosshandlarna, var i Berns salonger blott något öfver en månad qvar af sitt korta lif; vi säga med flit korta, ty han var blott något öfver tjugutvå år gammal, då han lemnade detta jordiska.

Sigge Wulff grep allt för mycket in i det offentliga Stockholmslifvet och var en allt för känd personlighet, för att han ej här skulle få en i allra största korthet affattad runa:

Sedan några år tillbaka hade varietéteatern blifvit allt

mer och mer gouterad af den nöjeslystna allmänheten och artister, mest utländska, af mer eller mindre tvifvelaktigt värde hade presenterat sig för den aplåderande Stockholmspubliken, dels såsom sångerskor, hvars egentliga tjusningskraft ingalunda låg i rösten eller föredraget utan fastmer i deras exposition af runda vador och mejslade former,

Med hatten på skulten och stödjande sig på sina vänners armar vinglade aktuarien öfversäll framåt.

dels såsom akrobater i olika genres, dels såsom danssällskap, lindansare och slutligen såsom kuplettsångare. — Till den sistnämnda kategorien hörde Sigge Wulff, men han skiljde sig mycket från sin omgifning på tribunen, dels derför att han var svensk, dels derför att han var en verklig förmåga.

Äfven den, som skiljde sig från mängden och ej älskat varietéen med dess ofta lösaktiga visor och om raffinerad cymisk vittnande prestationer, hörde dock med nöje Sigge Wulff föredraga sina kupletter, hvilka till stor del bestodo af glada och oförargliga visor, skrifna för honom af hans goda vänner. Sigge Wulff tog ett steg till det bättre och höjde smaken hos publiken, då han genom sitt uppträdande visade, att man kan hafva roligt utan att vara cynisk.

Han framstälde alltid den karrikatyr, som har fått namn af, »snobben fin de siecle» och uppträdde städse på ett högst elegant sätt, som väl öfverensstämde med det nobla fördraget. Damernas förklarade gunstling och den stora publikens skälmaktige och bortskämde gullgosse kallades han: »Varietéens Arvid Ödmann.»

Sist i denna drapa må nämnas, att Sigge Wulf som ung bestämt sig för att studera och gå den lärda vägen, samt skapa sig ett namn på vetenskapens fält. Men detta hans uppsåt gick om intet genom en ögonsjukdom, som gjorde, att studierna för alltid måste afbrytas. Han gick då in på kontor och sökte bryta sig sin bana genom handeln; men ögonsjukdomen tilltog och räkenskapsböckerna måste slås igen för alltid. Musikaliskt begåfvad, som han var, började han då tänka på musiken; men som han ej för ögonens skull kunde tillegna sig grundliga studier deri, kastade han sig på kuplettsången och debuterade såsom varietéartist å Alhambra i Stockholm våren 1889, samt förtjenade redbart sitt bröd såsom sådan återstoden af sitt lif.

Heder åt hans minne!

Stämningen i salongen blef allt mera glad och bullersam och en af de gladaste bland de glada var aktuarien Hallman, hvilken bedyrade, att han inte på många år haft en så glad dag som denna, samt att det var rigtigt tur, att han kommit att gå in på Stoers kafé och att hans gamla goda vänner äfven kommit dit.

Vid dessa ord klappade ganska hårdhändt grosshandlarne Borg och Holm på knäna.

Glada samtal och vitsar haglade kring de tre vännerna och äfven vid deras bord serverades åtskilliga lustiga infall och historier, såsom uppfriskande kryddor till punschen och vattnet.

Kan du säga mig bror, sade bland annat grosshandlare Borg till aktuarien, hur det kommer till, att man för närvarande har mycket kallare i Konstantinopel än i Petersburg?

Nej, minsann jag det kan, svarade Hallman, efter att hafva tagit sig en funderare, hvarvid han körde upp käppen under näsan.

Jo, det skall jag säga dig, fortsatte Borg, det är, emedan det är omöjligt att i värme kunna konkurera med Ryssland, der det af nihilisterna så flitigt eldas med dynamit!

— Ja, det har du rätt i bror, ha, ha, ha, skål! svarade aktuarien och höjde sitt glas och drack.

A' propos nihilister, hafven I hört det sista attentatet? sporde grosshandlare Holm.

— Nej, nej, svarade de båda vännerna.

— Är det i Ryssland, som det skett, frågade aktuarien.

— Nej, här i Sverige, ja till och med här i Stockholm, om man får tro tidningarne.

— Du skämtar!

— Visst inte. Hör på.

Grosshandlaren vecklade upp en tidning, som han drog upp ur sin bröstficka och läste följande annons:

Den andra dennes borttappades under gåendet mellan Hamngatan och Centralplanen en guldbrosch föreställande en orm slingrad kring en staf, omsluten af en lagerkrans och inlagt i hvitt kuvert till doktor Anton Nyström, hvaruti nålen var fastsatt.

Han vek åter ihop tidningen och tittade på aktuarien samt på den småleende grosshandlare Borg.

Då emellertid ingen af dem yttrade något, sade han:

Är här ett attentat begånget mot den af mången med oblida ögon sedde republikanen och arbetarvännen, eller ej? Sedan nålan stuckits eller fastsatts i doktor Nyström, så har kanske gerningsmannen eller qvinnan störtat i väg

med resten af broschen och — — — nej, tanken svindlar vid fortsättningen, sade han skrattande och förde glaset till läpparne.

Lyckligtvis är doktor Nyström den, som inte ger sig för nålstygn, inföll Borg.

Det har du sjutusan så rätt i! utropade aktuarien och skrattade med hela munnen. —

Tiden gick emellertid med svindlande fart och innan man visste af, var klockan elfva och det sista stycket för aftonen spelades från musikläktaren.

Det är att märka, att aktuarien mycket sällan drack punsch, den svenska nationaldrycken, utan plägade inmundiga varma toddar, när han träffade sina vanliga umgängesvänner på skomakarekällaren. Men denna afton hade han uteslutande druckit punsch, emedan de vänner, som han för tillfället var tillsammans med, höllo sig till denna dryck.

Gubben tyckte, att det var rasande godt och han ökade den massa föresatser, som han denna dag gjort, dermed, att han inom sig beslöt, att lägga bort toddarna och i stället hålla sig till punschen samt att gå till de glada salongerna vid Berzelii park i stället för den till tysta och stillsamma skomakarekällaren.

Emellertid syntes det, när aktuarien skulle resa sig, att punschen var en mycket försåtlig dryck; ty han kunde inte få styr på sina gamla ben. Han var glad och uppsluppen som en yngling, men benen ville inte bära honom, utan hans sällskap måste taga honom under armarna och leda honom ut, hvarefter det var ganska stor möda att få på honom ytterkläderna.

Det hade varit bestämdt, att de tre herrarne skulle soupera på Hamburger Börs. Men denna soupé måste inställas och i stället fördes aktuarien hem.

Man ämnade taga en droska, men grosshandlarne ansågo, att en promenad skulle göra den öfverlastade godt och så bar det af snedt öfver Kungsträdgården och vidare öfver Gustaf Adolfs torg och Norrbro, samt Myntorget och in på Vesterlånggatan.

Med hatten på skulten och stödjande sig på sina vänners armar vinglade aktuarien öfversäll framåt då och då gnolande:

Sådan är Carl August,
Alla vackra flickors lust,

Det hände sig så, att de tre herrarne passerade fram Vesterlånggatan just som Elsa vid Janne Linds sida begaf sig från affären och hem.

Tillfölje af den hörbara munterhet, som aktuarien utvecklade, vände Elsa på hufvudet och såg på honom, samt kände igen honom.

Hon slöt sig närmare Linds sida och sade:

— Usch då, der går den der otäcka gubben, som inte ville hjelpa mig i går afton, när jag var så rädd. Se, så full han är! Usch en sådan gubbe!

Hon hade ingen aning om, att aktuarien låtit söka efter henne den föregående natten och för hennes skull haft svåra samvetsagg, samt att han denna dag gått ut i den bästa afsigt och med de ädlaste planer, men råkat komma på afvägar. Hade han varit nykter, skulle utan tvifvel äfven han hafva känt igen henne och blifvit glad öfver att hafva funnit henne. Nu gick han henne sig sjelf ovetande förbi och hon önskade, att hon aldrig måtte komma i hans väg.

Komna till aktuariens bostad vid Kåkbrinken hade grosshandlarna ganska mycket göra att få reda på hans portnyckel och derefter icke mindre arbete att få honom uppför trappan, hvilken var för smal, för att tre personer skulle kunnat gå i bredd uti den. —

Var aktuarien glad, så blef mamsell Beata alldeles förskräckt, när hon öppnade dörren för sin herre och hans ledsagare. I ett så redlöst tillstånd hade hon aldrig förut sett sin husbonde.

Gubben sattes genast med ytterplagg och hatt på sig i en länstol, medan mamsell sprang ned och stängde porten efter grosshandlarna.

När hon kom upp igen och skulle börja pelsa af aktuarien, sade hon:

— Men hvad i herrans namn är det då med aktuarien?

— Med mig, med mig? stammade gubben. Det der förstår inte mamsell:

Sådan är Carl August,
Alla vackra flickors lust.

— Åh, min Gud, hvar har då aktuarien varit! utropade hushållerskan.

Om han ock på hufvet' gick,
Han deras hyllning fick!

gnolade gubben.

Men var då förståndig gode aktuarien, sade mamsell Beata.

— Förståndig! stammade gubben och med ens flög lynnet på honom.

Han slog handen i ena tvärslån på länstolen och utropade betydligt suddlande på målet:

— Förståndig, säger mamsell! Ja ta' mig sjutusan skall jag blifva förståndig nu! Jag har låtit handtera mig som ett barn af mamsell! I morgon flyttar mamsell med alla sina stångkorfvar och sin ölost! Jag behöfver inte gå här som en stackare efter mamsells kommando! Jag skall äta min frukost ute och min middag ute och passas upp af trefliga små flickor. Man behöfver väl inte vara ett inhyseshjon heller, fastän man råkar vara pensionerad aktuarie i generalpoststyrelsen! Mamsell går sin väg! Kom i håg det!

— Ja, det skall jag göra, svarade mamsell Beata hastigt. Kanske aktuariens dotter skall komma och hushålla här i mitt ställe! Aktuarien fick väl tag i flickan?

— Fick jag tag i flickan? Jo, det kan mamsell lita på. Jag tog henne om lifvet, när jag betalade den delikata frukosten.

— Frukosten? — —

— Kanske jag inte fick äta frukost och klappa om en vacker flicka! Hvad sjutusan har mamsell med det att göra?

Sådan är Carl August
Alla vackra flickors lust!

— Jag tror, att aktuarien blifvit spritt galen! utropade mamsell Beata och bemödade sig att så snart som möjligt få sin husbonde afklädd.

Detta lyckades slutligen och gubben kom i sängen, hvarifrån han omöjligen utan hjelp skulle kunna komma upp, det förstod mamsell Beata och gick derför lugn in till sig, inom sig undrande, hvar aktuatien hållit hus hela dagen, samt suckande öfver verldens fåfänglighet.

SJUNDE KAPITLET.

Bondånger.

Skräddarmästaren Eriksson i Lund gjorde goda affärer bland studenterna i min studietid, berättade ingeniör Hampus Segerlind för grosshandlaren Sven Mörk, när de aftonen efter den dag, som är beskrifven i det föregående kapitlet, sutto vid sitt lilla bord och sina toddar i skänkrummet på Skomakarekällaren och väntade på aktuarien Hallman, hvilken de tyckte dröjde ovanligt länge denna afton.

Emellertid talade gubbarne, medan de väntade, om historier för hvarandra, under det att de då och då smuttade på de »stora, starka, sjudande» toddarne.

Ingeniör Segerlind berättade alltså:

— Skräddarmästaren Eriksson i Lund gjorde goda affärer bland studenterna i min studenttid. Studenterna fingo nämligen aldrig en drägt på kredit hos honom, såvida de ej nota bene voro förmögna. På dylika lyckans söner slog han ned som en falk och inledde dem gerna att gå i borgen för kamrater. Allt för att affären skulle gå.

Härpå byggde studeranden Falberg af Smålands nation en plan — han är nu mera kontraktsprost och mycket förmögen. Han var som student fattig som en kyrkråtta, men finurlig, som alla smålänningar äro. — Han byggde, som sagdt, en plan att skaffa sig en splitter ny uppsättning kläder hos Eriksson.

— Hör du, sade han till en af sina goda vänner, du kan skaffa mig snygga gångkläder.

— Jag? Hur skall det gå till? utropade vännen.

— Jo, sade Falberg, du går bara till skräddarmästare Eriksson, ber att få se på några finare slags tyg och säger till sist, att du vill ha af samma sort »som den rike smålänningen» begagnar.

Vännen gjorde allt till punkt och pricka.

— Den rike smålänningen? sade skräddarmästaren. Besynnerligt, att jag inte hört talas om honom. Hvad heter han?

— Han heter Falberg. Det var märkvärdigt; jag trodde, att han tog sina kläder här. —

Ett par dagar derefter fick Falberg en skrifvelse från skräddaren med förfrågan, huruvida ej en vinterkostym skulle behöfvas. Falberg skyndade genast till Eriksson och tog mot en sådan med uppräckta händer — på tre månaders kredit.

Tre månader förflöto, ett halft år förgick, utan att någon betalning hördes af.

Slutligen fick Falberg ett besök af skräddar-»björnen».

— Herrn, som är så rik, borde väl tänka på att betala den obetydliga skulden, sade han.

— Rik? svarade Falberg. Jag har ju knappast tak öfver hufvudet.

Det kom till förklaring och Falberg, hvilken i själ och hjerta var en hederlig pojke, erbjöd sig att ärligt betala sin skuld inom en tid.

— Nej, sade skräddaren, herrn är den förste, som lurat mig att lemna på »krita», derför skall herrn ha kläderna för ingenting!

— Och dervid blef det. —

Gubben Mörk skrattade åt sin väns historia från studenttiden, samt tog sig en duktig klunk, ingeniören skrattade äfven och drack; men det var i alla fall inte den der genomgående glädjen, som de brukade känna, när de träffade tillsammans på sitt stamlokus. Det var något, som fattades. Det var helt naturligt aktuarien, som de saknade.

— Men hvar håller då Hallman hus, sade derför Mörk, när han tyckte sig hafva gifvit Segerlinds historia sin tillbörliga tribut af skratt. Klockan är ju half tio och han inte är här. Det måtte väl aldrig händt honom något illa.

— Ja, ja, säkerheten på våra gator är inte just så stor i våra dagar.

— Kalle kan gerna springa hem till honom och höra efter, om han är hemma.

— Det kan han göra.

Sagdt och gjordt! En kyparpojke skickades hem till aktuarien för att höra efter, hvad som var på färde, eftersom han inte kom ned till Skomakarekällaren, såsom aftaladt var.

Medan de väntade på svar talade de båda gubbarne om dagens krönika och kom så in på ämnen om den Oftedalska skandalen i Norge, då följande samtal uppstod mellan dem:

»Äta! Tala inte om det»! utropade aktuarien.

— Det är ganska egendomligt att se, hur läsarepartiets organ här i vårt land uppfatta den Oftedalska skandalen.

— Åh, hvad tänker du på? Ett fallet helgon? Nej, nu fara de ut värre mot honom, den förr så väldige, förhåna och förringa honom, allt under det de som sannskyldiga fariséer slå sig för bröstet och tacka Gud, att de icke äro som andra menniskor.

— Det måtte vara en besynnerlig moral, den der läsare-moralen. Den tyckes mig hafva mycken likhet med jesuiternas.

— Ja, så länge deras helgon kunna hålla sig uppe, kunna de göra, hvad de behaga; men falla de . . . ja, då äro de totalt döda.

— Tror du, att vi hafva några Oftedalare äfven hos oss, bror?

— Ja, det kan du vara lugn för, fastän de ännu uppträda uti skyddande förklädnad. Men en vacker dag kommer masken att ryckas af dem och de komma då, att visa sig, sådana de äro.

— Fy tusan bror! Nej vet du, då tror jag, att jag hellre ser dem, sådana de nu äro — uti skyddande förklädnad.

Upplysningsvis vilja vi meddela en kort antydning om den så kallade Oftedalska skandalen, hvarom gubbarne utbytt ofvanstående tankar.

Oftedal var en prest i Stavanger. Faktiskt är, att han, som bland andra »fromma stiftelser» äfven hade upprättat ett s. k. Magdalenahem, hvars affärer han sjelf skötte, gjorde detta till ett »hem» för sina privata sinnliga förströelser. De qvinnor, som han skulle förbättra genom undervisning och kristlig påverkan, tog han in i sitt enskilda rum för att — »skrifta»! Och huru dervid tillgick nödgades han vid den tid, hvarom nu är fråga, offentligen bekänna, då all möjlighet till ytterligare lögn och skenheligt bedrägeri blef honom betagen.

Saken upptäcktes derigenom, att två af de i Magdalenahemmet intagna qvinnorna, till hvilka Oftedal stått i brottsligt förhållande, hade blifvit ovänner och anklagade hvarandra för sedlighetsbrott; och de upplysningar, som sålunda vunnos angående Oftedal, gåfvo vid handen, att en större ulf i fåraklåder än han näppeligen trampat vår syndiga jord.

Nu kom kyparpojken tillbaka medförande det besked, att aktuarien Hallman låg sjuk i någon feber, som han troligtvis ådragit sig under gårdagen, då han varit borta från tidigt på förmiddagen och till sent på natten.

— En feber? eftersade Mörk.

— Varit ute hela gårdagen, mumlade Segerlind; hvar tusan har han då hållit hus. — Ja, så är det att bryta med sina gamla vanor. Hvad hade han ute att göra!

— Och hela dagen till!

— En feber! Det var ruskigt. — Fy tusan, hvad det drar från det här fördömda fönstret! Gif mig en varm toddy!

— En åt mig med!

— En feber! Det var betänkligt!

Gubbarne blefvo helt förstämda under den öfriga delen af qvällen och några historier flödade inte vidare öfver deras läppar, utan de sutto tysta och inmundigade sina toddar, samt bröto ovanligt tidigt upp och begåfvo sig till sina hem dragande kragarne upp öfver öronen på sig och kommande öfverens om, att det var mycket sjukliga tider och att den största försigtighet måste iakttagas, så framt man ville undgå att bli ett offer för den allmänna sjukligheten.

Läsaren har rätt att fordra en upplysning om, hvad som inträffat hos aktuarien.

Det var först sent på förmiddagen, då mamsell Beata öppnade dörren försigtigt till aktuariens sängkammare och tittade in.

Hennes husbonde sof ännu, men sof en orolig sömn; och att natten i sin helhet varit orolig, syntes deraf, att aktuarien, som tydligen blifvit törstig, fattat vattenkarafinen, antagligen i afsigt att föra den till munnen, hvilket han kanske äfven gjort, men sedan krossat den mot sängkanten. Vattnet hade genomdränkt sängkläderna på ena sidan och droppade ännu ned på golfvet. Halsen af karafinen hade aktuarien ännu i handen. Och der låg han nu i väta och bland glasbitar, på hvilka han kunde skära sig, om han rörde sig häftigt.

På detta sätt kunde mamsell Beata inte låta sin husbonde ligga.

Hon gick derför varligt fram och sökte att lirka halsen till karafinen ur hans hand, utan att väcka honom. Men hur försigtig hon än var i sina rörelser, väckte hon

dock gubben, hvilken vaknade vid ett allt annat än godt humör.

Att återgifva det samtal, som nu uppstod och hvarunder mamsell Beata fick uppbära snubbor för såväl det ena som det andra och icke minst för att hon väckt aktuarien, samt för att hon slagit sönder hans vattenkarafin och blött ned sängkläderna, ty det var, förklarade aktuarien, alldeles gifvit, att det var hon, som hade gjort det, skulle blifva allt för långdraget, hvarför vi helt och hållet förbigå detsamma, samt konstatera endast, att den gamle tjenstemannen hade mycket svårt, att komma upp ur sängen. Hans hufvud var blytungt, hans kropp slapp och dessutom frös han mycket, hvilket väl till stor del berodde på, att han sista delen af natten legat fuktigt.

Mamsell Beata hörde inte alls på, hvad hennes knarrige husbonde hade att säga, utan lagade endast så, att han fick nattrocken om sig och blef placerad i en stor länstol, samt der blef väl omstoppad med en filt.

— Nu skall aktuarien äta en bit, sade mamsell Beata.

— Äta! Tala inte om mat!

— Jo, jag har varit ute och köpt en liten rar fetsill, som jag skall steka i papper. Aktuarien skall se, att det smakar nog, bara aktuarien kommer i gång.

— Mamsell är ett nöt! röt gubben. Tror inte mamsell, att jag sjelf kan bestämma, när jag kan äta eller inte äta.

Mamsell Beata brydde sig inte ens om att höra på gubben, utan gjorde i ordning frukosten och ställde den på ett serveringsbord, som flyttades fram till länstolen, der aktuarien satt.

Hur det var, så försökte han sig på sillen och det gick utmärkt att inmundiga frukosten, blott han kommit i gång, precist som mamsell Beata sagt.

Aktuarien blef som en helt annan menniska efter frukosten och han svor nu på, att han aldrig skulle gå ut och äta, samt att en Norges fetsill i papper var bra mycket bättre än ragoutpastejen och vinet, som han i går fått till frukost och hvarigenom hela dagen blifvit förstörd.

Och lutande sitt hufvud emot det höga ryggstödet till länstolen, omtalade han nu för mamsell Beata hela gårdagens historia, så långt han kunde minnas den.

När han slutat, sade mamsell Beata:

— Nå men hur gick det då att få reda på sin dotter, det var ju derför, som aktuarien gick ut i går?

Gubben blef mera askgrå i ansigtet, än han var förut och böjde sitt hufvud, samt stirrade rakt fram.

— Min dotter! eftersade han. Och nu försvann med ens det goda lynne, som han fått efter frukosten.

— Min dotter! — Ja, det var för att spana efter henne, som jag gick ut i går . . . Men hur spanade jag efter det stackars barnet? — Jo, jag gick och rucklade hela dagen och kom hem som ett svin midt i natten! — Det vara mina spaningar! — Fy för tusan sådan karl jag är! — Mamsell!

— Ja, gode aktuarien.

— Jag är ett nöt, en försupen rucklare!

— Åh Herre Gud, så aktuarien säger. Någon gång skall man väl vara ute och skaka dammet af sig. Aktuarien går ju nästan aldrig annat än till Skomakarekällaren ett par gånger i veckan; det kan väl vara roligt att komma ut någon annan stans ibland också och visa menniskorna att man lefver — — —

— Och bli hemburen som en fyllbullt! Nej, mamsell! Jag är en — — —

— Gammal hederlig man! inföll mamsell Beata.

— Det vore väl sjutusan, om inte jag sjelf bättre än mamsell vet, hvad jag är.

Mamsell Beata protesterade inte längre, utan blef fullkomligt tyst och aktuarien försjönk äfven i tysta tankar.

Sedan hushållerskan fullgjort sina åligganden inne i rummen, gick hon ut till sig och lemnade aktuarien allena tagande alldeles för gifvet, att han skulle somna in i länstolen.

Men hon misstog sig.

Aktuarien somnade ej. En enda tanke höll honom vaken och då och då mumlade han:

— Hvad har det blifvit af det stackars barnet! — hvarjemte han litet emellan uttalade en förkastelsedom öfver sig sjelf. Han hade, hvad man kallar, »bondånger och sjelfförakt»

— Han blef allt mer och mer illa till mods och slutgen hemtade han luft i sina lungor och ropade:

— Åh gode, kära husbonde tala inte om att falla ifrån. Aktuarien är ju ännu i sina bästa år och när aktuarien en gång väl får reda på sin dotter, så — — —

— Min dotter! ja, det var just om henne, jag ville tala. Det var just för hennes skull, som jag ville bedja mamsell om en tjenst.

— Ack så gerna, jag skall utföra den, om jag kan!

— Det kan mamsell. Mamsell skall i dag göra, hvad jag skulle gjort i går. Mamsell går nog inte och super sig full i stället för att söka efter flickan!

— Åh, Gud bevare mig arma menniska!

— Hör på! Mamsell skall gå till Gumshornsgatan N:o 15 långt bort på Ladugårdslandet, eller Östermalm, som det nu så förnämt kallas. Der bodde för aderton, nitton år sedan en murare vid namn Karl Pettersson och det var till hans hustru, som min och salig Amandas flicka, hvilken i dopet fick namnet Elsa Andersson fördes. Mamsell skall höra efter, om muraren bor qvar vid Gumshornsgatan, som nu kanske heter något helt annat, gamla Stockholmare blifva ju alldeles förvirrade af de många ändrade gatunamnen. Dessutom skall mamsell höra efter af grannarna, huru flickan blifvit behandlad af sin fostermoder, samt sök taga reda på, hvart muraren Pettersson flyttat, så framt han inte bor qvar.

— Ja, goda aktuarien.

— Gå då genast!

— Ja!

— Kom i håg: muraren Karl Pettersson, Gumshornsgatan N:o 15 och flickans namn: Elsa Andersson.

— Ja, det kommer jag nog i håg.

— Hör nu mamsell!

— Ja!

— Köp på samma gång hem något godt åt mig till middagen, något lätt, som ej tynger magen.

— Ja, jag skall försöka. Men aktuarien skall väl kläda sig, så att aktuarien kan öppna, om någon ringer.

— Ringer! Om de också ringa, så att klockan ramlar ned, så öppnar jag tag mig sjutusan inte. Gå nu!

När mamsell Beata var i dörren, ropade aktuarien henne tillbaka,

— Tag, sade han, min börs, som ligger i högra byxfickan.

Befallningen efterkoms.

— Se här har mamsell två kronor. Tag en droska på timme, så går det fortare.

— Tack goda, snälla aktuarien, svarade hushållerskan och gick ur rummet.

Fem minuter derefter lemnade mamsell Beata huset och gick ned till Myntgatan, der hon tog en droska på tid och åkte till Östermalm.

Det var i sanning inga glädjande underrättelser, som mamsell Beata erhöll på Östermalm.

Hon hittade på huset, en liten usel träkåk, innehållande på nedra botten två bostadslägenheter om ett rum och kök, samt ofvanpå en vindskupa, rymmande ett enda rum, hvilket fick tjena till både bostadsrum och kök.

Hela huset var ytterst bristfälligt för att ej säga bofälligt, och hyresgästerna sågo allt utom behagliga ut, samt höllo sina lägenheter smutsiga och stinkande. De fönsterrutor som funnos qvar voro öfverdragna med smuts, så att en strimma ljus knappast kunde bana sig in genom dem utifrån. De flesta rutorna voro emellertid krossade och de derigenom uppkomna hålen voro igentappade med trasor.

Hvilken hårdhet att lemna ett barn i ett sådant hus, tänkte mamsell Beata, men tillade hon för sig sjelf, helt visst såg huset ut på helt annat sätt den tiden, då min stackas Amandas dotter föddes.

Hon gick in först till venster i huset och frågade en derstädes sittande utmerglad qvinna, om hon visste var muraren Kalle Pettersson bodde.

— Kalle Pettersson, den der grabben hos Åkerlinds? frågade qvinnan.

— Nej han är en äldre man, han och hans hustru bodde i det här huset för 18, 19 år sedan.

— Ja se honom känner jag alls inte till, svarade hon och började i detsamma sjunga:

Sof sött lilla vän
Sof vid mammas hjerta.

Och hon vaggade fram och åter samt tryckte ett spädt och ytterligt blekt barn till sitt bröst.

— Hur gammalt är det der lilla barnet? frågade mamsell Beata.

— 8 månader svarade qvinnan, hon har nyss varit sjuk och jag hoppades, att hon skulle dö, men så väl var det inte.

— Hur kan ni önska lifvet ur barnet?

— Hvad håken skall jag göra? Är det bättre att ungen får lefva och bli en ligarynka med tiden, ty annat blir det inte af henne. Jag kan inte försörja ungen, när karlen inte ger ett öre till hjelp, utan super upp hvar enda smul, som han förtjenar.

— Arma menniska! suckade mamsell Beata. Hur länge har ni varit gift?

— I fyra månader. Ungen fick jag i förväg. Är ni en sådan der välgörenhetsfru, eftersom ni frågar så mycket, så kan ni allt göra godt här, om ni vill; men låt bara inte karln få veta af något, utan ger ni något, så gif det åt mig, annars kommer alltsammans på krogen.

— Nej, jag hör inte till någon välgörenhetsförening och inte har jag heller något att gifva af; men en liten slant skall ni ändock få för det lilla barnets skull.

Hon lemnade en krona åt qvinnan.

— Gud välsigne er! En hel krona! utropade den arma modern. Så mycket penningar har jag inte haft i min hand på mången god dag. Gud välsigne er!

Mamsell Beata kände sig djupt rörd. Hon insåg, att den utmerglade qvinnan var en god menniska, fastän hon genom lättsinne och ett lyckligt äktenskap kommit i olycka och mamsell Beata, som ofta i sin ensamhet läste Tegnérs skrifter, som stodo på aktuariens bokhylla, kom i håg, när hon lemnade qvinnan, den store författarens ord:

Långa år får gälda, hvad stunden brutit. —

Hon knackade nu på midt emot:

— Stig in! ropade en kraftig stämma och mamsell Beata drog upp dörren, till hvilken låset var borta och en träpinne insatt till handtag.

Hade mamsell Beata nyss varit inne i ett fattigt hem, der åtminstone qvinnan var en menniska med goda tendenser,

så såg hon genast vid inträdet, att hon nu kom in i ett lastens näste.

En stark doft af öl och bränvinsångor strömmade emot henne, när hon öppnade dörren och taflan som nu upprullade sig för hennes syn var rent af vämjelig.

I rummet funnos fyra personer, hvaraf en, en karl, låg i en rankig säng ocb sof med kläderna, till och med grå, slokig hatt på sig. På en stol invid ett bord satt en gammal qvinna med rödbrusiga drag och gråa hårtestar hängande ned under en smutsig bomullshalsduk. Bredvid

Elsa! Det var nog hon, det var nog Amandas dotter!

henne stod en halfbutelj alldeles nedstänkt af stearin och i öppningen syntes ett halfbrunnet stearinljus, hvilket nu var släckt. Vidare stod på bordet en literbutelj half med bränvin och ett par glas, hvarjemte en smutsig kortlek låg på det nedspillda bordet.

I ett hörn satt en ung man, hvars svartsnuskiga utseende kunde uppjaga räddsla hos mången. Han hade hatten på skulten och vid hans venstra sida hängde i en slida en stor knif.

Den fjerde personen var en ung aderton à nitton års flicka, hvars drag utvisade den största fräckhet.

Hon var halfnaken och satt på den unga mannens ena knä, lutade sig bakåt stödd på hans ena arm och hade ena benet kastadt öfver hans andra knä.

Hon ändrade inte ställning, när mamsell Beata kom in i rummet.

— Ursäkta, sade aktuariens hushållerska, är det bekant, hvar muraren Karl Pettersson bor?

— Nej, det är inte bekant, svarade den äldre qvinnan med en hes basröst, eller kanske du vet det Inga, som ligger ute med alla verldens karlar! tillade hon och vände sina ord åt flickan.

— Jag kan väl inte veta, hvad alla murare heta och bo! svarade flickan.

Tänk om denna flicka är aktuariens dotter, tänkte mamsell Beata och kände liksom ett stygn i sitt hjerta.

— Hvad heter ni min vän? frågade hon flickan, som inte ändrade ställning, utan blott svarade:

— Det rör er inte! Är ni en sådan der d—l, som anmäler flickor på byrån, så behöfver ni inte göra det, för jag är redan der!

— Nej jag söker blott efter murar Pettersson och hans fosterbarn. De bodde i det här huset för aderton, nitton år sedan.

— Aderton, nitton år sedan, ha, ha, ha! skrattade den äldre qvinnan.

— Ha, ha, ha! skrattade flickan och den unge karlen med sådan kraft att den sofvande mannen vaknade och sträckte på sig, samt utropade:

— Hvad är det för h—tes lif! Ut med er fördömda slynor, eller skall jag lära er mores, så ni vet det. Sådant yngel; när ni inte sofver om nätterna, kunna ni åtminstone vara tysta om dagen! Ro hit med en sup käring, så att jag får kraft att sköta om följet!

Förskräckt skyndade sig mamsell Beata ur rummet och hörde i förstugan, hur gormet derinne tilltog.

Emellertid hade qvinnan i den andra lägenheten passat på henne och gick henne nu till mötes sägande:

— Fick frun någon upplysning derinne?

— Nej, svarade mamsell Beata.

— Jag kan nog tro det. Det är nog bäst att fråga kos Svenssonskan, som bor här ofvanpå. Hon känner till allt möjligt.

— Jag vet inte, om jag törs gå npp dit.

— Det är inte farligt, sade han, Svenssonskan är så gammal.

Mamsell Beata såg mot den branta trappan och bäfvade; men hon beslöt sig dock för att våga försöket att klättra uppför densamma.

Klättra uppför trappan är verkligen ordet, ty trappan liknade en stege och var till ytterlighet smal.

Det lyckades emellertid mamsell Beata slutligen att komma upp från denna Jakobs stege och hon befann sig då i en förstuga, en miniature, till hvilken en dörr ledde från vindskupan.

Hon knackade på dörren och blef inifrån ombedd att stiga in.

Det lilla rum, i hvilket mamsell Beata nu kom in skiljde sig betydligt från de öfriga i huset.

Det var mindre än dem, i hvilka mamsell Beata förut varit inne, men det skiljde sig äfven derutinnan från dem, att det var snyggt och fint och beboddes af en liten fin och pyntad gumma, som vänligt helsade den inträdande och satte fram åt henne en stol öfverklädd med ett bländande hvitt öfverdrag.

Mamsell Beata blef helt förundrad öfver att finna ett sådant litet snyggt hem i detta ruskiga hus och det dröjde några ögonblick, innan hon hann att bemästra sin förvåning och blifva herre öfver sig sjelf.

Slutligen sade hon:

— Är det fru Svensson?

— Nej hennes nåd, svarade gumman och neg, samt log ett fint leende, jag är ingen fru, jag är rätt och slätt jungfru Svensson. Jag skall säga, att jag alltid varit rädd för giftermål. Jag var barnjungfru från 15—30 års ålder i grefve Hamiltons hus; men när det sedan inte kom några småttingar mer, så fick jag en liten pension och på den har jag lefvat sedan och nu är jag 73 år skall hennes nåd veta. Så länge gamla grefvinnan lefde var jag hos henne vid alla bykar och storstädningar; men nu lefver jag här i min ensamhet och är aldrig borta mer än julafton och

juldagarna, då jag är hos yngste grefven, öfversten, hennes nåd vet.

Det är ovisst, huru länge den nytra och pratsamma gumman hade fortsatt, om inte mamsell Beata varit ifrig för vagnen, som stod utanför, att tiden skulle blifva för lång och dyrbar och afbrutit henne och sagt:

— Bästa jungfru Svensson, jag är ingen hennes nåd. Jag är mamsell Beata och förestår en tjenstemans hus.

— Jaså, jaså! Ja, se det kan vara något det att föreså en tjenstemans hus. Har han många småttingar?

— Nej, han är ungkarl!

— Åh!

— Men det är dock för ett litet barns skull, som han har skickat mig hit bort till Östermalm.

— Jaså! Jaså!

— Och kanske jungfru Svensson kan gifva mig någon upplysning om flickan.

— Hvad heter hon?

— Elsa Andersson. Hon är oäkta barn till min husbonde och en vänninna till mig, som dog, när dottern föddes.

— Stackars den lilla flickan! Ensam och öfvergifven!

För aderton eller nitton år sedan togs det lilla barnet mot ersättning, till fosterdotter af en murarefamilj vid namn Pettersson, Karl Pettersson, hette mannen och bodde i det här huset. Flickans mor är, som sagdt, död; men hennes far vill nu hafva reda på sitt barn och har för den skull skickat ut mig för att spana efter hennes fosterföräldrar.

— För aderton, nitton år sedan, säger mamsell?

— Ja.

— Jag skall draga mig till minne. Elsa Andersson, hette flickan och Karl Pettersson hennes fosterfar, som var murare, det var ju så?

— Ja.

Gumman betänkte sig något.

Plötsligt såg hon upp och sade:

— Karl Pettersson murare; ja, nu kommer jag ihåg, nu kommer jag ihåg! Usch! Och till den familjen blef den lilla flickan lemnad att uppfostras. Stackars barn!

Helsa då hennes far, att han med all säkerhet kan antaga, att hans barn inte mera finns i lifvet.

— Hvad säger jungfru Svensson. De der Petterssons, vårda de sig då inte om flickan?

— Nej, det kan allt mamsell vara säker på; och bäst var det i sanning, om det lilla barnet fått dö i spädaste år, ty i annat fall är det troligt, att hon blifvit uppfostrad tlll en syndfull menniska, till ett af dessa samhällets olycksbarn, som det finnes så godt om här i Stockholm.

— Ah, min Gud! Jag såg här nere till höger i portgången en ung flicka som visst var alldeles förderfvad af last. Det måtte väl inte vara den flickan, som jag söker.

— Nej, det var det med all sannolikhet inte. Den unga flickan bor hos sina föräldrar, som lefva på, hvad hon kan skaffa till hemmet genom att sälja sin kropp.

— O, min Gud, min Gud! hvilka föräldrar!

— Ja, det må mamsell gerna säga. Mycket otäcktyg har jag erfarit i det här huset, sedan jag flyttade hit och grefvens ville alltid, att jag skulle flytta härifrån. Men jag har så svårt att flytta och är nöjd med mitt hem. Jag lefver stilla och gör hvar man rätt; och sedan må andra lefva, hur de vilja.

Men är inte jungfru Svensson rädd att bo här ensam?

— Nej, ingen har gjort mig något för när, och jag har heller aldrig beblandat mig med de öfriga hyresgästerna. Ingen har gjort mig något för när; fastän jag ofta varit vittne till förskräckliga familjescener, ja, vet mamsell, om jag kunde skrifva, så skulle jag skrifva en hel roman af mina minnen från det här huset. — Hvad nu beträffar den der så kallade muraren Karl Pettersson och hans hustru, som bodde här för länge sedan, så bildade de ett par, som var värdt allt förakt. — De voro båda två råa och elaka menniskor och förstodo att skaffa sig penningar på många sätt. Han arbetade sällan eller aldrig, men stal desto mera och dränkte sedan penningarne på krogen. Hon hade ett annat näringsfång. Hon tog nämligen fosterbarn och lät sig betalas bra för dem, under det hon lofvade att gifva dem den ömmaste modervård. Men när hon väl fått penningarne i sin hand, söp hon genast upp dem och om barnen bekymrade hon sig inte alls, hon bokstafligen svälte ihjel dem och skaffade sig sedan nya.

Goda jungfru gif mig ett glas vatten, det rigtigt svindlar för ögonen, när jag hör allt detta, sade mamsell Beata, som blifvit helt blek. — Det är förfärligt att tänka sig, att min stackars Amandas dotter kommit i ett sådant hem.

Här är vatten, bästa mamsell, här är vatten, sade jungfru Svensson och räckte fram på ett tefat en kopp vatten.

En gång hände det, fortfor jungfru Svensson sin berättelse, att Pettersson slog ihjäl en karl på en krog och blef derför dömd till långvarit fängelse, jag tror visst, att det var för lifstid. Straxt derefter försvann hustrun från detta hus och har sedermera aldrig hörts af. Hon hade då en liten fosterdotter, ett sött och älskligt barn, som jag mången gång stack till litet mat. Flickan var väl omkring fyra à fem år vid den tiden. Hon var så vacker och god den lilla Elsa . . .

— Elsa! utropade mamsell Beata hastigt och sprang upp. Elsa! Det var nog hon, det var nog Amandas dotter.

— Ja, det har mamsell rätt i, Elsa Andersson hette den lilla flickan, nu kommer jag ihåg det.

— O, min Gud, berätta, berätta! Nu är jag på spåret.

— Ja, kära mamsell, jag har inte mycket mera att berätta. Hustru Pettersson försvann, som sagdt, från huset och har aldrig sedan synts till.

— Men flickan! Flickan?

— Ja, hon försvann på samma gång och man har sedan aldrig hört af henne.

— Mins jungfru Svensson, när detta hände?

— Det är inte godt att göra det; men nog är det minst tolf år sedan.

För tolf år sedan?

— Ja, kanske det är fjorton år sedan.

— Och då var flickan fyra à fem år?

— Ja, så omkring.

— Det skulle ju stämma alldeles! Det skulle stämma alldeles. Ja, utan tvifvel var det Amandas dotter! O, min Gud! Hur skall jag kunna få reda på fortsättningen af hennes öde.

— Sök henne bland gatans damer, mamsell; ty har

hon icke blifvit på något sätt aflägsnad från sin fostermor och omhändertagen af goda menniskor eller af kommunen, så är hennes öde gifvet.

— Det är förfärligt! Det är förfärligt!

— Ja, det är det visst, goda mamsell; men verlden är så ond. — Hvad jag nu väl minnes den lilla flickan och hennes vackra ögon, samt guldglänsande hår. — Kunde jag, så skulle jag visst gifva mamsell en fingervisning, hvar mamsell skulle återfinna barnet. Men jag kan ej säga mer, än jag gjort och lefver flickan, så är det nog med henne, som jag nyss sade.

Mamsell Beata suckade djupt och torkade sig i sina fuktiga ögon, hvarefter hon drack ur återstoden af vattnet och steg upp, samt tackade för de upplysningar, hon fått, samt lagade sig att lemna det lilla trefliga rummet.

— Det är bäst att gå baklänges i trappan, förmanade jungfru Svensson.

Mamsell Beata följde rådet och kom lyckligt ned i förstugan, samt skyndade ur huset och satte sig upp i droskan, samt for hem, glömmande att köpa något godt till middagen åt aktuarien, som hon lofvat honom att göra.

När mamsell Beata lemnade aktuariens hem för att begifva sig på upptäcksfärd efter hans dotter, hade han satt sig till rätta i länstolen och der insomnat lugnt och stilla och njöt sedan af en god sömn, ända till dess att han väcktes af rasslet, som uppkom derigenom, att mamsell Beata satte nyckeln i dörren.

Han spratt till och gnuggade sig i ögonen, samt såg på klockan.

— Nå, hvad har mamsell funnit? frågade han, när hushållerskan kom in i hans rum.

Mamsell Beata talade då oförbehållsamt om sin expedition från början till slut och aktuarien hörde på med spänd uppmärksamhet. Intet ord gick honom förloradt. Han blef allt blekare och blekare och när mamsell Beata slutat, bad han med matt stämma, att hon skulle gifva honom ett glas friskt vatten.

— Jösses då, aktuarien är väl inte sjuk heller! utropade hushållerskan, hvilken nu först gaf akt på sin husbondes utseende.

— Nej, nej, gif mig blott litet vatten, så går det öfver. Jag känner mig just illa berörd vid tanken på det lilla oskyldiga barnets öde.

— Här är vatten, gode aktuarien.

Tack, mamsell! Jag undrar, hvad det blifvit af flickan. Förbaskade pack det der murarföljet! — Att behandla barn på det sättet! — Stackars arma lilla varelse.

Aktuarien grufvade sig länge liksom af samvetsqval, och sanningen att säga, skulle han nu gerna hafva velat betala ut en stor del af sin pension, om han derigenom kunnat få reda på sitt barn, på hvilket han aldrig tänkt, sedan han lemnade det till murarfamiljen på Gumshornsgatan.

Slutligen lugnade han sig och försjönk i tankar.

Då passade mamsell Beata på och sade:

— Nu skall jag springa bort till fru Jahnke — en den tiden mycket gouterad charkuterihandel på Vesterlånggatan — och köpa något godt åt aktuarien till middag.

— Nej tack mamsell, svarade aktuarien, jag vill inte hafva något. Jag orkar ingenting.

— Skall inte aktuarien äta något?

— Nej, jag är inte hungrig. Det enda jag vill ha, är ett glas oskummad mjölk och några hamburgerskorpor.

— Åh, herre min skapare, nu går det för långt! Nej, nog skall aktuarien äta litet alltid. Jag skaffar litet kräftstjertar och en liten chateaubriand, det brukar aktuarien tycka om. — Det skulle se ut det, att inte äta något!

Jag vill inte ha något, ropade aktuarien; men det var för sent, mamsell Beata var redan ute i förstugan.

Det gick si och så med aktuariens middag. Han smakade på några kräftstjertar och åt en mycket liten bit af den läckra chateaubrianden och kunde inte förmås att smaka en bit vidare, utan sade sig vilja vara i fred och gick till hvila, då han likväl inte intog sin vanliga

plats i soffan, der han brukade sofva middag, utan gick i stället till sängs till mamsell Beatas bestörtning.

Det blef emellertid ingen sömn af. Aktuarien blef rödflammig i ansigtet och talade underliga ting. Mamsell Beata blef allt mer och mer orolig och slutligen smög hon sig ned och telefonerade till doktorn, hvilken snart infann sig och förklarade, att aktuarien fått feber och måste på det noggrannaste skötas. Sjukdomen kunde vid minsta oförsigtighet taga en allvarsammare vändning och slå sig på hjernan, samt urarta till hjernfeber.

Mamsell Beata var förtviflad och ställde om, att en diakonissa blef tillkallad för att under natten vaka öfver den sjuke, hvilken blef allt mer och mer orolig och yrade och oupphörligt sökte springa upp ur sängen.

Läsaren har nyligen fått kasta en blick in i ett par fattiga hushåll i Stockholm. Det skulle lätt kunna hända, att den läsare, hvilken icke är förtrogen med Stockholmsförhållandena, kunde inbilla sig, att alla fattiga hem i hufvudstaden tillika äro boningar för last. Detta är dock ingalunda förhållandet och för att bevisa våra ord vilja vi meddela följande:

I ett gammalt hus, i staden mellan broarna, hvilken stadsdel är den äldsta inom Stockholm, bodde fyra trappor upp sömmerskan Amanda Söderberg, tillsammans med sin gamla, orkeslösa mor, hvilken dottren nu med hjertlig omtanke sökte att försörja medelst sitt arbete.

Visserligen voro de båda qvinnornas behof mycket små; men likväl var det stundom ganska svårt för den stackars sömmerskan att kunna förtjena tillräckligt för den lilla familjens behof. Värst var det, när hyran skulle betalas. Då måste det finnas penningar, ty i annat fall vräkte hyresvärden utan förskoning och barmhertighet sina fattiga hyresgäster på gatan.

Från tidigt på morgonen till sent på aftonen var Amanda sysselsatt med sömnad och som hennes fattigdom var så stor, att hon inte hade förmått skaffa sig symaskin — hon hade en gång haft en sådan, men den hade hamnat

på pantbanken och kunde ej vidare derifrån utlösas — så måste allt sys för hand, hvilket gjorde, att sömnaden blef starkare än maskinsömnaden, men arbetet gick äfven många gånger långsammare, än det gjorde den tiden, hon hade maskinen qvar.

Ej en klagan gick emellertid öfver hennes läppar. Undergifvet böjde hon sig under nödvändighetens tvång

Brodermördaren grefve John Mörner inför rätta.

och kämpade mot svårigheterna och försakelserna med en kraft, som var beundransvärd.

En dag fick hon beställning på en brudklädning och mottog arbetet med tacksamhet. — Men klädningen skulle vara färdig inom några få dagar. — Hon bleknade dock inte för detta, utan började sy af all magt. Det var nu ej att tänka på hvila någon af de följande nätterna. — Grannarna sågo, att hennes lampa lyste, när de gingo till hvila och lyste äfven, när de stego upp.

Slutligen, fjerde natten vid tretiden, började hennes

krafter att svika. Det var ej heller underligt, alldenstund hon hvarken njutit sömn eller någon egentlig föda, sedan hon började med brudklädningen. Den var ännu ej fullt färdig, men måste vara det till den kommande dagens middag. — Trötttheten tog dock nu öfverhand och hon släppte för ett ögonblick nålen, men gick ej till hvila, utan knäppte i stället samman sina händer till bön och bad Gud om kraft att utföra sitt arbete, på det att hennes mor ej skulle behöfva svälta — på sig sjelf tänkte hon intet.

Hennes bön blef hörd och det redbara arbetet blef mer än vanligt väl betaldt.

Vi hafva meddelat denna lilla interiör som en pendent till de båda interiörerna från nedra botten uti huset vid Gumshornsgatan. Och vi vilja tillika försäkra våra ärade läsare, att liksom man kan få se de ruskigaste och mest afskräckande bilder från det lägre hufvudstadsfolkets hemlif, så kan man äfven derstädes finna den största redbarhet och den renaste dygd bland dem, som äro dömda till fattigdom och försakelse.

ÅTTONDE KAPITLET.

Två brottslingar.

Om man följer med rättegångsreferaten från Stockholms polisdomstol och från rådhusrättens olika afdelningar, så skall man utan mycken möda finna, hvilka förslagna hufvuden en stor del af brottslingarne äro, under det att andra synas hafva utfört sina brott med djurisk råhet och utan beräkningar.

Mången tror ej, att något af intresse kan erbjudas vid domstolarne, men de bedraga sig. Der uppenbaras brott, hvilka under en lång följd af månader, ja år, blifvit begångna af personer, som dittills varit kända för hederliga,

till och med framstående personligheter. De mest romantiska episoder komma der i dagen och stundom skulle ett rättegångsprotokoll, om det trycktes och utgafs i bokform, blifva den mest spännande roman, någon kan tänka sig, samt dessutom vara stödd på verkliga fakta.

Det är ej vår mening, att för läsaren framdraga några långa brottmålshistorier; men vi kunna dock ej underlåta att för några ögonblick tala om de tvenne brottslingar, som spelade de största rolerna i 1891 års brottsmålsannaler i Stockholm.

Vid denna tidpunkt uppskakades sinnena i hufvudstaden genom två grofva brott, som blifvit begågna, det ena af grefve Bror Johan Gustaf Mörner, hvilken stod tilltalad såsom misstänkt för att natten mellan den 3 och 4 september hafva skjutit sin broder och det andra af Olivia Andersson, som på ett mycket egendomligt sätt beröfvat en del lättroget folk deras penningar.

Huru den sistnämnda burit sig åt, kan man finna af följande verser, som stodo att läsa under hennes portätt i en halfveckotidning:

Mycket fint och lätt jag opererat,
Som ett stort finansielt geni,
Både män och qvinnor jag duperat,
Men madonna lär jag icke bli.

Lefva bon, det var min svaga sida,
Men i diktarkonsten stark jag var,
Fast ej ung och skön som en Armida,
Hatt och kappa och tornyr jag bar.

En gång var jag ung och kände dygden,
Men så lätt den gick för hin i våld,
Än i stad och stundom ock på bygden
Den der strunten ofta blifvit såld.

Jag var dock på fashion, var på modet,
Lagom snörd och lagom spänd och nätt,
Att bedraga, ja, det låg i blodet,
Men jag vexla' äfven sedlar lätt.

Jag bjöd mina björnar på soupéer,
Ja, på glada, ståtliga kalas,
Och jag fick så många tjufidéer
Vid champagnen uti fyllda glas.

Nu är slut på lyckans alla dagar,
Bakom galler jag förvarad är;
Spinnhus väntar mig; men hur jag klagar,
Får jag icke spinna silke der.

Den afslöjade bedragerskan fick inom lås och bom öfverlemna sig åt sina dystra minnen och der lemna vi henne efter att blott helt flyktigt hafva nämnt henne, alldenstund hon utgjorde en mörk länk i 1891 års händelser inom Stockholm.

Med brodermördaren John Mörner vilja vi i stället något sysselsätta oss och införa våra ärade läsare derför i rådhusrättens tredje afdelnings sessionssal, der Mörner förhördes.

Hvarje gång detta ruskiga mål förevar, fylldes den qvafva salen med så många åhörare, som den kunde rymma och så mycket folk strömmade till rådstugan, att särskild polisbevakning måste utkommenderas, dels för att hindra allt för stor trängsel, dels för att skydda fången för våld, alldenstund man befarade ett upplopp: folket ville begagna lynchrätt och förgöra brottslingen. Sällan har något brott till den grad skakat sinnena, som detta.

Den dag, läsaren införes i domsalen, hade i rättens händer kommit några bref från den mördade Bror Mörner till mördaren. Brefven, som af ordföranden upplästes, voro skrifna under den tid, som Bror Mörner satt som tillförordnad i Vesterbottens domsaga.

Det ena brefvet innehöll allvarliga föreställningar med anledning af det lättsinniga lif, John Mörner fört och bevekande förmaningar att vända om och bli en bra menniska.

Att John Mörner burit sig oanständigt åt i broderns lägenhet, der han beredt sig inträde, samt öppnat skåp eller lådor, hvari Bror Mörner hade vigtiga handlingar förvarade, det vore i det stora hela en småsak, som brodern ville förlåta honom.

Värre vore det, att John burit sig opassande åt mot sin fader och derigenom ställt sig i ett spändt förhållande till denne.

John Mörner borde dock taga sitt förnuft till fånga och godtgöra, hvad han brutit. Han hade väl icke redan förlorat all moral, allt sinne för rätt och heder, ehuru han numera syntes i stånd att begå, hvilka dårskaper som helst. Åtminstone ville så väl brodern som dennes unga hustru tro, att det ännu på botten hos John Mörner fanns något godt och att han med tiden skulle taga sig till vara. Båda (brefskrifvaren och hans fru) hade gladt sig åt, att hon skulle blifva ett föreningsband mellan familjens olika medlemmar. Trots alla hans fel höllo de ännu af den lättsinnige; men om han inte snart hejdade sig på sin bana, så skulle det bli försent att återvända.

Om John Mörner trots alla varningar och förmaningar fortsatte så, som han börjat, kunde han ej längre få stanna i Bror Mörners hem, utan måste hädanefter sköta om sig sjelf. Men om det kom trängande behof, skulle John Mörner dock alltid kunna räkna på sin bror och dennes hem.

Aldrig skulle Bror Mörner upphöra att hysa en broders känsla för den vilsekomne, som dock borde känna sina pligter mot sig sjelf och sköta sig ordentligt icke blott i tjensten utan äfven utom densamma.

Det andra brefvet slutade med en förhoppning, att John Mörner skulle vända åter till hederns och dygdens väg, samt att Gud måtte leda hans beslut.

Det var med hög och kraftig stämma, ordföranden uppläste dessa bref. John Mörner föll derunder i häftig gråt, men syntes snart åter lugn och resignerad.

— Äro brefven skrifna till er af er döde broder? frågade ordföranden.

— Ja, var det korta svaret.

— Men de verkade inte på er. Ni tog er inte till vara. Utan ni sköt på en person — er egen bror — som alltid velat er väl och på hvilken ni kunnat stödja er.

John Mörner såg genom sin pencenez ned åt golfvet, men svarade intet.

— En sådan bror hade ni, fortsatte domaren; men ni sköt honom. Och sedan, när ni kommer inför domstolen,

så ljuger ni och har olika uppgifter. Vill ni ej i dag erkänna, att ni med afsigt rigtade revolvern mot er bror och afsköt skottet?

— Nej.

— Ni har förut uppgifvit, att ni nere vid Nybrohamnen ämnade skjuta er sjelf och rigtade revolvern mot ert hufvud. Hvarför sköt ni er inte då?

— Jag kom mig inte för.

— Det var således inte ert allvar att begå sjelfmord?

— Nej, inte i det ögonblicket.

Förhöret fortgick på detta sätt i öfver tre timmar, men utan något resultat. Den anklagade ville ej bekänna och svarade ofta vresigt och näsvist. Då mumlade de många åhörarne olycksbådande och ordföranden måste befalla tystnad, hvarjemte polisbevakningen i rummet noggrannare, än tillförne, bespejade menniskomassan färdig att vid minsta rörelse af hopen gripa in till den anklagades skydd.

Hvarje gång, John Mörner skulle förhöras, infunno sig alltid stora massor åhörare och när det blef bekant, att hans dom slutligen skulle falla, var hela platsen framför rådhuset och långt ut på rådhustorget packad med folk. Man fruktade, att ett upplopp skulle ske och ordres voro afsända till gardena, att de skulle vara färdiga till utryckning vid första kallelse.

För den skull var den dagen intet manskap vid regegementena permitteradt, lifgardets till häst hästar voro sadlade och fotregementena under gevär.

Sällan har väl en sådan förbittring gjort sig gällande, som vid detta tillfälle.

Läsaren torde lyssna till ett par samtal förda mellan personer, som den dagen stodo i trängseln utanför rådstugan:

— Du skall se, att han nog blir fri, sade en groflemmad arbetsklädd karl till sin granne, hvilken inte syntes vara mindre i fråga om styrka.

— Fri? Hur kan du tro det?

— För att han är grefve, förstår du väl!

— Rättvisan är lika för alla.

— Hvad hon var se'n! Nej du, lita på mej, att han

blir fri. Vore det en annan stackare, som vore fast, så vore det en annan sak. Men en grefve!

— Fördubble mej, skola inte domarena få betala det med sitt eget skinn, om de släppa honom.

— Hvad vill du göra?

— Vi storma naturligtvis rådstugan och slå ihjäl först Mörner och sedan domaren och hans anhang. Vill inte han skipa rättvisa, så skola vi göra det.

Och han knöt vid dessa ord sin väldiga näfve mot rådhuset.

På ett annat ställe i folkhopen uppstod följande samtal mellan ett par karlar:

— De säga, att polisen har fått mutor för att gifva Mörner tillfälle att rymma.

— Rymma? Han skall så tusan heller.

— Hvem kan hindra det, om polisen hjelper honom?

— Jag!

— Du?

— Ja, just jag!

— Det vore tusan; hur vill du då bära dig åt?

— Jag skall skicka honom in i evigheten.

— Ingen får tillträde till hans cell.

— Behöfs inte. Han skall inte med lifvet komma tillbaka till cellen.

— Hur vill du hindra det?

— Jag har en medhjelpare, som inte sviker. Den här ser du!

Han visade varsamt kolfven af en revolver, som han hade i fickan och tillade:

— När han visar sig på trappan, så knäpper jag till, förstår du!

Detta sades i hviskande ton.

Den tilltalade blickade förstulet ned på den till hälften blottade kolfven af revolvern och svarade ingenting, men började genast att armbåga sig fram genom folkhopen för att komma ett bra stycke ifrån revolvermannen, som han inte ville ha till granne, alldenstund det skulle kunna hända, om han stod der, att han helt oskyldigt blefve anklagad för ett attentat mot fången, om revolvern verkligen skulle tryckas af.

Den långsamma rättegången nalkades sitt slut och det återstod nu endast för domaren att uppläsa domen. Den lydde på lifstids fästning.

— Så snart domen var uppläst, lemnade åhörarne den qvafva salen och strömmade ut, samt förkunnade för den utanför rådhuset stående folkmassan domens lydelse.

— De skulle ha huggit nacken af honom i stället, ropades från flera håll.

— Det är väl, att han blir inmurad för alltid ändå, menade andra.

Konung Gustaf III:es operahus.

— För alltid? invände andra. Han får nog nåd om tio år.

— Har han någon mer bror att skjuta?

— Det vet jag inte.

— Hvarför blef han inte dömd till döden?

— Derför, att bevisen ej voro fullt klara för en sådan dom.

— Klara mig hit och klara mig dit!

— Se nu kommer han!

Den dömde kom verkligen eskorterad af fyra poliskonstaplar på trappan, för att föras ned till sin cell.

— Han är klädd i egna kläder! ropade somliga.

— På med fångdrägten! skreko andra.

— Af med pencenezen! skränade andra röster.

Plötsligen knäppte det till och en revolverkula flög tätt öfver fångens hufvud och fastnade i rådhusets vägg.

Poliserna ryckte honom hastigt utför trappan och inom kort syntes han inte mer. Han var lyckligt förd till cellen.

Hvem det var, som hade skjutit af revolvern mot honom, blef aldrig uppdagadt.

Folket skingrades småningom och faran för upplopp försvann.

Men långt in på natten strömfvade mindre folkhopar kring rådstugan för att hindra fången att rymma och först när han vid midnattstid blef, fjettrad i bojor, införd i fångvagnen och skjutsad till Långholmen, skingrades äfven dessa hopar.

Det var rättvisa, folket ville ha och hade rätten gjort något undseende för den förnäme brodermördaren, så hade upproret genast slagit ut i full låga.

Nu blef det allmänna rättsmedvetandet hugnadt och sinnena lugnades derigenom.

NIONDE KAPITLET.

Gamla operan.

Den 30 nov. 1891 var en dag, hvilken med eldskrift blifvit inristad i den svenska konstens häfder.

Det var då, som sista representationen gafs i det gamla operahuset, hvilket skulle rifvas för att gifva plats åt en ny tidsenlig byggnad för operaföreställningar.

På tal derom kan det vara af intresse för hvarje svensk man och qvinna att kasta en blick tillbaka i tiden på de öden, som i tidernas längd drabbat »tjusarkonungens»

vackra skapelse. Ämnet är särdeles rikt och skulle kunna fylla volymer, hvarför det är gifvet, att detta minnesblad kommer att endast helt kort vidröra de händelser, som äro mest värda att minnas och de personer med mera, hvilka vid olika tider tryckt sin prägel på operans verksamhet.

Vid Gustaf III:s tillträde till regeringen låg den svenska dramatiska konsten i fullkomligt lägervall och dess utöfvare voro utan anseende. Franska teatertrupper införskrefvos och af dessa utfördes operor och mindre sångspel i det så kallade Bollhuset, inför hofvet och sociéteten, under det att den svenska teatertruppen, den Stenborgska, blef hänvisad att i lokaler i dunkla gränder gifva föreställningar för den lägre samhällsklassen.

Man kan gifva sig en föreställning om, hvilket armod, som höljde den svenska skådespelaretruppen, då man vet, att i en af de nämnda lokalerna scenen uppslagits på en vind, dit inte ens en ordentlig trappa förde, utan en rankig stege, på hvilken publiken måste klänga upp för att komma till *»salongen»*. Men inte nog dermed: Konsten skulle hafva kunnat adla äfven denna usla lokal till ett smakens tempel. Men detta ingick inte i den råa publikens intresse. Föreställningarna måste ofta afbrytas och aktörerna träda öfver rampen för att stilla de slagsmål och trätor, som litet emellan uppstodo bland åhörarne, hvilka vanligtvis berusade sig med medhafda qvantiteter bränvin och sedan tillstälde blodiga bataljer tilltagande de tömda buteljerna såsom ingalunda oskyldiga vapen. — Men dermed var det ej slut med de svenska aktörernas lidanden. — Det hände nämligen ej sällan, att publiken fordrade att skådespelen skulle spelas komiskt och parodiskt, då deremot lustspelen skulle gråtas fram. Var det någon skådespelare, som ej på detta sätt ville tillåta sig att misshandla konsten, så lär han till och med någon gång af de vilda sällarna på åskådareplatserna nedrifvits från scenen och hotats med stryk.

Konung Gustaf III, denne snillrike och konstälskande monark, hade länge önskat att höra sitt modersmål klinga från scenen och att kunna upphjelpa den svenska teatern och skådespelarekonsten; men förgäfves. Hans nit stötte på sådana hinder, att saken tills vidare måste förfalla.

Sjelf skald och dertill af naturen en god scenisk konstnär, sörjde han ännu mera öfver nämnda förhållande med den svenska skådebanan, då andra länder uppvisade så vackra resultat, med inhemska scener för skådespel och äfven för operor. Detta gjorde äfven, att konungen ännu en gång med allvar började arbeta för svenska teaterns uppkomst. Men så illa ansedd var den inhemska skådespelarekonsten, att konungen ej kunde besegra den allmänna opinionen.

Då bröt en snilleblixt genom monarkens genialiska hufvud.

Han kunde aldrig komma att tvifla på sitt svenska folks andliga storhet och denna höga tanke skulle ej heller komma honom på skam.

Då han ej kunde lyckas att få höra det svenska *skådespelet*, beslöt han att taga ännu ett steg och börja med det största inom det teatraliska området: Med upprättande af en svensk *opera*.

Företaget syntes vara af ett så vidlyftigt omfång, att vanliga menniskotankar hissnade dervid; men konungen arbetade oafbrutet med sin älsklingsidé, hvilken småningom vann terräng.

Å Bollhuset erhöll den svenska operan sitt första provisoriska hem. Konungen insåg dock mer än väl, att Bollhuset var alldeles för litet för operor, då dekorationerna hade mycken liten plats och då fondkulissen måste hängas på sjelfva väggen af rummet och ej kunde hissas upp och ned. Intet maskineri för framställning af flygande figurer fick rum derstädes och ej heller kunde luckan i golfvet anbringas för höjande och sänkande af vissa i pjesen före kommande andar och o. s. v.

Men för att vänja publiken vid en svensk opera och väcka intresse för ett bättre, beslöt konungen att använda byggnaden för nämnda ändamål.

Nu blef konungens sträfvan att äfven få en opera komponerad i Sverige; ty svenskt skulle arbetet vara. Detta var i sanning bekymmersamt, ty dels var det svårt att välja ett ämne, dels äfven att få en kunnig musiker med förmåga att frambringa ett njutbart tonverk.

Konungens ögon fästes på tre konstnärer i Sverige

hvilka framträdt som kompositörer. Dessa voro kapellmästarna Zebell, Wesström och Uttini.

Friherre Gustaf Johan Ehrensvärd, den förste direktören i Bollhuset, säger derom i sina anteckningar:

Zebell med djupa insigter, både i komposition och teknik hade på tolf år icke visat någon lifaktighet, Wesström, en egenkär fantast, blandade kunskapen med en barock smak, då deremot Uttini, italienare till börden, arbetade fint och med smak. — Valet föll på honom.

I mars månad 1772 beslöts om svenska operans inrättande och till den grad sporrades de för företaget intresserade personerna med konungen i spetsen, att ur en begåfvad litterär dilettant, rådman Johan Wellander, penna frambragtes svenska libretton till operan »Thetis och Pelée», hvilken öfverflyttades i toner af Uttini på så kort tid, att operan kunde uppföras första gången den 18 januari 1773. Uppförandet af denna, den svenska operans förstling, skedde i Bollhuset med stor högtidlighet och alla funno sina förväntningar öfverträffade, såväl konungen och hans medhjelpare, som publiken, hvilken knappast kände några gränsor för sin förtjusning.

Nu var isen bruten.

Vid denna tid öfvergick genom köp det större de la Gardieska huset vid Norrmalms (nu Gustaf Adolfs) torg till öfverståthållaren friherre Carl Sparre, hvilken på konungen transporterade köpehandlingen och på tomten, der detta hus stod, uppbyggdes de fosterländska sånggudinnornas tempel, efter ritning af Adlercrantz och den 30 september 1792 invigdes operan med »Cora och Alonzo» en opera med text af Adlerberth och musik af den tyskfödde men naturaliserade svensken Naumann.

Allt högre och högre i glans och anseende steg denna storartade konstanstalt och konungen förtröttades ej att på allt sätt rikta densamma.

Följande anekdot finnes om en af operans förste direktörer, friherre Rålamb, den tredje i ordningen:

Öfverstepresten i sånggudinnornas tempel, hette det i denna anekdot, var hofstallmästaren baron Rålamb, en ypperlig ryttare, utmärkt i kavalleriridning, främst bland kappkörarne på Brunnsviken, outtröttlig vid ett godt bord, men alldeles främmande för Melpomens och Thalias lekar

liksom för politiken. Han plägade säga: Komma de här med någon revolution, så far jag till Fånö (så kallades hans egendom, hvilken dock hette Högsjögård). När han hörde omtalas de stora bekymmer, som bereddes oss af »grannen i öster», lär han hafva anmärkt: »Ja, ja, Österrike har aldrig varit att lita på». En dag föll det honom in att sätta de båda berömda waldthornisterna, bröderna Steinmüller i arrest, hvilket i öfrigt på denna tid var ganska vanligt för försummelser i statens tjenst. När de sluppit ut, uppvaktade de sin förman och anhöllo att få veta, hvarför de insatts på högvakten. »Jo», svarade direktören, »det var, för det att ni inte blåste något vid fru Müllers aria i Armida häromdagen». — Men vi hade paus, anmärkte waldthornisterna. — Kungen betalar er för att blåsa och inte för att pausera, utbrast den vredgade styresmannen.

Vänliga genier sväfvade för det mesta öfver tjusarkungens älsklingsskapelse. Dock hafva äfven förstörelsens mörka dämoner mer än en gång hotande sträckt sina armar deröfver; till exempel, då Gustafs egen son ville i grund nedrifva operabyggnaden och då, 1882, eld utbröt derstädes och blott med svårighet kunde släckas.

Det dystraste minnet i operahusets historia är emellertid hågkomsten af den marsafton 1792, då Gustaf den tredje föll för mördarehand i det konstens tempel, som han sjelf skapat.

Nu har det gamla operahuset för alltid upphört att tjenstgöra. Det har jemnats med jorden. Men Gustaf III:s skapelse försvinner derför ej. Den uppstår i föryngrad gestalt, inredd på ett mera tidsenligt och för säkerheten i händelse af eldsolycka och panik mera betryggande sätt.

Vi skola införa läsaren i operasalongen sista aftonen der gafs representation; men först måste vi dock sysselsätta oss något med hjeltinnan i denna sannfärdiga berättelse, den vackra och älskliga Elsa Andersson.

TIONDE KAPITLET.

Doktor August Hederman.

Den ärade läsaren torde benäget erinra sig, huruledes den hederlige skomakaren Janne Lind, hvilken tagit på sin lott att följa sin barndomslekkamrat, Elsa Andersson, från affären, der hon var anställd och till hennes hem vid Timmermansgatan de aftnar, då hon hade öfverarbete, plötsligen blef utträngd ur denna sin mission af en ståtlig ung man, densamma, som en gång räddade henne ur de två sjökaptenernas klor.

Likaledes torde läsaren påminna sig, att Lind tog sig för att på afstånd öfvervaka, att hans väninna kom lyckligt och väl hem.

Detta gick bra för sig några aftnar; men inom kort observerade Elsas ledsagare, att någon förföljde honom hvarje afton. Detta retade honom och han beslöt att utforska, hvem det kunde vara, samt igenkände i den förföljande den person, som han några aftnar förut sett vara Elsas sällskap om qvällarne.

Elsa å sin sida märkte ingenting och hennes följeslagare låtsade ej heller om någonting åt henne, utan var glad och pratsam, som alltid.

Men en afton, då han tagit afsked af Elsa vid porten till hennes hem, hade hans tålamod brustit. — Den förföljande plägade alltid stanna vid hörnet af Hornsgatan och Timmermansgatan, samt derifrån bespeja Elsa och hennes följeslagare. — Han gjorde så äfven denna qväll.

När den unge, ståtlige mannen väl släppt in Elsa, gick han med snabba steg tillbaka mot Hornsgatan i

mognad afsigt att med ens göra sig fri från detta påhäng, som han kallade Lind, hvilken fortfarande stod qvar i hörnet och låtsade om ingenting. Han hade ju för aftonen uppfyllt sin mission och förvissat sig om, att Elsa kommit oskadd hem.

Men det skulle blifva annat af.

Plötsligen kände han sig gripas i kragen af en stark arm och det med sådan kraft, att han, oförberedd på ett anfall som han var, ragglade utåt gatan och skulle otvifvelaktigt hafva störtat omkull, så framt ej den anfallande hållit honom uppe och medelst en ny svängning bringat honom i jemnvigt.

— Hvad nu! Får man inte stå i fred på gatan! utropade Lind och sökte, ehuru förgäfves, att göra sig fri.

— Hvad är du för en förb—d rackare! sade den anfallande och fattade nu äfven tag i Lind med andra handen.

— Rackare kan ni vara sjelf, som ofredar folk på detta sätt! svarade Lind och ryckte och rycke för att komma lös. Akta rocken! tillade han, när han fann sina bemödanden stranda mot den anfallandes öfverlägsna styrka.

— Jag skall mura igen ögonen på dig, din fähund! sade den andre och skakade Lind, att tänderna skallrade i munnen på honom.

— Släpp mig! Eller jag ropar på polis!

— Ropa då! svarade den anfallande och släppte för ett ögonblick sitt tag med högra handen, samt applicerade med densamma ett så våldsamt slag mot Linds ansigte, att dennes näsa och mun sprungo i blod.

— Polis! Polis! ropade Lind och gjorde nu de mest förtviflade försök att komma lös, under det att han sökte boxa sin motståndare och sätta krokben för honom.

— Försök inte, min gosse lille, sade den anfallande, hvilken nu helt och hållet släppte Lind, men tryckte honom med detsamma upp mot väggen, samt bearbetade hans hufvud och i synnerhet ansigtet flitigt med sina båda knutna näfvar, samt kastade slutligen kull honom och gick sin väg.

— Polis! Polis! ropade Lind och kraflade sig sedan blödande och nedsmutsad upp, samt begaf sig hem, ty att förfölja den, som misshandlat honom, ansåg han ej tjena till något; det skulle endast förorsaka mera krakel, och

dessutom skulle han aldrig inför polisen kunna anklaga honom, alldenstund han ej hade några vittnen på, att han blifvit öfverfallen.

— Nu är jag af med den för en tid, tänkte den unge mannen, när han gick nedför Hornsgatan, der han mötte en poliskonstapel, som i allsköns lugn gick gatan fram och ej bekymrade sig om Linds rop eller kanske ej hörde dem. —

När Lind kom hem, var hans första göra att se sig i spegeln och han förskräcktes öfver sitt utseende. Han var alldeles sönderslagen i ansigtet och ögonhvitorna voro

»Polis!» »Polis!» ropade Lind.

röda i stället för hvita, näsan blödde starkt och en tand var utslagen.

Han skyndade sig att hemta is från takrännan på gården och lade kylande omslag på sitt värkande ansigte, hvarefter han tog sig för att göra ren sina blodiga och nedsmutsade kläder, under hvilket arbete halfva natten gick till ända. När han sedan slutligen gick till sängs, kunde han tillfölje af värk inte sofva.

Vid första morgonljusningen dagen derpå steg han upp och gick åter fram till spegeln.

Hela ansigtet hade nu svullnat upp och han var till

den grad vanställd, att han insåg, att det skulle vara omöjligt för honom att visa sig ute.

Hvad skulle han göra!

Ingen kunde han anklaga för våldet, så framt han ej skulle yppa, att det föröfvats af den person, hvilken de sista qvällarna följt Elsa Andersson hem från affären. Men detta ville han ej göra och antagligen skulle litet vinnas derpå. Men Elsa måste likväl varnas och något göras från att aflägsna denne man från henne.

Han funderade länge, huru han skulle bära sig åt — och så kom hans lärpojke.

Han sände honom genast bort till en poliskonstapel, hvilken han kände och som bodde i närheten, med begäran om ett besök, hvarefter han skickade bud till doktorn.

Poliskonstapeln kom först och mottog raporten om, att Lind föregående afton blifvit öfverfallen och illa slagen af en okänd person. Denna raport tjenade emellertid ej till annat än att konstapeln lofvade att uppmana sina kamrater att hafva ett noggrannare öga på de personer, hvilka nattetid uppehöllo sig i trakten.

Läkaren kom straxt derpå och undersökte skadan, samt förklarade, att den ej var farlig, ordinerade isomslag och upplyste Lind om, att han omkring tre veckor skulle komma att bära regnbågens färger i sitt ansigte.

Derpå skickade Lind sin lärpojke in till fru Elg och förkunnade, att han blifvit öfverfallen qvällen förut, samt uppmanade henne att vara försigtig, när hon gick hem sent.

Denna underrättelse förorsakade stor uppståndelse i fru Elgs hem. Gumman blef illamående af oro och själsskakning och Elsa gick in till Lind, innan hon begaf sig ned till affären.

På det älskligaste gjorde hon sig underrättad om sin barndomsväns befinnande och vi måste erkänna, att han den stunden, hon var hos honom, inte tänkte ondt om sin plågoande, utan tvärtom kände sig lycklig tillfölje af den ömhet och det verkliga deltagande, som den hulda flickan visade honom tillfölje af hans olycka.

När hon slutligen gick med löfte om att dagligen höra om honom, tänkte Lind:

Kanske detta äfventyr kan tjena till att återvända Elsas tillgifvenhet till mig! En dåre vore jag då, om jag hämnades på honom, som öfverföll mig.

Denna dag var Elsa mycket nedtryckt och dyster på kontoret och hennes röda ögon visade tydliga spår efter tårar. Stundom satt hon grubblande med det vackra ansigtet lutadt i ena handen och när hennes principal kom och hade intagit sin plats på det inre kontoret, gick hon med tunga steg in till honom.

— Hvad vill lilla fröken Andersson? frågade principalen vänligt. Hur i all min dar är det med ögonen?

— Ack, herr grosshandlare, svarade hon, jag är så ledsen. Min fostermor har befallt mig att säga upp min plats.

— Hvad vill det säga? frågade principalen. Trifs då inte fröken längre hos mig? Hvad har fröken att klaga på?

— Ingenting, gode herr grosshandlare, men jag måste ändå sluta.

— Nå, men fröken har väl något skäl dertill, inte slutar man i en plats utan skäl. Kanske fröken har fått anbud på en fördelaktigare anställning?

— Nej! Åh, jag är så ledsen!

Hon började häftigt gråta och grosshandlaren gick upp och stängde dörren till yttre kontoret.

— Se så, nu kunna vi tala upprigtigt med hvarandra och utan vittnen. Sitt ned! Hur är det nu, min bästa fröken? Är det någon, som förorättadt fröken?

— Nej, visst inte. Ack, herr grosshandlaren sjelf och alla kamraterna äro ju så snälla mot mig. — Men — —

— Men? Nå, hur var det!

— Min goda fostermor vill ändå, att jag skall sluta.

— Kanske fröken skall gifta sig?

— Nej!

— Nå. Tala upprigtigt nu. Inte är väl jag så farlig att inte fröken törs tala upprigtigt till mig.

Efter ett par snyftningar sade Elsa:

— Trakten, der jag bor, är så rysligt osäker och min

fostermor vill inte låta mig gå ute så sent om qvällarne. I går, straxt sedan jag kommit hem, blef en karl öfverfallen och illa slagen af en obekant menniska straxt utanför vår port. Det är så hemskt der uppe långt bort på söder, och min fostermor vill på intet vilkor, att jag skall hålla på längre med detta sena arbete, alldenstund hon anser, att jag inte behöfver det. — Men det är så ljuft att förtjena litet sjelf och inte behöfva ligga andra till last. Ah, hvad jag är olycklig!

— Nå, men min lilla fröken, lugna sig, lugna sig. Inte är väl det der så farligt. Det der arrangerar ju sig sjelf. Frökens fostermor vill inte, att fröken skall arbeta på öfvertid. Det är ju så?

— Ja!

— Men inte har hon väl något emot, att fröken är här den vanliga kontorstiden. Det kan jag inte tro. Gråt nu inte mera. Fröken stannar här som en snäll flicka, men slipper alldeles ifrån öfvertiden, utan går hem, när kontorstiden är slut. Blir det inte bra på det sättet?

— Inte vill jag draga mig ifrån öfvertidsarbetet, när det är så brådtom! svarade Elsa.

— Nej, det har fröken fullkomligt visat. Men jag fordrar inte vidare dessa qvällstimmar af fröken. Fröken blir visserligen lidande i ekonomiskt afseende, ty öfvertiden betalar ju sig bra; men inte skall fröken flytta — — Se så, blöt nu sina rödgråtna ögon med litet friskt vatten; och sedan inga bekymmer för denna sak. Fröken stannar på de vilkor, jag sagt. Det äro vi öfverens om. Inte sannt?

Elsa tackade för hennes principals godhet och gick ut från lilla kontoret betydligt lättare till sinnes, än hon var, när hon gick dit in.

»Kavaljerstimmarna» inföllo denna dag som vanligt och Elsa sökte på allt sätt att utplåna ur sina vackra ögon spåren af de ymniga tårar, som hon ljutit på förmiddagen. Detta lyckades äfven delvis ehuru ej fullständigt.

Denna dag kände hennes kavaljer ett oemotståndligt begär att gå in i affären, der hon var anställd och efter en mönstring af sin toilett fann han, att han ovilkorligen måste förskaffa sig en ny kravatt.

Han styrde för den skull sina steg till den mycket omtalade affären och kom dit in en kort stund, sedan Elsa börjat tjenstgöra innanför disken.

Han styrde genast sina steg fram till henne och begärde att få se på kravatter. Hon tog fram ett par stora pappaskar innehållande sådana af olika snitt och färger och kunden började att plocka med dem, men mönstrade mera den vackra försäljerskan än de varor, som hon bjöd ut.

Slutligen lutade han sig helt litet framåt och sade i lågmäld ton:

— Hur står det till; jag tror, att lilla nåden gråtit?

— Ja, min herre, svarade hon, jag är så ledsen; min goda fostermor är sjuk och jag kan inte vidare syssla med öfverarbete i boden.

— Åh! Fröken går då tidigare hem hädanefter och behöfver inte mer någon beskyddare?

— Nej. Jag får tacka eder för eder uppoffrande godhet. Ni har alltid visat er så ädel mot mig.

— För all del, bästa fröken; de der aftonpromenaderna hafva varit rigtiga högtidsstunder för mig. — Men ni sade, att eder fru mor var sjuk?

— Ja!

— Är hon illa sjuk?

— Åh nej, jag tror, att det blott är litet skrämsel. Det hände någonting så ohyggligt straxt utanför vår bostad i går afton. En af våra bekanta blef öfverfallen af en obekant person och illa slagen och jag tror, att det är skrämsel deröfver, som beröfvat min fostermor sin helsa.

— Åh! — Hvad säger läkaren då.

Någon sådan är ej tillkallad.

— Men inte går det an. Tillåter ni, att jag sköter er fru mor? Jag är läkare. Mitt namn, som jag en gång sagt eder, är August Hederman; men hvad jag icke yppat, är, att jag är läkare.

— Skulle ni vilja sköta mamma?

— Med största nöje!

— Hvad ni är god!

— Det är en läkares pligt att se om de sjuka. När får jag lof att komma?

— Inte förr än mellan sex och sju i afton.

— Jag skall infinna mig.

— Hur skall jag tacka er?

— Genom att vara glad och inte lägga edra vackra ögon i blöt.

Nu kommo flera kunder in i boden. Hederman valde en kravatt på måfå och aflägsnade sig.

Sapperment! sade han för sig sjelf, när han åter var ute på gatan. Flickan skall inte vidare gå hem sent om qvällarna! — Nåja, det gör detsamma! Jag blir införd i familjen! Så mycket bättre! Jag skall veta att taga gumman med storm och har hon några pluringar, så —

— Hur är det med dig, mamma lilla? frågade Elsa, så fort hon kommit hem på eftermiddagen.

— Jag har en förskräcklig hufvudvärk och fryser, min lilla flicka, svarade fru Elg, hvilken satt i en länstol väl omlindad med en sjal.

— Så tråkigt!

— Har du slutat i den der otäcka platsen nu, Elsa?

— Nej, mamma lilla, jag blir qvar; men jag slipper att vidare arbeta på öfvertid.

— Det var väl det; men bättre hade det varit, om du alldeles slutat. — Nå, nå, du gör som du vill. Du är stora flickan nu.

— Mamma lilla!

— Nå, hvad är det?

— Jag har skaffat en doktor åt dig!

— En doktor? Hvad har du gjort barn? Här har ingen doktor varit inne, sedan salig Elg dog! Usch! Säg honom återbud! När en läkare går in genom dörren, så har han döden i sällskap.

— Nej, mamma lilla, han skall ha helsan med sig.

Det blef en lång dialog mellan fru Elg och hennes fosterdotter i anledning af detta ämne.

— Emellertid åt Elsa, fru Elg ville inte hafva något; och så slank tiden af till half sju.

Då ringde det på dörren.

— Se så, nu är doktorn här! utropade Elsa och sprang fram till dörren.

— Släpp inte in honom, släpp inte in honom! utropade fru Elg och slog med ena handen.

— Men det var för sent. Elsa öppnade redan dörren, genom hvilken doktor August Hederman trädde in med gravitetiska steg och vigtig min.

Elsa neg djupt och hjelpte doktorn af med ytterrocken, hvarefter hon förde fram honom till fru Elg, för hvilken hon presenterade honom, samt sköt fram en stol och bad honom sitta ned.

Nu började en noggrann examen. Doktorn ville utforska sjukdomens början. Han frågade än om ett, än om ett annat. Han kände den sjuka på pulsen, lyssnade på hjertat och knackade henne mellan skuldrorna o. s. v.

Slutligen tycktes han komma på det klara med saken; men han sade dock, att han inte genast kunde uppdraga någon diagnos, utan måste komma igen äfven den följande dagen. Emellertid trodde han, att det skulle vara lämpligt, om fru Elg toge in litet nervdroppar, en gång på aftonen och tre gånger den följande dagen, trettio droppar på en sockerbit hvarje gång.

— Nervdroppar? eftersade fru Elg.

— Ja, svarade Hederman, litet smått generad. Jag skall säga, att jag ganska sällan skrifver några recept, utan håller mig hellre till enkla huskurer, hvilket är mycket naturligare, än att proppa i patienterna en massa olikartad medicin och giftiga ämnen. Dessutom blir det billigare för patienten att för några ören köpa en och annan liten sak, som kan behöfvas, än att betala för ett stort recept. — Någon gång måste naturligtvis recept skrifvas; men slipper jag, så ser jag helst.

Detta var ett tal, som lifligt slog an på fru Elg.

— Ja, se det kan något vara, sade hon! Om alla läkare voro så förståndiga ändå. — Nervdroppar, det vet man då åtminstone, hvad det är och slipper att frukta för att blifva förgiftad af de der otäcka recepten.

— Alldeles, alldeles! utropade doktor Hederman, hvil-

ken insåg, att han inponerat och derför ville smida, medan jernet var varmt. Det är också min tanke och att den delas af allmänheten, det synes bäst deraf, att min praktik dagligen växer, till stor afund för mina yrkesbröder, som skrifva det ena receptet efter det andra och till förargelse för apotekarne, som äro illa till mods derför, att mina kunder ej lägga ned sina penningar på apoteken, utan endast köpa det allra oundgängligaste der.

Och han steg upp och bockade sig artigt för fru Elg och Elsa, samt lofvade ännu en gång återkomma dagen derpå, hvarjemte han försäkrade fru Elg, att hon snart skulle blifva bra.

Just som han, medan han med Elsas hjelp fått på sig rocken, tog åt låset på dörren, sade fru Elg:

— Snälla doktorn! En af våra grannar, en hederlig man, skomakaren Lind, blef i går afton så illa misshandlad här utanför; kanske doktorn skulle vilja besöka äfven honom, medan doktorn är här på trakten?

— Har han inte tillkallat läkare? frågade Hederman, som inom sig tänkte: Jaså, han heter Lind, den der gynnaren, och är skomakare! Bra att få veta det.

— Ja, han tillkallade läkare genast i morgse, svarade Elsa.

Då sträckte Hederman på sig och sade allvarligt och trovärdigt:

— I sådant fall anser jag mig inte kunna besöka honom; ty jag tränger mig aldrig in på mina kollegers kundkrets. Det förbjuder mig min heder. Mjuka tjenare!

Han gick hastigt.

— En sådan präktig doktor! sade fru Elg och knäppte hop händerna, när Hederman gått. Se det var en läkare det, som står i mantal! Han blir nog professor med tiden! Han skulle ha skött min gubbe, han, så hade jag nog inte varit enka nu! Hå, hå, ja, ja! — Snälla Elsa, jag har litet nervdroppar hemma. Gif mig flaskan, den står i hörnskåpet! Och fyra sockerbitar. Trettio droppar hvar gång, en gång i qväll och tre gånger i morgon. — En sådan doktor! En sådan doktor!

Hederman kom sedermera hvarje dag till fru Elg och för hvarje gång ordinerade han några droppar. Den goda gumman följde ordentligt ordinationerna och kände sig snart helt frisk och kry, hvilket visserligen inte berodde på Hedermans ordinationer, utan fastmer derpå, att hon aldrig varit riktigt sjuk, utan endast blifvit litet uppskakad tillfölje af Linds olycka.

Doktorn vann mera förtroende, för hvarje gång han visade sig hos fru Elg och hon sade en dag, att hon rik-

»Alldeles, alldeles!» utropade dr Hederman, hvilken insåg, att han inponerat.

tigt längtade efter honom. Icke så litet stadfästades Hedermans anseende i de båda qvinnornas ögon derigenom, att han dagligen med låtsadt deltagande frågade om skomakare Linds tillstånd, samt uttryckte sin glädje öfver, att han var på bättringsvägen.

När Hederman på lördagsaftonen besökte fru Elg, sade han:

Nu är frun i det närmaste återställd; men jag vill dock ännu en tid observera frun och jag kommer hädanefter

inte hvarje dag. Jag kommer i morgon förmiddag och sedan hvarannan afton i nästa vecka. Jag skall nu upprigtigt säga frun, att frun undgått en mycket svår sjukdom och hade frun inte fått nervdropparne den första dagen, så är det fara värdt, att frun nu legat till sängs i nervfeber.

— Nervfeber?

— Ja, jag ville inte säga förut, af hvad natur sjukdomen var; men nu kan jag göra det.

— Åh, herre Gud, nervfeber? Hör du, Elsa, jag har hållit på att få nervfeber. Så lyckligt det var, att du sade till doktorn att komma hit, mitt barn. Hu! Jag rigtigt ryser, när jag tänker på nervfeber! — Får jag inte ta' litet nervdroppar i qväll, goda doktorn?

— Jo, gör det, fru Elg. — Jag kommer igen i morgon middag.

Tidigt på söndagsmorgonen var Elsa uppe och hade mycket att bestyra om, hvilket var en följd af det långa och vidlyftiga samtal, som hon aftonen förut hade haft med sin fostermor, sedan doktorn gått.

Innan klockan slagit nio, stod hon i Hedvig Lundbergs charkuterihandel vid Götgatan, hvilken butik hålles öppen om söndagarna med undantag af gudstjensttiderna. Hon handlade der en låda sardiner och litet annat smått i delikatessväg, som fru Elg inte hade haft i sitt hem, sedan hennes salig man dog.

Saken var, att gumman och Elsa beslutat att bjuda den hygglige doktorn på middag, om han hade tid att stanna hos dem och dessutom ville hålla tillgodo med, hvad huset förmådde.

För att ej behöfva allt för vidlyftigt orda om denna sak, vilja vi endast nämna, att doktorn med tacksamhet mottog bjudningen och visade sig mycket artig och förekommande mot de båda fruntimren, samt lyckönskade sig till ett så stort steg framåt i sina planer, hvilka — det har redan i förbigående antydts — ej voro de allra vackraste.

Från denna dag blef Hederman nästan som barn i huset hos fru Elg och kom reguliert två à tre gånger i veckan för att efterhöra hennes helsa och för att få njuta några glada timmar i det behagliga sällskapet.

Gumman såg mer än väl, att Elsa hade ett godt öga till honom och att hon inte var honom likgiltig. Men långt ifrån att yttra något missnöje deröfver gjorde hon allt, för att de unga skulle få tillfälle att tala förtroligt med hvarandra.

Man skall se, att Elsa blir doktorinna med tiden, tänkte gumman för sig sjelf, det är annat det än skomakarkustru, som jag trodde, att hon skulle bli. Men se den der flickan är allt ett bättre mans barn, det är säkert det.

Och gumman satte sina glasögon till rätta och såg med en vacker blick på sin fosterdotter och den »rara doktorn».

En dag sade fru Elg åt honom, att hon förundrade sig öfver, att han så väl kunde trifvas i hennes enkla hem.

Derpå svarade han, att trefnaden oftare höll hus under ett lågt tak, än under palatsets hvalfbågar; och deri hade han obestridligen rätt, ehuru han visserligen inte tänkte det, utan sade det endast för att slå an.

Vi vilja gifva ett exempel på denna sats, ett exempel gripet direkt ur verkligheten:

Ärade läsare! Följ mig på en stund från det bullrande lifvet på Stockholms större gator och upp på en af utkanterna af södermalm till ett gammalt hus vid Fatburs tvärgränd, hvilken stryker fram helt nära skanstull. Sjelfva byggnaden verkar i hög grad lugnande på sinnet. De grå murarne vittna om en ansenlig ålder och de små fönsterrutorna tala om gamla seder och bruk. Man intages vid betraktandet af byggnaden af ungefär samma känsla, som då man möter en gammal man, för hvilken man af aktning omedvetet blottar sitt hufvud.

Vi stiga uppför de två trappstegen och in genom den gulmålade porten, samt genom den med plansten belagda förstugan och uppför trätrapporna med sina räcken och balustrader af obestämd färg. När vi kommit uppför andra trappan, stanna vi framför en liten dörr, genom hvilken tränger sig ett muntert skratt af en barnslig stämma och några ord uttalade af en mild qvinnoröst.

Här måtte lyckan vara bofast, tänka vi, här vilja vi stiga in. Vi öppna dörren och osynliga för rummets innevånare se vi allt, hvad som tilldrager sig i den enkla bostaden.

Vi se en gammal qvinna sittande i en beqväm länstol i den lilla vindskupan. Denna stol är rummets bästa möbel. Den gamla qvinnan har i yngre år sett bättre dagar; men vid hennes mans frånfälle förmörkades hennes lefnadshimmel och hon måste låta realisera boet.

Undergifven fogade hon sig emellertid i omständigheternas kraf och drog sig tillbaka lång ut på södermalm till den lilla bostad, hvari vi nyss inträdt och hvarest hon vid denna tid bott i trettio runda år.

Hon hade en liten dotter och rörande voro de scener, som här i vindskupan utspelades mellan mor och barn, under dettas uppväxttid. Pyntad och fin syntes den lilla flickan i skolan bland kamraterna och ingen skulle kunnat tänka, att hon kom från ett så enkelt hem, som hon gjorde. Hon växte upp och blef en fager mö och inte långt efter sin första nattvardsgång kunde grannarna i Fatburs tvärgränd omtala för hvarandra, att fruns i vindskupan dotter blifvit förlofvad med förvaltaren vid X. sågverk. — Hon blef äfven lyckligt gift och snart kunde hon omtala för sin mor, att denna skulle blifva mormor. — Dessa förtroenden upprepades sedan reguliert hvartannat år under tio års tid. — Fyra flickor funnos nu i förvaltarens hem och en liten gosse, en vildbasare af första rang. Han vände upp och ned på stolar, drog ned dukar o. s. v. och hans mor var alldeles förskräckt för hans odygder. — Detta gjorde, att gamla frun i vindskupan vid Fatburs tvärgränd tog honom till sig tidtals och talade till honom, samt förmanade honom. Gossen blef helt och hållet förändrad. Han blef mormors hjelpreda, blef ordningsfull och stillsam och när han kom i skolan, fick han det största beröm om sig.

Det var mormor och honom, vi funno i vindskupan.

Gumman älskade den lille gossen högt och när terminerna, under hvilka han bodde hos sin mormor, voro slut och han fick resa hem till sågverket, skakade alltid gumman på hufvudet och sade: Nu mister mormor sin hjelpreda. —

Der i den lilla vindskupan herskade verkligen trefnaden under lågt tak.

ELFTE KAPITLET.

Förlofning i tysthet.

Den märkliga dagen, då sista föreställningen på den gamla operan skulle gifvas, ingick.

Denna sista representation hade länge sysselsatt pressen. Med hvarje vecka, som ryckte närmare det afgörande ögonblicket, hade meddelandena om operans sista stunder växt ut i tidningens spalter till aktningsvärda proportioner. Land och rike rundt hade man såväl i ord som bild sökt åt minnet bevara den sista föreställningen på vår gamla opera. Och äfven den minsta avisa i något litet Kråkvinkel måste, för att ej ohjelpligen förstöra sitt anseende, hafva en skildring deraf.

Biljetterna till denna representation såldes på auktion å musikaliska akademiens stora sal.

Flera gånger hade fru Elg, som nu var fullkomligt återställd, sagdt:

— Ack, den som fick vara med på den föreställningen ändå! Salig Elg tyckte så mycket om operan och medan han lefde, var jag ofta der, vi sutto alltid på femte radens fond. Hå, hå, ja, ja! Det var den tiden det. Nu kommer jag aldrig mer på operan!

Till detta tal lyssnade doktor Hederman och för att med ens eröfra gumman helt och hållet, gick han upp på auktionen och tillhandlade sig tre billjetter på femte radens fond för 5 kronor stycket, summa 15 kronor.

Den 30 november på morgonen gick han upp till Timmermansgatan och ringde på hos fru Elg.

Hvad i all min dar, är doktorn ute och går så tidigt på morgonen! utropade gumman när hon öppnade. Nu är Ellen inte inne. Det stackars barnet får gå så tidigt om morgnarna till den der affären, som hon håller så mycket på. Hon vill förtjena sitt bröd sjelf, säger hon. Nåja gudbevars, det är ju snällt af henne det; men när hon inte precis behöfver träla för matbitarna, så kunde hon gerna vara hemma. En flicka skall inte flyga och flänga i affärer, utan i stället laga att hon blir utbildad till en praktisk hustru och att hon får sig en ordentlig man. Se det tycker jag. Men jag är gammal jag, och kan inte sätta mig in i de ungas idéer. — Men här står jag och pratar och tänker inte på att bedja doktorn sitta ned en gång.

Tack, tack, bästa fru Elg, svarade Hederman, jag skulle bara titta in litet i förbifarten, medan jag var här upp på söder och såg om mina patienter. Jag har med flit gått till söder i dag på morgonen i stället för på aftonen för att få säga ett par ord till fru Elg. — Men jag kanske kommer och hindrar i hushållsbestyren?

— För ingen del. Var så god och sitt ned. Får jag bjuda på litet kaffe?

— Tackar så mycket.

Kaffet var i rappet kokadt och inne på bordet och gumman och doktorn njöto af den aromatiska drycken till hvilken de åto färska mandelbröd.

— Det var något, som doktorn önskade tala med mig om? sade slutligen gumman, som plågades af nyfikenhet.

— Ja. En bagatell endast. Jag ville nämligen på det vördnadsfullaste fråga, om jag kunde få nöjet att bjuda fru Elg och fröken Elsa på operan i afton.

Om en bomb fallit ned framför gummans fötter, så hade hon helt visst icke blifvit mera förvånad, än hon blef nu.

— På operan i afton! utropade hon och slog ihop sina händer. Det är ju sista föreställningen i qväll?

— Ja!

— Åh, herre Gud! Och så dyra biljetter! Inte skall doktorn bjuda oss stackare på denna dyrbara representation.

— Bästa fru Elg, jag har redan köpt biljetter.

— På den der auktionen här om dagen?

— Ja!

— Åh herre Gud en sådan doktor! Hvar skola vi då sitta?

— På femte radens fond.

— Femte radens fond. Der sutto alltid salig Elg och jag, när vi voro på operan.

— Fru Elg antar då inbjudningen?

— Jag vore väl bra otacksam, om jag inte skulle göra det. Åh, hvad Elsa skall bli glad!

— Godt. Jag kommer då hit vid half sju tiden i afton och hemtar damerna.

— Goda doktorn! Hur skall jag kunna tacka doktorn för all vänlighet. Hur skall jag kunna tacka!

— Bästa fru Elg, svarade Hederman, får jag svara upprigtigt på denna fråga.

— Om doktorn får? Jag begär inte bättre.

— Fru Elg frågar mig, hur fru Elg skall kunna tacka mig. Svaret är så lätt gifvet och dock så svårt. Bästa fru Elg: lifvet i Stockholm är för en ungkarl ett mångfrestande Sodom. De mest retande förströelser bjudas; men de äro dyrbara. Familjekretsen är vanligen stängd för en ung man, om man undantager de tillfällen, då han blir bjuden på stora baler och soupéer med flera andra bullrande nöjen. Men den stilla husliga sällheten känner han ej till utan är hänvisad att lefva fram sitt lif i rökiga och punschångande schweitzerier och varietélokaler. Vanan blir halfva naturen och de flesta af Stockholms unga män trifvas väl med detta för helsan och sederna demoraliserande lif och sky familjelifvet.

Gumman lyssnade noga på och torkade sina ögon, emedan hon tyckte, att doktorn, hvilken för hvarje minut steg i hennes aktning och anseende, talade så vackert och så sannt.

— Jag gör emellertid ett undantag från den allmänna regeln, fortsatte Hederman. Jag kan inte fördraga detta utelif. Jag längtar till familjekretsen, jag längtar efter ett eget litet hem, der en mild och god hustru styr och ställer och der jag efter dagens arbete och möda kan få hvila ut i hennes armar.

— Ja, ja, svarade fru Elg, hvilken af rörelse var urståndsatt att säga mera.

— Fru Elg! fortfor doktorn. Jag har troligtvis redan sagt nog för att blifva förstådd. Det är så alltid med mig; jag är som en uppslagen bok och hvilken, som vill göra sig litet besvär, kan läsa i mitt hjerta. Jag har ingenting att frukta för, ingenting att dölja.

— Det är vackert! Det är redbart! pustade fru Elg, som höll på att qväfvas af tårar, som stockade sig i hennes hals.

— Fru Elg! sade nu Hederman och reste sig upp. Jag älskar eder fosterdotter, fröken Elsa Andersson. Skänk mig henne till hustru.

Nu kunde gumman inte svara ett ord utan brast ut i högljudda snyftningar, under det att hon räckte doktorn sin hand och tryckte hans på ett betecknande, för att ej säga moderligt sätt.

— Jag förstår fru Elgs rörelse, sade då Hederman och jag antager, att denna handtryckning är lika med ett bifall.

Gumman nickade och tryckte hans hand ännu varmare.

— Jag får då tala med fröken Elsa i ämnet?

— Ja! hviskade fru Elg.

— Tack! — Fru Elg har hittills haft en fosterdotter, från denna stund har fru Elg äfven en fosterson; ty antingen fröken Elsa ger mig sitt ja eller inte, skall jag mot hennes fostermor hysa sonliga känslor. —

Hederman stannade ännu en god stund hos den gamla och gick ej förr, än hennes djupa rörelse något stillat sig och efter en gjord öfverenskommelse, att den gamla frun inte skulle säga något till Elsa, om deras samtal.

Detta förslag, som framställdes af Hederman, höjde honom ännu mera i fru Elgs tankar: Han vill ej, att jag skall inverka på flickan, tänkte hon. Hvilken ädel och rättsinnad ung man! —

När Hederman lemnade fru Elgs hem, tänkte han:

— Det går bra! Gumman är i mitt nät. Flickan skall snart komma efter och med henne gummans pluringar! Skönt!

Elsas glädje fann inga gränser, när hon fick veta, att hon skulle få bevista den sista operaföreställningen och när Hederman vid halfsjutiden på aftonen infann sig för att hemta damerna, var hon iklädd en vacker drägt, hvilken gjorde henne skönare än vanligt.

Klockan sju anlände de till operan och intogo sina platser på femte radens fond. Elsa var glad som en lärka

»Genom att blifva min — min i lif och död!»
bedyrade dr Hederman.

och fru Elg kände sig rörd och tyckte sig omsväfvas af sin salig mans ande.

Vid half-åtta tiden på aftonen hade en stor folkmassa samlats utanför operahuset för att taga i betraktande dem, som lyckats erhålla inträdesrätt och naturligtvis främst de kungliga, det vill säga konungen, kronprinsen, prinsarne

Karl och Eugen, hvilka också anlände nästan på slaget half åtta och togo plats i hoflogen, åtföljda af en ovanligt talrik uppvaktning i civil högtidsdrägt.

Konungen helsades genast med Kungssången: »Ur svenska hjertans djup», på stående fot afhörd af hela den fulltaliga publiken, som erbjöd en festlig anblick, alla, åtminstone på parkett och första raden, högtidsklädda och försedda med en rosett, som hvar och en vid inträdet fann vidfästade sin plats jemte ett exemplar af prologen. Rosetterna voro presenter från blomsterhandlaren Sachs och å ett blått vidfästadt band lästes orden: »Minne af kungliga operan den 30 november 1891». Kapellmästarens notställare var smyckad med en dekoration och buketter med band och inskrifter.

Bland de närvarande märktes representanter för konst, litteratur och press, aristokrati och bourgeoisi. Särskildt observerades å parkett talrika medlemmar af kungliga teaterns forna personal, prologens och efterspelets författare m. fl.

Ridån gick upp och herr Hillberg framträdde och framsade på ett sympatiskt sätt följande vackra prolog af C. R. Nyblom, med hvilket skaldestycke det torde vara af särskildt intresse för våra ärade läsare att förnya bekantskapen nu, då den nya operan reser sig ur den gamlas grus:

Skall till sist det ändock sanning blifva,
Att kung Gustafs älsklingsverk förgår?
Spett och hacka skola skonlöst rifva,
Hvad oss gladt i mer än hundra år!
Hvarje sten I bort ur väggen rycken,
Af vår hjertas fiber slites stycken —
Och när de ha blödt — hvad återstår?

Minnet blott, hur gamle tider veko,
När ett yngre slägte gjort revolt — — —
Minnet blott? — Men minnet är ett eko
Af ett lif, som ädelt var och stolt.
Ve dig, unga tid, om ej du visste,
Att ej du i kedjan är den siste
Och om tron på fädrens arf du sålt.

Tro du skall, att tredje Gustafs saga,
Grunden lagt, till hvad vår konst har godt?
Lefde han sitt hjertelif på Haga,
Här han såg dock sina drömmars slott.
Här han föll — hvad äkta tragiskt öde! - -
Gick som diktens konung till de döde,
Fälld på lifvets höjd af hatets skott.

Ädla sångartempel, du skall falla,
Liksom Gustaf i sin äras glans.
Snart skall toners välljud mer ej skalla
I din sal, hvars like knappast fans.
Hvem hvar mästaren, du unga slägte,
Som likt Orpheus stenens välklang väckte?
Minnets stämma svarar: Adlercrantz.

Och I genier, som der ofvan sväfven,
Sergels genier, det är tid att fly.
Eder väntar stoftets öde äfven,
Fast I left ert lif i scenens sky.
Hvad han I ej skådat från er himmel —
Tusen sinom tusen bilders vimmel,
Gammal konst i skepnad ständigt ny! —

Tänk — I natt, när sista lågan släckes,
Hvilken fest här firas skall! Gif akt!
Med ett trollslag då till lifvet väckes
Allt, som skaptes här med snillets magt.
Som en våg det öfver scenen vältar —
Mozarts himlatoner, Shakespeares hjeltar
Molières löjen, dansens lätta takt.

Se — der skrider fram i dunkla fonden
Skuggors tåg från snillets sarkofag,
Gör kring välkändt rum den stilla ronden
Och en röst hörs hviska rörd och svag:
»Här det var — jag minns så väl den gången —
Här hon stod — hvem glömmer väl den sången,
Som vår Jenny sjöng sin afskedsdag!»

Plötsligt klingar en triumf-kör fjerran
Följd utaf trumpeters festfanfar — —
Det är *hon*, som syns på Thepiskärran
Hon, som Sveriges namn kring verlden bar.
I den punkten samlas alla strålar,
Af hvad konsten kan, hvad minnet målar,
Till en stjernkrans blixtrande och klar.

Och kring charen gå i fria grupper
Ordets, tonernas och dansens folk,
Små och stora, tiljans valda trupper,
Hvar och en sin skilda känslas tolk.
O, vi känna dem! — För gångna slägten
Ha de svingat i Thaliadrägten
Löjets bjellerstaf, passionens dolk.

Men, när vinterdagens morgon bräcker,
Är det tyst i sångens forna hem.
Det är dödens kyla, som sig sträcker
Oemotståndligt in i hvarje lem.
Hör! — — — En suck igenom salen susar —
Sergels genier flykta, vingen brusar
Som ett tonfall från ett reqviem, —

Det är slut. — Men konsten ännu andas,
Hon, som själen var i detta rum.
Och fast höljet snart med stoftet blandas,
Hennes stämma blir dock aldrig stum.
Fram ur gruset nya former växa,
Kanske högre — det är dödens lexa,
Det är lifvets evangelium.

Upp då, unga tid, till nya strider
För det nya seklets ideal!
Sångpalatset växer väl omsider
Som en fjäril ur sin puppas skal. —
Men i qväll — vårt tack till svunna tider,
Och — hur bittert det i hjertat svider,
Tack för trogen vakt du gamla sal!

Med djup rörelse åhördes den vackra prologen, hvilken äfven framsades på ett gripande sätt.

Derefter uppfördes under förste hofkapellmästaren Conrad Nordqvists ledning fyra akter af Ivar Hallströms opera »Den bergtagna», hvars alla aktslut blefvo signaler till några af de mest stormande hyllningar, som väl någonsin egt rum på denna teater.

Efter en kort mellanakt gick ridån åter upp för det sista stycke, som blef speladt på gamla operan: »Sånggudinnornas afsked» af Frans Hedberg.

I detta stycke framställdes en massa vackert ordnade tablåer ur olika favoritpjeser, hvilka tablåer frammanades af Gustaf III:s skugga och slutligen framkallade framtidens genius det nya operahuset i stark belysning. Kring det samma bildade sånggudinnorna grupp och framtidens genius utbrast då under hänryckning och med värme:

Allt hvad stort, det gamla hade,
Nyfödt i de nya salar
Samle skaror utan tal!
Nya slägten skynda glade
Dit, der konsten ler och talar
Om det skönas ideal!

Så skall Gustafs tempel stiga
Upp på nytt ur gamla jordon
Med det fornas bästa drag;
Hopp och minne skola viga
Det till konstens hem i norden
Till en fjerran framtids dag!

Under en pompös musik sjönk ridån sakta. — Och sista föreställningen på tredje Gustafs opera var gifven.

Man ropade på kungssången, hvilken spelades och afhördes stående, hvarefter publiken tyst och stilla aflägsnade sig från det gamla sångartemplet.

Det dröjde länge, innan doktor Hederman och hans sällskap kunde komma ned för de många trapporna från femte raden, ty dels var trängseln stor och dels gingo alla långsamt och liksom med dröjande steg. Till och med de trånga korridorerna och obeqväma trapporna voro nu kära och man ville dröja der så länge som möjligt.

Slutligen voro våra vänner dock nere på torget.

Doktorn bjöd då fru Elg armen och sade:

Egentligen skulle jag väl nu bjuda damerna på en liten supé, medan vi äro ute; men det kanske inte är rådligt för fru Elg, som nyligen haft början till en svår sjukdom, hvilken lyckligtvis häfdes, att vara ute så länge, hvarför den lilla kolifejen får anstå till en annan gång, då det bättre lämpar sig.

— Nej, för all del, bäste doktorn, utropade fru Elg, tänk inte på någon soupé. Det skulle se ut det! Nej, Elsa och jag kommo just öfverens om att fråga, om doktorn skulle vilja taga en enkel smörgås hemma hos oss, om doktorn vill gå så långt som upp till söder.

— Visst går jag med till söder. Man kommer ju så lätt på spårvagn dit och dessutom kan jag inte lemna damerna ensamma denna tid på dygnet. —

Doktorn följde med damerna hem och en liten enkel soupé dukades fram af Elsa.

Under tiden sutto fru Elg och doktorn tysta i hvar sin stol. Fru Elg kände sig högtidligt stämd och lefde i tankarna i förflutna tider, då hennes salig man ännu lefde och doktorn fördjupade sig äfven i tankar och begrundade, huru han skulle kunna behålla trumf på hand i det spel, som han börjat med fru Elg och hennes vackra fosterdotter.

— Nu är den »stora» anrättningen färdig! sade slutligen Elsa.

Man flyttade sig till det lilla prydligt dukade bordet och åt, äfven under tystnad.

Men när soupén var slut, bröt en ström af tacksägelser fram öfver damernas läppar och nästan dränkte Hederman.

Gumman slutade emellertid ganska snart att tala, hon var trött; men Elsa aflöste det ena O! och Ah! efter det

andra och hennes förtjusning öfver att hafva fått bevista den vackra operaföreställningen kände inga gränser.

— Hur skall jag kunna tacka eder! Hur skall jag kunna tacka eder! utropade hon immerfort.

Då bemannade sig doktorn slutligen och svarade, när hon nästa gång fälde detta utrop:

— Genom att blifva min — min i lif och död!

Elsa ryggade tillbaka och blef stum, samt stod rodnande och med nedslagna ögon framför friaren.

Hederman fruktade denna tystnad och sade derför:

— Förvisso öfverraskar eder denna min begäran, min fröken, alldenstund jag förut inte nämnt ett ord om kärlek till eder; men vet, jag älskade eder, från första gången jag såg eder och min kärlek har sedan tilltagit dag från dag allt mer och mer, då jag fann, att ni inte blott var skön utan äfven huslig och en god dotter. Jag har beundrat eder och våndats under kärlekens lågor, som rasat i mitt hjerta. Jag medgifver, att min begäran om eder hand kom något brådstörttad; men att det inte var af ett infall, jag gjorde det, utan efter betänkande, det kan ni göra eder förvissad om af eder fostermor, med hvilken jag talat om saken och hvilken gifvit mig tillåtelse att söka vinna edert hjerta.

— Lilla, älskade mamma! utropade Elsa och sprang fram till fru Elg, der hon satt i sin länstol, samt gömde sitt fagra och rodnande ansigte i hennes knä.

Fru Elg lyfte upp hennes hufvud och tryckte en kyss på hennes panna, samt sade:

— Det är sannt, hvad doktorn sagdt. Jag har gifvit honom löfte, att begära dig till hustru.

Rosor och liljor vexlade snabbt på Elsas kinder och strålande glad reste hon sig inom kort upp från sin knäböjande ställning, samt gick fram till doktor Hederman och räckte honom sin hand, sägande:

— Din för evigt!

En blixt af glädje — men tyvärr af djefvulsk glädje — bröt fram ur Hedermans ögon och han tryckte flickan till sitt bröst, sägande:

— Elsa!

— August! svarade hon och lät honom trycka den första kyssen på sina läppar.

Han drog derefter en guldring med infattad äkta perla af sitt lillfinger och satte den på hennes venstra hand.

I detsamma slog klockan tolf.

Fru Elg hade nu rest sig upp och gick fram till de unga, samt bredde sina händer välsignande öfver dem, sägande:

Gud välsigne eder, mina barn! Gud vare pris, som låtit mig upplefva denna sköna stund! Eder förening har knutits just, som vår nådige konungs namnsdag ingått! Klockan slog nu tolf! Det är nu den 1 December, Oskarsdagen! Det är ett godt tecken! Min salig man sade alltid, att hvad som skedde på kungens namnsdag eller födelsedag, bar godt i sitt sköte. Sjelf friade han till mig på kungens namnsdag, vi gifte oss på Carl Johans födelsedag och voro alltid lyckliga. Måtte ni, mina barn, bli så lyckliga, som min salig man och jag voro det, det är den bästa önskan, näst en bön till vår Herre, som jag kan gifva er.

Nu följde en lång rad med omfamningar och tiden hade skridit ända till två på natten, då doktor Hederman lemnade det lilla hemmet vid Timmermansgatan, sedan man kommit öfverens om, att förlofningen till en tid skulle hållas hemlig.

Elsa sof inte mycket den natten. Hon simmade i ett haf af glädje och de ljufvaste förhoppningar upppstego i hennes själ. Hon tänkte med glädje på den tid, då hon skulle få sitt egna lilla hem, då hon skulle omhulda sin man på allt sätt och bjuda honom en fridfull glädje efter dagens arbete bland de sjuka. Hon skulle vara så öm emot honom och de patienter, som besökte honom på hans mottagningstimmar, skulle hon helsa vänligt, antingen de voro fattiga eller rika.

Hon tänkte äfven på, hvilken glädje det skulle blifva, att i sitt eget hem hafva sin gamla fostermor, ty hon skulle då visst inte få bo qvar der borta vid Timmermansgatan. Nej, hon skulle bo hos sin fosterdotter och hennes man och de skulle på allt sätt vårda och fröjda henne.

På detta sätt fantiserade Elsa hela natten och slumrade in först, straxt innan det blef tid för henne att gå

upp och koka kaffe. hvilket hon plägade bjuda sin fostermor på sängen.

Denna morgon blef emellertid detta ogjordt. I stället var det fru Elg, som öfverraskade Elsa med kaffebrickan.

Doktor Hederman sof inte han heller denna natt; men det berodde på helt andra orsaker än de, som verkade hos Elsa.

Glad som en spelman gick han från fru Elgs bostad ned emot staden och öfver slussen och vek der af till venster öfver Kornhamstorg och Stora Nygatan framåt, då han fick höra ett häftigt krakel i en af de smala gränder, som leda från Nygatorna och upp till Vesterlånggatan.

Man slogs, det hördes och en poliskonstapel skyndade upp i gränden, men alldenstund han inte kunde reda sig med så många vildhjernor, som voro samlade der, så hvisslade han i en polispipa, hvilket hade till följd, att två konstaplar till genast springande infunno sig. —

I en stor och folkrik stad måste polisen omfatta många göromål, som fordra beständig vaksamhet, tillsyn, kunskaper, rådighet och drift för att stadga och bibehålla ordning och skick, som utgör det hufvudsakligaste för alla borgerliga samhällens bestånd och välfärd.

Det tillhör polisen att vårda den allmänna säkerheten och hvarje medborgares fred inom och utom hus; att vaka öfver sederna, förebygga oordningar och utsväfningar, näpsa de ostyriga, tygla sjelfsvåldet, hafva tillsyn öfver allt det, som länder till sundhetens bevarande, skydda handel och näringar, hämma tiggerier, vårda de fattiga m. m., samt framför allt handhafva och verkställa med allvar och uppmärksamhet de författningar, som blifvit stadgade och dervid tillhålla dem, som deröfver hafva uppsyn att med förstånd och redlighet, åliggande skyldigheter iakttaga och fullgöra.

Man kan häraf göra sig en föreställning om, hvilket strängt och allvarligt arbete, som är lagdt på polisens skuldror.

Emellertid är det inte mer än en gärd af aktning och tacksamhet, då man erkänner, huru väl Stockholms poliskår är rekryterad och med hvilket allvar hvarje individ derinom, med mycket få undantag, sköter sitt vigtiga kall.

Man hör visserligen stundom sägas, att polisen inte passar på och aldrig är till hands, när han behöfs. Men detta är ett falskt påstående; ty polisen i Stockholm är mycket vaksam; men den har ofta nog göra med verkligt

»Att du har hjerta, att så länge vara ifrån din familj!» fortsatte hon, fåfängt försökande att qväfva sina tårar.

utstuderade bofvar, ja, organiserade band deraf, hvilka genom vissa knep stundom lyckas slingra sig ur polisens händer eller från sina personer aflägsna alla misstankar. — Men till den grad väl exercerad är poliskåren, att det sällan går för dessa bofvar att begagna ett och samma knep mer än en gång. —

— Hvad är det för lif der uppe i gränden, frågade en korpulent herre, Hederman.

— Det vet jag inte, svarade han.

— Jo, sade en närstående, det påstås, att de fått reda på en falskmyntareverkstad i en källare i ett af husen. Detektiver hafva gått der ända sedan skymningen och nu är det ett par falskmyntare, som skall tagas. De grepos genast af detektiverna, när de skulle lemna huset, men sleto sig lösa och nu slåss de med byglarna, så att det står härliga till.

Hederman blef blek som ett lärft vid detta meddelande och han lemnade genast platsen med till utseendet lugna, men dock svigtande steg.

Så snart han kom till Storkyrkobrinken, vek han af uppåt Vesterlånggatan med snabbare steg och skyndade sedan öfver Mynttorget och Norrbro, samt vidare upp åt norr till trakten af Johannes kyrka, der han gick in i ett af de stora nybyggda husen, samt fyra trappor upp.

Under det att han passerade trapporna, satte han en en slät guldring, som han haft förvarad i västfickan, på venstra handens ringfinger.

Slutligen stod han fyra trappor upp och satte en patentnyckel i ett lås, öppnade dörren och gick in i en liten tambur, från hvilken syntes ljus genom en springa i en dörr midt för tamburdörren.

TOLFTE KAPITLET.

Pappa! Lilla Erik sofver!

Knappast hade han kommit in i tamburen och låst dörren efter sig, förr än den förut nämnda dörren, hvarigenom ljuset trängt fram, öppnades och en ung qvinna, iklädd en hvit nattdrägt, kom honom till möte.

Tyst och långsamt gick hon emot doktorn, hvilken nu var sysselsatt med att draga af sig sin öfverrock.

— Hvad du dröjt länge, Erik! sade hon mildt förebrående. Att du har hjerta, att så länge vara från din

familj, fortsatte hon, fåfängt försökande att qväfva sina tårar.

Affärer! Affärer! svarade doktorn vresigt och hängde upp sin öfverrock på en klädhängare.

Det torde inte så litet öfverraska läsaren, att den unga qvinnan kallat doktor August Hederman för Erik. Visserligen är det sannt, att han kunde heta såväl August som Erik, men äfven den, som i dopet fått flera förnamn, plägar dock i regeln hafva endast ett af dessa såsom tilltalsnamn.

Doktor Hederman hade emellertid uppgifvit sig heta August; och en praktiserande läkare aktar sig nog för att vexla med sina förnamn för att undvika någon förvexling med en namne i tillnamn.

Om derför läsaren blir förvånad genom att höra honom tilltalas med namnet Erik, så skall förvåningen stiga ännu mer, då vi omtala, att det på visitkortet, som var fästadt på tamburdörren till den våning, hvari han nyss kommit in, ingalunda stod att läsa »doktor August Hederman» och lika litet »doktor Erik Hederman», utan i stället »Erik Hedström, Agent».

Huru förklara detta?

Mycket enkelt, ärade läsare, mycket enkelt: Erik Hedström var en vinglare, som uppträdde under olika namn. Han var inte alls doktor — och derför skref han inte heller några recept, när han behandlade fru Elg — han var inte heller agent. — Hvad var han då? — Det får fortsättningen af denna sannfärdiga berättelse visa.

Lika mycket, som läsaren förvånats öfver att höra den föregifna doktorn tilltalas med namnet Erik, lika mycket, om ej mera väcker det helt visst förvåning att finna, att den man, hvars förlofning läsaren nyligen bevittnat, redan var gift. —

Ja, han var verkligen gift.

Erik Hedström, som var vinglarens rätta namn, hade för några få år sedan genom sina personliga egenskaper, sitt tilldragande väsen och sin flytande tunga vunnit en ung dotter till en hederlig handtverkare, hvilken kort efter giftermålet dött och lemnat en ganska god förmögenhet efter sig åt sitt enda älskade barn, som han nu ansåg vara i goda händer, då hon var gift med en så hygglig karl, som agenten Hedström.

Den aflidne handtverkaren hade varit enkling, hvarför all hans efterlemnade egendom blef dotterns arf.

Dottern sörjde djupt sin fader och hennes man syntes deltaga i hennes sorg och tröstade henne, så godt han kunde, samt förde henne ut i en hvirfvel af nöjen. De lefde ett lyckligt lif tillsammans och den unga hustrun afgudade sin man.

Efter ett och halft års äktenskap födde hon en son, som i dopet fick namnet Erik efter sin fader och efter ännu ett års förlopp gaf hon lifvet åt en son, som fick namnet Fritz.

Hustrun blef nu mera bunden i sitt hem än förut och Hedström vistades mestadels ute — i affärer, som han sade. — Han skaffade sig en massa priskuranter från olika firmor och inbillade sin hustru, att han oupphörligen erhöll nya agenturer.

Hustrun, som inte hade haft någon orsak att betvifla hans ord, gladdes hon mycket åt det vidgade förtroende, som hennes man syntes få inom affärsverlden. Visserligen saknade hon honom i hemmet; men huru skulle han kunna sköta sina affärer, om han sutte hos henne inom fyra väggar? Hon gjorde derför inga anspråk på honom om dagarna, utan väntade tåligt på honom till aftnarna, då han skulle komma hem och leka med sina barn, samt gladt språka med henne.

Men efter en tid kom han allt senare och senare om aftnarna. Alltid var han nykter, när han kom, men hans hustru märkte i hans sätt en viss tvärhet, som hon dittills inte hade förnummit förut och som sårade henne.

Hon började lida; men hon led tyst och uppbjöd hela sin förmåga att utgrunda, hvad som förorsakade denna tvärhet.

Slutligen frågade hon honom, om han inte längre trifdes i sitt hem, efter som han var så tvär mot henne och inte vidare lekte med sina barn, som han förut gjort och hvilket varit ett af hans favoritnöjen.

Men den äkta mannen tröstade genast sin hustru och sade, under det han lindade sin arm kring hennes smärta midja och drog henne i sitt knä:

Kära Malla! Hur kan du tänka, att jag skulle hafva något att anmärka mot mitt hem, der du går som en liten älsklig tomte och våra små barn leka sina oskyldiga lekar!

— Men denna tvärhet och din långa bortovaro om dagarna, ofta till sent in på nätterna? invände hustrun.

— Ack, min vän, svarade Hedström, det är just för att jag nödgas vara så mycket aflägsnad från detta lilla eldorado och eder, som jag har kär, som gör, att mitt lynne lider.

— Men behöfver du då vara borta så länge. Inte görs det väl affärer på nätterna?

— Dertill kan jag svara både ja och nej. Ser du, min älskade vän, en person, som jag, hvilken har att representera en massa olika utländska firmor, måste synas ute i det allmänna lifvet. Kunderna besökas visserligen i regeln om förmiddagarna; men på eftermiddagarna måste man valla den massa af utländska profryttare, som firmorna sända hit, ehuru de äro representerade på platsen af en stationär person. Dessa profryttare, min goda Malla, kunna inte reda sig sjelfva, obekanta som de äro med språk och terräng, dessutom vilja de se allt och ofta bjuda de firmornas kunder på varietéer m. m. och alltid måste då jag vara med. Under dessa sena samqväm och med glas i hand gifva kunderna ofta flera ordres än på förmiddagarna å deras kontor. De blifva omtöcknade af spritdunster, prata litet bredvid munnen och den utländska agenten skyndar sig att teckna upp de ordres, som då i fyllan och villan gifvas.

— Ja, men det der är ju bedrägeri.

— Visst är det det. Jag plågas också af det mycket och tanken på, att jag skall vara med om dessa knep, gör äfven sitt till, att mitt lynne blir nedsatt.

— Käre Erik! sade hustrun och strök ömt med sin hand öfver hans lockar. Hvad jag är glad öfver, att inte jag är orsaken till ditt misshumör.

— Ljufva, älskade lilla hustru! Hur har en sådan tanke ens kunnat uppstå i ditt hufvud! svarade mannen och kysste sin hustru på pannan. —

Allt blef godt och väl igen. Hustrun klagade aldrig förrän just vid denna tid, då de här beskrifna händelserna passerade.

Under de sista dagarna af november 1891 hade nämligen makarnas äldsta barn, den lille fyraårige Erik, blifvit sjukt och fått skarlakansfeber.

Troget hade hans mor vakat vid den lilles bädd det ena dygnet efter det andra och till slut blifvit alldeles uppgifven af trötthet och af ångest öfver att hennes lilla älskade barn försämrades i stället för att förbättras.

Inte en enda gång hade hennes man varit henne behjelplig. Hvarje natt hade han kommit sent hem och då genast gått till hvila och hvarje morgon hade han gått ut i tid föregifvande, att han hade mycket affärer att sköta.

Hustrun hade blifvit nervretlig, men dock bemästrat sig och ej gjort honom några förebråelser, förrän just denna natt, då hon sade:

— Hvad du dröjt länge, Erik! Att du har hjerta, att så länge lemna din familj.

— Affärer! Affärer! svarade han vresigt.

Hustrun gick då närmare honom och smög sig till hans bröst, samt lutade sitt hufvud mot hans skuldra, under det att ögonen öppnade sina slussar och hon började häftigt gråta.

Intet lip! sade mannen nervöst. Vill du hellre, att jag skall låta er svälta ihjäl och svälta ihjäl sjelf, än att jag skall sköta mina affärer? Du vet ju, att jag mot min vilja är tvungen att vara ute sent om qvällarne med dessa fördömda tyskar, som oupphörligen strömma hit och inte låta en stackars agent få vara i fred.

— Förlåt mig Erik, bad hustrun underdånigt. Förlåt mig. Jag är så djupt sorgsen, att jag inte vet, hvad jag säger.

Under dessa ord avancerade de båda makarne framåt och öppnade nu dörren till det rum, hvarifrån ljusstrimman syntes.

Det var deras sängkammare.

På ena väggen stod en tvåmans imperialsäng af trä och på ena sidan om denna säng en liten jernsäng för barn, samt på den andra sidan en barnvagn.

I sängen hade Erik sin sofplats och i vagnen Fritz.

När nu de båda makarna kommo in i detta rum öfverraskades Hedström af att finna lilla Fritz sitta uppe i vagnen och inte sofva.

Hvad nu! Sofver inte pojken än, sade han till sin hustru, hvilken fortfor att bittert gråta och inte kunde svara något.

Fritz svarade i stället.

Han höjde upp sitt lilla pekfinger på högra handen och sade:

— Pappa! Lille Erik sofver!

— Det är bra det, lägg dig ned och sof du också. Det är inte tid för barnungar att vara vakna så här dags på dygnet. — Sof du också.

Barnet lade sig motvilligt ned, men höll sitt lilla hufvud likväl ett stycke från örngottet för att observera,

»Han är död!»

hvad fadern skulle taga sig till och litet emellan hviskade det: Lille Erik sofver.

— Hur är det med Erik? frågade Hedström sin hustru, när de tagit ett par steg till fram i rummet.

Då sjönk den stackars hustrun ned på sina knän samt hvilade sitt hufvud mot barnets säng och brast ut i högljudda snyftningar, mellan hvilka hon lyckades få fram dessa ord:

— Han är död!

Hedström studsade vid dessa ord och lille Fritz

blef rädd tillfölje af moderns gråtande, samt satte sig åter upp i vagnen och började gråta.

Då gick Hedström fram till honom och smekte honom, samt sade:

— Ligg ned mitt lilla barn, ligg stilla och försök att sofva.

— Hvarför gråter mamma? sporde gossen något lugnad genom faderns smekningar.

— Mamma är ledsen, svarade han.

— Är mamma ledsen, för att lille Erik sofver?

— Ja.

— Då vill jag inte sofva, ty då kanske mamma blir ledsen på mej också.

— Nej, det gör hon inte. Ligg stilla och tyst mitt lilla barn, så blir mamma snart glad igen.

Han lade ned gossen på kudden och kysste honom, hvarefter han gick fram till sin hustru, som fortfarande låg på knä vid sitt döda barns läger.

Han visste ej rätt, hvad han skulle säga. Slutligen lade han emellertid sin hand på sin hustrus hufvud och sade:

— Det är hårdt att mista sitt barn, goda Malla, men må vi tacka försynen, som bevarat den lille för den himmelska saligheten och befriat honom från de jordiska lustarna och frestelserna.

Hustrun rörde bifallande helt sakta på sitt hufvud.

— När dog han?

— Klockan nio i går afton. Jag bad en af grannarne att springa efter doktorn, som också genast kom, men kunde inte göra något annat än konstatera dödsfallet.

— Hm! — Hade han svåra plågor?

— Ja, en timme innan han dog, men sedan syntes han vara plågfri. Han behöll sansen in i det sista och han slog sina armar så ömt om min hals och kysste mig. Sedan sträckte han ut armarne i luften och såg sig omkring. Pappa! Pappa! ropade han; men ingen pappa kom. Då omfamnade han mig åter och tryckte mig hårdt till sig, så hårdt, att jag förundrade mig öfver, att ett litet barn kunde hafva så stor styrka. Men jag förstår det nu. Det var dödsarbetet. Han dog med armarna om min hals och först, när de små lemmarne började stelna, drog jag mig ur hans famn.

— O, mitt lilla älskade barn: Gifve Gud din själ frid!

Hon tryckte sina läppar mot den dödes bleka panna och Hedström torkade en tår ur sina ögon.

Med mildt våld måste sedermera Hedström föra sin hustru från den dödes bädd och tvinga henne att gå till hvila. Hon somnade dock inte, utan grät hela natten.

Hedström sjelf kunde inte heller sofva. Visserligen slumrade han till stundom, men vaknade då alltid hastigt straxt derpå tillfölje af fasansfulla drömmar.

Hustrun trodde, att det var sorgen öfver barnets död och att han inte hade fått säga det ett sista farväl, som plågade honom. Men det var inte förhållandet. Han fantiserade om blanka silfverpenningar och om fängelsehålor. —

Stockholms stad är såväl som andra städer, hvilka njuta kronans andel i böter, skyldig att underhålla fängelser och försörja fångarna, till dess brottmålet underställes hofrätten, då deliqventen flyttas till kronans häkte.

Man kan inte vänta, hvarken af religionen, sedoläror eller de bästa lagar, att begären skola kunna styras, högmodet tyglas, menniskolynnet och varnarten så kufvas, att fängelser någonsin blifva onödiga. Men man torde en gång få vänta af upplysningen och af den ömhet medmenniskans svaghet kräfver, att de olyckliga brottslingarnas öde mildras, att arrester och fängelser måtte kunna bidraga snarare till förbättring, än förhärdelse och att de blifva så inrättade, att de utan allt för dryga kostnader för staten kunna af de brottsligas arbete underhållas.

Stora förbättringar äro i detta hänseende gjorda; men fängelset är likväl lika fruktansvärdt och respekten för detsamma är derför ingalunda minskad.

Morgonen derpå lästes i tidningarna:

»Falska en- och tvåkronor hafva länge varit i rörelse

och allmänheten har blifvit varnad för dem. De falska mynten äro ovanligt väl gjorda och hafva äfven silfverklang men innehålla dock koppar i större mängd än de äkta mynten. Polisen har länge slagit efter falskmyntarne och deras verkstad, ehuru förgäfves, till i går eftermiddag, då anledning gaf att misstänka, att en myntverkstad skulle finnas i ett illa beryktadt hus vid en af de smala gränderna i staden inom broarna.

Genast posterades ett par detektiva konstaplar vid samma gränd och för säkerhets skull förstärktes äfven den patrullerande polisstyrkan i trakten.

Misstankarne voro ej ogrundade och i natt lyckades man efter stort motstånd att gripa två falskmyntare samt lägga beslag på deras verkstad och materiel, samt äfven en del färdiga och till hälften färdiga falska mynt.

Man har dock anledning att tro, att falskmyntarebandet är ännu mera utgrenadt, hvilket väl polisundersökningen kommer att gifva upplysning om.

Allmänheten varnas emellertid ännu en gång för de falska och synnerligen väl gjorda mynten.

Femton dylika falska mynt hafva blifvit till polismyndigheten inlemnade från kungliga operans kansli. De hafva lemnats såsom liqvid för biljetter sålda på auktionen till sista operaföreställningen och deras oäkta halt har ej blifvit upptäckt, förrän de tillsammans med andra penningar blifvit aflemnade till riksbanken för att insättas på kungliga operans depositionskonto. Olyckligtvis kunde det ej uppgifvas, för hvilka platser de falska mynten blifvit lemnade och någon ledning till upptäckt af aflemnaren är sålunda omöjliggjord.

Spaningar pågå med kraft.»

— Förbannelse! mumlade Hedström, då han läst dessa rader och han hade all möjlig möda att stålsätta sig mot den oro, som ville bemäktiga sig honom.

När han denna morgon gick ut, styrde han sina steg ut åt djurgården och gick ända fram till lilla sjötullen. Der sänkte han en större linnepåse full med silfverpenningar ned i vattnet och förankrade densamma derstädes medelst en stor sten.

Längre fram på dagen begaf sig Hedström upp till Timmermansgatan och till fru Elg, hvilken mottog honom med glädje och kallade honom sin son.

Han var mycket nervös och hade ingen ro att sitta länge qvar hos den goda gumman, utan förklarade kort och godt, att han måste redan samma afton företaga en resa upp till Hernösand, emedan han der hade en morbror, som låg för döden och telegrafiskt meddelat honom, att han ville se honom före sin död.

— Hvad Elsa skall bli ledsen! utropade gumman.

— Hon kan ej blifva mera ledsen, än jag är, svarade Hedström — vi kalla honom nu i hans rätta namn — men jag måste resa och jag anser det vara bättre att gifva underrättelsen om min resa här än i boden, alldenstund vår förlofning ännu ej är offentliggjord.

— Det är alldeles riktigt det, min käre August, svarade fru Elg. Du är van att tänka på allt, som det egnar och anstår en skicklig läkare. Det är alldeles rätt.

Hedström tog snart afsked och gick derifrån.

Han skyndade till sitt hem, der hans hustru mottog honom med öppna armar och tackade honom för, att han tänkt på henne och hennes sorg och för en dag lät affärerna hvila.

— Ja, snälla Malla, svarade han, nog tänker jag på dig och jag önskar, att jag skulle kunna vara vid din sida oupphörligen. Men tyvärr låter det sig inte göra. Jag måste till och med nu för en liten tid lemna dig helt och hållet.

— Hvad! Skall du lemna mig, Erik?

— Ja, kära du, jag är tvungen dertill. Vi måste ha gossen i jorden i morgon förmiddag, ty på eftermiddagen skall jag fara bort.

— Hvart skall du resa Erik?

— Jag måste resa till Göteborg. En af mina firmor har anhållit, att jag skall vara dess tyska reseombud följaktlig genom mellersta och vestra Sverige och jag måste göra det för att ej förlora firman, hvilken är den, hvarpå jag mest förtjenar. Jag kan således ej säga nej, ehuru jag gerna skulle vilja det; ty Gud skall veta, att jag inte nu är hågad för resa.

Det blef ett långt samtal mellan man och hustru.

Fru Hedström sökte i de bevekligaste ordalag att öfvertala sin man att afsäga sig resan; men han var obeveklig.

Dagen derpå på förmiddagen jordades lille Erik och på eftermiddagen reste Hedström, men inte till Göteborg, som han hade sagt till sin hustru och ej heller till Hernösand, som han hade sagt till fru Elg, utan endast till den lilla täcka staden Södertelje, dit vi äfven vilja följa honom.

TRETTONDE KAPITLET.

Södertelje.

Södertelje, den lilla uppstaden, belägen tre och en half mil från hufvudstaden, är en af de äldsta svenska städer, och kan räkna sina anor ända upp till hednatiden, emedan man med säkerhet känner, att den redan i nionde seklet haft en betydande handel.

Detta låter sig också lätteligen förklaras genom dess ytterst gynnsamma belägenhet på en smal landtunga emellan saltsjön och mälaren, hvarigenom den blef en naturlig nederlagsplats för så väl inkommande som utgående varutrafiken.

Telge, stadens urgamla och rätta namn, torde kunna härledes af dess belägenhet. Telje eller Tilja tros betyda bro; och som man i äldre tider lär kunnat segla öfver det ofvannämnda näset, har stället säkerligen genom sitt namn bibehållit minnet af dess forna utaf alla Europas nationer bemärkta skeppsbro.

Först under Gustaf II Adolfs regering, då Norrtelje anlades, måste staden, för att skilja sig derifrån, upptaga ordet Söder framför sin rätta benämning.

Telje var fordom befästadt genom Carlsholm eller Telje slott, som var beläget vid Linasundet i Mälaren och var en ej obetydlig fästning hvarunder äfven staden och en stor del af Södermanland fordom lydt. Det förstördes under Gustaf I:s tid.

Under Johan III:s tid miste Telje helt och hållet sin betydenhet, emedan nämnde konung förbjöd varors förande öfver Telje, alldenstund Stockholm, såsom orden lyda, »genom den här ändå fastsatta olaga skeppning kunde blifva utarmad och förderfvad.»

Följande anekdot, hvilken emellertid genom senare tiders upptäckter bevisats vara ett historiskt faktum, må här omtalas:

Den eldsvåda, som 1650 lade större delen af staden i aska, bidrog äfven i betydlig mån till stadens ruin, som fullbordades, då ryssarne den 22 juli 1719 inom några timmar genom mordbrand förvandlade bästa delen af staden till en rykande grushög. Utom kyrkan samt några hus vid södra tullen och stranden af Mälaren blef hela den öfriga staden lågornas rof. Med denna förfärliga händelse sammanknyter sig en sägen, att en hög rysk officer, för att håna stadens innevånare, dessa lutherska kristna, hvilka han ansåg för kättare, skall hafva utlofvat en hederlig belöning åt den, som kunde skjuta ned tuppen på kyrktornet. Nu framträdde en skicklig skytt och träffade verkligen det upphöjda och obetydliga föremålet. — Detta omnämndes visserligen i flera urkunder från samma tid, men man trodde det dock vara en berättelse utan all grund, till dess att för några decennier sedan, då tuppen nedtogs för att förgyllas, den verkligen befanns spräckt af skottet och bära märke efter kulan.

I senare tid har staden dock börjat att åter komma sig före, tack vare den liflighet dervarande kanal sprider och tillfölje af den affärsverksamhet, som de derstädes anlagda stora fabrikerna utöfvar och äfven genom badinrättningen, som är mycket freqventerad.

Staden och dess vackra omgifningar äro för öfrigt om sommaren kära tillflyktsorter för lustresande stockholmare.

I denna lilla beskrifning må inte uteglömmas Telje tokar och Telje kringlor.

Hvaraf benämningen Telje tokar uppkommit, känna vi inte; men många historier om tokarna i Telje finnas.

En anekdot, hvilken naturligtvis inte alls hvilar på någon historisk grund utan helt säkert är fabricerad af någon spektakelmakre, är följande:

Ett år i början af innevarande sekel var utmärkt för sin ovanligt kalla vinter och isen på vattendragen kring Södertelje blef ovanligt tjock, så tjock, att man i mannaminne inte kunde erinra sig något liknande.

Magistraten och rådet i Södertelje sammanträdde då för att besluta om ett sätt, som för kommande tider skulle bevara minnet af detta fenomen. Efter mycket tal hit och dit, beslöt det välvisa rådet, att årtalet och stadens vapen skulle inristas — i isen!

Om den massa gummor, hvilka hafva till näringsfång att baka kringlor och utbjuda vid båtar och jernvägstågen finnas äfven många historier, hvilka till större delen äfven äro sanna. Hvar och en, som rest förbi Södertelje, har helt visst lagt märkte till, att kringelförsäljerskorna äro nästan färdiga att våga lifvet för att få sälja en påse kringlor för 25 öre. De klänga sig fast vid tågen och båtarna med en ihärdighet utan like och underligt är det i sanning, att ej olyckshändelser dervid inträffa.

En gammal anekdot om en kringelgumma är följande:

Gumman hade hakat sig fast vid relingen på en ångbåt, som just höll på att lägga ut. Kaptenen uppmanade henne att gå i land, innan det var försent; men förgäfves. För hvarje ögonblick blef ställningen mera kritisk. Då beslöt kaptenen att använda ett radikalmedel henne till straff och andra till varnagel. Han ropade till en matros: »Pyts på käringen!» »Pyts på käringen, var det ja!» svarade matrosen och i detsamma kastade han innehållet af en vattenpyts öfver henne. Gumman tog förskräckt fart och kom oskadd, men genomvåt på land. — Hade detta radikalmedel ej användts, så hade hon helt visst fallit i kanalen mellan båten och kajen, samt kanske ej varit så lätt att fiska upp.

Och härmed sluta vi vår lilla beskrifning om tokarnas och kringlornas stad.

FJORTONDE KAPITLET.

"Rike svärfar."

I sin i elegant villastil uppförda byggnad i Södertelje satt den 2 december på eftermiddagen för detta konsuln, riddaren af nordstjerne och vasaorden Ragnar Silfverdal och läste Nya dagligt allehanda, då han plötsligt fick höra, att någon ringde på förstugudörren.

Inom kort öppnades dörren till konsulns arbetsrum, i hvilket han satt och en tjenstflicka neg djupt och anmälde:

— Ingeniör Holmlund!

— Nå, besitta och regera, utropade konsuln med liflighet och lade ifrån sig tidningen, samt sköt glasögonen upp i pannan, är mågstumpen hemkommen från Ryssland. För in honom genast, men säg ingenting åt Maria, ty då får jag inte tala ifred med honom ett förståndigt ord.

Inom parentes vilja vi här meddela, att konsuln dragit sig från affärerna och lefde nu på sin kolossala förmögenhet. Han var sedan många år enkling och hans enda dotter var förlofvad med den nyss anmälde ingeniören Severin Holmlund.

Det dröjde inte länge, förrän ingeniören trädde in i konsulns skrifrum.

— God afton, min ärade farbror, utropade han och skyndade med hastiga steg fram på den mjuka mattan, som täckte hela golfvet i skrifrummet!

God afton, min präktiga pojke, svarade konsuln och skakade hjertligt hans båda händer. Sitt ned! Sitt ned! Jaså, du har kommit hem från björnarna i Ryssland nu!

När kom du? Hur har du lyckats? Bra förmodar jag? Du har väl ljusa utsigter, kan jag tänka?

Dessa frågor haglade hastigt kring ingeniörens öron, medan han satte sig i en liten soffa och lät sina fötter lätt falla på det ludna skinnet af en isbjörnshud, hvilken konsuln begagnade till skrifbordsmatta.

Konsuln, som insåg, att han frågat så hastigt och så mycket på en gång, att han rimligtvis ej kunde begära svar med detsamma, lugnade sig nu litet och sade:

— Men här pratar jag, så att du blir alldeles förstummad. Låtom oss gå i ordning med frågorna.

— Jag hoppas, att du är frisk och varit det hela tiden under din långa bortovaro?

— Ja, tack farbror!

— Godt. Nå hur såg det ut i Ryssland?

— Bra!

— När kom du hem?

— I morgse kom jag till Stockholm. Jag tänkte stanna här genast. Men så for jag likväl först hem och hvilade upp mig några timmar — — —

— För att stå ut med min frågvishet och Marias eviga famntag. Ha, ha, ha!

— Bästa farbror! sade ingeniören och klappade konsuln lätt på ena knäet.

— Nå, har du lyckats?

— Temligen.

— Du har då ljusa utsigter?

— Brilljanta!

— Godt! Godt! Nå, det kunde jag tänka mig. Med ditt hufvud och dina kunskaper kunde det inte vara på annat sätt!

— Men det kostar allt litet ännu, innan arbetet kommer till stånd.

— Kostar! Kostar! Hvad tusan gör det, att man kostar på en och annan tusenlapp mera än kalkylen från början utvisade, när man har en half million att förtjena. Kostnaden blir vid alla företag alltid större, än man från början beräknat, det är ju en gammal känd sak. Stöt på mig du. Penningar skall inte fattas dig.

— Ja, nog går det an, när man har en rik svärfar alltid! sade ingeniören skrattande.

— Rik svärfar! Hvad tusan pratar du för smörja. Är inte jag skyldig att sörja för mitt enda barns, min enda dotters väl? Och kan jag göra det på lämpligare sätt än genom att hjelpa upp den unge och driftige samt kunskapsrike man, med hvilken hon snart skall gifta sig? Hvasa?

— Nej, bäste farbror, visst inte, men — — —

— Inte ett ord vidare om den saken! När du behöfver penningar för ditt företag, så säg bara till och dermed basta!

— Men nu skall du berätta mig, huru du gjort upp det med ryssarna. — Du får lugna dig lite och gifva dig till tåls med kärleken. Maria får du kyssa sedan. Hon vet inte af, att du kommit och får inte veta det ännu på en stund; ty när hon väl fått fatt uti dig, så blir jag körd i skamvrån och får inte ett ord vidare med i laget. — Ja, skratta du; men så är det! — Nå, hur var det nu, hur har du gjort upp det med ryssarna?

Ingeniören omtalade nu vidlyftigt, att han gjort upp två byggnadsförslag i Petersburg. Det ena förslaget gällde en monumental bro öfver Nevafloden och det andra ett vattenuppfordringsverk, hvars ledning skulle blifva inte mindre än två och en half svenska mil lång. Dessutom hade han uppgjort ritning och kostnadsförslag till ett ministerhotell. Detta sista förslag hade emellertid blifvit förkastadt och kommit på en annan ingeniörs lott; men de två första hade bland flera täflande af olika nationer, vunnit första priset.

— Nå, då är ju saken klar, då är ju saken klar! utropade konsuln och knäppte med fingrarna. Två sådana ritningar! Och första priset bland flera täflande af olika nationer! Se, det är en pojke, som kan hedra sitt fädernesland, skall jag säga! — Det der struntna ministerhotellet kunde du gerna vara utan och det lade du väl inte så synnerligt stor vigt på heller, kan jag tänka?

— Nej, upprigtigt sagdt, gjorde jag inte det.

— Det var förbaskadt rätt gjort af dig!

— Jag ansåg, ser farbror, att när det fanns högre mål att vinna, så borde jag isynnerhet arbeta för att uppnå något af dem.

— Och du tog båda två! Det var bra gjordt! Din

lycka är gjord och jag kan lugnt dö, när vår Herre kallar mig, ty jag vet, att mitt barn blir betryggadt för framtiden. Ja, käre Severin, du ler du; men om du, när du blir gammal, har barn att gifta bort, så skall du helt visst tänka på mig; och Gud gifve, att dina barn måtte komma i lika goda händer, som mitt har gjordt. — Men, tillade han hastigt, här sitta vi och prata och låta Maria vara i okunnighet om, att du är här. Nu börjar jag tycka, att det är synd om henne att vänta längre, ja, ta mig fan.

»Hos konsul Silfverdal.»

tycker jag inte det. — Men sitt stilla du. Jag skall göra henne rigtigt förlägen jag.

Han reste sig och gick mot dörren, som ledde in i våningen, men hejdade sig på halfva vägen och vände om, sägande:

— Men först vill jag dock, medan jag ännu rår om dig, fråga dig, huru länge du blir qvar här.

— Om möjligt reser jag med snälltåget i morgon.

Det kan man kalla en fransysk visit; men tro inte

att vi släppa dig så snart. Nu har du blifvit fångad i lejonets kula och nu kommer du inte härifrån i brådrasket.

— Jag måste resa hastigt tillbaka igen, eller ock uppgifva allt.

— Det vore tusan!

— Jag ville blott helsa på min ärade farbror och min älskade Maria och sedan resa ögonblickligen för att börja med förberedande arbeten och stockning till vattenledningen, förstås om farbrors godhet sätter mig i stånd att utföra arbetena. Så snart stockningen är gjord blir det ett ganska långt uppehåll, innan sjelfva arbetet börjar och då kommer jag hem och blir hemma hela denna mellantid. — Sedan skall jag inte heller ligga farbror till last, emedan jag enligt kontraktförslaget betingar mig den förmånen att få ut en summa af arvodet i förskott, mot det att jag ställer min person under uppsigt, så att man är viss om, att jag ej kan rymma.

— Ligga mig till besvär? Hvad fan pratar du? Hur mycket behöfver du?

— Cirka 2,000 kronor.

— Godt! I morgon middag ligga penningarna i din plånbok! Jag skall inte lägga hinder i vägen för din lycka och är det nödvändigt för dig att resa i morgon, så gör det i Guds namn då.

— Ja, bästa farbror, det måste jag allt göra. Jag skall säga, att ryssarna äro opålitliga menniskor och fastän mina ritningar och förslag blefvo belönade med första priset, så är jag inte viss på min sak, eller rättare sagdt, jag känner mig inte lugn förr än jag är på platsen.

Res i morgon! Res i morgon! sade konsuln och gick tillbaka mot dörren, hvilken han öppnade samt fortsatte in i våningen, under det att han mumlade: Ruter i den der pojken!

När konsuln kom in i salongen, ropade han:

— Maria! Maria!

— Ja, pappa! svarade en vacker sopranröst och ne smärt qvinnogestalt sväfvade fram emot honom.

— Hör du, min lilla pulla, sade konsuln och klappade sin dotter under hakan, du får vara snäll och göra i ordning en liten fin soupé i qväll och så värma sängkläder och låta bädda i stora gästrummet.

— Kommer det främmande?

— Ja, kära du, jag har fått besök af en af mina gamla för detta affärsvänner och han envisas och vill ligga qvar här i natt — — — ja, ja, jag är väl sjelf skulden till det förstås; ty jag har sjelf föreslagit det. En liten fin soupé hör du. Och så tidigt som möjligt, så att vi kunna få sitta och prata en stund efteråt. Gubben — en gammal ungkarl — tycker mycket om fruntimmerssällskap; men för tillfället är han knarrig, så att det är inte värdt, att du kommer in till mig. Han är hungrig förstår du och då äro alltid gamla ungkarlar knarriga. Skynda dig nu.

— Ja, pappa! — Kanske jag skall låta duka fram kaffe och kognak efter maten?

— Gör det, gör det, min flicka lilla; men tag då fram både punsch och kognak och så kan du skicka in litet våtvaror till mig nu med detsamma, så har jag litet att förströ gubben med, medan vi vänta på maten.

— Ja, pappa, svarade dottern och gick att utdela befallningar i och för soupén m. m.

När detta var gjort, styrde hon sina steg ut i salongen och satte sig vid pianot, samt sjöng, tänkande på sin fästman, som hon trodde vara i Ryssland och på sitt bröllop, som skulle stå så fort som möjligt:

Nu mig smyckar myrten gröna
Under slöjans hvita flor,
Flydd är barndomstiden sköna
Och i hjertat kärlek bor,
Bort ur faders hem jag skrider
Vid min valde makes hand
Bort till glädje och till strider,
Fjettrad uti ömma band.

Sälla barndomstid, som svunnit,
Hvad du nu mig blifvit kär!
O, hur har jag kärlek vunnit,
Att jag myrtenkronan bär —
Skall den frid, mig förr beskärdes,
Trifvas än uti mitt bröst
Och som förr, förrn den begärdes,
Bringa åt mig hopp och tröst?

Skall jag vid min makes sida
Blifva honom täck och huld
Är jag redd med honom lida,
Om vi mista lyckans guld?
Om mig himlen barn förlänar,
Blir för dem jag älsklig mor?
O min Gud, som hjertan renar,
Gör mig i min kärlek stor!

Smycka, om det dig behagar,
Med din frid vårt lilla tjäll,
Skänk oss lyckosamma dagar,
Qväll! O, kärlekssälla qväll!
Må jag qvinnans syfte fylla:
Sprida ljus vid egen härd
Och med trohet ömt förgylla
Lifvet uti hemmets verld! —

Så hon ber den unga bruden,
På sin lefnads högtidsdag,
Der hon uti myrtenskruden
Bidar vigseltimmens slag. — —
Bed och hoppas unga hjerta,
Helga så din bröllopsskrud.
Vet: Om skydd för dig mot smärta
Vänner bedja ock till Gud!

Nu tänker Maria på dig, det kan du vara öfvertygad om, sade konsuln till sin blifvande måg, när den skära och välklingande stämman hördes in i arbetsrummet, der herrarne sutto och språkade.

Holmlund log och sökte att taga en förtjust min på sig.

Emellertid slutade sången och fröken Silfverdal steg upp från pianinot och gick ut i köket. När hon passerade serveringsrummet, märkte hon, att den bricka med punsch, kognak och vatten, som hon gjort i ordning, för att den skulle sändas in till herrarne, ännu stod qvar.

— Har inte Anna kommit hem från charkuteriboden ännu, dit jag skickade henne, frågade hon köksan.

— Nej, nådig fröken, svarade denna.

— Förskräcklig menniska att dröja länge, sade fröken och dermed gick hon in i serveringsrummet och tog sjelf brickan, samt bar in det till herrarne.

Nära var det, att hon tappat brickan, när hon kom i dörren och fick se, att den främmande var hennes fästman, som hon trodde vara i Ryssland.

— Severin! utropade hon.

— Maria! svarade Holmlund, och knappast hade fröken Silfverdal hunnit sätta ifrån sig brickan, förr än hon låg vid hans hjerta.

— Se så! Nu är det färdigt! utropade konsuln och slog ihop händerna. Nu är det bäst, att jag går och ställer mig i skamvrån, ty nu får jag inte tala ett förnuftigt ord mer vid Severin, så länge han är här. Slut med hvissla, sa' bond' tappa' läppen!

— Stygga pappa, som inte förut sade mig, att det var Severin, som var här, utan i stället dukade upp en historia om en gammal affärsvän, en knarring gammal ungkarl och Gud vet inte hvad allt!

— Ja, hvad tusan skulle jag göra för att hålla dig härifrån, så att jag åtminstone något kunde få tala med Severin, som vunnit två första pris i Petersburg och snart skall inhösta en half million och dessutom blifva Europas berömdaste arkitekt. Två första pris du!

— Älskade, älskade Severin, hviskade fröken Maria och räckte honom sina läppar att kyssa.

Nu blef det helt annat ljud i skällan i konsulns arbetsrum än det varit förut. Der lekte nu amoriner sin lustiga lek och konsuln sade på skämt, att det började blifva så sliskigt och sockersött allting, så att han måste taga sig en stor kognak för att fördrifva den värsta sötman.

— Gör det, du pappa lilla, svarade fröken Maria, jag vet ändå så väl, att du tycker, det är så roligt att se mig lycklig och att se mig i Severins armar.

— Nej, hör på henne då! utropade konsuln komiskt.

Tiden skred emellertid framåt, soupén afåts under stilla munterhet och Holmlund fick för sin fästmö redogöra för sina spekulationer i Ryssland. Att han glömde

sig litet och ej så obetydligt afvek från den berättelse, som han afgifvit för sin blifvande svärfar, märkte denne icke.

Kaffe och punsch följde och så skred dagen fram till sitt slut och först in på natten skildes man åt. —

När ingeniör Severin Holmlund kom upp på gäst-

Älskade, älskade Severin, hviskade fröken Maria och räckte honom sina läppar alt kyssa.

rummet, som var ställdt till hans förfogande, gnuggade han händerna af tillfredsställelse.

— Det går bra! sade han för sig sjelf. Det går bra. Mina ryska affärer gjorde effekt!

Den ärade läsaren har troligtvis redan funnit, att ingeniör Holmlund är en gammal bekant och synonym med August Hederman och Erik Hedström.

Ja, så var verkligen förhållandet.

— Erik Hedström hade sina spekulationer än här och än der. Läsaren har lärt känna hans blida hustru och hans lille son Fritz, samt sett hans äldsta son Erik stå lik — det lilla barnet, som i sin dödsstund tryckte sin mor till sitt bröst, sedan han förgäfves ropat på sin far för att få säga honom ett sista farväl.

Läsaren har äfven erfarit, hvilket spel han dref med den hederliga fru Elg och hennes ljufva fosterdotter Elsa Andersson, med hvilken han till och med ingått förlofning, försigtigtvis dock i tysthet.

Och nu finner läsaren honom i Södertelje, hos en aktad familj, med hvars dotter han var förlofvad och till och med ringförlofvad.

Det gränsar nästan till det underbara, att han kunde vinna så mycket förtroende inom olika familjer och att inte ens hans hustru misstänkte, att hon var förenad med en skurk. Men erkännas måste äfven, att han hade en ovanlig chargon och mycket stor förställningsförmåga, samt ett ovanligt godt hufvud. Hade han begagnat sitt goda hufvud till ädla ändamål, så är det inte tvifvel underkastadt, att han blifvit en berömd man. — Nu använde han sina gåfvor i det ondas tjenst och hastade till sitt eget förderf på samma gång, som han gjorde andra skada.

Dagen derpå hade konsuln stor frukostmiddag för sin blifvande måg, hvilken på allt sätt blef hyllad såväl af värden som af hans gäster, samt afgudad af sin vackra fästmö.

På förmiddagen hade konsuln varit till banken och lyft 2000 kronor, hvilka nu lågo i fästmannens — den store ingeniörns — plånbok.

Konsuln föreslog vid frukostmiddagen, sjelf skålen för sin måg och talade med värme till honom om hans utmärkta egenskaper och lysande framtid, samt om sitt barns framtida lycka vid denne mans sida. Sjelf var konsuln djupt rörd, då han höll detta tal och när efter talats slut

fröken Maria lätt stötte sitt champagneglas emot fästmannens, syntes en fuktig sky lägrad öfver hennes vackra ögon.

Måltiden var slut och man samlades i salongen, der kaffe och likörer väntade. Den officiela delen — om vi så få uttrycka oss — af festen var nu slutad och man öfvergick till resonnemang om skilda ämnen.

— Det är en förbaskad historia med den der falskmyntareverkstaden i Stockholm! utropade en äldre herre.

— Ja, i sanning! Ett par af falskmyntarna äro då nu ändtligen fast och stampar med mera tagna i beslag, svarade en annan.

Den blifvande mågen i huset kände sig vid denna vändning i samtalet illa berörd; men för att inte låta märka detta, beslöt han sig för att kasta sig in i samtalet:

— Jaså, sade han derför med ett konstladt leende på sina läppar, finnes det äfven här i Sverige falskmyntare?

— Ja, har inte ingeniörn hört den sista skandalen?

— Nej, jag kommer ju alldeles nyss från Ryssland, hvarest det finnes godt om falskmyntareverkstäder? men att det skulle finnas äfven här hemma i Sverige, det hade då aldrig fallit mig in att hafva ens en aflägsnaste tanke på. — Det är väl ändå i mindre skala, som falskmyntningen bedrifvits.

— Det är så tusan heller! utropade konsuln. Oerhörda massor af en- och tvåkronor hafva dessa skurkar släppt ut i rörelsen och äfven jag har fått ett par falska kronor, hvaraf jag har en qvar för kuriositetens skull.

— Det är farligt, invände en herre.

— Farligt? Hvarför?

— Man kan taga miste och lemna ut den.

— Omöjligt. Jag har borrat ett hål i slanten och försett den med påskrift.

— Det var en annan sak,

— Har farbror den nära till hands?

— Vill du se den?

— Ja, det skulle verkligen intressera mig. Jag har aldrig, mig veterligen, sett en falsk penning.

— Du skall få se den här.

Konsuln gick in i sitt skrifrum och tog fram den falska

kronan, hvilken var genomborrad och försedd med påskrift, såsom han sagt.

Han lemnade den till sin blifvande måg, sägande:

— Se här har du den fördömda penningen.

Med en kallsinnighet och väl spelad likgiltighet, mottog ingeniören kronan och mönstrade den.

— I sanning, mycket väl gjord, sade han.

— Ja, alldeles förbaskadt väl efterapad, inföll konsuln.

— Jag kan verkligen inte se skillnaden på denna och en äkta krona.

— Nej det är min själ inte så lätt.

— Hur ser farbror, att den är falsk, om jag får fråga; kanske det hörs på klangen?

— Nej, bevars, den rackaren har god silfverklang.

— Jag ser det på afskärningen. Se här, så skall du få se. Ränderna på den här äro betydligt djupare än på den äkta kronan.

Han tog upp en krona och jemförde.

— Verkligen! svarade ingeniören. — Inom sig tänkte han: Nästa gång, skall jag vara mera noggrann med afskärningen.

Samtalet utvecklade sig nu i en ganska obehaglig rigtning för den föregifne ingeniören, hvilken emellertid räddades ur situationen af sin fästmö, som lade sin hand på hans arm sägande:

— Bry dig inte om det der otäcktyget mera, Severin, utan kom med mig och sjung en liten bit, det dröjer nu länge nog, innan jag åter får höra din vackra stämma, och jag antager, att våra gäster inte heller ha något emot att höra litet musik.

Ingeniören lemnade genast det falska myntet ifrån sig och slog sin arm om fästmöns lif, samt gick fram till pianinot, der han till hennes accompagnement sjöng:

Förr man med handslag löftet gaf
Och i pokalen vännen döpte,
Och ej på land cch ej på haf
För guld och glans man vänskap köpte

Ett sådant sinne har ock jag
— För vänskap och för drufvosaften —
Är vän ej blott i Bacchi lag,
Der ur pokaln man hemtar kraften.

Med glasen klingen vänner nu
— Ja vänner vill jag eder kalla —
Att det vi blifva, gladt vi sku
I botten dricka alla, alla!

— Ja, se det var en sång, som jag tyckte om! Skål! Det var annat det, än de der eviga sötsliskiga kärleksromanserna. Skål mina vänner! Skål! utropade konsuln.

Man drack.

Samqvämet fortsattes sedan med stigande munterhet och eftermiddagen flög framåt på hastiga vingar och snart blef det tid för ingeniören att begifva sig ned till tåget, dit han följdes, ej blott af sin fästmö och konsuln, utan äfven af konsulns alla gäster.

Vi förbigå beskrifningen på det långa afskedstagandet och delgifva blott, att, när tåget från Stockholm stoppade vid Saltskog, som Södertelje öfre station heter, en herre hoppade ur en andra klassens vagn och helsade på konsuln.

— Mjuka tjenare! sade konsuln. Är kommissarien ute och åker.

— Ja, svarade han, som tillhörde detektiva polisafdelningen i Stockholm, jag är ute och slår efter falska mynt och falskmyntare.

Vid dessa ord skyndade ingeniör Holmlund hastigt in i kupén. Straxt derpå blåste tåget och sattes i rörelse, under det att Holmlund viftade, fröken Maria grät och konsuln och hans gäster hurrade.

— Hvem var det, som fick sådana ovationer vid sin afresa? frågade kommissarien.

— Det var min blifvande måg, sade konsuln, ingeniör Severin Holmlund, som har om händer stora byggnadsföretag i Ryssland, dit han nu for tillbaka efter ett kort besök hos oss.

— Var han ingeniör, sade herr konsuln.

— Ja.

— När kom han från Ryssland?

— För ett par dagar sedan.

— Och reser redan?

— Ja, han måste dit. Vi hafva litet penningtransaktioner tillsammans, d. v. s. jag är hans förläggare och hans närvaro här var nödvändig.

— Så-å.

— Så-å? Kommissarien säger detta med så besynnerlig tonart. Kommissarien har väl intet otaldt med min måg, hoppas jag.

— Nej. Men jag misstänker allt och ingeniörer i synnerhet, när det är fråga om falskmyntning i stor skala.

— Var så god och inte misstänk den der präktiga pojken, som för resten varit i Ryssland länge och inte alls uppehållit sig i Stockholm. För hans redbarhet går jag i borgen.

— Inför en sådan borgen försvinna alla misstankar, svarade kommissarien och lyfte artigt på hatten.

— Jag hoppas det, sade konsuln buttert.

Man begaf sig från stationen tillbaka till staden.

Den föregifne ingeniören for ingalunda till Ryssland, utan i stället till Köpenhamn, hvarest han, sedan han förvandlat en del af de sedlar han fått af sin blifvande svärfar, i silfver, fördubblade summan genom att af de äkta mynten gjuta falska, som han sedan lyckligt utvexlade mot äkta mynt.

Först på nyåret kom han tillbaka till Stockholm, der han otåligt varit väntad af sin familj och af Elsa.

FEMTONDE KAPITLET.

I ryggåsstugan. På Elisabethholm.

Elsa hade blifvit mycket sorgsen, då hon fick veta, att hennes fästman rest, utan att hon fått träffa honom och ännu mera sorgsen blef hon, då hon vecka efter vecka väntade på bref från honom förgäfves och ej en gång till jul en helsning från den, som hon så högt älskade.

Fru Elg blef illa till mods öfver att se sin fosterdotter lida på detta sätt och till och med aftäras, hvarför hon beslöt att hörsamma en bjudning till en gammal slägting, som hvarje år hade bjudit henne till sig, sedan hennes man var död.

Denna slägting var kyrkvärd och bodde i en stuga på Elisabethholms egor invid Hjelmaren.

Elsa fick ledigt från affären på julaftonen och skulle få vara borta till och med trettondagen. Hon och hennes fostermor reste och inträffade juldagen hos den gamle August Håkansson och hans hustru. Dit vilja äfven vi begifva oss.

* * *

Långt uppe i skogen mellan de höga och allvarsamma furorna stod en liten ryggåsstuga, hvars rödmålade väggar bjert stucko af mot den mörka färgton, som var förherrskande på denna plats. Hemmet såg litet och oansenligt ut och dess innevånare voro äfven enkla menniskor, hvilka med möda och försakelse kämpat sig till sin ställning och det välstånd, hvari de slutligen kommit.

Stugan beboddes af den gamle bilaren August Håkansson och hans hustru, Brita Ersdotter.

August hade sjelf timrat upp stugan och när den var färdig, hade han ditfört Brita som sin brud.

På den lilla öppna platsen kring stugan började då Brita att rödja undan de stora trädrötterna och stenarna för att der kunna sätta potatis. Sällan hade hon någon hjelp med detta tunga arbete, ty August var hela dagen ute i skogen och gjorde sina dagsverken mot en mycket ringa betalning och då han om aftnarna kom hem, var han så uttröttad, att han knappast orkade inmundiga någon föda, utan kastade då endast yxan och renseln af sina axlar och aftog sin tröja, samt lade sig på den med halm beklädda träbritsen och somnade. Endast om söndagseftermiddagarna, sedan han och Brita kommit från kyrkan, sysslade han med upprödjandet af täppan kring deras stuga.

Men det var ej blott genom ett tungt arbete, som de båda makarna pröfvades, de fingo äfven vidkännas stora försakelser i anseende till sin föda. En och annan fogel eller hare lyckades August visserligen fånga och då blef det högtig i stugan; men annars fingo de nöja sig med bröd och gröt, båda delarna starkt försatta med bark. Ingen klagan kom dock öfver deras läppar.

Tiden gick emellertid framåt och ett år efter, sedan August och Brita blifvit gifta, kunde de skörda den första potatisen på den af dem upprödja jorden.

Nu blef det bättre för dem och de båda makarna aktade och ärade hvarandra, samt fröjdades åt att ega hvarandra. Deras förbund blef dessutom mera fastknutet, då det välsignades med en liten son, hvilken i dopet fick namnet Johan.

Barnet växte upp och blef en stark gosse och det såg ut, som om Guds välsignelse i rikaste mått skulle strömma öfver hans föräldrar efter hans födelse. Augusts dagsverkspenningar höjdes och jorden kring deras stuga blef allt mer och mer fruktbar. Den lille gossen hjelpte sin mor, så godt han kunde och när August kunde bygga till sin stuga med ett lider, hvari en ko, en gris och några höns herbergerades, så var det gossen, som ansade och fordrade kreaturen. Brita spann och väfde åt herrgårdarne i trakten och förtjenade derpå bra med penningar, ej mer

behöfde bark bakas in i brödet eller läggas i gröten. Välståndet växte med hvarje år och de ärbara makarna åtnjöto förtroende och aktning i hela den kringliggande nejden.

Sexton år hade rullat bort efter Augusts och Britas bröllop, då de en dag följdes åt till kyrkan, samt hade sin son med sig. Kyrkan var klädd med grönt och blommor och en stor massa af traktens ungdom var församlad kring altarrunden, hvarest församlingens kyrkoherde utdelade frågor och mottog de ungas förnyade doplöften. — Johan stod denna dag äfven vid altaret. Han var nu så stor, att han blef konfirmerad. —

Dagen derpå kastade Johan renseln på ryggen och lemnade föräldrahemmet, sedan han af August och Brita fått många sunda råd samt i renseln en rundligt tilltagen matsäck och något klingande mynt. Han skulle nu ut i verlden och med sina händers verk skaffa sig sitt lifsuppehälle. Långt borta i en annan socken skulle han på en stor egendom arbeta i ladugården, ty han syntes vara liksom klippt och skuren att ansa om kreatur.

August hade gått ut i skogen, redan innan Johan lemnat sitt föräldrahem och det kändes underligt i Britas bröst, då sonen räckte henne sin hand till afsked, samt klef öfver tröskeln och vandrade bort.

— Gud välsigne dig, älskade son! sade hon och förde förklädessnibben upp till sina ögon, hvarefter hon i dörröppningen såg efter Johan, så länge en skymt af honom syntes. När han slutligen kom till vägkrökningen, vände han sig om och vinkade med hatten ett sista farväl åt sitt föräldrahem och sin mor, hvilken då hviskade:

— Förbarma dig öfver honom, o Gud! —

Ett ögonblick derefter var han försvunnen ur hennes åsyn.

Tiden gick alltjemnt framåt.

August och Brita blefvo gamla och orkade ej arbeta numera som förr. De behöfde ej heller göra det, ty deras välstånd hade växt betydligt. De voro högt aktade af ortens befolkning och August hade af församlingen blifvit kallad till kyrkvärd.

Tio år hade förflutit, sedan Johan lemnade sitt föräldrahem, då nu fru Elg och Elsa gästade de gamla.

Snön hade denna vinter fallit i ovanligt stora massor och låg nu i fotshöga drifvor.

Det var nyårsdagen 1892.

August och Brita, åtföljda af sina gäster hade gått till kyrkan och tackat Gud för det år, som gått, samt anropat den allsmägtige om beskydd under det nya år, som för några timmar sedan gått in. De båda åldriga makarna bådo äfven varma böner för sin älskade son, af hvilken de ej hört något på mycket länge. Men alla de underrättelser, de fått om honom, hade varit goda och de voro förvissade om, att han left och fortfarande skulle lefva efter deras förmaningar, samt gå på dygdens väg och vinna förtroende och välstånd, såsom hans föräldrar gjort.

Fru Elg bad för sin fosterdotter, hvilken blifvit gladare, sedan hon lemnat Stockhnlm; och Elsa å sin sida uppsände varma böner för den ovärdige man, som hon gifvit sitt hjerta och som hon trodde om allt godt.

Efter gudstjensten frågade den gamla kyrkoherden, om kyrkvärden och hans hustru ville åka med, så skulle han skjutsa dem hem, han hade ändå vägen förbi deras stuga. Deras främmande kunde ju åka med klockaren, som också skulle fara samma väg.

August och Brita tackade för det vänliga anbudet samt antogo det. Och så bar det af i raskt traf och inom kort voro de framme vid ryggåsstugan. Men nu fingo kyrkoherden och klockaren inte fara längre utan att först hafva smakat på mor Britas julöl.

Just som ölet var ifyldt, hördes bjellerklang på vägen och man tittade ut för att se, hvilken det var, som kunde resa förbi. — Det var en herre klädd i pels. — Någon främmande till Elisabethholm, sade kyrkoherden.

Hade Elsa varit framme vid fönstret, så hade helt

visst hennes kinder purprats och hennes hjerta kommit i våldsammare takt, då hon i den resande igenkändt doktor Hederman. — Men nu såg hon ingenting.

Strax derefter klingade bjellror åter och en släde förspänd med två ystra hästar stannade utanför stugan. Ur släden hoppade en ung, kraftig man och sedan han bundit hästarna vid en trädstam, lyfte han en ung qvinna ur släden, hvarefter båda följdes åt fram till stugan.

— Det är Johan! Det är min rara gosse! utropade mor Brita och hastade mot dörren, hvilken hon slog upp, samt skyndade under utropet: Johan! Johan! ut på förstugubron.

— Guds fred mor! svarade Johan, ty det var verkligen han. Och han slog sina armar kring moderns hals, samt förde henne in stugan, der han omfamnade sin far och helsade på gästerna. — Den unga qvinnan stannade blyg vid dörren.

Sedan Johan helsat, fattade han den unga qvinnans hand och förde henne fram till sina föäldrar, sedan han tryckt en smällande kyss på hennes rödblommiga och friska kind.

— Här är min hustru! sade han. Nig nu Greta! Mina föräldrar äro äfven dina! — Och han kysste henne åter.

— Din hustru? stammade hans föräldrar.

— Jo, jo, farsgubben och morsgumman! Så är det! Är hon inte rar? Hvasa?

Men — — —

— Hur har jag kunnat gifta mig, menar mor? — Jo, det är enkelt nog. Allt har gått mig väl i händer och patron har fattat förtroende till mig och gjort mig till rättare på gården. Greta och jag sågo länge på hvarandra, men hon är fjerdingsmannens dotter och jag var bara en fattiglapp och kunde inte tänka på giftas. Men så blef jag rättare och då tog jag mod till mig och gick till den rike fjerdingsmannen och begärde hans dotter. Visst satt hjertat i halsgropen på mig, då jag såg, hur gubben drog tillsammans sina buskiga ögonbryn och Greta, som äfven var inne, blef hvit om kinderna som en snödrifva. — Vi ska tänka på saken, sade fjerdingsman, kom igen om söndag. — Jag gick. Men aldrig har väl en vecka

förflutit så långsamt. Jag trodde, att det aldrig skulle blifva söndag. — Den kom dock och jag gick åter till fjerdingsman, som, det visste jag, under veckan talat med patron. När jag kom in, såg fjerdingsman lika bister ut, som förra gången jag var der, och jag ångrade mig, att jag gått dit och ämnade vända om, utan att säga något

Elsa å sin sida uppsände varma böner för den ovärdige man, som hon gifvit sitt hjerta och som hon trodde om allt godt.

Men då fick jag se Greta och då nöp det till i hjertat på mig och nästan utan att veta det, framstälde jag min fråga. — Tag henne, svarade fjerdingsman. — Greta flög i mina armar och juldagen gifte vi oss. — Nu tyckte jag allt, att det skulle vara roligt att få helsa på far och mor och att få visa dem min rara hustru. — Jag sade det

till patron, fick låna hästar af honom och nu äro vi här och blifva här till trettondagen.

— Gif o Jesu fröjd och lycka! sade den gamle kyrkoherden och höjde sina armar mot de unga.

Brita hade emellertid tagit fram och fyldt med öl ännu ett par muggar, som hon bjöd sin son och sonhustru, samt sade, att aldrig kunde hon väl fått en större nyårsglädje än den, att se sin son helbregda och väl försörjd, samt dessutom väl gift.

— Ja, må vi prisa Gud för hans nåd! sade kyrkvärden; men må vi, då vi nu dricka in det nya året, ej blott tänka på oss sjelfva, utan må vi säga: Oss väl och ingen illa!

— Oss väl och ingen illa! eftersade alla och drucko för året 1892.

På det närbelägna Elisabethholm blef Hedström en objuden gäst till den middag, som denna dag hölls derstädes. Ej heller blef han gerna sedd af egaren till godset, hvilken offrat ganska stora summor på hans spekulationer och ej längre ville lossa på pungen för hans skull, då de stora företag, som han framkastadt, ej visat sig vara vinstgifvande. — Detta lät han äfven Hedström förstå, hvarför den sistnämnda redan samma dags afton begaf sig från Elisabethholm och reste åter förbi kyrkvärdens ryggåsstuga, der Elsa för tillfället dvaldes.

SEXTONDE KAPITLET.

Ett viraparti hos aktuarien Hallman.

Aktuarien Hallman hade blifvit allvarligt sjuk. Det är vanligtvis så med personer, som under många år njutit af en stadig helsa, att, när de en gång sjukna, de göra det häftigt och svårt.

Aktuarien hade varit nog lycklig att få vara frisk hela sitt lif ända sedan sina ynglingaår till den der dagen, då mamsell Beata gjorde sin misslyckade expedition till Gumshornsgatan.

Fram på nyåret blef aktuarien emellertid bättre och var så godt som återställd till trettondagshelgen. Han gick emellertid inte ut annat än midt på ljusa dagen, då han tog sig en kort promenad.

Kroppen var visserligen så godt som återställd, men lynnet var nedstämdt till den grad, att han inte en gång kom sig för att gräla på mamsell Beata förrän sjelfva trettondagsafton, då mamsell, när hon burit in toddyvattnet, vågade säga:

— Skall inte aktuarien snart gå till Skomakarkällarn?

Gubben reste sig upp och såg sin hushållerska stinnt i ögonen, hvarefter han svarade:

— Hvad sju tunnor tusan har mamsell för propositioner! Kanske jag inte får vara i mitt eget hem, om jag vill!

— Jo, goda aktuarien, jag tänkte bara — — —

— Mamsell skall låta bli att tänka något!

— Jag trodde, — — —

— Lägg alldeles bort att tro något, mamsell! Jag blir hemma, om jag vill och går bort, om jag vill. Nu

vill jag vara hemma och är mamsell inte nöjd med det, så kan mamsell gå sin väg.

— Snälla aktuarien, jag har ju icke alls med att göra, om aktuarien går ut eller är hemma.

— Skulle tro det!

— Men grosshandlar Mörk och ingeniör Segerlind undra väl, hvarför aktuarien aldrig mer är tillsammans med dem, när de veta, att aktuarien nu lyckligt och väl är frisk igen.

— Låt dem undra!

— Och dessutom smakar väl en toddy bättre i sällskap än här hemma i ensamheten. Aktuariens lynne skulle också lifvas upp genom ett gladt samspråk med sina gamla vänner:

— Aktuarien såg på henne ett ögonblick; derefter sade han:

— Mamsell borde ha byxor och vara prest! Jag tycker, hvad alla käringar skulle löpa för att få höra mamsell predika, ty mamsell talar, ta' mig sju tusan, som en domprost!

— Jag skall inte säga ett ord mera!

— Det var bra det, så att man kan få frid i huset.

— Allt, hvad jag gör och säger, vänder aktuarien bort. Aktuarien är inte värd att hafva en så trogen tjenarinna, som jag är.

— Så mamsell säger!

— Jag skall säga aktuarien, att äfven den lugnaste och undergifnaste kan tröttna på att bli behandlad, som jag blir af aktuarien; och det på trettondagsaftonen till, på sjelfva trettondagsaftonen, som är min födelsedag till på köpet!

— Är det mamsells födelsedag i dag. Åh, för tusan! Det var derför, som mamsell ville skjutsa bort mig för att sedan få lefva Herrans glada dagar och fira minnet af den lyckliga händelsen, då mamsell kom till verlden.

— Nej, nu går det för långt, det skall jag säga aktuarien, de der insinuationerna vill jag inte och behöfver jag inte tåla!

— Låt bli att tåla dem då!

Mamsell Beata lemnade hastigt oeh mycket upp-

rörd rummet och aktuarien slog sig ned framför brickan och började göra i ordning en toddy, på hvilken han sedan smuttade, hvarjemte han sög rök ur en stor sjöskumspipa med silfverbeslag och långt skaft.

Under det att gubben på detta sätt satt och njöt, föll han i betraktelser öfver olika ämnen och helt naturligt kom han äfven att tänka på den sista konflikten med mamsell Beata och orsaken dertill.

Hur det var, så började han tänka:

— Jag var nog bra häftig mot den stackars menniskan nyss, hon menade nog ärligt. — Ja, ja, det var nog synd om henne. — Och så är det hennes födelsedag till på köpet. — Hon har rätt i, att hon alltid tjenat mig ärligt och troget. — Hm! — Jag skall godtgöra henne för den der förtreten.

Han tog sig betänksamt en djup klunk ur toddyglaset. Derefter ropade han:

— Mamsell!

Mamsell Beata stack in hufvudet genom dörren och frågade:

— Ropade aktuarien?

— Ja, visst sjutusan ropade jag. Kom hit mamsell.

Mamsell Beata steg nu in helt och hållet och gick fram till sin gamla husbonde.

— Sitt! sade han.

— Skall jag sitta?

— Visst sjutusan skall mamsell sitta, när jag säger det.

— Men inte passar det.

— Sitt! För sjutusan, sitt menniska! skrek aktuarien häftigt och hushållerskan satte sig på yttersta kanten af en stol ett stycke ifrån aktuarien, som emellertid nu blifvit uppretad igen och behöfde svalka sina känslor medelst en klunk toddy och ett djupt drag ur pipan, samt blåsa ut röken långsamt genom ena mungipan.

— Mamsell har tråkigt här, sade han derefter.

— Goda, snälla aktuarien — — — började hushållerskan.

— Mamsell har tråkigt, säger jag! röt gubben. Jag vet det. Det kan inte vara roligt att jemnt och ständigt sysselsätta sig med en gammal och knarrig ungkarl, som jag, hvilken ingen kan göra i lag. — Afbryt mig inte,

fortsatte han i något häftigare ton, när mamsell Beata gjorde ansats för att tala. — Mamsell fyller år i dag, det var ju så?

— Ja, herr aktuarien.

— Det är inte för mycket, att mamsell får roa sig litet på den dagen, isynnerhet som jag genom min sjukdom bundit mamsell inne nu en längre tid och julen här i huset varit skäligen dyster. — Mamsell är en god och

»Hvad sjutusan säger mamsell! Jag är nöjd med mamsell och dermed basta!»

trogen tjenare och just liksom skapt till att hushålla för en gammal ungkarl. Det är derför inte mer än rätt och billigt, att mamsell får någon uppmuntran.

— Goda aktuarien, jag har det ju så bra i aktuariens tjenst och trifs så väl, blott aktuarien är nöjd med mig. Men jag medgifver, att det kännes bra hårdt, då mina bemödanden, att vara aktuarien till lags, inte lyckas.

— Inte lyckas! Hvad sjutusan säger mamsell! Jag är nöjd med mamsell och dermed basta.

— Åh hvad herr aktuarien gör mig glad.

— Men det var om mamsells födelsedag, jag ville tala, fortsatte gubben, sedan han tagit en klunk ur toddyglaset. Jag vill, att mamsell skall roa sig i dag litet. Bjud antingen hit någon kaffesyster och sqvallra litet med henne, eller gå ut på någon förströelse. Jag betalar kalaset. Se här!

Han räckte henne en sedel.

— Nej, men goda aktuarien — — —

— Se här! skrek gubben till, så att hushållerskan hoppade högt i vädret. Mamsell vet, att jag inte tål några motsägelser!

— Tack, snälla aktuarien. Men inte vill jag gå ut och lemna aktuarien ensam och inte vill jag heller förstöra så mycket penningar.

— Nå, så gör med dem, hvad tusan mamsell vill. Sätt in dem på banken, om mamsell tycker, att det är bättre, hvilket för resten är förbaskadt mycket förståndigare, än att rumla upp dem.

— Hur skall jag kunna tacka aktuarien?

— Genom att vara lugn och höra på, hvad jag säger. — Mamsell föreslog mig, att jag skulle gå upp på Skomakarkällaren, der jag inte varit, sedan jag började friskna till. Men ser mamsell, jag känner ingen kallelse att gå dit, ehuru jag medger, att jag skulle tycka, att det vore tusan så roligt att få träffa mina gamla, hederliga vänner och kannstöpa med dem en stund. Jag har derför tänkt, att jag skulle bjuda hit dem i morgon afton på en vira. Mamsell har väl mat hemma, så att det räcker. De äta då inte så mycket, de der gubbarna, men supa desto mer.

— Mat finns det nog; men nog får man lof att skaffa hem litet smörgåsmat ifrån fru Jahnke.

— Gör det då.

— Ja.

— Hur är det med kognaken?

— Det finns en hel liter till, utom det som nu är inne.

— Godt! Då bjuder jag hit Mörk och Segerlind i morgon. De äro väl nu på Skomakarkällaren och kanske mamsell skulle vilja qvista dit upp och bjuda dem, när mamsell går till fru Jahnke.

— Det skall jag visst det, herr aktuarien. Ack så

roligt. Aktuarien behöfver så väl någon förströelse efter den långa sjukdomen. Snart kommer nog aktuarien in i sina gamla vanor igen och förr blir aktuarien inte rigtigt bra.

— Det der skall mamsell inte lägga sin näsa i, för det der förstår mamsell inte. Gör nu, som jag sagt, och säg dem dessutom, att jag vrider om deras nackar på dem, om de inte komma i morgon.

— Åh, Gud bevare dem i Herrans namn. — Jag går genast då?

— Gör det.

— Tack, goda aktuarien för penningarne, som jag fick.

— Det har mamsell tackat för förut och det behöfs inte göras mer än gång. Men se qvinnfolk äro så mångordiga af sig och mamsell gör derifrån ta' mig sjutusan, inte något undantag.

Mamsell Beata gick för att uträtta ärendet och för att köpa hem litet smörgåsmat från fru Jahnke.

Mamsell Beata träffade på Skomakarkällaren såväl grosshandlare Mörk som ingeniör Segerlind och framförde till dem aktuariens bjudning till följande dags afton.

På förmiddagen trettondagen dammade mamsell Beata noggrannare än vanligt aktuariens bostad till hans stora förargelse, ty han kände sig aldrig rigtigt hemmastad, när något ovanligt var å färde och när så till på köpet mamsell Beata tog sig dristigheten att förmana honom att inte spotta och ej spilla tobaksaska på golfvet, tog hans tålamod slut och han fann sig föranlåten att på sitt drastiska sätt tillrättavisa sin hushållerska och förklara för henne, att det var han och inte hon, som var herre i huset.

— Goda aktuarien, det skall väl vara snyggt, när det väntas främmande, invände hushållerskan helt lugnt.

— Främmande! utropade aktuarien och glömde sig,

samt spottade till mamsell Beatas förtviflan på golfvet. Mamsell får, ta mig sjutusan, säga återbud. Det skall tusan taga emot några främmande, när man derför en hel dag skall gå som en viljelös fånge i sitt eget hem.

— Nej, snälla aktuarien, svarade mamsell Beata, det går inte an att gifva återbud nu.

— Går inte an! Det vore väl sjutusan! Det skall jag visa; att det går an, jag! Mamsell gifver återbud och det på eviga minuten!

— Men, snälla aktuarien, grosshandlaren och ingeniören hafva nu kanske sagt nej till andra bjudningar för att kunna komma hit i dag och inte vill väl aktuarien, att de skola nödgas att gå på källaren en heldagsqväll eller sitta hvar för sig ensamma hemma.

— Nej, det har mamsell rätt i, svarade gubben lugnare och fann sig i sitt öde.

Damningen var slut till högmessotiden.

Såväl aktuarien, som hans hushållerska voro i grund och botten religiöst anlagda. Intet arbete utfördes i aktuariens hem på sön- och helgdagar mellan klockan elfva och ett.

Mamsell Beata gick ofta i Storkyrkan; men aktuarien aldrig. Han försummade dock icke att hvarje söndag läsa evangelium och ofta nog en af Wallins predikningar.

Denna dag nöjde han sig med att läsa evangelium och mera from i sitt hjerta, kunde inte ett barn vara när han läste:

»Faren åstad och forsken noga efter barnet och när I hafven funnit det, så underrätta mig derom (sade Herodes till de vise männen) att äfven jag må komma och tillbedja det. — När de hade hört konungen, foro de åstad, och se, stjernan, som de hade sett i Österlandet, gick framför dem, till dess hon kom och blef stående öfver det ställe, der barnet var. Och när de sågo stjernan, blefvo de glada och gingo in i huset och sågo barnet med Maria, dess moder, och föllo ned och tillbådo det och öppnade sina förråd och framburo åt det skänker af guld, rökelse och myrrha.»

När aktuarien slutat sin andaktsstund, kom han att tillfölje af ofvanstående text kasta tanken tillbaka, långt tillbaka till den tid, då han var barn och firade tretton-

dagshelgen genom att tillsammans med några af sina kamrater bära kring »trettondagsstjernan» samt sjunga unisont med de öfriga gossarne:

Goder afton, goder afton både herre och fru
Vi önska eder alla en fröjdefull, god jul o. s. v.

samt derefter:

Staffan var en stalledräng
Han vattna' sina fålar fem o. s. v.

hvilken sång i alla sina verser har till refräng:

Allt för den klara stjernan.

Han hade då varit utstyrd i toppig hatt af papp, klädd med guldpapper, lång hvit skjorta och ett träsvärd vid sidan.

Han mindes, hur otroligt lycklig han var då i sin barnsliga oskuld. Han hade då ännu ej pröfvat på lifvets sorger och bekymmer, ej sett all den synd och allt det elände, som omgifver menniskan på alla sidor och han tackade fromt sin Gud i sitt hjerta, för att han blifvit skyddad för moraliskt förfall och menskligt elände.

Och så gick förmiddagen till ända och mamsell Beata dukade till middag, hvilken aktuarien begärligt intog, hvarefter han lade sig att hvila en stund och somnade in djupt, samt vaknade inte förrän det ringde på tamburdörren. — Det var grosshandlar Mörk och ingeniör Segerlind, som kommo.

Mamsell Beata skyndade sig att öppna och hjelpte herrarne af med sina kläder, hvarefter de stego in i våningen.

God afton, min hedersbror, tack för att du ville se oss hos dig. Roligt att du börjar på att krya till på allvar igen, helsade ingeniören aktuarien som yrvaken kom dem till möte.

— God afton! God afton! Välkomna svarade han och skakade hjertligt bådas händer på en gång.

Det syntes tydligen, att de tre männen väl förstodo hvarandra och att den lyckönskan, som ingeniören uttalat, var verkligt menad och inte blott en vacker fras, hvilket annars så ofta inom sällskapslifvet är fallet med dylika lyckönskningar.

Man finner så ofta inom det moderna sällskapslifvet förställning i stället för natur, en smickrad lögn i stället för ett rent språk, att den rättänkande menniskan ovilkorligen upplifvas, då hon någon gång erfar en väns ord vara verkligt menade, alldeles som den snabba hjorten upplifvas, då han flytt öfver det solgassiga fältet undan jägarens lod och de glupska hundarna till ett säkert gömställe i ett dunkelt skogssnår och der finner en sval källa, ur hvilken han kan släcka sin törst och invid hvilken han kan hvila i trygghet.

— Det har varit tomt och ödsligt för oss, att se din stol obesatt på Skomakarkällaren, sade grosshandlaren; men vi hafva alltid vikt den för din räkning och satt fram ett glas åt dig i hopp om, att du ändå till sist skulle komma.

— Ja, det hafva vi, intygade ingeniören.

— Tack ska ni ha. Snart skolen I inte behöfva vika stolen förgäfves, svarade aktuarien.

— Behaga herrarne kaffe, så står det på serveringsbordet, tillkännagaf nu mamsell Beata nigande i dörröppningen och hjertans glad öfver, att hennes husbonde fått träffa sina gamla vänner igen.

Sedan de tre vännerna druckit kaffe och derefter blandat sig hvar sin toddy, satte de sig till spelbordet.

Aktuarien fick förhand. Begär sade han.

— Tourné! bjöd Mörk.

— Muntergök! begärde Segerlind.

— Jaså, sade aktuarien, bror har en sådan der, som sitter i träden. Det var mig just en kitslig kanalje!

— Apropos muntergök, inföll ingeniören, så hörde jag härom dagen en lustig historia, om en muntergök till lotterikollektör.

— Låt höra!

En lotterikollektör, berättade ingeniören, kom en gång in till en ung, vacker flicka, efter utseendet att döma om sexton eller adertons års ålder. Då uppstod följande samtal.

Flickan: — Jag har haft en besynnerlig dröm, men tror knappt, att jag vågar tala om den.

Kollektören: — Var inte blyg kära barn; drömmar äro ödets vinkar.

Flickan: — Men se inte på mig, eljest måste jag verkligen skämmas. Jag drömde i natt, att min fästman gaf mig ett oräkneligt antal kyssar.

Kollektören: — Har ni tagit emot kyssarne med stilla eftergifvenhet, så betyder det N:o 36; men har ni gjort motstånd, så betyder det N:o 48.

Flickan: (efter en paus, hvarunder hon fundersamt lade handen på pannan och slog ögonen till golfvet): — Herr kollektör, jag tror, det är bäst, att vi ta numro 36.

— Besitta den flickan! Hon visste nog med sig sjelf, att hon gifvit kyssarna med känsla och eftertryck! utropade grosshandlaren, under det att aktuarien småmysande såg i sina kort och småsvor öfver ingeniörens begär, som förbryllade honom. Slutligen begärde han vingel 7.

— Jaså, bror är ute och vinglar alldeles som bazarfruarna pläga göra, när de under sken af välgörenhet roffa till sig andras penningar för skänkta varor.

— Men inte behålla de väl dem för sig sjelfva?

— För ingen del. Så menade jag inte. Nog komma penningarna ordentligt till bazarkassan alltid, derom är ingen fråga. Men medgifvas måste, att damerna ur societeten, hvilka hafva en särdeles smak för att kläda ut sig, äfven hafva en nästan otrolig förmåga att pressa penningar af sina kunder. Så berättas det till exempel följande om en bazarfru och en herre, som sedan blef stämplad som en grobian:

Vid en bazar för ett välgörande ändamål stod ett fruntimmer, som gjorde anspråk på att vara vacker och serverade the. En medelålders, allvarsam man, nalkades henne och bad att få köpa en kopp the och att få veta priset.

— Fem kronor, förklarade damen och fylde the i en kopp.

Herrn lade fram fem kronor och skulle taga sin thekopp, då damen förde den till sina läppar och derefter med sitt allra ljufvaste leende sade:

— Nu kostar den tjugu kronor.

Herrn lade fram ett tjugukronesstycke af guld, sägande:

— Här äro de begärda tjugu kronorna: men var då så god och gif mig en ren kopp.

— Det var allt en qväsa för bazarfrun, skall jag säga, sade aktuarien skrattande.

Hon lät inte qväsa sig, skall jag säga bror. Hon tog genast fram en ny kopp åt kunden och när hon vände sig ifrån honom, sade hon halfhögt, så att han och de omkringsittande hörde det:

— Hvilken grobian! —

— Nå, hur var det nu med begären?

— Vingel sju, sade jag, förklarade aktuarien tvärsäkert.

De båda andra herrarne passade och aktuarien fick således behålla sitt bud. Spelet spelades och aktuarien gick bet.

— Det var då också sjutusan till början! utropade han. Men hela felet var, att jag höll på orätt färg. Jag höll på hjerter, men fick bara spader på talongen. Förbaskade otur!

— Bättre lycka nästa gång, kära bror.

— Man får hoppas på det.

— Det tror jag vi dricka på!

— På beten?

— Nej, för sjutusan; på hoppet!

— Låt gå för hoppet då!

De fattade sina glas och drucko.

— Revansche, mine herrar! utropade aktuarien med en viss liflighet, sedan han satt ifrån sig glaset.

— Alldeles rätt! Alldeles rätt! svarade ingeniören, samt tillade. Jag fruktar för, att vi nog få gifva grundlig revansche, broder Mörk. Det är aldrig bra att vinna i första spelet.

Man satte sig åter till spelbordet och korten utdelades, denna gång af aktuarien.

— Jag träffade för någon tid sedan en gammal god vän till oss alla, sade Mörk, nämligen Svante Hedin.

— Gamle Svante, sade aktuarien. Hur lefver verlden med den hederspaschan?

— Åhjo, ganska godt. Han gör sina reguliera turer till Kungsträdgården om förmiddagarna och derefter till Stora Sällskapet, der han fortfarande intar sin middag och läser tidningarna, samt spelar ett parti vira. Men han

orkar inte längre att vara rolighetsminister uti sällskapskretsarna, der han är mycket saknad.

— Han är ej heller lätt att ersätta.

— Han är oersättlig, om någon.

— Har han sitt goda lynne qvar?

— Ja, bevars! Visserligen har ålderdomen lagt någon kapson på hans lynne; men när han får sitta och språka en stund, så spelar skalkar fram ur hans ögon bakom

»Muntergök!» började Segerlind.

pencenzen och glada och muntra infall aflösa hvarandra, ehuru i betydligt saktare tempo än förut varit fallit.

— Jag kan nog tänka mig det. Jo, jo! Åldern tager nog ut sin rätt.

— Så är det! Vi sutto länge tillsammans inne på Du Nords schweitzeri, dit jag lyckades att narra in honom.

— Nå, då har du väl någon ny historia af Svante?

— Ja, han talade bland annat om följande:

— En rik hertig kom en söndag till Hamburg och ville på genomresan tala vid sin bankir.

— Då han erfor, att denne var i kyrkan, gick han äfven dit.

Knappt hade han tagit en bänkplats i besittning, förr än en uppblåst yngre köpman ställde sig bredvid honom och såg hertigen i sin resdrägt betydligt öfver axeln. Straxt derefter lät bjellerklangen från håfven höra sig på afstånd.

Med en min, som om han inte alls gaf akt på sin granne, tog hertigen en mark ur sin börs och lade den framför sig. Då köpmannen bemärkte denna obegripliga frikostighet, tog han den för en slags utmaning och lade framför sig ett guldmynt. — Men hertigen lade nu upp två guldmynt, köpmannen tre, hertigen fyra och sålunda ökades de ända till tio guldmynt.

Håfven kom och blef, såsom hertigen förmodat, först framräckt åt köpmannen, hvilken med affekterad storsinthet kastade sina tio guldmynt deri.

Hertigen log, lade marken i håfven och stack guldet åter i sin börs.

Den historien skulle jag vilja hafva hört berättas af Svante, han som inte tål öfversitteri, i hvad form det än uppträder, inföll aktuarien.

— Ja, det var verkligen ett nöje att höra honom berätta den och jag vågar påstå, att ingen skall kunna förtälja den så, som han gjorde.

Det tror jag förvisso.

Aftonen skred fram på detta sätt. De tre vännerna spelade ganska litet, men berättade desto mer historier och drucko åtskilligt. De märkte inte, huru fort tiden skred framåt och blefvo helt förvånade, när mamsell Beata förkunnade, att bordet var serveradt.

— Hvad sjutunnor tusan, tänker mamsell på? Skola vi äta midt på blanka eftermiddagen? utropade aktuarien, som, tack vare toddarne och det glada sällskapet kommit i ett lifligt temperament.

— Gode aktuarien, klockan har ju redan slagit tio och herrarne kunna väl vara hungriga, tänker jag, svarade hushållerskan.

— Slagit tio? Mamsell har inte reda på sig! utropade aktuarien.

— Jo, gode aktuarien, det är dagens sanning, att klockan är så mycket, förklarade mamsell.

Han tog upp sin klocka och de öfriga herrarne gjorde det äfven och kallationerade mamsell Beatas uppgifter, hvilka syntes till punkt och pricka stämma med rätta förhållandet.

Det var således inte annat att göra än att foga sig efter omständigheterna och begifva sig ut i matsalen.

— Slå upp helan, mamsell! befalde aktuarien.

— Det är redan gjort, gode aktuarien, svarade mamsell Beata nigande.

Se, det kan man kalla att vara omtänksam, sade grosshandlaren och klappade aktuariens hushållerska lätt på axeln, till mamsells stora förnöjelse; ty hon kände glädje öfver äfven den minsta uppmuntran, den goda menniskan.

Helan togs och de tre herrarne läto mamsell Beatas anrättningar sig väl smaka och tiden skred fram under angenämt samtal och berättandet af historier, hvaraf gubbarne voro fullproppade, som toddygubbar vanligtvis äro.

Som ett qvi pro quo vilja vi meddela följande om en af gubbarne sjelf, nämligen ingen mer och ingen mindre än aktuarien, värden på stället:

Ferdinand Hallman var en stor spjufver under sin skoltid och skalken lyste nog ännu fram ur hans ögon, när han var vid godt humör.

Sista dagen af en vårtermin hölls som vanligt morgonbön i skolan. Hallman var i tur att hålla den.

Till lärarens, teologie lektor B., hårresande förvåning slöt han med följande travesti af psalmen 424, sista versen:

När vi skola till vårt fädernesland
Och skiljas från detta elände,
Då skynda vi alla hand uti hand
Och glada från skolan vi vände.

Hallman var emellertid nog försigtig att ögonblickligen förändra ordet *skolan* till det rätta: *verlden.*

Häraf begagnade han sig sedermera till försvar vid rektorsförhöret, hvilket kom med pomp och ståt.

Hvad den tredje strofven beträffar, bedyrade han, att han hade glömt ordalydelsen, derför improviserade han.

Han slapp undan med »en varning», som det heter.

Ingeniör Segerlind, som varit skol- och klasskamrat med Hallman, påminde honom nu om denna händelse.

— Nåja, utropade Hallman, du var inte sämre du med dina tjufpojkstreck. Mins du Ivar Vidfamns hög, hvasa?

— Ja, ha, ha, ha! skrattade ingeniören med full hals.

Hur var det med den, det har jag aldrig hört, sade Mörk.

— Jo, svarade Hallman, vi hade i skolan en magister Lindblom, som var ifrig fornforskare.

Utanför staden hade han påträffat en större gräsbevuxen jordhög. Magister Lindblom trodde sig på grund af vissa historiska igenkänningstecken kunna heligt bedyra, att denna var en graf från Ivar Vidfamnes tid.

Några glada ungdomar med Segerlind i spetsen, beslöto att spela den gode magistern ett spratt.

Efter åtskilligt kakelorum derute vid det historiska stället öfvertygade de Lindblom om, att han borde företaga en gräfning bland »forntidens kummel».

Magister Lindblom såg alldeles utomordentligt högtidlig ut, när han började gräfningen.

Han hade knappt arbetat fem minuter, när han stötte på en större kruka. — Nu kände hans förtjusning inga gränser.

Inom kort hade han det historiska fyndet mellan sina händer — men fick på samma gång dubbelt så stora ögon som förut och det var då inte så underligt, ty han läste i af Segerlind väl prentade runor:

»*Ivar Vidfamne till sin värderade vän magister Lindblom.*»

Nu brast skrattet löst. Mörk höll sig för magen och skrattade, så att det gaf eko och de öfriga gubbarne skrattade äfven, så att tårarna runno.

Nu blir nog min aktuarie frisk igen, sade mamsell Beata för sig sjelf, der hon stod i köket och hörde på

skrattsalfvorna — och den goda tjenarinnan log dervid ett mildt leende.

Emellertid slutades den lilla soupéen och med cigarrerna tända samlades herrarne kring kaffet och kognaken, som den påpassliga mamsell Beata satt fram i tid, så att herrarne inte skulle behöfva vänta, utan hade endast att flytta sig från matbordet och till kaffebordet i aktuariens sofrum.

— Ta' mig sjutusan, jag har haft så roligt och känt mig så frisk på ett par månader, som just i qväll! sade aktuarien, sedan han bedt sina vänner taga plats. Lynnet blir ändå aldrig rigtigt friskt, förr än man kommer in i sin gamla, bepröfvade omgifning.

— Nej, nej men, svarade Mörk. Vi hafva också mycket förundrat oss öfver, att du inte kommit upp till oss på Skomakarkällaren. Hur det är, när man har sina vanor, så saknar man dem, då man kommer ifrån dem, ja, man lider till och med deraf.

— Ja, hvarför har du inte kommit, bror Hallman, inföll Segerlind. Nu har du ju varit återställd från din sjukdom så länge, att du borde kunnat våga företaga den der lilla promenaden öfver Stortorget och Slottsbacken.

— Ack, kära mina vänner, svarade Hallman med en suck, jag har verkligen inte varit vid humör att gå ut. Jag skall säga er, att när man kommit till mina år, så tål man inte vid mycken själsskakning och tankarna blifva tröga och äro då ej lätt att slå bort, hvilket man deremot utan någon särdeles stor ansträngning kan göra så länge man är ung.

Men kära du, sade Mörk, jag har ju ganska intrasslade saker att tänka på dagligen i och för min affärsverksamhet. Visserligen kan jag ibland blifva både arg och ledsen; men inte lägger jag förtreten till den grad på hjertat, att jag lider deraf. Då skulle jag ju blifva urståndsatt att sköta mig.

Det är en helt annan sak, ett helt annat förhållande med dig än med mig. Du har ända från dina ynglingaår varit van vid att dagligen se och mottaga förtreter, då jag deremot från och med den dag, då jag gick ut från Akademien och till dess att min pensionsålder inbröt, har suttit i lugn och ro på embetsverket, obekymrad om den yttre

verlden. Och sedan har detta lugn fortfarit ända tills nu på sista tiden, då det med ens bröts. Jag hade då inte krafter nog att motstå stormen utan bröts och Gud allena vet, om jag någonsin mer kan repa mig, så att jag blir vid min förra vigör.

— Åhå, åhå! Vi skola taga hand om dig vi, och var säker på, att du snart skall bli dig lik igen, gamle, hederlige vän! sade Mörk.

— Det dricka vi på! Hallmans välgång! utropade Segerlind och höjde sitt glas.

Det skålades och dracks.

— Men, frågade Mörk, sedan de åter satt ifrån sig glasen, hvad är det då egentligen som till denna grad oroar dig?

— Ja, hvad är det?

Det är en lång historia, svarade Hallman. Ni minnas nog, Amanda Andersson, hushållerskan, som jag hade före Beata.

— Ja.

— Ni minnas äfven, att hon olyckligtvis blef i grosses och dog, sedan hon gifvit lifvet åt ett flickebarn.

— Ja, svarade Mörk. Det der är så länge sedan, att det nästan fallit ur mitt minne; men när du nu påminner mig derom, så mins jag det fullkomligt. Men — inte kan väl bror så många år efteråt få skrupler heller?

— Jo, det är just det jag fått.

— Ja, men det är ju att tänka på »snön som föll i fjol».

— Kan så vara. Jag hade troligtvis inte heller kommit att tänka på denna sak, så framt ej omständigheterna gjort, att mitt minne blifvit väckt, — ja, hvarför inte rent af säga, att mitt samvete blifvit väckt.

Han omtalade nu utförligt för sina vänner de händelser, som äro beskrifna i första och andra kapitlet af denna bok, samt äfven mamsell Beatas upptäckter under sitt besök vid Gumshornsgatan, samt huru illa han tagit sig af dessa underrättelser. Han sade äfven, att han inte kunde finna någon ro i sin själ, ty tanken på den stackars flickan, som helt visst fått fara mycket illa och kanske dött i svält och elände, gnagde beständigt på hans sinne. Det kunde äfven vara lika sannolikt, att hon blifvit upptostrad till en dålig menniska och han ville qväfvas af

sorg vid tanken på, att hans barn möjligen vore en af de eländiga varelser, som nattetid befolkade Stockholms gator och gränder samt lefde bland dräggen af hufvudstadens befolkning.

De båda vännerna lyssnade tyst och uppmärksamt till aktuariens berättelse och deltogo i hans sorg.

Men, min hedersbror, sade slutligen Mörk, detta är ju så länge sedan, att jag tycker, du inte borde offra många tankar åt denna sak. Du kunde ju inte såsom ungkarl taga flickan till dig och du gjorde ju din skyldighet som far, när du skaffade henne fosterföräldrar. Man känner inte menniskorna längre än till tänderna och det är sannerligen inte ditt fel, att flickans fosterföräldrar voro dåliga menniskor. Du står alltid ren och oskyldig i detta fall.

— Jag borde hafva hört efter flickan emellanåt; men det gjorde jag aldrig.

— Kära vän! Hvem skulle gjort det i dina kläder. Du ansåg dig hafva beredt barnet ett lugnt hem och dermed var du nöjd, som hvar och en annan äfven skulle hafva varit. — Ännu en gång, det är inte ditt fel, att barnets fosterföräldrar voro uslingar.

— Jag tycker, att jag sjelf är en usling, som på detta sätt lemnat mitt barn vind för våg.

— Nej, broder Hallman, utropade nu ingeniör Segerlind med eftertryck, du är en gammal genomhederlig man och just derför känner du skrupler. En usling känner inga förebråelser, men en sådan der hederspascha, som du är, har ett mycket ömtåligt samvete. Det är saken det. —

Det kan ju för resten hända, att du en vacker dag får de allra bästa underrättelser om flickan, inföll Mörk tröstande.

Aktuarien såg upp och hans ögon glänste af en ovanlig eld, då han sade:

— Får jag en gång tag i Elsa, så skall hon, ta' mig sjutusan få den upprättelse, som jag är skyldig henne.

Hederlige, genomhederlige vän! sade ingeniören. Sörj inte vidare öfver denna sak. Jag är en gammal tok; men jag är dock som ett barn i det afseendet, att jag fullt och fast tror på, hvad vi lärde oss i katekesen som barn. Der

står det: »Dygden belönar sig sjelf och blir ytterligare belönad;» der står det äfven: »Klapper och eder skall varda upplåtet!» — Jag är viss på, att du med ditt rättsinne en gång skall blifva belönad och dina skrupler skola blifva förvandlade i frid. Du klappar äfven på porten till fadersglädjens paradis och du skall en gång blifva insläppt dit. — Mången i vår tid skrattar nog åt de gamla sanningarna, som man i barndomen fått lära sig utantill som ett flytande vatten; men jag tror på dem jag, som ett barn; — ja, ta mig fan gör jag inte det! — Jag har heller aldrig blifvit besviken i min tro. — Skål! — Många fåhundar har jag sett tidtals hafva framgångar och yfts öfver sina håfvor, under det att redbara menniskor krälat i stoftet. Men snart hafva de förra störtat från sina pyramider och sjunkit ned i dyn, under det att de senare långsamt men säkert arbetat sig upp till en ställning och förvärfvat sig ett anseende, som left långt efter, sedan de sjelfva förmultnadt i grafven.

Det är sannt, instämde Mörk.

— Gräm dig derför inte längre, hedersbror, öfver det förgångna, fortfor Segerlind; du skall se, att allt skall blifva förvandladt till gläjde och frid.

— Du vill trösta mig, min hedersbror, sade Hallman.

— Jag stöder mig på gudomliga sanningar, svarade ingeniören.

— Hvad var det flickan hette? frågade Mörk.

— Elsa Andersson.

— Vi skola komma ihåg det namnet, bror Segerlind. Det kan ju hända, att vi kunna finna någon flicka med det namnet, låtom oss då utforska, hvem hon är; kanske vi kunna taga reda på bror Hallmans dotter.

— Det skola vi!

— Hedersvänner! sade aktuarien.

— Skål, bror Hallman! utropade Segerlind. Nu lemna vi detta allvarliga ämne, som du inte mera bör grubbla öfver. Tag du saken lugnt. Vår Herre styr nog allt till det bästa. Skål!

— Skål!

— Och om tisdag kväll kommer du till Skomakarkällaren!

— Det gör du!

— Vi få väl se, svarade Hallman.
— Du gör det! Lofva det!
— Ja, lofva det!
— Nå, låt gå då!
— Skål! Det dricka vi på! Jag vet, att du inte bryter dina löften!
— Skål!

Får jag tag i Elsa, så skall hon, ta mig sju tusan, få den upprättelse, jag är skyldig henne.

— Sångföreningen är nu flitig och mangrannt der tisdagar och torsdagar. Det är visst någon konsert i görningen, kan jag tro.
— Ja, det är lust och lif på Skomakarkällaren nu.
— Det skall just blifva roligt att komma dit igen.
— Ser du det! Det blir din bästa medicin skall du se. —

— Har du hört, att Hallandsgumman åter är ute och går? frågade nu Mörk för att med ens slå in på ett annat ämne.

— Nej.

— Jo i Hallandspostens sista nummer läses: Madam Larsson inträffade här om dagen å Genevads station, medhafvande ett konvolut med påskrift: »Till Åskar 2, kungliga slottet Stockholm.» Sagda konvolut innehöll ingenting mindre än den högtsträfvande madamens ryktbara konterfej, för hvars öfverbringande till »vännen Oskar» hon önskade vårt utmärkta postverks bemedling. Dess representant i Genevad upplyste henne emellertid om, att den höge adressaten för närvarande ej vore att träffa hemma och rådde henne att låta anstå med den säkerligen mycket kärkomna presenten, till dess »Oskar» kommit hem igen — ett råd, som den värda madamen efter en liten stunds funderande fann lämpligt att följa.

Den stackars gumman tycks hafva mist sitt förstånd.

— Ja, det är obestridligt, att hon är litet vriden; men utan tvifvel är hon lycklig i sin höghetsmani.

Att de inte hitta på något Voltakors eller på något annat sådant der humbugsmakeri mot sådana der manier också. Det tycker jag skulle blifva en fin industri, ty de besatta skulle bestämdt dekorera sig både fram och bak.

— Du har rätt, gamle aktuarie, du har rätt, skål! Men à propos voltakors så läste jag i Dagens Nyheter här om dagen följande godbit:

En olustig gris har en person på Arnön i Venern sökt göra kry igen genom att hänga på honom ett Voltakors. Det verkade så till vida välgörande, att alla, som sågo den dekorerade grisen, fingo sig ett godt skratt.

— Ha, ha, ha! Den der historien är väl fabricerad ändå.

Inte af mig åtminstone.

— Nej, min käre ingeniör, sade nu Mörk, det lider in på småtimmarna.

— Ja, verkligen.

— Asch. I hafven väl ingen brådska, inföll aktuarien.

— Jo, svarade Mörk, man måste vara menniska i morgon.

— Ja, vi skola gå nu, jag skall blott tala om för Hallman följande godbit:

Den vredgade fadern till sin dotter:

— Du mins, att du ville gifta dig med den der bokhållaren, som jag hade för ett år sedan?

— Dottern:

— Ja, pappa!

— Jo, det var just en skön man, du hade valt, nu har han rymt med hela min förmögenhet.

Kommer du inte ihåg, pappa, att du sade honom, att han inte kunde få mig, förr än han blifvit rik?

— Jo, naturligtvis! Den lymmeln — — —

— Jag har nyss fått ett telegram från honom från Amerika, deri han säger, att han är rik nu, men det oaktadt fullkomligt villig att gifta sig med en fattig mans dotter! —

— Fy tusan sådan oförskämdhet! utropade Hallman.

— Ja, och det både å bokhållarens och flickans sida.

— Nej, nu skola vi gå!

— Ja!

— Skål, bror Hallman och tack för i dag.

— Tack, tack!

— Vi träffas på Skomakarkällaren om tisdag?

— Det är afgjordt.

— Adjö, mamsell Beata, och tack för god välfägnad.

— Adjö, adjö! Pyssla om gubben nu, så att han blir rigtigt kry.

— Det tror jag allt, att herrarne göra bättre än jag.

— Det har mamsell rätt i! utropade aktuarien. Men, tillade han: ära den, som äras bör! Hade jag inte haft mamsell, som sett om mig under min sjukdom och med oskattbar uppoffring af egen hvila vakat öfver mig, så hade jag, ta mig sjutusan inte stått på benen ännu.

— Så herr aktuarien pratar, inföll mamsell Beata blyg, men smickrad, jag är väl inte i min goda husbondes tjenst för ro skull heller.

— Det är inte alla underhafvande, som tänka så, mamsell Beata, sade Mörk.

Ingeniören klappade henne tyst men vältaligt på ena armen.

— Nej, ta mig sjutusan, det är det! utropade aktuarien,

Vill mamsell lysa oss ned nu och öppna porten.

— Jaha!

— Adjö, bror Hallman, tack för i dag.

— Adjö, adjö!

— Farväl med, dig gamle vän, sade ingeniören och skakade hand med aktuarien. Just som han var vid dörren vände han sig om och sade:

— Har du hört det här: En ung student i Upsala upptäckte en dag med förskräckelse, att det uppenbarade sig en mindre vanlig tomhet i hans börs. För att ändra detta missförhållande skref han ett vigilansbref till sin syster och fick efter en veckas förlopp avis om ankomsten af ett rek. Med fröjd i hjertat och avisen i fickan begaf sig vår man till postkontoret, som för tillfället vimlade af en skara penningtörstande själar. Men posttjenstemannen ville ej utlemna brefvet, emedan namnteckningen på avisen ej var bevittnad.

— Tror herrn, att jag har min egen skjorta på kroppen? frågade då studenten.

— Ja, jag antager det, svarade posttjenstemannen.

Derpå framtog vår mnntergök en flik af sin skjorta, der hela namnet var prydligt utskrifvet — och bekom verkligen sitt rek under de kringståendes munterhet.

— Nej, sluta nu med dina historier, din galenpanna! sade Mörk skrattande och öppnade dörren, samt gick ut, följd af mamsell Beata med ett ljus i handen, hvarefter ingeniören följde efter och lemnade den storskrattande aktuarien ensam i sin våning.

— Nå, hur känner herr aktuarien sig nu? frågade mamsell Beata, när hon åter kom upp i våningen efter att hafva släppt ut hans gäster.

— Jo, vet mamsell, jag känner mig rigtigt kry. Det var just upplifvande att få sig ett godt skratt.

— Ser aktuarien det! Inte duger det att stänga sig inne och bara gå och grubbla, som aktuarien gjort nu en tid.

— Nej, det har mamsell rätt i och jag har, ta mig sjutusan, mamsell att tacka för, att jag fick hit mina vänner i dag. Men det skall mamsell inte ha gjort för inte. Om tisdag skall jag gå till Skomakarkällaren och då skall jag ta mig sjutusan bjuda mamsell på teatern.

— Åh, goda aktuarien — — —

— Inga invändningar! Mamsell vet, att jag inte tål motsägelser.

Mamsell Beata var tyst. Det blef som aktuaren sagt. På tisdag afton gick han till Skomakarkällaren, der den gamle, värderade kundens återuppträdande firades af hans båda vänner och af källarmästaren, som dagen till ära bjöd på en omgång toddar vid det lilla bordet i skänkrummet. — Samma afton var mamsell Beata på Vasateatern.

SJUTTONDE KAPITLET.

Mademoiselle Bianchas recett.

Fru Elg och Elsa voro hemkomna från sin utflygt till landet och den senare hade åter inträdt i sin tjenst.

Hon var emellertid långt ifrån glad och detta berodde på, att hon ännu inte hade hört något från sin älskade.

— Är han sjuk? Har någon olycka träffat honom? Kanske han är död? Dessa frågor aflöste hvarandra oupphörligen i hennes vackra hufvud, utan att hon kunde finna ett svar på någon af dem.

Men liksom regn och solsken vexla i naturen, så vexla äfven sorg och glädje i menniskans hjerta.

Söndagen efter trettondagen ringde det på fru Elgs dörr.

Nu kanske postbäraren är här med bref åt dig, min flicka, sade fru Elg.

Åh nej, kära mamma, svarade Elsa, det är väl den der Janne Lind, som nu igen börjat springa här.

— Det kan också hända. Du skall vara vänlig mot honom. Han är en hederlig karl och menar så väl, fastän han inte har så fina fasoner; men det rår han inte för. En bottenärlig menniska är han i alla fall.

Men fasligt tråkig och efterhängsen.

— Nu ringer det igen. Men öppna då Elsa.

Liksom med motvilja gick Elsa till dörren och slog upp den. —

Man har stundom sett, isynnerhet sommartid, huru solen med ens i all sin strålglans kan bryta igenom de tunga moln som lägrat sig på himmelen, samt förjaga alla dimmor och göra naturen ljus och glad.

På samma sätt försvunno ögonblickligen alla moln från den unga qvinnans ljufva anlete, då hon erfor, hvilken det var, som ringde.

Framför henne stod doktor August Hederman.

— August! utropade hon.

— Elsa! svarade han och steg in samt drog igen dörren efter sig, hvarefter de föllo i hvarandras armar.

— Storrymmare! sade Elsa och tryckte sina läppar till hans.

Fru Elg, som varit i det inre rummet, undrade på, att det var så tyst i det yttre, hvarför hon gick ut för att se, hvad som var å färde.

Hon slog ihop sina händer och utropade:

— Nå, gudskelof! Nu blir väl min flicka glad igen!

Då gjorde sig Hederman fri från omfamningen och gick med resrocken ännu på sig fram till fru Elg, sägande:

— God dag, goda svärmor! Ett godt nytt år! Jag trodde nästan, att ingen var hemma här, emedan jag fick vänta så länge utanför. Kanske jag kom och störde en liten lur!

Visst inte, min käre gosse, visst inte. Hjertligt välkommen hem igen, kära du. Det var för väl, att du kom. Elsa har varit alldeles förstörd af längtan.

— Hur kärt är det inte att höra detta! svarade He-

derman, som nu fått af sig rocken och slog ena armen om Elsas midja.

— Fy en sådan elak fästman, som inte skrifvit en rad till sin fästmö på denna långa tid, sade Elsa och satte hotande upp sitt ena pekfinger, hvilket Hederman tog och förde till sina läppar.

Det blef nu långa förklaringar och den föregifne doktorn dukade upp en lång historia om sin resa till Gefle samt om sin sjuke slägting, hvilken ännu lefde med litet lif och hvilken han hade sagt ett sista farväl. Elsa å sin sida omtalade sin och fru Elgs resa och beskref utförligt, hvad de roat sig med i ryggåsstugan och hvilken glädje det blifvit der, när det gamla kyrkvärdparets son kommit till sitt föräldrahem medförande sin unga hustru.

Och så gick tiden framåt.

Efter en stund ringde det åter på dörren.

Det var Janne Lind, som kom på besök.

Den hederlige skomakaren hade åter varit som barn i fru Elgs hus under den tid, som Hederman varit borta och han önskade i sitt hjerta, att denne aldrig skulle komma tillbaka. — Han blef nu derför ganska illa berörd, när han fick veta, att Hederman återkommit och just nu var på besök hos fru Elg.

Hans första tanke var att genast vända om utan att stiga in; men gumman Elg, som sjelf öppnade för honom, höll honom qvar att tvang honom att blifva qvar. — Han kunde derför inte vända om utan att derigenom göra sig löjlig, utan måste svälja förtreten och stiga in, samt dricka en kopp kaffe, som just nu skulle serveras.

Han blef liksom stungen af en orm, när han fick se Hederman vid Elsas sida och blodet strömmade åt hans kinder, när fru Elg presenterade: Doktor Hederman och Herr Lind.

Mycket glad att få göra eder bekantskap, herr Lind, sade Hederman, när han artigt bugade sig för skomakaren.

Lind svarade ingenting, men inom sig tänkte han ungefär detta: Din skurk: Vi hafva allt gjort bekantskap en gång förut!

Hederman gjorde sig så angenäm som möjligt och slutligen proponerade han ett besök i Berns salonger under

aftonen, der mademoiselle Bianca hade sin recett. Och han föreslog Lind att följa med, samt sade mycket artigt, att det är alltid roligare att vara flera än färre, när man går ut på ett förlustelseställe, samt hoppades, att han som var en yngre bekant i fru Elgs hus än Lind inte måtte verka störande och aflägsna honom.

Lind sade i början absolut nej; men fru Elg begagnade åter sin öfvertalningsförmåga och så blef slutet på visan, att hela sällskapet på aftonen följdes åt ut och styrde sina steg åt Berns salonger.

Derstädes uppträdde då i förening med det gedigna Meissnerska kapellet den franska konsertsångerskan mademoiselle Flamen Ricca samt det fransyska, mycket uppburna duettistparet Bianca—Desroches.

Detta duesttistpar hade förut uppträdt i Sveasalen och blifvit den varietébesökande allmänhetens gunstlingar.

Om sig sjelf sjöng Bianca på franska språket:

I Stockholm som uti Paris —
Det är ett rätt ovanligt factum —
Vid min åsyn jublar man högt
Och skyndar straxt att ge mig plats.
Gubbarne ge mig ögonkast
Och de unga beundrarne af mina manér
Öfvertala sina svärmödrar
Att gå och se mig i Berns' salong.
Jag är »Lilla Bianca», den ystra drottningen
Med det röda håret och den skalkaktiga blicken:
Jag tillber champagnen, denna brusande saft
Och för fina soupéer är jag en lifvad garçon!

Det är i sanning ej mitt fel,
Om jag är ett föremål för reklam,
Ty hvarför, mine herrar, tala ni så mycket
Om en så ung och späd qvinna.
Jag är en »Fin de Sié'cle», det är allt,
Som man får se i alla nyårspjeser,
Om mina konturer äro af vackert slag,
Nå, så lemna inte er kikare hemma.
Refräng som förut).

När jag muntert sjunger denna visa,
Är det för att ni ska lära känna mig
Och för att ni ej skola ha några illusioner
När ni se mig uppträda.
Och på det man ej må klandra mig för strängt,
Så säger jag helt blygsamt
Till kritiken den allt för stränge:
»Farbror lille, slå nu ned ögonen,
Ty nu kommer — cancan!»
(Refräng som förut).

Denna öfversättning af hennes sång stod för dagen på programmet.

Det myllrade af folk i Berns stora salong — den lilla var inredd till matsal — denna afton, då den uppburna varietédivan hade sin recett och då hon äfven skulle sjunga en kuplett — på svenska, något som förut aldrig händt.

Stämningen var glad och uppsluppen hela aftonen och när mademoiselle Bianca och herr Desroches slutligen uppstämde den svenska kupletten, kände jublet inga gränser. Folket tyckte det vara roligt att någon gång höra dem sjunga ord, som voro förstådda af den stora allmänheten. Sången hette »I en grotta» och hvarje vers slutade med dessa ord, som publiken roade sig att sjnnga med och gifva samma tonfall som Bianca, hvilken ej kunde sjunga grotta, utan i stället gratta, med särdeles stark accent på sista vokalen. Det var endast första och sista versen, som sjöngs på svenska, de öfriga på franska. — Utan tvifvel skola många af våra ärade läsare finna sig särdeles roade af att nu läsa dessa båda verser och upplifva minnet af det skratt, som deras utförande framkallade. Författaren af denna bok, som är en stor samlare af böcker och tillfällighetstryck, är i tillfälle att lägga dessa kupletter under våra ärade läsares ögon. — De lyda:

Han

En vårmorgon under gamman

Hon

Beslöto vi gå tillsamman,

Han

Att gå ut med »lilla Charlotta»,
O, Charlotta!
Och oss en liten frukost få,
»J'am»*) konjugera rätt förstå,

Båda

I en grotta.

Sedan derefter sex verser på franska sjungits, afslöts kupletten med följande svenska ord:

Hon

I Stockholm en grotta man finner
Hos Jones, der gasen jemt brinner.

Han

Tete à tete der ha med Bianca
Rida ranka!

Hon

Men om du der fann mig en qväll,
Du i en hast ropte på duell
I en grotta.

Som det klarligen ses, var det inte något mästerstycke, som den svenske poeten åstadkommit; men det franska sångarparet utförde kupletterna med sådan komik, att det verkade skrattretande och publiken var förtjust, samt stämde in — kanske stundom allt för fulltonigt i refrängen. — Och härmed lemna vi Bianca och Desroches åtminstone för tillfället åt sitt öde för att i stället sysselsätta oss med hjeltinnan i denna bok och hennes sällskap.

Doktor Hederman hade lyckats få ett bra bord åt sig och sitt sällskap. Det stod ungefär midt i salongen och var hvarken för långt från orkestertribunen eller för

*) Betyder: Jag älskar.

nära densamma. Man kunde från den platsen se både de uppträdande och publiken.

Elsa var glad som en lärka och fru Elg kände sig väl till mods, derför att hennes fosterdotters dysterhet syntes vara bortblåst. Doktorn var sjelfva artigheten; men en sträng iakttagare hade lätt kunnat observera, att han besvärades af en viss nervositet, som han dock skickligt sökte att dölja, dels genom att prata mycket och dels genom att oupphörligen föra sitt glas till munnen utan att egentligen dricka något. Janne Lind deremot kunde inte smittas af glädjen. — Han var artig, men tyst och talade inte annat, än då han blef tillfrågad om något, då han alltid ställde sina svar till fru Elg, oafsedt hvilken det var, som frågade. Många bekanta syntes han emellertid hafva i salongen, ty han nickade oupphörligen än hit och än dit åt en massa af sina yrkesbröder, som begifvit sig till Berns för att der med sina hustrur och barn njuta litet förströelse efter den förgångna veckans arbete och bekymmer, samt för att hemta litet kraft genom glädjen för den kommande arbetsveckan.

När Lind såg dem och deras familjer suckade han och tänkte:

— Äfven jag skulle kunna hafva en liten hustru att förströ och glädjas med samt arbeta för. Min ställning är sådan, att jag mycket väl skulle kunna lefva gift. Men — och nu suckade han ännu djupare — den enda qvinna, som jag någonsin älskat, vill ej veta af mig. Den simple skomakarn har blifvit undanknuffad af den fine och elegante sprätten. — Nåja! Måtte hon blott inte få slagg i stället för guld! — Allt är inte guld, som glimmar! —

Bianca hade sjungit visan om sig sjelf och tillsammans med Desroches kupletterna om grottan, då en del af publiken reste sig för att lemna salongen. Hederman och hans sällskap satt emellertid qvar för att höra ett par konsertstycken i andra afdelningen.

Plötsligt kände den föregifne doktorn ett lätt slag på sin axel.

Han vände sig om och tittade en elegant herre i ansigtet, hvilken artigt helsade på honom sägande:

God afton, herr ingeniör! Det var då verkligen oväntadt att få se herr ingeniören i Stockholm. Jag tänkte, att ingeniören nu var i Ryssland och som bäst arbetade med byggena derstädes. Jag kan helsa från fästmön och

»Fy en sådan elak fästman, som inte skrifvit en rad till sin fästmö på denna långa tid!»

jag får väl helsa tillbaka, jag far hem till Södertelje genast i morgon bittida. Kanske ingeniören följer med?

Den främmande herrn hade talat så fort, att det varit omöjligt för Hederman att hejda honom. En dödlig blekhet öfverfor Elsas anlete, då han hörde den främmande helsa från fästmön. Men hon lugnade sig dock genast, då Hederman lyckades få ett ord med i laget och svarade den elegante mannen med lugn och så högt, att alla vid hans bord skulle höra det:

— Min herre! Ursäkta mig; men jag måste upplysa, att någon likhet här spelar min herre ett spratt. Jag är ingen ingeniör, ej heller har jag lyckan att ega någon fästmö. Mitt namn är August Hederman och mitt yrke är praktiserande läkare.

— Det är inte möjligt! utropade den främmande.

— Inte möjligt? eftersade Hederman. Var så god och fråga denna gamla fru och denna unga fröken, Jag har en gång räddat den gamla fruns lif.

— Ja, det är visst och sannt, svarade fru Elg, att detta är doktor Hederman och dertill en doktor, som står i mantal!

— Jag ber då så mycket om ursäkt, sade den obekante — hvilken Hederman emellertid mycket väl kände igen från konsul Silfverdals fest — herr doktorn är så förvillande lik ingeniör Severin Holmlund, hvilken är förlofvad med fröken Maria Silfverdal i Södertelje. Och det egendomliga är, att inte blott utseendet, utan äfven rösten liknar ingeniörens.

— Ja, svarade Hederman, som nu fullkomligt beherrskade sig sjelf, man kan ibland påträffa likheter, hvilka äro rent af häpnadsväckande, det få vi läkare ofta erfara.

— Förunderligt, sade den obekante. Jag ber emellertid tusen gånger om ursäkt för min påflugenhet, hvilken emellertid dikterades af vänskap, ty jag hoppades kunna bringa en angenäm nyhet till konsul Silfverdals hus — och i Telge hafva vi inte så god råd på nyheter, som man har här i Stockholm. — Ursäkta mig.

— För all del, det är ingenting att ursäkta, svarade Hederman och de båda herrarne lyfte artigt på sina hattar, hvarefter Söderteljebon lemnade salongen och Hederman satte sig åter.

— Hvem var det der? frågade Elsa litet smått darrande på stämman och ännu ganska blek.

— Jag vet inte, svarade Hederman lätt. En tok från Södertelje, som fått litet för mycket i hufvudet.

— Och ändå var han så säker på sin sak!

— Ja, menniskorna äro tokiga när de fått litet pounsch i sig. Jag är viss på, att om den der mannen vid nyktert kalif skulle få se mig, så skulle han helt visst inte finna ett drag hos mig, som liknade den der konsuln

eller hvad det nu var för en, som han tog mig för. — Skål! Lemnom detta ämne, som inte är värdt att tala om en gång.

Han drack och Elsa sög försigtigt litet scherrykobbel genom vassröret, som stod i densamma och fru Elg och Lind drucko äfven litet af sina varor. I det samma spelade Meissnerska kapellet upp ovuvertyren till Kronjuvelerna och man lyssnade nu tyst till musiken.

Janne Lind hade emellertid försigtigt letat efter något i sin ena västficka och slutligen fått fram en liten blyertzpennstump, med hvilken han utan att väcka uppmärksamhet skref på venstra handens manschett följande:

Ingeniör Severin Holmlund.
Konsul Silfverdal } Södertelje.
Fröken Silfverdal }

Sedan han skrifvit detta, syntes han blifva mera lugn och äfven gladare till humöret och deltog med mera lätthet i samtalet än förut.

— Nu börjar skomakarn att fyllna till, tänkte Hederman; men han märkte inte, huru Lind stundom rigtade på honom utmanande för att säga triumferande blickar.

Plötsligt utropade Elsa:

— Se der är den der otäcke gubben igen!

— Och hon visade på tre äldre män, som stego upp från ett bord i närheten, der de sutto och gingo ut. Det var aktuarien Hallman som af sina vänner Mörk och Segerlind blifvit bjuden på toddy i Berns salong. Gubbarne ville gifva revansche för aktuariens soupé och togo då aktuarien med sig till Berns för att se Bianca, som ingen af dem förut sett.

De lemnade emellertid tidigt salongen och gingo till Du Nord, der de togo en smörgås och en bit mat, hvarefter hvar och en i tid i gick till sitt hem.

Elsa fick emellertid se aktuarien, när han steg upp i Berns och en rysning genomlopp hennes fina gestalt dervid.

— Aldrig kan jag glömma den der gubben, tillade hon och om han kommer in i boden och jag vore vid expeditionen, så sprunge jag minsann från alltihop.

Det gjorde du väl ändå inte, min lilla flicka, sade fru Elg mildt.

— Jo, mamma, det gjorde jag.

Fru Elg började inom kort att känna sig något trött, samt klagade öfver, att det började svida i hennes ögon till följe af den myckna cigarröken, hvilken hon var ovan vid. Detta gjorde, att man började tänka på att bryta upp och det lilla sällskapet lemnade Berns, just då orkestern spelade upp Finska rytteriets marsch, ett af publikens älsklingsstycken, hvilket nästan alltid får gifvas da capo.

— Detta var den första dagen på mycket länge, som jag kännt mig rigtigt glad, sade Elsa till sin fostermor, när hon fram på nattsidan beredde sig att gå till hvila.

— Det gläder mig, min flicka, svarade fru Elg och jag hoppas nu, att ditt lynne skall blifva normalt igen. Det har gjort mig rigtigt ondt, då jag sett dig på detta sätt gå och sörja.

När Janne Lind kom hem till sig, drog han försigtigt af sig sin manschett, på hvilken han gjort de förut omtalade anteckningarna, hvarefter han kopierade dem på ett papper, hvilket han sedan omsorgsfullt vek ihop och lade i sin plånbok.

— Få se, sade han, om inte detta papper kan blifva mig till nytta. Jag har svårt att tro, att den der herrn från Södertelje kunde misstaga sig till den grad, som han syntes göra. Jag tror ändå jag, att doktor Hederman och ingeniör Holmlund äro samma person. För min skull må han ha hur många namn som helst; men nog skall jag söka att få Elsa ur ulfvens klor, om det bevisar sig, att Hederman är en vinglare, en bedragare.

Och den hederlige skomakaren gick till hvila under allvarlig föresättning att så fort ske kunde anställa undersökning om, huruvida Hederman var en skurk eller en aktningsvärd menniska.

— Kärleken är mild och tålig, heter det i vår religionslära och ett slående bevis på sanningen i denna sats var Janne Linds kärlek till Elsa.

Läsaren känner af det föregående, att Janne och Elsa varit lekkamrater som barn, samt att han vid mognare ålder beslutat att söka vinna hennes hjerta. Läsaren har

äfven erfarit, huru tillbakasatt han blef af sin barndomsvänninna, när den föregifne doktorn uppenbarade sig på arenan och helt och hållet slog honom ur brädet.

Underligt är att omtala, att Janne Lind alldeles frigjort sig från afund genom minnet af följande lilla förmaning, hvilken han fått såsom barn läsa i en af de läroböcker som användes i folkskolan, då han var elev derstädes:

»Det gifves barn, som vilja hafva allt, hvad de se andra barn innehafva: leksaker frukt och namnam. Det är rigtigt fult och de goda föräldrarna och uppfostrarna böra alldeles icke fördraga något sådant. Fritz och Anna voro vana att alltid erhålla likadana leksaker och lika mycket frukt och dylikt. Då nu en gång Fritz var sjuk och icke fick förtära detsamma, som Anna erhöll, blef han missbelåten; och då en gång Fritz erhöll en ask med leksaker af en tant, blef Anna å sin sida otålig. Barnen voro missundsamma och afundsjuka på hvarandra, deras fader och moder bedröfvades och fadren sade: »Af missundsamhet och afundsjuka uppstå de förskräckligaste obehag; vi måste vänja våra barn af med dessa fel. Gud har gifvit hvar och en menniska hennes lott: Den ene är bonde, den andre konung; den ena är rik, den andra fattig och det skulle vara ganska oförnuftigt och syndigt, om bonden ville tillegna sig konungens krona och den fattige den rikes penningepung.» — Ifrån denna dag erhöllo barnen, Fritz och Anna, sällan samma slags leksaker och sällan lika mycket frukt o. s. v. Ofta gaf modern åt Fritz ett äpple; en annan gång fick Anna ett äpple och Fritz endast bröd. Understundom, då fadren och modren gingo ut att spatsera, fick Fritz följa med och Anna måste stanna hemma hos barnflickan; en annan gång, då Fritz måste stanna hemma, fick Anna följa med. På detta sätt vande sig barnen vid, att de inte kunde få allt, hvad de ville; och det var ganska godt. En afundsjuk menniska gör sig sjelf olycklig och kan inte blifva omtyckt af någon. Man är endast då lycklig och blir rigtigt afhållen, när man också kan glädja sig med andra menniskor öfver deras välgång, fastän man sjelf umbär mycket godt.»

Moralen i denna lilla berättelse ur läseboken hade

fastnat i Jannes hufvud och derefter rättade han sig i hela sitt lif. Han hyste aldrig afund mot någon.

Visserligen sved det i hans hjerta, när han fann sig tillbakasatt af Elsa; men han var ej afundsam på sin rival. — Detta hindrade likväl ej, att han gerna ville utforska honom. Hvarför? Jo, derför, att han ständigt älskade Elsa och hade hennes väl för sina ögon. — »Kärleken är mild och tålig!»

ADERTONDE KAPITLET.

De fallnas register.

Aktuarien Ferdinand Hallman var nu fullkomligt återställd och hade ånyo kommit in i sina vanor. Han saknades nu inte längre på Skomakarkällaren de vanliga aftnarne och mamsell Beata fick åter sina reglementerade uppsträckningar och blef regelbundet tre gånger i veckan uppsagd till flyttning, samt lika många gånger försäkrad om, att hon var den bästa hushållerskan på jorden.

Det enda, hvaruti aktuarien var sig olik mot fordom, var, att han var mera grubblande de dagar, då han inte träffade tillsammans med sina vänner.

Han kunde inte låta bli att tänka på sin Elsa, lika litet som han kunde underlåta att förebrå sig derför, att han aldrig brytt sig om att höra efter, hvad det var till för folk, som han öfverlemnat den nyfödda, moderlösa flickan.

Oupphörligen kallades mamsell Beata in till honom för att åter redogöra för sitt besök vid Gumshornsgatan, hvarefter den gode aktuarien förirrade sig i en labyrint af gissningar och ur denna labyrint kom han alltid ut på precis samma ställe, det vill säga, han kom alltid till

samma resultat, hvilket var, att flickan, som blifvit uppfostrad af sådana fosterföräldrar, som makarna Pettersson efter allt att döma, syntes vara, måste dväljas bland dräggen af hufvudstadens befolkning och antingen finnas i de prostituerades led, eller ock bland poliskunderna.

Denna tanke smärtade honom mycket, men han var numera tillräckligt stark för att kunna tåla vid den.

— Jag skall ha reda på flickan och ta mig sjutusan skall jag upprätta henne! utropade han den ena gången efter den andra.

— Men, käre aktuarien, plägade då mamsell Beata säga, om den stackars flickan är en sådan der otäcka, som springer på gatorna om nätterna, hvad skall aktuarien då göra med henne.

— Jag skall uppfostra henne till en bättre menniska och gifva henne en lifränta, ja, ta mig sjutusan, skall jag inte det.

— Kära aktuarien, plägade då mamsell Beata säga, och hvälfva betänksamt på sitt hufvud, det kommer aktuarien att hafva bara otack för. Är hon en fallen qvinna, så skall hon förstöra penningarna och skratta sin välgörare midt upp i ansigtet.

— Mamsell känner krutet, sade aktuarien. Men det skall jag säga mamsell, att flickan må skratta, hur mycket som helst, så skall hon hjelpas upp ändå. Då har jag gjort min pligt och då kan jag få en smula lugn. Begriper mamsell det?

— Ja, gode herr aktuarien, det förstår jag så väl. Ack om aktuarien fann henne som en välbergad hustru eller som en hederlig bodmamsell ändå.

— Om, ja! — Men ser mamsell, det kommer jag inte att göra, det känner jag på mig. Inte med en sådan der rackarkäring till fostermor har flickan kunnat höja sig. Hon har blifvit nedtryckt i smutsen och der är hon qvar, det kan mamsell ge sig sjutusan på!

Då suckade mamsell Beata djupt.

Aktuarien grubblade fortfarande och slutligen beslöt han att göra slag i saken.

En dag på förmiddagen ropade han på mamsell Beata och sade till, att hans rock och hatt skulle borstas.

— Skall aktuarien gå ut? frågade mamsell Beata.

— Ja, svarade han saktmodigt, jag skall gå och kasta en blick i »de fallnas register».

— Gud bevare mig! Hvad är det för ett otäckt register. Är det register på tjufvar och banditer?

— Det finnes nog ett register på dem också, mamsell och kanhända, att jag i sinom tid måste skärskåda äfven det; men i dag skall jag se ett annat register. Jag skall gå till kommissarien för byråpolisen och höra efter, om det finnes någon prostituerad qvinna, som heter Elsa Andersson.

— Nå, Gud sig förbarme, skall aktuarien taga ett sådant steg!

— Ja!

Mamsell Beata suckade; men hon visste förut, att det inte var skäl att motsäga gubben. En motsägelse skulle blott framkalla strid och bråk. Det var derför bäst, att han fick gå, som han ville, och under en ny suck ännu djupare än den föregående hjelpte hon honom på med öfverrocken och räckte honom hatt och käpp, hvarefter han stultade i väg.

Det antal af minst 3 à 4,000 qvinliga väsen, som i Stockholm lefva af otuckt och af hvilka på långt när inte alla stå under polisens kontroll, rekryteras dels af stadsbor, dels och mest af inflyttade från landsorterna, säger en med saken förtrogen författare, samt fortsätter:

— Det kan väl inte förnekas, att tygellösa begär, dålig eller rent af förvänd uppfostran, olust till arbete, förförelsekonster och dylikt ofta bringa den stackars qvinnan på fall; men statistiken lär, att grundorsaken till nämnda sociala sjukdom ligger i qvinnokönets sorgliga förvärfsförhållanden. Många arbeterskor, sömmerskor o. s. v. blifva eländigt betalda, hyarjemte de hela veckor, ja månader, måste gå utan arbete och förtjenst — ställda emellan valet att hungra ihjäl på ärligt sätt eller lefva flott af synd, välja de flesta det senare alternativet — till att börja med blott för en kortare tid, för att, när bättre

konjunkturer inträffa, återgå till arbetet, men i sjelfva verket för att aldrig kunna resa sig igen och för alltid blifva utstötta från det hederliga eller fariseiska samhället. Arbetslösheten och nöden ökas deraf, att många burgna embetsmanna- och borgardöttrar, utan att vara tvungna dertill för sitt lifsuppehälle, sitta och förfärdiga diverse handarbeten till ett orimligt billigt pris, glada, om de

Väl inkommen lösryckte han det svarta helskägget från sitt ansigte.

blott kunna något öka sina nålpenningar, men hvarigenom de uppamma en förkrossande konkurrens för den verkliga och behöfvande arbeterskan, ja till och med understundom rent af undanrycka henne det dagliga brödet.

Man har sagt, att qvinnans värsta fiende är — qvinnan; och åtminstone hvad hårdheten och blindheten mot de fallna af hennes eget slägte beträffar, är satsen sann.

Ty af männen hafva de att vänta sig medlidande och urskuldanden, men aldrig af de ärbara fröknarna, som icke kunna, eller de ärbara fruarna, som inte vilja begripa det ofta behjertansvärda, som ligger i glädjeflickans parialif.

Den känslofulle ynglingen utropar med skalden Edward Bäckström:

»Hon är så blek, att hon mig synes ren».

Och en allvarlig sedeskildrare har yttrat följande hvaruti vi fullkomligt instämma:

Blygseln är menniskans kyskaste och renaste drägt; hon liknar en äkta perla, som alltid skall förblifva den samma, hvilka smutsiga händer än beröra den; till och med under omhöljet af lumpor skall hon utbreda något af den öfverjordiska glans, som förstummar den gemenaste tunga, vore det äfven blott af öfverraskning att något inträffat, som man alls inte väntat. För den kalle lagstiftaren är den fullbordade gerningen nog för att få den bestraffad; men psykologen spörjer efter, om individen haft fullt medvetande om sin gerning. Det finns flera förnäma fruar, som äro medvetna om sitt äktenskapsbrott, men dock blicka med spott och spe ned på gatflickan, med hvilken de i sedligt afseende stå på samma nivå, och det finns varelser, som äro specifikt underkastade polisbyrån, men dock kanske äro renare än dessa, emedan de inte förstå djupet af sin förnedring; ja, i den moraliserande filosofens ögon stå de högre, emedan de icke vilja gälla för mer än, hvad de äro, då de andra åter sätta skenet framför verkligheten.

Medan aktuarien är på väg till kommissarien för byråpolisen, vilja vi meddela följande tänkvärda ord om de prostituerade qvinnorna i Stockholm, hvilka ord för flera år sedan stodo att läsa i en hufvudstaden utkommande, nu mera upphörd, tidning:

De arma varelserna äro icke allenast utsatta för samhällets oförsynthet, utan äfven för sina förmedlares utsugningssystem. Prostitutionens »impressarier» äro i viss mån de fallnas husvärdar eller värdinnor, de senare långt värre mot sina offer än de förra. — Allmänheten får tidtals läsa om de razzior, som af polisen anställas hos de mindre väl beryktade »hotellen» i staden inom broarna. Det är då det går löst mot det folk, som lefver på att inhysa för

månad eller dygn prostituerade qvinnor. Men dessa sjelfva få ingen nytta häraf. Så snart stormen är förbi, återfaller allt i det gamla tillståndet, de fallna måste åter uppsöka sin »fru» och hon prejar dem på deras förtjenst desto oförsyntare, som hon vet, att tiden är knapp.

»Frun» sjelf vill gerna gå och gälla som en hederlig qvinna; hvad angår det henne, hvilket lif hennes qvinliga hyresgäster föra, blott de »betala ordentligt!» Ingen, icke ens millionärer eller excellenser i sin eleganta och rymliga våning, bor i Stockholm så relativt dyrt, som den prostituerade flickan i sitt eländiga och qvafva kyffe. Ju mera hon sjelf förlorar sin ungdom, helsa och återstod af menniskovärde, desto mera skiner hennes värdinna af välmåga och »respektabilitet», tills stunden kommer att köra bort den insolventa hyresgästen för att mottaga och på lika sätt ruinera en annan. Och medan det unga offerlammet åkallar döden på sjukhuset, på spinnhuset eller i rännstenen, skickar värdinnan sin dotter för att erhålla en »bättre uppfostran» och besöker sjelf flitigt kyrkan och får absolutation af presten.

Här är förvisso en svår samhällskräfta, ett oerhördt elände och lagstiftaren, statitikern, menniskovännen söker ängsligt efter utvägar och hjelp. Men det skall blifva förgäfves att utrota prostitutionen, så länge sjelfva armodet inte är utrotadt och öfvervunnet; så länge begäret efter njutning och nöje, som är så naturligt för menniskan och inte ens kan förnekas förbrytaren i hans frihet, icke är undertryckt; så länge det bländande och förföriska, som rikedomen och lyxen immerfort utbreda för de fattigas och lystnas ögon, icke äro af sed och lag förbjudna; så länge menskligt öfvermod, mensklig svaghet och menskliga begär icke kunna utrotas från jorden. Just så länge skola storstäderna fortfara att ega sina lysande eller eländiga lastens nästen, hvilka äro mer eller mindre tydliga, tilldragande eller frånstötande, men i hvilka hvarje lusta och öfverdrift i hvarje tidehvarf skall finna sin tillfredsställelse.

Efter en stunds promenad kom aktuarien till ort och ställe och steg in i kommissariens embetsrum, hvarest han blef ombedd att sitta ned på en skinnklädd soffa och artigt frågad om sitt ärende.

— Det är ju här, som den så kallade byråpolisen residerar? frågade aktuarien litet generad.

— Det stämmer, min herre! svarade kommissairen.

— Hafva herrarna något namnregister på de olyckliga varelser, som här äro inskrifna?

— Jo, det vill jag lofva! Här finnas skönheternas namn och vistelseort i alfabetisk ordning, upplyste polismannen och slog med knutna näfven på en stor i kalfskinn bunden kontorsbok. Är det någon herrn söker? Kanske herrn blifvit bestulen på sin plånbok eller sitt guldur hos någon af damerna?

— Jag? utropade aktuarien bestört.

— Ja, sådant händer ofta nog, min herre!

— Jag besöker aldrig dylika damer, inföll aktuarien buttert och stötte käppen i golfvet. Tycker herrn, att jag ser ut att vara i den åldern, då man tjusas af hetärer? tillade han.

— Ber om ursäkt, inföll kommissarien; erfarenheten har gifvit vid handen, att dertill fordras ingen viss ålder; unga och gamla män raggla gerna från källartrappan i famnen på en nattfjäril.

— Jag ragglar aldrig, herre! svarade aktuarien barskt och jag anhåller att få slippa höra några indelikata insinuationer, tillade han med en bestämdhet, som kom kommissarien att studsa.

— Hvad är det då, som gör mig äran af min herres besök? frågade han artigt.

— Jag kommer för att begära en upplysning, om sådan kan erhållas. Jag söker nämligen en ung qvinna vid namn Elsa Andersson, hvilken i sitt spädaste år blef moderlös och lemnad till fosterföräldrar. Det har nu på sista tiden kommit i dagen, att flickans fosterföräldrar voro mycket illa ansedda menniskor och utan tvifvel hafva de lemnat flickan i vanvård eller uppfostrat henne för brott. Då det är mig alldeles omöjligt att få reda på de uslingar, som mottogo barnet i sin vård, vänder jag mig hit, för

att om möjligt få upplysning, om hon finnes bland de olyckliga, som stå under polisuppsigt och lefver af att sälja sina behag.

— Jaha, vi skola se till. Hvad hette flickan?

— Elsa Andersson.

— Andersson, eftersade kommissarien och slog upp boken samt letade på bokstafven A.

— Se här, sade han efter ett ögonblick, här ha' vi en Elsa Andersson, — »koskällan», som vi bruka kalla henne, emedan hon ständigt bär på sig stora knippen med messingsberlocker, som skramla mot hvarandra, när hon rör sig. — Och den gode kommissarien skrattade högljudt.

— Är det bekant, hvar hon har sin bostad? frågade aktuarien.

— Hennes bostad; jag skall säga, att dessa damer byta bostad litet emellan och det är inte alltid säkert, att man träffar dem på det ställe, som diariet gifvit vid handen, att de skola bo. Vi hafva derför här i boken en bostadskolumn för hvarje månad; men skulle man hålla reda på skönheterna rigtigt, så borde deras bostad uppgifvas för hvarje vecka — ja, mången gång för hvarje dag. — Hvad nu särskildt »koskällan» beträffar, så kan jag emellertid upplysa om hennes bostad, fortfor kommissarien och stannade med fingret på en kolumn.

— Jag tackar, svarade aktuarien och tog fram sin plånbok, i hvilken han hade en liten annotationsbok, för att anteckna adressen.

— Hon flyttade i december till — spinnhuset, upplyste kommissarien.

— Till spinnhuset? eftersade aktuarien.

— Jaha. Hon är, som sagdt, på »snurran» och blir der till mars månads slut.

I förbigående vilja vi här meddela, att spinnhuset liksom Stockholms Allmänna Barnhus leder sin upprinnelse från en i december månad 1619 om städernas administration utfärdad förordning, som anbefalde, att i hvarje stad skulle inrättas ett barnhus, der de, som gingo och tiggde på gatorna, kunde »inhafvas och hållas ifrån lättja och sjelfsvåld», hvarefter konung Gustaf II Adolf 1624 förordnade om inrättandet af ett barn- och tukthus under in-

seende af en Joachim Fierbrandt, som der skulle sysselsätta »100 fattigmansbarn» med att reda ull och väfva åtskilliga tyger, »bumerstin», »rask», »sarati» och så vidare, hvarjemte der skulle intagas »skalkar, skökor och bofvar» att »sysselsättas med groft arbete, bereda läder, såga, måla, skära sten» m. m. Denna inrättning förlades till Gråmunkeklostret på Riddarholmen. Sedermera fick drottning Kristinas lärare, Johannes Matthiæ, framdeles biskop i Strengnäs, år 1633, privilegium på ett så kalladt Orphano-

Här finnas skönheternas namn och vistelseort i alfabetisk ordning.

tröphium (barnhus) i Stockholm, hvartill skänktes en öde tomt icke långt från Rörstrand, med fiskvatten och annat dertill hörande. Ändtligen upprättades år 1637 stora barnhuset eller Stockholms Allmänna Barnhus, hvars privilegier ytterligare bekräftades af drottning Kerstin. År 1692 skiljdes tukt- och spinnhuset från barnhuset, hvilket senare derefter alltid varit egnadt åt sitt ursprungliga ändamål. — Underligt är i alla fall att tänka, att de späda barnen, som behöfde vård på allmän bekostnad, fordomdags uppfostrades bland »skalkar, skökor och bofvar». — —

— Hon är på »snurran» och blir der till mars månads slut, har läsaren hört kommissarien svara aktuarien.

— Får man besöka henne der?

— Nej!

— Jag får vänta med mina spaningar då till slutet af mars.

— Ja, hvad särskildt »koskällan» beträffar. Men här hafva vi en annan Elsa Andersson, som vi kalla »Påfogeln» till följe af de stora plymer, som hon plägar bära i sin hatt.

— Kanske hon också är på spinnhuset?

— Nej, hon har nyligen kommit från 13.

— 13, hvad vill det säga?

— Min herre tyckes ej vara mycket inne i hufvudstadens cronique scandeleuse! utropade kommissarien.

— Nej, åtminstone inte, då det är fråga om de lätta damerna, då är jag alldeles frånvarande och känner inte terminologien.

— Jag kan höra det. Kanske min herre är från landet?

— Från landet jag? utropade aktuarien och stötte sin doppsko hårdt i golfvet, samt kände sig sjelf stött; ty den hederlige gubben hade den svagheten att betrakta landsortsbor med ett visst förakt och att smått yfvas öfver att han varit i Stockholm i all sin tid med undantag af den tid, han låg vid akademien. — Ser jag ut, som om jag vore från landet? fortsatte han med hetta. Jag skall säga herrn, att jag hade gått på Stockholms gator, innan herrn ännu var påtänkt.

— Nå, nå, ursäkta sade kommissarien, hvilken fann sig road af gubben och var särdeles glad åt att hafva sällskap en stund, då han inte hade något att göra, men dock måste sitta på kontoret. — Jag vill då upplysa herrn om att, hvad vi rätt och slätt kalla 13, är tomten n:o 13 vid Handtverkaregatan, hvarest kurhuset för qvinnor är beläget. Der har »Påfogeln» varit en tid, men nu är hennes bostad angifven till Lutternsgatan n:o oo.

— Lutternsgatan n:o oo, antecknade aktuarien.

— Jag tackar så mycket, sade han, jag skall söka utforska, om denna olyckliga qvinna är den Elsa Andersson, som jag söker.

— Han stoppade in sin plånbok och reste sig upp samt ämnade fatta sin hatt, då kommissarien sade:

— Vänta litet, här är en till.

— Finns det flera med samma namn?

— Ja, jag har en till, som hennes yrkeskamrater pläga kalla för »Likbjudarn», emedan hon är så blek om kinderna och alltid är iklädd svart drägt.

— »Likbjudarn», fy för sjutusan ett sådant namn, sade aktuarien.

— Ja, men man måste likväl medgifva, att det är väl funnet, inföll kommissarien.

— Vet herr kommissarien hvar hon bor? frågade aktuarien och tog åter fram sin plånbok.

— Jaha! Hon har varit stationär i två år. Hon bor vid Tyska Prestgatan n:o oo.

— Aktuarien skref upp adressen.

— Finns det ännu flera med samma namn?

— Nej, inte för tillfället.

— Tackar så mycket för upplysningen.

— Jag ber!

Aktuarien gick.

* * *

På qvällen var gubben Hallman tillsammans med sina vänner på Skomakarkällaren och omtalade för dem till grosshandlarens och ingeniörens stora förlustelse sin expedition på förmiddagen. Vidare gaf han tillkänna, att han ämnade besöka »Likbjudarn» och »Påfogeln», hvilket delgifvande framkallade skratt och mycket nojs.

Emellertid fördes samtalet hela denna afton i nästan hviskande ton, hvarför fröken vid disken blef mycket nyfiken att få veta, hvad gubbarne talade om. Derför gick hon då och då fram för att fråga, om herrarne behöfde mera varmt vatten, om det drog från fönstret, om sockret eller kognaken var slut o. s. v.

Hvarje gång; hon kom fram, slutade samtalet och började inte, förrän hon åter intaget sin plats.

När hennes besök blefvo allt för täta, brast emellertid aktuariens tålamod och han utbrast på sitt robusta sätt:

— Hvad sju tunnor tusan tjantar mamsell — han sade »mamsell» — här fram och tillbaka för. Mamsell flyger och far mellan disken och det här bordet som en marionett i Kasperteatern. Har mamsell hæmorrihoider, efter mamsell inte kan sitta stilla. Vi ha mål i mun att säga till, om vi behöfva något!

Efter den betan satt fröken stilla vid sin disk och gubben Hallman fick i ro sluta sina berättelser och betraktelser, samt öfvertala ingeniören att nästa dags förmiddag vara honom följaktig till Tyska Prestgatan n:o oo, der »Likbjudaren» bodde.

NITTONDE KAPITLET.

"Likbjudaren".

Mamsell! ropade aktuarien, hvilken ännu låg och läste Dagbladet, andra dagens morgon klockan half tio.

— Hvad befaller herr aktuarien? frågade mamsell Beata och tittade in genom sängkammardörren.

— Hvad har mamsell till frukost i dag?

— Bräckt skinka och stekta ägg.

— Det är bra! Gör i ordning frukost för två.

— För två?

— Ja, hvad sju tunnor tusan behöfver mamsell bli så lång i synen för det? Kanske jag inte får se en vän hos mig på frukost utan att först be mamsell om lof? Hvasa?

— Jo, gode aktuarien, men jag borde allt ha skurat af salen först, när det skall komma främmande.

— Nehej! skrek gubben. Det blir ingenting af att vända upp och ned på hela huset. Inte ett tag med en skurtrasa får tagas på golfvet. Mamsell lagar bara i ordning frukosten, som skall stå på bordet precis klockan 11.

— Klockan 11 redan?

— Ja, klockan 11. Då kommer Segerlind hit och vi hafva inte tid att uppehålla oss länge. Min rock och hatt skola vara borstade till dess, ty vi gå ut, så snart vi ätit.

— Skall aktuarien gå bort på förmiddagen i dag också?

— Ja, med mamsells tillåtelse! svarade aktuarien snäsigt men komiskt och mamsell Beata drog sig hastigt tillbaka för att ej utsätta sig för en allvarlig storm, som hon instinktlikt anade vara nära att utbryta.

* * *

På slaget elfva ringde ingeniör Segerlind på aktuariens dörr.

— God dag, min bästa mamsell Beata, sade han åt den nigande hushållerskan. I dag tar jag väl både mamsell och gubben på sängen.

— Visst inte, herr ingeniör.

— Är gubben vaken?

— Ja, han har min sann varit vaken i tid i dag och svurit och domderat, så att det stått härliga till.

— Mamsell är van vid sådant, sade Segerlind leende och lemnade mamsell sin rock hvarefter han gick in i våningen och helsade aktuarien, som väntade på honom.

— Åh, hvad det doftar skönt, det är rigtigt, så att magen skriker efter en snapps med tilltugg! utropade den alltid lefnadsfriske ingeniören, då mamsell Beata bar in den bräckta skinkan och de stekta äggen.

— Ja, sitt ned, sitt ned, käre bror, uppmanade aktuarien sin vän.

— Och de satte sig samt grep sig an med anrättningen.

— Jag har hela natten drömt om fruntimmer, sade aktuarien, sedan helan väl var tagen.

— Aj, aj, gamla spjufver! svarade ingeniören. Men à propos drömmar så läste jag i morgse i tidningen följande ganska lustigt hopkomna anekdot:

Herrn

Jag drömde i natt, fröken Irma, om er. Jag ville

gifva er en kyss — då utbredde sig plötsligen mellan oss en flod, som blef allt bredare och bredare och slutligen var den stor som Rhen.

Fröken

— Fans det ingen bro eller båt i den?

— Ha, ha, ha! Ja de qvinnorna, de qvinnorna! skrattade Hallman och slog i halfvan, hvilken togs till skinkan.

Det stod äfven bland hvarjehanda nyheter i dag fortsatte ingeniören:

Han

— Ni säger, att ni hyser medlidande med mig, men att ni ändå inte kan älska mig.

Hon

— Ja.

Han

Men medlidande är ju slägt med kärleken, eller hur?

Hon

— Ja, men det är bara en *fattig* slägting. —

Aktuarien fick sin frukost kryddad med ännu ett par små anekdoter, hvarefter de båda herrarne reste sig från bordet, tände sina cigarrer och begåfvo sig ut, sedan de med mamsell Beatas hjelp fått på sig ytterkläderna.

De styrde sina steg till n:o oo vid Tyska prestgatan och hade således endast några steg att gå från aktuariens bostad.

De kommo in i en liten port och funno der, att en trappa bar nedåt, till Vesterlånggatan, eller rättare sagdt till porten, som ledde ut till Vesterlåggatan och en trappa uppåt. Dessutom fanns det en dörr till höger och en till venster i förstugan.

— Hvart sjutusan skola vi nu taga vägen, det blir väl inte lätt att få reda på den der stackaren och förargligt är det också att fråga efter henne.

— Det få vi väl allt lof att göra ändå, svarade ingeniören. Emellertid är det väl troligt, att hon bor en eller annan trappa upp och vi göra väl ett försök att höra oss för deruppe.

— Vi få väl göra det då, svarade aktuarien och gick fram, samt satte just foten på öfversta trappsteget, då den högra dörren slogs upp och en skomakarpojke, hvilken hvisslade gällt, kom ut bärande i ena handen ett par nyhalfsulade skor, som han väl troligen skulle gå bort med till deras egare.

Till honom vände sig ingeniör Segerlind, sägande:

— Säg mig, min gosse, vet du, om det här i huset bor någon flicka, som heter Elsa Andersson?

— »Likbjudarn»? frågade pojken.

— Ja, just hon.

— Hon bor här! svarade han och pekade på dörren till venster.

— Godt! sade ingeniören och gaf honom en tioöring.

— Aktuarien kom tillbaka från trappan och ingeniören knackade på den anvisade dörren. Skomakarpojken gick i stället tillbaka in, derifrån han kommit.

Han skall gå in med sin tioöring, tänkte ingeniören. — Men detta var alldeles misstag, ty när pojken kom in i det rum, hvarifrån han kommit, hvilket var en skomakarverkstad, hvarest för tillfället funnos mästaren, hans hustru och en gesäll, sade han:

— Mästarn! Två byglar gå in till »Likbjudarn»!

Dessa ord hade en förunderlig verkan. Pojken slapp ovett för, att han ännu inte kommit i väg med skorna, skomakarhustrun sprang upp, skomakaren och gesällen släppte syl och becktråd och alla rusade mot dörren samt lutade sina ansigten mot en springa i dörrspegeln för att kunna se ut i förstugan, under det att pojken begagnade nyckelhålet som kikare och utan tvifvel såg bäst af dem alla.

Emellertid öppnades ej straxt den af pojken anvisade dörren, hvarför ingeniören knackade en gång till.

Då vreds nyckeln om och i dörren visade sig en ung, svartklädd flicka, med ytterst bleka och aftärda anletsdrag.

När hon fick se de båda herrarna, drog hon sig hastigt tillbaka liksom af vämjelse och utan tvifvel skulle hon hafva stängt dörren midt framför deras näsor, så framt inte ingeniören fattat i vredet och lyft på hatten, samt sagt artigt:

— Ursäkta, är det fröken Elsa Andersson?

— Ja, svarade flickan, och såg förvånad upp på ingeniören samt mönstrade i smyg aktuarien.

— Vi skulle vilja fråga om en sak, om fröken för ett ögonblick tillåter oss att stiga in, fortfor Segerlind.

Den stackars flickan var troligtvis inte van att blifva tilltalad på detta artiga och allvarliga sätt, ty hon såg allt mer och mer förvånad ut och släppte låset, samt tillät att dörren öppnades helt och hållet och bad herrarne vara så goda och stiga in.

De gjorde så och ingeniören stängde dörren.

— Inte var det der några detektiver, inte, menade skomakarens hustru och gick från sitt observatorium vid dörrspringan, de der hade allt andra ärenden till den der jäntan, som skall bo här i huset midt för näsan på hederligt folk.

— Du ljuger pojke! sade skomakaren och fattade pojken i nacken, samt lät spannremmen dansa ett par slag på hans rygg. — Gif dig i väg med skodonen din lymmel!

— Pojken gaf sig helt snopen i väg och lofvade sig sjelf, att han aldrig mera skulle bereda mästarn och hans hustru något extra nöje.

När de båda herrarne kommo in i det lilla rummet, der »Likbjudarn» bodde, ryckte de tillbaka för den kvafva och osunda luften derinne, och började ifrigt blossa på sina cigarrer.

De funno vid sitt inträde i rummet invid dess ena fönster en handsymaskin samt på en stol en hög tillklippta hvita väfbitar.

— Är fröken sömmerska? frågade ingeniören.

— Ja, svarade hon blygt.

— Jaså, hm — hm!

— Då ha vi nog gått galet, inföll aktuarien obetänksamt; men det gör detsamma, tillade han. Ni heter ju i alla fall Elsa Andersson?

— Ja.

— Hur gammal är ni?

— Nitton år!

— Nitton år! För sjutusan! Hvar är ni ifrån?

Flickan såg på honom och frågade derefter:

— Äro herrarne från polisen?

— Polisen? Hvad sju tunnor tusan — — —

— Nej, min bästa fröken, skyndade sig ingeniören att infalla, vi äro inga polismän och äro ej komna för att anställa förhör med fröken tillfölje af någon rättslig sak. Vi komma deremot i de bästa afsigter.

— Jaha, det göra vi, det kan mamsell ge sig sju tusan på! utropade aktuarien.

— Hör nu på, min bästa fröken, fortsatte ingeniören och ni skall utan tvifvel förstå oss och med benägenhet gifva

»Likbjudarn?» frågade pojken.

oss de upplysningar, vi önska. — Vi söka en ung flicka, som heter Elsa Andersson och för att öfvertyga oss om, att ni är den rätta, så bedja vi eder att sanningsenligt, svara på de frågor, vi göra. — Säg oss derför, om edra föräldrar lefva?

— Jag är uppfostrad af fosterföräldrar och har aldrig sett hvarken far eller mor, svarade hon.

— Kors för sjutusan! utropade aktuarien, du skall se, att vi träffat på den rätta.

Ingeniören lät emellertid inte så snart hänföra sig, utan fortsatte sin examen.

— Är det här i Stockholm, som fröken vuxit upp?

— Ja.

— Hvad hette frökens fosterföräldrar?

— Pettersson.

— Stämmer! Det stämmer! utropade aktuarien.

— Hvar bodde de? fortfor ingeniören.

— I Renstjernas gränd.

— Nu föll aktuarien från sin himmel, men upprättade sig likväl straxt igen, tänkande:

— De hade ju kunnat flytta från Gumshornsgatan till söder.

— Hvad var frökens fosterfar? fortfor ingeniören.

— Skräddare!

— Var han inte murare? utropade aktuarien.

— Nej.

— Är fröken viss på det.

— Ja, det är jag. Han har dessutom sjelf skrifvit sitt namn och yrke i min bok, så det går an att få se det.

— Hvilken bok?

— Min barnhusbok.

— Har fröken varit inlöst på barnhuset?

— Ja.

— Då är fröken inte den, vi söka.

— Nej, det är mamsell inte, inföll aktuarien. Då få vi gå till en annan marknad. Det lär ju bo en Elsa Andersson till här i huset, en sådan der, som står under polisuppsigt.

— En svag rodnad färgade för ett ögonblick den stackars flickans annars likbleka kinder och hon sade, under det att hennes ögon tårades:

— Det är jag nog olycklig att göra.

Båda herrarne blefvo tysta ett ögonblick, derefter sade ingeniören:

— Jag trodde, att fröken var sömmerska, ty derom vittnar allt härinne och ingalunda om — — —; han fortsatte inte meningen.

— Ja, svarade flickan. Jag har försökt att på ärligt

vis försörja mig; men det har varit mig omöjligt. Jag kan inte lefva och betala hyran på en krona i veckan.

— En krona i veckan?

— Ja, det förtjenar jag på min sömnad. Jag syr skjortor åt en skjortfabrik men får betaldt blott en krona för ett dussin skjortor och jag hinner inte mera än ett dussin på en vecka.

— En krona för ett dussin skjortor?

— Ja, det betalas inte mera i sömmarlön.

— Hvilket gnideri!

— Stackars flicka, sade aktuarien och drog fram sin plånbok. Se här, tag en penning.

— Han räckte henne en femkrona.

— Åh så mycket penningar! Men inte kan jag taga mot dem! utropade den stackars flickan

— Jo, det kan ni ta mig sju tusan göra! En krona i veckan, hvilken skandal! — Mamsell skall ta mig sju tusan få sy ett dussin skjortor åt mig och få hederligt betalt, det lofvar jag.

Stillatigande tryckte ingeniören en penning i handen på den arma och beklagansvärda varelsen, hvarefter de båda herrarne hastigt aflägsnade sig under glädjeflickans tysta välsignelser.

— Aktuarien och ingeniören gingo stillatigande Tyska Prestgatan till hörnet af Kåkbrinken. Der stannade aktuarien och sade:

— Hör du bror, jag mår ta mig sju tusan rigtigt illa, när jag tänker på, att den der stackars varelsen skall tvingas till last, derför att hon inte kan få ordentligt betaldt för ett ärligt arbete. Fy för sju tusan! Vi gå till Skomakarkällaren och krya upp oss med en kognak!

Sagdt och gjordt! —

— Hvad blåser det för vind i dag, eftersom man får se bröderna här på förmiddagen? Skall det vara en sillåda och en bit refbensspjell kanske? utropade den glade och gemytlige källarmästaren, när gubbarna kommo in i skänkrummet på källaren.

— Nej, ingendera delen, svarade aktuarien. Vi skola ha hvar sin torra kognak.

Det begärda serverades och när första kognaken var islagen och urdrucken, slog aktuarien i glasen å nyo sägande:

— Vi skola väl ha en i andra foten också!

— Ja! Annars kan man blifva låghalt, svarade ingeniören.

— Hör nu, mamsell! ropade aktuarien. Kan mamsell äta, klåda sig och betala hyra för sig på en krona i veckan?

— Nej, det kan jag inte, svarade mamsellen vid disken snäsigt, ihågkommande den uppsträckning, som hon af aktuarien erhållit dagen förut.

— Nej, det kunde jag ge mig sju tusan på!

— Ha herrarne hört historien om den der fingerade sjön? frågade i detsamma källarmästaren.

— Nej, svarade både aktuarien och ingeniörn.

— Den är ganska löjlig; den står här.

— Han tog tidningen för dagen och läste:

— På fältmanöver. Generalen (före öfningen):

— Mine herrar, terrängen här erbjuder föga omvexling, hvarför jag förordnar, att fältet der borta mellan de båda byggnaderna skall anses som en insjö. Jag får på det enträgnaste bedja er respektera denna min anordning och taga i betraktande alla af detta antagande framgående konseqvenser.

Öfningen eger rum, allt går förträffligt. Slutligen låter generalen trumpeterna gifva signal för att samla officerarne till kritik öfver den slutade öfningen. Han har nu alldeles glömt den fingerade sjön och har stannat midt emellan de båda utpekade byggnaderna. Officerarne närma sig från alla sidor, men göra halt vid kanten af sjön, emedan de misstänka, att generalen har för afsigt att locka dem i en fälla.

Generalen ropar till dem:

— Men kommen då hit, mine herrar!

— Nej, tänka officerarne, så lätt fastna vi inte på limstången! och sitta af den ena efter den andra.

Generalen:

— Hvad har nu farit i er? Hvad skall detta betyda?

En officer (läggande sig rak lång på marken och låtsande att han simmar):

— Förlåt, herr general, vi måste först simma — herr generalen håller ju midt i sjön!

Gubbarna skrattade hjertligt åt den putslustiga histo-

rien och drucko ur sina glas, betalade och gingo hvar och en till sitt och aktuarien, upplifvad af kognakerna och det glada samtalet, kom i brilliant lynne hem, samt hade mycket att berätta för mamsell Beata, hvilken höll på att inte få middagen färdig på bestämd tid, emedan aktuarien fordrade, att hon skulle vara inne hos honom och höra på, hvad han hade att förtälja och isynnerhet, huru han svor öfver alla skjortfabrikanter i verlden — ty naturligtvis skulle de alla i gubbens tanke vara lika gnidna mot sina fattiga arbeterskor.

TJUGONDE KAPITLET.

"Påfogeln".

Dagen derpå skulle aktuarien begifva sig till den Elsa Andersson, som kommissarien kallat för »Påfogeln»; »Koskällan» kunde han ju inte träffa, så länge hon var inne på spinnhuset.

Denna dag skulle gubben aktuarien göra sin expedition på egen hand. Nu ansåg han sig vara härdad och inne i förhållandena. Han skulle öfver allt träffa på fattiga sömmerskor, det var han viss på. Och besjälad af denna tanke, gick han straxt efter, sedan han ätit frukost, åt norr för att taga reda på »Påfogeln», hvilken skulle bo i n:o oo vid Lutternsgatan.

Förbaskade backar och kullerstenar! mumlade gubben för sig sjelf, när han sträfvade upp för den branta och med kullerstenar satta backen af Lutternsgatan mellan Norrlandsgatan till Regeringsgatan.

Slutligen var han framme vid det uppgifna huset, i hvilket han gick in.

I förstugan mötte han en ung och elegant klädd flicka, hvilken såg honom gladt i ansigtet.

— Han lyfte artigt på hatten för henne; men han ville inte fråga efter Elsa Andersson; ty han trodde sig genom en sådan fråga såra den unga flickan, hvilken emellertid stannade och såg efter honom.

— Kanske detta är »Påfogeln», tänkte han då och vände sig om, samt frågade artigt:

— Ursäkta; är det bekant, om någon fröken Elsa Andersson bor här i huset?

— »Påfogeln»? Ja, det vill jag lofva, svarade flickan med ett tonfall och en råbarkad stämma, som bjert bröt af mot den eleganta drägt, i hvilken hon var klädd.

»Påfogeln», ja, så var det, stammade gubben förlägen. Så var det.

Hon bor två trappor upp. Men kan inte farbror komma in till mig i stället, jag bor bara en trappa upp. Kom farbror lille!

Och hon sprang fram samt tog gubben under armen och ville föra honom uppför trappan.

— Farbror? mumlade gubben förtretad. Hin är farbror åt dig och inte jag!

Högt sade han:

— Nej, nej! Jag har ett särskildt ärende till Elsa Andersson.

— Förstår väl det, förstår väl det, farbror lille, utropade flickan; — men det ärendet går lika bra att uträtta hos mig. Kom nu farbror lille!

— Nej, släpp mig. Jag är inte stadd i sådana ärenden, som ni tycks tro, släpp mig då för sju tusan!

— Gamle tvärvigg! sade flickan och slängde ifrån sig gubbens arm.

Svärjande för sig sjelf gick nu aktuarien uppför de två trapporna och stannade i förstugan två trappor upp framför en dörr, innanför hvilken han hörde sjungas af en qvinnostämma:

Om en äkta man på aftonqvisten,
Ojojoj, ojojoj oj, oj!
Ämnar sig från gnabbet och från tvisten
Till Nobis för att der
Glömma sorger och besvär,
Väntas han vid hemkomsten
Af sparlakanslexor — jo, jo men. —

Det var fyra dörrar i förstugan. Gubben knackade på den dörr som var midt emot den, hvarifrån den skrikiga sången hördes; men fick intet svar och under tiden fortsattes sången:

Och blir han ordinerad till att dricka
Ojojoj, ojojoj, oj, oj,
Marienbader, så att han kan spricka,
Skall han gumman med sig ha
För att blifva vårdad bra,
Och hur roligt då han har
Vid brunnssejouren, stackars karl.

Gubben knackade nu på andra dörren med samma resultat, som på den första, under det att sången fortsattes:

Men röker herrn, se'n frun satt upp gardiner
Ojojoj, ojojoj, oj, oj,
Får han tvära ord och sura miner,
Ingenstans han vara får,
Öfver allt, hvarthän han går,
Är det alltid något som
Unga frun ej tycker om.

Finns det då ingen mer än den der skrikhalsen inne här i huset, puttrade aktuarien och knackade på den tredje dörren.

Hvem är det? ropade en grof basröst inifrån.

Aktuarien svarade intet, utan tog i stället i dörrvredet. Men dörren var stängd.

Då vreds en nyckel om på inre sidan af dörren, hvilken hastigt slängdes upp af en halfklädd, smutsig karl med ovårdadt hår och skägg, hvilken utropade:

— Hvad i sju skock millioner är det för en d—l, som inte har mål i mun! Hvad vill herrn?

Bor fröken Elsa Andersson här? frågade aktuarien.

— Nej, hon bor derinne! Hör ni inte, hur »Påfogeln», sjunger.

Han slog igen dörren.

Gubben gick då till fjerde dörren, hvarifrån hördes:

Men vill hon pengar ha af söta pappa,
Ojojoj, ojojoj, oj, oj,
Till en hatt, sjal eller kappa,
Då må tro, att hon är rar,
Smeker, kysser, klappar om sin karl,
Till dess gubben med sig ger
Och frågar, om hon vill ha mer.

Det var inte utan, att aktuarien drog sig litet för att knacka på dörren, men hur det var så tog han mod till sig och knackade, då den sjungande gjorde ett uppehåll.

— Stig i-i-in!!! ropade en röst inifrån med särskild tonvigt på det sista ordet.

Aktuarien öppnade dörren och steg in i ett stort och ljust rum med till hälften nedrullade rullgardiner, samt fick der se en syn, som han minst af allt väntat sig.

Rummet var väl möbleradt. Ett stort divanbord stod midt på golfvet lastadt med album och böcker bundna med vackra band, hvarjemte midt på bordet stod en stor fotogenlampa. Till höger på pelarn mellan de två fönstren stod en toilettbyrå, hvars spegel var draperad med hvita gardiner och framför spegeln på sjelfva byrån funnos pudervippor, sminkburkar, touchpenslar m. m. I fonden i en alkov stod en utsökt fin engelsk jernsäng bäddad till liggning, men öfverhöljd med ett genombrutet spetstäcke. Vidare fanns i rummet en marmorlavoire stoppade stolar och en schäslong, en broderad klädhängare, hvarpå bland annat aktuarien observerade den eleganta hatten med stora plymen, som förskaffat dess egarinna binamnet »Påfogeln».

»Påfogeln» var sjelf inne.

Iklädd en fantastisk blå drägt, som lemnade större delen af bröstet bart och ej räckte längre än till knävecken, låg hon i en sjelfsvåldig ställning med det ena benet kastadt öfver det andra och med en rykande cigarr mellan sina små ringprydda fingrar.

— Välkommen, lilla farbror, utropade hon och viftade med det öfverkastade benet, samt drog ett bloss på cigarren, när aktuarien kom in. Men hon reste sig inte upp och aktuarien blef stående handfallen vid dörren.

Regla dörren, farbror lilla, sade hon och sitt ned.

Aktuarien lydde mekaniskt så till vida, att han reg-

lade dörren; men han kom sig inte för att slå sig ned, utan sade nästan stammande:

— Är det fröken Elsa Andersson?

— Det stämmer, farbror lilla! utropade hetären och sprang upp, samt ryckte hatten från gubben och slet af honom hans öfverrock, hvarefter hon slog sina armar om

»En krona för ett dussin skjortor?»
»Ja, det betalas inte mer i sömmarlön!»

hans hals och tryckte sina tobaksdoftande läppar mot hans.

— Fy, för sjutusan! sade gubben halfhögt och strök sig med aviga handen om munnen, ett tempo, som »Påfogeln» alls inte låtsade märka; ty hon slog nu sina armar om gubbens midja och svängde om med honom.

— Kom nu, farbror lille, så få vi språkas vid, inföll hon.

— Ja, svarade aktuarien, som nu fick mål i mun, det är just derför, jag kommit hit.

— Lille farbror! sade hon smekande och förde honom fram till schäslongen, der hon tvingade honom att sätta sig, hvarefter, innan aktuarien kunde hindra det, hon sjelf tog plats på hans ena knä.

— Hvad sjutusan skulle jag här att göra? mumlade aktuarien. Jag var ett nöt, som inte tog Segerlind med mig hit.

— »Helle noppandes» då, en så liten finrakad haka farbror har, sade kurtisanen och nöp honom i hakan, till dess att han tog den hennes hand, då han på samma gång sade:

— Jag är hitkommen för allvarliga saker och inte för skämt.

— Hvem sjutton bryr sig om allvar! utropade »Påfogeln».

— Såå! I sådant fall skall jag be, att genast få gifva mig af härifrån.

— Visst inte! Tro inte, att jag släpper ifrån mig en så här liten sötnos till farbror, som kommer upp på blanka förmiddagen, då annars en flicka får vara ensam och allena. Visst inte! — Hur var det då med de der allvarliga sakerna.

— Jo, ni heter ju Elsa Andersson?

— Det har jag sagdt. Vill farbror ha svart på hvitt på det så kan farbror få se på mitt byråbetyg.

— Nej, nej. — Hvar är ni ifrån?

— Jag? Från Sköfde farbror lilla?

— Från Sköfde?

— Ja!

— Är ni född der?

— Ja! Men det kan jag inte visa svart på hvitt på, ty vi stackars flickor få inte ha våra prestbetyg; dem har polisen om hand.

— Jag bryr mig inte om ert prestbetyg. Ni är alltså född i Sköfde?

— Jaha, och mina föräldrar lefva der ännu.

— En skön dotter! tänkte aktuarien för sig sjelf. Högt sade han:

— Jaså, ja då är ni inte den, jag söker. Då har jag inte mera här att göra.

Han gjorde försök att resa sig upp, men glädjeflickan höll honom qvar sägande:

— Ah, farbror lilla, nu skall farbror inte vara tråkig, gif flickan en hacka och bjud på en flaska champis!

— Champis? eftersade aktuarien. Hvad sju tunnor tusan tänker mamsell — fröken skulle jag säga — på? Skulle jag bjuda på champagne, jag som inte druckit den drycken på flera år!

— Det behöfver farbror inte göra nu heller. Vi taga en halfbutelj. Jag skall dricka ur den ensam. Fram med en tia gubbe till champisen och en femma till mig!

— Hvasa?

— Ja, se så, knussla inte! Plånboken sväller så stor der i bröstfickan. Fram med schaber!

— Tio riksdaler för en halfbutelj champagne! Nej, så ta mig sju tusan det blir af! utropade aktuarien och gjorde en ansträngande rörelse, så att han blef af med den vackra bördan i sitt knä, hvarefter han reste sig upp med ovanlig vighet och skyndade fram till klädhängaren för att taga ned sin rock.

— Hvad nu, gamle smulgråt! utropade nu hetären, hvilken i ett ögonblick förvandlades till mägära. Hvad nu, gamle smulgråt! Ro hit med en femma då!

— Jag är inte skyldig er något, svarade aktuarien.

Då rusade flickan mot honom och skrek:

— Ut! Ut! härifrån fördömde snålvarg!

Och innan gubben hade fått öfverrocken på sig, fann hann sig utknuffad i förstugan, hatten fick han på skulten och käppen hade han qvar inne i rummet; men han ville inte vända om, utan skyndade så fort som möjligt med ytterrocken under armen till trappan för att komma utför densamma på benen och ej blifva knuffad ner.

Flickan hade emellertid åter gått in till sig; men aktuarien hade inte hunnit längre än i halfva trappan, förrän hon åter öppnade dörren och kastade ned aktuariens käpp efter honom, utropande:

— Här är din käpp, eländiga stackare och litet att svalka dig med!

I detsamma forsade det öfver aktuariens hufvud och han kände sig öfversköljd af en från och stinkande vätska.

Hvad i sju tunnor tusan, är detta för svinaktigheter!

utropade aktuarien och for efter sin käpp, hvilken med stort dån hoppade från det ena trappsteget efter det andra och slutligen slog i en dörr med en väldig skräll.

Dörren rycktes upp och en qvinnostämma frågade:

— Hvad är det för helvetes väsen! Fyllbultar! lade hon för säkerheten till.

— Men i det samma började hon skratta af hjertans lust.

Qvinnan i dörren var samma flicka, som aktuarien mött, när han gick upp till »Påfogeln».

— Ha, ha, ha! skrattade hon af hjertans lust. Hur farbror ser ut! Ha, ha, ha! Hvad skulle farbror uppe hos »Påfogeln» att göra. Ha, ha, ha! Det var just rätt åt farbror! Ha, ha, ha!

— Gif den der snålvargen en dusch, Emma! ropade »Påfogeln» uppifrån.

— Det tycker jag, att du redan gjort med besked! Ha, ha, ha, svarade flickan och skrattade, så att det gaf eko i förstugan.

— Hjelp mig, mitt barn, hjelp mig, du skall få hederligt betaldt, pustade aktuarien.

— Ja, farbror lilla, får jag bara bra betaldt, så nog skall jag hjelpa farbror. Åh, hvad farbror ser löjlig ut! Ha, ha, ha!

Och hon förde in den stackars gubben i sitt rum, hvilket var nästan lika väl möbleradt som »Påfogelns», hvarjemte flickan var likadant klädd, men hade en röd drägt, då deremot »Påfogelns» var blå.

— Du skall få bra betaldt, min flicka, om du hjelper mig, försäkrade gubben ännu en gång. Fy sju tunnor tusan, hvad jag är våt.

Ställ sig på kakelugnsstenarna, farbror lilla, förordnade Emma. Farbror får lof att ta af sig rubb och stubb.

— Skall jag kläda af mig?

— Ja, kläderna får lof att torka och rocken skall jag skicka ned till skräddaren här midt emot och låta pressa upp. — Farbror får lägga sig i min säng. Vi skola göra eld och torka kläderna. Ha, ha, ha, så lustigt!

— Det är så tusan heller! puttrade gubben och sökte hindra flickan att kläda af sig.

— Ja, det hjelper inte, farbror lilla! Jag släpper inte

ut farbror så här våt. Tjugufem kronor skall jag ha och dem får farbror betala i förskott. Men nog skall farbror komma torr härifrån alltid.

— Se här äro tjugufem kronor.

— Tack!

— Men inte kan jag klåda af mig alltsammans heller?

— Se så, bråka inte, utan gör som jag säger. Farbror får ligga i min säng. Der hafva både grefvar och baroner legat, må farbror tro. Jag skall breda på farbror filten, så att farbror inte förkyler sig, medan skjortan torkar och så skall jag slå upp en half porter och bjuda på — se det kan jag göra, när jag fått tjugufem kronor — så att farbror håller sig varm.

— Men — — —

— Se så! Inte resonnera!

Gubben blef helt och hållet afklädd och förd i den eleganta jernsängen i alkoven samt omstoppad. Eld blef uppgjord i kakelugnen och aktuariens kläder, med undantag af rocken, som för pressning sändes till skräddaren, hängdes till torkning framför elden. Vidare fick gubben ett glas porter i hand och Emma kröp sjelf upp på sängkanten och blef der sittande i en sjelfsvåldig ställning skrattande och pratande af hjertans lust, men ingalunda fräck och stötande.

För sig sjelf tänkte gubben:

Om jag skulle fått höra någon säga i morgse, att jag i dag på middagen skulle ligga i en glädjeflickas säng, så skulle jag, ta mig sju tunnor tusan hafva sagt, att den personen varit galen.

Småningom torkade emellertid kläderna och rocken kom tillbaka från skräddaren pressad och fin, hatten putsade flickan, så att den blef blank och liksom ny; och slutligen förkunnade hon för aktuarien, att han kunde gå upp och klåda sig.

— Se inte på mig, sade han, när han gick upp.

— Ah, prat farbror lilla, jag har sett så många nakna karlar i min dar. En man mer eller mindre betyder ingenting. — Se här är ylletröjan.

Och hon räckte aktuarien det ena plagget efter det andra ocn inom kort var han åter klädd och gick efter

att hafva tackat för hjelpen — och inom sig svurit öfver, att den var för dyr — från sin vackra beskyddarinna.

I förstugan tittade han bäfvande upp till öfre trappan och skyndade ned samt lemnade kort derpå det ödesdigra huset, inom sig svärjande på, att han aldrig mera i sitt lif skulle besöka någon af dessa samhällets olycksbarn, hette de än Elsa Andersson tusen gånger! Åtminstone skulle han aldrig gå ensam.

När han kom hem till sig, var han emellertid ej vid vidare dåligt lynne; men mamsell Beata märkte dock hos honom en viss nervositet.

Man skulle kunna tycka, att den robusta gubben efter dessa händelser, som han på förmiddagen fått upplefva helt naturligt borde hafva varit mycket uppretad; men om man närmare skärskådar saken, så skall man finna, att det var helt naturligt, att aktuarien tog saken mera lugnt. Ty visst är, att gubben Hallman var en bitvarg, som gamla ungkarlar i allmänhet och gamla ogifta tjenstemän i synnerhet pläga blifva. Men han var dock i grund och botten humoristiskt anlagd. Han skrattade godt åt en glad anekdot och pratade gerna vid sin toddy, samt tog lätt intryck af komiska episoder. Detta gjorde han äfven nu och det komiska i saken tog öfverhand öfver förargelsen, alldenstund allt aflopp lyckligt. Det enda, som förargade honom, var, att dagen hade kostat honom tjugufem kronor, hvilket han tyckte vara alldeles för dyrt och derom kan man ej säga mycket.

Mamsell Beata brann af nyfikenhet att få veta, hvad som händt aktuarien och hon begagnade alla sina vanliga knep för att få klarhet deruti. Men denna gång misslyckades hon helt och hållet. Aktuarien var stum som en fisk; men småmyste emellanåt, under det att han med god aptit åt köttbullar och bruna böner — en af hans älsklingsrätter — som mamsell Beata i dag bjöd på till middagen.

* * *

Nästa gång de tre vännerna skulle träffas på Skomakarkällaren, var aktuarien först der och han hade redan hunnit dricka en half toddy då ingeniör Segerlind kom in.

— Jaså, sade han, jag tänkte, att jag skulle vara först på platsen.

— Nej, hvad sjutusan göra ni, som aldrig komma? larmade Hallman.

— Hvad Mörk gör, som inte kommer, det vet jag inte, svarade ingeniören; men hvad mig beträffar så har jag varit ute och gått och promenerat med doktor H. och fått i mig en splitter ny historia:

En gardist var sjuk och gick derför till läkaren, hvilken ansåg, att patienten borde kräkas, hvarför han ordinerade ett kräkpulver och tillsade gardisten, att han skulle återkomma dagen derpå och omtala verkan af medicinen. Gardisten kom dagen derpå, men var ej bättre. Pulvret hade ej gjort verkan, hvarför läkaren skref ett starkare. Ej heller det gjorde verkan. Det vore väl märkvärdigt, om jag ej skall kunna få dig att kräkas, tänkte läkaren och skref ett ännu starkare pulver. När då gardisten den följande dagen återkom frågade läkaren:

— Nå hur verkade det der sista pulvret.

— Jo, gudbevare herr doktorn, svarade gardisten, inte vet jag, hvad det var för goja, som doktorn gaf mig; men hade jag inte fått mig en sup på pulvret, så hade jag ta' mej tusan fått upp det igen!

Denna anekdot omtalade ingeniören medan han ännu hade hatt och öfverrock på sig och just som han slutat inträdde äfven grosshandlar Mörk.

— Så äro vi alla församlade här! sade han och inom kort sutto de tre gubbarne vid sitt bord, med hvar sin »stora, starka och sjudande» toddy framför sig.

Det blef denna afton ganska mycket kannstöpande vid gubbarnas bord. Men det talades mycket tyst. Det var egentligen aktuarien, som talade och accompagnerades af de öfrigas skratt.

TJUGUFÖRSTA KAPITLET.

Kroglif.

Tre lärde män, som ville utgrunda, huru stor den menskliga dårskapen vore, berättas det, höllo sinsemellan ett vad om hvem af dem, som vid nästa utställning kunde ntställa ett föremål, inför hvilket de flesta besökande skulle stanna.

Den förste lärde, en grundlig kännare af qvinnorna, lät utställa ett lager af modeartiklar, och se — hela den qvinliga verlden stannade framför hans utställning.

Den andre, en lika grundlig kännare af det motsatta könet, lät måla en pikant tafla och se — alla män trängde sig dit.

Men den tredje lärde vann dock priset. Ingen enda person på utställningen gick ointresserad förbi hans föremål — det var en *spegel*.

På samma gång som man måste medgifva, att tendensen i denna anekdot är fullkomligt sann, så skulle man tvifvelsutan vilja göra den anmärkningen, att blott den eleganta delen af det manliga könet stannade framför spegeln. Men denna anmärkning faller till föga, då man ett par dagar efter aktuariens äfventyrliga färd till »Påfogeln» fick se en kraftigt bygd arbetsklädd man med stort svart helskägg, en liten illa medfaren hatt på sitt hufvud och en blus, hvarpå märken efter murbruk syntes, under den solbrända kavajen, gick gatan framåt. Denna man tittade nämligen ganska noggrant i hvarje spegel som han gick förbi och speglade sig dessutom uti butiksfönstren. Han stannade visserligen inte, men man märkte dock att han ganska noggrannt observerade sig sjelf och isynnerhet strök

sitt skägg och en och annan ung dam anmärkte, att det mycket väl syntes, att karlen var förtjust i att spegla sig, hvilket hon anmärkte med desto större behag, som hon alltid varit van att höra, att endast qvinnorna dyrkade spegeln.

Den arbetsklädda mannen i fråga hade gått Drottninggatan söderut, vikit af Fredsgatan sneddat öfver Gustaf

Aktuarien öppnade dörren och steg in.

Adolfs torg, passerat Norrbro och begifvit sig till slottet öfver hvars inre borggård han passerat, vidare gått Bollhusgränd fram till Köpmanbrinken och ned till Österlånggatan, hvilken han passerade, kastande en lång blick in på krogen Stjernan, der det emellertid för tillfället var ganska tomt. Han fortsatte vägen fram emot Jerntorget och passerade de midt emot hvarandra liggande näringsställena Freden och Remmaren, fortsatte vägen öfver

Jerntorget och slussen, vek af ned åt Fiskarhamnen och ankom till Stadsgården, der han gick in på en af de derstädes belägna stora krogarne.

På tal om näringsställena Freden och Remmaren vid Österlånggatan, så berättas följande anekdot om den ryktbare skalden Bengt Lidner, hvilken var en lika stor drinkare som stor skald: Lidner kom en dag och passerade från Jerntorget in på Österlånggatan och hade hunnit midt emellan Freden och Remmaren. Han var van att gå in och ta sig en sup, på hvarje källare, som han gick förbi. Men denna dag hade han beslutat att gå förbi de båda ställena, men hur det var så lyckades han dock deruti. När han då kommit några steg framåt, vände han sig segerstolt om och såg på de båda skyltarne. Då sade han: »Det var bra gjort af dig Lidner; det skall du ta' mig fan ha dig en sup för!» Och han vände om och gick in på Freden.

Den dag, hvarom nu är fråga, då den svartskäggige mannen gick in på krogen vid Stadsgården, var en lördags eftermiddag, då krogarna äro lifligt freqventerade isynnerhet derför, att det dessa dagar i allmänhet äro aflöningsperioder för en mängd arbetare, samt äfven derför, att hvilodag följer.

Det var emellertid litet folk på den krog, dit den omtalade mannen styrt sina steg, detta på grund deraf att tiden på dagen ännu ej var så långt framskriden, att arbetena slutat för veckan. Der sutto endast några kolbärare och hamnarbetare och inmundigade en och annan half öl. Den nyinkomne gästen begärde äfven öl och satt en stund der ensam och allena framför sin ölbutelj.

— Här är inte rätta platsen i dag, mumlade han för sig sjelf efter en stund, då han såg, att det rymliga krogrummet förblef i det närmaste tomt. Bäst att sträcka i väg till Kungsholmen!

Och han steg upp och lemnade krogen samt gick åter öfver slussen samt vidare Stora Nygatan, Riddarhustorget, Vasabron och vek af in på Kungsholmen.

Den inte oansenliga holme i Mälaren, som kallas Kungsholmen, bar detta namn redan år 1672, då denna stadsdels innevånare erhöllo borgerlig frihet och då det föreslagna namnet på denna Stockholms nya vestra förstad,

Carlsholme, af konung Carl den XI förbyttes till Kungsholmen med den anmärkningen: »Eftersom Riddarholmen ligger här vid staden och Drottningholm ett stycke härifrån, hvarför må icke Kungsholmen ligga deremellan?»

Kungsholmen är emellertid sjukhusens och verkstädernas stadsdel. Ytterligheterna söka hvarandra: De tysta sjukhusen och de slamrande verskstäderna med sina ånghvisslor äro sammanförda på samma terräng.

I hörnet af den eleganta Schelegatan och den mera anspråkslösa Kungsholmsgatan ligger ett spritutminuteringsställe eller med andra ord: en krog, hvilken sannerligen är en affär, som bär sig. Der samlas, isynnerhet om lördagsaftnarna arbetare från Bolinders gjuteri, Separator, Carlsviks och Inedals med flere fabriker och, för att tala figurligt, blöta sina veckopenningar i sprit.

Det var till denna krog, som den svartskäggige mannen styrde sin kosa.

Det myllrade af folk inne i krogrummet, när han kom dit; och utanför ingången stodo klungor af sotiga och mörka skepnader, hvilka högljudt och under stora gester samspråkade med hvarandra.

När mannen i fråga kom in på krogen, fann han i ett hörn fem personer, hvilka syntes hafva fått mest fludium af alla kunderna, alldenstund de voro mest högljudda. Till denna grupp gick han fram och sade högt:

— Tjenis pojkar!

De fem arbetarna sågo upp och en af dem ragglade ett par steg framåt och slog sin sotiga näfve på den nykomnes axel, sägande:

— Hva' ä de för en d—l?

Och de öfriga upprepade samma fråga.

I stället för att svara på denna fråga, sade mannen:

— Ha'n i brännvin i glasen, pojkar?

— Angår det dig det?

— Visserligen inte.

— Nå hvad gormar du för då?

— Håll mun! Jag ville bestå ett lag; men det skall väl håken göra åt er, jag går till en annan marknad.

— Hvad i h—e labbrar du för något! Begriper du dej inte på skämt, sa' käringen, vred nacken af tuppen

Tag hit ditt lag du, om du har mynt på fickan och har du det inte, så drag åt häcklefjäll!

— Mynt på fickan! Tjo pojkar! Kanske jag har lika mycket som ni fem tillsammans!

Vid detta oförsigtiga utrop studsade de fem halfdruckna karlarna och flere kringstående lyssnade.

— Fem supar! kommenderade den svartskäggige mannen och slog näfven i disken.

— Åhjo! Lef lagom! Pengar först! svarade krogpigan.

— Räcker den där? frågade han och lade fram en dansk tiokronesedel på disken, samt fick tillbaka derpå, hvarefter suparne islogos och förtärdes under mycket bråk och bång och glädje.

— Ett lag till! sade en af karlarna.

— Nej, svarade den okände, jag tager blott en sup. Sedan går jag hem det är min vana, hustru och barn skola hafva litet också!

— Nej, hör på den då! ropade flera röster.

— Hur f—n kan man gå hem, när silfverpenningarna skramla i byxfickan! skrek en grof basröst och en karl nära den okände skramlade med penningar.

— Vexla dig till en sedel svarade den svartskäggige.

— Ha, ha, ha! Vexla mig till en sedel!

— Ja, en tiokrona räcker alltid längre än tio silfverkrischor!

— Det har du fördöme mig rätt i! Det är sättet att spara! Har du en tia, skall du få tio ettor, jag har ändå två qvar att supa på.

— Se här!

Den svartskäggige räckte fram en annan dansk tiokronsedel och fick tio tillbaka.

— Det skall du ta mig f—n ha en sup på!

— Nå för en gång, så får jag väl ta två supar då.

— Hör du! Du ville inte supa, när jag bjöd! skrek en af de fem karlarne, som den obekante först varit i lag med.

— Detta är ett undantag, svarade den svartskäggige.

— Förb—e öfversittare! skrek karlen som ansåg sig vara förorättad och slog till med knutna näfven i afsigt att träffa den obekante. — Men denne vek skickligt un-

dan och slaget träffade en annan karl hvilken ragglade baklänges och knuffade till ett par kunder, hvilka just höllo på att svälja sina supar, som nu kommo i vrångstruparne.

Detta var signalen till ett allmänt krakel. Svordomar och knytnäfsslag aflöste hvarandra, bord och stolar kastades huller om buller, glas krossades, brännvin och öl strömmade utefter det med granris beströdda golfvet, på hvilket rusiga slagskämpar misshandlade hvarandra tilldess att de utanför posterade polismännen inträdde och efter någon möda återställde freden.

Det blef då fråga om roten och upphofvet till detta slagsmål, hvilket lyckligtvis aflopp, utan att någon af kämparne skadades till lif och lem, ehuru litet hvar fått skråmor och blåa ögon, hvarjemte en extra uttaxering af kundernas veckolöner måste ske för att betäcka kostnaden för sönderslagna buteljer och glas, stolar och bord. — Men upphofvet till slagsmålet, den svartskäggige, obekante mannen, stod ej att finna. Han hade tydligen under oväsendet satt sin person i säkerhet.

Sorgligt är det i sanning, att besöka krogen är så inrotad hos en stor del arbetare, att de icke kunna frigöra sig derifrån. Ofta nog händer det att mången gör af med hela sin veckolön på några få timmar antingen genom att nedlägga allt i brännvin eller ock en del af lönen dertill och resten till plikt för fylleri, under det att hans hustru och barn få både svälta och frysa, emedan husfadern ej lemnar något till hushållet.

Som hastigast vilja vi titta in i en drinkares hem denna lördagsafton, hvarom nu är fråga.

Vi begifva oss till ett lågt hus i Kungsholmens utkant.

En ung gosse stod på vedbacken utanför stugan — der fanns verkligen en vedbacke enligt gammal, nu till det mesta till och med i stadens utkanter borttagen sed — sysselsatt med att hugga ved. Den stora yxan syntes honom alldeles för tung. Då och då stannade han funder-

sam, men snart högg han åter i den granknosing, som han skulle klyfva åt sin mor.

Inifrån byggnaden hördes alltsom oftast ett barns otåliga skrik och en qvinnorösts entoniga sömngifvande sång. En liten flicka ilade beskäftigt emellan stugan och vedbacken. Hon forslade in det sparsamma bränsle, som brodern klöf.

— Hör du Sven! sade hon på en af dessa färder och plockade några stickor i förklädet. Hvad far dröjer länge.

— Han är väl på krogen, kan du tänka svarade han i en tvär ton, liksom om ämnet icke behagat honom.

Flickan teg ett par minuter. Derefter sade hon.

— Mor är rädd du Sven!

— För hvad då, Märtha? frågade han och lät yxan sitta fast i huggknubben.

— För att far skall vara full, när han kommer hem och för att han skall hafva förstört alla sina penningar. — Du skall aldrig supa dig full, när du blir stor, slutade hon och blickade honom trohjertadt i ögonen.

Sven såg på sin lilla syster, rätade derefter ut sig och sade i stolt ton:

— Hvad de qvinfolken kunna hitta på för galenskaper. Liksom en stor karl kunde vara utan brännvin! Då skulle man riktigt göra narr af honom!

Den lille »karlaktige», af sin omgifnings tankar genomträngde pysen spottade föraktligt på yxskaftet och började åter arbeta. Märtha suckade och bar in sitt vedfång.

Snart hade gossen intet mer att hugga, hvarför han kastade yxan på ryggen och gick in i stugan.

Hans föräldrahem var fattigt, det syntes på allt.

Modern pysslade i spiseln med att koka rågmjölsgröt, den vanliga födan tillika med groft bröd, hon hade att bjuda de sina på.

Oupphörligt visade hennes bekymmersamma blick ut genom de solbrända fönsterrutorna, oroligt spejande utåt gatan.

Hvad var orsaken?

Ack, det gamla, vanliga, på så många ställen återfunna förhållandet:

Husfadern var ännu inte hemma, ehuru det var ganska sent och det var ovisst, hvar han var och i hvilket tillstånd han befann sig.

Fadrens frånvaro nedtryckte sinnena. Alla, till och med Sven väntade ängsligt något fruktadt ohehagligt.

Allt efter som aftonen blef mörkare, blef vissheten om störd frid större derinne.

Många svenska qvinnor kunna förtälja, hvad dylik visshet innebar. De förstå, hvarför hustrun i det fattiga hemmet darrade, hvarför barnen gingo tysta och sorgsna kring i rummet.

Slutligen afbröts tystnaden af en skroflig sång, hvilken obarmhertigt trängde in i stugan. Hustrun ryckte till och barnen började gråta tyst.

— Nu kommmer far! Herre Jesus hjelp! kom det omedvetet skärande öfver hustruns bleka läppar. Hon sprang ut i förstugan, färdig att vid första slaget på dörren draga ifrån träbommen, som var pålagd. Det var hög tid. Snart dunkade i strängt arbete hårdnade knogar på dörren och en grof röst röt:

— Så öppna då, käring!

Bommen drogs ifrån, dörren for upp, en groft byggd karl, bärande i ena bakfickan en fylld literbutelj, tumlade in och en otäck stank af finkel fyllde rummet.

Vid bullret vaknade den lilla i vaggan och började gråta. Fadern röt och hustrun sökte ängsligt lugna barnet.

Vi draga tystnadens slöja öfver det hela. Det är oss motbjudande att skildra huru hustrun ängsligt förnekande sin värdighet af qvinna och menniska tåligt fördrog den rusiges alla glåpord, och med en undergifvenhet erinrande om slafvinnans mottog hans smekningar likaväl som hans råa skällsord och misshandlingar och villigt gjorde honom till viljes i allt. Sveriges qvinnor skola länge ännu dela denna hustrus öde. Så länge ungmön tanklöst uppmuntrar ynglingens begär efter spritdrycker, så länge qvinnorna låta sig hållas nere i osjelfständighetens och konventionalismens slafveri, skola dylika qvinnoöden inte vara sällsynta.

Mannen satt vid bordsändan. Literbuteljen, som han haft med sig hem och ett glas stod framför honom. Han fyllde detta senare och bjöd hustrun att dricka. Fastän lifligt förbannande spritdryckerna vågade hon inte neka, utan tömde glaset i botten.

Ett nytt glas fylldes.

— Der har du Sven, sade fadren.

Sven svarade ej. Vid nya uppmaningar nekade han envist. Då började fadern att gyckla med honom, kalla honom käring och förutspådde, att han aldrig skulle bli karl. Harmen brann på den unge gossens kinder, men han teg och bet sig i läpparna. Märthas blickar bevakade honom ängsligt. Det var en upprörande scen egnad att uppskaka menniskovännens innersta — en fader frestande sitt barn.

Ruset blef slutligen mannen öfvermägtigt. Hans hufvud sjönk ned mot högra armen, den venstra hvilade lätt mot knäet, mössan låg på golfvet bredvid brännvinsbuteljen, som slagits i golfvet och krossats och ljudliga snarkningar tillkännagåfvo, att sömnen var djup.

Hustrun satt vid vaggan, en bild af outsäglig smärta. Bredvid henne stod Sven sluten och tankfull. Märtha hade tagit plats på den nu kalla spiselhällen, der hon grät tyst. Öfver denna sorgliga tafla spred en i en flaskhals nedsatt ljusbit sitt flämtande sken.

Hvilken sorglig lördagsqväll.

Bränvinet var allt, hvad mannen hade haft med sig hem. Alla hans penningar voro förstörda. Ingen mat fanns i huset. På söndagsmorgonen måste kredit begäras i ett magasin och på måndagen hamnade hustruns helgdagsklädning på pantläneinrättningen, på det att ej hela familjen skulle dö af svält.

Veckans arbete, som annars kunnat skänka familjen frid och glädje var förspilldt och Herrans sabbath hedrades med förbannelser i stället för med böner.

Det är berättadt, att den svartskäggige, okände mannen försvunnit från krogen vid Kungsholmsgatan under slagsmålet derstädes.

Vi vilja nämna, att han hela aftonen gick från den ena krogen till den andra och på nästan hvarje ställe bjöd han på bränvin och vexlade vid liqvidens erläggande en dansk tiokronesedel. Som han inte länge uppehöll sig på hvarje ställe, så hann han att vexla ganska många sedlar och hans fickor voro tunga af silfverpenningar, när han,

Rusiga slagskämpar misshandlade hvarandre.

sedan krogarna stängts begaf sig upp till Vasastaden och gick in i ett hus vid Karlbergsvägen.

Han gick fem trappor upp och inträdde slutligen i en vindskupa, hvars enda fönster var på det sorgfälligaste täckt, så att ej en ljusstråle skulle kunna tränga ut och sqvallra om, att han upplyste rummet.

Väl inkommen dit, ryckte han det svarta helskägget från sitt ansigte, tvättade sig, aftog sin arbetarekostym och iklädde sig snygga kläder skurna efter nyaste mod.

Läsaren torde i honom igenkänna den man, som förekommit i denna berättelse under namnen August Hederman, Erik Hedström och Severin Holmlund.

När Hedström klädt om sig och flyttat silfverpenningarna i sin eleganta kostym från arbetardrägten, framletade han ur den senare två danska tiokronesedlar.

— Fördömdt, sade han, att jag inte fick alla sedlarna vexlade. Nu äro de här till ingen nytta.

Han förde sedlarna mot ljuset och brände upp dem.

Efter en stund lemnade han åter vindskupan och begaf sig till sitt hem.

Hans älskliga hustru låg, men var vaken, när han kom hem.

— Hvad du dröjt länge gode Erik, sade hon.

— Sof min lilla pulla, svarade han i smekande ton och gick fram samt klappade henne på hennes rika hår.

— Ja, jag somnade så godt, när jag lagt mig i går afton, sade hon; men midt i natten vaknade jag så häftigt. Jag skrek till i sömnen och for högt upp i luften, så att jag vaknade. Jag hade en så otäck dröm.

— Du borde väl hafva vuxit ifrån att tro på drömmar nu.

— Nej Erik, det gör jag aldrig. Usch jag drömde så ohyggligt.

— Kära du, hvad drömde du då?

— Ja, jag tyckte mig se dig springa. Du var iklädd arbetsblus och mollskinnsbyxor. Och ju mera du sprang, desto mera folk såg jag springa efter dig. Slutligen hann man upp dig. Man kastade en snara om din hals och jag tyckte att man hissade upp dig i ett högt träd. Jag sprang fram och skar af repet. Du föll handlöst med en skräll till marken. Men när jag såg efter, så var du försvunnen och i stället låg på platsen, der du fallit en stor hög med blanka enkronor. Nej se så mycket penningar! utropade jag och skulle luta mig ned och taga några kronor. Men då rörde sig penningehögen och ditt hufvud stack upp derur; men det satt på kroppen af en orm, som hväsande slingrade sig fram och krälade bort med alla silfverpenningarna som skallror i stjerten. Då skrek jag till och vaknade förskräckt och sedan har jag inte kunnat sofva.

Bara jag blundat, har den der otäcka synen åter visat sig för mig.

— Så barnsligt kära du, sade Hedström under ett konstladt skratt; men han hade blifvit blek och hans läppar darrade.

— Medgif, att det var en otäck dröm.

— Visst gör jag det. Men inte är det något att fästa sig vid.

— Det är inte bra att drömma om silfverpenningar och om ormar, Erik.

— Prat! Sof nu. Du ser ju, att jag är oskadd hemma.

I detsamma skulle han draga af sina benkläder.

Då rullade några enkronor ur en af fickorna.

Förskräckt skrek hustrun till och reste sig upp i sängen.

— Hvad är det der för tokerier. Du väcker ju upp hela huset, sade Hedström. Sof nu, sof nu. Jag ligger ju redan och behöfver väl hvila efter en ansträngande dag, som emellertid gudskelof varit ganska inkomstbringande.

Och han lade sig och somnade som ett godt barn; men hustrun vakade hela natten. Sömnen flydde henne ihärdigt och obarmhertigt.

* * *

På nästa tisdags morgon lästes i tidningarna följande af polisen gifna

Varning:

Falska danska tiokronesedlar äro i omlopp. Sedlarna äro väl gjorda och synas hafva blifvit utsläppta i rörelsen i ganska stor mängd. En felaktighet i venstra hörnets framsida skiljer dem från de äkta och allmänheten åtvarnas för att mottaga danska sedlar af denna valör utan att underkasta dem noggrann pröfning. Man tror sig vara utprånglaren på spåren.

TJUGUANDRA KAPITLET

I Janne Linds verkstad.

Janne Lind, skomakaren på Timmermansgatan fick allt större och större rörelse. Det välgjorda och redbara arbete, som han levererade sina kunder, blef af dessa prisadt för andra personer, hvilka beslöto att vända sig till honom för att få fotbeklädnader gjorda eller reparerade. Den gamla satsen, att ett redbart arbete försörjer sin man, slog här ej felt.

Emellertid blef följden af den tilltagande rörelsen, att Lind ej hann med allt arbete, som lemnades till honom, utan han måste skaffa sig en gesäll. Dittills hade han redt sig med en verkstadspojke; men denne fick nu mycket sällan vara hemma, utan var på språng hela dagarna ute i staden till mästarens kunder.

Lind kastade in en annons om en skoarbetare, som kunde få kondition och han fick en massa svar och stämde flera af de talande till sig för att tala med dem. Men de behagade honom inte. Han tyckte dem vara för »kaxiga» och pockande och han ville hafva en riktigt ordentlig karl. Efter något sökande tycktes han äfven hafva fått tag i en sådan, hvilken blef antagen, som gesäll hos Lind.

Den nyengagerade arbetaren hette Harald Pettersson, en tretio à tretiofem års man af allvarlig natur och som det visade sig, med håg för arbete och med fallenhet för sitt yrke. Pettersson hade en tid haft sin egna lilla verkstad; men det hade fattats honom penningar att fortsätta dermed, hvarför han sökte plats och erhöll en god sådan hos Lind, hvilken blef mycket nöjd med sitt val af

biträde, liksom äfven gesällen blef nöjd med sin mästare.

En dag öppnades dörren till Linds verkstad och Elg och Elna trädde in i rummet. Lind blef både glad och förlägen, glad emedan han alltid gerna såg Elna, för hviiken hans hjerta brann med oförminskad låga och förlägen, derför att han satt der med uppkaflade ärmar och grönt förkläde för sig, samt var svart om händerna som en sotare.

Men uniformen pryder alltid sin man och hvarken fru Elg eller Elna fann något underligt eller anstötligt uti att se honom i denna drägt. Sjelf lugnade han sig äfven efter ett ögonblick och steg upp samt helsade artigt, bedjande om ursäkt för att han inte kunde räcka fram sin hand till helsning, samt frågade om orsaken till det lika ovanliga som kärkomna besöket.

Derpå gafs svar, att Elsa skulle hafva ett par nya skor.

Hur klappade inte Janne Linds hjerta, när han några minuter derefter låg på knä framför sin barndomsbrud och höll hennes lilla fot i sina händer för att taga mått! Han skulle hafva velat kyssa den lilla foten och han, som annars var så färm vid måttagning sölade nu dermed ovanligt länge.

Emellertid slutade han omsider och trädde med egna händer den gamla skon på Elnas fot, samt snörde sjelf hop banden och knöt dem i en sirlig rosett

— Jaså. herr Lind har skaffat sig medhjelpare, ser jag, sade Elna, sedan skon väl var på foten. Detta sade hon egentligen för att hafva något att säga.

— Jo, svarade han, jag hinner inte ensam fournera mina kunder och derför har Petterssom lofvat hjelpa mig.

— Jo, jo, sade fru Elg. Det går framåt. Verkstaden ökas. Snart blir det väl äfven att öka våningen och bereda plats åt en liten fru också

Det gick som ett svärd igenom skomakarens hjerta, när den goda gumman helt skämtsamt yttrade dessa ord och han blef blek om kinderna, samt svarade under det han bjöd till att le:

— Det dröjer nog!

— Kanske herr Lind först vill ha eget hus! inföll Elna skrattande.

— Ja, svarade han. För sig sjelf tillade han:

— Det huset blir tolf fot under jorden på Nya kyrkogården.

— Ser man på, utropade Elna gladt och ej hafvande en tanke på, att hon med hvarje ord i detta ämne sårade sin forne lekkamrat, ser man på! Herr Lind vill att hans blifvande hustru skall bo som en grefvinna.

— Det vill jag! svarade Lind frankt. Men om viljan är god, så svarar inte förmågan deremot; och det betyder för resten ingenting för den, som är dömd att lefva och dö som ungkarl.

— Prat!

— Jo, jo, så är det! Den, som är slagen till en slant, blir aldrig en skilling!

Och han skrattade högt vid dessa ord; men en sträng iakttagare skulle mycket väl hafva kunnat höra, huru det liksom rosslade i hans bröst under detta skratt, hvilket var i hög grad onaturligt; ty hjertat blödde, fastän läpparna logo.

— När blifva skorna färdiga? frågade Elna för att byta om ämne.

— Om några dagar. Är det mycket brådtom med dem.

— Åhja!

— Godt! Jag skall genast taga itu med dem!

— Tack! Tack!

De båda fruntimren lemnade verkstaden hvars dörr Lind artigt stängde efter dem.

Lind hade hållit på att förfärdiga ett par nya skor, när Elna kommit in i verkstaden för att taga mått. Men nu lemnade han dessa halffärdiga skor till gesällen sägande:

Pettersson får fortsätta med det här arbetet. Jag får lof att genast taga itu med den nya beställningen, som det var mycket brådtom med.

— Jaha, mästarn, svarade gesällen, samt tillade: En rasande vacker tös, det der unga fruntimret, som nyss var här inne. Det var riktigt konfekt, som man brukar säga.

— Jaa, svarade Lind likgiltigt, hon ser inte illa ut. Nu får Petterson reda sig ensam en stund, fortsatte han, jag är tvungen att gå ut i staden. Skulle någon komma och vilja tala med mig, så säg, att jag träffas i eftermiddag. Komma några kunder med beställningar, så tag emot dem; men tag inte för kort tid för arbetets verkställande och tag för all del måttet väl, så att det ej blir några klagomål.

— Skall ske mästarn!

Lind lemnade verkstaden och gick in till sig, der han utbytte sin arbetsdrägt mot snyggare kläder. Och så bar det ut i staden och till Stockholms förnämsta läderhandel, der han tillhandlade sig de yppersta varor för Elsas skor. Han prutade inte denna gång, utan fordrade endast, att han skulle få de bästa materiel, som funnos; ty han hade beslutat, att Elsas skor skulle blifva ett mästerstycke, såväl hvad som angick utseende som soliditet.

* * *

En stund, sedan Lind hade lemnat verkstaden, öppnades dörren till densamma och två halfsnygga manliga personer trädde in.

— God dag på dig Pettersson! utropade den ene ganska högt. Vi sågo din mästare ute och derför passade vi på och gingo hit för att språka litet med dig.

— God dag Ekholm! svarade gesällen och såg upp från sitt arbete.

Ekholm och Pettersson hade för flere år sedan varit kamrater på en skomakareverkstad.

— Har du intet arbete, eftersom du kan vara ute vid denna tid på en söckendag? fortsatte Pettersson.

— Arbete? Jo det har jag och det så att det passar ändå! Har du något öl, så att man kan läska strupen, medan man pratar.

— Öl? Nej, det har jag inte.

— Hit med en pluring, så skall jag springa efter tre halfva!

— Nej, mästarn har förbjudit mig att föra in öl och brännvin i verkstaden.

— Mästarn! Hvad i hundra gubbar bryr man sig om mästarn nu i dessa tider! Mästarna hafva spelat ut sina roller! Det är nu arbetarnas tur att skrifva lagar! Vi hafva varit förtryckta länge nog! Vi skola resa oss ur vår förnedring! Några mästare skola inte mera finnas!

— Hvad säger du, skall det inte längre finnas några mästare? utropade Pettersson och ref sig i hufvudet.

— Nej du! Hädanefter är hvar och en sin egen mästare och de forna mästarna äro blott våra kassörer, förstår du.

— Det var då underligt det der, invände Pettersson och slog en pligg i sulan på den sko, som han hade framför sig.

— Inte så underligt, herr Pettersson, inföll nu den andra personen, hvilken Ekholm presenterade för Pettersson som herr Pliggberg, ordförande i skoarbetarnas fackförening.

— Inte så underligt, herr Pettersson, sade Pliggberg, inte så underligt, som det i första ögonblicket synes, blott man tänker sig in i saken. Det är tvärt om mycket enkelt, ja mycket enkelt, helt naturligt.

— Ja, det är det, bedyrade Ekholm.

— Min bäste herr Pettersson, sade Pliggberg och slog sig ned på en träfot, det har varit en gammal slentrian, att dryga och pösande mästare pockat på, att arbetarna skulle sitta inne och för en usel dagpenning slafva från morgon till qväll, under det att mästarne sjelfva hafva spelat herrar och i verkligheten varit tyranniska förtryckare. Men den tiden är slut. En skomakeriarbetare är menniska han, som alla andra och har sina rättigheter. Dessa rättigheter hafva på det omsorgsfullaste hållits dolda för honom och han har tjenat som ett osjäligt djur åt den mästare i hvars verkstad han arbetat. — Men nu, herr Pettersson, nu är verlden allt för upplyst för att »tolanera» (han menade tolerera) ett sådant förhållande. En skoarbetare är inte född till djur, utan till menniska! Inte sannt! — Jo, det är det, det kan ingen neka till. — Det hafva vi äfven kommit till visshet om och dermed har mästarnas gyllne tid försvunnit. — En mästare skall inte ängre få handskas med sina arbetare, hur han vill. Nu

är det arbetarna, som skola befalla. Beslut fattas i fackföreningen och dessa beslut sättas i verkställighet. Vilja ej mästarna gå in på dem, välan! Då lägges arbetet ned på deras verkstäder och först när de gått in på fackföreningens fordringar, upptages arbetet igen. Till exempel: Fackföreningen beslutar, att arbetaren skall hafva 10 kronor i arbetslön för ett par stöflar. Mästarne gå ej in

Ingeniör Severin Holmlunds bref lästes upp för alla gästerna och blef föremål för allehanda utläggningar.

derpå.' Arbetet lägges ned och mästarna måste bevilja den begärda lönen eller och gå förlorade! Det är ju så enkelt!

Men Pettersson tycktes inte vara rätt nöjd med den der förklaringen, hvarför han sade:

— Tio kronor i arbetslön för ett par stöflar, det gå mästarna inte ut med att betala, då de måste sälja skodonen så billigt, som nu är fallet.

— Hvad angår det oss. Fackföreningen har fattat beslut och det måste verkställas.

— Jag vet inte det, svarade Pettersson menlöst; jag arbetar gerna för billigare pris och har jemt arbete, än jag pockar mig till en högre lön för någon tid och sedan får gå utan arbete.

— Utan arbete! Hvad gör det! Det finns strejkkassor! Ingen fara är det, för att man skall behöfva gå och svälta. Nej herr Pettersson, vi lefva nu i en ny tid och herr Pettersson skall göra sig tillgodo den nya tidens förmåner. — Herr Pettersson har hustru och barn?

— Ja det har jag.

— Tänk på dem! Tänk på dem, herr Pettersson!

— Det behöfver inte herr Pliggberg uppmana mig till; ty nog tänker jag på dem alltid.

— Herr Pettersson tror sig göra det, men gör det inte i verkligheten.

— Det vore tusan.

— Herr Pettersson släpar bort sin dag i en annans tjenst för en lumpen dagspenning; men tänker inte på, att herr Pettersson skulle kunna förtjena dubbelt så mycket i veckan och således kunna försörja sin familj dubbelt så väl, ja, till och med kunna lägga af en styfver åt dem.

— Hur skulle det gå till?

— Jo, helt enkelt genom att gå in i fackföreningen och göra ett med sina kamrater emot de tyranniska mästarna.

— Jag har ingen orsak dertill. Jag skall säga herr Pliggberg, att jag har sjelf haft min egen verkstad och jag vet af egen erfarenhet, huru mycket bekymmer en mästare kan hafva för att dra sig fram och ordentligt betala sina arbetare. Detta känner jag. Och när jag nu arbetar hos en ordentlig mästare, så skulle jag på intet vis vilja skada honom.

— Skada honom? utropade Pliggberg. Här är det inte fråga om att skada honom, utan endast att lära honom veta hut!

Detta argument beledsagades af ett öfvertygande knytnäfsslag i bänken.

— Det behöfver jag inte göra, sade Pettersson allvarligt. Herr Lind är en ärans man och jag tjenar honom, så länge han vill behålla mig.

— Du är en åsna Pettersson! utropade nu Ekholm.

— Får väl gå för det då, svarade den tilltalade lungt.

— Herr Pettersson vill således inte göra ett med sina kamrater? frågade Pliggberg.

— Inte då det är fråga om att göra skada svarade han.

— Herr Pettersson har ett skeft begrepp om saken, det är hela förhållandet! utropade Pliggberg. Men herr Pettersson skall få klar insigt deri med eller mot sin vilja. Läs Socialdemokraten, herr Pettersson. Hör Branting tala! Hör Palm tala! — Herr Pettersson skall blifva omvänd! Och om herr Pettersson äfven mot förmodan skulle tredskas, så skall herr Pettersson dock tvingas till strejk, när fackföreningen beslutat sådan. Barn måste uppfostras och herr Pettersson är ett barn i detta fall. Adjö herr Pettersson!

Pettersson drog en suck af lättnad, när de voro borta.

* * *

Dagen derpå kommo Pliggberg och Ekholm tillbaka till Linds verkstad. Men denna gång kommo de inte för att tala vid gesällen utan vid mästaren sjelf.

Pliggberg presenterade sig och lemnade Lind ett papper, hvarpå många paragrafer funnos, alla utgående på samma sak, nämligen att skoarbetarnas löner skulle betydligt höjas och arbetstiden minskas och att om dessa fordringar ej beviljades, skulle strejk utbryta.

Lind genomögnade papperet och när han slutat läsningen deraf, vände han sig till sin gesäll, sägande:

— Blir Pettersson öfveranströngd i min tjenst?

Ekholm och Pliggberg gjorde tecken åt honom, att han skulle svara ja. Men han brydde sig inte om dessa tecken, utan svarade helt kort:

— Nej mästare?

— Är Pettersson missbelåten med den aflöning, som jag ger? fortsatte Lind.

Åter upprepades det der teckenspråket af Ekholm och Pliggberg.

— Nej, mästare! svarade Pettersson åter.

— Der hören I mina herrar, sade Lind till de besökande. Detta dokument har således ingen betydelse för mig. Dessutom vill jag säga, att frågorna om arbetslön och arbetstid äro saker som min gesäll och jag sinsemellan kunna afhandla, utan något yttre inflytande. Ingen, som vill arbeta behöfver i min tjenst svälta; adjö mina herrar.

Han visade med handen mot dörren och de besökande lemnade verkstaden; men i dörren vände de sig om och knöto händerna mot Pettersson.

— Känner Pettersson de der karlarna? frågade Lind.

— Ja, den ene Ekholm, känner jag; men den andre har jag inte sett förrän i går, då de voro här, medan mästarn var ute och köpte läder.

— Jaså, de voro här i går också?

— Ja! Här höllo de ett hallo så det var hiskligt åt det och pratade, så att jag blef riktigt yr i hufvudet.

— Det är sorgligt, att sådana der uppviglare skola få gå lösa och att en del tidningar underblåsa obefogade strejker och derigenom göra både arbetare och mästare olyckliga. Antagligen blir det väl strejk nu inom vår branche, ty ingen mästare kan gerna gå in på de fordringar, som voro uppställda på det der papperet, som visades mig.

— Må andra strejka, hur mycket de vilja inte skall jag göra det, det kan mästarn lita på, sade Pettersson.

— Det är hederligt och rättskaffens tänkt, svarade Lind; och har Pettersson något att anmärka mot sin plats så säg det öppet till mig; jag vill vara så tillmötesgående som möjligt; men jag kan derför inte betala så mycket, att jag ruinerar mig sjelf, det förstår Pettersson.

— Ja, hvad jag det gör.

— Men om det nu blir strejk, så får väl Pettersson ändå lof att deltaga deri.

— Jag?

— Ja, jag fruktar det. De strejkande pläga hålla vakt utanför verkstäderna, så att ingen arbetare skall komma in dit.

— Jag slår mig väl igenom då!

— Det skall Pettersson inte göra. Men Pettersson har ju verktyg sjelf?

— Ja.

— Nå då kan ju Pettersson ändå arbeta åt mig; men gör det hemma hos sig, så skall jag föra dit arbetet och hemta det derifrån.

— Det skall jag mästare!

— Godt! Det är öfverenskommet då!

TJUGUTREDJE KAPITLET.

Skomakarestrejken.

Strejk bröt ut bland skoarbetarna.

Alla verkstäger stodo tomma på arbetare och mästarna sjelfva måste gripa sig an med att utföra det arbete, som deras gesäller annars skulle göra. På de små verkstäderna gick det någorlunda för sig; men på de stora var det värre och kunderna måste vänta otroligt länge på sina beställningar.

Möter hållas, resolutioner antogos, upprop gjordes i Socialdemokraten om samling till strejkassan, ströskrifter kringspredos och lästes och sinnena uppeldades, sånger i socialdemokratisk ande sjöngos af de strejkande arbetarna och under allt detta knackade skomakaremästarna i sina tomma verkstäder och drogo becktrådar genom de skodon som de kunde hinna med att förfärdiga, allmänheten beklagade strejkrörelsen och de strejkandes hustrur tryckte bekymrade sina barn till sitt bröst och tänkte med fasa på den

snart förestående tiden då — om ej strejken innan dess blifvit nedlagd — de små besparingarne skulle taga slut och strejkkassan skulle rinka ut och då tillfölje deraf familjena skulle blifva bragta till fattigdom och elände. — Det var egentligen endast några få, som jublade och dessa voro strejkledarna, dessa samvetslösa menniskor, som lefde på att anstifta oenighet mellan arbetare och arbetsgifvare och som hade ekonomisk vinst af denna oenighet.

Den socialistiska rörelsen i vårt land har tagit ett vidt omfång och kommer nog ännu vidare utbreda sig, till dess att den förgör sig sjelf genom sin öfverdrift och genom de styrande socialisternas penningsnikenhet, hvilken väl en engång skall afslöjas för folket. Och ve då dessa ledare! Folket skall veta att taga hämd och trampa denna hydra under sina fötter, samt krossa densamma såsom man krossar hufvudet på en giftig orm. Den tid skall komma, då den svenska arbetaren med förakt skall tänka på den period, då han lät sig ledas till lefvebröd just att uppreta folket mot såväl landets styrelser, som mot principalerna. Den tid skall komma då upprorstiftarna skola brännas eller på annat sätt oskadliggöras och af arbetarna sjelfva.

Mycket af socialistliteraturen är skrifvet med lung och reda; enstaka uppsatser till och med omisskännelig talang. Annat deremot är endast afsedt att sätta lidelserna i svallning och att få fram det sämsta inom menniskan.

Hvad skall en lungt tänkande menniska säga om denna godbit ur en skrift, som enligt påskrift bör anskaffas af »hvarje revolutionärt tänkande arbetare» och hvilken skrift nu utkolpoterades bland deltagarne i skoarbetarnas möten. Röjer ni ej hätskhet och lidelsefullhet i hvarje rad?

»För att beröfva folkmassorna deras sunda förnuft,» heter det: denna skrift,» underhållas och aflönas i Europa och Amerika öfver 500,000 prester. — — — I skolorna uppbjudes allt det lilla goda, såsom läsa, skrifva och räkna, skall bli så bristfälligt som möjligt. Deremot slösas mera omsorg på en vansinnig misshandlad af historien, hvilket föranleder allt det uppblåsta dunkel (nationalhat) som

splittrar folken. — — — — Dessutom finnes en talrik skara af literära historieförfalskare och politiska vingelmakare, en tusenfaldigt förgrenad sammanlefnad (!) af parlaments-pratmakare-räfvar. — — — — Den stätliga tukthusapparaten har blifvit koncentrerad i en monarkisk spets. Uti dessa representanter af 'Guds nåde' äro de herskande klasserna förbrytare och laster förkroppsligade. Deras favoritnöje är krig (massmord) och när de stjäla (som de ofta göra) taga de alltid hela länder och hundrade milliontals kronor. — — — — Endast i Europa indraga dessa krönta röfvaranförare genom direkt brandskattning två hundrade millioner kronor.»

På detta sätt fortsätter författaren sida efter sida. Sedan han anser sig tillräckligt hafva målat ut det nuvarande samhället, förklarar han, att den enda vägen till förlossning är »proletariatets revolution». Huru denna skall tillgå, utvecklas ej ordentligt, utan det upplyses bara, att »hvarje sväfvande skuld skall anses som qvitterad», att alla »lagböcker, kriminal- och polisakter, hypoteksregister, handelsurkunder och de så kallade värdepapperen öfverlemnas åt bålet» o. s. v. Till sist lemnas en bild af den kommande socialiststaten. Man skall bo »i väl inrättade palats, omgifna af härliga trädgårdar och parker»; onyttiga och skadliga yrken få ej längre förrättas; arbetet tager blott några få timmar dagligen, så att man kan besöka »målare-, bildhuggare-, musik- och andra akademier för att utbilda sig i de fack af konsten, som man har anlag och böjelse för.» Ingen afgift finnes till teater och konserter. Fri kärlek råder och förbrytelser förekomma ej längre.

Hvad sägs om detta? Kan ett lugnt och tänkande sinne läsa detta utan vämjelse, derför att han på hvarje rad finner en lögn?

Förvisso inte!

Men då sinnena äro upphetsade, huru skola icke dessa sociala lögner underblåsa elden?

De gjorde det äfven nu under denna strejk, liksom samma verkan gjordes af de sånger, som sjöngos af de strejkande på deras möten.

Der sjöngs bland annat Proletärens fältsång, hvars syfte granneligen synes af följande strofer:

Mot bourgeoisi och kapital
Jag drar mitt blanka svärd,
Mot alla, som min frihet stal,
Mot oförrättens verld.

Hur lyckligt se'n — ej prest, ej kung
Vid ärans segerrop,
Hur skönt att vara med som ung
I denna frihetshop!

Der sjöngs äfven på melodien »Vårt land»:

Vi älska solens ström af ljus
Och liten fogels sång.
Men hata orgeltoners brus
Och mörkrets lögn i »Herrans hus»,
Der gycklad andakt, Zionssång
Oss upprört mången gång.

Hvems var det blod, som ständigt flöt
Till krönt bandits försvar?
I krigstrumpeten högt man tjöt
Och menskor slagtades, som nöt,
Men kejsarn, kungen lagern skar —
Skönt »fosterlandsförsvar»!

Sök lura oss med himlens glans —
Den gubben skall ej gå!
En himmel aldrig, aldrig fanns,
En belzebub med horn och svans,
En svafvelsjö med lågor blå —
Hur fånigt tro derpå!

Efter denna nidvisa uppstämdes en annan, sedan ett braskande och med sociala lögner späckadt föredrag blifvit hållet och i denna visa fick man veta, att man borde

gå till storms mot religion, mot konung och mot fosterland:

Det blåser upp, det blifver storm
Mot Molok — kapital,
Mot murken, multnad samhällsform,
Mot möjlig prestmoral.

Hur klappade inte Janne Linds hjerta när han låg på knä framför sin ungdomsbrud.

Mot allt som oss i bojor smed
Polisens våld och fängslets ked;
Mot allt, som tvang till släp och slit —
Till storm mot tyrannit'!

Och när sinnena blifvit riktigt upphetsade började man prisa franska revolutionen såsom det ännu oupphunna mönstret för socialistisk rörelse! I kommunardernas fusiljering tog sig denna franskbeundran ett nästan löjligt ut-

tryck; ty hvad nöje kunde väl de svenska skoarbetarne hafva att sjunga om män, som till stor del voro för dem okända?

I fransmän, I som proklamerat
Frihet bland er stolta ätt,
I som städse deklamerat:
»Broderskap och mensklig rätt»,
Galliens folk, har du förgätit
Att du födt Jean Jacques Rousseau,
Att Voltaire hos dig har verkat,
d'Alembert, Tocqueville, Carnot?

Stanna Frankrike! Hvad gör du,
Land, som frambragt Diderat,
Söner utaf män, som skådat
Sjuttonhundranittiotvå?

Hvad som nu anförts, må vara till fyllest. Vi tänka, att de flesta af våra ärade läsare äro ense om att fördöma dessa uppviglande sånger och denna lögnaktiga socialistliteratur. Dessa hätska anfall mot religion och sedlighet, mot all styrelse i allmänhet liksom särskildt mot konungadömet, alla dessa försök att upptända lidelserna för att slunga mensklighetens in i en framtid af mörker och strid, der målet är omöjligt att nå, medlen äro eld och blod och dritkraften hat — de äro i högsta grad upprörande.

* * *

Strejken fortgick någon tid, sinnena upphetsades allt mer och mer och strejken visade tecken till att vilja grena ut sig till andra yrken, då den plötsligen tog slut tillföljе af en händelse, som kommer att skildras i nästa kapitel.

Under hela tiden strejken varade, arbetade Janne Linds gesäll hemma hos sig åt sin mästare. Lind bar sjelf till Pettersson tidigt om morgnarna de arbeten, som skulle göras och afhemtade på samma gång de, som voro

färdiga. Vakt stod om dagarna utanför verkstaden och hade det varit bekant för strejkledarna hvar Pettersson bodde, så är det troligt, att han fått besök af dem. Men nu fick han vara i fred och följande sin mästares råd, visade han sig inte ute, så länge strejken varade.

TJUGUFJERDE KAPITLET

Strejkens förbannelse.

Vi nödgas nu införa läsaren till alldeles obekanta personer.

I ett litet snyggt och ordentligt hem bodde skoarbetaren Anders Broman med sin familj bestående af hustru och tre minderåriga barn.

Broman var en både skicklig och pligttrogen arbetare och lefde lyckligt med sin familj, som han ordentligt försörjde genom sitt arbete. Det var hans fröjd, att om aftnarne efter fullgjort värf få komma hem och blifva omfamnad af sina barn, hvilka aldrig kunde somna utan att först hafva blifvit smekta af honom och ej voro vid godt humör, om han någon morgon gått så tidigt, att de ej varit vakna och fått helsa honom god morgon.

Broman var inskrifven i fackföreningen. Han visste egentligen inte sjelf, hvarför han skrifvit in sig der. Han hade gjort det för att få vara i fred och han trodde på de förespeglingar, som gjordes honom; men han svek dock ej sin tjenst.

Emellertid bröt strejken ut och Broman nödgades att mot sin vilja deltaga i densamma.

Han besökte mötena och hur det var, så blef han uppeldad. Han förstod visserligen inte mycket af hvad som sades i föredragen; men han hurrade med de andra och ansåg, att det måtte varit utmärkta läror som predi-

kats och med de öfriga ropade han ja till alla resolutioner, samt deltog med full hals i sångerna, utan att reflektera öfver betydelsen af de ord, som han sjöng.

Hvad han emellertid förstod af föredragen, var, att det inom socialismen ej skulle existera något enskildt kapital, utan att en socialist hade skyldighet att till sina medbröder dela med sig, af hvad han hade, så långt det räckte. Och han var öfvertygad om, att en socialdemokrat aldrig skulle behöfva lida någon nöd; ty när all egendom inom samfundet, som ju var ganska rikt, var gemensam för alla medlemmarna, så kunde ingen nöd komma i fråga.

Han började resonnera sålunda:

— Hvarför skall man då arbeta? Det behöfs ju inte! När penningar tryta, så säger man blott till en mera förmögen socialist eller till samfundet och man blir genast hjelpt.

Så resonnerade Broman och en viss slöhet bemägtigade sig honom, liksom ett visst trots fick magt med honom. Hvar gång han fick se en skomakares skylt tänkte han: Der bor en tyrann!

Han var en god menniska och han lefde gerna efter de principer, som han ansåg vara rätta. Förut hade arbetet och hemmet varit allt för honom; nu dyrkade han socialdemokratien, blef lättjefull, likgiltig om sitt hem och förnötte sina aftnar på möten, samt den öfriga tiden af dagen genom att drifva omkring på gatorna och att vakta vid en och annan verkstad, så att ingen strejkbrytare skulle kunna smyga sig dit in. Dessutom lät han tigga af sig nästan alla kontanta tillgångar som han hade; och när han fick sin utdelning ur strejkkassan, så hade han mycket litet deraf med sig hem. All egendom var ju gemensam. Hur skulle han då kunna neka att gifva ifrån sig så mycket som möjligt till nödställda likar. Han skulle ju sjelf i sin tur blifva hjelpt!

Hustrun började klaga öfver bristande tillgångar, hvilken klagan retade honom. Den förut så gode mannen hade i sin tur blifvit en tyrann i smått.

Så fortgick det några dagar.

Men en afton, då Broman kom hem från ett möte och i dörren halfsjöng:

Det blåser upp, det blifver storm
Mot Molok — kapital,

kom hustrun ängslig emot honom och sade:

— Tyst, tyst snälle Anders! Lilla Esther är så sjuk. Hon har varit dålig ett par dagar och jag hoppades, att det skulle gå öfver; men det har blifvit allt sämre och sämre med henne och i middags måste jag gå upp med henne till doktorn, som sade, att hon fått scharlakansfeber. Han skref ett recept; men jag har inte kunnat hemta det från apoteket; ty jag måste gifva doktorn två kronor och de voro de sista penningar, som jag egde med undantag af några ören, som jag köpt mjölk för.

— Är Esther sjuk, sade Broman mildt och gick fram till den lilla flickans vagn, samt lutade sig öfver henne. Hon låg der alldeles rödflammig och försänkt i en orolig slummer.

— Gud skydde dig, mitt älskade barn, hviskade han och med ens återkom hans på de sista dagarna afsvalnade kärlek till hans familj.

— Vill du vara snäll och gifva mig penningar, så att jag får springa till apoteket efter receptet. Det är redan stängdt; men det kan inte hjelpas; vi kunna inte låta barnet ligga så der utan hjelp.

En fuktig sky drog sig öfver Bromans ögon vid dessa ord och han vände sig till sin hustru, samt sade:

— Jag har inga penningar; vi få vänta till i morgon bittida.

— Gud i himmelen! utropade hustrun förtviflad. Skall vårt barn kanske dö af misskötsel! Ej en krona finnes i huset! Hvarför har du inlåtit dig i denna olycksaliga strejk Anders, när du hade en så bra plats.

— Det der förstår du inte, hustru, svarade Anders något kärft, alldenstund han blef illa berörd af denna förebråelse. I morgon bittida skall du få penningar.

— Det kanske är för sent Anders! Vi måste hemta receptet i qväll; eller vill du ha ditt barns död på ditt samvete?

Broman svarade ingenting derpå, af det enkla skäl,

att han ingenting kunde svara. Strupen liksom snördes ihop på honom.

Han hade haft penningar på dagen och till och med till sent på qvällen, men då hade han mött ett par strejkande kamrater, som tiggt af honom dessa penningar, hvilka han äfven lemnat ifrån sig. — Hur ångrade han nu inte detta! Den socialistiska läran började synas honom bristfällig.

— Kan du inte gå till din gamle mästare och bedja honom om hjelp? frågade hustrun.

— Han skulle inte taga emot mig, hviskade Broman dystert. Vi få vänta till i morgon. Då skall jag skaffa penningar.

— Det är för sent Anders, det är för sent! utropade hustrun. Jag måste i qväll ha penningar till receptet, om jag också skall tigga dem på gatan! fortsatte hon och efter dessa ord kastade hon en schal öfver sig och gick ut, innan Broman kunde hindra det.

Hon styrde sina steg till Bromans gamla mästares hem och anlände dit, när mästaren och hans familj satt vid bordet och åt qvällsvard. Hustru Broman var väl känd af mästaren och hans familj och blef nu mottagen med välvilja, fastän Broman sällat sig till de strejkande och strandsatt mästaren.

Hustru Broman klagade sin nöd och uppväckte medlidande, samt fick penningar till receptet och derjemte en spilkum full med nykokt gröt. Derjemte bad mästaren henne helsa Broman, att han, när han ville, skulle få börja sitt arbete på verkstaden.

Med hjertat uppfylldt af tacksamhet lemnade hustru Broman mästarens hem och skyndade till apoteket, der hon ringde på och begärde att få hemta receptet, hvilket hon äfven serverades en svordom öfver, att hon ej kunnat infinna sig förut, utan kommit efter stängningstiden. — Hon brydde sig inte derom och reflekterade inte öfver det otillbörliga i detta behandlingssätt af den expedierande apotekseleven, utan skyndade sig hem med medicinen, i sitt hjerta tackande Gud för den hjelp, hon erhållit.

— Hvar har du varit? frågade Broman, när hon kom tillbaka till sitt hem.

— Hos din gamle mästare, svarade hon.

— Hos den tyrannen! sade Broman misslynt.

— Säg inte så Anders, bad hustrun bevekligt. Både mästarn och frun voro så vänliga och goda. Jag fick penningar till medicinen och dessutom en spilkum gröt.

— Hm! sade Broman betänksamt och liksom undrande, om en tyrann kunde handla på det sättet.

— Dessutom, fortfor hustrun, behöfver du inte vara rädd för att gå dit; ty mästarn sade, att du får börja arbeta hos honom när du vill.

— Hm! sade Broman åter och blef ännu mera tankfull.

Emellertid fick den lilla flickan in af medicinen och man gick till hvila. — Under natten var det omöjligt för Broman att få en blund i sina ögon, tankarna jagade hvarandra och höllo honom vaken.

Tidigt följande morgon steg han upp och gick ut sägande till sin hustru, att han snart skulle komma tillbaka med penningar.

Han gick till några strejkande kamrater och begärde deras hjelp, men utan framgång.

— De äro lika fattiga som jag, tänkte han. Godt! Jag väntar till klockan tio. Då öppnas strejkbyrån. Der skall jag få penningar.

Klockan blef tio och Broman passade på och gick upp på strejkbyrån, der han träffade Pliggberg, Ekholm och de öfriga strejkledarne, för hvilka han redogjorde för sin ställning och bad om hjelp. — Men i stället för att erhålla sådan blef han utkastad.

Detta grep Broman i hans innersta hjerta. Han visste mycket väl, att det fanns penningar på strejkbyrån och äfven att hvar och en af strejkledarne hade godt om mynt. Hvarför skulle han då inte blifva hjelpt? Han var ju socialist han som de och inom socialistsamfundet skulle ju all egendom vara gemensam! —

— Det måtte vara skoj alltsammans tänkte han förbittrad.

Penningar måste han emellertid skaffa. — Han såg på sitt silfverur, hvilket han vid sin första nattvardsgång fått af sin fattiga mor. Med en suck drog han uret ur fickan och gick in på en pantbank, der han belånade det.

Derefter begaf han sig till sitt hem och lemnade sin hustru de penningar, han fått, utan att redogöra för, huru han kommit öfver dem.

Han stannade emellertid inte hemma utan gjorde sig åter redo att gå ut, sedan han till sin hustrus förvåning tagit på sig sina arbetskläder, hvilka nu en tid hängt i en vrå.

— Går du ut igen? frågade hon sorgset.

— Ja! svarade han entonigt.

— Blir du borta länge?

— Till i qväll!

— Hela dagen! Hela dagen! klagade hustrun.

— Ja, sade han. Det är bara skoj med den der socialismen och strejken. Jag går till verkstaden och börjar mitt arbete igen!

En glädjeblixt glimmade fram ur hustruns ögon och hon utropade:

— Gud välsigne dig Anders! Nu blir det nog bättre för oss igen!

* * *

Broman gick till sin gamla mästare, hvilken tog emot honom med välvilja och snart satt han på sin gamla plats i verkstaden med spannremmen om knät och arbetade. — Han kände sig så nöjd och glad och han tackade Gud för, att han åter kommit i arbete.

På qvällen fick han sin dagpenning. Mästaren, som genom Bromans hustru aftonen förut fått veta, hur utarmad hans familj blifvit under strejken, förklarade, att han till en början ville utbetala lönen för hvarje dag.

Så gingo två dagar tillända.

Emellertid saknade man Broman på mötena och man började der undra, om han blifvit strejkbrytare. Detta måste utforskas och på tredje dagens förmiddag ankom en petition från strejkkomitéen till Bromans mästare för att höra, om han vore villig att gå in på de fordringar, som komitéen uppsatt, hvarpå svarades nej. Petitionen lemnade tyst och stilla verkstaden, der den emellertid funnit Broman sittande i full fart med arbete. — Detta inberättades

på strejkbyrån och beslut fattades, att strejkbrytaren skulle straffas.

På grund af detta beslut uppdrogs åt några strejkande, att taga fatt på Broman på aftonen, när han skulle lemna verkstaden och öfvertala honom att åter lägga ned arbetet, samt att han, om detta icke ginge för sig med godo prygla upp honom.

De utsända träffade mycket riktig på Broman och en af dem gick fram till honom, satte den knutna handen framför hars ögon och hväste:

Mot bourgiosi och kapital jag drar mitt blanka svärd.

— Strejkbrytare!

— Låt mig vara! sade Broman och vek undan.

Men då omringades han af de öfriga och vägen blef stängd.

— Hvad nu! sade han, får man inte gå i fred på gatan!

— Ärelöse skurk! utropade en. Du har brutit strejken! Lägg ned ditt arbete igen och betala pligt till strejkkassan.

— Nej! Släpp mig fram!

Till svar på denna begäran fick han ett slag i ansigtet, så att näsan sprang i blod och straxt derefter träffades han af ett slag i nacken.

Broman, som nu fann, att det blef allvar af, började försvara sig och delade ut slängar till höger och venster. Men öfvermagten var alltför stor. — Han slogs till gatan och misshandlades fortfarande.

Förbipasserande personer skreko på polis och en konstapel infann sig äfven samt arresterade en af våldsverkarne. De öfriga räddade sig genom flykten. Konstapeln blåste i sin pipa, flere poliser samlades tillika med en massa folk som strömmade till, följande de till platsen springande konstaplarne.

Broman låg utsträckt på gatan och till utseendet sanslös. En af konstaplarne kände igen honom och visste hvar han bodde. — Han fördes till sitt hem, der den stackars hustrun blef öfver sig gifven af sorg, när hon fick se sitt och sina barns stöd i detta tillstånd. Han afkläddes och bäddades ned, sedan blodet blifvit tvättadt af honom och polisen tillkallade en distriktsläkare.

Doktorn skakade på sitt hufvud och sade, att föga hopp om hans vederfående funnes. — Läkaren hade rätt. Broman dog ett par timmar derefter. —

Vi vilja genast nämna, att den mästare, hos hvilken Broman arbetat, tog hand om den efterlefvande familjen och förskaffade enkan lefvebröd och medel till barnens uppfostran. —

Detta mord uppväckte stor och berättigad uppståndelse, såsom troligen många af våra ärade läsare minnas.

Men strejkkomitéen lät utgå följande tillkännagifvande:

En strejkbrytare

är en ärelös niding och hemfallen åt straff. Skomakaregesällen Broman befanns vara strejkbrytare och i billig harm deröfver beslöto några strejkande skoarbetare att föra honom på rätta vägen igen, samt om han fortfarande tredskades gifva honom ett välförtjent straff. Tyvärr var

den förhärdade strejkbrytaren så tredskande och så döf för skäl, att handgripligheter uppstodo och uslingen träffades af ett dödande slag, för hvilket nu en ärlig socialist får sota med böter eller fängelse. Sådan är lagen: Bödeln, som aflifvar en menniska har lön derför, men en fri medborgare, som under liflig harm bestraffar en ärelös skurk och råkat döda honom, blir straffad! — Ned med tyranniet! Lefve socialismen!

* * *

Utan tvifvel var det strejkledarnas mening att få igång en revolution i smått för den arresterade missdådarens befrielse ur fängelset; men denna gång hade de huggit i sten. De strejkande blefvo på ett mycket obehagligt sätt berörda, af hvad som skett och återgingo till sina arbeten utan att hafva vunnit något.

Och så slutade denna strejk, hvilken kostat en menniska lifvet och en menniska friheten.

Strejkledarne väsnades för att få strejk igång på nytt. Men de lyckades ej. De måste derför kasta sig in på andra områden och agitera för strejk inom andra yrken; ty de lefde af strejker och funno denna inkomstkälla betydligt rikare än den de förut haft af ett redligt arbete.

De skrefvo långa artiklar i sina organ och förklarade, att skoarbetarna förstört situationen för sig sjelfva och åter låtit de tyranniska mästarne lägga ok på deras axlar.

Ingen brydde sig emellertid vidare om, hvad de skrefvo, utan skoarbetarna voro glada åt att åter hafva kommit i arbete.

TJUGUFEMTE KAPITLET.

Mamsell Beata besöker Frälsningsarméen.

Mamsell Beata hade fått främmande. En af hennes systerdöttrar, hvilken bodde hos sina föräldrar i Linköping, hade kommit till staden och med aktuariens tillåtelse fick den unga flickan bo i mamsell Beatas kammare.

Lika mycket som den unga flickan var glad åt att få komma till Stockholm på ett besök, lika mycket fröjdade sig den hederliga hushållerskan hos aktuarien Hallman öfver att få träffa sin systerdotter och att genom henne få färska underrättelser från sin syster och svåger. Det var också en oförställd glädje som strålade ut från bådas ögon, när de träffades vid Centralstationen och sedan blef det ett pratande i ett kör hela vägen till Kåkbrinken och sedan i våningen. Och detta pratande fortsattes hela dagarna, så länge den unga flickan var qvar i Stockholm. eller med andra ord nära fjorton dagar.

— Nå, nu skall väl mamsell visa sin unga slägting staden och dess märkvärdigheter, sade aktuarien, som tillkännagifvit sin önskan att få se den unga damen, med hvilken han talade ett par ord.

— Jo, svarade mamsell Beata, så mycket jag hinner, skall jag göra det.

— Gör det mamsell, sade aktuarien och tog upp sin portmonnä och lemnade mamsell Beata fem kronor.

— Jag skall, fortsatte han, bidraga litet till nöjet, se här, I skolen väl gå på teatern också. Detta räcker alltid till ett par biljetter.

— Tack gode herr aktuarien, tacka aktuarien Jenny, sade mamsell Beata till sin systerdotter och de båda qvinnorna nego djupt för aktuarien, som fann sig smått road af att se derpå.

Så mycket mamsell Beata kunde, var hon nu om dagarne ute i staden med sitt främmande. De besökte tillsammans Nationalmuseum och Lifrustkammaren, Nordiska museum och så vidare och två gånger voro de på teatern och den unga landsortsbon samm i ett lif af glädje och beundran, samt önskade att aldrig behöfva lemna Stockholm, der man hade det så roligt.

Så gick en vecka tillända och det blef söndag.

På morgonen sade aktuarien åt sin hushållerska:

— Mamsell pratar väl nu, så att mun går ur led till sist. Jag har legat och hört på er hela morgonen och ta mig sjutusan skall man inte vara skapad på ett särskildt sätt för att stå ut med ett sådant slammer, som ni båda gör der ute i köket.

— Ja, gode aktuarien, svarade mamsell Beata, när man så sällan träffar sina slägtingar, som jag gör, så har man mycket att prata om; och det är allt litet uppfriskande att få tala litet för en person som jag, hvilken annars under åratal sitter och tiger.

— Ja, ja! Ja, ja! Tag igen skadan mamsell, tag igen skadan; men nog skall man ha goda gängjern i käften för att de skola hålla för ett sådant slamrande. — Men jag missunnar er det inte; nej ta mig sjutusan jag det gör. Prata, så mycket I viljen!

— Vi störa väl inte herr aktuarien!

— Nej, prata, prata, prata!

Mamsell Beata sysslade litet i rummet med ett och annat och skulle sedan begifva sig ut, då aktuarien ropade:

— Mamsell!

— Herr aktuarie!

— Mamsell behöfver inte ha någon middag åt mig i dag; jag har låtit bjuda bort mig, för att mamsell riktigt skall kunna få tid att drifva omkring med flickan.

— Åh, hvad aktuarien är god.

— I skolen väl höra vaktparaden, kan jag tro och sköten er för öfrigt, hur I viljen. Men laga att

flickan får mat. Mamsell har väl något att värma upp åt henne.

— Ja, goda herr aktuarien.

— Godt! Gif mig då bara frukost i dag i vanlig tid och sköten er sedan sjelfva.

— Tack, gode herr aktuarien. Ja, se det har jag då alltid sagt, att en bättre husbonde än aktuarien, kan man aldrig i tiden få!

— Det är bra, det är bra! mumlade gubben.

— Få vi vara borta på aftonen också, herr aktuarie.

— Ja, skolen I gå på teatern igen?

— Nej, gode herr aktuarien, se det är så, att min syster i Linköping är litet, hvad man kallar, andligt sinnad.

— Fy för sjutusan! utropade aktuarien. Aldrig kunde jag tro, att mamsell var af läsarslägt och ta mig sju tunnor tusan det kan synas på mamsells systerdotter heller. Hon måtte i så fall hafva stoppat bönboken i kjortelsäcken, ha, ha, ha! utropade aktuarien och skrattade af hjertans lust, som han brukade göra, då han fann något vara riktigt komiskt.

Mamsell rynkade på näsan litet; men som aktuarien varit så tillmötesgående mot henne och hennes systerdotter, så ansåg hon det inte vara lämpligt att säga något förebrående, utan hon svarade i stället helt säfligt, sedan aktuariens värsta skrattparoxysmer lagt sig:

— Min syster är visst inte läsare; men hon är mycket gudfruktig såsom hennes man är det. Och hon hade sagt till Jenny: När du kommer till Stockholm, så besök Frälsningsarméen; ty der måste vara mycket härligt.

Aktuarien satte sig upp i sängen och gnuggade ögonen.

— Hur var det, sa' mamsell, Frälsningsarméen?

— Ja!

— Ja der är allt mycket »härligt». — Alldeles förbannadt härligt! Ha, ha, ha! Skall mamsell gå till Frälsningsarméen?

— Ja, Jenny vill det!

— Hvad i sjutusan millioner skolen I der att göra! Bättre nöjen kunnen I väl tänka ut.

— Ja, svarade mamsell Beata och såg ned på golfvet; det är väl inte något nöje; det är ju gudstjenster som hållas i Frälsningsarméens lokaler.

— Sköna gudstjenster i sanning! Der sjungas andliga sånger på melodien »Rullan går» och »Killevillevittbombom». Sköna gudstjenster i sanning. Ha, ha, ha! Hvad sjutunnor tusan skolen I der att göra! — Men det säger jag mamsell, att om mamsell går dit. så låt ingen spjufver »frälsa sig», som det heter. Då bli vi inte goda vänner! Jag vill inte se mamsell i en sådan der skophatt och iklädd uniform! — Ha, ha, ha! Jag undrar hur mamsell skulle ta sig ut i uniform! Ha, ha, ha! Det vore allt en syn för gudar! Ja, ta mig sju tusan vore det inte det! Ha, ha, ha!

Mamsell Beata skyndade sig ut ur rummet och aktuarien fortsatte att skratta, så att det sjöng i väggarna. — —

På bestämd tid var aktuariens frukost i ordning och han intog den under ett särdeles godt lynne, hvarefter han begaf sig ut och mamsell Beata och hennes främmande hade dagen fri, hvilken de begagnade på bästa vis.

Klockan 7 på qvällen begåfvo de sig upp till söder, der, som mamsell Beata hört sägas, Frälsningsarméen skulle hafva ett tempel, hon visste inte rätt hvar, endast det, att templet skulle ligga i närheten af **Mosebacke.**

* * *

Gent emot Sanct Paulsgatans mynning åt Götgatan leda några trappsteg af huggen granit uppför en hög brant backe, som alltjemt sträfvar uppför, till dess den når högsta spetsen af det berg, som reser sig ur saltsjön och utmed hvars fot den så kallade Stadsgården, en del af Stockholms ypperliga hamn, sträcker sig. Den ifrågavarande backen leder upp till ett ställe, der ingen turist, som besökt Mälarens konungastad, försummar att göra en påhelsning och hvars namn man icke glömmer att in-

föra i sina reseanteckningar. Backen heter Urvädersgränden och målet för turistvandring uppför densamma är Mosebacke.

Hvilken den Moses är, som gifvit Mosebacke dess namn, känner man inte; sannolikt har mannen varit en välbeställd mjölnare, ty så mycket vet man, att redan före 1646 stod på bergklinten der uppe en väderqvarn kallad Moses qvarn och i medlet af århundradet derefter nämnes på samma ställe qvarnen Höken, möjligen en och samma med den förra.

Härmed vare hur som helst, det säkra är, att denna aflägsna och svårtillgängliga trakt var föga bebyggd och beboddes blott af fattigare folk, som inte skydde att sträfva uppför de branta backarna och gerna sökte sig en bostad så vidt möjligt aflägsnad från stadens centralare delar. Hvad Mosebacke särskildt beträffar, så vet man, att denna tomt år 1773 egdes af en kapten Grund, som köpt densamma af en skoflikare Berg och att den första trädgården derstädes anlades af Förste Archiatorn professor Schulzenheim, som år 1775 inköpte egendomen och äfven bättre bebyggde densamma.

Sedan den tiden har Mosebacke haft flera egare, mest värdshusidkare, som slagit sig ned häruppe på höjden.

På 1820-talet gjordes af dåvarande hofkällarmästaren Lundmarker några försök att sätta stället i godt skick och genom anläggning af trappor, terrasser, parterrer och blomstersängar lyckades han att gifva Mosebacke ett hyggligt utseende och förvandla stället till en af Södermalms-boarna temligen besökt promenadplats, der gubbarna om söndagseftermiddagarna sutto i trädgården vid sina toddyglas, medan en skara barn samlade sig omkring ett par markattor, som hade sin luftiga bur uppsatt på en stång planterad på högsta terrassen.

Men stället förlorade snart den dragningskraft, som en sådan plats måste hafva för att föda sin man och hotades med undergång.

Men just då kom räddaren, hvars namn efter hans död genom ödets lek blifvit nära förbundet med Frälsningsarméen.

Denne man var handlanden Wallman, redan länge bekant som en lycklig arrangör af förlustelser för den

anspråkslösare medelklassen och för denna detsamma som den i balens annaler uti Sverige odödlige Torngren varit för de högre och mer anspråksfulla klasserna.

Länge nomadiserande, hade Wallman uppslagit sitt danstält på Norsborg och på Skärholmen, dit fullaste båtlaster hvarje söndag under sommaren förde skaror af dans-

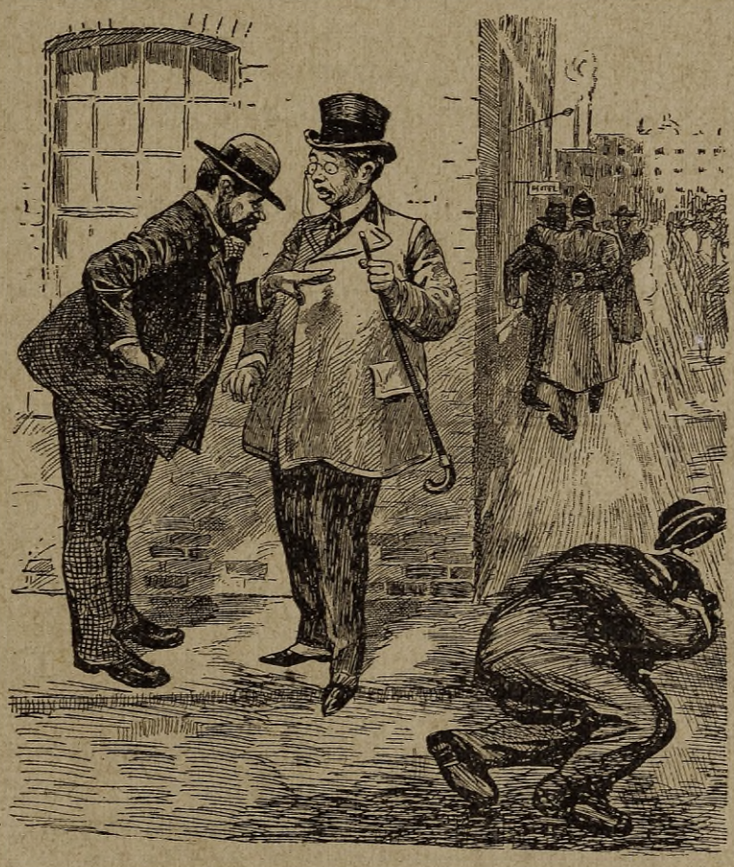

Boman låg utsträckt på gatan och till utseendet sanslös.

lystna från hufvudstaden ut i det gröna, då han ändtligen beslöt att »till fasta, fredliga hyddor byta det vandrande tältet» och år 1850 inköpte Mosebacke, med hvars tomt han förenade åtskilliga nedanför belägna tomter, som införlifvades med de förra.

Nu började för Mosebacke en ny och lysande period. Rastlös verksam lät Wallman nedrifva de gamla rucklen

utan pietet för alla de »Gevatter Schneider und Handschumacher» som i forna dagar der haft sitt älsklingstillhåll och på vestra sidan af tomten åren 1852, 53 uppföra ett stort stenhus, i hvilket han inrättade den så kallade Södra teatern. Derjemte uppfördes i trädgården en danspaviljong, en sommarteater, en karusell, gungor, en käggelbana, en vacker schweizeribyggnad med dertill hörande veranda. Från schweizeriets tak ljödo toner af liflig musik långt ut öfver staden, på dansbanan svängde sig hundratals par, i schweizeriet voro »borden fullsatta» och teaterns salong, som rymde 425 personer sågs sällan utan fulltalig publik.

Men ännu hade dock inte Mosebacke uppnått höjden af sin glans. Dertill erfordrades ingenting mindre än en af dessa rasande eldsvådor, för hvilka våra svenska städer, Stockholm icke undantaget, så ofta varit utsatta. Natten mellan den 26 och 27 Augusti 1857 brunno södra teaterhuset, källarlokalen och alla de öfriga husen vid Mosebacke och kring Mosebacke torg upp.

Men Wallman tappade inte modet. Han byggde upp det nuvarande teaterhuset och iståndsatte Mosebacke, samt byggde på nedre terrassen upp ett stenhus för danstillställningar, den i Stockholms historia så väl kända, om ock icke särdeles välkända Södra salongen. Der dansade små hjertnupna nymfer och för detta oskulder af hjertans lust, att det blixtrade om fötterna och dammade i taket. Kavaljererna dansade med hattarna på hufvudet och cigarren i munnen. Der voro de unga damerna ej blyga för att visa de qvinliga behagen, hvilka i denna lokal allt för mycket blottades för verldens ögon.

Under en lång följd af år fortsattes dessa baler, hvilka slutligen måste upphöra tillföljd af de oordningar, som utanför Södra Salongen uppkommo, då de balbesökande skulle aflägsna sig. Der etablerades det ena slagsmålet efter det andra och mycket blod spilldes för de unga tärnornas skull, ty det var vanligtvis om dem man slogs.

Lokalen ändrades då till varietélokal, men såldes derefter till Frälsningsarméen, hvilken nu derstädes

uppför sina — varietéföreställningar, som någon kallat dessa uniformerade hycklares så kallade gudstjenst.

* * *

Mamsell Beata var ej rätt säker om vägen till före detta Södra salongen, utan hon förde upp sin systerdotter till Mosebacke, der hon frågade sig för, hvarest Frälsningsarméens tempel var beläget. Hon blef då påvisad huset, hvilket lätt igenkändes derpå, att öfver dess tak fladdrade en röd flagga med inskrift: »Söder för Kristus!»

För att komma dit, måste de gå ned för några trappor till Lilla Glasbruksgatan, hvarifrån ingången till templet är belägen och hunno lyckligt dit, aflemnade sin entré — ty liksom till andra varietéföreställningar måste man betala entré äfven till Frälsningsarméens sammankomster — och gingo in i templet, der »spektaklet» redan var börjadt.

Stabsmusikkören blåste af alla krafter och församlingen sjöng med. Plötsligt tystnade musiken och en solosångare uppträdde och sjöng på en glad och skojfrisk melodi:

Jag har sett, att du enligt löfte
Ej vill krossa det bräckliga rö
Och derför jag ödmjukt nu kommer,
Att hvit du må två mig som snö.

Nu föllo musikanterna in, hornen skrällde och trummorna hvirflade med bedöfvande larm under det att hela församlingen sjöng, hviftande med sina näsdukar, hvilka voro både hvita, gula, röda och blå, inpyrda med lavendelolja eller nedsölade af snus:

O, låt elden på altaret falla
Och törbränna allt strå, allt hö,
Att ren jag må stå för din eldsblick,
Och tvagen så hvit såsom snö.

Solosångaren föll nu på knä och hela församlingen med honom, under det han sjöng:

Allt för dig jag med glädje uppgifver,
Låt hvar skymt utaf sjelfviskhet dö
Och så uti blodet mig rena,
Att hvit jag må blifva som snö.

Åter stämde musiken in med all kraft och hela församlingen rusade upp som en hjord af skrämda får och började åter näsduksviftningen skränande:

O, låt elden på altaret falla o. s. v.

Solosångaren fortfor nu i en löjlig ställning med armarna dels utslagna dels hamrande i takt på bröstet.

Tag hvar afgud, som ännu jag eger
Och förqväf hvarje syndernas frö
Och två mig i blodet som flödar,
Att hvit jag må blifva som snö.

När musiken föll in denna gång hoppade församlingen upp på bänkarna — troligen för att komma närmare himlen — och sjöng under viftningar:

O, låt elden på altaret falla o. s. v.

Sedan var det numret slut och församlingen syntes litet slö i afvaktan på nästa sång, som skulle sjungas af en qvinna, hvilken just nu klängde upp på scenen.

Helt nära den plats, der mamsell Beata och hennes systerdotter stodo, ty det var så välbesatt salong, att alla sittplatser voro upptagna, när de kommo, befann sig der ett par schåare.

— Hörru Calle du! sade den ene schåaren.

— Ja! svarade den andre.

— Hur var det han sjöng?

— Det vete f—n.
— Jo, så här var det:

Två mig i blodet, som flödar,
Att hvit jag må blifva som snö.

— Ja visst i h—e var det så!
— Hörru du, du! Jag tycker, att han skulle bli röd som din näsa i stället för hvit som snö, om han tvådde sig i blod! —

Och med detsamma lade han en väldig »mullbänk in mellan sina läppar, samt bjöd kamraten tuggsnus ur sin näfverhurra. --

Nu började den qvinliga frälsningssoldaten sjunga med full hals och litet emellan stämde församlingen in i sången under trumhvirflar och basunstötar på den glada melodien: »I dag är det första maj!»

Det var ett bedöfvande larm och mamsell Beata höll stundom för öronen, nästan rädd för att trummhinnorna skulle sprängas af oväsendet.

Äfven den sången slutade emellertid och en frälsningsofficer af hög rang steg nu upp och gaf följande tillkännagifvande:

»Kommendörerna i fronten! Brigadören biträder. Stort själafrälsningsfälttåg anställas under denna vecka på följande platser, (som uppräknades). Stora strider skola utkämpas och vinnas för Jesus, vår konung. Må hvar och en bedja och tro och stora ting skola ske. Hjertliga välkomsthelsningar! Väckande tal! Rörande solosånger! Skarpa skott! Själsuppväckande scener! Kommendören önskar vid sina besök å de nämnda platserna tala med möjligen befintliga kandidater. Äfvenså leder han ett soldatmöte, der tiden medgifver detsamma. —

Sedan han sagt detta, slog han ut sina båda armar och ropade:

— Halleluja!

Hela församlingen rusade upp som en hop besatta och skränade: Halleluja! under det att trummorna dånade och messingsinstrumenten skrällde och slutligen förenade sig alla i en så kallad andlig sång, hvil-

ken sjöngs på den kända melodien: »Julia! Julia! Hoppsasa!» —

Nu tyckte mamsell Beata, att hon hade fått nog och stötande på Jenny, sade hon:

— Kom nu gå vi!

Jenny gjorde sig färdig att följa sin moster; men en person af frälsningsarméen hade observerat deras beslut att lemna lokalen, hvarför han skyndade fram till dem och stängde vägen, samt frågade:

— Ären I frälsta?

Mamsell Beata studsade; men hon lät inte förbluffa sig utan sade helt frankt:

— Ja, bevars, det äro vi, det!

Då upphof mannen sin stämma och utropade så högt, att det hördes öfver hela lokalen:

— Halleluja!

Det var liksom om en elektrisk stråle hade träffat hela församlingen vid detta utrop; ty alla sprungo upp och vände sig om samt ropade:

— Halleluja!

Och musiken blåste en öronpinande fanfar.

— Här är en frälst syster, en, nej två frälsta systrar, utropade mannen, sedan fanfaren slutat, de skola upp och vittna!

— Halleluja! Halleluja! utropade hela församlingen under näsduksviftningar och åter dånade en fanfar genom rummet med sådan kraft, att murarna nästan skakades.

— De skola vittna! De skola vittna! skreko alla och liksom för att bestyrka detta spelade musiken upp och församlingen sjöng vänd mot dörren på melodien »Rullan går»:

Vittna är en härlig sak!
Eld och blod! :|:
Vittna under stridens brak!
Eld och blod! :|:
Upp till striden
Uti tiden,
Vittna högt med kraft och mod!
Eld och blod :|:
Hell! Halleluja! Eld och blod!

Och under det att denna sång sjöngs drogos mamsell Beata och Jenny trots sina protester af flera män och qvinnor fram emot estraden der de skola vittna och helsades med näsduksviftningar och hallelujarop, när sången slutat.

Mamsell Beata var öfver sig gifven, men hon var dock inte lätt att knäppa nötter med, som man säger. Hon hade nog skinn på näsan, när så behöfdes och hon sade nu äfven ifrån, att hon inte alls hade något att vittna om, mer än möjligtvis, att hon kommit in i ett getingbo, hvarifrån hon bad Gud med det snaraste befria sig, samt att hon skulle blifva sönderrifven till slut, om alla refvo och sleto med henne.

Detta tal renderade henne en skrapa af ett högre frälsningsbefäl, hvarjemte hon tvingades att höra på en bedöfvande sång, som sjöngs för hennes »djupt sjunkna» själs skull.

När sången var slut trädde en uniformerad qvinna fram till mamsell Beata och Jenny samt sade:

— Hvar ären I denna stund? Ären i lyckliga? Ären I rena och nyttiga? Ären I redo att möta eder Gud? Jag känner eder inte. Jag frågar inte, hur er affär går. Men Gud frågar: Hvar ären I? Ären I redo att dö? Ären I frälsta? Gud talar, jag talar. Men hvar ären I? Adam gömde sig i paradiset bakom några träd. I dårar, tänken I detsamma? — Ja I gören det! I gömmen eder bakom ursäkternas träd! Men Gud ser eder! I sägen: Jag har inte tid! Men Gud säger: Falska ursäkter! I hafven tid att förtjena penningar, tid att deltaga i nöjen! Men I hafven inte tid att tänka på edra själar!

— Nej nu har jag fått nog af det här narrspelet! utropade mamsell Beata och fattade Jenny i armen samt började tränga sig mot dörren.

— Der äro ett par fördömda! utropade qvinnan och pekade på dem.

— Ve! Ve! skrek hela församlingen.

— Men de kunna ännu frälsas! ropade qvinnan åter.

— Halleluja! Halleluja! skränade församlingen under trumhvirflar och trumpetstötar.

Nu voro mamsell Beata och Jenny vid dörren och hoppades kunna komma ut. — Men då uppställde sig andra hinder. En massa håfvar räcktes fram och man fordrade penningar af dem. — I en håf skulle läggas skärfver till »smulor för Lazarus», i en annan för musikkåren, i en tredje för »bildande af vedgård», i en fjerde för »missionen» o. s. v.

Mamsell Beata lade en tjugufemöring i hvarje håf och slutligen öppnades dörren för henne och hon och Jenny befann sig på den smala, dystra och illa luktande och illa kända Lilla Glasbruksgatan.

Tigande och med hastiga steg skyndade de framåt och kommo snart till trapporna som leda till Mosebacke. De skyndade uppför dessa trappor och stannade inte, förrän de voro uppe på Mosebacketorg.

Der stannade mamsell Beata och tryckte ena handen till sitt klappande hjerta och sade:

— Aldrig har jag då varit med om värre!

— Aldrig jag heller, moster, sade Jenny.

— Det var då både första och sista gången, som jag var i Frälsningsarméens tempel!

— Så tråkigt, att jag narrade moster dit, klagade Jenny.

— Ja, inte var det något roligt och kostsamt var det äfven. Nu har du emellertid varit der. Helsa nu mor din och säg, att om hon hyllar sig till ett dylikt följe, så känner jag inte igen henne. Skall det der kallas religion det der!

Just som mamsell Beata sagt detta i en allt annat än mild ton hördes en bekant stämma bakom henne yttra:

— Hvad sjutusan står mamsell här! Mamsell skulle ju i frälsningsarméen vet jag. Ha, ha ha!

De båda qvinnorna vände sig hastigt om och stodo midt emot aktuarien, grosshandlare Mörk och ingeniör Segerlind.

— Usch! Tala inte om det der otyget! utbrast mamsell Beata harmset. Aldrig i min tid kommer jag dit mera, så sannt jag heter Beata Holmberg och är en hederlig menniska!

— Ha, ha, ha! Hvad sjutunnor tusan, säger mamsell! Har mamsell redan varit der och fått sitt lystmäte! Ha, ha, ha!

Och de öfriga herrarna stämde in i aktuariens skratt.

Aktuarien och hans vänner voro i glad sinnesstämning. De hade varit på middag hos ingeniören, som bodde vid

Jag undrar hur mamsell skulle ta sig ut i uniform!
Ha, Ha, Ha!

Tjärhofsgatan och voro nu på väg till Skomakarekällaren förr att dricka toddy. Emellertid grepo grosshandlaren och ingeniören tillfället i håret och beslöto att bjuda mamsell Beata, som mången gång tillagat goda frukostar och soupéer åt dem, på Mosebacke variété, hvarefter de fortsatte sin väg utför hissen och till sitt gamla stamhåll.

Mamsell Beata och Jenny deremot hamnade på Variéteen och kommo öfverens om, att der var det mycket bättre och behagligare att vara än på Frälsningsarméens så kallade tempel.

Och så slutade dagen gladt och muntert. — Men länge efteråt fick mamsell Beata påminnelser om sitt besök hos Frälsningsarméen af aktuarien, som inte kunde låta bli att skämta deröfver, när han var vid godt lynne, och tio gånger så visst som en fick hushållerskan för honom redogöra för sina äfventyr i templet.

TJUGUSJETTE KAPITLET.

På Lidingöbro värdshus.

En vacker söndagseftermiddag, då vädret var lugnt och det var ett klingande före, ringde det på telefonen på hyrkysken Granqvists kontor vid Tjärhofsgatan på Söder.

— Hallo! Granqvists hyrkuskverk! svarade det biträde, som hade vakten.

— Finnes något snyggt ekipage inne? frågades.

— Ja! Skall det vara täckt eller öppet?

— Täckt öfver baksitsen och fyrsitsigt.

— Jaha, hvart skola vi köra?

— Till Timmermansgatan N:o oo. Men snart!

— Genast! Hvem har jag äran att tala med!

— Med. doktor Hederman.

— Tackar!

Man ringde af och hyrkuskens biträde gaf genast order om, att ett elegant ekipage skulle hemta vid det uppgifna husnumret på Timmermansgatan.

* * *

Samma dag på morgonen hade agenten Erik Hedström, hvilken, som läsaren vet, var identisk med doktor August Hederman, sagt till sin hustru, som hade bedt honom följa sig till deras sons graf på Nya kyrkogården:

— Min lilla vän, det kan jag inte. Jag har några resande affärsmän i staden och måste vara med dem på middagen och sedan hela eftermiddagen. De kunna ej svenska språket, hitta ingenstädes och hafva inga bekanta, alldenstund det är första gången, som de äro i Stockholm. Jag kan således inte med bästa vilja i verlden vara dig följaktig.

Hustrun suckade djupt och beklagade, att hon nu aldrig mera fick rå om sin man, som hon dock så troget och upprigtigt älskade.

— Kära du, sade han, affärer gå framför allt. Jag måste sköta dem, för att vi alla skola kunna lefva.

— Men en söndagseftermiddag?

— För en egent finnas inga hvilodagar, det bör du ha satt dig in i nu! svarade Hedström med en viss skärpa, som trängde ända in till hjerteroten på hustrun, hvilken emellertid ej gjorde honom någon förebråelse derför, utan endast suckade djupt.

Hela förmiddagen var Hedström i sitt hem; men på middagen gick han ut och steg upp i en spårvagn utanför hotell Fenix, samt åkte till slussen, der han steg på ångspårvagnen och fortsatte med densamma till hörnet af Horns- och Timmermansgatorna. — Några minuter derefter trädde han in hos fru Elg och blef omfamnad af Elna och välkomnad af den gamla frun.

Han hade nu onda tankar mot fru Elg i sinnet och han hade beslutat att nu låta henne öppna på sin penningpung för hans skull.

— Jag måste nu riktigt kurtisera gumman, tänkte han och ställa mig in hos henne. Det tror jag nog, att jag redan gjort; men för säkerhetens skull måste jag öka min 'artighet. — Jag skall bjuda dem ut någonstans i dag; men jag törs inte gå till Berns eller Blanchs. Det skall tusan utsätta sig för att blifva igenkänd af några Södertelgebor vidare, som det hände för en tid sedan!

När han kom till fru Elg, var han sjelfva artigheten och gjorde ett högst förmånligt intryck på de båda fruntimren, berömde maten till middagen och spelade förtjust i superlativ form, då han fick erfara, att det var Elsa som tillagat den delikata efterrätten. Äppelkaka med vaniljsås.

— Jag var dum, som inte hade med mig en butelj La Caves vin, tänkte han. Det skulle nog hafva gjort susen. Men jag får bjuda på vin i eftermiddag i stället, fastän det blir tusan så mycket dyrbarare.

När middagen var slut ville fru Elg taga sig en liten lur — på en qvart plägade gumman säga, fastän det vanligtvis blef på en timme. Men denna eftermiddag ingick denna middagslur inte i den värde doktorns planer. Han skyndade derför att säga:

— Min värdaste tant! Vädret är det härligaste, man kan tänka sig. Temperaturen är helt litet under fryspunkten, föret är brilliant och knappast en vindfläkt sväfvar genom luften. Tillåt mig fråga, om inte min ärade tant skulle tillåta mig att få bjuda på en tur kring Djurgården?

— Åh, så roligt! så roligt! utropade Elsa och slog ihop sina små välformade händer och hoppade några slag på golfvet, som unga flickor pläga göra, då de höra något, som roar eller på annat sätt mycket intresserar dem.

Fru Elg deremot tog saken mera lugnt och svarade:

— Kära du, inte skall du göra dig denna kostnad. En färd kring Djurgården är ganska dyr.

— Åh lappri! svarade Hederman. Det kunde vara roligt för mig att någongång få »visa mina framfötter» också. Min praktik blir gudskelof med hvarje dag större och nog har jag råd med att bestå tant och Elsa ett så enkelt och tillika så helsosamt nöje. — Ja, min ärade tant, jag säger helsosamt! Ty det är utom all fråga, att det vore mycket nyttigare för tant att sitta i en mjuk vagnshörna och insupa den friska lutten på samma gång, som tant hvilar sig efter den charmanta middagen, än att ligga här i den qvafva luften, som aldrig kan undvikas i rum, der nyss mat serverats, så framt de ej vädras mycket

väl; och en sådan vädring alstrar drag och är mera farlig än nyttig.

På detta sätt advocerade Hederman och slutligen gaf gumman med sig och det blef beslutadt, att en färd kring Djurgården skulle företagas; hvarför Hederman sprang ut i en cigarrbod och telefonerade efter vagn, som läsaren redan erfarit. —

Det kan måhända förefalla den ärade läsaren underligt, att Hederman kunde komma in i en cigarrbutik på en söndag; men detta är dock helt förklarligt; ty 1892 hade ännu ej bönhaseriet förmått så mycket som att utverka förbud mot tobaksförsäljning »inomhus» om söndagarna; — »utomhus» får som bekant nu säljas hur mycket cigarrer som helst på söndagarna och det till och med under högmessogudstjensten! Det är synd att köpa en cigarr uti en tobaksaffär, men det är inte synd att på en sådan dag tillhandla sig cigarrer af ambulerande cigarrförsäljare! — Så resonnera våra lagstiftare och vi måste nöja oss dermed, hur underlig moralen än kan synas oss i detta fall. —

När doktorn kom tillbaka till fru Elg, hade Elsa bytt om drägt.

— Åh! Hvad du är vacker i den der klädningen Elsa! utropade Hederman och slog ihop sina händer.

— Tycker du om min nya klädning? ropade hon och såg sig kokett i en spegel.

— Inte blott om klädningen, jag tycker om hela flickan! svarade den föregifne doktorn och bredde ut sina armar, i hvilka den hulda varelsen, som var alldeles öfverlycklig föll och mottog de smekningar, som han slösade på henne.

– Ja, Elsa är riktigt ny i dag, sade gumman Elg. Ny klädning och nya skor; ingendera har hon förut haft på sig.

— Har du nya skor också min älskling? frågade Hederman.

— Ja, svarade Elsa och stack fram en af sina små fötter, se hvilka förtjusande skor! Äro de inte vackra!

Hederman häpnade verkligen öfver det vackra arbetet. Skorna, som voro gjorda af fasoneradt gyllen-

läder voro till den grad smäckra, att de måste uppväcka förvåning.

— Öfverdådigt! utropade Hederman; och för ovanlighetens skull menade han äfven denna gång, hvad han sade.

— Hvar har du kommit öfver dessa vackra skor? fortsatte han.

— Gissa! sade Elsa skälmskt.

— De måtte vara införskrifna direkt från något modemagasin i Paris?

— Visst inte!

— Verkligen? — Äro de Wienerskodon då?

— Nej min vise herr doktor! utropade Elsa, den gången tar du ändå fel. Skorna äro hvarken från Paris eller Wien, de äro helt enkelt från Stockholm.

— Köpta här ja?

— Nej inte blott köpta, utan gjorda här!

— Det är omöjligt!

— Nu är du allt bra nyfiken! Men jag skall vara snäll mot dig. Det är skomakare Lind här bredvid, som gjort dem!

— Lind! eftersade Hederman och han kände en obehaglig rörelse inom sig vid detta namn. — Lind? Du skämtar Elsa!

— Nej, inföll nu fru Elg, det är verkligen den hederlige Lind, som gjort detta mästerstycke — — —

— Och skänkt mig det! fortsatte Elsa.

— Det skulle du aldrig tillåtit! sade Hederman temligen barskt. Du skall inte ställa dig i obligationer hos sådant der folk.

— Kära du, jag fick inte betala.

— Nej, det var omöjligt, sade fru Elg. Den hederlige gossen tyckte det vara roligt att få presenta skorna åt sin lekkamrat. Och jag förstår honom så väl. Han och Elsa ha ju lekt tillsammans — och det är riktigt skam, att de nu säga herre och fröken åt hvarandra i stället för du, som förr i tiden — och Lind ville förstås visa, att han inte glömt Elsa och de glada stunder de i barnslig yra hafva haft tillhopa. —

Nu hördes bjellror utanför. Det var vagnen som kom. Samtalet blef afbrutet och man gjorde sig redo att fara ut.

Snart satt man i vagnen, fru Elg till höger på framsätet omvirad med filtar och bredvid henne Elsa skär och hvit om kinderna som en nyutsprucken ros, samt framför henne på baksätet och inkrupen i hörnet så långt som möjligt för att blifva så litet som möjligt synlig den föregifne doktor August Hederman, hvilken vid uppstigandet tillsagt kusken att köra stora promenaden till Djurgårdsbrunn.

* * *

Stockholmsboarnas talrikast besökta promenad- och förlustelseplats är den allmänt bekanta, mångbesjungna Djurgården, belägen österut från staden.

Fordom en vild och oländig jagtmark, sedermera en »djurgård», hvari hjortar och rådjur höllos, blef djurgården till en del upplåten åt flottans manskap och arbetare, hvilka ursprungligen bebodde den samling af låga trähus, som fått namn af djurgårdsstaden, men som småningom måst maka åt sig och gifva rum för vägar och anläggningar. Sedan Gustaf III och förträdesvis Carl XIV Johans dagar är Djurgården Stockholms stora lustpark och förströelselokal, visserligen förskönad på många ställen af konsten, men likväl utmärkt af en obunden natur, så att ingen Dyrehave, ingen Prater, ingen Thiergarten kan täfla dermed.

Landvägen går numera öfver den nya Strandvägen utefter Nybroviken fram till Djurgårdsbron, hvarest man har dels åt höger äfven slottet och staden, dels åt venster äfven Djurgårdsviken med dess behagliga stränder, vackra och behagliga utsigter.

Man fortsätter vägen rätt fram från Djurgårdsbron förbi teatern och Byströms villa, Hasselbacken med sin Bellmansek, under hvilken Bellman, Djurgårdens skald, diktade många af sina skönaste sånger och så är man ute på Djurgårdsslätten. Denna plats är lokalen för de

egentliga folkförlustelserna. Vidare kommer man till Bellmans byst, Manilla och slutligen till Djurgårdsbrunnsbron, som leder öfver till andra landet, på hvilket värdshuset Djurgårdsbrunn ligger täckt inbäddadt bland löfträd.

Åkdonet, hvari doktor Hederman och hans sällskap åkte, svängde upp på planen framför Djurgårdsbrunns värdshus.

— Här skola vi dricka kaffe och glögg! sade Hederman.

— Nej, nej, snälla August, puttrade gumman Elg, nej, nej!

— Tycker tant inte, att en god kopp kaffe skulle smaka godt då?

— Ja, visserligen; men ändå.

— Godt! Det är afgjordt!

Han hoppade ur åkdonet och hjelpte gumman och Elsa ur samt införde dem i värdshuset, som var uppfyldt af påpelsade gäster, hvars ekipage stodo utanför.

Kaffet smakade förträffligt, förklarade fruntimmerna och glöggen med sina russin och andra specerier, jagade blodet åt kinderna och spred värme i lederna. — Äfven kusken fick en glögg och hästarna blefvo ihogkomna med en kaka bröd, som Elsa matade dem med till hennes stora förnöjelse. —

Till Lidingöbro, hviskade Hederman till kusken, när han väl instufvat damerna och sjelf hoppade i åkdonet, som kort derpå sattes i rörelse. —

Djurgårdsbrunn, nu en koloni af sommarboningar, lik så många andra på Djurgården, och tillhörande en enskild person, var för ett femtiotal af år sedan en fashionabel helsobrunn, besökt af Stockholms beau monde och under brunnsdrickningstiden synnerligen lyster genom sina brunnsbaler, hvilka arrangerades af samme Torngren — den af August Blanche i hans ypperliga roman »Flickan i stadsgården» mästerligt tecknade balarrangören — som under vintrarna församlade den eleganta verlden uti Argillanderska eller Kirsteinska huset i Klau. — Nu begagnas brunnshuset till värdshuslokal — »ett helgerån», säger en författare, »mot både Hugida Terpichore, hvilket den saliga mannen Torngren, om han kände det, säkerligen icke skulle underlåta att straffa genom att eftertryckligt gast-

krama de ungherrar, som valsa omkring med värdshusflickorna på samma tiljor, der under hans ledning Stockholms mest högaristokratiska fötter piruetterade, för att inte tala om alla de hjertan, som, likaledes genom den odödlige mannens åtminstone medelbara åtgärd, här funno hvarandra och sedan följdes åt genom lifvet».

Straxt förbi Djurgårdsbrunns park och talrika, nätta

De skola vittna, skreko de allihop.

sommarvillor leder vägen åt höger öfver en med små barrträdsdungar omvexlande slätt till Lidingöbro värdshus, dit våra åkande till fru Elgs förundran och Elsas glädje begaf sig, på Hedermans tillsägelse till kusken.

— Här har jag då aldrig varit! sade fru Elg, när slädan körde fram till porten af värdshuset.

— Det är Lidingöbro värdshus, tant lilla! sade He-

derman. Har ni lake? sporde han i detsamma en af uppasserskorna, som visade sig i porten.

— Ja, svarade hon nigande.

— Godt! Och enskildt rum med piano?

— Ja!

— Skönt!

Han hjelpte damerna ur, trots fru Elgs protester, sade till kusken att köra hem och komma åter på telefonorder, samt beställde in punsch och vatten i det enskilda rum, som blifvit honom och hans gäster anvisadt.

Fru Elgs betänkligheter gåfvo småningom med sig och Elsa samm i ett haf af glädje och hennes förtjusning fann inga gränser, när Hederman slog sig ned vid pianinot och accompagnerade sig sjelf, sjöng med sin vackra röst:

Himmel! Hvilken afton, hvilken färd!
Ser du holmens lilla blomsterverld;
Goda Nana i dess lunder
Sjungo foglar qvällens stunder;
Under rodden, låt oss vagga
Dit i land.
Solen ler ju än från kullen,
Vikens bölja gungar jullen,
Aftonvinden för vår flagga
Mot dess strand.
Hör du de susande alarnas ljud?
Ser du de brusande ängarnas skrud?
Njutom fröjden;
Snart har tiden satt för njutningen en gräns.
Nana, snart är kärlekens
Liksom sommarns stund förliden.

Den vackra sången med en af Runeberg och musik af Ingelius fick ett förträffligt uttryck och sändande sångaren en varm kyss at Elsas fylliga läppar, samt ett tack af fru Elg, hvarjemte han blef ombedd att sjunga mera, en bön, som gerna bifölls.

* * *

Med läsarens benägna tillåtelse vilja vi för en stund lemna doktor Hederman och hans gäster, samt begifva oss in i det enskilda rum, hvilket låg till venster om det, som Hederman hade fått upplåtit åt sig och sina fruntimmer. Han hade nämligen fått ett rum, som låg midt emellan två andra.

I detta rum, det venstra om Hedermans, sutto tre herrar och spelade vira, samt drucko toddy.

När vi träda in i rummet är det nyss gifvet till spelet, men de tre herrarna hafva ännu inte tagit upp korten från bordet, utan äro sysselsatta med att blanda nya toddar åt sig och under tiden säger den ena:

— Det var på Axvall en söndag.

En löjtnant mönstrade sin till kyrkparad uppställda afdelning. Då fick han se, att N:o 100 saknade en knapp i vapenrocken. N:o 100 fick en skrapa samt tillsägelse att genast gå in i logementet och sy i rocken den felande knappen.

N:o 100 hör ej till de flinkaste inom sitt kompani, säger Vestgötakorrespondenten. I logementet aftog han helt säfligt rocken, letade reda på knappen och stack den i munnen, medan han sökte träda på synålen.

Utanför väntade kompaniet.

Befälet började bli oroligt. En korporal springer in i baracken och får syn på N:o 100.

Din hundrade hundturk, har du inte fått i knappen än? röt han,

Till svar satte sig N:o 100 och stirrade på korpralen, allt under det hans solbrända ansigte öfverdrogs af en märklig blekhet.

Svarar du inte, hva' ä' de' me' dej'! säger korpralen.

Aj, aj, ajjiiii! jemrade sig beväringen.

Hva' i Jesse namn ä de' fatt? skrek korpralen.

Ajj, ajj, ajjiiii! stönade N:o 100 och höll sig för magen, under det att han blef allt blekare och blekare. Knappen! Knappen! framstammade han dock slutligen.

Han hade sväljt knappen i förskräckelsen. N:o 100:s jemmerrop hade lockat in löjtnanten i kasernen.

Jag dör! sade N:o 100.

Sedan löjtnanten blifvit upplyst om, huru allt tillgått sökte han trösta N:o 100 med, att ingen fara förelåg och

i anseende till det säregna förhållandet skulle det för denna gång ursäktas honom, att knappen befann sig uti i stället för utanför kroppen. Och N:o 100 han ryckte med på paraden, har varit i exercisen och på vakt, han har dansat med töserna, sprungit kapp med kamraterna och har haft allehanda fyr för sig. Men om han ännu har knappen i magen, det vet han inte och inte bekymrar det honom heller numera. — Skål!

— Skål! Skål!

Hvar i sjutusan får du alla dina historier ifrån bror Segerlind! utropade aktuarien Hallman, ty det var han och hans gamla vänner, som slagit sig lösa och farit ut till Lidingöbro för att smaka på den väl beryktade laken, hvilken ju enligt en äkta stockholmares tanke inte kan fås bättre än just på Lidingöbro värdshus.

— Den der biten har jag läst i en tidning helt nyligen, svarade Segerlind skrattande.

— Du kommer då också i håg all sådander smörja, inföll Mörk.

— Ja, man skall något roa sig med.

— Ja, det är då sjutusan ett sådant hästminne du har sade aktuarien och satte sig till spelbordet och började ordna sina kort.

Just som begären voro gjorda, började Hederman sjunga i rummet bredvid.

— Se så, vi få gratismusik också. Ett förträffligt ställe det här Lidingöbro värdshus, utropade Segerlind, hvilken gick bet i spelet, för hvilken otur han skyllde på sången, som han påstod gjorde honom nervös. Men han var lika glad för det, samt smuttade på sin toddy och berättade följande lilla godbit: han hade alltid ett à propos den gode ingeniören. När han sade, att sången distraherade honom, kom han genast ihåg en anekdot om den berömda franska författaren Victor Hugos tankspriddhet:

— Det var hos Brassier, som då för tiden rakade hela den förnäma verlden i Paris. När Victor Hugo kom in i rakstugan, läto alla de väntande honom genast få sitta ned utan att behöfva invänta sin tur.

Hugo slog sig eftertänksamt ned i stolen framför spegeln och Brassier gjorde sig själf i ordning att tvåla in

honom, då Victor Hugo hastigt reste sig och gick bort till den i rummet befintliga pulpeten, der han grep ett stycke papper och började med blyertz skrifva ned den ena versen efter den andra.

Brassier vågade naturligtvis ej störa Frankrikes stora diktare, utan trippade omkring i rummet af idel otålighet, då ju många sutto väntande. Slutligen tog han mod till sig.

Förlåt herr Hugo, sade han, men jag har mycket att göra i dag.

Jaså, ni har brådtom; det har jag också, svarade Hugo, grep sin hatt och lemnade hastigt rummet.

Efter en half timma voro alla de väntande expedierade. Då skulle barberaren omkring till kunderna ute i staden. Men hvar fanns listan på dessa?

Den var försvunnen.

Victor Hugo hade i distraktion på dess baksida skrifvit sitt ode! och för poesiens skull miste Brassier ett par af sina bästa kunder, som ej ville ta till godo med ursäkten, att Victor Hugo sprungit sin väg med listan.

På samma sätt, fortfor ingeniören har jag nyss förlorat ett spel för — musikens skull. — Skål!

— Skål!

— Skål! — —

Vi lemna nu de tre vännerna tills vidare.

* * *

När Hederman och hans fruntimmer reste från Timmermansgatan, skyndade en bättre klädd mansperson efter åkdonet med rask fart och hoppade vid Adolf Fredriks torg upp i en derstädes stationerad droska, visade kusken på Hedermans ekipage och tillsade honom att följa efter det på behörigt afstånd och ej släppa det ur sigte.

— En detektiv polis! tänkte kusken. Här är bäst att göra efter befallning.

Droskan följde vagnen troget, men dock ej så nära, att det väckte de åkandes uppmärksamhet.

Under uppehållet på Djurgårdsbrunn höll äfven droskan på gården och lemnade värdshuset straxs efter det He-

dermanska ekipaget, samt följde det till Lidingöbro värdshus.

När Hederman och hans fruntimmer väl kommit in i värdshuset, körde droskan fram till trappan och den åkande gick ur åkdonet, samt befallde kusken att spänna ifrån, men vara beredd att köra igen vid första tillsägelse.

Kusken lydde när han kom bort till stallet der flera kuskar voro församlade, berättade han, att han hade skjutsat ut en detektiv polis, hvilken emellertid syntes vara en mycket hygglig karl; han hade sagt till om en smörgås, öl och bränvin åt kusken.

När den åkande kom in i värdshuset, sade han till en uppasserska:

— Hit kommo nyss en herre och två fruntimmer?

— Jaha. De äro i tvåan.

— Är det enskildt rum?

— Ja.

— Finnes något enskildt rum vägg i vägg med det som de disponera?

— Ja!

— Är det ledigt?

— Ja!

— Godt! Jag tar det!

— Hur många äro herrskapet?

— Jag är ensam.

— Ensam och skall hafva enskildt rum?

— Ja!

— Men — —

— Se så, inga omständigheter. Jag betalar rummet. Tag in något, hvad ni vill. Ni får dricka ur det sjelf, om ni önskar. — Bra med dricksspenningar! — Men, absolut tystnad! Inte ett knyst!

— En detektiv polis! tänkte flickan, alldeles som kusken. Här är bäst att lyda.

— Får jag taga in en half punsch? frågade hon.

— Gör det, gör det!

Han blef införd i rummet, dit vi nu äfven vilja begifva oss för att utransaka den hemliga gästen.

— Rummet var blott helt litet upplyst och de reqvirerade varorna voro endast obetydligt rörda.

Den mystiske gästen hade slagit sig ned alldeles vid en

dörr, som skiljde hans rum från det, som Hederman och Fru Elg, samt Elsa innehade. Han satt der och såg in i deras rum genom nyckelhålet, hvarjemte han hörde allt, hvad som passerade och sades derinne.

Då vi göra vårt inträde i enslingens rum, har tiden skridit ganska långt fram på aftonen och Hederman och hans gäster höllo nu som bäst på att smörja sig med lake och ett lämpligt fiskvin. Stämningen var hög och till och med gumman Elg skrattade af hjertans lust och lät sig väl smaka anrättningen och vinet.

Den mystiske enslingen följde noga med allt och inte ett ord gick honom förloradt.

Men — icke var detta någon detektiv polis. denne ensling, som kusken och uppasserskan trodde honom vara. — Det var ju en gammal bekant till läsaren! — Det var den hederlige skomakaren Janne Lind! —

Janne Lind hade af en händelse fått se, när hyrkusk-åkdonet stannat utanför fru Elgs port och då förstått, att Hederman bjudit ut damerna på en åktur. Han sprang då genast ut och ställde sig i hörnet af Timmermans- och Hornsgatorna. Han visste sjelf ej rätt, hvarför han gjorde detta. — Han ville se Elsa, det var allt.

Det dröjde inte länge, förrän åkdonet sattes i rörelse och körde tätt förbi Lind, der han stod, utan att någon af de åkande märkte honom. De sågo så glada ut och Elsa föreföll honom som en leende solstråle, der hon satt med ögonen rigtade på Hederman.

Svartsjukan grep med sina klor hårdt kring den hederlige skomakarens hjerta, hvilket hårdt sammanpressades.

— Lika lycklig skulle jag kunna göra henne, som den der! mumlade han. Den der, som man inte vet, hvem han är. Ingen menniska känner till doktor Hederman, som hvarken står i adresskalendern eller i telefonkatalogen.

Och utan att rätt redogöra sig för hvarför, satte han efter vagnen och hoppade, som sagt är, upp i en droska vid Adolf Fredrikstorg, samt förföljde de åkande på sätt, som är berättadt. — Och nu var han här.

Hur led han inte, der han satt och genom nyckel-

hålet slukade Elsa med ögonen. Hennes skratt lät skärande i hans öron, ehuru det i sjelfva verket var både godt och hjertligt.

Och Hederman sedan! Hvilken afsky uppväckte han inte hos Lind, hvilken i sin ensamhet retade upp sig till den grad, att den af naturen fromme och lugne mannen skulle kunnat vara riktigt farlig, om han i detta ögonblick skulle hafva träffat sin rival i enrum.

Konversationen inne i det angränsande rummet var ej heller egnad att afkyla hans känslor.

När de tre personerna en stund suttit och smort sig med lake, kom fru Elg att säga:

— Det hade varit roligt, om Lind äfven kunnat vara med här i dag, jag tycker så mycket om den hederlige gossen och han värderar oss äfven mycket.

— Kära mamma, utbrast då Elsa, inte kan väl mamma begära, att August skulle bjuda ännu flera personer. Jag tänker, att det är nog ett dyrt kalas ändå.

— Visst inte mitt barn, svarade fru Elg. Hade Lind varit med, så hade han visst inte behöft bjudas; han hade troligen deremot delat kostnaderna med August. Han är en man, som inte behöfver bjudas. Genom sitt ärliga handtverk bereder han sig en inkomst. som föder sin person och den lyckan är han äfven värd.

Dessa ord verkade som balsam på Linds hjerta; men såren skulle rifvas upp igen och blöda när Hederman sade:

— Ja min bästa tant, skomakare Lind i all ära! En skicklig arbetare är han, det är obestridligt och det har han visat sig vara genom de vackra skor, som han tillåtit sig att skänka min fästmö — en handling, som emellertid kan ses från två håll. Men jag kan verkligen inte hysa någon särdeles sympati för den der karlen med sina grofva händer och beckluktande kläder, samt sitt klumpiga uppträdande. Han kan ju vara en mycket bra karl i och för sig; men inte passar han till sällskap i mera bildade kretsar, det är då visst och sannt och det erkänner nog tant också.

— Det der förstår jag inte käre du. Nog vet jag, att han duger för mig och att jag sätter stort värde på honom, svarade fru Elg.

— Ja, man kan ju värdera honom, inföll Hederman vårdslöst, men en skomakare är och förblir han i alla fall och tant känner väl till ordspråket: Skomakare blif vid din läst!

Lind knöt konvulsiviskt sina händer och önskade, att

Har ni lake? ropade han i detsamma till uppasserskan.

han skulle kunna få stoppa igen munnen på Hederman med ett stycke beck. —

— Jag vet äfven, sade fru Elg, att gammal vänskap rostar inte. Och Linds vänskap till mitt hus är både gammal och bepröfvad.

Lind hade väntat att få höra Elsa yttra sig något i saken och hans väntan gick nu äfven i fullbordan fastän på ett mindre behagligt sätt, då Elsa nu sade.

— Kära mamma, låtom oss nu lemna detta ämne, som synes plåga August. —

— Och det var allt, hvad hon kunde säga! klagade Janne Lind. — Var det allt! — Der kanske hon nu sitter med mina fasonerade guldskinnsskor på sina fötter och har inte ett ord till mitt försvar. — Ve och förbannelse! — Vänta bara! — Jag skall hämnas! — Jag skall gå den der doktorn in på lifvet och se efter, hvem han är — inte för Elsas skull — nej hon må stå sitt kast — utan för den hederliga gumman Elgs skull! — Jag skall resa till Södertelje jag och tala vid den der konsuln! — Jag skall — jag skall — — —

Och trasten bor i skogen der,
Ej far ej mor har han;
Dock sjunger han och glader är
Fastmer än mången ann';
Ack han har ju en hjertans kär,
En vän, som honom trogen är,
Som blifver honom alltid när
Och derför sjunger han.

Hvi skall väl jag så ensam gå
Och ingen ha till vän!
Väl mången gång jag tänkt derpå
Och tänker om igen:
Jag mins en stolter ungersven,
Till sjös han for för längesen.
Ack kom han en gång hem igen,
Nog blef jag glader då.

Linds monolog blef afbruten genom denna sång, som sjöngs från det bredvidliggande rummet, der soupéen nu var slut och Hederman åter hade slagit sig ned vid pianot.

— Här har du din lilla vän! utropade Elsa och slog sina armar kring Hedermans hals och kysste honom, när han slutat den lilla sången.

— Ve och förbannelse! hväste Lind, när han såg

detta. Och nu nådde hans själsmarter sin kulminationspunkt.

Emellertid hörde han fru Elg fråga, om det inte vore tid att tänka på hemfärden. Hon kände sig ganska trött, förklarade hon.

Nu tror jag det kan vara tid
Att tänka på refrängen
Och efter dagens kif och strid
Bege sig hem till sängen!

menar tant, yttrade Hederman, sedan han sjungit den kända strofen ur en af Wennerbergs gluntar.

— Ja, kära du, svarade gumman, jag är inte van vid att festa på det här sättet jag och jag behöfver hvila ut nu efter allt detta och dessutom skall ju Elsa upp i affären i vanlig tid i morgon bittida, så att det vore nog skönt att få komma hem snart.

— Jaha, svarade Hederman, jag skall telefonera efter vagnen och medan vi vänta, kunna vi dricka kaffe.

Han lemnade skyndsamt rummet.

— Så roligt vi haft, mamma lilla! sade Elsa och smög sig tätt intill fru Elg.

— Ja, mycket roligt, svarade hon; men jag kan inte förstå, hvad August har emot Lind, den hygglige och artige unge mannen. Jag kan inte alls gilla, att August gör narr af hans handtverk. Alla kunna inte vara födda till doktorer; och du min lilla flicka gör mycket illa i att så der inte blott likgiltigt, utan till och med föraktligt tala om din barndomsvän. Det gillar jag inte alls. Akta dig för högfärd Elsa. En gång kan du behöfva Linds hjelp; tror du, att han skulle gifva dig den, om han visste, hur likgiltigt du hört på, att han svärtats och äfven instämt deri.

— Den hederliga gumman! tänkte Lind.

— Lilla mamma, inte har jag något mot Janne Lind; men nog håller jag bra mycket mer af August.

— Må så vara. Men då skall du inte tillåta August att nedsätta Lind. Kom ihog, att Janne gick och hemtade dig från affären en tid, då du inte tordes gå ensam

och att han just en sådan afton blef illa slagen. Det var för din skull han var ute.

— Jag mins det, mamma lilla.

— Tänk äfven på, att både jag och August kunna tagas ifrån dig; då kanske det vore godt att hafva den hederlige Janne Lind att stödja dig till.

— Lilla mamma, tala inte om att dö!

Hennes ögon tårades.

I detsamma öppnades dörren och en uppasserska började duka af och en annan bar in kaffet.

Straxt derefter kom Hederman tillbaka.

— Se så, nu har jag telefonerat efter vagnen, sade han; nu dricka vi kaffe.

— Hvad nu, min älskling, sade han derefter: Tårar under glädjen? Le min lilla, le som en blomma mot fjäriln!

Han slog an på pianot och sjöng:

Der vexte uti dalens famn
En liten blomma utan namn,
Bland alla andra blommor små
Den skönaste ändå.
Då kom en liten fjäril glad,
Att henne kyssa få han bad
Och upp sitt öga blomman slog
Och suckade och log.

* * *

Lind hade lemnat sin plats, när sången började. Han ringde på uppasserskan, till hvilken han betalade sin räkning, hvarjemte han tillsade henne att befalla hans kusk att göra sig redo för hemfärden.

* * *

Länge dröjde det inte, förrän den af Hederman eftertelefonerade vagnen kom ut till Lidingöbro värdshus, då påpelsningen genast började och snart var Hederman och hans fruntimmer nere i nedre förstugan.

Två hyrvagnar och en droska väntade utanför.

Just som de voro färdiga att gå ut, sade Hederman:

— Dröj ett ögonblick; jag skall blott springa in och köpa mig en cigarr.

Han lemnade damerna och gick in i stora källarsalen.

— Vi sätta oss väl i vagnen i alla fall, sade fru Elg till Elsa och gick förut ut.

Elsa följde efter. Men just som hon kom ut på trappan, halkade hon och föll baklänges, samt slog hufvud och rygg hårdt mot trappan.

— För sjutusan min lilla fröken, sade då en obekant stämma. Det der är farligt af sjutunnor tusan! —

Och hon kände sig upplyftad först på ena sidan och sedan på den andra. — Hon slog upp ögonen och såg sig hjelpt af den der »otäcka gubben», som hon plägade säga. — Hon såg åt andra sidan och fann till sin stora förvåning, att det var Janne Lind, som bistod henne der.

— Hur är det lilla fröken? frågade aktuarien, som tillsammans med sina vänner skulle åka i den andra hyrvagnen.

— Jo tack, min herre, jag blef bara rädd, — tack herr Lind! sade hon vänd åt andra sidan.

— Det var väl, att det gick så lyckligt, sade Lind.

— Ja, för sjutusan, det går lätt att bryta af ett ben i dessa fördömda trappor, som inte sandas ordentligt, puttrade aktuarien.

— Min lilla flicka, har du skadat dig? ropade fru Elg orolig från vagnen.

— Nej mamma lilla, svarade hon och hon gick nu fram till vagnen och satte sig i just som Hederman kom ut ur värdshuset.

— Är herrn äfven här? sade han högdraget åt Lind.

— Med doktorns tillåtelse! svarade denne stolt.

— Tusen tack mina herrar för hjelpen! sade Elsa och fru Elg på samma gång.

— För sjutusan! Ingenting att tacka för; man är väl menniska! utropade aktuarien.

Hedermans vagn sattes nu i rörelse.

— Hvad har händt? frågade han.

Fru Elg och Elsa beskrefvo för honom nu olyckstillbudet och den följande hjelpen af Lind och den obekante gamle herrn.

— Jag undrar, hvad Lind hade för sällskap, sade fru Elg. Väl var det emellertid, att han var till hands, liksom den gamle mannen.

— Ja, svarade Elsa. Aldrig mer skall jag vara ond på den gubben.

— Du känner honom då mitt barn?

— Nej, mamma, jag känner honom inte annat än till utseendet. Men jag har nästan hatat honom. Det var han, som inte ville hjelpa mig, den der ohyggliga qvällen, när jag var så rädd att gå hem från affären.

— Jo, jo! Man skall inte göra några förhastade omdömen om personer, sade fru Elg. —

* * *

Färden hem fortsattes under tystnad. Och så slutade utfärden till Lidingöbro värdshus.

TJUGUSJUNDE KAPITLET.

Nu är det vår!

Hvilken ljuf känsla är det ej för menniskan, då efter den långa och mörka vintern dagarna börja blifva längre och ljusare, snön smälter, sjöar och andra vattendrag befrias från den kalla isbojan, rännilar brusa, källor sorla och flyttfoglarna återkomma samt sjunga sina hymner, badande sig i etherns af solens guld uppvärmda vågor. —

Det var den femtonde Maj på Hasselbacken.

Våren är kommen på sina kransar,
Ängarne binda, himlen är blå.
Pilträden bära gullgula fransar,
Tufvorna vagga ljusalfer små.
Bäckarne brusa,
Vindarne susa
Böljorna glittra
Foglarna qvittra,
Sippan i lunden nigande står.
Högt upp i luften lärkorna sjunga:
Nu är det vår!
Hurra!

Så sjöngs det med lust och lif från öfre verandan å Hasselbackens eleganta restaurationsbyggnad och den fulltaliga publiken i parken aplåderade af alla krafter. — Det var sällskapet Par Brikolls utmärkta sångkör, hvilken då och då förnöjde Hasselbackens gäster med sång.

Den 15 maj är en betydelsefull dag för Par Brikoll, som då alltid firar vårens ankomst med middag, hvilken förut hållits på Börsen — sällskapets ordinarie lokal — men nu under många år afätits på Hasselbacken. Denna dag är äfven ganska betydelsefull för sistnämnda förlustelseställe; ty Stockholmarna, som af gammalt vet, att brikollisterna då hålla hus der, strömma dit i stora skaror och fylla det vackra etablissementet för att få njuta af den härliga sång, som hufvudstadens förnämsta menskör exeqverar i det fria — den mera storslagna sången utföres inomhus och endast för ordensbröderna.

Den 15 maj 1892 hade i likhet med föregående år en massa menniskor strömmat rill Hasselbacken och när nu brikollsångarna helsade våren i nyss citerade välkända sång, bröt ett jubel utan like löst uti parken. Det fanns väl knappast ett bord i parken, hvilket inte var upptaget. Vaktmästarna sprungo med sina brickor lyftade högt öfver hufvudena och voro måna om att få servera så många bord som möjligt, tänkande på de blifvande dricksp ngarna och Hasselbackens egare gnuggade sina judehänder af förnöjelse öfver den goda recetten.

Straxt innan brikollkören började sjunga den nyss

citerade sången, anlände till Hasselbacken genom ingången midt för allmänna gränd en äldre man, hvilken stödde sig på ett spanskt rör försedt med guldkrycka och förde vid venstra armen en ung qvinna, bredvid hvilken en medelålders fru gick hållande sin man under armen.

— Här blir inte godt att få plats, mitt herrskap, skall jag tala om, sade den förstnämnde herrn och stannade, samt såg sig om åt alla håll.

— På verandan finnes nog plats, pappa lilla, svarade den unga fröken lifligt.

— Kanhända. Vi få väl försöka vår lycka.

De gingo sakta framåt restaurationsbyggnaden.

Den äldre herrn och det unga fruntimret äro våra ärade läsare väl bekanta. De voro konsul Silfverdal och hans dotter från Södertelje, hvilka i sällskap med ett par bekanta från sagda stad rest in till Stockholm för att göra sig en glad dag på Hasselbacken.

Fröken Maria Silfverdal, som fann lifvet i Södertelje ganska långsamt och enformigt, hade flera gånger bedt sin far att få fara in till Stockholm och roa sig litet, hvilket konsuln äfven lofvat henne. Men oupphörligen hade denna resa blifvit uppskjuten än af den ena orsaken, än af den andra. Men denna dag hade konsuln slagit sig lös; och nu var han i Stockholm med sin dotter till den sistnämndas stora glädje. Konsuln hade sjelf i sin ungdom varit med i Par Brikolls sångarled; och när han denna dag på morgonen fick se, att det var den 15 maj, uppsteg hos honom minnet af många glada vårfester inom Brikoll och han beslöt att resa till Stockholm för att vara med om festen. Han ville träffa gamla vänner inom sällskapet och tog derför sitt ordensband med sig, samt bjöd en bekant familj med, på det att fröken Maria skulle hafva sällskap den stund, han var uppe i festvåningen. Han ämnade vara der uppe endast helt kort.

De resande lyckades efter ganska mycket besvär att få plats på nedre verandan, hvarefter konsuln tillsade sin dotter att vara värdinna och reqvirera, hvad hon och hennes sällskap önskade, samt bad om ursäkt, att han för en stund aflägsnade sig.

— Kom snart tillbaka pappa! ropade fröken Maria.

— Ja! svarade konsuln och gick in i byggnaden för att begifva sig upp i festvåningen.

Fröken Maria var en utmärkt värdinna. Hon hade äfven stor vana att vara det; ty det var ofta främmande i hennes fars hem. Hennes stora bildning och lätta konversationsförmåga i förening med hennes af natur och vana

Svartsjukan grep med sina klor hårdt kring den hederlige mannens hjerta, hvilket hårdt sammanpressades.

artiga sätt gjorde, att hennes sällskap var både behagligt och eftersökt. Och nu, när hon satt der på verandan på Hasselbacken med strålande ögon och leende läppar samt konverserade med sitt sällskap, då och då läppjande på en vaniljglace, föreföll hon som älskvärdheten sjelf och tillika den intagande ingenien.

Men plötsligen stelnade leendet på hennes läppar, som blefvo alldeles stumma, under det att ögonen blickade skarpt framåt på en person, hvilken för tillfället stående hade sin plats midt i folkvimlet åt den sidan af parken, hvarest det moriska templet är beläget.

— Det är inte möjligt, hviskade hon för sig sjelf. — Men ändå! Det måste vara han! . . .

— Tillåt mig en fråga, hvad det är, som till den grad intresserar fröken Silfverdal, att fröken ej ens tyckes höra den fulltoniga sången, som just nu klingar från verandan öfver oss? frågade artigt den herre, som var i hennes sällskap.

Fröken Maria ryckte till och sade med ett förbindligt leende:

— Ursäkta mig! — Jo, jag är just en artig värdinna jag, som pappa befalde mig att vara! Åh, hvilken härlig sång!

Och hon lyssnade liksom de öfriga. — Men plötsligen vände sig hennes hufvud, henne omedvetet, åter om och åter fixerade hon den omtalade personen, hvilken hon inte strax fick reda på, emedan han satt sig ned.

Det måste vara han! hviskade hon. Ja, det är han! Två personer kunna ej vara så lika! Men hvarför är han här? Hvarför har han inte kommit till Södertelje, utan rest hit?

Frun började nu tycka, att det blef tråkigt, hvarför hon höjde sitt vinglas sägande:

— Skål, lilla Maria!

Fröken Silfverdal fattade äfven sitt glas och drack sitt sällskap till, samt försökte att konversera iitet; men det gick trögt och åter vände sig hennes hufvud bort.

Men nu kunde hon inte längre finna den person, som hon förut så skarpt fixerat. Hon sökte och sökte, men sökte förgäfves, hvilket var en vinst för hennes sällskap, mot hvilket hon åter visade sina pligter som värdinna på ett älskvärdt sätt, ehuru hennes glädtighet var så godt som bortblåst och hennes skratt klingade falskt och tillgjordt. Först när konsuln kom tillbaka till sällskapet, ej så litet upprymd och då man satt sig till bords vid en delikat soupé, som konsuln reqvirerat, samt fått tömma

ett eller annat glas champagne, återkom glädjen i fullt mått och varade sedan hela aftonen. —

Fröken Maria Silfverdal hade trott sig se sin fästman på Hasselbacken. Hon blef helt förvånad deröfver, alldenstund hon trodde honom vara i Ryssland. Hon blef sorgsen öfver, att han ej kommit till Södertelje, då han var i Sverige; och det förargade henne att se honom så der likgiltig sitta på ett förlustelseställe i stället för att söka upp henne, som skänkt honom sitt hjerta och sin hand, samt hennes far, som bisprungit honom med så mycket penningar och alltid visat sig vara för honom som en huld fader.

Men inom kort var han försvunnen och småningom intalade hon sig sjelf, att hon sett orätt, att hon låtit gäcka sig af en stor likhet. Under virrvarret på Hasselbacken glömde hon bort hela saken.

Men när hon kommit hem till hotellet, så återkommo tankarna på fästmannen och jagade sömnen från hennes läger. Hon blef nu allt mer och mer viss på, att det varit honom hon sett och när hon blek och utvakad morgonen derpå träffade sin far, sade han:

— Hur är det med dig, kära barn? Har du kopparslagare efter rumlandet i går, du är så blek, precis som en väl utvattnat sill!

Hon svarade:

— Kära pappa, jag har inte kunnat sofva i natt.

— Hvad är det för förbaskade dumheter; röt konsuln.

— Jag har bara tänkt! Tänkt hela natten! — Vet pappa, jag såg bestämdt Severin på Hasselbacken i går!

— Är du rent förbannad flicka! utropade konsuln. Börjar du också nu se spöken midt på ljusa dagen! För någon tid sedan omtalade kamrer Fryklund, att han en afton, när han var inrest till Stockholm, i Berns salong träffat en person, som var till den grad lik Severin, att han till och med tilltalade honom och helsade honom från oss. Det är en förbannad menniska som går här och spökar och är så lik Severin, att man tar miste på honom.

— Det är inte möjligt, att två personer kunna vara till den grad lika hvarandra. Det var bestämdt Severin, som jag såg igår! protesterade fröken Maria.

— När qvinfolk få något i hufvudet på sig, äro de aldeles vridna! utropade konsuln. Du hör ju, hvad jag säger, att Fryklund tog fel på person och det så grundligt, att han till och med tilltalade honom och han trodde ändå inte, att han tagit fel, förr än den der junkerns sällskap intygade, att han inte alls var Severin Holmlund, utan en praktiserande läkare här i staden, jag minns inte, hvad han hette.

— Förunderligt! Jag tror ända jag, att det var Severin, sade fröken Maria.

— Tro då, hvad fan du vill! röt konsuln otåligt Att disputera med fruntimmer är det galnaste, man kan taga sig till. Är Severin i Sverige, så kan du vara viss på, att han kommer till Södertelje och det med det allra första ändå. Och nu nog om den saken!

Fröken Maria Silfverdal hade nog sett rätt. Agenten Hedström, hvilken såsom fröken Marias fästman kallade sig Severin Holmlund hade verkligen varit på Hasselbacken tillsammans med en af sina kamrater för att göra affärer i falska mynt. Det gick alltid bäst för dem att vexla sina falska penningar i stora folksamlingar och der det rådde brådska.

Det var emellertid en helt kort stund, som Hedström varit på Hasselbacken. Knapt hade han fått sig och sin yrkesbroder ett bord och slagit sig ned vid detsamma, förr än han fick se konsul Silfverdal stående på öfre verandan samspråkande med ett par äldre herrar iförda lysande ordensskrudar.

— Kors för tusan! Svärfar! sade han helt sakta till sin vän och lemnade genast sin plats, samt gick hastigt från Hasselbacken tagande vägen utför en liten undanskymd trappa invid musikläktaren och fortsatte bakom densamma, till dess han nådde stora ingången, genom hvilken han gick ut.

TJUGOÅTTONDE KAPITLET.

Brefvet från Petersburg.

Dagen efter vårfesten på Hasselbacken var en underlig dag för Erik Hedströms familj och en af de få högtidsdagar, som hans ädla och trofasta hustru hade i sitt äktenskap: — Hon hade sin man hemma hela dagen.

På morgonen hade han sagt till sin hustru:

— Min lilla vän, i dag får du dragas med mig hela dagen.

— Blir du hemma, Erik? utropade hustrun och slog sina armar om hans hals. Ack, hvad du är snäll!

— Ja, svarade han, jag har i dag just ingenting att göra ute. Alla utländska agenter, som jag haft göra med, hafva rest och några andra hafva ännu inte kommit. Derför vill jag vara hemma och rigtigt hvila upp mig.

— Det kan du behöfva, stackars Erik, som annars aldrig får ro eller hvila om dagarna, ja, knappast om nätterna.

Och hon kysste honom ömt.

Det var emellertid ej derför, att Hedström saknade utländska agenter i staden, som han stannade hemma; ty det var honom alldeles likgiltigt, om sådana funnos eller icke, aldenstund han aldrig hade något göra med dem. Saken var helt enkelt den, att han ej tordes gå ut, emedan han var rädd att möta konsul Silfverdal, i händelse denne skulle vara qvar i staden.

Han måste veta, om gubben var qvar eller ej och lät derför upphemta både Stockholms Dagblad och Dagens Nyheter för att få se, om konsuln stod bland anmälda resande.

Mycket rigtigt! Der stod det verkligen: Hotell Rydberg. Konsul R. Silfverdal och dotter, Södertelje.

— För tusan! Fästmön är också med! sade han till sig sjelf. — Bäst att hålla sig vackert inne i dag.

Han gjorde det äfven och tyckte, att han hade det mycket tråkigt, hvaremot hans hustru njöt i fulla drag öfver att se honom hemma och att få pyssla om honom på bästa sätt, gifva honom den bästa mat, hon kunde uttänka; och hans lilla barn gjorde skutt af glädje öfver att »pappa var hemma.»

Vid niotiden andra dagens morgon gick han ut och telefonerade till portieren på hotell Rydberg, samt frågade, om konsul och fröken Silfverdal från Södertelje voro qvar i staden.

— Nej, svarade portieren, de reste i går middag kl. ett till Södertelje.

— Godt! sade Hedström och ringde af, samt gick ut i staden och återkom ej till sitt hem förr än sent om aftonen.

Klockan ett på middagen efter vårfesten reste konsul Silfverdal och hans dotter från Stockholm såsom portieren på hotell Rydberg uppgifvit.

Fröken Maria hade, trots sin faders försäkringar att hon bedrog sig, ej kunnat få ur sitt hufvud, att det varit någon annan än hennes fästman, som hon sett på Hasselbacken, hvarifrån han emellertid hastigt och spårlöst försvunnit. Och det var ej utan, att hon på förmiddagen led af en lätt feber, ej af oro, men af förtrytelse öfver, att fästmannen ej varit i Södertelje, innan han reste till Stockholm. En gång kom den tanken för henne, att han möjligen skulle kunnat haíva kommit till Södertelje, sedan hon och hennes far lemnat staden. Men denna tanke slog hon dock genast bort; ty i konsulns hus hade han i så fall genast skulle fått veta, icke blott, att de voro i Stockholm, utan äfven, att de voro på Hasselbacken, hvilket hon vid toaletten omtalat för sin kammarjungfru vara målet

för deras resa. Och hade hennes fästman fått en sådan notis, skulle han då icke med ifver sökt efter henne?

Helt visst!

Men nu syntes han vara fullkomligt omedveten om, att hennes ögon hvilade på honom. — Nej, det var inte möjligt, att han varit i Södertelje! — Och den der likheten, som hennes far vidt och bredt ordade om, trodde hon inte alls på. Skulle hon taga fel på sin fästman hon!

På detta sätt resonnerade fröken Maria Silfverdal fram och åter och var omöjlig att bringa till jemnvigt i lynnet. Konsuln puttrade och småsvor enligt sin vana, samt bedyrade, att det skulle komma att dröja, innan han toge sin dotter med sig till Stockholm, när hon gick så der och hängde läpp och inte på något vis tog reson. —

Och så gingo de ned till stationen och satte sig på tåget, hvilket inom kort förde dem till »kringlornas stad», det lilla idylliska Södertelje.

Den första fråga, som fröken Silfverdal gjorde den vid Södertelje station mötande tjenaren, var:

— Har det varit någon främmande?

— Nej, svarade tjenaren trovärdigt.

En suck arbetade sig ur fröken Marias bröst och ännu dystrare än förut gick hon vid sin faders sida upp till deras gemensamma eleganta hem, der de väntades af en god måltid, hvilken konsuln gjorde all heder, hvaremot fröken Maria endast petade i maten med sin gaffel och bara suckade för resten.

— Men hör då upp en gång med dessa eviga suckar! utropade konsuln förtretad. — Du kan, ta mig fan, göra en gammal man hypokondrisk.

De lemnade bordet, konsuln för att röka pipa och taga sig en lur och fröken Silfverdal för att stänga in sig och sucka i sin ensamhet.

När konsulns middagslur var öfverstökad, kände han sig kry och upplifvad, sade till om, att hans lampa skulle tändas och satte sig vid sitt skrifbord för att ögna igenom den post, som ankommit under deras bortovaro. Den bestod af ett par tidningar, som voro vikta om några bref, hvars utanskrifter och poststämplar han enligt gammal vana synade, innan han öppnade dem.

Plötsligen spratt han till och tryckte på den elektriska ringledningen, som han hade vid skrifbordet.

— Säg till fröken, att hon kommer hit! befalde han den inträdande tjenaren.

Fröken ligger med ättiksduk på hufvudet och har sagt till, att hon inte får störas, förklarade tjenaren.

— Ättiksduk? eftersade konsuln.

— Ja, fröken har så svår hufvudvärk.

— Det hjelper inte. Hon får komma hit ändå och det genast! befalde konsuln.

Tjenaren gick.

Efter några minuter hördes osäkra steg nalkas konsulns skrifrum och fröken Maria, ombunden med en handduk om pannan inträdde.

— Hur är det med dig, min pulla? frågade konsuln.

— Jag har så ondt i hufvudet, pappa!

— Ja, det är ta mig fan rätt åt dig, »Sjåp-Lisa!» utropade fadern. Hör på, hvad gammalt och förståndigt folk säger och vänd inte upp och ned på hela verlden för att du får se en karl med ett par mustacher, som liknar fästmannen.

— Det var han, pappa! sade fröken Maria bestämdt.

— Det var då fan till flicka att vara envis! utropade konsuln. — Se här har du nu svart på hvitt, att han är i Ryssland.

Han räckte sin dotter ett bref, hvilket hon girigt grep.

Ja, det var till henne! Det stod tydligt hennes adress och brefvet var afstämpladt i Petersburg.

— Nu fick du stora ögon, tror jag! utropade konsuln skrattande.

— Från Severin! utropade fröken Maria förvånad.

— Jaha, precis! Det det brefvet är inte skrifvet på Hasselbacken utan i Ryssland, min nådiga!

— Lilla pappa! utropade fröken Silfverdal och ryckte ättiksduken från sin panna, samt omfamnade sin far i glädje.

— Se så, se så! Bryt då brefvet i stället för att karessera mig! sade konsuln och gjorde sig fri från omfamningen. Nu tyckes hufvudvärken vara borta.

— Ja!

— Gud i himmelen, hvad de qvinnorna äro galna!

Fröken Maria bröt emellertid brefvet och såg på datum.

— Hvarifrån är det? frågade konsuln.

— Från Petersburg.

»För sju tusan, min lilla fröken», sade då en obekant stämma. »Det der är farligt af sju tunnor tusan.»

— När är det skrifvet.

— Den tionde.

— Godt!

Fröken Maria började läsa. —

— Åh nej! utropade konsuln. Var så god och läs

högt min nådiga! Brefvet är nog till mig lika mycket som till dig, tänker jag.

Med hög röst läste då fröken Maria:

Petersburg den 10 maj 1892.

Min outsägligt älskade lilla fästmö!

För visso har du länge väntat på bref ifrån mig, min dyrkade Maria och jag vill bedja dig tro, att jag äfven brunnit af begär att skrifva till dig. Men en menniska rår ej alltid sig sjelf; och jag har ej gjort det på länge. Dagarna har jag ihärdigt arbetat med mina ritningar och om nätterna har jag inte kunnat få någon ro. Tankarne hafva varit fästade på de stora byggnadsföretagen och en kiurg kan inte med sin lancett desikera en kropp med mera noggrannhet, än jag under nätternas stillhet i tankarna genomgått och i hvarje detalj skärskådat mina ritningar och kostnadsförslag.

— En präktig pojke, en rigtig kärnpojke! utropade konsuln och knäppte med fingrarna. Fröken Maria fortsatte läsningen:

— Du skall tro, min dyra Maria, att det är inte leksaker för en så ung man som jag att på sina skuldror bära ansvaret för sådana stora företag, som dem jag nu åtagit mig.

— Det har han förbaskadt rätt i; men han är nog karl att stå rak under bördan! sade konsuln.

— Det är inte nog med, fortsatte fröken Maria läsningen, att man uppgör ritningar och kostnadsförslag; man måste äfven praktiskt kunna tillämpa teorier och det på ett sätt, att så väl ryssarna, som din ädle far, hvilken satt mig i tillfälle att utföra dessa arbeten, blifva belåtna. Mig sjelf får jag tänka på i sista rummet. Men blifva de nämnda parterna nöjda, så faller det af sig sjelft, att jag också blir det.

— Så tänker en man med karaktär! utropade konsuln och steg upp, samt gnuggade förnöjd sina händer. Fröken Maria fortsatte läsa i brefvet:

— Förunderligen väl synes mig emellertid allt gå mig i händer och jag nästan skäms att tala om, att

jag blifvit erbjuden ännu ett stort byggnadsarbete och kan du tänka dig af hvilken? — Det kan du inte och du tror mig väl knappast, då jag säger dig, att det är ingen mindre än — kejsaren sjelf, som inte gjort mig anbud på att utföra det utan befalt mig att göra det; ty alla ryssars sjelfherskare kan endast befalla; och ve den, som inte lyder.

— O, lilla älskade pappa! utropade fröken Maria och sprang upp, samt slog sina armar om gubbens hals.

Konsuln sjelf kände sig rörd och fick fram sin näsduk, som han hastigt förde till sina ögon, sägande:

— Af kejsaren sjelf! Den der pojken blir ta mig fan en heder för Sverige. Jag visste nog jag, till hvilken jag skänkte min dotters hand. — Hm! Af kejsaren! — Behöfver han pengar till det der arbetet, så skall jag ta mig fan sjelf resa öfver till Petersburg med dem. — Hm! Hm! En förlagsman åt en kejserlig byggmästare har också sitt värde och sin merit. — Hm! Hm!

Och han fingrade i knapphålet på venstra uppslaget af sin bonjour, liksom om han skulle väntat att der finna en rysk ordensdekoration.

Konsuln kände sig helt högtidlig till sinnes och denna högtidlighet tilltog, när hans dotter, som åter satt sig, läste vidare.

— — — och ve den, som inte lyder. — En dag' när jag satt fördjupad i mina beräkningar, öppnades dörren hastigt till mitt rum utan föregående knackning och en högre polisman inträdde och frågade, om jag var den svenske ingeniören Severin Holmlund, hvilken fråga jag naturligtvis jakande besvarade. Men jag kan inte neka till, att det klack till i bröstet på mig. Ingeniörer äro i allmänhet illa anskrifna i Ryssland, emedan de så ofta arbetat i nihilismens tjenst och i stället för att hafva egnat sina förmågor och sin arbetskraft åt nyttiga anläggningar, hafva de ofta funderat ut djefvulsmaskiner och anläggandet af sprängminor.

— Store Gud! tänkte jag. Har jag på något sätt blifvit misskrediterad hos ryska polisen? Har jag blifvit misstänkt för något brott eller någon konspiration, jag, som inte haft tankar för något annat än mina byggnads-

ritningar, min fästmö och min blifvande svärfar! — Dessa tankar genomforo mitt hufvud på ett ögonblick. —

Sedan jag bejakat polismannens fråga, sade han lakoniskt:

— Följ mig!

— Hvarthän? frågade jag.

— Till Winterpalatset! svarade han.

— Nu är det slut med mig, tänkte jag. Jag har blifvit oskyldigt misstänkt för någon konspiration mot kejsaren och att i Ryssland vara misstänkt, det är detsamma som att vara dömd. Jag genomfor i tankarna stepper och ödemarker och tyckte mig vara bunden i ett lag fångar, som drefvos bort till Sibirien. Att göra invändningar tjenade emellertid intet. Jag drog min björnskinnspels på mig och kastade en lång blick på ditt kära porträtt, min älskade Maria, hvilket hänger öfver min säng, samt följe polismannen, hvilken var tyst som muren och ej vidare besvarade mina frågor om orsaken till mitt afhemtande till Winterpalatset. Efteråt förstod jag, att han sjelf inte visste orsaken och således inte kunde svara mig.

Utanför porten stod ett elegant åkdon; i hvilket vi togo plats. — Åtminstone hyggligt, att man får åka beqvämt, tänkte jag och lutade mig mot de mjuka dynorna i åkdonet för att så litet som möjligt ses af det på gatan promenerande och åkande folket.

Inom kort körde vi in under hvalfven till det kejserliga palatset. Åkdonet stannade och vi stego ur. Jag blef införd i ett elegant rum, hvarest jag väl en timme blef lemnad ensam. Men jag hörde, att det fanns folk i de angränsande rummen, der man talade med dämpade röster. — Man vill pröfva mig, tänkte jag. Troligtvis har jag nu en massa ögon, som spionera på mig genom för mig dolda titthål. — Jag satt stilla och orörlig, men darrade.

— Ack, min älskade Maria! Jag gjorde mig alldeles obehöflig oro. Det var inte såsom en misstänkt man, som jag blifvit förd till Winterpalatset; det var ej förnedring, som väntade mig, utan upphöjelse.

Slutligen slogos dörrarna upp och en artig hofman befalde mig att vara honom följaktig.

Vi gingo genom flera salonger, den ena praktfullare

än den andra och vi stannade inte förrän inför — hans majestät kejsaren sjelf!

Inför honom tillfrågades jag af slottsintendenten, om jag kunde utföra ett arbete inom palatset — som jag är strängeligen förbjuden att säga, hvari arbetet består, kan jag ej i detta bref nämna det.

Öfvervältigad af glädje efter min föregående bestörtning, svarade jag genast ja, utan att ens betänka mig. Men mitt ord var sagdt. Det hvarken får eller kan brytas, audiensen slutade, den hade inte varat i tre minuter; jag blef befald att genast uppgöra ritning; kostnadsförslag behöfves ej, ty priset på arbetet var bestämdt förut. Och nu är jag på bestämda tider i Winterpalatset — men alltid under polisbevakning; ty utan sådan får ingen inträda i palatset. Men polismännen äro i hög grad delikata och jag märker nu ej sjelf, att jag är bevakad. — Man tager seden, dit man kommer.

De andra två stora byggnadsarbetena äro nu i gång, så pass att schaktning för grundläggning börjat. — Men ännu dröjer det, innnn grundläggningsarbetena kunna börjas. Och under tiden nagelfar jag ritningarna och uppgör ritning till arbetet i Winterpalatset.

Nu, min älskade Maria, har jag ordat så mycket om mig och min verksamhet, att det ej är för tidigt att tala litet om eder derhemma, mina kära vänner.

Jag hoppas, att både du och din aktade och ärade far äro friska och krya. Mina tankar sväfva ofta öfver till eder, när de kunna rycka sig ifrån mina ritningar, samt då jag får vara ifred för den massa af arbetssökande menniskor, som oupphörligen störa mig och anhålla att få arbeta vid de stora byggena. Inom kort blifva öfver fem hundra man sysselsatta genom mig, om jag undantager byggeraget i Winterpalatset, till hvilket bygge slottsintendenten skaffar folk. Det lär vara nästan uteslutande fångar, som der skola komma att arbeta under stark bevakning.

Nu får jag ej vara i fred längre. Tusen kyssar till dig min älskade och många hjertliga helsningar till din aktade far från din i döden tillgifna

Severin.

P. S. Jag kan ej bedja dig skrifva till mig; ty jag kommer att ändra adress. Jag bor nu vid Wladimirsgatan, men måste flytta derifrån för att komma närmare Winterpalatset. I nästa bref skall jag uppgifva en stadigvarande adress och då torde jag få mottaga några kära rader från dig. — Må väl!

D. S.

Fröken Maria kysste namnteckningen under brefvet och vek ihop det. En obeskriflig glädje hade bemäktigat sig henne och jagat hennes sorg på flykten.

Konsuln bredde ut sina armar och hans dotter skyndade att kasta sig i hans famn.

— Älskade pappa! sade hon.

— Min kära dotter! svarade fadern högtidligt. Låtom oss glädjas med hvarandra och tacka Gud för den framgång, som din högt begåfvade fästman vunnit. Genom ditt blifvande giftermål med Severin kommer du att bli förenad med en af nordens mest betydande män inom sin branche. Gud vare med eder båda och måtte vår Herre vara nådig och låta mig få lefva den dag, då du och Severin komma att förenas till ett genom äktenskapets heliga band. Det skall blifva den skönaste dag i min ålderdom. Jag får då två barn i stället för ett och blir befryndad med en person, som inte blott hedrar det svenska namnet i utlandet utan äfven blir sökt af monarker.

Egenkärleken spelade i denna utgjutelse ej så liten rol hos konsuln, hvilken af naturen alltid varit litet egenkär. Men man må ej säga något derom; ty han pöste aldrig öfver sina medmenniskor, ehuru han gerna ville hafva i förgrunden alla de fördelar om sig sjelf, som möjligen kunde upptänkas. — Och det var ju menskligt. — Hvem vill ej det?

Brefvet från Petersburg var äfven egnadt att uppväcka stora känslor i så väl konsulns, som hans dotters bröst och — sanningen att säga, brefskrifvaren, som väl kände sitt folk, hade lagt an på att kittla konsulns och hans dotters fåfänga. Och han hade lyckats deri öfver måttan väl. —

Fröken Silfverdals illamående gick alldeles bort, rummen parfymerades för att lukten af ättiksdukarna skulle

försvinna och i stilla ro läste den öfverlyckliga fästmön för sig sjelf det kärkomna brefvet.

Konsuln hade nu ingen ro i sin själ. Det måste bjudas främmande. Borgmästaren, postmästaren med flera af stadens honoratiores inbjödos till konsuln på qvällen och blefvo ombedda att taga sina fruntimmer med sig. — De bjudna, hvilka af erfarenhet visste, att det alltid var gladt hos konsuln och tillika rikligt med både mat och dryck, skyndade sig att hörsamma bjudningen, ehuru den kom så sent. De kommo alla. Ingeniör Severin Holmlunds bref lästes upp för alla gästerna och blef föremål för allehanda utläggningar. Ingeniörens skål dracks vid soupén, der äfven skålar föreslogos för konsuln, samt för hans dotters och hennes blifvande mans inbördes lycka.

Allt var glädje och den gemytlige konsuln fröjdades inte så litet öfver, att han märkte, att en och annan af de äldre herrarne och damerna afundades honom och tyckte, att någon af deras döttrar borde hafva kunnat duga åt ingeniör Holmlund, likaväl som konsulns.

Ingen anade, att hela brefvet var — en kollosal och bländande lögn! —

* * *

Det torde måhända och det med rätta förundra våra ärade läsare, huru ingeniör Holmlund, hvilken ju var samma person som agenten Erik Hedström och doktor August Hederman, kunde skrifva från Ryssland, då han i verkligheten var i Stockholm, hvarest han gjorde affärer i falska penningar. Någon kan antaga, att brefvet ej var skrifvet af honom.

Jo, brefvet var verkligen skrifvet af honom sjelf och det var äfven afsändt från Petersburg den dato, som det var dateradt.

Se här förklaringen.

Erik Hedström var själen i en större falskmyntareliga, hvilken opererade såväl i Sverige som i grannlanden. Alla,

som tillhörde detta band, voro förhärdade bofvar, men tillika skickliga gravörer och i hög grad försigtiga menniskor. Hufvudaffären var i Stockholm hvarest de flesta mynten gjordes. Men Stockholm, ja Sverige, var alldeles för litet operationsfält för denna liga, hvilken derför tidt och ofta sände ut sina medlemmar till grannländerna för att utvexla falska svenska mynt, mot äkta utländska, hvilka i sin tur vexlades mot äkta svenska.

Hedström, som inbillat konsul Silfverdal och hans dotter, med hvilken han var ringförlofvad, trots det att han var gift och dessutom hemligt förlofvad med Elsa Andersson, att han var i Ryssland och der sysselsatt med storartade byggnadsarbeten, fann det nödigt att stärka sin kredit hos konsuln, i all synnerhet som det utan tvifvel berättats, att han skulle hafva varit sedd i Berns salong en afton. För den skull måste han skrifva ett bref till sin Söderteljefästmö och detta bref måste icke blott vara dateradt i Petersburg; det måste äfven vara postbefordradt från denna stad.

Detta tillgick så, att Hedström skref brefvet i Stockholm samt skickade det med en falskmyntareagent, som just skulle resa till Finland och Ryssland för att utbyta falska svenska sedlar mot äkta finska mark och ryska rubler.

Agenten lade brefvet ordentligt på posten i Petersburg den dag, på hvilken det var dateradt och på detta sätt kom det fröken Maria Silfverdal tillhanda från Ryssland.

Allt gick bra och Hedström hoppades kunna plocka konsul Silfverdal på ännu mera mynt. Men han kände sig dock ej så litet illa till mods öfver en liten efterräkning.

Några dagar efter vårfesten på Hasselbacken läste han nämligen i en af hufvudstadens tidningar:

I Stockholms läns tidning — hvilken utgifves i Södertelje — läses o. s. v. — I artikeln, som följde, var det till

punkt och pricka redogjordt för Hedströms bref och den välvilliga redaktionen hade dessutom i vidlyftiga reflexioner i rikaste mått blomsterkastat den unge svenske ingeniören, hvilken hedrade det svenska namnet icke blott genom att utföra magtpåliggande byggnadsarbeten i främmande land

»*Gud i himmelen, hvad de qvinnorna äro galna!*»

utan äfven genom att tillfölje af sin duglighet och förmåga hafva vunnit en främmande monarks personliga ynnest och välbehag.

Det är nog bra det der, sade Hedström för sig sjelf, när han läste denna artikel. Men förbaskadt obehagligt

skulle det vara, om en gensaga skulle komma från Ryssland. Jag måste skynda mig att begära penningar af gubben, innan det blir för sent. Men hur tusan skall jag bära mig åt? De måste skickas till Ryssland. — Hvem skall taga emot dem der i mitt namn och hur skall jag få hit dem!

Han funderade hit och dit och svor öfver passtvånget i Ryssland. Hade det ej varit nödvändigt, att passet skulle uppvisas vid afhemtande af ett penningbref, så hade det varit en smal sak för honom att arrangera affären. Då skulle han beordrat den förut omtalade falskmyntareagenten att för tillfället antaga namnet Severin Holmlund, och mottaga försändelsen. Men nu gick detta icke för sig. — Förbannelse! — mumlade han. — Jag får väl lof att göra mig en resa till Sverige igen och uppvakta rike svärfar i Södertelje!

Men detta var ej heller i hans smak. Han riskerade, att underrättelser från Ryssland kunde ankomma och afslöja honom vid samma tid. Och då vore han fast. Han skulle då ej slippa ut genom Södertelje tullar.

— Fördömda tidningsskrifvare! utropade han. — Högfärdige och egenkäre gubbe! tillade han.

Plötsligen ljusnade hans anlete. En idé väcktes upp i hans förslagna hjerna, en idé till ett nytt skurkstreck, hvars förberedande arbete han genast började:

— Jag vet! Jag vet! sade han till sig sjelf. Så skall det gå till och det skall lyckas.

Se här hans plan:

Han skulle befullmägtiga en person att föra hans talan hos konsuln och hemta penninger och detta måste ske genast.

För den skull invigde han en af sina förtrogna i saken, lät honom lära sig tidningsartikeln utantill, så att han väl skulle hafva reda på saken och den 22 sände han honom till Södertelje, medförande ett bref, denna gång till konsuln.

I detta bref sade han bland annat, att han behöfde penningar för att kunna tjena kejsaren, han behöfde denna gång blott 3 à 4,000 kronor. Han hade ämnat skrifva derom i sitt bref till sin fästmö, hvilket han hoppades skulle vara ordentligt framkommet. Men han hade ändrat sig, alldenstund en svensk, som hjelpte honom derute i

Petersburg, skulle resa på ett besök till sin hemort. Han (Severin Holmlund) hade då gifvit denne man fullmagt att afhemta penningarna, om, såsom han hoppades, konsuln ville försträcka honom dem.

Detta var hufvudinnehållet i brefvet, som dessutom innehöll helsningar till fröken Maria och ytterligare beskrifning om hans mandater i Ryssland.

Konsuln läste brefvet uppmärksamt och granskade äfven fullmagten; men han kunde inte förmå sig att finna förtroende för ombudet, hvilket visserligen hade mycket väl reda på sig, men inte kunde se konsuln i ögonen; dessutom sade mannen en gång som svar på konsulns fråga, att han hade far och mor, samt fyra syskon i lifvet och en annan gång, svarade han på samma fråga, att han hade fem syskon. — Detta märkte han inte sjelf; men konsuln, som gjort frågan andra gången blott för att ha något att säga, märkte det fullkomligt; ty han hade ett ovanligt godt minne.

Och från den stunden var ingeniörens ombud alldeles odugligt i konsulns ögon, och han sade:

— När far min herre tillbaka till Ryssland?

— Dagen efter midsommardagen. Men jag kommer då inte denna väg.

— Jaså, jaha! Hm! — Jaha! Det gör detsamma. Jag far sjelf till Petersburg i midsommar och skall då taga penningarna med mig och lemna dem till ingeniörn. Farväl!

Det befullmägtigade ombudet fick vara nöjd dermed, tog sin fullmagt och gick, inom sig svärjande öfver kittsliga och misstrogna gubbar.

Den der karlen skall jag varna Severin för, när jag kommer till Petersburg, tänkte konsuln. En person, som inte kan titta folk i ögonen och inte har reda på, huru många syskon han har, kan också lätt glömma, huru mycket penningar han tager emot.

Och nog var den logiken rigtig!

TJUGUNIONDE KAPITLET.

Midsommaren.

Var ombudet missnöjdt med sin mission hos konsul Silfverdal i Södertelje, så blef Hedström det i ännu högre grad, när han blef underrättad om utgången af beskickningen. En ganska dryg del af en trycksida skulle fyllas, om man skulle taga sig för att räkna upp alla de svordomar, som Hedström utöste öfver sin budbärare, hvilken tvangs att åhöra dem, samt öfver konsul Silfverdal, som emellertid förskonades från att erfara, huru han på sin rygg tilltygades af den man, hvilken han bevisat en stor godhet genom att försträcka honom betydliga penningesummor samt genom att skänka honom sin dotters hand, en gåfva, hvaraf Hedström aldrig skulle kunna njuta såsom en hederlig man egnar och anstår, alldenstund han var gift förut.

Hedström insåg mer än väl, att inkomstkällan i Södertelje nu var utsinad och antagligen skulle förblifva det för all framtid; men han insåg äfven likaväl, att konsulns resa till Ryssland måste inte blott hindras, utan äfven omöjliggöras. Ty skulle konsuln komma till den ryska hufvudstaden och i Winterpalatset eller hos myndigheterna göra förfrågan efter den svenske ingeniören Severin Holmlund, den berömde byggmästaren och kejsarens förklarade gunstling, så är det visserligen sannt, att gubben skulle blifva ansedd som en galning, eller en bedragare och antagligen tagas i förvar. Men alldenstund konsulns pass utvisade, att han var svensk undersåte, måste

de ryska myndigheterna sätta sig i förbindelse med de svenska i denna sak, hvarefter utan tvifvel konsuln skulle blifva hemskickad. — Så länge vore det ingen fara för Hedström; men sedan vore hans existens i Sverige omöjliggjord.

På detta sätt resonnerade skurken och derefter handlade han.

I konsulns hus blef det emellertid mycken brådska.

Konsuln tillkännagaf för sin dotter, att han ämnade göra en tripp till Petersburg vid midsommartid, ett tillkännagifvande, hvilket uppväckte den största glädje hos fröken Maria, som naturligtvis skulle vara sin gamle far följaktlig på resan.

Hon jublade i sitt sinne, dels derför att hon skulle få en behaglig omvexling från hvardagslifvets enformighet och ännu mer derför, att hon skulle få träffa sin älskade och berömde fästman.

Hon började att syna sin garderob och fann alla sina drägter vara mer eller mindre odugliga för resan. Somliga voro af för skrikande färger, andra af för föråldradt snitt, andra för varma, andra åter för luftiga. Med ett ord: Allt kasserades och nytt måste anskaffas.

Hon reste derför in till Stockholm och vände upp och ned på lagren hos Magnusson, Marcus, Labatt och allt hvad de nu heta alla dessa stora firmor, som föra eleganta tyger till fruntimmerskläder. Hon såg på mycket och köpte något deraf, eller tyg till tre drägter, spetsar, sniljor, perlor, volanger och dylikt, samt förde det med sig hem tillika med en skicklig sömmerska, som nu fick ett drygt, men mycket lönande arbete.

Det syddes och profvades, ändrades, sprättades upp, släpptes ut och togs in i oändlighet och konsuln fick under denna tid ej tänka på att ha något främmande hemma, lika litet som han kunde beräkna något sällskap af sin dotter. Han vistades derföre mestadels utomhus på jern-

vägshotellet, i Paradiset, på stadskällaren, och i brunnsparken, hvilken nu stod i späd grönska.

Allt har emellertid en ända och så var det äfven med brådskan inom konsulns hus. Den aftog småningom och upphörde slutligen alldeles: Fröken Marias klädningar voro färdiga och sömmerskan reste, mycket nöjd med sin sejour, tillbaka till Stockholm.

Man skref den 10 juni. En stor del af badgästerna, som ville begagna sig af första badterminen, hade anländt och vimlade nu i badhus-parken och på de vackra promenaderna kring kanalen. Konsuln fick sina gamla bekanta till staden och fann sig väl, samt nästan ångrade sig, att han beslutat sig för att resa till Petersburg just denna tid, då det var som vackrast och lifligast i Södertelje. Men fröken Maria brann desto mera af åtrå att få resa och hvarje dag frågade hon sin far:

— När skall pappa taga ut pass?

— Om ett par dagar, fick hon alltid till svar och detta svar gafs henne allt knarrigare och knarrigare för hvarje gång.

Äfven denna dag upprepade hon sin fråga och fick samma svar: Om ett par dagar.

På eftermiddagen var konsuln uti parken som vanligt och promenerade tillsammans med några äldre badgäster. Då mötte han postbäraren, som varit uppe i societetshuset med tidningarna, som kommit med eftermiddagsbåten, samt nu skulle dela ut de bref, som kommit med samma båt.

Han stannade och sade:

— Jag har ett bref till herr konsuln, kanske jag får lemna det?

— Är det till mig personligen?

— Ja!

— Tag hit det då!

Postbäraren letade i en bundt bref och fick slutligen tag i det, som var adresseradt till konsuln, hvilken mottog det.

Det var från Ryssland.

Från Severin! utropade gubben och bröt det genast. Han är väl i behof af penningar, kan jag tro. Ja, ja, jag får inte skjuta upp min resa längre; jag skall ta mig fan ta ut pass i morgon dag!

Men brefvet innehöll helt annat än gubben anade.

Den föregifne ingeniören, hvilken från Stockholm lyckats smussla öfver brefvet till Ryssland, hvarifrån det af hans handtlangare sändts tillbaka till Sverige, skref helt kort och godt, att han af sin befullmägtigade budbärare skriftligen blifvit underrättad om, att inga penningar blifvit lemnade ombudet, samt att konsuln ämnade sig öfver till Petersburg vid midsommartiden. Sedan han sagdt, att det skulle hafva varit honom en högtid att få mottaga sin välgörare och sin fästmö, förklarade han, att detta ej lät sig göra, alldenstund han dagen efter detta brefs dato måste begifva sig till Baku, der han skulle blifva nödsakad att dröja i circa två månader. Han ville derför skynda sig att underrätta sin blifvande svärfar derom, på det att han ej förgäfves skulle företaga den vid hans ålder besvärliga resan till den ryska kejsarstaden och brefskrifvaren uttryckte det hoppet, att brefvet måtte komma fram i rätt tid, innan resan blifvit företagen. Angående penningarne gaf han den glädjande underrättelsen, att han nu för tillfället ej behöfde någon försträckning af konsuln, emedan han utfått en del af sitt arvode för sina arbeten. Uttryckande sitt hopp om ett gladt återseende inom en icke allt för aflägsen framtid slutade han brefvet med många helsningar till sin fästmö och sin aktade välgörare.

Konsuln hostade och läste och läste och hostade och kom slutligen till den öfvertygelsen, att detta var det bästa bref, som han hade kunnat få från sin blifvande måg, hvilken inte mera behöfde några penningar, som var det bästa af alltihop och hvilken reste till Baku, så att konsulns resa till Petersburg numera var alldeles onödig.

Med en belåten min vek han ihop brefvet och stoppade det i sin bröstficka, samt sällade sig sedan åter till sällskapet.

Bror fick visst ett gladt bref, bror ser så förnöjd ut, sade en äldre herre, som gick vid konsulns sida.

— Ja, jag kan inte neka till, att detta bref var af högst tillfredsställande innehåll, svarade konsuln och sög röken ur sin fina havanna. Det var från blifvande mågstumpen.

— Så-å! Hur går det för honom derute i Ryssland?

— Utmärkt! Jag har understödt honom litet ibland och jag tänkte allt, att han skulle behöfva litet mera penningar just nu. Jag ämnade derför taga mig en lusttur till Petersburg i midsommar, som jag kanske förut sagdt.

— Ja, bror har nämnt det.

Nu skrifver Severin, att han inte behöfver några penningar, ty en del af hans arvode har fallit ut.

— Se, sådana mågar skall man ha!

— Ja, inte sannt! — Dessutom omtalar han, att han redan för några dagar sedan lemnat Petersburg och farit till Baku, der han blir två månader. Min resa blir således inställd och, upprigtigt sagdt, är jag rätt glad deråt.

Blef konsuln glad öfver brefvet, så hade det alldeles motsatt verkan på fröken Maria, hvilken blef förtviflad öfver att ej få resa till Petersburg, hvilken resa hon så mycket gladt sig öfver och så mycket talat om. Hvad gjorde hon nu med sina eleganta drägter, som hon låtit förfärdiga sig och de hattar, som hon köpt sig? —

Hon måste emellertid taga saken sådan den var och gifva sig till freds. Mest af allt förargade det henne, att hon talat så mycket med sina väninnor om resan och hon var alldeles säker på, att hon länge och väl skulle få mottaga pikar öfver den inställda resan till Petersburg. Ty flickorna i Södertelje, som voro afundsjuka på fröken Silfverdal, dels för hennes rikedom, dels derför, att hennes fästman, enligt deras och mångas tro, var en så utmärkt man.

Hedströms bref förorsakade alltså fröken Maria Silfverdal en allt utom angenäm midsommar.

TRETTIONDE KAPITLET.

Frågan om en studieresa.

Hedström började frukta att längre vistas i Stockholm. Han hatade sommaren med sina ljusa dagar och sina qvällar, som icke hade något mörker. Han skydde ljuset och älskade mörkret, ty mörkrets handlingar äro af ondo och Hedström var ett verktyg i onda magters händer.

Han var derför starkt betänkt på att lemna Stockholm, ja till och med Sverige; men han ville först hafva en ordentlig reskassa, hvilken äfven kunde räcka en god tid till underhåll efter resan.

Falska penningar hade han godt om, men han tordes icke alltid begagna dem. Han måste derför äfven hafva fullgodt mynt i ganska stor skala; ty han var alldeles oförmögen att försörja sig genom ärligt arbete; dertill var han allt för lättjefull och lasten hade blifvit en del af hans natur.

Inkomstkällan i Södertelje var nu sinad, och det kanske antagligen för alltid; spridandet af falska sedlar gick alltid sämre om sommaren än om vintern, penningar måste således anskaffas på annat håll. — Naturligtvis var det fru Elg, som skulle plockas.

Som läsaren benäget torde erinra sig, hade Hedström sökt imponera på fru Elg genom den utfärd med åtföljande soupé, hvarpå han bjöd henne och Elsa under efter-vintern, till Lidingöbro värdshus.

Han hade fortfarande varit sjelfva artigheten mot de

båda fruntimren, men ville inte vidare visa sig ute i deras sällskap. — Det var för ljust.

Jag hör många af mina ärade läsarinnor utbrista:

Hur kunde fästmön tillåta något sådant?

Frågan är fullkomligt berättigad; men vi skola ej blifva svaret skyldiga.

För det första torde våra ärade läsarinnor benäget erinra sig, att Elsa Andersson ej var ringförlofvad med doktor Hederman, som Hedström kallade sig, då han vistades tillsammans med innevånarne i det lilla välkända hemmet vid Timmermansgatan. Detta var en orsak, som den värde doktorn mycket ordentligt framhöll för Elsa, när hon om söndagseftermiddagarna proponerade en promenad. Han förklarade i tydliga och fullt höfviska ordalag och på ett sätt, som inte var stötande, att det ej vore skick, att de visade sig så mycket ute tillsammans, innan de voro ringförlofvade och i detta sitt anförande hade han ett mägtigt stöd af fru Elg, hvilken fann saken, sådan doktorn framställde den, fullkomligt riktig.

Den stackars Elsa fick alltså hålla till godo med att sitta inne i sin fostermoders hem under de vackra söndagseftermiddagarna på försommaren; hon, som dock så väl behöfde att vara ute och lufta på sig efter det trägna stillasittandet under hela veckan.

Hederman tröstade henne med, att, blott hösten inbröt och det blef litet skumt fram på qvällarna, skulle han gerna gå ut och gå med henne och dessutom skulle de ju snart eklatera sin förlofning och då vore det slut med allt tvång.

Elsa fick lof att finna sig i sitt öde och tog sig i stället om söndagsförmiddagarna ensam en promenad ut till Skeppsholmen, eller någon annan af de vackra promenadplatser, hvarpå den svenska hufvudstaden är så rik.

Ett annat skäl hade doktor Hederman äfven att anföra.

Den värde doktorn hade nämligen på sista tiden börjat allt mer och mer tala om sin önskan att anträda en studieresa för att nästkommande vår kunna inlemna vid universitetet och försvara en afhandling i medicin samt blifva promoverad, hvarefter han sedan skulle kunna söka anställning i statens tjenst och på en mera framskjuten

plats få vidlyftigare praktik och kunna blifva docent eller möjligen professor.

Hederman hade en flytande tunga och ett öfvertygande sätt att tala, då han ville inverka på personer. Han talade äfven med sådan förtjusning om denna studieresa och den följande promotionen, att Elsa och fru Elg riktigt bländades af det fyrverkeri af ord, som han uppsände.

Men hvad har detta att göra med söndagspromenaderna? utropar någon.

Ganska mycket!

Doktorn förklarade nämligen, att han ville göra förberedande arbete på sin promotionsafhandling, antingen han komme ut på studieresa eller inte och detta arbete kräfde så mycken tid, att han väl behöfde sitta i lugn och ro några timmar på söndagen, hvilket fru Elg äfven gillade, eller åtminstone sade sig förstå. — Elsa hade ingen talan.

En dag, det var en söckendag, kom doktor Hederman alldeles oförmodadt upp till fru Elg och blef af henne på det hjertligaste sätt emottagen.

Jag håller just på att göra i ordning middag åt Elsa, sade gumman, nu kommer du alldeles lagom för att äta en bit med, om du vill hålla till godo med enkel husmanskost, sade hon.

Tack, min ärade tant, svarade Hederman, det vill jag visst. Jag känner till tants husmanskost jag. Af den kan man bjuda en minister, om det gäller.

— Hå, hå, ja, ja! Så väl är det väl inte; men det får väl gå för sig ändå, genmälde den gamla frun och skyndade ut i köket, hvarifrån ett fräsande ljud tillkännagaf, att potatispannan kokat öfver.

— Nej, se August! Hvad blåser det för vind i dag! utropade i detsamma en glad röst i dörren.

Det var Elsa, som kom hem, varm, röd och glad.

— God middag, min älskling, svarade doktorn och

steg upp samt gick fram till henne och mottog hennes parasoll, hvilket han satte undan på dess vanliga plats, hvarefter, sedan Elsa fått af sig den luftiga hatten, han tryckte den hulda varelsen till sitt bröst och hviskade

Han såg på folket, på damernas toaletter och svor för resten inom sig sjelf öfver fru Elg, som narrat honom till kyrkan.

henne de ömma och smekande ord, som älskande så gerna höra från hvarandras läppar.

Straxt derefter serverades och afåts middagen.

Hederman blef qvar hos fru Elg hela eftermiddagen, hvilken blef mycket vigtig i anseende till det beslut, som då fattades.

När fru Elg tagit sin sedvanliga middagslur, under hvilken tid de båda älskande suttit kuttrande som ett par turturdufvor bredvid hvarandra, sade Hederman:

— Min ärade tant! Det var icke blott för att få nöjet att en eftermiddag få vara tillsammans med tant och Elsa, som jag tog mig friheten att komma hit i dag. Jag har ganska vigtiga saker att anföra, om tant har tillfälle och håg att höra mig, saker, hvilka komma att spela en ej ovigtig rol i Elsas och mitt framtida lif.

Kära du, visst har jag tid och håg att höra sådant och om jag äfven hade brådtom, så voro det i alla fall min skyldighet att höra på dig, när du har något att anföra, som rör min snälla flickas framtid.

— I sanning! utropade Hederman med pathos. En verklig mor skulle ej kunna vara ömmare mot sitt barn, än tant är mot sin fosterdotter.

För att bekräfta sanningen af dessa ord slog Elsa sina armar kring gummans hals och kysste henne, sägande:

— Lilla mamma!

Det var fullkomligt sannt, hvad Hederman nyss sagt; ty fru Elg var och hade alltid varit mot Elsa såsom en mor bör vara mot sitt barn. Elsa var äfven å sin sida mot sin fostermor såsom en dotter bör vara mot sin mor och bådas hjertan voro med hvarandra sammanvuxna genom den ömmaste tillgifvenhet.

Fru Elg hade tagit plats i en soffa och vid hennes sida satt Elsa, samt framför dem Hederman med högra handen hållande Elsas venstra.

— Nå, hur var det nu? frågade fru Elg.

— Ja, min ärade tant, svarade då Hederman ödmjukt men då med en bestämdhet, som lät åhörarne ana en fast vilja och den renaste redbarhet, tant har ofta hört mig tala om, att jag skulle vilja företaga en studieresa till utlandet för att på de förnämsta hospitalen derstädes studera lungsotsbakterierna och sedermera vid min hemkomst försvara en afhandling i detta ämne vid universitetet och låta promovera mig.

— Ja, du har talat derom.

— Det är inte tvifvel om, att en promoverad doktor har betydligt större anseende än en medicine licenciat. En promoverad doktor har blott ett steg att taga till en

docentur och en docent är närmast till professorsvärdigheten.

Helt visst skulle tant hellre vilja se sin fosterdotter förenad för lifvet med en man, som hade alla möjliga utsigter till allt större och större framgång i lifvet, till allt högre och högre befordran, än med en man, som hela sitt lif vore bunden vid en plats, en ställning i samhället, möjligen såsom lasarettsläkare.

Det skulle jag visst vilja, det faller af sig sjelft; ehuru jag får säga, att jag anser en lasarettsläkare vara en mycket framstående man, en man af betydligt högre värdighet än någon skulle hafva vågat hoppas, att min lilla flicka skulle få till make.

— Visserligen, visserligen, min goda tant, utropade Hederman. Lasarettsläkaren har alltid sitt anseende och sitt lefvebröd. Men min natur är sådan, att jag vill framåt! Ständigt framåt! Det är en stämma i mitt bröst, som inte kan nedtystas, hvilken ständigt ropar till mig: Fram! Fram! Och jag känner, att jag eger kraft att kämpa mig framåt; jag förnimmer i min själ en dådkraft, hvilken det vore en synd mot all god gåfvas gifvare att söka bryta. Jag måste djupare in i vetenskapens verld, jag kan ej stanna!

Han talade med en värme, som uppeldade hans åhörare och det var liksom om han sjelf skulle hafva trott på sina ord; ty ögonen blixtrade af en egendomlig eld, man skulle kunna säga: Hänförelsens eld.

Elsa tryckte hårdt hans hand och nickade vänligt åt honom, men hvarken hon eller fru Elg svarade något, helt enkelt derför, att ämnet var för högt för dem. Men de beundrade honom och läto sig af honom föras högt upp på fantasiens höjder.

Han fortsatte:

— Jag har med stor flit studerat lungsotsbakteriernas lif och kanske mer än någon svensk läkare satt mig in i deras naturel och jag har nu det förberedande arbetet till min afhandling i detta ämne så godt som färdigt. Men för att kunna fullborda densamma måste en studieresa företagas och den borde ske nu, om möjligt inom några veckor. Det är visserligen hårdt att behöfva lemna eder, mina goda vänner och detta lilla fridfulla hem, der det godas

godas genier uppslagit sin fristad, hvari de aldrig blifva störda. Men resan måste ske; det kan ej hjelpas.

Elsa suckade.

Du har således fullkomligt bestämdt dig derför? frågade fru Elg.

— Ja; om jag kan öfvervinna ett hinder, som ännu står i min väg. — Hm! — Hm! Det var just om detta hinder jag ville tala med tant i Elsas närvaro. Min goda tant! Det händer ofta, att en lumpen sak kan störta ett helt företag. Så är det nu äfven med mig och min studieresa. Den blir blott ett luftslott, om jag ej blir hjelpt och jag ville bedja tant räcka mig hjelpen — jag vågar säga: För Elsas skull.

— Kära du, hvad kan jag göra i den saken? frågade gumman.

— Mycket! Ja, allt!

— Det vore då märkvärdigt, det får jag säga, sade gumman och skrattade på sitt milda sätt.

— Kära tant, fortsatte han: Jag behöfver min reskassa litet förstärkt; vill tant hjelpa mig.

— Hm! Hm! hostade fru Elg. — Jag har så små medel att komma med, min käre gosse, svarade hon.

— Det är ej heller fråga om några summor, blott en tillfällig hjelp, hvilken jag skall återgälda, så snart jag kommer hem.

— Hur mycket behöfver du då? frågade fru Elg, som blifvit temligen afkyld till följe af den sista vändningen i samtalet.

— Blott två tusen kronor, svarade Hederman med lägre stämma.

— Två tusen kronor! utropade fru Elg och hoppade till. Två tusen kronor! Kallar du det för en liten summa?

Den är visserligen ej liten, när man är i behof af den; men annars är det ju rakt ingenting att tala om. För mig är den summa i detta ögonblick mycket stor, ty den är nödvändig för mig. Men i vanliga fall är den af föga betydenhet.

— För mig är två tusen kronor alltid en stor summa, sade fru Elg allvarligt, och jag vet verkligen inte, hur jag skall kunna skaffa dig så mycket pengar.

— Tant vill då inte hjelpa mig?

— Viljan kunde jag väl hafva; men förmågan är det klent med. Du skall veta, min käre August, att de fattiga styfrar, som jag har efter salig Elg, äro låsta för mig och jag kan ej komma åt dem utan efter några månaders uppsägning.

— Är det bara det som fattas, så är den saken lätt arrangerad, om tant vill gifva mig en accept, så belånar jag den i banken, sade Hederman lifligt.

— Jag förstår mig inte rigtigt på det der. Jag skall betänka mig litet och du kan ju få svar om en vecka, det är ju tillräckligt, eller hur?

— Fullkomligt! svarade Hederman gladt; men inom sig tänkte han:

— Den sakramenskade käringen vill inte fram med pluringarna!

I samma ögonblick for en ny idé genom hans hufvud. Jag skall binda gumman vid mig, tänkte han och jag skall få en god förespråkerska i Elsa.

Han satte genast sin idé i verket:

— Jag hoppas, att tant inte tycker illa vara, att jag så oförblommeradt framställdt min begäran? sade han.

— Nej, visst inte.

— Det är så ljuft att kunna tala till personer utan omsvep och krokvägar, tillade han och såg smägtande in i Elsas ögon.

Hon nickade åt honom.

— Jag har äfven något annat att tala om, fortsatte han, om tant tillåter?

— Med nöje!

— Jag skulle önska, att Elsas och min förlofning blefve eklaterad, antingen jag nu reser eller inte.

En ljuf rodnad spred sig vid dessa ord på Elsas kinder, och Hederman fortsatte:

— Om jag kommer att resa, hvilket jag hoppas till Gud måtte ske, kan vårt bröllop stå genast vid min hemkomst. Och skulle oöfverstigliga hinder uppställa sig för min resa, så måste jag slå den ur hågen och då kan bröllopet stå redan i höst.

Det blef ett långt samtal i detta ämne, hvilket föreföll de båda fruntimren betydligt behagligare än det före-

gående och först sent på qvällen lemnade Hederman fru Elgs hus, sedan beslut blifvit fattadt, att eklatering af förloſningen skulle ske den kommande söndagen.

Penningehistorien gjorde fru Elg ganska betryckt, liksom motståndet retade den föregifna doktorn.

Den hederliga gumman ville nog gerna hjelpa sin blifvande måg, i synnerhet nu, när han visade sig hafva fullt allvar med sin förening med Elsa. Men hon tyckte, att två tusen kronor var bra mycket, ehuru hon mycket väl kunde anskaffa dem, fastän hon till Hederman sagt, att hon hade flera månaders uppsägning på sina penningar.

När han lemnat hennes hem, funderade hon mycket på denna sak och tillkallade slutligen skomakaren Janne Lind, hvilken hon ansåg för den bästa rådgifvare i detta fall och en man, som hon kunde lita på.

Elsa gick på gummans begäran efter Lind, hvilken mycket förundrade sig öfver detta sena besök; men genast gjorde sig redo att hörsamma kallelsen.

Elsa fick inte vara närvarande vid fru Elgs och Linds samtal, hvilket fördes i hviskande ton och varade ganska länge.

Lind lyssnade med uppmärksamhet till fru Elgs ord och lät henne tala utan att afbryta henne. Hon omtalade fullständigt doktorns resplaner med mera, samt äfven beslutet om förlofningens eklatering.

När hon slutat, svarade Lind:

— Jag är skyldig ett upprigtigt svar på en upprigtig fråga. — Jag tror ej, att doktor Hederman är att lita på och jag har mina skäl dertill, hvilka jag nu skall anhålla att få slippa att yppa. Fru Elg bör derför, enligt min

tanke, icke utlåna några penningar åt honom, åtminstone icke förrän han uppställdt en fullgod borgen för penningarnes återbärande. — Hvad nu eklateringen af förlofningen beträffar, så kan den gerna ske. Det är en sak, som kan brytas, om så skulle behöfvas. Men jag anser, att den ej bör hindras, på det att fröken Elsa ej onödigtvis behöfver oroas och kanske derigenom får svårt att sköta sin plats, såsom det egnar och anstår henne. Det är mitt upprigtiga råd.

TRETTIOFÖRSTA KAPITLET.

Förlofningen eklateras.

Söndagen uppgick klar och vacker.

Denna dag var det ovanligt väl fejadt i fru Elgs för läsaren välbekanta hem vid Timmermansgatan. Golfven voro hvitskurade, nystrukna gardiner sutto för fönstren, öfverdragen voro tagna af möblerna och ej ett damkorn kunde märkas på bord och byråar.

Redan tidigt på morgonen var fru Elg uppe och styrde och ställde med ett och annat och Elsa, som inte kunnat sofva i ro under natten, var äfven snart färdig och föreföll i dag vackrare än någonsin, der hon stod framför sin spegel och ordnade sitt hår och gjorde sin toilette, hvilken sysselsättning emellertid litet emellan afbröts derigenom, att hon tog fram en helt liten pappask, hvilken hon öppnade och upptog ur densamma en slät, på röd bomull hvilande guldring, som hon kysste, hvarefter hon åter lade ned ringen, sedan hon läst inskriptionen inuti ringen. — Det var den förlofningsring, som hon i dag skulle gifva åt doktor Hederman i utbyte mot en dylik af honom.

Det var väl knappast fem minuter förgångna mellan hvarje gång, som hon tog upp ringen och för hvarje gång blixtrade det i hennes ögon och ros och lilja vexlade på hennes kinder, under det att det vackert bugtade bröstet höjdes af tillfredsställelsens suckar.

Hur ren var icke hennes oskuldsfulla glädje, kvilken var lika kärleksfull, som den var oskyldig. Hon firade äfven sin förlofningsdag så, som blott den menniska, hvilken företager sina handlingar på moralisk grund, kan göra.

Redan, innan hon på morgonen lemnat sin jungfruliga bädd, sträckte hon sina alabastersköna armar upp till en liten hylla, som var placerad i hörnet öfver hennes hufvudgärd och grep en bok med titel: »Läsning för unga qvinnor hvar dag under året». — Hon slog upp dagens dato och läste:

Herre! Se din tjenarinna;
Låt mig så ditt kall bevaka,
Att på dagar, som försvinna,
Jag med frid kan se tillbaka.
Mången pröfning sorg och fara
Står i tiden till mitt möte;
Men du kan mitt hopp bevara;
Jag mig tryggar till ditt sköte. —

I sanning! En bättre vers kunde inte hafva blifvit vald på denna dag för henne och hon kände liksom tacksamhet öfver, att just den versen slogs upp för henne. Den innehöll nästan allt, hvad hon i dag hade att anropa försynen om.

Hon gick genast upp, sedan hon åter lagt ifrån sig boken och tog fram den förut omtalade ringen, hvilken sedan oupphörligen betraktades och kysstes.

Fru Elg var af gamla stammen, det känner läsaren af det föregående och hon hade sine idéer, hvilka alla voro aktningsvärda.

Hon hade äfven denna dag sin idé, hvari de älskande måste finna sig. — Hvad nu Elsa angår, så hade hon ingenting att anmärka emot denna idé, utan fogade sig gerna och med glädje i sin fostermors önskan. Helt annat var det med fästmannen, hvilken svor för sig sjelf

öfver gummans program; men han tordes dock inte högt opponera sig deröfver för att ej mista den trumf, som han trodde sig hafva på hand.

Gummans önskan var, att Elsas förlofning skulle firas alldeles som hennes egen blifvit firad.

För den skull tillsades Hederman att infinna sig vid Timmermansgatan redan klockan tio på söndags morgon,

Det är nog bra det der, sade Hedström för sig sjelf, men förbaskadt obehagligt skulle det vara, om en gensaga skulle komma från Ryssland.

en mycket olämplig tid för honom, emedan han hade svårt, att så tidigt på en helgdagsmorgon komma ifrån sin familj; — sin familj! — och han skulle förlofva sig! — Hvilken afgrundsande i menniskohamn! — Tredubbelt brottslig, alldenstund han förut var ringförlofvad med en annan qvinna! Han nöjde sig inte med att bedraga sin hustru; två andra qvinnor skulle äfven göras olyckliga!

Han måste emellertid foga sig i fru Elgs vilja och infinna sig hos henne klockan tio. — Klockan elfva skulle han följa fru Elg och Elsa till Maria kyrka och der öfvervara högmessan. Klockan två skalle de i brudens hem vexla ringar i närvaro af fru Elg, hvilken till middagen bjudit Janne Lind och en gammal fru, som bodde i närheten. Derefter skulle en enkel middag ätas och klockan sex skulle aftonsången åhöras. Klockan half åtta skulle ett par af Elsas kamrater komma till fru Elgs hem och nu skulle ungdomen roa sig med lekar, och gladt samspråk, hvarefter en aftonmåltid i litet yppigare stil än vanligt skulle afätas.

Sådant var det af fru Elg uppgjorda programmet och det måste följas. Doktorn torde ej visa sitt missnöje.

Det kan måhända förundra läsaren, att Janne Lind hörsammat kallelsen att infinna sig som vittne vid ringarnas vexlande. Som bekant hade han ett afgjordt tycke för Elsa och man kunde förmoda, att han inte så litet skulle lida af att se sin ungdomsbrud med gyllene boja fästas vid en annan man.

Men allt har sin förklaringsgrund, så äfven detta Janne Linds beteende.

Han älskade Elsa lika upprigtigt som fordom. Men hans kärlek var allt för ädel för att vara sjelfvisk och han hade beslutat inom sig, att, då han ej kunde få blifva hennes man, han i stället skulle blifva hennes varmaste vän, hvilken inte skulle svika henne i nödens stund.

Han föraktade doktor Hederman och deröfver är ingenting att undra och han trodde honom ej om godt. Men så länge han inte kunde bevisa något mot honom, vågade han ej öppet säga sina tankar. Han hade, som läsaren nogsamt vet, bittert sörjt öfver Elsas tycke för denne man, hvilken, om hon skulle genom äktenskapets band blifva förenad med honom, helt visst skulle göra henne grymt olyckligt.

Men Janne Lind var nästan öfvertygad om, att något giftermål mellan Elsa och Hederman inte skulle komma att ske och han ville sjelf hindra det och draga Elsa ur eländet. Han skulle kringskära Hederman och tvinga honom att bekänna kort. Visade det sig då, att Hederman var en aktningsvärd man, då, men endast då ville

Lind draga sig tillbaka och han skulle till och med, om det gälde, offentligen erkänna, att han misstagit sig och offentligen bedja Hederman om tillgift derför.

Visade det sig deremot, att Linds misstankar voro grundade; då måste Hederman störtas och det utan förskoning, icke för hans egen bestraffning, icke heller för Linds skull, utan för att Elsa skulle räddas från sorg och vanära.

Ringvexlingen fann Lind vara blott en komedi utan allt värde och ett förbund, hvilket när som helst kunde brytas, om anledning dertill förefunnes. — Derför hade han också inte dragit i betänkande att hörsamma fru Elgs kallelse att komma såsom vittne till förlofningens eklatering.

Janne Lind var en kärnfast och ädel karakter, en sådan, som man sällan finner; men hvilken man alltid måste skänka sin högaktning.

På slaget tio på söndagsmorgonen inträdde doktor Hederman i fru Elgs hem och blef mottagen med en viss högtidlighet, som besvärade honom.

En stund derefter gjorde sig gumman i ordning för kyrkfärden och tillsade Elsa att äfven hålla sig färdig.

Skola vi redan gå, gudstjensten börjas ju inte förr än klockan elfva! tillät sig Hederman att anmärka.

— Ja, svarade fru Elg, i Guds hus skall man komma i tid, i synnerhet på en dag som denna. Vi skola söka att få god plats midt framför predikstolen och så att vi äfven se altaret.

Det var ingenting att anmärka deremot och gummans vilja måste blifva rådande.

Och så bar det af till Maria kyrka, dit det lilla sällskapet anlände tre qvart till elfva och erhöll en god plats, samt fick sitta just i den bänk, som fru Elg åsyftat. Hon var så hemmastadd i Maria kyrka, att hon hade planen fullkomligt i sitt hufvud. —

Gudstjensten började och Elsa stämde in i psalmsången med klar och vacker stämma, under det att fru

Elg sjöng med så godt hon kunde. Men doktor Hederman var alldeles tyst och satt och tittade förströdd omkring, samt qväfde en och annan gäspning.

— Har August ingen psalmbok? hviskade fru Elg till Elsa.

Elsa upprepade frågan till doktorn, som svarade, att han olyckligtvis glömt den hemma. Hade han sagt, att han icke egde någon psalmbok, så hade han sagt sannt. Elsa repeterade doktorns svar till sin fostermor, hvilken tänkte:

Sådant slarf och det på en sådan dag till.

Gudstjensten blef rent af odräglig för Hederman, hvilken på många år ej varit i en kyrka och han hade mycket svårt att hålla sig vaken. — Han såg på folket, på damernas toaletter och svor för resten inom sig öfver fru Elgs idé att ranta till kyrkan och tvinga honom att sitta der från gudstjenstens början till dess slut. — Han hörde ej, huru den utmärkte predikanten i de vackraste ord talade kärlekens, den gudomliga kärlekens språk och förkunnade den högstes vilja, att menniskorna skulle älska hvarandra inbördes.

Gudstjensten slutade emellertid straxt före klockan ett och folket aflägsnade sig från Guds hus, der Hederman tyckte sig hafva suttit en hel evighet.

Fru Elg var inte nöjd. Hon hade observerat gäspningarna, som Hederman så väl försökt att qväfva; och att han inte hade psalmbok med sig, tyckte hon vara riktigt hädiskt. — Hon sade äfven, när de gingo ur kyrkan:

— Så tråkigt, att du glömt din psalmbok, August; det kan jag inte förstå, att man kan göra. En stor del af gudstjensten går ju förlorad för en, om man inte kan psalmerna utantill, när man inte har psalmbok att se i.

— Ja, svarade Hederman entonigt.

— När vi gå till aftonsången, fortfor gumman, skall du få låna salig Elgs psalmbok. Men du får vara mycket rädd om den och inte göra hundöron i den, när du vänder bladen. Salig Elg hade den de sista tio åren af sitt lif och han försummade inte en högmessa. Men det fins ändock inte ett blad uti boken, som är förstördt.

— Ja, svarade den blifvande mågen åter entonigt och som det tycktes, mycket förströdt.

Förhållandet var, att han kände en rysning genomila sin kropp, när gumman talade om aftonsången och han började att fundera ut en plan för att göra detta kyrkobesök om intet. Dessutom tänkte han på den dag, då hans förlofning med fröken Maria Silfverdal eklaterades. Då var det inte fråga om högmessa och aftonsång; men desto mera om de lekamliga behofvens tillfredsställande. Konsuln hade den dagen, som äfven var en söndag, haft frukost för några vänner och under den frukosten vexlades ringarna. Sedan var det stor middag, hvarunder ädla viner och champagne flöt i strömmar. Det låg en berusning i luften, pladdrande tungor, glada skratt, glasens klingande mot hvarandra utgjorde en hel symfoni, hvars grundton var glädje, den brusande, allt uppslukande glädjen. Ingen tänkte på det vigtiga steget, som togs genom ringarnas vexlande, ingen talade allvar mer än en gång under ett skåltal för de nyförlofvade, alla skämtade i stället med fästman och fästmö; och om skämtet stundom var en smula vågadt, så betydde det ingenting; det grofva doldes af hela ymnighetshorn af rosor i form af vackra ord.

Annat var det nu på denna förlofningsdag.

Här var allt allvar.

Emellertid gick allt sin gilla gång. Ringarna vexlades på bestämd tid och följdes af middagen, hvilken föreföll fästmannen skäligen enkel och så led tiden framåt till aftonsångsdags.

Då passade fästmannen på att säga:

— Min goda tant, jag har glömt att tala om, att jag vid denna tid måste besöka en sjuk, som ligger och väntar på mig. Jag var hos honom i morgse, innan jag gick hit och lofvade komma tillbaka på aftonen.

— Kan aldrig komma i fråga! svarade fru Elg med ovanlig skärpa i rösten. Du följer med till kyrkan och besöker din sjuke efter gudstjensten! Guds tjenst går framför menniskors tjenst!

Det blef dervid. Fästmannen måste traska med till kyrkan med »salig Elgs» psalmbok i handen och öfvervara hela gudstjensten, hvarefter Elsa tillsades att bära hem

den dyrbara boken och fästmannen fick nådig tillåtelse att begifva sig till sin diktade patient.

Han var inte sen att begagna sig deraf och skyndade ned på — källaren Pelikan, der han i schweitzerilokalen derstädes förnötte en stund med gladt samspråk med uppasserskorna och förtärde ett par glas punsch.

— Nå, hur var det med sjuklingen, frågade Elsa deltagande, då fästmannen vid bättre lynne än förut återkom till fru Elgs bostad, dit nu äfven några af Elsas kamrater i affären kommit.

— Åhjo, svarade han, mycket bättre, mycket bättre.

— Jag tror, du druckit punsch, sade Elsa och ryggade litet tillbaka.

— Ja, svarade han, de voro så enträgna, att jag måste taga mig ett glas. Jag skall säga, att i ett hem, der det länge varit sjukt, blir det glädje, när sjukdomen börjar häfvas och de goda menniskorna vilja då gerna dela med sig af sin glädje och i synnerhet läkaren skall då omhuldas.

Det blef nu gladare hos fru Elg än förut under dagens lopp och Hederman trifdes nu bättre och visade sig glad och artig, men kunde dock ej underlåta att då och då för sig sjelf svärja öfver, att man skulle hafva så mycket besvär för att få ett par tusen kronor. —

TRETTIOANDRA KAPITLET.

Funderingar på bosättning.

Sedan förlofningen blifvit eklaterad, var doktor Hederman daglig gäst hos fru Elg.

Såsom det egnar och anstår en fästman, hemtade han sin vackra fästmö hvarje dag från affären och bjöd henne sin arm, samt förde henne till hennes hem. Han tog då alltid med sin vackra följeslagarinna vägen öfver Mariahissen, ehuru Elsa mången gång ville gå genom staden, öfver slussen, Södermalmstorg och Hornsgatan. Det var alldeles omöjligt för fästmön att kunna öfvertala fästmannen till denna promonad. — Efter intagen middag ville nu Elsa hvarje dag gå ut och gå, och nu var det ej skäl för doktorn att göra några invändningar. Nu voro de ju ringförlofvade och nu kunde de visa sig ute hvar som helst i hvarandras sällskap.

Hederman gjorde ej heller några invändningar; men han föreslog alltid sådana konstiga vägar. Han ville alltid promenera utåt Hornstull, åt Tantolunden eller på bakgatorna fram emot Skans- eller Danvikstullar. Som skäl hade han, att han tyckte det vara synd om fru Elg att sitta ensam hemma. Hon behöfde ju äfven så väl litet luft; man borde derför promenera i närheten af hennes bostad, emedan hon ej hade krafter att oupphörligen begifva sig så långt bort. — Deremot hade naturligtvis ej Elsa något att säga och fru Elg för sin del prisade storligen den blifvande mågens artighet och uppmärksamhet mot henne. På dessa promenader bjöd Hederman alltid

armen åt fru Elg, hvilken, som han sade, behöfde stöd. Elsa kunde inte säga något derom; men nog förargade det henne litet smått, att hon inte fick gå arm i arm med sin fästman. — Hvad hade hon då för glädje af att vara förlofvad! —

Hon var emellertid tålig och undergifven och hoppades på framtidən, hvilken helt visst skulle blifva mycket behagligare. August, tänkte hon för sig sjelf, har ju nu så mycket i sitt hufvud. Han tänker på sin resa, sin afhandling, sin promotion och Gud vet allt, hvad det heter! — När detta är öfverstökadt blir han mera normal och då får jag ju äfven mitt lilla egna hem! Ack, hvad jag skall pyssla om min lilla gubbe!

Så tänkte hon i sin oskuld, den älskliga varelsen.

Hon misstog sig ej heller, när hon tänkte, att doktorn hade mycket i sitt hufvud. Men han hade helt andra planer, än Elsa anade; mörka planer, dem läsaren allt för väl känner, för att de här skulle behöfva upprepas.

Doktorn kom inom kort till full klarhet om, att någon hjelp till den föregifna studieresan ej stod till att tänka på af fru Elg. Han måste alltså uttänka en annan list för att aflocka gumman mynt; ty skinnas skulle hon, det var alldeles säkert.

En dag öfverraskade Hederman fruntimren med ett förslag att fara ut till Nackanäs idylliskt belägna värdshus, hvilket ligger på en udde alldeles midt emellan Hammarby sjö och Järlasjön och dit det är en härlig väg att resa med ångslup från Barnängsbryggan.

Planen accepterades genast af Elsa och fru Elg ville ej sätta sig deremot; men hon tillkännagaf dock sin vilja uttryckligen vara, att det ej skulle få bli något kalas, så som det blef, då de voro på Lidingöbro värdshus.

— Nej, svarade doktorn, det kan jag med säkerhet lofva; jag har nu inte råd till några kalaser, sedan jag beslutat att resa utrikes och studera på egna medel; huru små de än äro! —

Och dermed var han inne just på det ämne, som han hade önskat att få väcka till lif.

Samtalet kom snart i gång och Hederman syntes vara så upprigtig och ädel. Han beskref tydligen, huru han ämnade ställa för sig, att han skulle försöka förtjena litet

på samma gång, som han studerade i utlandet, genom att vara till tjenst åt sjuka och svaga landsmän, som voro stadda på resa o. s. v.

Ingen menniska med skarpsynthet skulle hafva trott honom, när han vidt och bredt orerade derom. Men Elsa lät sig lätt duperas till följe deraf, att hon älskade honom och trodde honom vara den ädlaste menniska, som fanns på jorden; och fru Elg var gammal och oerfaren, samt skattade arbetet högt och satte högt på rangskolan de

»Två tusen kronor? Kallar ni det för en liten summa!»

personer, hvilka icke skydde för att arbeta med kraft och energi. — Dessutom var det ju inte nu fråga om att släppa till några penningar och då var gumman inte så omedgörlig.

Men snart skulle hon finna, att pressningsförsöket skulle upprepas.

De voro åter hemma från en angenäm färd till Nackanäs värdshus, hvarest de endast förtärt litet kaffe och doppa och för resten njutit af att beskåda den vackra

naturen. Hederman hade underhållit sina damer med väl utförda föredrag i här ofvan sagda ämne och belåtenheten syntes vara allmän på alla håll.

När de nu åter sutto hemma hos fru Elg, sade han:

— Vill Gud, reser jag redan i slutet af nästa vecka.

— Redan så snart! utropade Elsa och slog sina armar om hans hals. — Usch så tråkigt och långsamt det skall bli, medan du är borta.

— Återseendet blir så mycket gladare, sade han liksom tröstande — och sedan skola vi aldrig skiljas från hvarandra.

— Min August!

— Vill du, så gifta vi oss straxt, sedan jag kommit hem!

— Om jag vill! Om jag vill! Hur kan du fråga så, August? Det vet du, att jag vill. Ack, om det vore i morgon dag!

— Min lilla älskade fästmö! sade Hederman och kysste Elsas hufvud. — Det beror på din fostermor, om vi kunna det.

— Ack, hon skall ej hafva något emot det! Eller hur, mamma lilla?

— Nej, kära barn, svarade fru Elg och skakade bedyrande på hufvudet, ju förr du blir väl gift, desto bättre. Hvem vet, huru länge jag får lefva — — —

— Lilla mamma! utropade Elsa och sprang upp från sin fästmans sida samt skyndade till sin fostermor, på hvilken hon nu slösade sina smekningar. Du skall lefva länge, länge! Du skall bo hos oss och vi skola göra dig glädje! Eller hur, August?

— Naturligtvis, svarade han. Men, tillade han, vi måste be om hjelp först, om vi skola kunna gifta oss straxt efter min återkomst från studieresan.

— Hjelp? eftersade Elsa.

— Ja; och efter som vi äro inne på det kapitlet, kunna vi genast tala om det. — Som jag förut sagt skall jag under min resa söka reda mig genom mina egna medel och de förtjenster, jag kan förskaffa mig utomlands. Men det blir tyvärr ingenting öfver till bosättningen. — Just nu finnes ett vackert bo att köpa. Det är efter en nyligen afliden tjensteman. Jag har just varit uppe och sett

på möblerna, som räcka till fyra rum, samt äro väl skötta. Det skulle vara önskligt, att vi kunde köpa detta bo åt oss. Men det måste ske nu. Stode ej min resa för handen, så skulle jag genast köpa det. Nu kan jag det ej. Men kanske Elsas goda fostermor, min ärade och aktade tant, vill förskottera den lilla summan.

— Hur mycket behöfs, frågade gumman, hvilken alltid blef litet försigtig, när det blef fråga om penningar.

Hela det vackra boet kostar tusen kronor, svarade Hederman vårdslöst. — —

I detsamma ringde det på dörren.

TRETTIOTREDJE KAPITLET.

Doktor Hedermans adress.

Samtalet blef afbrutet genom ringningen till Hedermans stora förargelse och Elsa skyndade att öppna.

Det var Janne Lind som kom.

— Förbannelse! mumlade Hederman emellan tänderna. Den der karlen är mig alltid i vägen.

— Hjertligt välkommen! utropade fru Elg till Lind och hon menade äfven, hvad hon sade. Hon tyckte, att han kom rigtigt till pass.

— Ursäkta mig, att jag kommer så här sent på dagen, sade Lind; men jag har ett angeläget ärende.

— Ingen ursäkt! Ingen ursäkt! ropade fru Elg. Sitt ned, sitt ned!

— Tackar så mycket, svarade Lind, jag har ej så lång tid att stanna.

— Åhå! Dagen är ju slut nu; och nu skall väl herr Lind inte arbeta mera i dag, sade fru Elg.

— Nej visserligen inte, svarade Lind; men det är så, att jag har främmande.

— Har herr Lind det?

— Ja, en resande från landet; — och skam till sägandes var mitt ärende till doktor Hederman.

— Till mig? utropade Hederman förvånad och illa berörd; ty han tyckte inte om att hafva något med Lind att göra.

— Ja, svarade Lind. Jag har sökt i adresskalendern efter doktorns adress; men jag har ej funnit den.

— Nej, svarade Hederman, det är ett fördömt slarf med den der kalendern! Kan man tänka sig något sådant, att inte en praktiserande läkares adress finnes införd i den samma. Jag visste sjelf inte af det förr än för någon tid sedan, då jag af en händelse fick veta det.

— Ja, det är förargligt, inföll Lind.

— Det är nedrigt! utropade Hederman. Jag gaf också redaktionen af den der kalendern en ordentlig uppsträckning, när jag fick klart för mig försummelsen att inte införa min adress.

— Att inte doktorn kom in i supplementet då?

— Det var för sent, det var för sent! utropade Hederman.

— Så harmligt!

— Ja, visst är det det. Många patienter hafva kanske gått förlorade för mig genom detta oerhörda slarf.

— Det tar jag för gifvet och helt visst skulle doktorn äfven nu hafva förlorat en patient, om jag inte tagit mig det omaket före att gå hit för att söka doktorn och taga reda på adressen.

— Har herr Lind sjukt? frågade Elsa deltagande.

— Ja, mitt främmande har sjuknat och har frågat mig efter en skicklig läkare. Jag tänkte då genast på doktor Hederman. Det är ju alltid roligt att få rekommendera en person, som man känner och hvilken man äfven vet vara skicklig i sitt kall.

— Åh, jag ber! sade doktorn.

— Om jag derför får be om herr doktorns adress, så skall jag hafva äran att i morgon förmiddag föra sjuklingen till doktorn, om jag får lof.

— Jag är mycket tacksam för rekommendationen, svarade Hederman i början litet brydd, men ögonblickligen bemästrande sig. — Jag är mycket tacksam för rekommendationen; men tyvärr kan jag nu ej mera mottaga några patienter, emedan jag till följe af tillredelserna för en utländsk resa, som jag anträder om ett par dagar, just i dag uthyrt mina mottagningsrum åt en annan person.

— Jaså, doktorn skall ut och resa, hvad säger lilla fästmön om det? inföll Lind. — Inom sig tänkte han: Jag undrar, om gumman låtit lura af sig penningar till den der resan.

— Långsamt blir det nog, att gå här ensam, svarade Elsa; men när August anser resan nödvändig, så har jag intet att säga. Dessutom skola vi gifta oss straxt efter Augusts återkomst.

— Jag gratulerar! Jag gratulerar! utropade Lind gladt. — För sig sjelf tänkte kan: Jag skulle mycket bedraga mig, om ej det der bröllopet kommer att gå om intet!

— Ja, så är vår mening åtminstone, sade doktorn, hvilken inte alls var förtjust öfver, att skomakaren blef invigd i förhållandena och han höll på att spricka af ilska, när fru Elg sade:

— Ja, de unga skola sätta bo nu och August har spanat upp ett mycket vackert lösörebo, som han önskar köpa och just nyss bedt mig att förskottera penningarna.

— Slammertacka! tänkte Hederman.

Gumman fortfor:

— Jag har så svårt att komma åt mina styfrar, men jag vill dock inte undandraga mig att hjelpa Elsa och hennes blifvande make till det vackra boet. Kanske herr Lind kan försträcka mig summan, jag skall ordentligt betala igen den.

— Hur mycket är det som behöfs? frågade Lind.

— Ett tusen kronor, säger August, det var ju så?

— Ja, svarade doktorn. Boet säljes för det priset, som det nu befinner sig.

— Ett tusen kronor, eftersade Lind betänksamt. — Hm! — Så förargligt, att jag just nu har så stora utgifter! — För tillfället kan jag ej vara af med den summan;

men går det an att dröja en vecka, så tror jag nog, att jag skall kunna anskaffa penningarna.

En vecka kan väl köpet anstå? frågade fru Elg sin blifvande måg.

— Det beror på, svarade han, jag skall göra förfrågan i sterbhuset, svarade han.

På visit hos fru Elg.

— Det lilla anståndet kommer naturligtvis att beviljas, sade Lind. Det är ju alldeles gifvet, att, när man får ett sådant anbud, man väntar med försäljningen några dagar.

— Nog är det antagligt åtminstone, erkände Hederman. Jag får således lita på, att penningarna äro tillgängliga om en vecka?

— Ja, svarade Lind. — För sig sjelf tillade han: Till dess skall jag hafva afslöjat dig, din skurk.

Nu följde tacksägelser i oändlighet.

Slutligen utbrast Lind:

— Men här sitter jag och glömmer bort mig alldeles. Jag får ej dröja så länge borta från min sjukling. — Doktorn träffas således inte i sina mottagningsrum längre, — hvar var det det var, nu igen — — —?

— Drottninggatan N:o 66.

— Drottninggatan N:o 66, jag mins ej, om doktorn sade det förut. Men det gör då för resten det samma nu. Kanske doktorn då i stället skulle vilja besöka den sjuke hos mig i morgon?

— Med nöje! Jag kan ju redan i qväll — — —

— Nej jag tackar, herr doktor. Den sjuke har just somnat in rigtigt godt och det vore ju synd att väcka honom nu. Får jag derför bedja om ett besök i morgon förmiddag.

— Jag skall med nöje komma.

— Tackar så mycket. Farväl!

När Lind lemnat fru Elgs hem, gick han inte till sin bostad utan i stället framåt Hornsgatan, der han gick in i ett hus och ringde på vid en dörr två trappor upp.

En ung man med energiskt utseende öppnade.

— God dag Lind! sade han. Nå?

— I morgon för middag hos mig!

— Godt!

— Som aftaladt är.

— Ja!

— Farväl!

— Adjö med dig!

Lind gick vidare, men ej en gång nu gick han hem, utan begaf sig utför Ragvalds trappor, hvarefter han for med ångfärjan från Ragvaldsbron öfver till staden och fortsatte vägen åt norr till drottninggatan, der han stannade

framför N:o 66, vid hvars port han ringde på och bad att få tala vid portvakten.

— Hvem söks? frågade portvakten genom sin lilla lucka.

— Doktor Hederman! svarade Lind.

— Här bor ingen doktor, upplyste portvakten.

— Då måtte han nyligen flyttat.

— Nej, min herre, sade portvakten, jag har varit portvakt här i tjugu år och under den tiden har ingen doktor bott här.

— Jaså, jag har väl fått orätt adress då.

— Ja, det är då allt säkert! svarade portvakten och slog igen luckan, hvarefter Lind lemnade huset.

Utkommen på gatan tänkte han:

— Min käre doktor! Din lyckas sol är i nedgående

TRETTIOFJERDE KAPITLET.

Receptet.

Dagen derpå sade Lind till åt sin gesäll, att han finge sköta arbetet ensam; ty han (Lind) var upptagen och ville inte bli störd. Om någon sökande kom, skulle den genast visas in i den privata bostaden.

Lind hade ej arbetskläderna på sig en gång, utan var snyggt klädd der han gick i sin bostad och nu såg på klockan minst hvar femte minut.

— Fördömdt! Om doktorn skulle komma före patienten, mumlade han och blef allt mer och mer nervös.

Plötsligen ringde det. Lind öppnade.

— Vi komma väl inte för sent? frågade den unge man, hvilken Lind besökt aftonen förut och hvilken tillika med en äldre man stod utanför hans dörr.

— Nej; men skynda på. Vi få lof att göra allt i ordning. Doktorn kan vara här, när som helst.

När de voro inkomne, sade den unge mannen åt den äldre.

— Vet du, hvad detta är?

— Han höll en liten tingest framför ögonen på honom.

— Ja, det är en polisbricka, svarade den äldre; men jag har inte gjordt något ondt.

— Det är bra! Intet ondt skall heller vederfaras dig. Du skall få bra betalt och må godt dessutom; men du måste göra precis, som du blir befald och dessutom får du inte på några dagar lemna detta rum. Mat och dryck skall du få och — du är ju skräddaregesäll fast utan arbete för tillfället?

— Ja!

— Du skall få litet kläder att laga, för att tiden inte skall bli så lång och du skall få ärligt betalt. Är du nöjd?

— Ja!

— Godt! Kläd af dig och lägg dig genast. Du skall föreställa sjuk!

— Men det är syndigt herre!

— Var lugn. I detta fall är det ej syndigt. Du tjenar dermed polisen. En farlig brottsling skall afslöjas.

Karlen gjorde, som han blef befald och låg inom kort nedbäddad i en utdragssoffa.

— Är du hungrig? frågade Lind.

— Ja, jag har inte ätit något på länge.

Han fick mat.

Fram på förmiddagen ringde det åter på Linds dörr. Det var doktor Hederman, som kom.

— Nå, hur är det med sjuklingen? frågade han.

— Ack, herr doktor, mycket illa. Han skulle inte hafva orkat att gå till doktorn i dag, äfven om doktorn fortsatt med sina mottagningar.

— Är det så illa, sade Hederman deltagande.

— Ja, tyvärr.

När han kom in, möttes han af polismannen, hvilken med låtsad oro sade:

— Ursäkta, att vi besvärat doktorn; min stackars gamle far är så illa sjuk.

— Vi skola se till, hvad vi kunna göra, svarade He-

derman och gick fram till den låtsade sjuke, hvilken han gaf några frågor, som gubben stönande besvarade, kände på hans puls, såg på hans tunga, lyssnade på hans hjerta och så vidare.

— Ja, sade den föregifne läkaren, detta är allt ganska allvarsamt. Jag fruktar för att det kan utveckla sig till tyfus. Men vi skola försöka att häfva sjukdomen i tid.

— Tror doktorn, att han kan bli bättre? frågade den föregifne sonen.

— Åhja, vi skola försöka att göra vårt bästa. Han bör hafva litet kylande pulver och så några matskedar ricinolja, så få vi se, hvad det gör.

— Kanske doktorn vill vara god och skrifva recept.

— Det behöfs ju inte på så enkla saker.

— Jo, bäste herr doktor, man kan lätt glömma bort sig annars och det vore förfärligt, om min gamle far skulle få orätt medicin. Var derför så god och skrif upp det.

— Nå ja, mycket gerna.

Hederman skref upp ordinationen och lemnade anteckningen åt den gamles föregifne son.

— Tackar så mycket. — Se, doktorn skrifver sina recept på svenska? sade han.

— Ja, svarade Hederman, sådana der småsaker plägar jag alltid skrifva på svenska.

— Men doktorn har glömt att skrifva under sitt namn.

— Ja, det behöfs ju inte.

— Det expedieras alltid litet mera omsorgsfullt på apoteket, om namnet står inunder, ville doktorn derför vara god och sätta dit det.

Ganska ogerna efterkom Hederman denna begäran; men slutligen skref han dock dit sitt namn — så otydligt som möjligt, hvarefter han lemnade sjukrummet med löfte att komma igen dagen derpå; men ej förr än på eftermiddagen.

Har jag tyfus, jag! sade gubben, när Hederman gått.

— Nej, var lugn, min vän, svårade polismannen. Du skall ej behöfva ta in hvad doktorn ordinerat. Men när han kommer i morgon, skall du säga, att du tagit in medicinen, men att den ej gjort verkan. Och nu får du gå upp och klädа dig. Arbete skall du få att förströ dig med och du skall för resten må som en prins.

Polismannen gick nu till apoteket Fenix vid Götgatan med receptet och frågade, om doktorns namn var kändt, hvarpå han fick ett nekande svar, samt upplystes om, att det ej i hela Sverige fanns en läkare med namnet Hederman.

Han skyndade sig tillbaka till Lind, till hvilken han sade:

— Falskt namn! Skaffa hans porträtt!

TRETTIOFEMTE KAPITLET.

Porträttet.

Lind gick genast till fru Elg, som var ensam hemma, hvilket hon alltid var vid denna tid på dagen.

— Nå hur är det med sjuklingen? frågade hon, när hon öppnat för sin granne.

— Ganska illa, svarade han. Doktorn var hos mig för en liten stund sedan och sade, att det kunde blifva ganska allvarsamt af den der sjukdomen. Men han visste ännu ej rigtigt, hvad det var. Han skulle komma igen i morgon afton och se till, hvad medicinen, som han ordinerat, gjort för verkan.

— Jaså! Ja, är det någon, som kan göra en menniska frisk, så är det August, sade gumman tvärsäkert. Han är en mycket skicklig läkare, det är visst och sannt. Det fick jag nog erfara, när han räddade mig från nervfebern. Hade han då inte varit, så hade jag nog för länge sedan legat i jorden. Ja, det är visst och sannt det!

— Ja, han måtte vara mycket skicklig, svarade Lind och det är med verklig tillfredsställelse, som jag ville uppdraga åt fru Elg att underrätta doktorn om, att jag om en vecka kan åstadkomma de ett tusen kronor, som han behöfver för att inköpa det der lösöreboet, som han önskade för sin och fröken Anderssons bosättning.

— Hvad August och Elsa skola blifva glada! utroropade fru Elg. Så snällt det var att komma dem till hjelp.

Man glömmer ej sina gamla vänner, förklarade Lind. Hvad jag kan göra för fröken Elsa, gör jag gerna.

Nu ville fru Elg ovilkorligen bjuda på kaffe och bad derför Lind att sitta ned en stund, medan hon rustade i ordning brickan.

Lind sade ej Nej. Han ville just bli ensam.

Knappt hade fru Elg gått ut i köket, förr än han slog upp ett album, som låg på det lilla divansbordet. — Det var Elsas album. — Hedermans porträtt satt der. Han tog ut det försigtigt och stoppade det på sig; och nu längtade efter kaffet med otålighet — för att så snart som möjligt kunna komma derifrån. Han behöfde ej heller vänta så länge, ehuru tiden föreföll honom ovanligt lång.

— Nå har du fått porträttet? frågade polismannen, när Lind kom tillbaka till sitt hem.

— Ja, jag tog det ur ett album.

— Godt! Gif hit det!

— Jag får väl det tillbaka, så att jag kan sätta in det i albumet igen.

— Ja, var lugn. — Såg någon, när du tog det?

— Nej.

— Godt! Då skall du smussla dit det igen, så fort som möjligt. Jag kommer hit med det om en stund igen.

— Hvad skall du göra med det?

— Låta fotografera af det, så att hans porträtt finnes i polisens ego, om han skulle hitta på att rymma.

Polismannen gick.

När Lind blef ensam uppstod en ny tanke hos honom och han utvecklade den samma, när polismannen kom till baka till hans bostad med porträttet, som nu var affotograferadt.

— Skynda dig nu och smussla in det i albumet igen, innan någon saknat det, sade polismannen.

— Nej, jag behåller det så länge, svarade Lind.

— Hvarför det?

— Jo, hör på!

Han lutade sig framåt och hviskade några meningar till polismannen, hvilken nickade sitt bifall. Samtalet fördes så lågmäldt, på det att den hyrde mannen, som nu höll på att lappa gamla kläder och inom sig önskade, att han länge skulle få vara qvar i detta hus, der han mådde så väl, ej skulle höra det. —

När samtalet var slut, stoppade Lind porträttet i sin plånbok, hvarefter han grep sin öfverrock och sin hatt och sprang ned till södra jernvägsstationen. Han kom ungefär lagom, till dess att tåget skulle gå. —

Han reste från Stockholm.

Polismannen stannade hela dagen i Linds hem för att se till, att den hyrde mannen ej skulle gå ut och ej komma i tillfälle att utbyta tankar med någon, hvarigenom hemligheten, i hvilken han delvis blifvit invigd, kunde blifva spridd.

TRETTIOSJETTE KAPITLET.

Skomakaren och konsuln.

Det var till Södertelje, som skomakare Lind reste. Läsaren torde erinra sig, att han varit med i Berns salong den der aftonen, då en person från Södertelje trott sig i doktor Hederman igenkänna igeniör Severin Holmlund, fröken Maria Silfverdals fästman.

Lind hade då, som läsaren äfven behagade erinra sig, genast upptecknat detta på sin manchett, samt kopierat denna anteckning, när han kommit hem till sig för att kunna afslöja Hederman, hvilken han sedan då misstrodde.

Han hade flera gånger ämnat begifva sig till Södertelje för att tala med konsuln Silfverdal om saken, men han hade alltid skjutit upp sin resa, emedan han gerna skulle vilja hafva att inför konsuln anföra något annat än sina blotta antaganden, hvilka ju kunde vara alldeles falska. — Nu hade han doktor Hedermans porträtt på fickan och nu ansåg han saken hafva mognat till handling.

Nu företog han äfven den länge uppskjutna resan till Södertelje.

Det var ej svårt för honom att i Södertelje få reda på konsulns bostad. Alla kände till, hvar »stadens rikaste man», som konsuln med eller utan skäl kallades, hade sin villa.

Konsuln satt i sitt arbetsrum rökande pipan, när en af hans tjenare anmälde, att herr Lind från Stockholm sökte honom.

— Herr Lind? eftersade konsuln. Jag vet mig ej känna någon herr Lind. Är det en gammal man?

— Nej, han är helt ung.

Någon spoling, som vill låna penningar till ett problematiskt företag, som han påstår vara grundadt på stabel basis. — Känner till sådant der! mumlade gubben. Högt sade han:

— Fråga, hvad han — — — nej, afbröt han sig sjelf — — för in honom.

Ett par minuter derefter stod Lind inför konsuln.

— Det är herr Lind från Stockholm? frågade Silfverdal.

— Ja, svarade Lind, jag har tagit mig friheten att besöka herr konsuln i och för en sak, som torde på det högsta vara af intresse för herr konsuln, ehuru det ej är af det angenämaste slaget.

— Det vore hin! utropade konsul Silfverdal. Jag har helt och hållet dragit mig från affärerna och hoppades kunna få slippa de obehag, som vanligtvis följa med stora affärers drifvande.

— Saken, hvarom jag har att tala, härrör ej från några affärer, utan är en familjesak.

— Familjeangelägenhet? eftersade konsuln i hög grad förvånad. Jag förstår ej. Tillåt mig fråga, om herr Lind tillhör poliskåren?

— Nej, herr konsul, svarade han, jag är en simpel skomakare. Men jag har gjort en upptäckt, som helt visst många af polisens spårhundar skola afundas mig.

— Karlen är visst litet tokig, resonnerade konsuln med sig sjelf. Högt sade han: Tala!

Han inbjöd med handen Lind att taga plats.

— Tillåt mig fråga, om vi äro ensamma? sade Lind.

— Det ser väl herrn.

— Visserligen; men väggarna kunna hafva öron.

— Herrn är fasligt kinkig! utropade konsuln och gick upp, samt'såg in i angränsande rummet, som var alldeles tomt och till hvilket han stängde dörren.

— Nu kan inte sjelfva fan höra, hvad herrn har att säga mig, sade konsuln derefter litet buttert.

— Herr konsul, sade då Lind, efter hvad jag hört

sägas, eger herr konsuln en dotter, hvilken skänkt bort sin hand och sitt hjerta åt en ingeniör Holmlund?

— Så är det, herr Lind. En präktig pojke, som gör det svenska namnet hedradt i utlandet och som en gång skall sluta som mångmillionär! utropade konsuln med hänförelse.

— Det smärtar mig på det upprigtigaste, sade då Lind och jag beder på förhand herr konsuln om ursäkt för, att jag måste rifva ned dessa sköna förhoppningar, hvilka helt visst uppfylla herr konsulns hjerta med glädje och fröken Silfverdals med hänförelse.

— Hvafalls! Är herrn galen? Vågar herrn kasta en skugga på min blifvande måg? utropade herr konsuln häftigt.

— För all del, herr konsul, förifra sig icke, utan lyssna, om jag får be, till mina ord. Jag är beredd att med förlusten af min frihet plikta för, om jag misstagit mig. Jag är en oansenlig skomakare, herr konsul; men jag har dock både rättskänsla och hjerta och jag kan ej tillåta, att en aktad man och en ärbar qvinna blifva bedragna af en skurk.

— Nej, nu går det för långt, herre! utropade konsuln. Antingen är ni en dåre eller en usling!

— Ingendera delen, herr konsul, svarade Lind, som ej lät sig bringas ur fattningen af konsulns vredesutbrott. — Känner herr konsuln denna person?

Han räckte fram Hedermans porträtt.

— Visst fan känner jag honom! Det är ju Severin Holmlund, min blifvande måg!

— Jag anade det! Jag var viss derpå herr konsul! Ni är djupt och nesligt bedragen! Denne person är icke ingeniör Holmlund, eller om han verkligen bär detta namn, så uppträder han annorstädes än här under ett antaget namn. Jag känner denne karl. Han kallar sig i Stockholm August Hederman och utgifver sig för att vara läkare.

— I Stockholm?

— Ja!

— Ni misstager er herr Lind! Ni misstager er! Det är en likhet mellan personerna, som föranleder ert misstag,

hvilket är helt förlåtligt; ty till och med min dotter, Holmlunds fästmö, har trott sig se honom i Stockholm.

— Fröken Silfverdal såg då inte miste; hon såg sin fästman, ty han dväljes i Stockholm.

— Det är lögn herre! Jag kan bevisa, hvad jag

»Vill du, så gifta vi oss straxt, sedan jag kommit hem?»

säger! Holmlund är i Ryssland. Och jag kan visa bref från Ryssland från honom.

Lind häpnade.

— Skulle jag hafva misstagit mig? mumlade han.

— Det har ni gjort, min herre, och jag får säga, att det är ganska obehagligt, då en främmande person inblandar sig i en familjs enskilda angelägenheter.

— Jag beder herr konsuln om ursäkt; min afsigt har dock varit redlig och jag vill förbereda herr konsuln på, att polisen kommer att fordra de upplysningar, som behöfvas i denna mystiska sak.

— Polisen?

— Ja!

— Hvad fan har polisen med den saken att göra? — I stället för att svara på frågan, sade Lind:

— Herr konsuln kände ju igen detta porträtt?

— Ja, det gör jag. Det är Holmlund!

— Då är saken klar. Ty detta är inte Holmlund, utan Hederman! Det är samma person, som begagnar två namn! Denne man, som, ni säger, skall blifva eder måg, är förlofvad med en flicka i Stockholm och uppgifver sig vara läkare, hvilket han dock icke är. — Herr konsul! För att förebygga ett besök här af detektiva polisen och för att bespara eder fröken dotter en sorg utan all förberedelse, kom till Stockholm i morgon och herr konsuln skall med egna ögon få se, att den föregifne ingeniör Holmlund agerar läkare och alls icke vistas i Ryssland.

Han omtalade nu, i hvilken fälla Hederman blifvit lockad och föreslog konsuln att komma till Linds bostad vid tre eller fyratiden på nästa dags eftermiddag; samt der invänta Hederman.

Herr konsuln kan tro, att jag är en bedragare, slutade Lind sitt anförande och att jag ämnar utlägga något försåt för herr konsuln. — Men herr konsuln må taga med sig några personer, om så önskas, ja polisskydd — och dermed bör denna mot mig möjligen rigtade misstanke förfalla. — Men i rättvisans namn, för herr konsulns egen skull, af ömhet för herr konsulns dotter, af medlidande med unga bedragna qvinnan i Stockholm och hennes aktade fostermor, hvilken skurken söker plocka på penningar, må herr konsuln komma och afslöja den bedragare, hvars porträtt jag håller här i handen. — Min adress är Timmermansgatan N:o oo.

Lind förvånade sig sjelf öfver den oratoriska förmåga, som han i hast fått och konsuln blef mycket fundersam och kände en viss tryckning öfver bröstet. Skulle han verkligen vara bedragen af Holmlund. Han måste hafva visshet derom och han lofvade komma dagen derpå på

utsatt tid, — men, sade han, jag tar med mig ett par personer.

— Hur många herr konsuln önskar! svarade Lind bugande sig. Samtalet var slut och Lind lemnade konsulns bostad, samt reste med första tåg tillbaka till Stockholm.

Dagen derpå gjordes stora arrangementer för doktor Hedermans mottagande i Linds bostad.

Den unge polismannen hade begärt handräckning och ett par civilklädda, handfasta polismän posterades i närheten af det hus vid Timmersgatan, der Lind bodde. Den föregifne sjuklingen tillsades att denna dag lägga sig klädd ofvanpå soffan och om det blefve fråga om att gripa Hederman, skulle han skynda upp och vara behjelplig dervid, i händelse brottslingen skulle göra våldsamt motstånd.

Klockan tre kom konsuln till Linds bostad i sällskap med ett par personer af sina intimaste vänner, hvilka han på förmiddagen uppsökt i Stockholm, och dit han rest tidigt på morgonen tillkännagifvande för sin dotter, att det kunde hända, att han ej komme tillbaka hem förr än följande dag.

Lind emottog konsuln och hans vänner på det artigaste sätt samt tackade honom för hans godhet att komma.

— Det är inte för min skull, jag tackar, utan för två unga qvinnors skull, herr konsulns dotter och fröken Elsa Andersson, boende här strax invid, med hvilken skurken äfven förlofvat sig.

— Vi få se, vi få se! svarade konsuln.

Den unge polismannen var kommen till Lind, när konsuln anlände dit och blef honom förestäld af Lind.

Konsuln började ett längre samtal med polismannen, hvilken han till sin förskräckelse fann vara af alldeles samma tankar om saken i fråga, som Lind.

I tre långa timmar väntade konsuln och hans vänner i Linds bostad, innan doktor Hederman ankom.

När han hördes i förstugan, stängde polismannen sig inne i det innersta rummet med konsuln och hans vänner, under det att Lind var ute hos den föregifne sjuklingen, hvilken, enligt öfverenskommelse, i dag låg påklädd på soffan.

— Nå, det var roligt, att se er så pass kry, min gode vän, sade doktorn till sin patient. Sjukdomen tycks nu vara häfd och naturen behöfver inte vidare någon hjelp af medicin.

— Ja, herr doktorn har lyckats öfver måttan väl, svarade Lind och för att på något sätt å min sida visa min erkänsla har jag just en liten öfverraskning att bereda doktorn. Den pekuniera delen af honoraret för läkarvården får den sjukes närmaste ombesörja, äfven om jag i detta fall blir kommissionär.

— Tackar så mycket, svarade Hederman artigt och följande Linds anvisning gick han in i inre rummet, hvars dörr Lind öppnade.

Men kommen strax innanför dörren stannade han och blef likblek i ansigtet. Hans vanliga frimodighet öfvergaf honom med ens och han förlorade alldeles fattningen.

— Doktor Hederman och konsul Silfverdal! presenterade polismannan.

Konsuln, som var beredd på detta möte, ehuru han ej rigtigt kunnat sätta tro till, att det verkligen var sin blifvande måg, som han skulle finna — man tror ej gerna, hvad man inte vill tro — blef inte så öfverraskad som Hederman, men i stället upptänd af vrede och hängifvande sig åt denna, gick han mot den föregifne doktorn, utropande:

— Skurk! Niding!

Detta uppträdande från konsulns sida väckte genast Hederman till besinning och utan att yttra ett ord drog han sig genast tillbaka sökande taga till flykten.

Men ute i yttre rummet mötte honom Lind, hvilken passat på och reglat dörren till förstugan.

— Hvarför så brådtom herr doktor? frågade Lind och ställde sig i vägen för den flyende.

— Död och förbannelse! utropade den nu afslöjade skurken och sökte komma fram. Men Lind var stark och biträddes dessutom af den så hastigt återställde sjuklingen,

hvilken visade sig icke hafva förlorat några af sina kroppskrafter under sin föregifne sjukdom.

Hederman, eller Hedström, som vi hädanefter vilja kalla honom, emedan detta var hans rätta namn, ryckte då ur sin bröstficka en liten revolver och innan någon kunde hindra det, aftryckte ett skott, hvars kula borrade sig in i bröstet på Lind, hvilken under ett svagt anskri störtade tillbaka och slog handlöst i golfvet.

Helt visst skulle det andra skottet hafva träffat skräddaregesällen, om ej polismannen hastigt gripit tag i Hedströms arm bakifrån och ryckt den uppåt, så att skottet, hvilket i samma ögonblick aftrycktes, gick uppåt och kulan fastnade i takfrisen.

Skräddaregesällen kastade sig nu med kraft öfver Hedström, polismannen höll fast tag i Hedströms arm och sökte att vrida revolvern ur hans hand och konsulns vänner kommo äfven till hjelp.

Det blef en fruktansvärd kamp. Hedström var smidig som en orm och gäckade länge sina angripares förenade krafter, revolvern hade han släppt och med knytnäfvarna utdelade han till höger och venster väl applicerade slag, samt var nära att blifva fri och hade äfven troligen blifvit det, så framt han ej blifvit sinkad vid dörren, hvilken, som förut är nämndt, af Lind blifvit reglad.

Vid dörren angreps han af sina motståndare med förenade krafter och efter ännu en stunds strid lyckades man få omkull honom.

Skräddaregesällen kastade sig då öfver honom och tog plats på hans ben.

— Håll honom väl! utropade polismannen till konsulns vänner, hvilka togo hvar och en en af Hedströms armar på sin lott och fjettrade honom på detta sätt vid golfvet.

Polismannen sprang ut på gatan och hvisslade i sin polispipa. De i närheten posterande polismännen skyndade fram och följde med in i byggnaden. Utan förbarmande belades brottslingen med bojor, som de sist anlände polismännen haft med sig och först sedan detta var gjordt hade man tid att tänka på Lind, hvilken låg blödande på golfvet och konsuln, som satt tillintetgjord af sorg och harm samt förskräckelse i det inre rummet.

Skräddaregesällen blef beordad att springa ned till

Adolf Fredriks torg och i polisens namn reqvirera en droska och en af polismännen skyndade ut och telefonerade efter en läkare.

Inom kort var droskan vid porten och polismannen återkommen med besked att en läkare inom en kort stund kulle anlända.

Jag fruktar för, att det kan utveckla sig till tyfus!

Den fängslade fördes ut i droskan, i hvilken de två polismän, som posterat i närheten, äfven togo plats och så bar det af till detektiva polisstationen vid Myntgatan.

Linds gode vän stannade och var behjelplig med att lyfta upp den sårade från golfvet, samt afkläda honom, hvarjemte nödig vård egnades åt konsuln.

Doktorn kom och undersökte Linds blessyr. Kulan hade gått in strax under axeln och låg djupt inne i köttet; men någon fara för lifvet förefanns ej, förklarade han. Emellertid skulle den sjuke genast föras till Sabbatsbergs sjukhus för att erhålla vård.

Med konsuln var det ingen fara. Han behöfde blott något lugnande medel och skulle helt visst, förklarade läkaren, dagen derpå vara återställd.

När läkaren gått, trädde konsuln fram till Linds säng och fattade hans ena hand mellan sina båda, sägande:

— Min vän! En större tjenst, än den ni gjort mig, är svårt för en menniska att göra en annan. Tillåt mig att få ombesörja eder läkarevård och att sedan vara eder till hjelp, om sådan är af nöden.

— Jag tackar, herr konsuln, för detta erbjudande stönade Lind. Men med Guds hjelp skall jag söka att förtjena mitt bröd på mitt handtverk framdeles som tillförene, om vår Herre förlänar mig helsa och krafter. Det är jag, som är skyldig herr konsuln tack för hjelpen att afslöja denne niding. Jag vill dock icke helt och hållet bortskjuta den hand, som herr konsuln välvilligt räckt mig, ehuru det inte är för min egen skull, som jag ber om hjelp.

— Tala, sade konsuln, när Lind tystnade. Den sårade hade emellertid genom det långa anförandet så uttröttat sig, att det dröjde en ganska god stund, innan han kunde fortsätta. Sedan han emellertid läppjat på ett glas vatten, som räcktes honom, fortsatte han:

— Här bredvid i N:o oo vid denna gata bor en gammal och aktad enkefru Elg med sin fosterdotter, fröken Elsa Andersson. I detta hus hade den nyss fängslade skurken innästlat sig på samma sätt som hos herr konsuln och har ingått förlofning med flickan. Fru Elg känner mig från min barndom och Elsa är min barndomsbrud. Förbered dem på det förfärliga slag, som nu drabbat dem, det är min bön tillfölje af herr konsulns löfte.

— Jag skall inte svika, svarade konsuln dystert.

En stund derefter hade konsuln och hans vänner lemnat Linds bostad och skomakaren fördes derefter i en beqväm vagn till Sabbatsberg. — Gesällen Pettersson fick nu sköta om verkstaden på egen hand.

Den fattige skräddaregesällen, som spelat sjuk för att locka Hedström i fällan blef tillsagd att infinna sig i detektiva polisens expedition dagen derpå för att erhålla sin belöning; och när konsuln gick tryckte han i mannens hand en sedel. När gesällen bredde ut sedeln, fann han den vara af femtio kronors valör. Så mycket penningar hade han aldrig förut på en gång haft i sin hand. Han trodde, att han fått orätt och sade derför ärligt:

— Herr konsul, så mycket penningar! Herr konsuln har tagit orätt sedel!

— Nej, behåll penningarna min vän, du har ärligt förtjenat dem, svarade konsuln och gick.

TRETTIOSJUNDE KAPITLET.

Hjertesorg.

Hvad August i dag dröjer länge borta, sade Elsa till fru Elg, när Hedström ej återkom från sitt sjukbesök uti Linds bostad. Jag undrar, om den sjuke blifvit sämre.

— Troligtvis har han det, stackars karl, svarade fru Elg suckande.

Det blef inte något vidare tal om den saken, hvilken ansågs vara afgjord. Dagen skred framåt sin jemna gång och qvällen nalkades. Plötsligen hördes steg i förstugan.

— Nu kommer August! utropade Elsa och sprang fram till dörren för att öppna, innan fästmannen skulle hinna att ringa.

Klockan hade ej heller klingat, då Elsa vred om nyckeln och slog upp dörren på vid gafvel. En man stod i förstugan; men det var inte den väntade, det var en prestman från Maria församling, samme prest, för hvilken Elsa gått och läst.

Hon tog ett steg tillbaka nigande och presten trädde vänligt nickande in i fru Elgs bostad, der det blef en stor uppståndelse i anledning af det oväntade besöket.

Orsaken till prestens besök var följande:

Konsul Silfverdal hade, som bekant, lofvat Janne Lind att förbereda Elsa på den sorg, som skulle träffa henne till följd af afslöjandet af Hedströms bedrägeri och deraf följande häktning.

Sjelf var konsuln alldeles för uppskakad för att kunna med lugn tala vid det för honom alldeles obekanta fruntimret. Han hade ju dessutom i sitt hem en dotter, som äfven måste förberedas på samma sätt som Elsa; båda de unga qvinnorna voro offer för samma illbragd. Dertill kom, att han sjelf var mycket sorgsen öfver att på gamla dagar se sig bedragen och bestulen på stora penningesummor, dem han utbetalat i tro, att han derigenom skulle bereda sin dotters blifvande man en lysande bana, samt att det svenska namnet skulle indirekt genom honom blifva hedradt i utlandet. — Han kände med sig sjelf, att han skulle vara fullkomligt oförmögen att personligen fullgöra det löfte, som han gifvit Lind och för den skull begåfvo sig han och hans vänner till en aktad prestman i Maria församling för att bedja honom göra den önskade förberedelsen.

Den andlige lyssnade med deltagande till konsulns berättelse och när denne slutat, sade han:

— Hvad herr konsuln anförtrott mig, kan ej annat än uppväcka bestörtning på samma gång som man icke kan annat än lyckönska samhället, att detta vidunder till brottsling, som den föregifne doktorn och ingeniören synes vara, nu blifvit oskadliggjord. Hvad herr konsulns familj beträffar, så kan jag inte annat än på det djupaste beklaga densamma; och jag skall, så godt sig göra låter, dessutom tröst sprida i fru Elgs hem. Fru Elg och hennes fosterdotter äro för mig särdeles dyrbara personer. Gumman är en af för-

samlingens äldsta medlemmar och hennes fosterdotter har varit mitt läsbarn.

Sedan konsuln tackat den andlige för hans beredvillighet, lemnade han med sina vänner dennes bostad och presten gjorde sig genast i ordning för att besöka fru Elg, på det att ryktet, om hvad som skett, ej skulle hinna honom i förväg.

Han lyckades deri och han lyckades äfven att varsamt och utan för mycken uppskakning bereda de båda fruntimren på den djupa sorg, som skulle träffa dem.

Dagen derpå kom Elsa inte i affären.

Man undrade der länge, hvad det var, som kunde hindra henne derifrån och då intet budskap från henne kom, sände hennes principal i stället bud till henne för att efterhöra, om hon vore sjuk.

Budet kom till baka med det besked, att ingen vore hemma hos fru Elg. Denna underrättelse harmade ej så obetydligt principalen, hvilken med rätta ansåg det varit på sin plats, att hans biträde först begärt permission, om det ville hafva ledigt. — Och så bröto »kavaljerstimmarne» in. — Då anlände Elsa till kontoret och styrde sina steg genast in på principalens privatkontor.

Principalen såg upp och studsade. — Min Gud, hvilken förändring på ett dygn! — Var det Elsa, som stod framför honom?

Denna fråga kunde han äfven med skäl göra sig. De vackra rosorna på Elsas kinder voro borta och ersatta af en dödlig blekhet, de lifliga ögonen voro rödgråtna och kring munnen var lägradt ett drag, som tydde på en till förtviflan gränsande sorg.

Det blef ett långt samtal mellan henne och principalen, för hvilken hon utan att dölja något berättade, hvad som händt och upplyste honom om, att hon på förmiddagen med sin fostermor varit till Sabbatsberg sjukhus för att efterhöra den sårade Linds tillstånd och för att tacka honom för den trofasthet, han visat sina gamla vänner och

för att bedja honom om förlåtelse för den kallsinnighet och köld, hon på sista tiden visat sin forne lekkamrat.

Principalen lyssnade till hennes berättelse, hvilken ofta afbröts af snyftningar och tårar; och när hon slutat, bad han henne vara vid godt mod, tacka Gud, för hvad som skett, och att hon borde genom arbete skingra sin sorg. Han tillsade henne derefter att taga sig ledigt ett par dagar, medan hon hemtade sig litet, hvarefter han åter ville se henne på kontoret.

Elsa gick.

Djup var den sorg, som Elsa kände, så djup att den trängde ända in i hennes hjertas undanskymdaste vrår. Det var en verklig hjertesorg. — Ingen må dock tro, att det var sin fästman, som hon på detta sätt sörjde. — Nej! — Genom sitt nu afslöjade förräderi hade han ådragit sig hennes förakt. Det smärtade henne, att hon blifvit bedragen, då hon med all den tillgifvenhet, som hennes hjerta kunde rymma, hade slutit sig till honom. Men sorgen öfver den brutna förlofningen uppgick helt och hållet i förakt för skurken. — Men sorgen? Den djupa hjertesorgen? — Den gälde Janne Lind, den förut missaktade f. d. lekkamraten, den enkle och sträfsamme handtverkaren, hvilken inom sitt bröst gömde ett hjerta af guld, han, som med fara för sitt lif räddat henne ur förbrytarens klor. — Hvarför hade hon förut misskänt honom och till och med gjort sig litet löjlig på hans bekostnad? — Hvarför hade hon känt leda vid honom? — Derför, att en elegant bedragare duperat henne. — Hon hade sett den finpolerade ytan hos bedragaren, men hon hade inte anat den gedigna moraliska skatt, som doldes under handtverkarens enkla omhölje. — Allt, som glimmar, är inte guld, säger det gamla ordspråket och deri är en ovansklig sanning.

Fröken Maria Silfverdals sorg, när hennes fader efter sin återkomst till Södertelje från den allt annat än behagliga Stockholmsresan befalde henne att draga förlofningsringen af sin hand, var outsäglig. Och hon smälte i tårar, när konsuln redogjorde för, hvad han erfarit om den man, som han skänkt sin dotters hand och gifvit stora penningesummor.

Hennes sorg var häftigare än Elsas; men den stämde dock öfverens med hennes deruti, att föraktet för förbrytaren spelade en hufvudrol. Annars skiljde sig fröken Silfverdals sorg betydligt från Elsas. Fröken Silfverdals sorg kunde på intet vis betecknas såsom hjertesorg, men väl som raseri — raseri öfver att inte vidare tillfölje af en eftersträfvansvärd förbindelse med en framstående man kunna lysa öfver sina flickbekanta, hvilkas afund hon hittills uppväckt, men hvilka nu i mjugg skulle le bakom hennes rygg, — ty sådana äro ofta menniskorna: De fröjdas gerna, då någon, som haft företräde i ett eller annat afseende, störtas.

TRETTIOÅTTONDE KAPITLET.

Falska penningar.

Det visade sig hafva varit mycket välbetänkt att belägga Hedström med bojor, då han fördes från Timmermansgatan till polisstationen vid Myntgatan. Ty utan tvifvel skulle han i annat fall hafva, åtminstone för några ögonblick, gjort sig fri.

De bojor, med hvilka han blifvit belagd, voro af liten kaliber, hvilket var helt naturligt, alldenstund den ene af

de detektiva konstaplarna burit dem med sig, utan att de observerats. Men fastän länkarne voro små och smäckra, voro de likväl starka och detta var äfven af nöden. Ty långt hade droskan, hvari brottslingen fördes, ej rullat bort, förr än han sökte göra sig fri. Detta misslyckades likväl helt och hållet och lyckligt fördes han in i de dystra rum, der häktade missdådare förvaras för att undergå den förberedande undersökningen.

Det är ingalunda ovanligt, att häktade personer sätta sig till motvärn och ställa till våldsamma uppträden, äfven sedan de blifvit intagna på vaktkontoren. Detta äro polismännen så vana vid, att de alltid äro på sin vakt och äro beredda att bemöta detta våld på ett kraftfullt sätt.

Hedström var en dylik farlig fånge, hvilken ända in i sista ögonblicket kämpade för sin frihet. Han försökte att spränga sina bojor, ej aktande på, att han derigenom söndersargade sin egen kropp och han satte sig till ett så förtvifladt motvärn, att flera konstaplar måste uppbjuda sin förmåga att hålla honom. Slutligen lyckades man dock att få honom in i ett litet bås, en så kallad finka, der han fjettrades medelst en vid väggen fästad kedja. Rasande som ett vilddjur ryckte och slet fången i sin kedja, hvilken emellertid trotsade alla hans försök att bräcka densamma och polismännen, som nu voro lugna, sedan de väl fått honom fjettrad, lät honom hållas, vissa som de voro, att han snart skulle hafva förbrukat sina krafter och blifva spak.

Detta skedde äfven och först då företogs den kroppsvisition, som är anbefald att ske med hvarje fånge.

Något ovanligt hittades ej hos den häktade med undantag af en plånbok, hvilken tilldrog sig uppmärksamheten derigenom, att den var späckad med penningar och att i densamma hittades ett bref, hvilket emellertid inte kunde läsas, alldenstund det var skrtfvet i skiffer.

Dessa penningar äro helt visst stulna, var den första tanke, som bemägtigade sig polismännen, när de funno de många sedlarne i plånboken och räknade dem, hvilka utgjorde en sammanlagd summa af 2040 kronor. Hvad som dessutom ådrog sig uppmärksamheten var, att de flesta sedlarna voro alldeles nya och tillhörde samma bank,

Mälarebanken i Vesterås, som har ett afdelningskontor i Stockholm vid Slottsbacken N:o 8.

Man anträffade äfven hos honom en börs, innehållande cirka tjugo kronor i silfver och äfven dessa penningar voro nya.

Kulan borrade sig in i bröstet på Lind.

Här hade helt visst någon bankstöld blifvit begången, menade polismännen. Frågor ställdes till Hedström derom, men han svarade ej på någon fråga. Inte ett ljud kunde aflockas honom, sedan han funnit, att han ej kunde göra sig fri och sedan man visiterat honom.

Penningarna låstes in tills vidare.

Dagen derpå inkom på Mälarbankens kontor vid Slottsbacken en ung man, i hvilken läsaren torde igenkänna den polisman, som Janne Lind uppsökt och som varit den ledande själen i upptäckandet af Hedströms bedrägeri, då han utgifvit sig som läkare.

Han anhöll att få tala några ord i enrum med kassören och sedan han visat sin polisbricka, blef han insläppt i ett af de angränsande rummen.

Tillåt mig en fråga, sade han, om herr kassören märkt någon brist bankens kassa?

— Nej, svarade den tillfrågade. Af hvad anledning göres detta spörjsmål?

— Förhållandet är, upplyste då mannen, att det hos en arresterad förbrytare funnits en massa nya sedlar, utgifna af Mälarbanken, och polisen har anledning tro, att någon bankstöld blifvit begången, ehuru den ännu ej blifvit upptäckt.

Jag skall inventera kassan i eftermiddag, när expeditionstiden är slut. Men något misstänkt har jag inte funnit. Allt har varit i sin ordning i kassahvalfven, när de om morgnarna öppnats. En inbrottstjuf plägar alltid lemna något spår efter sig. Det kan ju dessutom hända, att sedlarna blifvit tagna i Vesterås eller i någon af bankens filialer i andra städer. Dessutom är det alls inte säkert, att stölden föröfvats i någon af Mälarbankens lokaler, fastän sedlarna äro utgifna af denna bank.

Visserligen inte, svarade polismannen; men alldenstund sedlarna äro fullkomligt nya, så göra vi första undersökningen i den bank, som utgifvit dem.

— Går det an att få se på penningarna?

— Med nöje!

Polismannen tog upp Hedströms plånbok, hvilken han hade med sig på denna expedition just för att framvisa penningarna och räckte kassören sedlarna.

Denne vände på dem flera gånger, synade dem på fram- och baksida, samt gick derefter fram till en pulpet, hvarest han slog upp en stor bok och började leta i densamma.

Han ruskade på hufvudet, synade sedlarna åter och tillkallade derefter kontorets chef, som äfven synade sedlarne och läste i den stora liggaren.

Länge och väl talade bankdirektören och kassören

vid hvarandra då och då vändande på sedlarna och seende i liggaren och slutligen gingo de båda fram till polismannen sägande:

— Min herre! Dessa sedlar äro falska.

— Falska? eftersade polismannen.

— Ja, så är det!

— Äro herrarne vissa derpå?

— Fullkomligt.

— Underbart! Då äro de i så fall mästerligt gjorda; ty vi hafva i polisen jemfört dem med andra sedlar från Mälarbanken, hvilka funnos att tillgå i poliskassan och vi hafva ej kunnat finna något afvikande hos dessa sedlar.

— Nej, de äro fullkomligt lika med de äkta, svarade bankdirektören; men det finnes dock ett fel på dem, som likväl ingen person stående utom banken kan finna. De sedlar, som bära dessa nummer hafva nemligen ej dessa namnteckningar. Deraf synes, att sedlarna äro falska. För all säkerhets skull kan ju emellertid förfrågan om denna sak göras på hufvudkontoret i Vesterås. Antingen äro sedlarna falska, eller ock är det skriffel i vår liggare, hvilket väl ej är troligt, alldenstund den kollationeras så väl och äfven derför, att det då skulle vara felskrifvet för hvarje nummer i liggaren.

— I sanning underligt. Detta gifver vid handen, att vi nu lyckats gripa en af de falskmyntare, som nu en längre tid utpräglat mynt.

— Mycket troligt.

Polismannen gick efter en artig helsning och skyndade åter tillbaka till sitt tjensterum, hvarest han rapporterade, hvad han erfarit. — Förfrågan gjordes telegrafiskt hos Mälarbankens hufvudkontor i Vesterås om namnen å sedlarna med uppgifna nummer och valör och samma svar erhölls deritrån, som från filialen i Stockholm.

Det var således alldeles tydligt, att sedlarna voro falska och att en falskmyntare af en händelse råkat i polisens våld.

Hedström ansattes med frågor i detta ämne; men han gaf intet svar; han teg envis:.

Man sökte då deschiffera det i plånboken anträffade brefvet; men alla försök dermed strandade.

TRETTIONIONDE KAPITLET.

Falskmyntarens hustru.

Den ärade läsaren torde benäget erinra sig, att den häktade agenten Erik Hedström var gift och hade sin familj boende fyra trappor upp i ett hus i Vasastaden. Polisen kände ej detta, lika litet som den kände hans verkliga namn. Polisen visste, att Hedström uppträdt under namnen August Hederman och Severin Holmlund, men anade, att ingendera af dessa namn var hans rätta. Emellertid gjordes för säkerhets skull undersökning hos samtliga rotemännen i staden för att erfara, om någon person med något af de uppgifna namnen skulle finnas i deras längder. Namnet Hederman fanns der inte alls men väl Holmlund, som dock visade sig tillhöra helt andra personer än den häktade. Alla försök gjordes för att få Hedström att tala och yppa sitt namn; men det var lönlös möda. Goda ord, föreställningar och hot gjorde ingen verkan. Han var stum och kunde inte förmås att lossa sin tungas band. — Då kom hjelpen plötsligen från ett alldeles oväntadt håll.

I Hedströms hem hade det aldrig varit ondt om penningar. Den hedern måste man göra detta vidunder till brottslighet, att han alltid väl sett sin familj till godo med penningar, ehuru han varit långt ifrån hvad man kalla en

god man. Han var ingalunda känslolös för sin familj; men han skänkte densamma inte ett spår af förtroende, utan, såsom läsaren af det föregående nogsamt funnit, lät i stället sin hustru tro, att han sysslade med utländska agenturer, då han i sjelfva verket lefde af brott.

Hans hustru var en älsklig och öm varelse och var med de starkaste trohetsband fästad vid sin ovärdige make. Sjelf var hon en dygdig och god menniska och det kunde aldrig falla henne in att tro annat, än att hennes man besatt samma höga egenskaper. Hon beklagade ofta, att hon var lemnad så mycket ensam, men hon förebrådde i regeln ej sin man detta, utan tyckte det i stället vara synd om honom, att hans arbete tvang honom att vara så mycket från sitt hem och att han ofta måste uppoffra äfven nätterna för att kunna försörja sin familj och hon föraktade dessa utländska agenter, som förde ett sådant utsväfvande lif och tvang hennes man att dag och natt vara dem följaktig. — Läsaren behagade påminna sig, att Hedström förklarat sin myckna bortovaro nattetid på detta sätt.

Stundom hände det, att Hedström var från sitt hem flera dygd å rad; men före en sådan period hade han alltid underrättat sin hustru derom och föreburit en resa än hit och än dit. Och hon hade troget väntat på honom och känt en upprigtig glädje, när han kommit tillbaka. — Hon hade ej en aning om, att hennes man under dessa perioder ofta smög sig omkring i Stockholm under förklädnad och utprånglade falska mynt, eller att han arbetade i sin falskmyntareverkstad. — I sin trofasthet och kärlek tänkte hon i stället med ömhet på honom och anropade den högste om skydd för sin man, hvilken hon trodde vara ute i rätta ärenden och ärbara uppdrag.

Men nu — det var tredje dagen efter Hedströms häktning — brast hennes tålamod. Tre nätter hade hon förgäfves väntat sin man och tre dagar hade hennes lilla barn frågat efter honom.

Ingen må tro, att hustrun tänkte något ondt om sin mans frånvaro. Nej, hon förundrade sig blott öfver, att han ej, såsom han plägade göra, hade underrättadt henne om, att han skulle vara borta så länge. Och den lilla handkappsäck, som han — för syns skull — alltid tog

med sig, när han företog en af dessa fingerade resor, stod hemma. — Hade han då nödgats resa alldeles oförberedt? Hade han ej ens hunnit att uppsända ett stadsbud med underrättelse om, att han reste?

Dessa frågor gjorde fru Hedström sig med allt större och större ifver under de två första dygnen. Det tredje dygnet blef henne outhärdligt och när fjerde dagen inbröt, kände hon en förundran som gränsade till ångest.

— Någon olycka har kanske händt Erik! sade hon till sig sjelf.

— Kanske han blifvit öfverkörd eller öfverfallen och i båda fallen lemlästad! Kanske har han blifvit mördad!

Dessa tankar uppstego mörka och hotande i hennes själ och hon blef allt mer och mer betryckt, hennes hjerta trycktes ihop af ängslan och när då hennes lilla barn frågade efter sin far, blef hon förtviflad och hon kände, att hon inte skulle kunna företaga sig något, ej finna ro i sin själ, förrän hon fått visshet om hennes mans öde. Ty att något olyckligt händt honom, det kände hon nu på sig.

I samma hus, som Hedström hyrde, bodde en gammal häradshöfding, hvilken för länge sedan dragit sig från det offentliga lifvet och nu lefde fram sin ålder såsom kapitalist efter ett väl förrättadt lifsarbete. Fru Hedström hade ofta, när hon passerat förbi hans dörr, läst hans namn och titel på dörrskylten och en gång hade hon äfven sett den gamle mannen, hvilken såg så god och redbar ut. — På honom föll nu hennes tankar i hennes vånda. Han borde kunna gifva henne ett godt råd om, huru hon borde förfara i detta fall för att få reda på, om någon olycka händt hennes man och han skulle helt visst förlåta henne, att hon anropade hans hjelp.

Denna tanke slog rot i hennes hjerna och fjerde dagen efter hennes mans häktning klädde hon sig och sin lille gosse, samt gick ned och ringde på häradshöfdingens dörr.

Sedan hon åt den tjenare, som öppnat dörren, sagt sitt namn och blifvit anmäld för häradshöfdingen, blef hon insläppt i hans skrifrum, der den gamle satt insvept i en blommig nattrock och rökte ur en sjöskumspipa, hvars skaft var så långt, att sjelfva pipan hvilade på golfvet.

Fru Hedström presenterade sig och bad om ursäkt, för att hon störde, samt tackade för, att hon blifvit mottagen och anhöll slutligen om ett råd i en för henne vigtig sak.

Den gamle häradshöfdingen nickade vänligt bifallande och anvisade fru Hedström plats, klappade den lille gossen på hufvudet och ftågade, på hvad sätt han kunde vara henne till tjenst.

Hon upplyste då om, att hennes man var försvunnen och att hon fruktade, att någon olycka händt honom.

Häradshöfdingen lyssnade med deltagande till hennes anförande och beklagade den oro, som hon måste känna, samt gaf henne det rådet att vända sig till detektiva polisen med anmälan om saken. Fru Hedström ryggade tillbaka derför, hvilket det syntes, som om häradshöfdingen väntat, ty han hade genast till hands en förklaring, att det icke vore fråga om ett brott, utan efterspaning efter en försvunnen person, som likaväl kunde vara död som lefvande. Kanske just genom en sådan anmälan, Hedström kunde upptäckas och befrias från en fara, hvari han fallit. Kanske han blifvit öfverkörd eller öfverfallen och i öfvergifvet tillstånd blifvit inburen på ett sjukhus, der ingen visste, hvem han var. Kanske var han död och hade blifvit inburen på bårhuset och skulle utan en sådan anmälan begrafvas okänd.

Allt detta sade häradshöfdingen henne i så milda och välmenande ordalag, att hon fann rigtigheten af detta råd och beslöt sig för att använda det. Hon tackade derför, bad om ursäkt för att hon besvärat och steg upp för att gå. Just som hon var i dörren, tillade häradshöfdingen till sina föregående ord, att hon borde taga med sig till polisen sin mans porträtt, emedan undersökningen derigenom underlättades och han önskade henne dessutom ett lyckligt resultat af sina forskningar och ett gladt återseende af sin man.

Fru Hedström gick samma dags middag till detektiva polisafdelningen och anmälde sin mans försvinnande. Kommissarien, hvilken mottog denna anmälan, lyssnade till henne med samma deltagande, som häradshöfdingen gjort och begärde slutligen en korrekt beskrifning på Hedströms utseende och på de kläder, han haft på sig, då han lemnade hemmet.

I stället för att svara, räckte fru Hedström då fram till polismannen det porträtt af sin man, hvilket hon på häradshöfdingens råd tagit med sig.

Polismän få ej vara känsliga för öfverraskningar; men sanningen att säga ryckte kommissarien till, då han kastade blickarna på fotografien.

Fru Hedström märkte detta; men hon kunde naturligtvis inte ana orsaken till polismannens förvåning.

— Kanske herr kommissarien känner min man? frågade hon.

— Något litet, svarade han artigt; och jag tror mig kunna gifva de bästa förhoppningar om snara underrättelser om honom.

— Gud gifve det, suckade fru Hedström och steg upp, samt lemnade rummet och begaf sig åter till sitt hem med något lättare hjerta till följe af kommissariens ord, som gåfvo henne hopp om att snart få underrättelser om sin man.

— Arma hustru! tänkte kommissarien, när han blifvit lemnad ensam. De budskap, jag nödgas gifva dig, äro af allt annat än glad natur!

Polismannen lade fotografien och de anteckningar, som han gjort i anledning af fru Hedströms besök, till de handlingar, som rörde falskmyntaren, hvarjemte han genast telefonerade till polisintendentens expedition och underrättade om, att brottslingens namn och bostad nu voro funna.

En timme derefter förhördes åter Hedström, hvilken fortfarande teg; men det syntes ryckningar i hans ansigte,

då polisen tilltalade honom med hans rätta namn, samt ordade om hans hem, hans hustru och hans lilla barn. — Men ej ett ord kom öfver hans läppar och han bemästrade äfven snart sin mimik.

Nu hade man likväl hunnit ganska långt i upptäckter om falskmyntaren, man hade kommit in på en bana, som allt mer och mer skulle vidga sig och man hade blifvit vägledd af den häktades egen hustru, hvilken inte sjelf hade en aning derom; men som dock var så rättsinnig, att, om hon vetat, hvilken brottsling hon hade till man, hon ej skulle dragit i betänkande att sjelf anmäla honom för rättvisan, så framt hon icke i kärlekens och tillgifvenhetens band kunnat leda honom på rätta vägar.

Dagen efter nyssnämnda händelse öppnade fru Hedström för två herrar, hvilka ringde på hos henne och af hvilka hon kände igen en: Kommissarien, som hon samtalat med på polisstationen.

Vi vilja förbigå det pinsamma samtal, som uppstod mellan henne och polismännen och anmärka endast, att de senare med största möjliga varsamhet underrättade fru Hedström om den sorg, som hennes man genom sina brott dragit öfver sitt hem, om hans förbindelser med andra qvinnor, om hans bedrägeri mot konsul Silfverdal, af hvilken han lurat af sig stora summor penningar, samt om att hans plånbok var späckad med falska penningar.

I sanning underlig är qvinnans moraliska styrka.

Hvem skulle kunnat tro denna lilla fina och späda varelse om att med sådan resignation, som hon lade i dagen, kunna mottaga dessa fasansfulla underrättelser. Hon kände det stöd, som hon för lifvet beräknat för sig och sitt lilla barn, med ens brista och hon fann sig nödsakad att till följe af sin mans brottslighet öfvergifva sin relativt välmående ställning för att söka arbeta hos andra för sitt barn; men hennes mod svek henne inte. Bittra och ymniga strömmade hennes tårar och hennes späda och fina kropp sjönk tillsammans. Men själen uppehölls

af den moraliska kraften och hon bad till Gud i sitt hjerta om nåd för sitt barn, om kraft för henne att uppfostra det till en god menniska, samt att kunna arbeta för det; hon bad äfven till höjden om nåd för honom, som sänkt henne i detta elände.

Med verkligt deltagande sågo polismännen hennes sorg och de beklagade, att deras tjenst och rättvisan fordrade, att de måste vrida om i hennes hjerta den dolk, som hennes man genom sina brott tryckt dit.

När polismännen underrättat henne om hela hennes olycka och hon något sansat sig, gick hon fram till sin byrå, samt tog ur en af dess lådor en plånbok, hvilken innehöll några sedlar.

— Äro dessa penningar falska? sade hon och räckte sedlarna till kommissarien.

— Jag kan ej genast svara derpå, sade han; men tillåt mig få taga dessa med mig för undersökning. Äro de äkta, så skola de om några timmar återställas eder.

Han uppsatte en noggrann promemoria öfver sedlarna, samt ett erkännande att han mottagit dem och lemnade det till fru Hedström. — Vidare visade han henne det med skiffer skrifna brefvet, som var hittadt i brottslingens plånbok och frågade, om hon ej kunde gifva någon upplysning om nyckeln till skiffern.

Detta kunde hon ej.

Hemmet måste noga undersökas af polisen för utrönande om några upplysande bref eller några verktyg för falskmyntning möjligen skulle finnas derstädes. Med beredvillighet öppnade fru Hedström alla lådor och kontor för polismännen, hvilka betygade henne sin aktning och sitt medlidande.

Ingenting misstänkt fanns i hemmet och polismännen lemnade fru Hedström ensam med sin sorg och sitt lilla barn. Några timmar derefter återsändes henne penningarna under förklaring, att de voro äkta.

Under kommissariens besök i fru Hedströms hem hade hon uttryckt sin önskan att få se sin man och tala vid honom, hvilket icke kunde nekas henne, hvarför en viss timma den derpå följande dagen bestämdes för detta besök, på hvilket polisen hoppades mycket. Åsynen af den

lidande hustrun, hoppades man, skulle uppmjuka den häktades sinne och bringa honom att tala.

Det var med tunga steg, som fru Hedström ledande sitt barn gick ned till polishuset vid Myntgatan, der hon emellertid med all välvilja och aktning blef mottagen af den kommissarie, som hon haft göra med förut. Det lilla barnet togs i förvar och fick »se på gubbar», medan modern besökte sin man. »Gubbar!» — Det var polisalbumet innehållande afbildningar af brottslingar och misstänkta personer som lades för barnet, som snart glömde sin ensamhet och skrattade åt de olika typer, som funnos i den stora boken.

Fru Hedström infördes emellertid i cellen, der hennes man förvarades.

— Erik! utropade hon. Erik! Hvad har du gjort, Erik!

Han svarade intet utan blickade blott dystert på sin käleksfulla maka, som sjönk på sina knän framför honom.

— Erik! fortsatte hon. För Guds skull Erik, tala! Tala till mig, din hustru, som förlåter dig allt! O, min Erik! Så är då vår lyckliga tid slut. Sorg och elände skall följa på den husliga lyckan! Ej mer skall jag med förtroende kunna se upp till dig och med undran skall vårt lilla barn fråga, hvarför dess far aldrig kommer åter! Erik! Erik! —

Hon snyftade högljudt; men Hedström svarade intet. Han såg blott dystert framför sig. Det är dock otvifvelaktigt, att han kände ånger och rörelse, ty han uppsökte den mörkaste vrån af den skumma cellen och förblef der, antagligen för att ryckningarna i hans ansigte ej skulle synas.

— Min Gud, Erik! Har du ej ett ord åt din olyckliga hustru? Ej en blick? Ej en fråga efter ditt barn?

Han fortfor med sin tystnad.

— Du vill ej tala! Må Gud uppmjuka ditt hjerta, Erik! Bekänn dina brott, att Gud må förlåta dig, såsom jag gör det! Jag har välsignat dig i mitt hjerta och alltid

sett upp till dig med kärlek och tillförsigt. Nu måste jag se ned till dig med fasa; men jag är din maka, jag har inför altaret svurit en dyr ed att älska dig i nöd och lust. Jag bryter ej min ed, Erik. Hädanefter vill jag till Gud bedja för dig i kärlek och sorg, bedja, att den barmhertige af nåd måtte förlåta dig allt, hvad du brutit, att, då vi ej få lefva tillsammans på jorden, våra frigjorda

»Tillåt mig fråga om herr kassören märkt någon brist i bankens kassa».

andar må träffas i ljus deruppe i de saligas boningar! — Erik! — Gud uppmjuke ditt hjerta! —

Hon kröp närmare honom, der han satt tyst och sluten. Hon kunde inte se ryckningarna i hans ansigte, men hon anade dem och ville genom en smekning förmå honom att tala.

Men Hedström, ehuru han verkligen älskade sin hustru

och ehuru han var djupt rörd af hennes ord, ville ej visa någon svaghet och ännu mer — han ville ej, att man inom polisen skulle tro, att denna qvinna var hans hustru. — Han antog, att de ej voro utan vittnen och hans antagande var rätt Kommissarien ej blott hörde, utan såg äfven allt, hvad som tilldrog sig i cellen, ehuru han var fullkomligt osynlig för fången och hans hustru.

När nu fru Hedström bedjande kröp fram till sin man, samlade denne alla sina krafter för att qväfva sin rörelse och hans förhärdade natur satte honom äfven i stånd dertill. Han steg derför hastigt upp och utropade:

— Nej! Nu kan det vara nog med detta narrspel!

Den stackars hustrun, som önskat få höra sin man tala, blef helt förskräckt vid detta utrop. Men ännu mera förskräckt blef hon, när han fortsatte i rå ton:

— Gå bedragerska! Ni utgifver er för att vara min hustru. Ha, ha, ha! Edra rörande ord falla som sädeskornen på hälleberget. — Ett lustigt knep af polisen att insända till mig en för mig obekant qvinna, som påstår sig vara min hustru! Och ni spelar er rol väl! Vid hvilken teater är ni? I sanning! Ni kommer att gå långt som karaktärsskådespelerska.

— Erik! Erik! Har du mistat ditt förstånd! Känner du inte igen din egen hustru! utropade fru Hedström med den djupaste förtviflan målad i sätt och åthäfvor.

— Förlorat mitt förstånd? Nej, inte ännu! Men skall man länge plåga mig i denna fördömda cell, så skall nog förståndet slutligen omtöcknas! Men ännu har jag det i behåll! Ha, ha, ha! Ni kom för tidigt! Ni kom för tidigt!

— Erik! I Jesu namn, Erik!

— Tig bedragerska! röt Hedström. —

Detta var ett allt för hårdt slag för den stackars hustrun. Det skymde för hennes ögon. Allt började dansa rundt för hennes syn. Golfvet kändes svigta under henne. Hon vred sina händer krampaktigt.

— Erik! hviskade hon. Erik, min make, mitt barns fader!

De sista orden liknade en andehviskning och med ett svagt anskri föll hon medvetslös till golfvet.

— En svimning! utropade Hedström. Väl speladt! Ha, ha, ha! Vore det på ett annat ställe, skulle jag applå-

dera er. Ni kommer att gå långt som karaktersskådespelerska, min nådiga!

I detsamma ljöd en polispipa i korridoren utanför cellen. Steg hördes brådskande närma sig från flera håll. Dörren slogs upp och kommissarien samt tre konstaplar inträdde.

— Förhärdade bof! hviskade kommissarien till fången.

Derpå befallde han konstapeln att bära ut den afsvimmade, hvarefter Hedström åter blef ensam.

Det var på tiden, att hustrun aflägsnades från honom, han skulle inte länge hafva kunnat stå ut med sitt förhärdade spel inför henne; och när han nu blef ensam, tog naturen ut sin rätt och han uppsökte det mörkaste hörnet i cellen och der gaf han fritt lopp åt — sina tårar.

Efter lämplig behandling kom fru Hedström åter till sans. Hon tryckte sitt lilla barn ömt till sitt bröst och hjertslitande var det att se den förtviflan, som stod målad i hennes drag.

— Vill fru Hedström skiljas från sin brottslige man? frågade kommissarien.

— Nej, svarade hon. Hvad Gud förenat, skall menniskor icke åtskilja. Han kan en gång bliſva fri. Må han då uppsöka sitt hem. Kanske kan han der genom kärlek återupprättas.

— Ädla, beundransvärda qvinna! sade kommissarien aktningsfullt. —

Genom polisens försorg och på kommissariens egen bekostnad fick fru Hedström i droska färdas till sitt hem.

FYRATIONDE KAPITLET.

Revolverkulan.

Janne Lind låg på Sabbatsbergs sjukhus och var mycket illa deran till följd af det skottsår, som han erhållit af Hedström, när denne afslöjades och greps i Linds bostad.

Det är förut beskrifvet, huru kulan tagit; och alldenstund skottet aflossades på mycket kort afstånd, trängde kulan mycket djupt in i köttet och var derför mycket svår att kunna taga ut.

Lind låg i ett enskildt rum på sjukhuset och fick all den vård, som det var möjligt att gifva honom. Men någon operation hade ännu ej kunnat företagas, alldenstund patienten var till ytterlighet försvagad och såret svullnat igen på ett mycket svårt sätt. Man använde kylande kompresser och andra lämpliga medel för att få svullnaden att lägga sig, hvarjemte stärkande föda ifördes den sårade, på det att han skulle få tillräckliga krafter att kunna motstå den blifvande operationen, utan hvilken ingen förbättring vore att vänta.

Dagligen gjorde fru Elg en spårvagnstur till norrmalm för att efterhöra Linds tillstånd och när Elsa, som åter börjat sin tjenstgöring på kontoret, kom hem om aftnarna, måste gumman omsorgsfullt redogöra för, om någon förändring till det bättre eller sämre inträffat.

Elsas glada lynne hade alldeles försvunnit. Hon var nu grubblande och tyst. En dyster slöja hade lagt sig öfver hennes vackra ögon och de ljufva rosorna på hennes kinder hade blifvit blekta. Det enda, som kunde upplifva henne, var, då fru Elg någon dag hade goda underrättelser från Sabbatsberg.

Det var emellertid inte endast fru Elg, som gick till sjukhuset för att efterhöra Lind. Konsul Silfverdal i Södertelje hade uppdragit åt en god vän att dagligen efterhöra den hederlige skomakarens tillstånd. Lind hade gjort konsuln en så stor tjenst, att den senare, hvilken var en mycket rättänkande man, ansåg sig stå i mycket stor tacksamhetsskuld till handtverkaren och om han inte kunde göra något annat för honom, ville han åtminstone gifva honom en hederlig begrafning, i händelse revolverkulan skulle förorsaka hans död.

Från ett tredje håll kom äfven dagligen bud till Sabbatsberg med förfrågan om Linds tillstånd. Dessa förfrågningar gjordes alltid på bestämd timme på dagen och alltid pr telefon till öfverläkaren för kirurgiska afdelningen, då denne slutat morgonronden. Det var polismyndigheten, som gjorde dessa förfrågningar.

Polisen var mycket angelägen att få reda på Linds tillstånd; ty allmänna åklagaren skulle anklaga Hedström för våldet på Lind och om Lind doge af blessyren, måste gerningsmannen stå till svars för dråp.

En afton kunde fru Elg förkunna Elsa, att Lind nu var så pass återställd, att operationen kunde företagas.

— Måtte den lyckas, suckade Elsa.

— Ja, min flicka, måtte operationen hafva en lycklig utgång, instämde fru Elg. Nu får ingen besöka honom förr än om söndag, tillade hon.

— Ej förr än om söndag! Och i dag är det onsdag! sade Elsa dystert. Skall man ej få någon underrättelse om honom på så många dagar.

— Jo, mitt snälla barn, förklarade fru Elg. Jag skall dagligen gå till sjukhuset som hittills; men jag får ej tala vid Lind eller ens gå in i hans rum, utan jag får nöja mig med att få underrättelser om honom genom sköterskan.

Elsa svarade intet; men när hon gick till hvila, suckade hon med psalmisten, tänkande på Janne Lind:

Du, Herre! endast du, kan både slå och hela;
Du, åt den hjelplös är, allena hjelp kan dela.
Ack! Hela den igen, som du så slagit har;
Tag bort den stora synd, som dertill orsak var.

På söndagsförmiddagen följdes fru Elg och Elsa till Sabbatsberg för att efterhöra Janne Linds tillstånd efter operationen, hvilken man hoppades vara verkställd.

Med darrande steg nalkades Elsa lazarettet och hon fruktade, att hon skulle få höra, antingen att operationen ej skulle varit gjord, eller ock att den hade misslyckats och måste göras om.

Hon togs dock ur dessa sorgsna tankar genast vid inträdet i den vackra vestibulen, der fru Elg af en händelse träffade den sköterska, af hvilken hon de senaste dagarna fått underrättelser om Linds tillstånd.

— Se, der kommer frun igen, utropade sköterskan. Nu blir nog herr Lind glad!

— Får man besöka honom nu?

— Ja, men herrskapet får tala vid honom blott helt litet. Han får inte på något sätt oroas och herrskapet skall inte tro, att han är mycket dålig, derför att han talar underligt.

— Är han inte redig?

— Inte rigtigt. I synnerhet talar han om den der otäcka kulan, som satt så svårt i kroppen på honom. Kulan ligger på ett tefat helt nära sängen på ett bord och oupphörligen talar han om den och säger, att han skall låta infatta den i guld och ständigt bära den på sig till minne af »henne», för hvars skull han ådragit sig detta skottsår. Han måtte vara mycket kär den stackars karlen.

Elsa, som stod på ett temligen stort afstånd från fru Elg, medan denne talade med sköterskan, hörde likväl hvarje ord, som vexlades mellan dem och hennes anlete öfverdrogs af en skär rodnad, när hon erfor, huru högt hon var älskad af Lind och huru illa hon behandlat honom, ja

hur hon till och med gjort sig löjlig på hans bekostnad. Hon blygdes för sig sjelf deröfver och hon förvånades nu öfver, att hon kunnat vara så tjusad af Hedström, att hon derför ej sett eller velat se Linds förtjenster och den trofasta tillgifvenhet, som han städse på ett stilla och tåligt sätt lagt i dagen och hon var retad på sig sjelf öfver, att det, för att väcka henne ur den förtrollning, hvari Hedströms fagra ord och yttre hållning slutit henne, hade behöfts ingenting mindre än en — revolverkula.

FYRTIOFÖRSTA KAPITLET.

Elsa visar sig hafva den bästa balsamen i sin hand.

Fru Elgs och Elsas besök hos Lind varade blott en helt kort stund. De funno honom mycket svag; men då nu kulan var uttagen, hoppades de, att faran för lifvet skulle vara öfver. Följande sköterskans råd hade de talat mycket litet vid den sjuke och Lind å sin sida hade ej krafter att säga många ord. Men det syntes, att han njöt af besöket och hans blickar hängde med en nästan förklarad glans fast vid Elsas figur. Och då de båda fruntimren skulle gå, hade Lind med sin ena arm, som han kunde röra fattat Elsas hand och fört den till sina läppar utan att säga ett ord. —

— Såg du kulan? frågade fru Elg Elsa, då de lemnat sjukhuset.

— Usch ja! Hvilken smärta skulle den inte hafva förorsakat! svarade Elsa rysande.

— Han tycker allt bra mycket om dig, mitt barn,

sade fru Elg vidare, straxt innan de stego på spårvagnen vid norra bantorget för att fara tillbaka till söder.

— Ja, mamma, svarade Elsa. Jag ser det nu.

— Det har jag sett länge, yttrade gumman. Den stackars gossen hade ett hjertesår, innan han fick revolverkulan i sig. Och du kan vara viss om, att hjertesåret förorsakat honom lika stor smärta, som skottsåret, om inte mera.

Nu kom spårvagnen, på hvilken de båda fruntimren togo plats och åkte till söder, hvarefter de med ångspårvagnen fortsatte fram till Timmermansgatan.

— Hvad skall jag göra för att visa herr Lind, hvilket högt värde jag sätter på honom och på samma gång urskulda mitt forna oförståndiga uppträdande mot honom? frågade Elsa sin fostermor, när de kommit hem.

— Blif hans hustru! svarade fru Elg utan betänkande.

— Hans hustru! eftersade Elsa och hon ryste på samma gång, ingalunda af det skäl, att hon kände afvoghet eller leda för Lind, såsom hon fordom gjort, utan derför att hon med fasa tänkte på sin nyligen brutna förlofning med Hedström.

— Hans hustru, ja, inföll fru Elg; det tror jag skulle duga. Linds goda hjerta känner du nu, hans böjelse för dig känner du äfven och dessutom vet du, att han har en god affär. Med lugn för din framtid skulle jag kunna lägga mina ögon tillsamman, när vår Herre behagar kalla mig från jorden, om jag visste, att du vore Linds hustru.

Elsa svarade ingenting på detta och det blef ej heller mera tal i detta ämne mellan fostermor och fosterdotter.

Fru Elg gick emellertid fortfarande dagligen till sjukhuset och redan på tisdags afton kunde hon förkunna Elsa, att Lind blifvit sämre till följe af en svår sårfeber, som angripit honom. Han hade inte känt igen henne denna dag utan legat i yrsel och sköterskan hade talat om, att han hela natten yrat mycket skarpt och då oupphörligen uttalat namnet Elsa.

Underrättelserna voro inte alls lugnande förr än på fredagen, då febern något gifvit sig och yrseln delvis afstannat, så att den inte fortgick oafbrutet utan återkom endast stundtals.

Det syntes, att en ovanlig glans spred sig ur Elsas

ögon, när hon af fru Elg fick denna underrättelse och hon uttryckte sin tillfredsställelse med budskapet, samt hoppa-

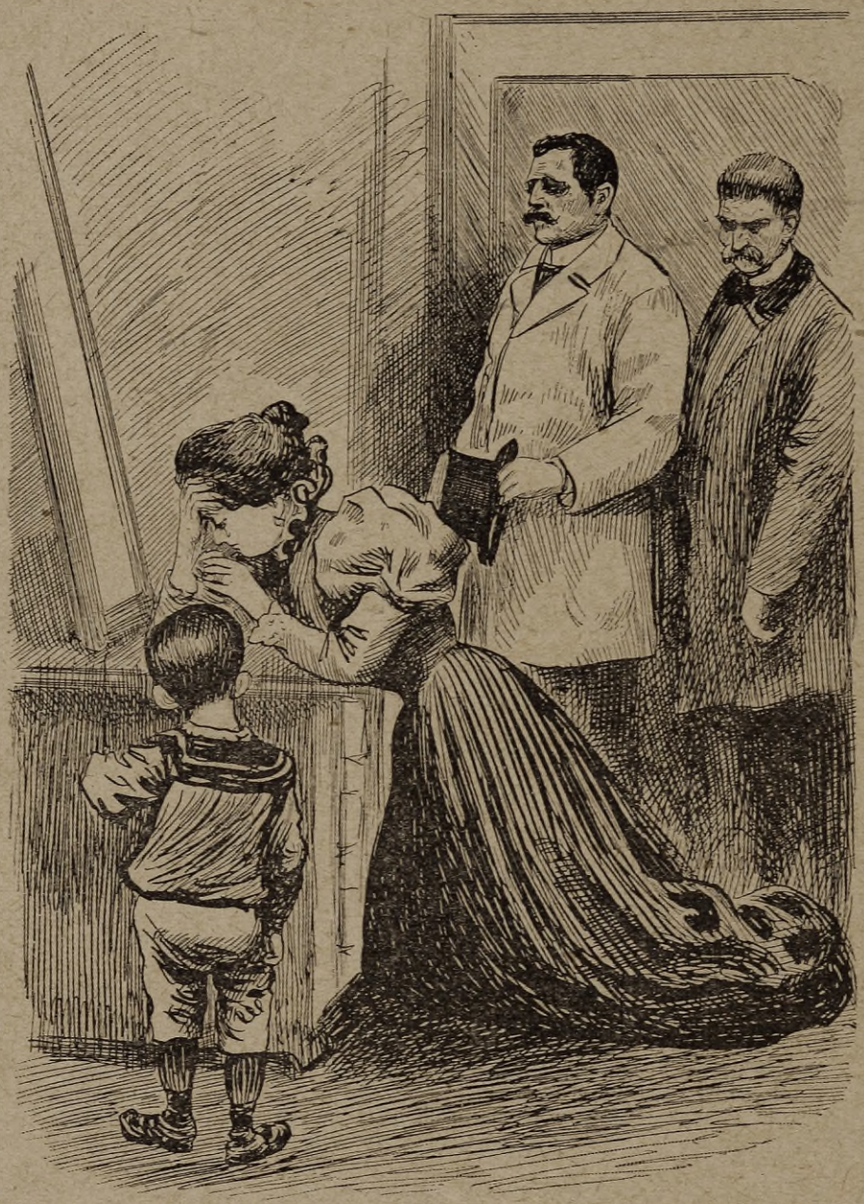

Buttra och ymniga, strömmade hennes tårar och hennes späda och fina kropp sjönk tillsammans.

des, att yrseln helt och hållet skulle hafva öfvergifvit den sjuke till söndagen, då hon önskade följa sin fostermor till sjukhuset.

På lördags förmiddag anhöll Elsa af sin principal om tillåtelse att få lemna affären på en timme, hvilken begäran beviljades.

Hon styrde då sina steg till en af de guldsmedsbutiker, som äro belägna vid Vesterlånggatan och gjorde der någon beställning, hvilken ovilkorligen skulle vara färdig till en viss timme på eftermiddagen, hvilket äfven lofvades. Derefter gick hon åter tillbaka till sitt arbete.

— Det var en kort timme, fröken Andersson, sade principalen, när hon kom tillbaka på kontoret.

— Jag behöfde ej längre tid för att uträtta mitt ärende, svarade Elsa leende.

— Nej, se ett litet leende! utropade principalen. Det bådar godt. Vi hafva varit så trumpna en tid.

Och han klappade sin gunstling lätt på armen.

Det märktes tydligt på Elsa, att något ovanligt var å färde. Den energi, som hon haft, innan Hedströms bedrägeri upptäcktes, återkom om ej fullständigt, så dock till betydande grad, hennes hy blef ljusare och gladare och ögonen började återtaga sin forna glans, under det att leendena lekte kring hennes läppar; dock icke så ystert som fordom.

På eftermiddagen gick hon in i samma juvelerarebutik, hvarest hon gjort beställningen på förmiddagen och mottog ett litet paket, hvilket hon betalade, hvarefter hon gick hem.

Äfven hennes fostermor anmärkte, att Elsa var ovanligt glad denna dag och glädjen spred sig äfven till den gamla och det lilla hemmet började återtaga sitt forna utseende. Sorgen trifdes alldrig rätt väl i fru Elgs bostad.

När fru Elg och Elsa på söndagsmiddagen stego in i Linds rum å Sabbatsberg, sågo de genast, att patienten var redig, ehuru feberflammor färgade hans hy; men ögonen voro lugna och det hördes äfven på hans helsning, att yrseln öfvergifvit honom.

Denna dag blef en vändning till en stadigt fortgående förbättring i Linds sjukdom och äfven en milstolpe i hans lif, som han aldrig skulle glömma och ej heller aldrig upphöra att välsigna.

Se här, hvad som hände.

Sedan så väl fru Elg som Elsa frågat efter patientens

helsa samt samtalat om litet af hvarje, sedan fru Elg helsat från Linds gesäll, som skötte sitt arbete pligttroget och med nit, samt hade mycket att göra, föll Elsa på knä invid sängen, fattade Linds venstra hand och trädde på densammas ringfinger en slät guldring, sägande:

— Förskjut ej den ångerfulla!

Hon lutade ned sitt hufvud och tryckte sina läppar mot det finger, hvarpå hon nyss förut trädt ringen.

Fru Elg stod häpen. Hon hade ingen aning om, att hennes ord till Elsa slagit så fast rot och att Elsa till och med köpt förlofningsring.

Lind å sin sida trodde hvarken sina ögon eller öron; och när han kände Elsas läppar tryckas mot sin hand, genomströmmades han af en känsla så ljuf, att han nästan vore färdig att fråga sig, om han var qvar på jorden, eller om han flyttat till ett sällare land.

— Älskade Elsa! sade han. Du gifver mig lifvet åter! O, att jag hade en trohetssymbol att fästa på ditt finger, outsägligt och sedan lång tid tillbaka af mig älskade barndomsväninna!

Elsa räckte honom då en i skärt silkespapper invirad förlofningsring, hvari hans initialer och dagens datum voro ristade, sägande:

— Du är skyldig mig tjugutvå kronor!

Lind grep med begärlighet efter ringen och förde den ned på Elsas ringfinger, hvarefter han slog sin friska arm om henne och tryckte henne till sitt hjerta.

— Din för hela lifvet! sade han. Må Gud välsigna dig, samt gifva mig förmåga att göra dig så lycklig, som du förtjenar att vara.

— Nu moder, sade Elsa derefter och reste sig upp, vänta vi på din välsignelse!

Den uteblef ej af den förvånade fru Elg, hvilken i sitt hjerta kände en glädje, som länge varit derifrån förvisad.

Från denna dag förbättrades Lind oupphörligen och hans tillfrisknande gick så fort, att det förvånade läkarne. Lefnadslust och glädje hade blifvit väckta i hans själ och

dessa faktorer bidrogo fullt ut lika mycket som medicinen till en lycklig utgång af sjukdomen.

Redan två veckor efter denna märkvärdiga söndag följde Janne Lind sin fästmö och sin blifvande svärmor från sjukhuset och till sitt hem.

Så snart han kom in i sin bostad, gick han in i verkstaden.

— Hvad jag saknat detta rum, sade han; och denna läderlukt, som annars är mindre behaglig att inandas, verkar nu som den finaste parfym. Hvilken glädje det skall blifva för mig, när jag åter kan få börja att sköta mitt arbete, hvilket väl nu med Guds hjelp inte skall dröja så länge. Snart är min arm så bra, att jag kan röra den obehindradt och jag lofvar, att jag skall arbeta med lust och lif. Nu har jag ett mål att arbeta för; ett mål, som jag förut aldrig vågat hoppas på att hinna.

Han drog Elsa till sig och såg mildt in i hennes vackra ögon. Hon drog sig icke tillbaka, utan kände sig lycklig och nöjd.

— Anstränge dig nu inte för mycket i verkstaden, så att såret går upp igen, förmanade fru Elg.

— Var lugn, svärmor, svarade han. Inte förr än jag fått doktorns tillåtelse att arbete, skall jag göra det. Nu har jag skäl att vara rädd om mig. Men jag får dock vara hemma och slippa att vara fjettrad vid sjuksängen.

— Ack ja, så lyckligt, att sjukdomen så snart häfdes! utropade Elsa.

— Hvarpå berodde det? sade Lind.

— Doktorerna behandlade din sjukdom så väl, svarade Elsa.

— Doktorerna! utropade Lind. Ja, visserligen hafva de gjort sin pligt, det vore synd att ej erkänna det. Men de hade helt visst inte förmått mycket, om ej du varit, Elsa. Du hade den bästa balsamen i din hand!

Efter ytterligare fjorton dagar var Janne Lind fullkomligt återställd och han satt nu åter på trefoten i sin

verkstad med spannremmen om knäet och förfärdigade samt lappade skodon i kapp med gesällen Pettersson, hvilken — det må i parentes sägas — förblef i Linds tjenst hela sitt återstående lif. —

FYRATIOANDRA KAPITLET.

Straffet.

Ransakningen med Hedström bedrefs med all kraft och många personer blefvo på ett obehagligt sätt inblandade i denna sak. Dessa personer voro alla med i den falskmyntareliga, hvars hufvud Hedström varit.

Under rättegången blef det uppdagadt, huru Hedström kunnat sända konsul Silfverdal bref, hvilka voro afstämplade i Petersburg. Detta upptäcktes genom brefvet, som blifvit hittadt i Hedströms plånbok.

Som bekant var detta bref skrifvit i skiffer, hvartill nyckeln saknades och Hedström kunde ej förmås att uppgifva densamma. Brefvet lemnades då till kungliga biblioteket, hvarest många olika skifferspråk finnes deskifferade och efter ett ansträngande arbete af en af utmärkte språkforskare, som äro anställda vid denna storartade inrättning, lyckades man få reda på nyckeln till det skiffer, hvarmed det omtalade brefvet var skrifvet. Det blef derefter genast deskifferat och återlemnat till rätten.

I brefvet, som var skrifvet i Petersburg af en svensk, som tecknade sig Pelle och hvilket var ställdt till Hedström personligen, talades det om att »affärerna gingo bra och att förrådet af sedlar snart var slut och utbytta mot fullgoda rubler». Vidare berättades det, att brefvet till »rike svärfar i Södertelje» var ordentligt afsändt och det

uttrycktes den förhoppningen, att »den rike knösen» måtte kunna plockas ordentligt. Det upplystes vidare i brefvet om, att brefskrifvaren inom kort var att förvänta tillbaka till Stockholm och att man borde vara betänkt på att »göra en annan banks sedlar», så att man inte jemt och ständigt kom med samma sort. På slutet uppdrog bref-

En svimning! utropade Hedström. Väl speladt. Ha ha ha ha!

skrifvaren åt Hedström att utföra en kommission till en namngifven person, som uppgafs bo vid Beridarebansgatan N:r oo. — Sist frågades, om »fiskarhamnen återgifvit sitt offer». —

Detta var det hufvudsakliga innehållet af brefvet.

Polisen fann således, att hufvudmannen för en falsk-

myntareliga blifvit fast. Polisagenter sändes till Beridarebansgatan och fingo reda på den förbrytare, som omnämts i brefvet. Denne var på långt när inte så förhärdad som Hedström. Han bekände sig skyldig till det brott — falskmynteri — som lades honom till last, uppgaf namn på de öfriga falskmyntarne och äfven hvar verkstaden var belägen. Polisen tog genast verkstaden i beslag och lyckades med detsamma fånga ytterligare två falskmyntare. — Dessa trodde, att Hedström angifvit dem och intygade derför för att hämnas på honom, att han och en viss Pettersson allmänt kallad »Pelle» — brefskrifvaren — tillsammans rånat en landsortsbo på en större summa penningar, sedan de berusat honom och derefter dränkt honom vid fiskarhamnen.

Det hjelpte således ej Hedström, att han så envist teg. Han blef dock öfverbevisad om sina brott.

Det var en liten nätt lista på hans brott, som uppfördes på Hedströms konto och för hvilka han skulle ansvara.

1:o. Falskmyntning.

2:o. Bedrägeri mot konsul Silfverdal och hans dotter i Södertelje.

3:o. Bedrägeri mot fru Elg och hennes fosterdotter i Stockholm.

4:o. Olagligt utöfvande af läkekonsten.

5:o. Rånmordet vid fiskarhamnen.

6:o. Mordförsök mot skomakare J. Lind i Stockholm.

7:o. Våldsamt motstånd mot polis.

8:o. Två namnförfalskningar.

9:o. Tredskande uppträdande inför rätten.

På alla de frågor, som i anledning af dessa anklagelsepunkter gåfvos honom, svarade han intet. Det var, som om han hade förlorat talförmågan, sedan han blifvit häktad. Ty under hela ransakningstiden hörde man honom inte tala mer än en enda gång, nemligen då han förnekade sin egen hustru.

Vittnesförhören blefvo desto vidlyftigare och de, som hade de mest graverande bevisen mot honom, voro hans medbrottslingar, hvilka, som sagdt, afslöjade honom i ilska, emedan de trodde, att det var han, som hade anmält dem för polisen, sedan han sjelf blifvit häktad.

Det var underligt att se den i bojor smidde mannen, då han inför domarbordet ställdes ansigte mot ansigte mot sina medbrottslingar, hvars tungor voro särdeles rörliga. — Han så att säga slukade dem med ögonen och gjorde mot dem hotfulla åtbörder för att få dem att tiga. — Men det var förgäfves. De talade mycket och det hördes, att de talade sanning; ty deras vittnesmål om Hedström stämde med hvarandra till punkt och pricka.

För hvar och en af medbrottslingarna, hvilka fördes in en och en i taget, gjorde Hedström en åtbörd, som skulle betyda tystnad ocn när alla varit inne och vittnat tillfrågades han af domaren, om han erkände, hvad som lades honom till last och som vittnena sammanstämmande intygat.

Men han svarade intet och han, så att säga, bet hop tänderna liksom för att hindra sina läppar att öppna sig till ett svar.

När då domaren sade:

Det tjenar ej till något, att Hedström tiger, ty Hedström blir likväl fäld till följd af vittnesmålen, så flög ett drag liksom af ett hånlöje öfver hans marmorkalla ansigte men ej ett ord kom till svar.

Rättens medlemmar kommo sins emellan öfverens om, att Hedström var icke blott en af de mest förhärdade brottslingar, som någonsin blifvit förhörd vid en svensk domstol, utan han var äfven en af de allra svåraste att hafva med att göra just till följe af sitt tredskande sätt att inte öppna sin mun till ett svar eller ett meddelande.

När domaren sade honom, att han endast lade sten på börda genom sin idé att spela stum, föreföll det, som om han inte hade hört dessa ord; och då man bad honom lätta sitt samvete genom en bekännelse, ryckte han blott föraktligt på axlarna, liksom om han ville säga, att hans samvete var alltför rymligt för att det på något sätt skulle kunna genera honom.

Slutligen fick man spaning på, att Pettersson — »Pelle» — skulle hafva kommit tillbaka från Ryssland. Polisen började genast slå efter honom och lyckades få tag uti honom, just som han skulle stiga ombord på ett utländskt fartyg, på hvilket han tagit hyra, då han erfarit, att Hedström och hans öfriga medbrottslingar voro inom lås och bom.

Denne man föreföll i början af ransakningen vara lika förhärdad som Hedström, hvilket äfven är möjligt, att han i sjelfva verket var. Men han hade ej satt sig in i Hedströms taktik och han blef mycket uppretad på denne, då domaren visade honom det bref, han skrifvit från Ryssland till Hedström och då han erfor, att man kunde läsa det.

Han tog då för gifvet, att Hedström gifvit nyckeln till skriften och han lät inverka på sig af domaren att vittna mot Hedström, då han vittnade precis detsamma som de öfriga vittnena sagt med undantag af rånmordet vid fiskarhamnen, hvilket han sjelf enligt de öfriga vittnenas utsago varit med om. Domaren förstod tydligen, att han deltagit i detta rånmord, alldenstund han uteslöt just detta i sitt vittnesmål och nekade till det, då han spordes derom.

Domaren läste då upp ur hans bref den punkt, som handlade om just detta rånmord. Detta gjorde verkan och efter en ganska lång och invecklad ransakning erkände han sitt deltagande i detta brott.

Hedström hade således fått ännu ett vittne emot sig; och äfven detta vittne var en af hans medbrottslingar. Det bekom honom ingenting. Han var och förblef tyst och hans dom måste fällas, utan att han bekänt något. Han hade inte heller motsagt vittnena.

Domen lydde »i ena bot», som det heter i lagen, på lifstids straffarbete och medborgerligt förtroende förlustig för alltid.

Blott en ryckning kring munnen förmärktes på honom, när domen afkunnades; men ej ett ord kom öfver hans läppar. Ej ens när han blef tillfrågad, om han var nöjd med domen, svarade han.

Han fördes ned i sin cell för att efter ett dygn transporteras till Långholmen.

Hedström uppförde sig väl i fängelset, sedan han väl kommit dit och fått arbete för händer; och fängelsedirektören hade de bästa vitsord om honom. Han var praktisk och händig och han fick derför syssla med bokbinderi.

En morgon, Hedström hade då varit i fängelset ungefär två år, klagade han öfver, att han var sjuk och blef undersökt af fängelseläkaren, hvilken förklarade honom vara fullkomligt frisk och att det helt visst låge något under fångens idé att förklara sig sjuk.

Det är oss obekant, hvad Hedström åsyftade med att låtsas blifva sjuk; men helt visst stod detta i samband med den händelse, som timade några nätter derefter.

Allt var denna natt lugnt och tyst i fängelset; men utanför densamma rasade en vild storm och väldiga regnmassor störtade ned från den af svarta moln betäckta himlen. Stormens tjut och hvinande hindrade posten, som stod vid vestra hörnet af ringmuren åt sjösidan, att uppfatta ett ovanligt ljud, som hördes från sjelfva muren. Med kappkragen uppslagen öfver öronen och geväret instucket mellan de korslagda armarna gick soldaten fram och åter vid det blåsiga hörnet och svor öfver vädret och öfver fångarna, som skulle bevakas.

Plötsligt kände han sig gripen bakifrån af ett par starka armar och slagen till jorden. En man kastade sig öfver honom och ett par starka händer omslöto hans strupe, så att han inte kunde få fram ett ljud.

Den anfallande var lifstidsfången Erik Hedström, hvilken beredt sig utväg att rymma.

Den posterande soldaten insåg, att hans sista stund var kommen, så framt han inte kunde med användande af sina krafter befria sig från den anfallande.

Det blef en förfärlig strid utanför fästningsmuren. Den ene stred för sitt lif, den andre för sin frihet.

Huru denna strid skulle kommit att sluta, om den ostörd fått fortgå, är ovisst, ty de båda männen voro lika starka och kraftiga samt dessutom ganska viga.

Plötsligen dånade trumhvirflar inne från fängelsegårdarna och fästningsgarnisonen strömmade ut ur sitt logement, hvarjemte vaktknektarna samlades.

Nattpatrullen hade saknat Hedström.

Det blef spring och lif inom fängelset, vapenskrammel och kommandorop hördes.

Hedström förstod, att han genast skulle blifva gripen, så framt han inte ögonblickligen toge till flykten. Han hade dock gerna velat hafva soldatens kappa att skyla

sig med; men att roffa åt sig densamma var ingen tid. I den tunna fångdrägten måste han fly för att under natten stjäla sig kläder på något ställe, så att han ej skulle blifva känd på drägten, när dagen bröt in.

Han måttade derför ett döfvande slag mot soldatens ansigte och sprang derefter upp, samt började klättra utför det branta berget i hopp om att vid stranden kunna anträffa en farkost.

Stenarna voro hala genom det myckna regnandet och långt hade rymmaren ej hunnit, förr än hans fot slant, han förlorade fotfäste och som ett klot rullade han utför berget ned åt sjön i samma ögonblick, som patrull kom för att inspektera posten och fann honom liggande blödande och redlös.

Denna väg har fången tagit, sade den, som anförde patrullen; och han lät en hornblåsare, som enligt instruktionen var med, tillkalla folk till denna plats.

Vaktknektar och garnison skyndade fram med facklor och gevär i händerna och så blef det ett sökande så noggrannt, att ej en liten fördjupning i bergväggen, ej en buske, om än aldrig så liten, lemnades oundersökt. — Men ingen rymmare syntes.

Man fruktade, att han undkommit och som Hedström förut visat sig vara en mycket farlig brottsling, så var man desto ifrigare att få reda på honom för att åter införpassa honom inom fängelsets murar, der han skulle blifva på det strängaste bevakad. Man förstod nu, att han uppfört sig så väl för att kunna få största möjliga frihet i och för sitt beslut att bereda sig utväg att rymma.

Han fick likväl ej njuta af sin frihet. Himlen öfvertog straffet, der menniskoförmågan slutade.

Ett par af fackelbärarna funno hans döda kropp i vattnet alldeles nedanför berget. Der låg han död med inslaget hufvud. Han hade slagit ihjäl sig, då han rullat utför den branta klippan och störtat blödande ned i Mälaren, hvars vågor bölja upp på foten af det berg, på hvars krön fängelset är bygdt.

Den borgerliga lagen hade frändömt Hedström hans frihet, ett högre domslut hade frändömt honom lifvet och samhället var för alltid befriadt från en farlig brottsling.

FYRATIOTREDJE KAPITLET.

Konsul Silfverdals välgörenhet.

Endast några få ord till om Erik Hedströms beklagansvärda familj; hvarefter vi vilja uppsöka aktuarien Hallman och hans hushållerska, mamsell Beata Holmberg, samt hans båda vänner grosshandlaren Sven Mörk och ingeniör Hampus Segerlind.

Det dröjde inte länge efter Hedströms häktande, förr än de penningar, som hans hustru hade sparade, började att taga slut och med förfäran såg hon framtiden an, en framtid full af fasor, kanske af svält för henne och hennes barn, alldenstund hon var allt för svag för att kuna åtaga sig ett ansträngande arbete.

Hennes kroppskonstitution hade alltid varit skör och den sorg, som hennes man hade dragit öfver henne, hade naturligtvis bidragit att göra henne ännu svagare och bräckligare. Det var naturligtvis derför i hög grad dystert kring henne och hon hade en känsla liknande förtviflan.

Men när nöden är störst, är hjelpen närmast.

Nöden blef verkligen störst, när hyresvärden den första oktober fordrade sin hyra, hvilken den stackars hustrun inte kunde erlägga. Hon erbjöd sig då att vara behjelplig med ett och annat i huset: Att skura trappor och golf med mera, tvätta kläder o. s. v.

Värden tog detta anbud för kontant och förklarade sig nöjd med, om hon ville arbeta af hyran på detta sätt;

men i sådant fall skulle hon flytta ned på nedra botten i ett så kalladt portvaktsrum, samt äfven åtaga sig att stänga porten klockan tio om aftnarna, samt tända och släcka gasen i trappor och förstugor.

Tacksam för detta erbjudande flyttade fru Hedström ned i portvaktsrummet och tackade sin Gud för den hjelpsamma hand, som räckts henne i hennes sorg. Det återstod nu för henne blott att skaffa föda åt sig och sitt barn och för den skull anmälde hon sig hos samtliga familjer, som bodde i huset och bad att få sköta om hjelphustrurs vanliga göromål hos dem.

Ett par familjer antogo hennes tillbud och hon trodde sig nu betryggad åtminstone för den närmaste framtiden.

Det vore orättvist att säga annat, än att fru Hedström på allt sökte utföra de göromål, som hon åtagit sig. Men tyvärr stod hennes natur ej bi.

En dag, det var den sista dagen i oktober månad, då hon var sysselsatt med skurning i trapporna, hörde man inne i våningarna, som gränsade till den trappa, hvilken hon för tillfället skurade, ett svagt jemmerrop och derefter blef allt tyst.

Den gamle häradshöfdingen bodde just i denna afdelning af huset och stod för tillfället i sin tambur samtalande med en äldre man, hvilken varit på besök hos honom och nu var redo att gå.

Häradshöfdingen öppnade dörren och såg ut i förstugan, då en bedröflig syn mötte hans blickar:

I trappan låg den bleka och utmärglade fru Hedström till utseendet afsvimmad, under det att en tjock blodström vältrade fram ur hennes mun.

Den arma hade öfveransträngt sig och fått blodstörtning.

Häradshöfdingen slog larm; folk strömmade till och sjuka fördes ned i sin bostad, der hjelp lemnades henne och tillkallad fattigläkare stillade blodflödet.

Stackars menniska, suckade häradshöfdingen. Jag trodde, att så skulle gå och varnade henne till och med för för tungt arbete, hvilket naturligtvis alltid inverkar menligt på en mycket svag natur och menligast på den, som aldrig behöft syssla dermed förut.

— Är det en för detta förmögen menniska, som det

gått utför för? frågade den främmande herrn, hvilken inte var någon annan än konsul Silfverdal, hvilken under en tillfällig vistelse i Stockholm varit på besök hos sin gamle vän, häradshöfdingen.

— Ja, svarade den sistnämnde. Förmögen har hon väl aldrig varit, men dock utan egentliga brödbekymmer. Det är den olycklige Erik Hedströms beklagansvärda hustru.

»Förskjut ej den ångerfulla!»

Konsuln suckade:

— Arma menniska! sade han. Har hon genom sin mans brott fått förnedra sig så djupt. Hon är dock värd ett bättre öde.

— Ja, i sanning.

— Jag har under målets behandling mot Hedstsöm, den erkeskurken, erfarit genom allmänna åklagaren, att Hedströms hustru ej alls har någon del i sin mans brott, som hon ej ens vetat af.

— Så är det. När han blifvit häktad, trodde hon honom vara försvunnen genom någon olyckshändelse och hon rådförde sig med mig om sättet att få reda på honom. Jag gaf henne de råd, jag kunde och då hon följde ett af dem, kom hon att gifva polisen upplysning om Hedströms verkliga namn och afslöja hans bedrägeri att förlofva sig med en annan, fastän han var gift förut.

— Med *en*, säg med *två*.

— Hör inte till saken.

— Är hon alldeles medellös?

— Fullkomligt.

— Den beklagansvärda! Hur uppför hon sig efter olyckan?

— Mönstergillt. Och hellre svälter hon, än hon begär något. Sitt barn är hon en huld moder för och hon arbetar rastlöst dag ut och dag in. — Nu äro väl tyvärr hennes krafter bräckta för alltid.

Konsuln svarade intet. Tog afsked och gick.

Dagen derpå ankom till fru Hedström en skrifvelse från enskilda banken, att hon hade att der samma dag och sedan den första dagen i hvarje qvartal uppbära ett hundra femtio kronor, eller 600 kronor om året, hvilka voro en gåfva af en okänd välgörare.

Fru Hedström, hvilken åter var på fötter, skyndade sig med skrifvelsen upp till häradshöfdingen, hvilken lyckönskade henne till denna gåfva och upplyste henne om, att hon enligt skrifvelsens ordalydelse blott hade att gå till banken och qvittera ut summan genast denna dag och sedan den 1:sta i hvarje qvartal, samt att hon då måste hafva med sig rotemansbetyg, styrkande, att hon var rätt person.

— Hvem är denne ädle gifvare? utropade fru Hedström.

— Derom kan jag ej upplysa fru Hedström, svarade häradshöfdingen. — Men inom sig tänkte han:

Detta var en ädel handling af Silfverdal.

Fru Hedström lefde endast tre år efter denna dag och åtnjöt under denna tid alltid 150 kronor i qvartalet.

När hon var borta, tog konsuln till sig hennes son och gaf honom en god uppfostran.

Sexton år gammal var denne gosse, när konsuln lade sina ögon tillhopa. Djupt sörjande stod han vid sin välgörares graf och hedrade alltid under hela sitt lif konsulns minne. Han blef vid äldre år en framstående och aktad man; han hade i arf af sina föräldrar fått sin faders förslagna hufvud och sin moders dygder.

Fröken Maria Silfverdal förlofvade och gifte sig snart efter brytningen med Hedström med en gardeslöjtnant i Stockholm, hvilken först förslösade hennes mödernearf; men sattes under förmyndare, då konsuln dog, hvarför arfvet efter honom kom familjen till godo.

FYRTIOFJERDE KAPITLET.

Aktuarien Hallmans godhet.

En eftermiddag stod en häst, som var ute »å dragande kall», utanför en bagarebutik å Södermalm. Körsvennen hade för några ögonblick aflägsnat sig. Innanför butikfönstret låg en hel massa läckerheter och »Pålle» betraktade dem med längtande och begärliga blickar. Han hade antagligen ingen aning om budet:

»Du får icke begära», eller också blef begärelsen honom så öfvermägtig, att han glömde den högre moralen. Men synden bör motarbetas äfven då uppträder i form af begär, ty på begären följa ofta syndfulla handlingar. Detta glömde dock »Pålle», der han stod i solgasset och lät sina blickar fara öfver de pösande hvetebullarna och de läckra saffranssnutarne i bagarens skyltfönster. I ett nu hade begäret fått öfverhand öfver hans bättre jag; med en rask knuff tryckte han sönder fönsterrutan i tydlig afsigt att nafsa till sig en doftande bulle. Men skrällen af det sönderslagna glaset, hvilken måhända också gaf eko i hans skuldmedvetna hästsamvete, skrämde honom från att begå sjelfva det grofva brottet, »den brutala handlingen», som dock redan var fullbordad i hans tankar.

Den tillstädeskommande körsvennen fick betala rutan och »Pålle» fick en erinring om moralens bud inristad på sina glänsande länder. —

Det var den glade och med historier fullproppade ingeniör Hampus Segerlind, som en afton i det välbekanta skänkrummet på Skomakarekällaren omtalade denna anekdot för sina vänner, grosshandlar Mörk och aktuarien Hallman, hvilka skrattade deråt och togo sig ett par djupa klunkar ur sina toddyglas.

— Hvar i sjutusan får du alla dina historier från, bror Segerlind? utropade Hallman.

— Historierna? De falla pladask från höjden alldeles som pojkarna i Hörbyån! svarade ingeniören.

— Pojkarna i Hörbyån? Hvad menar du med det? frågade Mörk.

— Jo, svarade Segerlind, en dag under förra sommaren gingo två vänner till ett i Hörbyån befindtligt badställe för att svalka af sig litet. Just som de fått sista plagget af kroppen, varseblefvo de, skrifver Eslöfs tidning, ett par tjenstflickor, hvilka kommo på vägen. De två vännerna hade klädt af sig under en vid stranden stående pil, hvadan tjenstflickorna ännu ej blifvit dem varse.

— Låtom oss klättra upp i pilen och dölja oss i den, medan flickorna passera förbi, projekterade den ene, som jag vill kalla X.

De båda vännerna klättrade upp i trädet, men kom-

men nära toppen kände sig den andre, Y. stämd för att hissna och beklagade sig deröfver.

— Se bara uppåt! förmanade hans modigare kamrat.

Emellertid hade tjenstflickorna kommit ned till stranden; men, o ve! Äfven deras ärende var att bada. De befriade sig från kläderna och tumlade snart bland böljorna, hvarvid de gjorde några rätt lustiga piruetter.

X., som märkte detta utropade intresserad:

— Nej, se bara!

Nu tittade Y. ned, men föll i detsamma hufvudstupa i ån midt emellan flickorna, hvarefter X. med ett raskt hopp följde efter kamraten. —

Nytt skratt och nya klunkar ur glasen följde på denna historia.

— A'propos flickor, har du fått reda på den der, hvad var det hon kallades, den der flickan, som var på spinnhuset — — —? frågade grosshandlaren aktuarien.

— »Koskällan!» utropade ingeniören.

— Jag ger sjutusan i alla flickor! svarade aktuarien och stötte sitt glas hårdt i bordet.

Hallman fick nog af »Påfogeln», tillade ingeniören och skrattade af hjertans lust. Det var allt ett muntert äfventyr det der hos »Påfogeln» bror Hallman! tillade han och skrattade ännu våldsammare.

— Muntert äfventyr? Fy för sjutusan pocker! utropade aktuarien. — Tjugufem kronor — — —

— Ah prat, hvad betyda tjugufem kronor, när man har nöje derför?

— Nöje! Nej ta' mig sjutusan det var något nöje! invände aktuarien och körde fram sin underläpp.

Ingeniören bara skrattade. Det låg i hans natur att skratta mycket; och lycklig är den, som af naturen har ett gladt och muntert sinne; och dubbelt lycklig är den menniska, som kan meddela sin glädje åt andra. Och sådan natur hade ingeniören, denne genomhederlige man med leendet på läpparna och guldet i hjertat.

Sedan skrattet slutat, sade ingeniören till aktuarien:

— Nå, men, kära bror, har du varit hos »likbjudaren» då, sedan vi voro der?

— Nej! Hvad sjutusan skulle jag der att göra?

— Du lofvade ju henne, att hon skulle få sy skjortor åt dig.

— Kors för sju tunnor tusan, ett sådant ök jag är! utropade Hallman och stötte sitt spanska rör i golfvet.

— Du har glömt det!

— Visst sjutusan har jag det!

— Det är synd om den stackars flickan, som blef så glad, när du gaf henne löftet.

— För sjutunnor attan tusan, visst är det det! I morgon dag skall mamsell Beata — — —

— Sänd henne inte dit.

— Hvarför?

— Nej! fruntimmer äro alltid litet pryda af sig och om hon i huset, der flickan bor, får höra något, så — —

— Du har rätt, bror Segerlind! Det der fördömda käringpratet!

— Ja, jag syftade derpå. Inte för att jag på något sätt vill beskylla mamsell Beata för någon obehörig pratsamhet, ej heller tror jag, att hon särdeles lyssnar till sqvaller, men ändå — — —

— Hon är en käring, hon som alla andra, visst sju tunnor tusan är hon det! utropade aktuarien tvärsäkert och stötte sitt spanska rör i golfvet.

När aktuarien kom hem om aftonen eller rättare sagdt på nattsidan och möttes i tamburen af mamsell Beata, som, trogen sin vana, var uppe, till dess hennes husbonde kommit hem, sade han, sedan han satt ifrån sig sitt spanska rör och med sin hushållerskas hjelp fått af sig rocken:

— Mamsell!

— Herr aktuarien! svarade hon.

— Jag skall ha nya skjortor i morgon!

— Bevara mig väl! Det är ju bara tisdag i dag hushållerskan förundrad.

— Hvad sju tunnor tusan hör det till saken! svarade aktuarien. Skall det behöfvas någon särskild dag i veckan för den saken? Hvasa?

— Nej, gode herr aktuarien; men jag tänkte bara — —

— Jag har en gång för alla sagt mamsell, att mamsell får alldeles upphöra med att tänka! — Jag skall ha' nya skjortor i morgon och dermed punkt! Det vore väl sju tunnor tusan, om jag inte får vara herre i mitt eget hus!

— Goda aktuarien, jag skall visst — — —

Aktuarien gick in i sitt sofrum och drog dörren efter sig, medan mamsell Beata talade, hvarför hon inte hann tala till punkt och att fortsätta meningen när ingen hörde på henne, ansåg hon vara både harmligt och onödigt.

Hade aktuarien stannat och lyssnat till, hvad hans hushållerska hade att andraga, skulle han emellertid hafva fått erfara, att hon alldeles missuppfattat honom. Mamsell Beata fattade nämligen inte i hastigheten, att aktuarien hade sagt, att han skulle ha nya skjortor, utan hon uppfattade saken så, att hon skulle taga fram ren skjorta åt sin husbonde till den följande dagen och detta tyckte hon var något för tidigt, alldenstund endast två dagar gått på veckan, söndagen undantagen. —

— Jag undrar, hvart aktuarien skall taga vägen i morgon, sade hon för sig sjelf, när hon kommit in i sin kammare. Ren skjorta midt i veckan! Det måtte ska bli kalas af då. Gud bevars! Ren skjorta på blanka onsdagen!

Och hon klädde af sig och lade sig samt somnade med tanken på denna sak. Följden var, att hon drömde, att aktuarien stod klädd i en bländande hvit skjorta. Och huru drömmen utvecklade sig, så fick aktuarien äfven vingar på ryggen. Han förvandlades till en engel.

Hon spratt till i sömnen och vaknade. — Klockan var endast fyra på morgonen. Men nu var det omöjligt för den goda menniskan att vidare få en blund i sina ögon.

— O, min Gud! klagade hon. Tänk om aktuarien dör! Ja, ja! Det är inte ett godt tecken, när man drömmer om hvita kläder. — Han måtte väl inte vara sjuk heller? — Han var så underlig i går afton. — Jag får lof att gå upp och se efter! — Det skall ingen kunna säga om Beata Holmberg, att hon lemnat sin husbonde utan uppasning, när han behöfver hennes hjelp.

Hon gick upp och klädde sig helt lätt, samt kastade en filt öfver sina axlar och gick in i våningen.

— Nej, Gud ske lof! sade hon. Han är inte sjuk! Han sofver hårdt som vanligt.

Hon hade genast hört aktuariens ljudliga snarkningar, så fort hon kommit in i salen, hvarför hon inte gick in i husbondes sofrum, utan återvände till sin kammare.

Men sofva, det var omöjligt för henne. Hon klädde sig derför fullständigt och började i den tidiga morgonstunden att syssla med sömnad.

Först flög nålen med fart genom tyget; men efter en halftimme kände hon en underlig tyngd i sitt hufvud, hvilket sjönk allt djupare och djupare mot bröstet, under det att nålens rörelser saktades och slutligen helt och hållet afstannade, ögonlocken slötos och plötsligen nickade hon till, så att hon vaknade.

— Nå, Gud förlåte mig, sade hon till sig sjelf, tror jag inte, att jag rent af somnar in. Gud tröste mig! Tänk, om jag stuckit nålen i ögonen på mig! —

Hon lade ifrån sig sitt arbete och satte på kaffehurran, hvilken snart var i kokning och inom kort hade hon den aromatiska drycken färdig och ihäld koppen. Åh, hvad hon kände sig styrkt efter kaffet!

Det är en härlig dryck! hviskade hon. Den värmer om vintern och svalkar om sommaren, samt har förmåga att jaga bort sömn och dåsighet.

Mamsell Beata var nog inte den enda, som på detta sätt prisat kaffet! Nej, de flesta qvinnor göra det, såsom hon och hafva gjort det från den tid, som kaffet första gången är kändt, samt kommer att göra det, så länge jorden står. De instämms alla i Mauritz Craméns bekanta kupletter:

Af allt det goda, som man förtär
Bland alla jordiska drycker,
Ju kaffetåren den bästa är:
Den skingrar menniskans nycker;
Den styrker kroppen och lifvar själen,
Den käns från hjessan, ja — ned i hälen!
O. s. v.

Mamsell Beata blef kry och upplifvad efter kaffet och som nu klockan hunnit blifva sex, ansåg hon det vara tid att börja leta fram en ren skjorta åt sin husbonde, så att hon kunde ha den med sig in i sängkammaren, när hon gick dit in med morgontidningen.

Hon tog fram den ena efter den andra af aktuariens ganska nötta skjortor och synade dem. En saknade knappar, hvarför hon lade den å sido för att fästa i sådana och en annan hade något annat fel. Slutligen fick hon tag i en, hvars veck var rigtigt vackert struket och som för öfrigt var hel och i ordning. Den bestämde hon sig för. Den skulle hon taga med sig in i sängkammaren.

Tiden skred emellertid framåt och mellan klockan 7 och 8 knackade tidningsbudet på köksdörren.

Mamsell Beata ögnade igenom bladet och bar derefter in det till aktuarien, som nyss förut hade vaknat. På samma gång tog hon med sig den nystärkta skjortan och lade densamma på en stol i sängkammaren.

Aktuarien gnuggade sig i ögonen och såg på henne.

— Hvad gör mamsell? frågade han.

— Jag lägger den rena skjortan här, svarade hon.

— Hvad sju tunnor tusan! Har mamsell blifvit veckvill? Tycker mamsell, att det är söndag i dag? Mamsell går visst i giftastankar på gamla dar! utropade aktuarien.

— Nej, det gör jag inte. Jag gör endast, som herr aktuarien befallt mig att göra.

— Hvad sju tunnor tusan pratar mamsell för gallimattias? Som jag befallt?

— Jaha, alldeles som aktuarien befallt.

— Hör nu mamsell! Mamsell går visst och drömmer! Har mamsell inte sofvit ut i natt, så gå och lägg sig igen och tag något gammalt på sig.

— Det skall jag säga herr aktuarien, svarade mamsell Beata och satte händerna i sina höfter, att om jag inte sofvat lugnt i natt, så är det aktuariens fel!

— Hvasa? Mitt fel?

— Jaha, och det är så sannt, som att jag heter Beata Holmberg.

— Mamsell pratar, ta mig sju tusan, som om mamsell hade hufvudet under armen.

— Nej, nu går det för långt! En fattig syndig menniska, som äter andras bröd, får smälta mycket — — —

— Det beror på, hur mycket hon äter, det! utropade aktuarien skrattande.

— Jaså! Jag kanske äter för mycket nu också! Jag kanske skall blifva satt på svältkur nu till på köpet! Men det säger jag herr aktuarien, att förr än jag försakar min ärligt förtjenta föda i aktuariens hus, så tager jag påsen på ryggen och ger mig ut i bygden och tigger!

— Hvem sju tunnor tusan har sagt, att mamsell skall svälta sig? Ät, för sju tusan, så att magen står i åtta hörn!

— Och hvart jag kommer, fortsatte hushållerskan, skall jag omtala, att jag slitit ut mig i aktuariens hus och — — —

— Hör nu, mamsell! afbröt henne aktuarien. Mamsell har visst stigit upp med orätt fot i dag.

— Jag skall säga aktuarien, att så tjenare man är, så har man dock ett hjerta! — — —

— Ja, kunde jag inte ge mig sju tusan på det! Det var det jag sade, att mamsell gick i giftastankar, när mamsell tog fram min rena skjorta.

Och aktuarien skrattade, så att han hoppade i sängen.

— Svor och domderade inte aktuarien i går qväll kanske, om sin skjorta, så att det var synd och skam åt det?

Nu satte aktuarien sig upp i sängen och sade:

— Nej, hör nu mamsell, nu kan det vara slut med det här!

— Jaha, det kan vara slut! utropade mamsell Beata förbittrad och slog ihop sina händer. Det kan vara slut och det skall bli slut! Aktuarien kan se sig om efter en annan hushållerska! Jag är en ärlig menniska och jag vet nog, hvart jag skall taga vägen! Redan denna dag skall jag vara ur detta hus!

— Hvad sju tunnor tusan är det, som har flugit i mamsell i dag. Mamsells tunga går ju som en lärkvinge

och orden rulla fram som torra ärter i en näfvertina. Hvad sju skock millioner — det var blott vid högtidliga tillfällen, som aktuarien använde detta uttryck — är det mamsell vill? Det vet mamsell visst inte sjelf.

— Jag vill härifrån!

— Nå så gå då, för sju tusan!

— Ja, jag skall gå, skall gå genast!

— Ja, gör det mamsell; men tag först och lägg in min skjorta igen i lådan!

Mamsell Beata ryckte till sig det mycket omtalade plagget och mumlande något för sig sjelf lemnade hon rummet.

Aktuarien vek upp tidningen och skulle börja läsa. Men långt hade han inte hunnit ögna på notisafdelningen, förr än han sänkte bladet och sade till sig sjelf:

— Hvad sju tusan var det med menniskan i dag?

Och han funderade litet.

Plötsligen gick det upp ett ljus för honom:

— För tusan! utropade han och skrattade. Mamsell Beata har missförstått mig. Nu kommer jag ihåg, att jag i går qväll sade till henne, att hon skulle påminna mig om, att jag skulle beställa mig nya skjortor i dag för att hålla mitt löfte till »Likbjudaren». Hon har missförstått mig, den tokan och nu vänder hon upp och ned på himmel och jord för det! — Qvinnfolken äro galna, när de sätta till. — Hm! — Jag får väl lof att ställa allt till rätta!

Han gick upp och klädde sig till hälften, samt svepte sin nattrock omkring sig. Derefter gick han ut i salen, der han ropade på sin hushållerska.

Han fick ropa ett par gånger, innan mamsell Beata kom in.

— Hvad sju tusan gör mamsell! Här skriker jag lungsot på mig, men mamsell hör mig inte ändå.

— Jag håller på att rödja ur min garderob, svarade hushållerskan.

— Skall mamsell ställa till med vädring och piskning?

— Nej, jag skall flytta! Jag kan inte vara qvar här längre i detta hus, der jag blir behandlad som — som — puhu! — som — puhu!

— Hvad som? frågade aktuarien, när tårarna stockade sig i mamsell Beatas hals och gråten trängde fram samt

Han måttade derför ett döfvande slag mot soldatens ansigte.

förorsakade det ljud, som vi här ofvan sökt återgifva i bokstäfver.

— Som — puhu! fortfor mamsell Beata.

— Ja, det vet jag inte, hvad det är, sade aktuarien, men ett vet jag, och det är, att mamsell är ett sakramenskade nöt, som rifver upp himmel och jord för en sak, som inte är något annat än mamsells egen galenskap.

— Puhhuhhuhhuh! började mamsell Beata värre än förut. — Min galenskap! — Puhu!

— Ja, så är det!

— Puhu! Att man skall blifva så behandlad! — Puhu! Och då har jag inte kunnat sofva i natt! — Puhu!

— Kunde jag inte ge mig sju tusan på det!

— Ja, det är aktuariens fel! Puhu!

— Nej, hör nu mamsell!

— Jo, det är det! Jag drömde om aktuarien!

— Ja, det kan jag väl för sju tusan inte hjelpa!

— Jag drömde — puhu — att aktuarien hade en skjorta på sig och vingar på ryggen.

Nu kunde inte aktuarien låta bli att slå till ett klingande skratt. Och ännu skrattande sade han:

— Hvad sju tunnor tusan säger mamsell! Jo, det var en snygg engel, mamsell såg! Ha! Ha! Ha! — Mamsell måtte ha tagit mig för en ond engel, efter som mamsell är vid ett så miserabelt lynne i dag! Ha! Ha! Ha!

— Puhhuhhuhu! svarade hushållerskan.

— Och den der skjortan spökade i mamsells hjerna äfven i natt! Ha, ha, ha!

— Puhhuhu! fortsatte mamsell Beata.

— Mamsell skall höra upp en annan gång!

Detta var en förnärmelse, som mamsell Beata inte kunde tåla. Hon torkade sina ögon och svarade temligen korrekt:

— Höra upp! Det skall jag säga, att jag alltid gjort.

— Jaså! Nå, om mamsell kan höra upp med öronen, så kan mamsell nu också höra upp med detta fördömda grinande och lipande för ingenting. Ja, för ingenting, säger jag! Häng in sina kläder igen i garderoben och far inte af som en galning! Mamsell är väl ingen slinka heller på femton, sexton år. Mamsell bör väl nu vara tillräckligt stadgad för att ta' skäl. Det är mamsells eget fel, att detta fördömda uppträde kommit till stånd. Mamsell hörde galet i går afton, det är hela saken — och en qvinna vill ju aldrig ha orätt. Men nu har mamsell det ändå i alla fall, hur mamsell än bär sig åt. Jag sade till mamsell i går afton att mamsell skulle påminna mig om, att jag skulle beställa nya skjortor i dag, hör mamsell: Nya skjortor!

Det har inte tusan talat om någon ren skjorta, som skulle tagas fram åt mig.

— Åh, jag fattiga, syndiga menniska, hvem kunde begripa det?

— Hvem kunde begripa det! Nej, hör nu mamsell, gå nu in i — — — frälsningsarméen! —

— Skall aktuarien ha' nya skjortor?

— Visst sju tusan skall jag det!

— Ja, se det var då inte för tidigt, för de här gamla och utslitna — — —

— Schy! Schy! Inte ett ord vidare, sade aktuarien barskt. Laga, att jag får frukost i rappet. Häng in sina kläder igen och var lugn, samt gör sig i ordning, för att gå ut och köpa väf — — —

— Skola inte skjortorna köpas färdiga? Bégat har så vackra i sitt fönster.

— Nej, det »Begatar» sig inte alls. Mamsell köper väf och skjortorna sys och dermed jemnt! Inte ett ord vidare om den saken!

Han gick in i sitt sofrum för att fortsätta med läsningen af morgontidningen.

— Sy skjortor, när sådana finnas färdiga! sade mamsell Beata för sig sjelf. Det skall vara en gammal ungkarl, som inte vet, hvar han skall göra af sina penningar, som skall kunna bära sig så fånigt åt!

Hon började syssla med frukosten och de uttagna kläderna kommo åter in i garderoben.

Emellertid lugnade hon sig och kom öfverens med sig sjelf, att hon hade det så bra, der hon var och att det nog var möjligt, att hon hört fel qvällen förut, — men, tillade hon i sina tankar, det är inte lätt att förstå sig på, hvad en menniska menar, när han kommer hem så der — så der upprymd, som aktuarien är, när han kommer från Skomakarekällaren.

Nöjd med denna förklaring, som hon gjorde för sig sjelf, dukade hon frukostbordet och öppnade derefter sängkammardörren, sägande artigt och lågmäldt:

— Herr aktuariens frukost är serverad.

— Nu är käringen spak, tänkte aktuarien och gick ut samt satte sig till bords.

När han intagit sin frukost och bordet åter blifvit afdukadt, ropade han in mamrell Beata och befalde henne att gå ut och köpa väf till tolf skjortor, samt tredubbla linneveck, hvilket allt skulle skickas hem till honom.

— Skall ej väfven sändas till sömmerskan, vågade mamsell Beata invända.

— Nej, den sändes hit, förklarade aktuarien kort.

Mamsell Beata gick inom sig tänkande:

— Aktuarien har fått en fix idé och nu vill han ha en sömmerska hit in i våningen också!

Tyget blef emellertid köpt i en bod och vecken i en annan, samt alltsammans hemsändt till aktuariens bostad.

Derefter gaf sig aktuarien i väg ut.

Han styrde sina steg till det hus vid Prestgatan, der »Likbjudarn» bodde och träffade henne inne.

Hon kände igen honom. Han framförde sitt ärende och påminde henne om sitt löfte, samt frågade, om hon ville åtaga sig att sy hans skjortor och hvilket pris arbetet betingade.

Hon nämnde ett pris.

— Det är alldeles för lågt, mitt stackars barn, utbrast då aktuarien. Det var ju för att hjelpa er, som jag beslöt att skaffa er arbete.

— Jag är så tacksam, för hvad jag får, svarade flickan.

— Godt, godt! Men har ni ingen symaskin?

— Nej, den har jag måst sätta bort.

— Ja, det var sannt, jag kommer i håg, att ni sade det förra gången. — Säg mig, kan ni reda er med en handsymaskin, så vill jag gifva er en sådan.

— Min herre! Jag kan inte mottaga en sådan gåfva.

— Det kan ni. Jag vill köpa en sådan maskin åt er.

— Hvad skall jag göra för att visa min tacksamhet?

— Det skall jag säga er, mitt barn: Arbeta flitigt och pantsätt ej maskinen, om ni också får svälta någon dag — alltid har ni väl ett franskt bröd och en droppe mjölk att dricka. — Spara, hvad ni får in för arbetet och höj er ur er förnedring. Med god vilja går det. — Hemta nu tyget uppe hos mig. Litet förskott af betalningen kan ni få, om ni behöfver det och under dagens lopp skall en

liten symaskin blifva sänd till eder; den kostar ju endast omkring tjugo kronor, efter hvad jag såg i ett fönster annonseras.

Han gick, innan den stackars flickan hann att utösa sin tacksamhet öfver honom.

Aktuarien höll sitt löfte och skickade sömmerskan en liten handsymaskin och hon å sin sida uppbjöd all sin förmåga att sy skjortorna väl, hvari hon äfven lyckades. Hon var ju äfven så van dervid. Ack, hvad hon tyckte, att det nu gick lätt att sy ett dussin skjortor, sedan hon fått maskinen. Det lilla hjulet surrade omkring dagen lång, nålen pickade upp och ned och den förut så dystra flickan sjöng glad till arbetet och välsignade i sitt hjerta den gamle och sträfve aktuarien, som visat sig vara så hjertinnerligen god.

När aktuariens skjortor voro färdiga, bar hon upp dem till honom. Han räckte henne då ett par sedlar till betalning — litet hade hon fått i förskott.

— Nej, nej, herr aktuarie, svarade flickan, jag kan ej taga emot dessa penningar. Arbetet är på långt när inte så mycket värdt, som det jag redan fått. Endast maskinen var för mycket.

Tag penningarna mitt barn, svarade aktuarien och sköt er sedan väl.

Flickan fattade aktuariens hand och förde den till sina läppar, hvarefter hon tog penningarna och skyndade ut, under det att glädjetårar sipprade fram ur hennes ögon och hon i sitt hjerta välsignade aktuarien Hallman.

Ett halft år derefter var »Likbjudarn» struken ur »de fallnas register». Hon hade blifvit upprättad och återskänkt till samhället tack vare aktuarien Hallmans godhet och hennes egen flit.

FYRATIOFEMTE KAPITLET.

En qvitterad räkning.

Dagen efter sedan aktuarien fått sina skjortor sig levererade, var det sor profning, under hvilken mamsell Beata skulle vara kritiker.

Allt utföll till arbetets fördel. Det stramade inte vid armarna; och kring hals och axlar sutto plaggen, som om de varit gjutna, förklarade hushållerskan och aktuarien instämde.

När denna profning var slut, gick aktuarien till sin byrå och drog upp den låda, hvari han hade sina löskragar förvarade. Han synade dem. De voro ej frescha tyckte han. De voro nötta i knapphålen och skafda i kanterna.

— Jo, jo, de hafva tjenat länge nog, mumlade han.

— Mamsell! ropade han straxt derpå.

— Ropade herr aktuarien, frågade mamsell Beata och stack in sitt hufvud genom dörröppningen.

— Ja! Hör nu mamsell! Mina kragar äro allt bra nötta, ser jag!

— Ja, det skall Gud veta, att de äro.

— Åhja, de äro också gamla trotjenare, ser mamsell, så att det är då inte så mycket att undra derpå. Allt är förgängligt, ser mamsell! Kragarna hafva tjent sin tid och det är inte något ondt att säga om dem. För tusan! Vi blifva alla gamla och utnötta med tiden.

— Ja, det blifva vi! svarade mamsell Beata suckande.

— Hör nu, mamsell, jag har tänkt på, att när jag nu köpt mig nya skjortor, så kunde jag också kosta på mig ett dussin nya kragar. Mamsell kan ju gå och hemta några modeller på prof.

— Om jag får låna några på prof!

— Betala dem, vet jag; se här äro penningar. Tag en krage af hvar modell och säg, att ett dussin skall köpas af den modell, som jag tycker om. Det är N:o $16^1/_2$ som jag begagnar, kan mamsell komma ihåg N:o $16^1/_2$.

— Ja, herr aktuarie.

— Jag ger mig sju tusan på, att mamsell begär orätt nummer!

— Nej, för all del. $16^1/_2$ var det.

— Godt! Här äro penningar. — Gå ned i den der stora galanteriboden på Vesterlånggatan, den ligger närmare Mynttorget, så är det inte så långt att gå.

— Ja, herr aktuarie!

Gubben blir fin som en brudgum! tänkte hon, när hon gick.

Efter en helt kort stund kom hon tillbaka medförande några kragar af olika modell — och nu blef det ett profvande utan all ända. Numret var riktigt; men ingenting var annars aktuarien i lag. Somliga kragar hade för långa snibbar och passade för »expediter i sidenkramaffärer» upplyste gubben, andra hade för korta snibbar och passade för »Viktualiehandelsbiträden», andra åter voro för urfläkta och lämpade sig för »snobbiga underlöjtnanter», somliga sutto för hårdt om halsen och kunde inte passa för andra än åt »utsvultna extra ordinare tjenstemän i kungliga postverket» o. s. v. Dessutom voro de svåra att knäppa, hvilket mamsell Beata mycket förståndigt förklarade berodde derpå, att knapphålen voro alldeles obegagnade och ej utsprängda som på de gamla och utslitna kragarna, hvilket yttrande förorsakade en liten träta, hvarigenom sinnena uppfriskades.

Efter mycket krångel och bråk, som upptagit hela förmiddagen, bestämde emellertid aktuarien sig för en sort och befalde mamsell Beata att gå ned och köpa ett dussin at den sorten.

— Men nu ger jag mig sju tusan på, att mamsell under vägen glömmer, hvilken sort jag bestämdt mig för

och kommer hem med alldeles tokiga kragar, utropade aktuarien, när mamsell Beata samlat hop profven för att åter begifva sig ned till butiken.

— Jag glömmer ingenting! svarade mamsell Beata stucken. Har herr aktuarien sett mig glömma något under de många Herrans år, som jag varit i herr aktuariens tjenst? — En stackars tjenare, som äter andras bröd, får då hålla till godo med alla möjliga oförrätter!

— Se så! Slamra inte nu så fördömdt utan gif sig i väg och laga, att mamsell i rappet är tillbaka med ett dussin kragar af den rätta sorten.

Mamsell Beata gick.

När hon var i dörren, ropade aktuarien henne tillbaka.

— Tag qvitterad räkning på kragarna! sade han.

— Ja, herr aktuarie! svarade mamsell Beata och ett ögonblick derefter var hon i trappan och på väg ut till den ståtliga butiken.

Efter något mer än en qvarts timmes förlopp, hörde aktuarien hushållerskan vrida om nyckeln i köksdörren och straxt derefter stod hon inför honom med kragasken i hand.

— Tag upp den, befalde aktuarien. Det är väl orätt fason, kan jag tro.

— Visst inte!

— Det är väl bäst att profva dem ändå!

Och åter började profvandet, hvilket utföll till belåtenhet och mamsell Beata sade, att aktuarien var så fin, att han kunde gå på bröllop.

— Tycker mamsell det. Men jag har ingen att gifta mig med.

— Man kan väl gå på bröllop, utan att det behöfver vara ens eget! utropade mamsell Beata skrattande.

— Nå ja, det kan då mamsell ha rätt i. Men jag har inte varit på bröllop på många år och kommer väl aldrig heller på något mera i min tid.

— Det kan ingen veta.

— Kanske mamsell tänker gifta sig?

— Åh, Gud bevare mig fattiga, syndiga menniska! Åh nej! Har jag inte blifvit gift förut, så inte blir jag det nu på gamla dagar.

— Ja, då kommer jag inte heller på något bröllop,

ty hvarken Segerlind eller Mörk äro så galna, att de gifta sig.

— Det finnes väl andra. Aktuarien har väl flera bekanta än ingeniör Segerlind och grosshandlar Mörk.

— Bekanta! — Nå ja, det har jag; men inga, som kunna narra mig på ett bröllop. Hvad sju tusan skulle jag för resten på en sådan tillställning att göra. Inte kan det vara något roligt att se ett par personer kopplas ihop af en svart prest för att först kyssas och sedan lefva

Hvad sju tusan pratar mamsell för gallimatias?

tillsammans som en hund och en katt, kopplade i samma kedja.

— Usch, så aktuarien talar. Det är ogudaktigt att säga så.

— Ja, det förstås! Alla qvinfolk äro galna efter att gifta sig och först äro de så söta som syltkarameller; men efter en tid blifva de sura som äpplekartar. — Fy för sju tusan!

— Jag skall säga aktuarien, att — — —

— Mamsell säger ingenting! utropade aktuarien. Mamsell är jäfvig! Och qvinnan tige i församlingen, säger Paulus eller någon annan af de der storgubbarna! Mamsell tager bara kragasken och sätter undan den i lådan och dermed punkt!

Mamsell Beata gjorde en knyck på hufvudet, hvilken betydde så mycket som:

— Vi träffas väl igen, min gubbe lille!

Och hon tog kragasken och satte in den, sedan hon frågat, om aktuarien skulle behålla den nya kragen på sig, hvarpå hon fått ett jakande svar.

Derefter lemnade hon rummet.

Knappt var hon likväl borta, förr än aktuarien ropade henne tillbaka.

— Hvad befaller herr aktuarien? frågade hon.

— Mamsell är ta mig sju tusan, ett rigtigt erkenöt! utbrast gubben. Sade jag inte, att mamsell skulle taga qvitterad räkning.

— Kors jag glömde — — —

— Ja, det kan jag ge mig sju tusan på! Gå straxt ned i affären igen efter räkning. Det vore väl sju tusan, om jag inte kan få det, som jag vill!

— Bästa herr aktuarie, jag har inte glömt att taga qvitto!

— Jaså! Mamsell sade det ändå! Mamsell vet ta mig sju tusan inte, hvad mamsell säger.

— Jo, hvad jag det vet. Men jag får ju inte säga ut min mening, förr än aktuarien afbryter mig, snäste mamsell Beata.

— Nå, hvad vill mamsell nu egentligen säga. Qvinfolk äro alltid så mångordiga.

— Jo, jag har qvittot i min börs, men glömde att lemna fram det.

Hon sprang ut i sin kammare och kom straxt derpå tillbaka med börsen, ur hvilken hon upptog ett litet i många delar hopvikt papper, som hon räckte sin husbonde.

— Tillknöggladt! brummade aktuarien och började att vika upp räkningen, hvarefter han satte glasögonen på sig och slog sig ned i en stol vid fönstret för att genom-

ögna detta »vigtiga» papper, hvilket äfven blef vigtigt, som läsaren inom kort skall erfara.

Räkningen hade följande utseende.

Stockholm den o. s. v.

Nota.

An. Ett dussin löskragar. 6.00

Summa kronor 6,00

Qvitteras.

Stockholm som ofvan.

N. N.

gen. Elsa Andersson.

En fin och prydlig stil, sade gubben till sig sjelf, när han fått papperet uppvikt.

Det var i den affär, hvarest Elsa var anställd, som mamsell Beata på aktuariens befallning köpt kragarna och det hade passat sig så, att hon kommit in i boden just under »kavaljerstimmarna» och blifvit expedierad af Elsa.

Aktuarien läste noga, men dock med en viss likgiltighet igenom räkningen, ända till dess han hann ned till sista raden. Då sporrades hans uppmärksamhet och han sprang upp från stolen med en ovanlig liflighet, samt ropade genom dörren med en särdeles skarp och liflig röst:

— Mamsell! Mamsell!

Mamsell Beata, som för tillfället var sysselsatt i köket, trodde, att något ondt händt hennes herre, efter som han ropade så förskräckligt och hon skyndade in utan att ens taga af sig det sotiga köksförklädet, som hon annars var så noga med att lemna qvar i köket, innan hon gick in i rummen.

— Jösses, hvad är det, herr aktuarie! utropade hon, när hon rusade in. Har aktuarien skadat sig? —

— Hvasa? Skadat mig? Nej det har jag inte! Nå så kom in då för sjn tunnor tusan och stå inte der i dörröppningen och se dum ut!

— Hvad i Herrans namn är det med gubben i denna dag! sade mamsell Beata för sig sjelf och gick in, samt stängde dörren efter sig.

— Hur såg den — — — började aktuarien, men han afbröts genast af mamsell Beata, hvilken utropade:

— Jösses, nu kokar mjölken öfver!

Och hon sprang ut i köket, hvarifrån ett väldigt fräsande hördes.

— Hvad sju tunnor tusan löper mamsell för, ropade gubben, när hon straxt derpå kom tillbaka medförande en vidbränd lukt af den öfverkokade mjölken.

— Det kokade öfver, sade hon.

— Låt det koka, bäst det vill och svara mig nu ordentligt, om det är möjligt att få ett förståndigt ord af mamsell. Hur såg den flicka ut, som expedierade kragarna?

— Åh, hon var så söt! utropade mamsell Beata och slog ihop sina händer. Hon var så söt, att man rent af kunde se sig förderfvad på henne.

— Söt? — Var hon ung eller gammal?

— Ung, herr aktuarie och så vacker och så artig, så att det var lust och glädje åt det och jag undrar då rakt af inte på, att det var så mycket herrar inne i boden och köpte af henne, ty vackrare och artigare flicka skall man då inte kunna leta upp i hela Stockholm.

— Hon var vacker, säger mamsell, sade aktuarien och kastade en flyktig blick i spegeln.

— Ja-a då!

— Var hon lik mig?

Mamsell Beata for tillbaka ett steg vid denna oväntade fråga, hvilken till den grad öfverraskade henne, att hon inte kom sig för att svara genast, utan det dröjde, innan hon kom fram med ett förvånadt och långsläpigt:

— Ne-ej!

— Ne-ej! eftersade aktuarien och han började skratta samt sade: Mamsell tycker inte att jag är någon skönhet och det har mamsell, ta mig sju tusan, rätt i. Men jag skall säga mamsell, att den fulaste menniska kan vara lik den vackraste; så underlig är naturen. Flickan skall, ta mig sju tusan, vara lik mig, säger jag!

— Jösses! Gubben har bestämdt blifvit tokig! tänkte hushållerskan och man får sannerligen inte undra på, att hon fann sin husbondes ord mycket underliga.

— Hör nu mamsell, sade emellertid aktuarien straxt derpå mycket allvarligt. Det är inte omöjligt, att det var Amandas och min dotter, som sålde kragarna. Se här! Läs sista raden på notan!

Han höll den qvitterade notan för hushållerskans ögon och hon läste högt:

— Elsa Andersson!

— Ja, så står det och så hette Amandas dotter också. Efter beskrifningen, som mamsell gjort på henne bör denna flicka vara vid just den ålder, som min dotter nu skulle vara. I sanning! Denna sak måste utredas! Är hon min dotter, skall hon, ta mig sju tusan, inte må illa deraf. Men hur tusan skall jag få reda derpå!

— Herr aktuarien kan ju besöka henne och fråga henne.

— Mamsell är en tokig menniska. Att få ett godt råd af mamsell, det är detsamma som att vänta sig svar af väggen. Hur tusan skulle det se ut, tycker mamsell, om jag en vacker dag skulle stiga in i butiken och fråga efter fröken Elsa Andersson. — Det är jag, svarar en liten sötnos. — Jaså, jaha, säger jag, det var bra det! Se det är på det sättet, att fröken lär vara min dotter. — Tror inte mamsell, att alla i affären då skulle säga om mig: Den der är tokig! eller: Den der karlen har intet vett!

— Jo, det tror jag!

— Och ändå råder mamsell mig till det?

— Inte tänkte jag, att det skulle gå till på det viset.

— Jaså, hur skulle det gå till då?

— Det vet jag inte.

— Skön rådgifverska i sanning! —

— Kanske aktuarien kunde skrifva till henne och begära ett samtal med henne — — —

— Eller annonsera i tidningen, som en mängd narrar göra, inföll aktuarien. — Nej, mamsell! Borsta min rock! Jag får lof att gå till Segerlind eller Mörk och tala om denna sak!

En stund derefter var aktuarien borstad och fin ute på gatan och väg till Segerlind. Men han gjorde dock en omväg och gick ett par gånger förbi de stora skyltfönstren till den omtalade galanteriaffären vid Vesterlånggatan och tittade så långt in i butiken, som det var möj-

»Men har ni ingen symaskin?»

ligt. Der voro flera unga flickor och det var ej lätt för honom att bestämma, hvilken af dem som var Elsa.

I verkligheten såg han inte Elsa alls, ty »kavaljerstimmarna» voro slut, när han stod utanför fönstren till butiken och hon var således inne på kontoret.

Han styrde sina steg till Segerlinds bostad och träf-

fade honom äfven hemma. Ingeniören, som suttit och ritat maskiner, var nu sysselsatt med att läsa tidningen och hade intagit en beqväm ställning med ritbordet som ryggstöd, när aktuarien kom i dörren.

— Nej se på den pensionerade aktuarien i kungliga generalpoststyrelsen! utropade Segerlind, när han fick se Hallman. Tjenis på dig, bror! Nu kommer du just lagom för att få höra en strof ur verkligheten, som jag just nu läser här bland »hvarjehanda:»

Ett par fruntimmer med ett litet barn komma in i en bod och bådo att få se på mattor. Butikbiträdet rullade upp det ena stycket efter det andra, till dess att han blef varm och trött.

Till slut frågade det ena fruntimret sin följeslagerska, om hon inte tyckte, att det var tid att gå.

— Inte ännu, svarade denna hviskande. Lillan är så road af att se honom rulla upp mattorna och det är ännu en half timme, innan ångbåten går. —

— Sådana kunna de vara, bror Hallman! utropade ingeniören skrattande och kastade tidningen på ritbordet, samt steg upp och räckte aktuarien handen, sägande:

— Tjenis på dig, gamle vän! Ute och går?

— Ja, sade aktuarien, jag har fått tag på en flicka, som heter Elsa Andersson.

— Åh tusan! utropade ingeniören, det är väl inte »Koskällan» heller? -- Läsaren torde erinra sig detta namn från kapitlet »De fallnas register».

— Nej, jag ger alla »koskällor» sju tusan pocker! inföll aktuarien och slog på ingeniörens inbjudning sig ned i en soffa, hvarefter han började:

— Ser du, min käre bror, saken är den, att — — —

Och så började han för ingeniören omständigt omtala, hvad läsaren förut känner om den qvitterade räkningen och den upptäckt, som han genom den trodde sig hafva gjort. Ingeniören hörde noga på.

— Och nu, min goda vän, slutade aktuarien, kommer jag till dig för att bedja om ett sundt råd, huru jag skall kunna närma mig flickan för att, utan på något sätt såra henne, utforska, om hon är min dotter eller inte.

— Jag tror, svarade ingeniören, att du gör bäst i att i denna sak vända dig till Mörk, hvilken utan tvifvel

känner innehafvaren af affären; ty herrar affärsmän de hänga ihop som ärthalm, när de ej äro konkurrenter till hvarandra.

— Ja, du har rätt! Jag skall gå till Mörk. Adjö med dig!

— Hå, hå! Nej tro inte, att du slipper ifrån mig så lätt! Torrhalsad får ingen gammal vän gå från Hampus Segerlind! Ett glas kognak och vatten skall du då ha.

Och utan att invänta svar från aktuarien ropade Segerlind in sin hushållerska och befalde in en flaska apotekarnes Vichyvatten och tog sjelf fram en literbutelj med kognak och glas, samt slog i.

— Har du hört talas om spökeriet mellan Helsingborg och Råå, Hallman? frågade ingeniören, medan han höll på att taga korken ur vattenflaskan, som nu blifvit inburen.

— Nej!

— Jo, det hände sig så, att en natt kom en gubbe körande från Helsingborg mot Råå och band sin häst vid en påle, medan han gick att väcka en bekant, med hvilken han önskade ett samtal. Under hans frånvaro passade ett par spjufrar på att med en jernketting fastlåsa vagnen.

När gubben återkommit i vagnssätet och skulle köra, så kom han aldrig ur fläcken, oaktadt hans gamla märr tog uti och stretade, så att ryggen stod som en sprättbåge. Gubben förfärades och tänkte på förtrollning och spöken.

Och så satt han der förskräckt och suckade, till dess morgonrodnaden gjorde klart för honom, med hvilka »mörkrens kedjor» hans vagn varit bunden.

Aktuarien skrattade åt anekdoten, drack ur och gick för att söka grosshandlare Mörk.

Han gick först till kontoret; men grosshandlaren var inte der. Han hade gått hem. — Hallman gick dit.

— Nej, se på Hallman! Äter du husmanskost med mig? utropade grosshandlaren, när han fick se aktuarien.

Gubben Hallman hade alldeles glömt bort, att det var middagsdags och han kände ej heller någon hunger förr än nu, då oset af en stekt kyckling slog emot honom.

— Ja, tack, bror Mörk, sade han. Mamsell sitter väl der hemma och väntar med middag nu som bäst, men —

— Låt henne vänta då, desto mer är det qvar till i morgon, utropade grosshandlaren skrattande och hjelpte aktuarien af med öfverrocken samt tillsade, att ett kuvert till skulle sättas fram på matbordet.

Medan de båda vännerna åto, repeterade aktuarien sin berättelse om sin förmodade upptäckt, samt huru den skett och bad nu Mörk om råd i denna sak.

Mörk sade då, att han ganska väl kände innehafvaren af affären i fråga och att han gerna skulle besöka honom följande dags förmiddag, samt då på ett delikat sätt taga reda på, om fröken Elsa Andersson, som var i hans tjenst, hade föräldrahem eller ej, hvar hon bodde och så vidare.

— Tack, min hedersbror! utropade aktuarien. Men forska för sju tusan inte, så att flickan har några obehag af det.

— Visst inte. Jsg skall upplysa hennes principal, hvilken inom parentes är en mycket hygglig man, om, att en Elsa Andersson sökes af en anförvandt, på det att hon må tillgodogöras materiela förmåner, som äro bestämda för henne och att man vågat hoppas, att i denna flicka finna den sökta.

— Ja, det blir bra! Det blir bra! Det går alltid lättare, när bekanta personer tala vid hvarandra. Det vore svårare för mig att gå in till köpmannen än det är för dig, som känner honom.

— Naturligtvis! instämde grosshandlaren. Och så var den saken afgjord.

Aktuarien kom denna dag ej hem förr än på nattsidan och mamsell Beata var vid mycket elakt lynne, emedan hon hållit middagen ända till klockan sju på qvällen.

FYRTIOSJETTE KAPITLET.

Aktuarien och fru Elg.

Dagen derpå var aktuarien uppe ovanligt tidigt. Han var fullkomligt klädd redan klockan tio och intog sin frukost med nervös ifver, samt var mycket ordkarg och bet af mamsell Beata, hvar gång hon försökte att få tala. — Den goda gumman var nyfiken att få veta, huru aktuariens expedition lyckats dagen förut, ty hon var alldeles öfvertygad om, att aktuarien varit inne i galanteriaffären för att skaffa sig underrättelser om det unga fruntimret.

— Han har troligtvis misslyckats, den stackars aktuarien, suckade gumman, då det var alldeles omöjligt att få veta något. Han har nog misslyckats.

Och sanningen att säga, sörjde hon mycket deröfver, eller, rättare sagdt, kände deltagande med sin gamle husbonde, ty, säga hvad man vill om mamsell Beata, trogen var hon aktuarien och var dessutom en utmärkt menniska trots sina små egenheter. Detta har helt visst den ärade läsaren under berättelsens gång funnit.

Hvarför aktuarien denna dag var så nervös, var derför, att han väntade till sig grosshandlare Mörk på förmiddagen. Grosshandlaren hade nämligen lofvat att besöka innehafvaren af galanterifirman redan på morgonen, framåt elfva tiden och han skulle sedan direkt begifva sig till aktuariens bostad för att redogöra för sin beskickning.

Aktuarien såg oupphörligen på klockan och tyckte, att tiden gick ovanligt långsamt.

Plötsligen ringde det.

— Nu är Mörk här! tänkte gubben och sprang upp ur stolen, samt tittade ut i tamburen, när mamsell Beata öppnade. — Nej, det var bara en tiggare.

Han slog sig ned i stolen igen. Knappt hade han kommit till rätta, förr än det åter ringde och åter tittade han i tamburen, när hushållerskan öppnade. — Men det var inte Mörk, som kom, det var en karl som bjöd ut bleckkärl och råttfällor.

Förargad gick aktuarien tillbaka till sin plats men störtes oupphörligen af ringningar på tamburdörren. En gång kom brefbäraren med bref till mamsell Beata, en annan gång lemnades ett cirkulär från en nyligen öppnad skrädderiaffär, en gång var det en pojke, som ville sälja papper, kuvert och blyertspennor, en annan gång en flicka bjudande ut tändstickor, ett par gånger ringde personer på för att fråga, om den eller den bodde i huset och så vidare i oändlighet. Aktuarien blef mera nervös för hvarje ringning och svor på, att han aldrig hört ett sådant pinglande på tamburklockan, som denna dag, hvaremot mamsell Beata förklarade, att det var ungefär på samma sätt hvarje dag, ehuru aktuarien inte lyssnade till det; aktuarien brukade dessutom inte vara så tidigt uppe, som denna dag; och in i sängkammaren hördes inte tamburklockan, när dörrarna till rummen voro stängda.

Aktuarien fick hålla till godo med denna förklaring, på hvilken han dessutom hade fullt skäl att tro; men det hindrade ej att hans nervositet tilltog oupphörligt.

Men när det led till framåt klockan tolf, var hugsvalaren nära, och hugsvalaren kom äfven.

Mörk trädde nämligen in genom tamburdörren och helsades med tillfredsställelse af aktuarien.

— Nå, välkommen, välkommen, min hedersbror! utropade aktuarien. — Hjelp grosshandlaren af med rocken! sade han till mamsell Beata, hvilken uppmaning var alldeles öfverflödig och liten smula stack den goda hushållerskan, som redan förut tillbjöd grosshandlaren sin tjenst och hjelp vid rockafdragningen.

— Nå, hvad har du för nytt att förkunna, min hedersvän? frågade aktuarien, när herrarna inkommit i salen och grosshandlare Mörk satt sig ned i den bekväma stol, der aktuarien förut under förmiddagens lopp haft sin plats.

— De bästa, som man kunde hoppas få, svarade grosshandlaren.

— Hvad säger du?!

— Jo, hör på. Fröken Elsa Andersson, hvilken är anställd på affärens kontor och icke i butiken, i hvilken hon endast vikarierar ett par timmar om dagen, har sin bostad Timmermansgatan i huset N:o oo, — om du skrifver upp den adressen.

— Staxt, straxt!

Aktuarien sprang upp och skyndade efter papper och penna, samt antecknade: Timmermansgatan N:o oo.

— Är det skrifvet? frågade grosshandlaren.

— Ja!

— Godt! Vidare fick jag veta, att hon bor hos en gammal fru vid nam Elg.

— Elg! antecknade aktuarien.

— Men, fortfor grosshandlaren, om denna gamla fru är en slägting till fröken Elsa, eller fostermor eller på annat sätt lierad med henne, det visste hennes principal icke och det var naturligtvis ej skäl att på något sätt oroa henne med en fråga. Det der får du taga reda på sjelf, min käre bror. Du gör dig väl en promenad upp Timmermansgatan, kan jag tänka.

— I denna dag, broder Mörk! I denna dag! utropade aktuarien.

— Om det nu skulle bevisas, att denna flicka verkligen är din dotter, så kan jag glädja dig dermed, att hon sköter sig utmärkt väl; hennes principal sade mig, att hon var ett af hans allra bästa biträden; och dessutom är hon vacker som en dag!

— Anade hon, att det var för hennes skull, som besöket gälde, när du var inne på hennes principals kontor.

— Nej.

— Det var bra det, det var bra. —

— Ja, nu har jag intet mera att förtälja, min käre

bror, och nu skall jag skynda mig tillbaka ned på kontoret.

— Tack, tack, min hedersvän, för det besvär och den tidspillan, som du haft för mig. Tack, tack! sade aktuarien och tryckte med sina båda händer grosshandlarns ena, då han stigit upp för att aflägsna sig. — Får jag bjuda dig på ett glas portvin?

— Nej tack, min bror, jag får lof att skynda mig ned på kontoret och det är inte bra att dricka på förmiddagarna.

— Nej, nej! Jag sade det samma jag i går åt Segerlind, men det hjelpte inte, jag fick lof att dricka kognak och vatten hos honom.

— Det kan jag tro; så fick du väl ett par splitter nya historier som tilltugg?

— Precis!

Aktuarien var åter ensam. —

— Fru Elg, Timmermansgatan N:o oo. — Hm! Måste väl gå dit då! — Jag undrar, hvad det är för en käring det der. Kanske en månglerska eller fiskköperska! De pläga hafva sina bostäder der uppe långt bort på söder. Skall väl gå dit då. — Timmermansgatan N:o oo. — En förbaskad väg!

— Mamsell! ropade han, afbrytande sin monolog.

— Herr aktuarie!

— Är min rock borstad?

— Ja!

— Tag hit mina stöflar! —

Aktuarien var inom kort klädd i ytterkläder och så öppnade han tamburdörren.

— Kommer aktuarien hem till middagen? frågade mamsell Beata.

— Visst sju tunnor tusan, kommer jag hem!

— Ja, jag bara frågar!

— Kommer jag inte, så — — —

— Så är det onödigt att göra i ordning middag.

Maten blir aldrig så god, när den skall värmas upp och värmas upp.

— Nå, det der var då, ta mig sju tusan, ett förnuftigt ord af mamsell för en gång. — Hvad är klockan?

— Hon slog nyss ett!

— Ett! — Timmermansgatan N:o oo. — En förbaskad väg! — Och så skall väl käringen prata, så att

»Ja, sade aktuarien, jag har fått tag på en flicka, som heter Elsa Andersson».

munnen går ur led, ett par timmar. — Jag kommer inte hem till middagen. Mamsell får ledigt i dag!

Han gick.

När han väl kommit ut, ämnade han sig till slussen för att gå till Timmermansgatan; men hastigt påminde han sig, att han kunde passera Mariahissen och sedan var det inte långt till Timmermansgatan.

Han gick derför ned till Munkbron och satte sig på hissfärjan, samt var inom kort uppe på Bellmansgatan.

En bra inrättning den här hissen, sade han till sig sjelf, då han gick på hissbron, en tusan så bra inrättning.

Han var snart på Hornsgatan och inte långt derefter stod han utanför det af grosshandlare Mörk uppgifna husnumret vid Timmermansgatan.

Han ringde på dörren.

En gammal, men snygg och vårdad gumma kom och öppnade, samt frågade artigt, hvilken det var, som söktes.

— Jag söker en fru Elg, som lär ska bo här i huset, svarade aktuarien och lyfte på hatten.

— Det är jag, min herre, var så god och stig in! sade gumman, hvilken inte var någon annan än vår gamla bekanta, fru Elg sjelf.

— För sju tusan! tänkte aktuarien. Käringen ser ju snygg och propor ut. — Han steg in.

— Var så god och sitt ned, bjöd fru Elg med sin vanliga enkla artighet.

— Tackar så mycket, tackar så mycket, — hm — Tusan så dumt, att jag inte har Mörk eller Segerlind med mig — tänkte han för sig sjelf. — Tackar så mycket! — hm! — Käringen ser hygglig ut! — Trodde, att jag skulle komma in i ett riktigt näste! — Hm! — Hm! tillade han i sina tankar.

— Hvem har jag den äran att tala med? frågade fru Elg, hvilken började tycka, att det drog för långt på tiden, innan hon fick veta, hvem hon hade för sig och hvad besöket gälde. — Hon tyckte sig förut hafva sett detta trumpna ansigte; men hvar?

— Jag är aktuarien Hallman, svarade han och jag har kommit hit för att bedja om några upplysningar, dem jag tror mig kunna få här.

— Upplysningar af mig? utropade gumman förvånad. Jag är så litet ute med i verlden, att jag tyvärr inte har mycket att upplysa om. Sedan salig Elg dog, så — — Det är väl inga efterräkningar med Hedström? tillade hon förskräckt.

— Jag känner ingen med det namnet, svarade aktuarien och här är det inte fråga om några efterräkningar, utan om upplysningar. — Jag har nämligen låtit mig berättas, att fru Elg i sitt hus skulle ha en ung flicka vid namn Elsa Andersson.

— Ja, svarade fru Elg, det är min fosterdotter.

— Fosterdotter! utropade aktuarien med glädje målad i rösten. Gud ske lof för det!

— Hvad menar herr aktuarien med det?

— Är frun rigtigt säker på, att det inte är fruns egen dotter?

— Det var en underlig fråga, herr aktuarie och inte så litet närgången, svarade gumman och ruskade på sitt hufvud, så att de gröna bandrosetterna i hennes hvita tyllmössa vickade fram och åter. Vore hon min naturliga dotter, så skulle hon naturligtvis heta Elg och inte Andersson.

— Visserligen! Visserligen! svarade aktuarien. Men för sju tusan! Frun har väl kunnat vara gift två gånger och i det ena äktentkapet hetat Andersson och i det andra Elg.

— Visst inte. Jag har varit gift en enda gång och Elsa är min fosterdotter, jag har hittat henne sjelf på gatan.

— Hittat henne på gatan?

— Ja, det har jag!

— Som mycket litet barn? I lindan?

— Nej, hon var allt en fem år gammal; men alldeles öfvergifven och iklädd bara trasor, hvilka dessutom voro fulla med ohyra. — Det annonserades om flickan och polisen tog äfven saken om hand; men inga anförvandter kunde upptäckas. — Då fick jag den lilla flickan på mitt prestbetyg som min fosterdotter och har sedan uppfostrat henne och hon har gladt mig med sitt barnsliga joller under uppväxtsåren, samt sedan med ett dygdigt lif och barnslig tillgifvenhet. — Men hvad kan detta hafva för intresse för min herre?

— Det har stort intresse, fru Elg, mycket stort. Jag söker mitt barn, min lilla Elsa!

— Herr aktuariens barn? utropade fru Elg bestört.

— Ja, så är det!

— Min Gud! Skall min Elsa, min ålders tröst tagas ifrån mig?

— Nej, min goda fru, svarade aktuarien allvarligt, nästan högtidligt. Jag skulle inte ha hjerta att beröfva er denna glädje. Jag vill blott veta, om denna flicka är

min dotter eller inte. Derför har jag kommit hit, sedan jag på omvägar fått veta, att en flicka med just det namn, som min dotter skall bära, skulle bo här hos frun.

— Men skulle då inte herr aktuariens dotter heta Elsa Hallman.

— Nej, min fru. Min dotter är oäkta. Min förra hushållerska, Amanda Andersson, var mor till barnet. Hon dog straxt efter dess födelse. — Jag utackoderade barnet och har sedan ej haft en tanke på detsamma förr än efter cirka aderton år. — Detta är visserligen en svart själs bekännelse; men jag sticker inte under stol med något; ta mig sju tusan jag det gör!

— Inte tänkt på sitt barn på aderton år? upprepade fru Elg frågande.

— Så är det, fru Elg. — En ungkarl, som tillskapat ett barn, har inte något hjerta för detsamma, utan anser det som ett påhäng, hvilket han fortast möjligt och för billigaste pris vill bli qvitt. — Så var det också med mig. Jag betalade en rund summa till ett arbetarfolk, som lofvade upptaga barnet som sitt eget och dermed var jag nöjd och belåten. Dock trodde och hoppades jag, att flickan var i goda händer; men det föll mig aldrig in att höra efter henne. Jag mindes inte en gång, att jag hade ett barn, som egde rätt att kalla mig för fader. Det är först på senare tider, som jag börjat anställa, ty värr hittills fruktlösa, spaningar efter min dotter, och jag har derunder kommit till fullkomlig visshet om, att det var åt mycket dåliga menniskor, som jag antörtrott min dotter. Men detta är också det enda jag funnit — i sanning en föga behaglig upptäckt. Jag har sökt efter flickan, hvar jag kunnat och jag har till och med sänkt mig ned till de under polisuppsigt stående gatnymferna för att utforska, om hon skulle dväljas bland dessa olyckliga förtappade, hvilket låg nära till hands att tänka, tillföljd af de dåliga underrättelser, som jag fått om de fosterföräldrar, åt hvilka jag anförtrodde barnet. — Tre flickor med namnet Elsa Andersson, hade polisen i sina rullor och jag har besökt två af dem; men ingen af dem var den rätta. Den tredje kunde jag ej få träffa, emedan hon var fånge på spinnhuset. — Jag hade uppgifvit allt hopp om att återfinna mitt barn, som har sin far så mycket att förlåta, då jag

af en ren händelse fick kunskap om, att en ung flicka med namnet Elsa Andersson fanns i en affär vid Vesterlånggatan. Jag lät genast genom en god vän och bekant till flickans principal anställa undersökningar om henne och erhöll då den underrättelsen, att hon skulle bo här hos fru Elg. Och nu är jag här för att vidare forska i denna sak. Och det säger jag, är det mitt barn, som fru Elg uppfostrat och gjort till en god och dygdig menniska, så skall frun, ta mig sju tusan, inte ha gjort det för intet.

— Ja, bästa herr aktuarien, jag kan inga upplysningar gifva. Jag vet ingenting om Elsa före den tid, innan jag fann henne gråtande och öfvergifven på gatan.

— Kanske fröken Elsa sjelf kan säga något i den saken.

— Nej, hon vet ingenting.

— Vet hon inte ens, hvar hennes fosterföräldrar bodde.

— Att de bodde på Ladugårdslandet, eller Östermalm, som det nu heter, det vet hon; men det är också allt.

— På Ladugårdslandet! Det stämmer. De bodde vid Gumshornsgatan. Kanske hon känner igen sig, om hon kommer dit?

— Det är väl så förändradt nu.

— Visserligen. Men husen stå dock qvar, nog gjorde det det för ett år sedan. Om fru Elg tillåter, vill jag föra henne dit.

— Mer än gerna, om hon sjelf går in derpå.

— Det bör hon väl göra; menade aktuarien.

Det beslöts efter ett längre samtal, att aktuarien skulle komma tillbaka på aftonen till fru Elg vid den tid, då Elsa brukade komma hem från affären för att samtala med henne och möjligen företaga den föreslagna utfärden till Gumshornsgatan.

Derefter lemnade aktuarien full af hopp fru Elg och styrde sina steg ned till källaren Pelikan för att äta middag, alldenstund han hade sagt till mamsell Beata, att han inte skulle komma hem till middagen.

FYRATIOSJUNDE KAPITLET.

Hon är mitt barn!

När Elsa på eftermiddagen kom hem från affären, blef hon helt förundrad öfver att ej se det lilla middagsbordet stå dukadt och i ordning, som hon var van att finna det. Hennes första tanke var, att hennes fostermor var illamående, hvarför hon ifrigt frågade efter hennes helsa.

— Jo tack, mitt snälla barn, svarade fru Elg, jag mår nog bra; men vi få äta i köket i dag, ty vi få snart främmande, kära du.

— Få vi främmande! Ack så roligt! utropade Elsa och slog ihop sina händer. Hvilka komma då, kära mamma?

— Det är en äldre herre, som kommer hit, en aktuarie Hallman. Han har varit här på förmiddagen och talat vid mig och nu kommer han snart tillbaka för att tala vid dig.

— Vid mig? Hvad vill han mig? Inte känner jag honom?

— Nej, det gör du inte; men jag kan inte förstå, hvar jag sett honom förut. Jag kände så väl igen honom.

— Hvad ville han då mig?

— Kära mitt lilla barn, bered dig på en öfverraskning.

— Hvad är det, mamma? Det är väl ingenting tråkigt?

— Jag hoppas det.

— Då är jag nöjd.

— Du kanske i honom återfinner din — far!

Elsa blef stum! Slutligen brast hon ut i gråt och sade, under det att hon slog sina armar om sin fostermors hals:

— Goda mamma! Min far! Den der ohyggliga karlen, som polisen tog! Nej! Nej! Jag vill inte se honom!

— Lugna dig, min lilla flicka. Om aktuarien verkligen är din far, så har du aldrig sett honom. Det folk, som du vistades hos i din spädaste barndom, var ej dina rätta föräldrar. Dessa menniskor hade mot betalning tagit dig som fosterbarn, — Gråt inte, min lilla flicka, gråt inte. Tacka hellre din Gud, om du verkligen är aktuariens dotter. — Den gamle herrn var en bildad man, det syntes väl och han talade så varmt om sitt barn, som han sökte. Han talade om allt det, som hans dotter hade att förlåta honom och det syntes, att det var för att kunna — fastän sent — insätta sitt barn i dess rättigheter, som han sökte det. — För all del, min snälla Elsa, var artig och tillmötesgående mot aktuarien, när han kommer och gif honom de upplysningar, som han önskar. Tro mig, det är till din egen fördel och du gör äfven mig glädje dermed. Du skulle blott hört, huru aktuarien talade till mig, så försäkrar jag, att du skulle insett, att han menade väl. — Och nu — inte mer om den saken. Vi måste skynda oss att äta litet; snart kan aktuarien vara här.

Fru Elg förde sin gråtande fosterdotter ut i köket. Men det var omöjligt för Elsa att förtära något. Dertill var hon allt för uppskakad.

— Vet Janne något om det här? frågade hon.

— Nej, jag har inte varit inne hos honom.

— Han får lof att komma hit, när den der otäcke gubben kommer.

— Så får du inte säga, Elsa. Bemöt aktuarien väl, det lägger jag dig på sinnet, Elsa; sade fru allvarsamt. Men, tillade hon, vill du gå efter Janne, så gör det. Han kan gerna vara här, när aktuarien kommer, det är alldeles riktigt.

Elsa skyndade sig ut och sprang till Linds närbelägna bostad, samt bad honom genast komma med henne hem, ty det var något vigtigt å färde.

— Hvad då? frågade Lind.

— Jo, mamma säger, att min far har varit hemma hos henne och kommer snart tillbaka.

— Din far, Elsa? Hur skall jag förstå det?

— Det vet jag inte. Jag förstår ingenting sjelf. Kom bara!

— Din far! Den der brottslingen, som du talat om så mycket, när du var barn.

— Nej, han skall vara en fin karl, en aktuarie.

— Bara det inte är någon bedragare.

— Det är just det jag fruktar; derför vill jag, att du skall vara hos oss, när han kommer.

— Jag kommer straxt. Gå hem du förut, medan jag kläder mig.

— Nej, jag väntar här i verkstaden hos Pettersson.

— Som du vill.

Lind gick in och klädde sig. — En qvart derefter kom han i Elsas sällskap till fru Elg.

Straxt efter, sedan de kommit in, ringde det. —

Det var aktuarien, som kom.

— Kanske jag kommer för tidigt? frågade han fru Elg, när hon öppnade för honom.

— Nej, visst inte. Var så god och stig in, herr aktuarie.

Hon hjelpte sjelf honom af med öfverrocken och förde in honom i rummet, der Elsa och Janne Lind voro.

— Här får jag presentera, sade hon, aktuarien Hallman, och min fosterdotter, Elsa Andersson, samt hennes fästman, herr Lind.

— Jaså, fröken är förlofvad, sade aktuarien, under det att han skakade Elsas hand.

— Ja, svarade Elsa, hvilken genast igenkände Hallman, hvilket inte heller var underligt; ty såsom läsaren vet, blef hon mycket rädd för honom första gången, hon såg honom, hvaremot sista gången, vid Lidingöbro, då han hjelpte henne upp, när hon föll i trappan, hon fann honom god.

Lind kände äfven igen aktuarien, dels derför att Elsa visat honom på honom ett par gånger och dels äfven från Lidingöbro värdshus, då, som läsaren känner, han var aktuarien behjelplig att resa upp Elsa från trappan.

Stämningen var i början ganska tryckt, ända till dess att fru Elg sade till aktuarien:

— Jag har förberedt min flicka på herr aktuariens ärende.

Då närmade sig Hallman Elsa och började tala med henne allvarligt och frågade henne, om hon mindes något af sin barndom, innan hon blef upptagen af fru Elg.

Hon svarade sanningsenligt, att hon inte visste eller kunde minnas något annat än, att hon bott på Ladugårds-

»Är frun rigtigt säker på, att hon inte är fruns egen dotter?»

landet i en bristfällig boning och farit mycket illa; att hennes far blef häktad och insatt på Långholmen för mord, att hennes mor supit mycket och litet emellan aftjenat böter, samt att hon slutligen ensam och öfvergifven blifvit omhändertagen af fru Elg, som sedan visat henne all möjlig ömhet.

— Fröken mins inte, hvad det folket hette, som fröken var hos som mycket liten? frågade aktuarien.

— Nej!

— Var han inte murare?

— Det vet jag inte.

— Var det inte vid Gumshornsgatan, som fröken bodde?

— Det vet jag heller inte.

— Tror fröken sig om att igenkänna huset, der fröken var som barn?

— Kanske.

— Nå säg mig. Kommer fröken ihåg någon qvinna, som bodde en trappa upp i samma hus och som stundom gaf fröken ett och annat bröd?

Elsa blef tyst. Slutligen sade hon:

— Det förefaller mig som en dröm, att så varit.

— Tillåter fröken, att jag för fröken till det hus, der jag vet, att jag lemnade mitt barn till fosterföräldrarna.

— Om mamma vill det, svarade hon och såg sorgset på sin fostermor.

— Det vill jag, och jag anser det vara din skyldighet att följa med, Elsa, svarade fru Elg.

— Kanske vi få fara med detsamma då? Fru Elg och herr Lind torde vara goda och följa med.

— Ja!

— Jag skall då skaffa en vagn. Fins det telefon i närheten?

— Ja, jag skall springa ut och telefonera, sade Lind.

— Tack!

Lind gick och efter en stund kom han åter, sägande, att vagnen var att vänta hvilket ögonblick som helst.

— Här känner jag inte igen mig, sade Elsa, när vagnen höll utanför Gumshornsgatan N:o 15.

— Det var ej heller inte underligt, att hon inte kände igen sig; ty trakten var mycket förändrad sedan den tid, då hon sprang i backarna derstädes. Dessa backar voro nu jemnade med gatan och stora hus voro uppförda här och der på den förut eländiga marken, planteringar voro

gjorda på de terränger, som förut voro bevuxna med ljung och kardborrar och så vidare.

Huset numro femton stod emellertid qvar i samma bedröfliga skick som fordom.

— Här i detta hus, sade aktuarien, bodde, när min flicka föddes och genast blef moderlös, muraren Karl Pettersson och hans hustru, till hvilka jag lemnade flickan som fosterbarn. — Känner fröken igen detta hus?

— Jag vet inte. Nog tycker jag, att jag sett det förut.

— Der uppe, sade aktuarien vidare, bodde en ensam qvinna och hon bodde qvar i november förra året. Vi skola höra efter, om hon bor qvar och i så fall gå upp till henne. Kanske detta kan upplifva minnet, i händelse det var här, som fröken bodde; och var det inte det, då är fröken ej heller den, jag söker. Då har jag ännu en gång farit vilse under mina spaningar.

Lind knackade på der nere i byggnaden och frågade, om det bodde en ensam qvinna en trappa upp, på hvilken fråga han fick ett jakande svar.

— Man beslöt sig då för att gå upp till henne.

Knappt hade Elsa kommit in i förstugan och satt foten på den branta trappan, som ledde upp till öfre våningen, förr än hon utropade:

— Här känner jag igen mig!

— Hvad säger ni, fröken! sade aktuarien glad.

— Ja, det gör jag. Denna branta trappa och repet i stället för ledstång! Här har jag sprungit! Det vet jag! Det ser jag! Jag mins! Der uppe var det så fint! Taflor på väggarna och en god menniska! Jag mins! Jag mins!

Nu var man uppe.

— Jag mins! fortfor Elsa darrande.

Lind knackade på dörren. En gumma öppnade och hela sällskapet kom in i den lilla trefliga bostad, der mamsell Beata fått de underrättelser om aktuariens dotter, hvilka hon sedermera delgifvit honom.

— Samma rum! Samma gumma! Jag mins! Jag mins! fortfor Elsa allt mer och mer flämtande. — Ett — glas — vatten! — Ett — glas — — —

Hon svimmade.

— Hon är mitt barn! Hon är mitt barn! jublade aktuarien utom sig af glädje. — Hon är mitt barn! -- Hon är mitt barn! — — —

Elsa väcktes snart upp ur sitt medvetslösa tillstånd och nu blef det förklaringar i oändlighet.

Den gamla gumman, som bodde der uppe i det hemtrefliga och snygga rummet, var helt förvånad öfver att i hast få så mycket fint främmande och blef helt förskräckt öfver att se den unga, vackra flickan svimma och hon måste naturligtvis upplysas om orsaken till besöket.

Hon tillfrågades, om hon mindes muraren Karl Pettersson och hans hustru, som för många år sedan bodde i detta hus och hade en liten fosterdotter, som hette Elsa Andersson, hvarpå hon svarade ja; och hon blef helt förbryllad, då Elsa sade, att hon var samma flicka, hvilken mängen gång af den hederliga menniskan fått sig ett franskt bröd att stilla sin hunger med, när hon ingenting fick till lifs af sin fostermor.

— Åh Herre min je! Är detta lilla Elsa! utropade gumman och slog händerna mot knäna. Nu ser hon ut på annat sätt nu, än när hon var hos Petterssonskan, den suplunsan och sprang här kring berg och backar barfotad och med trasor på den utmärglade kroppen. Och hon känner igen mig, fastän hon blifvit en stor och fin fröken?

— Skulle jag ej känna igen den enda menniska, som den tiden förbarmade sig öfver mig, arma stackare! utropade Elsa.

— Ni skall, ta mig sju tusan, inte hafva gjort det för intet! sade aktuarien och tog upp sin plånbok, samt tog derur ett par sedlar. — Se här! En ringa belöning!

Han räckte gumman sedlarna.

— Men, min gode herre, hvarför vill ni gifva mig penningar?

— Det var mitt barn, ni förbarmade er öfver och det är, ta mig sju tusan, inte för mycket, att jag i gengäld betalar er litet. Tag penningarna! Ni kan alltid göra er nytta deraf.

Gumman började nu med en rad tacksägelser, hvilka hon fortfor med ända till dess att sällskapet kommit ned

i vagnen, hvilken sattes i rörelse och kördes till Timmermansgatan N:o oo.

Aktuarien var öfverväldig af glädje och fru Elg tackade Gud, för att Elsa funnit en god och välbergad fader; Elsa var häpen och glad och Janne Lind tyckte, att hela saken liknade en saga.

När de kommit fram till Timmermansgatan, följde aktuarien med in. Der tog han Elsa oupphörligen i famn och sade, att han tyckte att det var tur af »sju tusan pocker», att hon expedierat löskragarna åt honom och skrifvit ut sitt namn på räkningen. — Han hade under färden från Östermalm omtalat historien om den qvitterade räkningen.

Han omfamnade fru Elg och tackade henne för den omvårdnad, som hon gifvit hans dotter och han omfamnade Lind och befalde honom att kalla sig för pappa, som Elsa hädanefter skulle göra — och hade det funnits flera att omfamna, så hade han nog tagit äfven dem i famn.

— Nu skola vi lefva ett gladt lif! utropade han. Och ta mig sju tusan min flicka, du skall få se, att du funnit en far, som skall veta att, så långt mensklig förmåga räcker, godtgöra dig för dina lidanden som mycket ung — och ni med, fru Elg. — Ah, för sju tusan, ni är ju mamma åt flickan och jag är pappa! Vi säga du! Ferdinand heter jag och du — — —?

— Maria, svarade fru Elg lågmäldt.

— Maria! Skönt! Du med, Maria, skall nödgas erkänna, att din dotters pappa är en hederlig karl!

— Derpå har jag aldrig tviflat, herr aktuarie.

— Hvad sju tunnor tusan nu då! Jag känner ingen aktuarie här i huset! Jag heter Ferdinand och dermed jemt!

Och han svängde om med gumman, så att hon blef alldeles yr i hufvudet.

Öfverväldigad af lycka lemnade han slutligen fru Elgs bostad medtagande Janne Lind, hvilken han ville presentera för sina vänner, Mörk och Segerlind, som denna afton skulle vara på Skomakarekällaren.

— Så-å, ni ha fått tvillingar hemma hos er? sade fru Pettersson till lille herr Andersson.

— Ja, tant! Tänk två stycken!

— Nå, hvad ska ni kalla dem?

— Blixt och dunder!

— Nå, det var då också ett par besynnerliga namn på barn.

— Ja, det var, hvad pappa kallade dem, när han fick höra, att di va komna! —

Knappast hade ingeniör Segerlind hunnit berätta denna lilla anekdot till slut för sin vän, grosshandlare Mörk, hvilken satt midt emot honom vid sitt toddyglas vid det lilla välbekanta bordet i diskrummet på Skomakarekällaren, förr än dörren till förstugan slogs upp och aktuarien Hallman med hatten på skulten, med ögonen glänsande af glädje och tätt följd af Janne Lind trädde in och gick med snabba steg direkt fram till sina vänner, utropande:

— Hon är mitt barn! Hon är mitt barn! Ja, ta' mig sju tusan, är hon det!

— Nej, se på Hallman! Så skall en lycklig fader se ut, när hans förstfödda bärs fram till honom! utropade Segerlind.

— Jag gratulerar! sade Mörk och höjde sitt glas.

— Toddy! sade Hallman föraktligt om sin älsklingsdryck. Fy tusan pocker! I dag dricks inte toddy, i dag dricks champagne! — Kypare! — En sexa med kaviar, lax, fogel och hvad sju tunnor tusan I hafven för godt för fyra och en butelj Roederer!

— Jaha! Jaha!

— Men fort!

— Jaha! Jaha!

— För tusan, Hallman, hvad du slår på! sade Mörk.

— Man upplefver inte mer än en sådan dag i sitt lif! svarade Hallman och tog af sig hatten, som Lind tog emot och hängde upp på hängaren.

— Du sade till om sexa för fyra? — — —

— Fyra ja! Vi äro fyra! Det är inte ett barn, jag funnet, jag har fått två. Se här det andra, flickans fästman. Skomakaren Janne Lind! Du säger farbror, begriper du, åt de här båda stofilerna! — Det är grosshandlare Mörk och ingeniör Segerlind.

Det blef en liflig sexa och aktuarien höll målron vid magt hela tiden, ingeniören hann inte att en enda gång kila emellan med en anekdot, som han annars var så qvick med. Aktuarien omtalade under lifliga åtbörder, huru upptäckten skett der borta i huset vid Gumshornsgatan. Han höll tal för Mörk, som skaffat honom Elsas adress, han höll tal för Segerlind, som rådt honom att vända sig till Mörk, han talade till en skål för sin dotter, han föreslog en skål för fru Elg, en för gumman i vindskupan vid Gumshornsgatan och han höjde under lifliga ord sitt glas för Lind och under tiden hade inte en utan två buteljer Roederer gått åt. —

Vännerna fingo höra på, det var ej värdt, att de försökte öppna munnen; de tystades genast ned, de rent af sänktes i aktuariens ordflöde.

Först sent på natten lemnade sällskapet Skomakarekällaren och de tre herrarne följde aktuarien till hans port.

När aktuarien kom i trappan, hörde mamsell Beata honom till sin förskräckelse sjunga.

— Jo, nu måtte gubben vara månljus! tänkte mamsell Beata och öppnade tamburdörren. Han sjunger! Det har jag då aldrig hört honom göra förut under de många herrans år, som jag varit i hans tjenst. Gud tröste mig för de gamla ungkarlarne! Nu kan han väl knappast stå på benen för sig sjelf!

Men aktuarien stod upprätt som ett tändt ljus. Ej en raggling syntes i hans gång, när han kommit upp i förstugan och gick in genom tamburdörren. Men han sjöng visserligen inte hårdt; han gnolade.

När han kommit in i tamburen och så snart mamsell Beata låst dörren efter honom, öfverraskade han henne med, att han slog sina armar om hennes hals och svängde omkring med henne.

— Men är då aktuarien alldeles tokig! utropade den bestörta hushållerskan och sökte göra sig fri från famntaget; men han höll hårdt om hennes hals och under det att han svängde omkring med henne, utropade han upprepade gånger:

— Hon är mitt barn! Hon är mitt barn! Hon är, ta mig sju tusan, mitt barn!

FYRATIOÅTTONDE KAPITLET.

Glädje.

Det vore alldeles stridande emot sanningen, om man skulle påstå, att natten var lugn hos aktuarien Hallman; men eget nog vore det lika stridande mot sanningen, om man sade, att den var orolig. Detta låter underligt och nästan oförklarligt och likväl kan det förklaras så lätt, som af nedanstående synes.

— Hvad i Herrans namn säger herr aktuarien? utropade mamsell Beata flåsande efter den opåräknade kringsvängningen. Hvad säger herr aktuarien?

— Jo, jag säger, att flickan i butiken, hon, som skrifvit qvittot på kragarna, är mitt barn!

— Det är inte möjligt!

— Hvad sju tunnor pocker tusan vågar mamsell säga? utropade gubben. Hon är mitt barn, säger jag, och dermed basta! Kom inte med några impertinenta insinuationer! Flickan är, ta mig sju tusan, min dotter! Och jag skall erkänna henne som sådan och hon skall, ta mig sju tusan få se se, att hon har en far, som älskar sitt barn.

— Åh, Gud välsigne herr aktuarien! Har herr aktuarien fått reda på den stackars Amandas dotter!

— Det har jag, och hufvudsaken är, att hon är mitt barn!

Aktuarien slog sig ned i en beqväm länstol och så började han berätta för sin gamla trotjenarinna allt det

underbara, som han upplefvat under den gångna dagen; och natten gick till ända under detta samspråk, så att det började redan blifva något lif på gatorna, när aktuarien slutligen gick till sängs, då mamsell Beata kastade sig påklädd på sin bädd för att hvila ut en kort stund. Derför kan man äfven säga, att natten hvarken var lugn eller orolig.

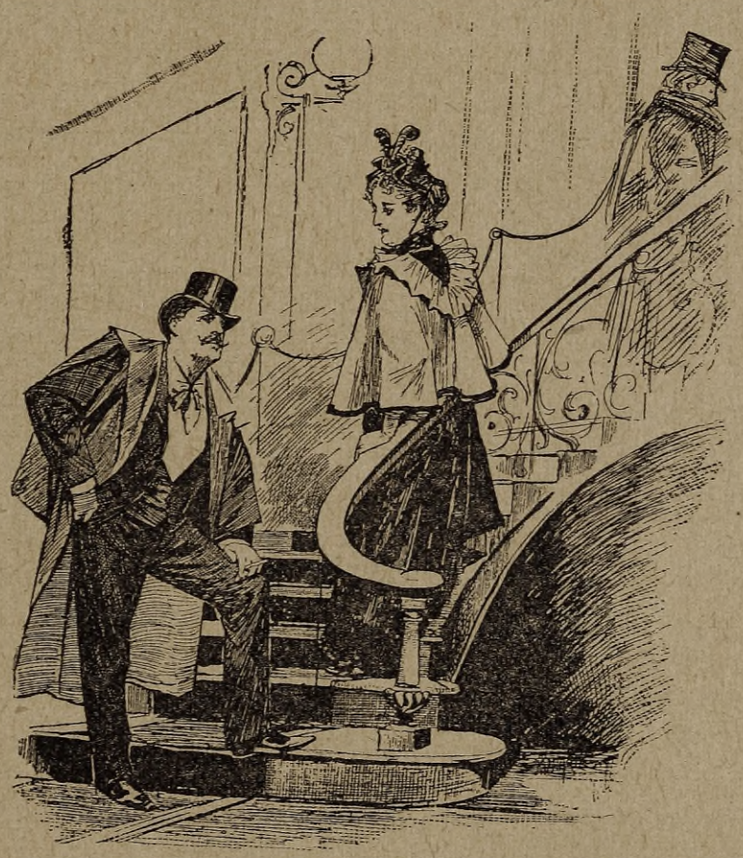

»Här känner jag igen mig!»

Den goda mamsell Beata deltog af hjertat i sin husbondes glädje och det var, som om hon tyckte, att hon hade en viss del i denna lyckliga lösning och deri hade hon ej så orätt. Hon tänkte på, att det var hon, som lemnat aktuarien den der qvitterade räkningen, på hvilken Elsa skrifvit sitt namn och att hon långt för detta varit i huset vid Gumshornsgatan och spanat, ehuru förgäfves,

efter aktuariens dotter. — Men hon tänkte inte på, att det varit hon, som väckt aktuariens samvete i fråga om hans öfvergifna dotter, såsom den ärade läsaren torde påminna sig från andra kapitlet i denna bok. — Men det gjorde hon och på det sättet blef hon första upphofvet till, att aktuariens intresse väckts för hans dotter, som han till obekanta personer lemnat bort straxt efter födelsen och moderns död. — I sanning! Mamsell Beata kunde med skäl anse sig ha del och en mycket stor del till på köpet, i att aktuarien nu beredts tillfälle att utöfva en fars skyldigheter och rättigheter mot sitt barn.

Mycket hade mamsell Beata under åratal sörjt öfver detta barns öde, det var ju hennes aflidna väninnas dotter. Nu vände sig med ens denna sorg i glädje.

En sann glädje, hvilket härligt ord, hvilken skön gåfva af all god gåfvas gifvare!

Muntert fagra löjet spelar
Öfver läppars rosenpar
Och så gerna glädjen delar
Med sig ömt åt en och hvar

Glädtighet, jag vill besjunga
Dig, du sinnets söndagsbarn,
Du ej binds af bojor tunga,
Ej af pessimistens garn.

Du ser sol och ljus och dager
Uti lifvet huld och öm
Och du ler så huld och fager,
Som en fe i barnets dröm.

Stråla, sköna glädje, stråla
Klart i ädelt menskobröst,
Ljusa vyer älskligt måla,
Sprid i smärtans skymning tröst.

Hvila uppå rosigt läger
Uti fridfullt sinne här,
Väl det hjerta, som dig eger:
Du en engels tanke är. —

Skön, ljuf och fridfull sänkte sig den sanna glädjen öfver fru Elgs hem, strålande inträngde den i aktuarien Hallmans gamla hjerta och lika strålande göt den sitt skimmer öfver den hederlige skomakaren Janne Lind. Alla dessa goda menniskor kände sig liksom föryngrade genom glädjens påverkan och det vore orättvist att inte tillägga, att denna glädje delades af hjertat af grosshandlare Mörk, ingeniör Segerlind och mamsell Beata. —

Aktuarien var hvarje dag uppe hos fru Elg och de båda gamla talade allvarligt om det »kära barnet». Det var, som om de hade känt hvarandra sedan lång tid tillbaka, ja, som om de varit ett par äkta makar. De lärde allt mer och mer känna hvarandra och ju mera de gjorde detta, desto mera ömsesidig högaktning fingo de. Aktuarien fann i den lilla obetydliga gumman en karaktär, som måste uppväcka beundran och fru Elg såg under aktuariens skrofliga yta ett redbart sinne.

Aktuarien ville, att Elsa genast skulle säga upp sin plats i affären och börja rusta sig till bröllop. Han skulle bekosta bröllopet och utstyrseln; »men», sade han på sitt vanliga torra sätt, »det måste bli snart det, ty jag vill, ta mig sju tusan, vara med på kalaset och jag vill om ett år gunga en liten dotterson eller dotterdotter på mitt knä! Jag har inte tid att vänta länge jag. Nej, ja mig sju tusan, jag det har. — Snart kallar posthornet den gamle aktuarien till ett annat land.»

Elsa lydde sin fars vilja och sade upp sin plats till stor ledsnad för hennes principal, hvilken emellertid, då han fick höra orsaken till hennes önskan att flytta, lyck-

önskade henne af allt hjerta och tackade henne för den pligttrohet, som hon visat i sin tjenst. —

Och nu började arbete med utstyrseln. —

En dag, inte långt efter sedan aktuarien funnit sin dotter, ropade han in till sig mamsell Beata, sägande:

— Mamsell får skaffa hit ett kompani skurkäringar och låta dem vända upp och ned på hela huset — det kan då mamsell göra sjelf, om det gäller, det vet jag — men skaffa nu hjelp och skura våningen, jag skall den dagen vara borta från morgon till qväll. — Det skall bli främmande här. — Begriper mamsell?

— Ja, herr aktuarie.

— Så får mamsell skaffa en kokfru eller någon annan käring, så att mamsell har tillbörlig hjelp på kalasdagen. Begriper mamsell?

— Ja, herr aktuarie.

— Nå, det var då sju tusan så bra! — Nå, nå, mamsell har då, ta mig sju tusan, aldrig haft svårt att förstå sig på, hur det skall gå till att ställa till oreda. —

Mamsell Beata ställde till med storstädning och den goda gumman riktigt fröjdades åt, att hon en gång kunde få riktigt röra på de gamla möblerna och damma af gamla luntor, som i åratal legat i trafvar i aktuariens sofrum. Och snart stod våningen fin och nyskurad, det fanns ej ett damkorn uti den.

Och så kom kalasdagen.

Aktuarien hade bjudit till sig fru Elg, Elsa, Janne Lind, grosshandlare Mörk och ingeniör Segerlind, hvilka senare ej hade sett fruntimren, men nu skulle göra deras bekantskap.

Ungefär samtidigt kommo alla gästerna och aktuarien tyckte, att det var »sju tusan så präktiga menniskor», som hade vett om att passa på tiden.

Och så blef det presentation. Aktuarien höll loftal öfver sina vänner, med hvilka han under åratal kamperat på Skomakarekällaren och för vännerna prisade han fruntimren och svor på, att ett par sådana qvinnor som fru Elg och Elsa kunde man inte med ljus och lykta leta upp i hela Europa. — Och här är min gamla galanta, tillade han och tog i armen mamsell Beata, som just satt in the och småbröd. Det är hon, som sett om gubben på de

sista tjugo åren och det har hon, ta mig sju tusan, gjordt på ett sätt, som är värdt allt erkännande.

Eru Elg, Elsa och Lind helsade vänligt på mamsell Beata och klappade henne, så att den goda menniskan blef alldeles förbryllad.

När theet var drucket, satte mamsell Beata genast in punsch, vin och »toddyvirke».

Då sade aktuarien:

— Sakta i backarna, mamsell, för sju tusan, sakta i backarna! Jag har allt litet att säga, innan det der får röras. — Mamsell stannar inne!

Och skjutande ut sin underläpp, som aktuarien plägade göra, när han skulle företaga sig något vigtigt, gick han fram till sin chiffonier, fälde ned klaffen och drog ut en låda, ur hvilken han tog ett papper.

— Mina vänner, sade han. Allvar går framför skämt, det veta vi alla. Jag vill derför bedja eder vara mig behjelpliga med en allvarlig handling, innan vi inlåta oss i skämt och glam. — Jag börjar blifva gammal och skröplig, hvilket ej är underligt, då man arbetat ut sig i kungliga postverket. — Icke mycket har jag att lemna efter mig, när jag en gång packar in och beger mig till ett annat land; men litet är det och jag har derför gjort mitt testamente, hvilket jag vill bedja eder bevittna. Du, bror Segerlind, kanske är god och läser upp det, så att jag får höra, att jag skrifvit rätt, du har en viss lätthet att läsa kråkfötter.

Han lemnade papperet åt ingeniören, hvilken läste upp skriften, hvarigenom Elsa insattes till arftagerska af den större delen af den kontanta förmögenheten, fem hundra kronor testamenterades till en i Stockholm befintlig uppfostringsanstalt för flickor och ett tusen kronor jemte boet åt mamsell Beata för hennes trogna och långvariga tjenst. —

Och nu får jag bedja dig Maria Elg och eder Mörk och Segerlind att bevittna detta papper, som jag låter lagfara i morgon.

Namnteckningarna underskrefvos och aktuarien tog tillbaka testamentet, hvilket han lade tillbaka i sin låda. — När han låst chiffonieren, kastade sig Elsa om hans hals och mamsell Beata fattade hans ena hand.

— Se så, för sju tusan! utropade han. Inga scener, inga scener! Toddyvattnet kallnar! Pussa din fästman du, Elsa! Och mamsell ser till om, att det finnes varor inne. Slägg mig då, för sju tusan!

Och han gjorde sig med mildt våld fri.

Nu blef det glädje och munterhet i aktuariens våning. Mörk underhöll sig mycket med fru Elg, Segerlind narrade Elsa och Janne Lind att kikna af skratt åt hans historier och aktuarien gick lycklig och glad mellan dem, då och då smuttande på sin toddy.

— Är det inte en rar tös, som jag fått tag i! utropade aktuarien åt Segerlind, som just nyss slutat en anekdot och framkallat nytt skratt.

— Jo, sade han, det är det i sanning.

— Är det inte en rar pappa, jag fått! utropade i sin tur Elsa.

— Jo, belåtenheten kan vara ömsesidig, intygade ingeniören.

— Som den också är, ifylde Lind.

— Och likväl gick jag så länge och var så rädd för min pappa! sade Elsa skrattande. — Så tokig man kan vara!

— Var du rädd för mig?

— Ja, så rädd, så rädd, ända till den der gången, då pappa hjelpte mig upp, när jag slog i kull i trappan till Lidingöbro värdshus.

— Hvad sju tunnor tusan, flicka! Var det du, som slog i kull der?

— Ja, det var det!

— För tusan! Tänk om jag vetat, att det var mitt bårn, som jag och en annan herre hjelpte upp!

— Den andre herrn, det var jag det, sade Lind.

— Nej, nu går det, ta mig sju tusan, för långt!

— Det kan man kalla en underlig ödets skickelse, inföll ingeniören.

— Nå, att fästman hjelper — — —

— Vi voro ej förlofvade då, sade Elsa.

— Jag hörde ej ens till sällskapet, intygade Lind.

— För sju tunnor tusan! — Skål! — Det var det underligaste, jag hört. — Men du sade, att du var rädd för mig?

— Ja, ända till den stunden och jag visade alla bekanta på pappa sägande: Se, der går den der otäcke gubben!

— Mjuka tjenare! Jo, det var snyggt! Hvad sju tusan hade jag då gjort dig för ondt, dig, som jag aldrig sett förrän hemma hos Maria den der dagen, då vi foro till Gumshornsgatan?

— Usch! Pappa hade varit så elak mot mig!

— Jo, jo, bror Hallman! Tänk på ditt syndaregister! sade ingeniören skrattande.

— Nej, men det der förstår jag då, ta mig sju tusan, inte ett ord af. Förklara dig, mitt barn. Hafva vi träffats någon gång förut?

— Ja, en gång!

— När? Hvar? För sju tusan, när hafva vi träffats?

— Jo, pappa lilla, det var en novemberqväll — hush! Jag ryser, när jag tänker derpå! — Jag hade nyligen fått plats i affären. Det blef öfverarbete och jag nödgades vara qvar till mycket sent, ända in på natten. Jag skulle gå hem. Då blef jag förföljd af ett par otäcka karlar. Jag sprang, rädd för dem, och önskade till himlen, att någon barmhertig menniska ville förbarma sig öfver mig. Plötsligen fick jag se en äldre man gå utför Kåkbrinken öfver Vesterlånggatan. Der har jag hjelpen! tänkte jag. Den gamle herrn skall beskydda mig! Och jag sprang fram och hann honom, just då han satte nyckeln i porten till detta hus. Hjelp mig! Hjelp mig! bad jag. — Men jag hade misstagit mig. — Pappa, ty det var du, körde undan mig och lät mig med förskräckelsen i hjertat blifva utanför porten, som slogs igen för mig midt för min näsa. Jag sprang, och efter många vidrigheter kom jag slutligen hem. — Åh — hvad jag sedan var rädd för pappa!

Aktuarien hade blifvit blek och sakta rest sig upp.

— Var det du, mitt barn! Var det du?

— Ja!

— Mamsell! Mamsell! ropade han hastigt och gick genom rummen. Mamsell! Mamsell! !

— Hvad i »Jösse» namn är det, herr aktuarie svarade mamsell Beata och skyndade in. Är elden lös!

— Kom hit mamsell, skall mamsell få höra på sju

tusan! Den der flickan, som jag körde af med här utanför porten och som mamsell sedan fick gå och leta efter i natten, det var Elsa! Har mamsell hört på sju tusan! Det var min egen dotter, som jag nekade hjelp! — Mamsell var sannspådd, när mamsell sade: Tänk, om det var aktuariens egen dotter, som begärde skydd. — Har man någonsin hört värre! — Men det skall jag säga dig flicka, att just från den dagen och tillfölje af mamsells väckelseord till mitt samvete började jag söka efter dig. Och jag har sökt, som man söker en knappnål. Ja, jag ådrog mig till och med en svår sjukdom till följe af ångslan och förargelse, samt sorg öfver, att jag inte fick reda på mitt barn. — Men hvad sju tunnor tusan, hvarför kunde du också inte hafva sagt: Hjelp mig, pappa!

— Hur skulle jag kunna veta, att det var med min far, jag talade?

— Nej, det har du, ta mig sju tusan, rätt i! — Och se'n har du gått och pekat ut mig och sagt, att jag var en »otäck gubbe?»

— Ja!

— Fy, sju tunnor tusan pocker! Men det är rätt åt mig; det är, ta mig sju tusan, rätt åt mig!

— Skål på dig, »otäcke gubbe!» utropade ingeniören skrattande och höjde sitt toddyglas. —

— Det der låter, ta mig sju tusan, som en af vännen Segerlinds historier; han kan tala om historier den der karlen, sade aktuarien.

— Ja, jag har hört det i afton; tala om en sådan der vacker saga till, om jag inte tröttar farbror, sade Elsa, hvilken i likhet med Janne blifvit tillsagd att kalla Mörk och Segerlind för farbror.

— Gerna, svarade han. Och för att visa, att ingeniören kunde berätta historier äfven för fruntimmer, meddela vi här följande anekdot, som han läst i Hemvännen för 1882 och lagt på minnet:

En vacker, solig och varm sommardag — då det doftande höet sattes upp i volmar på ängen, himmelen var klar och man inandades hvarje ljum vindfläkt med välbehag — strövade jag långsamt framåt en liten byväg, som följde Mälarens strand. Sjön var spegelblank och en seglare, som dock hissat alla sina segel i topp, kom ej ur fläcken

men hans båt tog sig bra ut, der den skimrade med sina hvita segel mot luftens ljusa blå.

Jag gick drömmande framåt — fattad af denna namnlösa tjusning, som griper våra sinnen och håller hela vårt väsen fånget en sådan härlig, nordisk sommardag. Försjunken i mina vakna drömmar hade jag glömt, att jag ej var ensam, hvilket — jag medgifver det — alldeles inte var artigt, då mitt sällskap var en munter, aderton

Under tiden hade inte en utan två buteljer Roederer gått åt.

års flicka, dotter till en af mina gamla vänner, hos hvilken jag tillbragt en god del af sommaren.

— Fröken Lotten hade för öfrigt ej mycket bekymrat sig om min förgätenhet af hennes värda person. Hon gick omkring mellan björkarna och sökte efter kantareller utmed en gärdesgård, som inhägnade en vacker beteshage hörande till ett stort herresäte i närheten.

Då jag såg henne fullt upptagen af sin sysselsättning, vände jag mina ögon åter mot fjärden, men hörde straxt derpå Lottens glada stämma utropa:

— God dag, min pojke, kom hit, du älskade, gamle gosse!

Jag vände mig förvånad om och såg flickan med armarna om sin älsklings hals helt ogeneradt kyssa den »gamle gossen» — men som han presenterade sig i skepnad af en stor, brun häst, behöfde hon ju inte genera sig.

Jag visste, att Lotten var mycket förtjust i hästar och hade ofta till min förvåning funnit henne vara rätt så god »hästkarl», som jag sjelf, men så mycket mindre kunde jag förstå, hvarför hon var så betagen i denna stora, grofva verkhäst, hvilken just ej var begåfvad med några synnerliga yttre behag och i alla händelser var den minst vackra af de femton till tjugu hästar, som betade hagen.

— Hur kommer det sig till, att du smeker den der fulingen, när du har så många andra och vackra hästar att välja på i högen der borta? frågade jag och gick fram till Lotten, som ifrigt och litet förtörnad svarade:

— Jo, jag håller af Pålle, fastän han är ful. Ser du, onkel, Pålle är en hedersman. Ja, han är en riddersman, rätt så god som någon, han är modig, klok och from.

Jag skrattade åt flickans ifver; men hon fortfor lugnare, under det att hon strök djurets klumpiga hufvud med sina små händer och lutade sin röda kind mot dess mjuka, gråa nos:

— Jag skulle för några dagar sedan gå genom hagen till herrgården der borta för att köpa blommor till mammas namnsdag. Alla hästarne hade dagen förut blifvit utsläppta här och som jag aldrig sett dem förr, gick jag fram emot dem för att se på dem.

Den, som först gick mig till mötes, var Pålle; men snart var jag omringad af hela skaran: svarta, bruna, hvita och röda hästhufvuden sträcktes fram emot mig och stora, mörka ögon blickade vänligt på mig från alla sidor.

Jag hade ju ingenting att gifva dem — utom smekningar och vänliga ord — men de tycktes vara belåtna dermed, i synnerhet Pålle, som strök sitt stora hufvud emot min axel och synbarligen var högst belåten med sin nya bekantskap.

En vacker, ljusgul häst hade genast fäst min uppmärksamhet; han hade fina, svarta ben, ett litet välformadt

hufvud och tog sig onekligen bäst ut af alla. Äfven han ville fram till mig flera gånger, men blef alltid på det bestämdaste afvisad af Pålle, som dock ej det ringaste brydde sig om, att de andra hästarne trängdes omkring mig.

Då jag återtog min vandring, började djuren ånyo att beta, utom Pålle och »Blacken», hvilka båda följde med — den förra så nära mig som möjligt — den andre på något afstånd.

Blacken försökte äfven då att komma fram till mig, men Pålle sprang rakt på honom och jagade honom tillbaka, hvarefter Pålle återvände till mig och — så artigt som möjligt — följde mig ända till slutet af den långa beteshagen, der vi togo ett ömt farväl af hvarandra.

När jag gick på hemvägen genom hagen, såg jag hästarne blott på långt håll; men den blacka hästen lade genast öronen bakåt och började springa emot mig.

Jag kände mig något orolig — ty af djurets beteende kunde jag förstå, att det ej var fullt att lita på. Snart visade sig emellertid, att jag inte behöfde vara rädd; ty Pålle hade knappt sett kamraten vända sig mot mig, förr än han gensköt och jagade honom tillbaka.

Då jag var i säkerhet på denna sidan grinden här, mötte jag en dräng, som, då han hörde, att jag gått igenom hagen, såg helt betänksam ut.

Han berättade, att en af hästarne — den gulblacka — bitit flera personer dagarne förut, hvarför drängen nu fått order att taga hem honom. Djuret skulle nämligen ej längre få gå i vall, sedan det visat sig lömskt och folkilsket.

Jag förstod då fullkomligt Pålles beteende och visste, att han velat försvara mig; och allt sedan dess håller jag af Pålle.

Den gamle kusken vid herrgården har dessutom berättat mig, huru from och tålmodig, ihärdig och uthållig Pålle är. Det minsta barn kan köra honom; ty om kusken är allt för enfaldig, tager Pålle »sjelf hand om förståndet».

— Han är aldrig rädd för någonting och hans uthållighet och goda lynne trotsa de tyngsta lass och de värsta vägar.

Ja, Pålle är en präktik häst — härvid vände fröken

Lotten mig ryggen och adresserade sig direkt till Pålle. — Du är en storsinnad själ och i en annan verld, Pålle, skall du blifva den vackraste häst, man kan se och der skall du gälla för, hvad du är — den bästa af hästar.

Lotten såg sig nu om på mig och fortfor — halft blygt, halft trotsigt:

— Ja, onkel, jag tror att också djuren hafva en själ — ja, jag är alldeles säker derpå! tillade hon bestämdt och nickade åt Pålle, som blinkade och såg belåten ut.

Jag var väl ej så *alldeles* säker derpå, — men som gammal förståndig fruntimmerskarl gaf jag naturligtvis den unga flickan rätt och då jag såg hästens stora, milda ögon med en så klok och vänlig blick följa flickans bortgående gestalt — ja, då tänkte jag, att hon väl — för allt hvad jag visste — kanske ändå *hade* rätt. —

Det der var inte en sådan der galen historia, som du plägar servera Mörk och mig på Skomakarekällaren, sade aktuarien, som äfven lyssnat till ingeniörens berättelse. Der kan man få sig till lifs sådana tokiga anekdoter, att man skrattar i fjorton dagar efteråt.

— Åhjo, kära pappa, farbror har allt talat om ett par sådana för mig också, sade Elsa skrattande. —

Soupéen gick lyckligt och väl. Kokfrun hade gjort sitt bästa och i den gladaste sinnesstämning lemnade gästerna först sent på natten aktuariens ungkarlsvåning. Men glädjen var derför inte slut; nej, den hade inträngt så djupt i sinnena, att den blifvit bofast der.

Sköna glädje!

»Väl det hjerta, som dig eger,
Du en engels tanke är! —

FYRTIONIONDE KAPITLET.

Bröllopet.

Det gick raskt med förfärdigandet af Elsas utstyrsel och man var redan i färd med att sy bröllopsklädningen.

Janne Lind hade hyrt en större våning i hörnet af Timmermansgatan och Hornsgatan; men verkstaden skulle vara qvar på sitt gamla ställe. Det är aldrig bra, att flytta en verkstad, om man inte är alldeles tvungen dertill, sade Janne Lind och han hade nog rätt i det. Dessutom hade han en viss förkärlek för den gamla verkstaden, der han tjenat som lärpojke och gesäll, samt slutligen fått hela affären för sin egen del.

Lysning var uttagen. Det hade redan lyst andra gången.

Aktuarien ville ovilkorligen hafva bröllopsdagen bestämd och slutligen fick han sin vilja fram. Bröllopsdagen bestämdes till första söndagen efter sista lysningsdagen. — Då blef gubben belåten. — De förlofvade voro nog lika ifriga som aktuarien att få dagen för bröllopet bestämd; men Elsa fruktade för bröllopsklädningen. Det var fråga, om den kunde blifva färdig på bestämd tid. — Aktuarien svor då ett tag öfver »fruntimmers toalettgalenskap» och han gaf sig, som sagdt, ingen ro, förr än dagen blifvit bestämd.

Dagen efter, sedan han i detta hänseende fått sin vilja fram, gick han på förmiddagen ut och styrde sina steg till Skomakarekällaren, dit han inträdde med en vigtid min och med underläppen långt framskjuten.

— Är källarmästaren inne? frågade han fröken, som satt vid disken.

— Nej, herr aktuarie, svarade hon.

— Hvar sju tunnor tusan håller han hus! Skall han inte vara inne och sköta sin affär!

Källarmästaren är nere på Munkbron och köper grönsaker, herr aktuarie, svarade kassörskan.

Det har han kunnat skjuta upp med till lägligare tillfälle, menade aktuarien. Hvad sju tusan, är det för sätt att vara ute på Munkbron, när en kund kommer och vill göra af honom en beställning.

— Har herr aktuarien telefonerat förut och öfverenskommit om tid att träffa källarmästaren?

— Telefonerat? Mamsell är en förbaskad slammertacka, som inte vet, hvad hon säger! — Hvad sju tusan skulle jag telefonera för? Gif mig en kognak och en bit vatten, så väntar jag, tills han kommer. Han kan väl inte uppehålla sig hos käringarna på Munkbron i evig tid heller!

Kassörskan brydde sig inte om aktuariens anfall och visste, att han ingenting menade med dem, ja, att han till och med inte visste, att han varit ohöflig.

Aktuarien slog sig ned vid sin kognak och väntade. samt läste Fäderneslandet, som händelsevis låg på bordet, — Jag läser då aldrig den här tidningen, mumlade han för sig sjelf och bredde ut bladet; men en gång är ingen gång; — och på den saken tog han sig en kognak.

Hur det var, blef aktuarien intresserad af läsningen och han märkte inte, att han suttit och väntat en god timme, innan källarmästaren kom hem och han fick uträtta sitt ärende, hvilket var att beställa öfre festvåningen till Elsas och Janne Linds bröllop.

Bröllopsdagen bröt in.

Vigseln skulle ske straxt efter gudstjensten; ty aktuarien ville ovilkorligen hafva middagsbröllop. Det skulle inte blifva ett sådant der konfektbröllop, utan ett bröllop

i gamla stilen. Man skulle äta och dricka af hjertans lust och brudparet skulle också få sig en sväng. Tärnor och marskalker skulle det bli och derför voro Elsas fordna kamrater inbjudna som tärnor, och herrarna på kontoret som marskalker, så långt de räckte, resten fick Lind draga försorg om af sina vänner. För öfrigt voro endast Mörk, Segerlind, Elsas forne principal och källaremästaren på Skomakarekällaren samt mamsell Beata inbjudna. Det blef mycket folk ändå, ty det var inte mindre än åtta tärnor och lika många marskalker.

Vid tolftiden på middagen satt Elsa klädd till brud i fru Elgs bostad. Fru Elg och mamsell Beata hade hjelpts åt att kläda henne.

Hon var verkligen skön, der hon satt ensam i sitt barndomshem, medan mamsell Beata hjelpte fru Elg i ett annat rum med hennes klädsel.

Elsa var klädd i hvitt. En myrtenkrans hvilade på hennes hufvud och högst på hjessan reste sig en skön myrtenkrona, hvari slöjan sirligt var fästad och böljade derifrån ned öfver hela hennes gestalt.

Medan hon satt der i sin ensamhet, knäppte hon sina händer liksom till bön och lutade en af sina rosiga kinder mot dem, samt föll i djupa tankar. — Det var ett vigtigt steg, hon nu skulle taga och hon tackade Gud, att det steget ej redan var taget och att hon ej blifvit förenad med en ovärdig man. Hon tänkte sig tillbaka till sin barndom, de lyckliga dagar, som hon lekte under sin fostermors ögon och hon tänkte på sin sent funna, men upprigtigt älskade fader, hvilken ville henne så väl och hvilken så hjertligt fröjdades öfver, att han funnit sitt barn.

Hennes tankar togo följande form:

Nu mig smyckar myrten gröna
Under slöjans hvita flor,
Flydd är barndomstiden sköna
Och i hjertat kärlek bor.
Bort ur moders hem jag skrider
Vid min valde makes hand,
Bort till glädje, fröjd och strider,
Fjettrad uti ömma band.

Sälla barndomstid, som svunnit,
Hvad du mig nu blifvit kär!
O, hur har jag kärlek vunnit,
Att jag myrtenkransen bär!
Skall den frid, mig förr beskärdes,
Trifvas än uti mitt bröst
Och, som förr, förr'n den begärdes,
Bringa åt mig hopp och tröst?

Skall min brudgums hjerta klappa
För mig, som min faders gjort?
Har jag älskat goda pappa,
Som han önskat, som jag bort?
Har jag tjenat så min moder,
Som dess kärlek har förtjent?
Har jag henne from och goder
Dotterns offer fullt förlänt?

Skall jag vid min makes sida
Blifva honom täck och huld?
Är jag redd, med honom lida,
Om vi mista lyckans guld?
Om mig himlen barn förlänar,
Blir för dem jag älsklig mor?
O, min Gud, som hjertan renar,
Gör mig i min kärlek stor!

Smycka, om det dig behagar,
Med din frid vårt lilla tjäll,
Skänk oss lyckosamma dagar;
Qväll, o, kärlekskälla qväll!
Må jag qvinnans syfte fylla,
Sprida ljus vid egen härd
Och med trohet ömt förgylla
Lifvet uti hemmets verld!

Så hon ber, den unga bruden,
På sin lefnads högtidsdag,
Der hon uti myrtenskruden
Bidar vigseltimmens slag. —
Bed och hoppas unga hjerta,
Helga så din bröllopsskrud.
Vet: Om skydd för dig mot smärta
Beder ock din brudgum Gud!

Nu Elsa lilla är det tid att fara. Vagnen står för porten, sade fru Elg och tittade in genom dörren till det rum, der Elsa satt, samt gick derefter in åtföljd af mamsell Beata, hvilken såg riktigt prydlig ut i sin svarta klädning och sin höga hårklädsel.

Elsa reste sig upp och gick sin fostermor till möte samt fattade hennes händer och kysste dem, sägande:

— Gud gifve, att jag kunde blifva en så god mor för mina barn, om jag får några, som mamma varit för mig.

— Gud välsigne dig, älskade barn, svarade fru Elg. Du har varit mitt lifs glädje, sedan salig Elg dog och jag hoppas, att du fortfarande skall bli det. — Du får nog nu mycket att tänka på, din egen lilla verld att röra dig i; men jag tänker, att gamla mamma är välkommen till dig ändå?

— O, ja, ja! Det skall bli högtidsstunder, när mamma kommer till mig!

Hon lutade sitt hufvud mot sin fostermors ena axel.

— Se så, se så, mitt älskade barn. Akta din krona och din krans och framför allt inga tårar på bröllopsdagen, ingen dagg i brudkronan!

Hon lyfte Elsas hufvud och såg henne in i ansigtet.

— Se så, nu måste vi skynda oss. Vi skola ej låta pappa vänta på oss. Han är nog redan i festvåningen. — Hjelp mig, mamsell Beata, att kasta öfver henne den

här kappan och att draga ett par strumpor öfver de hvita sidenskorna, så att de ej skadas under färden. —

Inom kort var Elsa påpelsad och snart satt hon i vagnen bredvid sin fostermor. Mamsell Beata klättrade upp på kuskbocken för att ej skrynkla till brudklädningen för Elsa.

Och så bar det af.

Det var en strålande vacker dag och mycket folk var ute och promenerade.

— Se der åker en brud! sade somliga.

— Hvad hon är vacker! sade andra.

— Så lycklig hon ser ut! ropade en del.

Slutligen stannade vagnen i hörnet af Slottsbacken och Bollhusgränd alldeles midt emellan öfverståthållarepalatset och Skomakarekällaren.

Utanför uppgången till Skomakarekällarens festvåning stod aktuarien Hallman med uppknäppt öfverrock och från det vida skjortbröstet blixtrade ett par diamantknappar.

— Nå, ären I ändtligen här nu, sölkorfvar! utropade han. Här går presten der uppe i våningen och småsvär för sig sjelf, för att inte vigseln kan ske med ens, derför att det inte finnes någon brud — och det är en vigtig sak af sju tusan att ha en brud på ett bröllop.

— Inte kan jag tro, att han svär heller, herr aktuarie, svarade mamsell Beata och hoppade ned från sin upphöjda ställning, hvarvid hon var nära att skuffa till sin husbonde.

— Jo, svarade denne, han är ifrig att få kyrksupen, förstår mamsell! — Men det der begriper inte qvinfolk. — Hvad du är vacker, kära barn, sade han straxt derpå i förändrad tonart, när han räckte handen åt Elsa, som steg ur vagnen. — Ta mig sju tusan, tror jag inte, att jag blir svartsjuk på brudgummen.

— Kära pappa! Pappa har sin flicka ändå, äfven när hon blifvit gift, svarade Elsa och lät sig föras in i porten genom den gapande menniskomassa, som samlat sig kring vagnen.

— Du lilla troll! sade aktuarien och klappade lätt sin dotters hand.

Mamsell Beata hjelpte fru Elg ur vagnen, som straxt derpå körde sin väg.

Herr Tabor, senator i Colorado, hade på egen bekostnad i sin födelsestad Denver låtit uppföra en präktig teater. Målaren hade i en medaljong på ridån anbringat ett porträtt af Shakespeare.

— Hvad är det der för en? frågade herr Tabor målaren.

— Det är Shakespeare, svarade han.

— Så-å! Honom känner jag inte. Hvad var han för en gynnare?

Han — — — Han — — — han har skrifvit komedier och tragedier — — — Han var skald! svarade målaren förbluffad.

— Så-å! Och hvad har han gjort för Denver, efter han sitter der? frågade mecenaten vidare och målaren måste i öfverensstämmelse med sanningen svara, att Shakspeare ej gjort något för staden Denver, ja, att han ej kunnat göra något för staden, emedan densamma ej fanns på hans tid.

— Nå, der ser ni, blef mecenatens svar. Stryk ni öfver honom och måla dit mitt porträtt i stället; det har dock någon rättighet att sitta der.

Och så kom det sig, att herr Tabors ljufliga konterfej nu pryder ridån på Denvers teater! —

Sluta med dina galna historier för en stund, bror Segerlind, nu är bruden kommen! sade aktuarien, som just nu kom i rummet, sedan han fört upp Elsa och gick fram till ingeniören, som just då slutade ofvanstående anekdot, hvilken han berättat för Mörk, presten och källarmästaren.

* * *

En stund derefter böjde Elsa och Janne Lind knä på vigselpallarna och mottog den presterliga välsignelsen och fröken Andersson hade dragit sig bort för fru Lind.

Derpå följde de sedvanliga lyckönskningarna, medan brudparet stod med ryggarna vända mot kullerstolarna.

Medan dessa lyckönskningar varade, inkom en vaktmästare och lemnade den tjenstgörande presten ett stort konvulut. Han bröt detsamma, i det han gick afsides och fann inuti det ett mindre konvulut omviradt med ett bref till honom, hvilket hade följande lydelse:

»Är det inte en rar pappa, jag fått, utropade i sin tur Elsa.»

Herr pastor!

Under en tillfällig vistelse i Stockholm en af de sist förflutna dagarna, kom det till min kännedom, att skomakaren Janne Lind och fröken Elsa Andersson, fosterdotter åt enkefru Maria Elg, skall gifta sig om söndag middag på Skomakarekällaren och att ni, herr pastor, åtagit eder att viga dem. Dessa båda personer äro mig särdeles kära, ehuru jag står långt ifrån deras umgängeskrets och något öfver deras samhällsställning. Herr Lind har gjort

mig och min dotter en ovärderlig tjenst och den unga bruden rycktes vid samma tillfälle, äfven af Lind, ur samma fara, hvari min dotter sväfvade. — Det skulle vara mig kärt att få på något sätt bidraga till det unga parets lycka och glädje och jag beder eder, herr pastor, att till de unga öfverlemna inneslutna lilla gåfva, hvarjemte jag anhåller, att ni må till dem framföra min hjertligaste lyckönskan, samt bedja dem vara öfvertygade om, att gåfvan är gifven af det vänligaste hjerta och att jag, så länge jag lefver, anser mig stå i obetalbar skuld till herr Lind.

Södertelje den

Högaktningsfullt

Ragnar Silfverdal,

f. d. konsul.

När pastorn läst brefvet, lade han det åter i kuvertet jemte konvulutet, hvilket skulle gifvas åt Lind. Han ansåg det vara lämpligare att gifva det under middagen än just nu.

Middagen intogs en trappa ned i ett par rum af källarlokalen, hvilka voro afstängda för andra gäster och der borden voro på ett smakfullt sätt anordnade.

Det blef en glad middag.

Elsa strålade af glädje och lycka och Janne Lind sam i ett haf af sällhet. Fru Elg erfor en högtidlig stämning och påminde sig den dag, då hon sjelf var brud och salig Elg brudgum. Aktuarien gaf sig sju tusan på, att vackrare brud än Elsa inte fanns till och aldrig skulle komma att finnas och att detta var det roligaste bröllop, han någonsin varit med om. Ingeniör Segerlind höll målron vid magt genom sina varierande infall och sin rikedom på anekdoter, som satte skrattmusklerna i gång, grosshandlare Mörk var glad, men enligt sin vana ganska tystlåten, herr N. Elsas forna principal, var charmant, isynnerhet mot bruden och presten tänkte mest på maten och de goda vinerna, hvilka han högt och tydligen med en kännares säkerhet berömde. Mamsell Beata njöt i tysthet.

Alla dessa personer sutto vid ett bord.

I vinkel mot detta bord stod ett annat och der hade de åtta tärnorna med sina marskalker fått sig sina platser anvisade. Der var ett skratt och ett glam utan all ända; der tänktes det mycket litet på mat och dryck men desto mer på nöjet och skämtet flög som lätta pilar af och an, kors och tvärs vid tärnornas och marskalkernas bord.

När man hunnit till steken, äskade pastorn ljud och steg upp samt höll ett vackert och anslående tal till brud och brudgum. Han talade så vackert om sol och värme i hemmet och huru den sanna kärleken kan kufva smärtan af motgångar, att ett lyckligt hem icke så mycket beror på rika jordiska håfvor, men desto mera på att kärlekens ymnighetshorn är öfverfullt med ömsesidigt förtroende och ömsesidig fördragsamhet, samt att på djupet i de båda makarnas hjertan det hvilar en sann gudsfruktan. Och så önskade han de nygifta lycka och glädje. — Derefter höjde han sitt champagneglas och drack brudparet till.

Det blef ett lifligt skålande och nu steg glädjen ännu högre än förut.

När sorlet och klingandet med glasen upphört så pass mycket, att pastorn kunde göra sin stämma gällande, upplyste han om, att han hade ännu litet mera att säga.

— Det var sju tusan till prest att vara pigg på att tala, hviskade aktuarien till fru Elg, som stötte honom i sidan till tecken, att han skulle vara tyst.

Pastorn sade då, att det inte blott var de närvarande, som önskade brudparet lycka. Det fanns vänner i fjerran, som nu voro med sina tankar hos de nygifta. Jag har, sade han till sist, fått det oskattbara nöjet i uppdrag att till de nygifta öfverlemna en gåfva från en person, hvilken anser sig för alltid stå i en obetalbar skuld till herr Lind. Och denne person har äfven gifvit mig i uppdrag att till brudparet frambära hans hjertligaste lyckönsningar.

Pastorn tog nu upp konvulutet och lemnade det till Lind, hvilken genast bröt det. Det innehöll en sedel på tusen kronor och en skrifvelse af följande innehåll:

Dygden belönar sig sjelf och blir ytterligare belönad. — Gud välsigne eder herr Lind och eder unga brud, nu och alltid.

Ragnar Silfverdal.

— Tusen kronor! stammade Elsa. Hvilken stor gåfva!

— Ja, svarade Lind. Må den ädle gifvarens önskan uppfyllas.

Nu dracks en skål för konsul Silfverdal och aktuarien gaf sig sju tunnor tusan på, att han en gång skulle bjuda den der hedersmannen på middag, om inte förr, så när Elsa finge sin förstfödde; hvilka ord framkallade de vackraste rosor på brudens fagra och finhyllta kinder.

Nu fortsattes skålarna i mängd. Man drack för brudens ädla fostermor. Det var grosshandlare Mörk, som föreslog den skålen. Man drack för brudens fader, hvilken skål i hjertevarma ord, då och då inblandade med ett humoreskt yttrande föreslogs af ingeniör Segerlind; och en af marskalkerna strängade sin lyra för tärnorna sålunda:

Uti rosigt band tillsamman
Tvenne hjertan till ett helt
Knutits och i höfvisk gamman
Tvenne makars fröjd vi delt.

Nu jag stämma vill min luta,
Qväda några enkla ord
Och i milda toner gjuta
Sång för qvinnan uti nord:

Qvinna! Dig jag städs vill hylla,
Skönsta verk af Skaparns hand,
Du kan lifvet oss förgylla,
Lösa hvarje smärtans band.

Hvarje dunkel sky du smeker
Ifrån mulen panna hän
Och då fröjd med kärlek leker,
Sprider huld du glädjens sken.

Här sig slutit samman ringen
Utaf tärnor små. — Mitt mål!
Klingen med hvar tärna, klingen,
Tömmen se'n de huldas skål! —

När middagen ändtligen var slut, vidtog dans i öfra våningen och allt var lust och glädje. — Gladast af alla tycktes aktuarien vara.

Detta föranledde ingeniör Segerlind att säga till mamsell Beata:

— Hallman är så glad; jag tror, att, om det gälde, han vore färdig att sjelf stå brudgum!

— Ja, jag har aldrig sett aktuarien så glad, svarade mamsell Beata.

Aktuarien, som hört detta samtal, vände sig till sin hushållerska, sägande:

— Har mamsell någon dotter?

— Åh, Gud bevare mig fattiga menniska! Nej, det har jag visst inte! svarade den gamla trotjenarinnan ej så litet brydd öfver denna fråga.

— Jaså, utropade aktuarien, skaffa sig då en; ty annars får mamsell, ta mig sju tusan, aldrig veta, hvad glädje är!

Och han tryckte i sina armar den fagra bruden och kysste henne på pannan, ej aktande på, att tyllen i slöjan skrynklades ihop.

Denna fest blef emellertid slut, den som alla andra och fram emot klockan fyra på måndagsmorgonen troppade bröllopsgästerna af från Skomakarekällaren försäkrande hvarandra, att de haft utmärkt roligt.

Fru Elg skulle denna natt, eller rättare sagdt morgon ligga hos sin fosterdotter och hennes man för att slippa vara alldeles ensam. — Hon skulle sedan skaffa sig en tjenarinna och flytta in i sin gamla bostad, der hon left ett ljuft lif med salig Elg och efter hans död med Elsa.

— Så väl Janne som Elsa hade erbjudit henne att för alltid bo hos dem, men hon svarade, att det aldrig är bra, att ha svärmödrar i huset och deri hade hon helt visst fullkomligt rätt. Denna natt skulle hon emellertid ligga hos de nygifta.

Just när nattens dimmor började skingras och morgonrodnaden började kasta sina rosor från östra horisonten, passade den alltid fyndiga ingeniör Segerlind på och fattade ett glas, samt äskade ljud, hvarefter han vändande sig till brudparet höll följande tal:

Nu natten flyktar re'n och morgorstjernan tindrar
Och månen sänker sig bak' skogens mörka bryn.
Aurora blickar fram och solen redan glindrar; —
Ack! Skåden morgonrodnadens blommor uti skyn.
Se, ifrån fästets höjd till oss hon vänligt blickar,
Se, hur hon kransar virar, älsklig, mild och skön,
Se, hur till eder nu hon lyckans blomster skickar
Och dermed önskar Eder trohets ljufva lön.
Den dag, som kommer nu, hon synes festligt smycka,
Med blommor vägen strör den fagra öm och huld,
Hon vill två älskande i strålefamnen trycka
Och pryder eder då med lyckans fagra guld.
Hon ser så vänligt ned, så innerligt hon myser
Och sprider glädjens glans uppå vår skumma jord,
För eder tvenne nu med lyckans ljus hon lyser
Och genom vindens sus hon hviskar dessa ord:

Dig qvinna stöd på mannens arm
Må glad du vid hans sida vandra,
Af glädjens sol så stolt och varm
Ni lysta kämpe stödjande hvarandra.

Må lyckan städse mot er le,
Må glädjen sina kransar vira,
Må eder nti väl och ve
Den sanna kärlekspurpurn sira.

En dag går in, en glädjens dag
Och lyckans sol sig synes höja; —
Ej träffe eder ofrids slag,
Må frid och lugn städs hos er dröja!

Han höjde sitt glas och drack brudparet till.

— Det der var, ta mig sju tunnor tusan, bra sagdt af dig, bror Segerlind! utropade aktuarien och stötte sitt glas så hårdt mot vännens, att det var nära att spricka. —

En half timme derefter voro ljusen släckta i festvåningen på Skomakarekällaren. Bröllopsskaran hade dragit sina färde för att några timmar hvila på de glädjens lagrar, som denna dag voro skurna och sedan återgå till hvardagslifvets allvar cch möda.

Men i långliga tider efteråt talades med hänryckning af bröllopsgästerna om, huru roligt det varit på Elsa Anderssons och Janne Linds bröllop.

När Elsa och Janne Lind kommit in i sitt nya hem och tagit god natt af fru Elg, hvilken, som sagdt är, skulle ligga hos dem bröllopsnatten, öfverraskades Elsa af att finna ett paket liggande på sin hufvudgärd.

— Hvad är detta, frågade hon tjensteflickan, som hjelpte henne med afklädningen.

— Jag vet inte, svarade hon. Gamla frun tillsade mig att lägga det på fruns hufvudkudde.

Elsa tog paketet och öppnade det.

Det innehöll en sparbanksbok med insatta 25 kronor för hvarje månad.

— Den goda mamma! sade hon och sprang, halfklädd som hon var in i det rum, som var upplåtet åt hennes fostermor.

— Tack, min goda mamma! sade hon och visade på boken.

— Kära, mitt älskade barn, svarade den gamla. Det är ingenting att tacka för. Det är blott dina egna pen-

ningar, som du sjelf förtjenat. Jag har för din räkning satt in de 25 kronor, som du envisades att lemna mig för hvarje månad. Inte ville jag taga dessa penningar. Jag har i stället förvarat dem åt dig.

— Goda mamma! Älskade mamma! svarade Elsa och smekte gumman, hvilken lät sina händer fara öfver sin dotters rika lockar, som nu voro befriade från kronan och myrtenkransen.

FEMTIONDE KAPITLET.

Ett år efteråt.

Ett lif fullt af glädje och sällhet började nu för Elsa och hennes man; och i denna glädje deltog kärleksfullt fru Elg och aktuarien Hallman.

Den gamle ungkarlen, som hela sitt lif hyst en viss afsky för allt, hvad äktenskap hette, var nu den, som mest prisade den äkta föreningen, när han såg, huru lyckliga och glada Elsa och Janne Lind voro. — Och hvad han sjelf njöt sedan! — De förut tråkiga söndagarne blefvo nu för honom verkliga högtidsdagar, hvilka han tillbringade i den älskliga familjekretsen der borta i hörnet af Horns- Timmermansgatorna och han riktigt förundrade sig öfver sig sjelf, huru han förut kunnat lefva sitt lif fram som en enstöring.

Han hade derför ingalunda gått ifrån sina vanor. Nej bevars! Hvarje tisdag och torsdag satt han såsom förut i skänkrummet på Skomakarekällaren och skrattade åt den oförbrännerlige ingeniör Segerlinds historier, samt pratade och drack med honom och Mörk. Men det var dock inte samma aktuarie som fordom! Han var inte så

ordkarg, som han varit förut och den der vresigheten. hvaraf i synnerhet mamsell Beata lidit ganska mycket med ett aldrig svigtande tålamod, var betydligt bortslipad och ersatt af en gladare och mjukare ton. —

Ofta nog hände det, att han tog med sig sina båda vänner och styrde kosan till Linds bostad samt kommenderade der fram toddyvirke m. m.

Skall jag vid min makes sida blifva honom täck och huld?

Man skulle kunna anmärka, att detta borde blifva ganska dytbart för de nygifta. Men så var inte förhållandet. Aktuarien betalade då alltid för sig och sina vänner och det så rikligt, att snarare en förtjenst än en förlust uppstod i den vackra ungmors kassa.

Fru Elg var naturligtvis så godt som daglig gäst hos de nygifta. Alltid tittade hon upp någon stund på dagen

för att omfamna sin »rara flicka», som hon sade. Men hon var derför intet påhäng. Nej, den präktiga gumman förstod så väl, att de nygifta kunde vilja vara ensamma, som hon sade och sköta sig sjelfva och hon visste att iakttaga en sådan måttfullhet såväl angående sina besök hos dem, som sitt tal, att Janne Lind tänkte i sitt hjerta, att hon var den bästa bland svärmödrar.

Och mamsell Beata! Den trogna tjenarinnan, som under åratal vistats tyst och stilla inomhus och sällan haft någon att tala med, om man undantager hennes tidt och ofta påkommande skärmytslingar med aktuarien, hon fick ett helt annat lif, än tillförene, efter Elsas bröllop.

Hon blef bjuden på kaffe hos fru Elg då och då och blef af henne räknad som en väninna, Elsa höll äfven mycket af henne och fordrade, att hon hvarje söndag skulle komma till hennes hem, när hon inte hade något bestyr i aktuariens hushåll. Hon blef då ofta inbjuden till middagsbordet; men den blygsamma tjenarinnan sade dertill nej och bad att få äta i köket samt hjelpte till med diskarna. —

— Men kära mamsell Beata, sade då Elsa, när hon fick detta svar, då har mamsell Beata ju inte något nöje af att vara här.

— Jo, fru Lind, det har jag visst, det har jag visst. Jag är uppfödd till arbete och jag skulle inte kunna trifvas med att sitta inne stilla i en soffa bland herrskapet. Dessutom skulle det inte passa. Herrn är för mer än tjenaren!

Elsa kunde inte göra något åt saken utan mamsell Beata fick sköta sig sjelf. Men hon talade om för aktuarien och fru Elg, hvilket svar hon fått.

Då sade fru Elg:

— Den der sig förnedrar, han skall vara upphöjd.

— Ja, så är det, ta mig sju tusan! utropade aktuarien; och min gamla galanta vet nog, hvar hennes plats är. Hon har en låg samhällsställning, men en hög ställning i sina vänners hjertan!

Elsa klappade sin far på armen och såg honom trohjertadt in i ögonen och det blef aldrig mer fråga om, hvar mamsell Beata skulle vara. Hon fick sköta sig sjelf

och hvar välkommen hvart hon kom; hon hade dock alltid sin gifna plats, fastän hon sjelf inte fullt anade det:

Högt i sina vänners hjertan!

Tiden gick framåt med raska steg, såsom den alltid gör, men i synnerhet i lyckliga dagar. — Tiden skrider nog alltid lika fort framåt, antingen man lefver i lycka eller i sorg. Men under lyckans solskensdagar märker man mera tidens hastiga flykt än under sorgens töcken.

Tre qvarts år hade redan gått till ända efter det glada bröllopet på Skomakarekällaren.

Det var en tisdagsqväll.

Mörk och Segerlind sutto på sina vanliga platser i nämnda källares skänkrum. Allmänna sångföreningen var efter sin repetition samlad i schweizerilokalen och den ena sången efter den andra höjdes derifrån, samt klingade fulltonigt in till de hederliga gubbarna, som lyssnade derpå och pauserna utfyldes af Segerlinds anekdoter.

Sångföreningen hade just slutat Gunnar Vennerbergs storslagna sång:

Stå stark du ljutets riddarvakt,

då ingeniör Segerlind genast var färdig med följande anekdot:

En resande engelska kom här om dagen till en af våra jernvägsstationer, der tågombyte skulle ega rum.

Obevandrad i svenska språket tecknade hon, att hon önskade något och en tjensteman, som var mägtig Albions språk, fick klart för sig, att hon önskade — porter.

Ordet porter har i engelskan den dubbla betydelsen af »bärare» och en bekant svart, stark maltdryck; men tjenstemannen uppfattade damens önskan så, att han anskaffade henne en pojke att bära hennes saker.

Vid åsynen af pojken ropade engelskan:

»No! No!» (Nej! Nej!)

Och tjenstemannen, hvilken nu trodde sig hafva missuppfattat hennes mening, lät servera henne en half Carnegies porter.

Damen slog emellertid afvärjande ifrån sig, ropande: »No, no, porter!»

Och hon gjorde omsider klart för tjenstemannen, att hon menade en bärare, men en större och starkare; ty hon hade ett helt lass saker med sig i kupeén, hvilket äfven är våra svenska damers älskvärda vana. —

— Tjenis, bror Hallman! utropade han i detsamma åt aktuarien, som just då kom.

— Goddag, min bror, sade Mörk, vi tänkte att du inte skulle komma i dag, efter som du har dröjt så länge.

Komma? Visst sju tusan skulle jag komma! utbrast aktuarien. Men jag har blifvit uppehållen hos barnen, der jag varit sedan middagen.

— Du har det något bra, du gamle stofil! Kan man tänka sig sådan tur, att kunna ha dotter och måg utan att sjelf under hela sitt lif hafva haft ett huskors! utropade ingeniören.

»Våren är kommen på sina kransar!» stämde i det samma sångföreningen upp.

— Hör du, bror Hallman, det der är en sång för dig; ty du har minsann blifvit som ung på nytt, sedan du fick klart för dig, att du hade en fullvuxen dotter, sade Mörk.

— Ja, det har du! tillade ingeniören.

— För sju tunnor tusan, skaffen I också rätt på edra döttrar, så kommer det att gå på samma sätt med er! svarade aktuarien och började att blanda till sin toddy!

— Vi hafva inga döttrar att leta reda på, eller hur bror Mörk? sade Segerlind.

— Nej, inte jag åtminstone, intygade Mörk.

— Vi få glädja oss åt smällen, som gamla kuskar, fortsatte ingeniören; men hör du, bror Hallman, jag längtar riktigt upp till det der lilla hemmet vid Hornsgatan; kan du inte ställa om, att vi få komma dit om söndag till exempel.

— Nej, nej, för sju tusan! utropade aktuarien och slog framför sig med händerna, det går inte an, det går inte an!

— Går det inte an? Hvarför det?

— Nej, sen I, Elsa vill inte visa sig för någon menniska!

— Aha!

— Det är, ta mig sju tunnor tusan knappt, att jag ens får komma in till henne en gång!

— Begriper!

— Hör du, bror Mörk! Jag undrar hur vännen Hallman skall komma att taga sig ut som — morfar, ha, ha ha!

— För sju tusan! Det skall du se, bror Segerlind, inföll aktuarien. Jag längtar just till den dagen.

— Tror du, att det blir en pojke eller flicka?

— Pojke skall det bli, fastän Maria Elg önskar, att det skall bli en flicka.

— Nå, hvad säger ungmor sjelf om saken.

— Hon är alldeles indifferent.

— Plär så vara, plär så vara! —

»Brumbasken i Bumba», sjöng sångföreningen.

När den glada sången var slut, sade Mörk:

Från det ena till det andra. En glad nyhet kan jag tala om!

— Hvad då? utropade ingeniör Segerlind och aktuarien Hallman på samma gång.

— Jo, det är, att det nu är fullt allvar med afskaffandet af titulaturen hederligt folk emellan.

— Det är inte möjligt!

— Jo!

— Nej, inte här i Sverige!

— Jo, fortfor Mörk, hädanefter skall man endast säga *ni* och *er* såsom i Frankrike och Tyskland och i många andra civiliserade länder.

— Det vore sju tusan!

— Hvilken lättnad för konversationen och när man skall presentera folk för hvarandra! Man behöfver inte mer säga till exempel: »Jag får den äran att presentera ledamotskan af drätselverket fru Aqvilina Ursula Brunnshusius för kyrkorådinnan fru Barbara Jakobina Skorstenius. Kort sagdt, en alldeles utmärkt reform.

— Som aldrig går! utropade Hallman.

— Den skall gå!

— Atminstone inte förr än man på högsta ort gifvit ett godt föredöme.

— Prat!

— Helt annat vore det, om till börja med konung och riksdag sins emellan lade bort titlarna, och man sluppe höra den förre uppräkna det der långrandiga: »högvälborne, välborne, högvördige, högärevördige, ärevördige, välloflige, konsterfarne, välaktade, hedervärde» m. m. och den senare en gång gåfve på båten det der eviga: »stormägtigste, allernådigste, i djupaste underdånighet, täcktes i nåder» o. s. v. Hur lätt och vida mera hjertligt skulle det inte låta, om man i stället helt enkelt sade: »Vår

När man hunnit till steken, äskade pastorn ljud, samt steg upp och höll ett vackert och anslående tal till brud och brudgum.

konung» och »våre undersåter», eller i fall det vore riktigt väl »vår älskade konung» och »våre älskade undersåter». Men förr än detta sker, går reformen aldrig, bror Mörk.

— Nej, ta mig sju tusan, den det gör!

— Du har rätt, du skall hänga, utropade Mörk, ty det gränsar nästan till högförräderi att våga framkomma med slikt.

— Ser du det! Du erkänner det!

— Visst gör jag det. Hur enkelt och okonstladt

gick det deremot inte till i min fader konung Odins dagar!

Ha, ha, ha! Ja, då måtte det gått enkelt till, af sju tusan!

— Lita på det! Då hette det *du* öfver lag, utan att den ömsesidiga respekten derför åsidosattes. Och för öfrigt, min käre ingeniör, stod forntiden äfven i mycket annat framför vår tid, hur mycket man än skryter med dess storverk.

— Kanske!

— Det är inte kanske, utan det är säkert. Hvad äro väl till exempel våra ångbåtar mot Odins skepp, det bekanta Skidbladner, som kunde vikas ihop och stoppas i fickan som en näsduk?

— Ha, ha, ha! skrattade Hallman.

Mörk fortfor:

— Och oaktadt allt, hvad man den senare tiden gjort för hästracernas kroasering, har man väl lyckats att få en häst med åtta fötter, som Sleipner hade?

— Ha, ha, ha! skrattade aktuarien och smuttade på sin toddy.

— Skryt inte! utropade ingeniören. Skryt inte! Det har gått för sig att stoppa skepp i fickan under senare tider också.

— Du menar valutan för dem?

— Nå ja!

— Segerlind är inte svarslös, ta mig sju tusan han är god att knäppa nötter med!

— Det var frågan om skeppen, som han vrägde bort, men i fråga om hästar med åtta fötter stannade han i stöpet! Skål bror Hallman!

— Skål!

— Får jag inte vara med? utropade Segerlind.

— Ska' vi dricka med en, som stannar i stöpet, Hallman?

— Åh ja!

— Skål då Segerlind!

— Skål!

— Skål!

De drucko.

När de satt ned sina glas, sade Segerlind:

— Stanna i stöpet, sade du?

— Ja!

— Du misstar dig!

— Hvad nu?

— För sju tusan! Kan han reda sig nu också!

— Det kan jag!

— Låt höra!

— Visserligen, sade ingeniören, hade din fader Odins pegasus åtta fötter, men vår kungliga svenska ha aderton, hvilket torde vara ett strå hvassare, skulle jag tro. Också är den istadig, så det förslår.

— Ha, ha, ha! Skål bror Segerlind! utropade Hallman. Skål bror Segerlind! Dricken ur! Jag bjuder på en omgång till! Ha, ha, ha! Ett kostligt svar. Skål! Mörk är som fallen från skyarna! — Mamsell!

— Ja, herr aktuarie!

— Tre stora, starka och sjudande!

— Ja ha!

— Ha, ha, ha! Ett kostligt svar, bror Segerlind! Hvad säger du om det svaret, bror Mörk?

— Jag säger, att det var bra bortvändt. Men, fortsatte grosshandlaren, som nu föresatt sig att politisera, medgif ändå, att regeringssättet på Odins tid var enklare och representationen mindre invecklad än nu.

— Medgifves!

— Aldrig behöfde Odin några statsråd till offerbockar, aldrig behöfde hans vänner vigilera bland utskottsledamöter för att få ut, hvad han behöfde och aldrig visste han af något annat plenum plenorum än vid de stora offerhögtiderna, då konung och folk i broderlig endrägt drucko hvarandra under bordet.

— Här äro toddarne, herr aktuarie! sade kyparen och framsatte tre rykande toddar.

— Det är bra! Se här 36 skilling och fem skilling i dricks pengar.

— Tackar.

— Bland Odins adel, disarne, fortfor Mörk, fanns ingen tillstymmelse till opposition, som störde ärendernas jemna gång.

— Riktigt!

— Skål!

— Skål!

— Prester voro vi sjelfva, som I veten och behöfde följaktligen inte frukta för, att en och annan prest skulle störa undergifvenhetens stilla endrägt, som nu stundom händt, ej heller blefvo vi påpockade Evangelina, som vi nu blifva om sommaren i Strömpaterren af den på vers talande pastor Bengtsson.

— Men Odin hade två korpar till hofpredikanter, utropade ingeniören, hvilka så länge tisslade honom i örat, att han slutligen fick »tic douloureux» och måste resa till Mimers brunn, den tidens Carlsbad, men der han förlorade sitt ena öga!

— Skål!

— Skål!

— Asch! Men du vet väl, käre bror, att Odin just derigenom blef så mycket visare och såg vida mer än förut. Han såg två ögon på andra, när andra kunde se ett på honom och dessutom såg han aldrig skeft från den stunden. — Men för att återkomma till representationen, så hade vi inte heller att nappas med den besvärliga andra kammaren.

— Ha, ha, ha!

— Bah! utropade ingeniören. De bli snart Nordstedtare eller Lallerstedtare allesamman. En Hedin föds knappast på ett sekel och i vårt uthuggna land skola snart Björkar och Ekholmar höra till sagornas verld. Men deremot tror jag, att andra kammaren på den tiden var svårare att leka med än nu!

— Det vore sju tusan! Skål!

— Skål!

— Sannt är det, medgaf Mörk, att i Olof Skötkonungs tid och då lagman Torgny var andra kammarens sekreterare, voro denna kammares män något motspänstiga; men i allmänhet och om man undantager unionstiden hafva svenska bönderna varit sina kungar tillgifne. På lif och blod ha de aldrig sett.

— Men desto mera på styfvern och ser du, detta blir ändå alltid det kinkigaste kapitlet.

— Du har rätt! Och nu tror jag att vi lemna det kapitlet.

— Gerna!

— Skål!

— Skål!

— Han I hört att en stor komet nyss blifvit upptäckt? sporde aktuarien.

— Nej!

— Jo, en stor af sju tunnor tusan.

— Åh bevars!

— Minnens I kometen 57.

— Mer än väl!

— Menniskorna voro galna af rädsla då.

— Ja!

— Många lustiga scener blnfvo då utspelta.

— Ja, det berättas bland annat, att en herre och fru voro ute och promenerade och mötte en professor vid vetenskapsakademien, hvilken de inte kände annat än till utseendet. Men frun tog hatten af sin man utropande:

»Var artig, min gubbe, och helsa på astronomie professorn, så uppskjuter han kanske för vår skull kometens ankomst!»

— Ja, det var inte bättre, när två herrar möttes och den ene sade:

»Hur ledsamt! Nyheter får jag alltid tjugufyra timmar senare än andra»

Samt fick till svar:

»Så mycket bättre! Bror slipper då höra talas om verldens undergång förrän dagen efter.»

— Ha, ha, ha! Men ännu mera kostlig tycker jag historien om kaffesystrarna; han I hört den?

— Nej!

— Jo, två kaffesystrar sutto vid sin kaffepanna och resonnernde om kometen och verldens undergång, som var utsatt till den 13 juni. Den ena sade då:

»Hvad skall man ta sig till?

Den andra svarade:

»Jo, min ämablaste kusin, jag ämnar den der horibla dagen vara i Sigtuna, der man aldrig vet, hvad som passerar i verlden!»

— Bravo!

— Skål för Sigtuna!

— Skål för kometen!

— Nej För sju tusan! Jag dricker inte för kometen!

— Hvarför det!
— Kometen är en rabulist!
— Det vore tusan!
— Hvad är en rabulist?
— Jo, en sådan, som är i uppror mot hela verlden.
— Det är sannt!
— Kan du säga mig, hvem som är den värste rabulisten?
— Kometen!
— Kometen? Hvarför det?
— För det att han anställer uppror mot sig sjelf.
— Ha, ha, ha! Bror Hallman är ingen kometvän.
— Det kan du lita på! Skål!
— Skål!
— Tyst! Nu sjunga de!

Sång tonade verkligen från schweizeriet. Allmänna sångföreningen sjöng den vackra legenden »Penséen» med ord af Pehr Ivar och musik af August Edgren. Orden äro så tilltalande, att vi tro oss göra läsaren ett nöje med att här meddela dem:

En pensé ifrån rabatten —
Egen nog är händelsen —
Kom att stå i samma vatten,
Som från beteshagen en.

Stolt den förra sågs sig höja
Öfver blomstervasens brädd,
Tycktes något misshag röja
Att i sådant lag bli sedd.

Sig den andra blygsamt sänkte —
Kände dock sitt värde med —
Log och i sitt siune tänkte:
»Njut din härlighet i fred!»

»Jag afundas dig ej lotten
Att i större prakt bli sedd;
Jag växt upp på *egen* botten
Din af andra blef beredd».

När de milda och veka tonerna klingat till slut, utropade aktuarien Hallman:

— Bravo! Bravo! Det är, ta mig sju tusan, bra både i sång och i ord! Bravo! Bravo! Mamsell! En toddy till!

— Skall du dricka mer toddy?

— Ja! Visst sju tusan! Jag får lof att skölja ned rörelsen!

— Då få vi väl lof att göra detsamma!

— Visst!

Toddarne kommo och »betos af» och samtalet blef lifligare men på samma gång utan något egentligt sammanhang!

Ingeniören berättade den ena anekdoten efter den andra, Mörk och Hallman skrattade åt honom och litet emellan hördes aktuariens: »Sju tunnor tusan!»

Lokalen var nu full af gäster, af hvilka många voro temligen fulla af mat och dryck. I skänkrummet sutto emellertid fortfarande de tre vännerna ensamma vid sitt eget bord, som de kallade det. —

»Sjung, sjung, brusande våg!» tonade det från schweitzerilokalen, samtalet afstannade och gubbarne lyssnade på sången samt smuttade på sina »stora, starka och sjudande,» toddar, röken från cigarrerna hvirflade upp mot taket och fylde slutligen lokalen liksom en lätt dimma, det började blifva sent och inom kort bröto alla upp och begåfvo sig hem för att njuta hvila.

Någon tid derefter hade aktuarien skickat mamsell Beata upp till söder för att höra efter, huru det var med unga frun. Han hade under den sista tiden dagligen gått upp till Linds för att sjelf underrätta sig om Elsas helsa. Men denna dag var det ruskigt väder och han ville derför inte gå ut, utan sände mamsell Beata i stället.

Redan klockan elfva hade hon gått och nu var klockan fyra: men ändock var hon ej återkommen.

— Hvad sju tunnor tusan gör då menniskan så länge borta, mumlade han. Nu pratar hon väl, så att munnen går ur led och kommer inte en gång i håg, att jag skall hafva middag i dag liksom andra dagar. Qvinnfolk äro sig lika i alla väder och vindar. — Hm! Klockan är fyra! — Jag får väl lof att gå ut och taga mig en bit på Skomakarekällaren; men sju tusan pocker skall taga mamsell, när hon en gång kommer hem!

Och han började att göra sig i ordning för att gå ut.

Just som han höll på att taga öfverrocken på sig och svor »sju tunnor tusan» öfver, att mamsell inte var hemma och hjelpte honom dermed, hörde han, huru en nyckel sattes i köksdörren, som öppnades.

— Nu är hon då här, den slammertackan, sade han. Nu bör hon då hafva pratat, så att det räcker i fjorton dagar.

Tamburdörren till köket öppnades och mamsell Beata inkom rödblommig och andfådd.

— Hvad sju tunnor tusan tänker mamsell på, som aldrig kommer tillbaka! Här har jag hållit på att svälta ihjäl, medan mamsell varit uppe på söder och slamrat, så att mamsell är andfådd åt det! utropade aktuarien.

— Bäste herr aktuarie, jag har visst inte »slamrat», som aktuarien säger. Jag kom just bra till pass för att hjelpa till litet deruppe, så godt jag kunde.

— Hjelpa till? Hvad sju tunnor tusan hade mamsell att hjelpa till med? Det skall väl inte blifva kalas der nu och i alla fall — — —

— Bäste herr aktuarie! Herr aktuarien är morfar!

Gubben tog ett par steg tillbaka och tappade i häpenheten sin rock i golfvet.

— Hvad sju tunnor tusan, säger mamsell? utropade han. Är det gjordt?

— Ja!

— Lyckligt?

— Ja!

— Pojke eller flicka?

— Bådadera!

— Hvad sju tusan, säger mamsell! Bådadera?

— Ja!

— Har Elsa fått tvillingar?

— Ja!

— Se det var, ta mig sju tusan, en krona till flicka, det var en krona till flicka! En son och en dotter! Det var ta mig sju tusan bra gjordt! Hon är inte min dotter för ro skull!

— Hvad herr aktuarien säger; inte kan väl frun — —

— Det der begriper mamsell inte! Har mamsell någonsin fått tvillingar?

— Åh, Gud bevare mig fattiga, syndiga menniska,

Hon hade, ta mig sju tusan, reda på sig, när hon skaffade tvillingar till verlden.

det är då riktigt harmligt att höra herr aktuarien säga så, åt mig, ärliga menniska! Fråga, om jag fått tvillingar!

— Ja, ta mig sju tusan mamsell skulle kunna få några heller, det skall vara sådana flickor, som min Elsa, som äro så duktiga. Begriper mamsell!

— Det är inte godt att begripa sig på aktuarien!

— Hvad sju tunnor tusan säger mamsell! Begriper mamsell då, att mamsell skall skynda tillbaka till söder i

stället för att stå här och slamra och prata, samt vara der, så länge mamsell behöfves der uppe.

— Jag tycker, att det är herr aktuarien sjelf som pratar, jag!

— Hvad sju tusan säger mamsell! Gif sig i väg! Jag äter ute! — Hvilken af ungarne kom först?

— Gossen!

— Se det var i rätt ordning! Det syns, att Elsa är min dotter. — Ja, det syns, ta mig sju tunnor tusan!

En stund efteråt kom aktuarien in på Skomakarekällaren.

I dörren stötte han emot källarmästaren.

— Se bror Hallman! sade denne. Skall du äta middag här, så få vi sällskap.

— Tvillingar! utropade Hallman.

— Jaha! svarade källarmästaren och ropade i luckan till köket: Killing. — Han tyckte, att aktuarien sade killing, hvilken rätt denna dag fanns på matsedeln.

— Tvillingar! utropade aktuarien åter. För sju tunnor tusan: tvillingar!

— Tvillingar eftersade källarmästaren skrattande. Sådana har jag inte på matsedeln.

— Bror är, ta mig sju tunnor tusan, ett fårhufvud! utropade nu Hallman. Dotter min har fått tvillingar!

— Ha, ha, ha! skrattade källarmästaren. Jag gratulerar! Jag gratulerar! Jag tyckte, att bror begärde killing.

Aktuarien började nu storskratta och i skrattet instämde källarmästaren, vaktmästarne och kassörskan, samt ett par af middagsgästerna, hvilka hade hört det löjliga samtalet. —

Källarmästaren och aktuarien åto middag tillsammans och aktuarien tog denna dag tre snapsar, två för pojken och en för flickan, förklarade han.

Några dagar hade åter förflutit.

Elsa var efter förhållandena kry, men låg ännu alldeles stilla på läkarens befallning.

Uti rummet, som gränsade till sängkammaren och dit dörrarne stodo öppna, sutto fru Elg och aktuarien Hallman, hvilket ju inte var så mycket att undra öfver; ty de voro nu der nästan hela dagarna. Men det löjliga var, att de hade hvar sitt sofvande lindebarn i sina armar.

Aktuarien hade aldrig förut tålt små barn; men han afgudade dessa småttingar, som Elsa skänkt lifvet och långa stunder kunde han hålla ett af dem i sitt knä. Och han satt så stilla och var rädd för att röra sig, på det att han inte skulle väcka den lilla. Att fru Elg skulle syssla med barnen med särdeles förkärlek och med skicklighet, det låg i sakens natur; men att den gamle knarrige ungkarlen skulle bli en så öm barnavårdare, det hade ingen förut kunnat ana.

Medan de sutto der, kom mamsell Beata in och gick fram till aktuarien sägande:

— Kanske jag skall taga den lille nu?

— Hvad sju tunnor tusan skulle det tjena till? invände aktuarien.

— Herr aktuarien kan bli trött, menade hushållerskan.

— Åh nej, nog rår jag med det här lilla byltet, svarade han. Gör i ordning en toddy åt mig och ställ här på bordet, så att jag inte behöfver resa på mig.

— Ja ha! Aldrig kunde jag tro, att aktuarien skulle bli så barnkär.

— Det der begriper mamsell inte. Skulle jag inte tycka om dessa små varelser, som ännu aldrig haft en ond tanke och som äro rena som englar?

Mamsell Beata gick för att laga i ordning toddyn och under detta arbete tänkte hon:

— Endast den, som sjelf har ett barnafromt hjerta kan handla så som aktuarien. — Gud signe honom!

Hon satte fram toddyn på bordet bredvid aktuarien och när han hade tagit sig en duktig klunk, sade han till fru Elg:

— Hör du, Maria, det är allt en präktig dotter vi ha!

— Ja, Gud välsigne barnet!

— Hon är, ta mig sju tusan inte min dotter förgäfves. Hon hade ta mig sju tusan reda på sig, när hon skaffade tvillingar till verlden, så att du och jag fick hvar sin unge att handskas med!

— Käre du, inte har hon kunnat göra hvarken till eller i från i den saken.

— Har hon inte! Jo-o du! Hon har far sins natur och hon är, ta mig sju tusan, inte min dotter förgäfves!

SLUT.

Innehåll.

Kap. 1. Hjelp mig! Hjelp mig — — —
» 2. Samvetet väckes.
» 3. Elsa.
» 4. Hvad han var ståtlig!
» 5. Skomakaren Janne Lind.
» 6. Aktuariens upptäcktsfärd.
» 7. Bondånger.
» 8. Två brottslingar.
» 9. Gamla operan.
» 10. Doktor August Hederman.
» 11. Förlofvad i tysthet.
» 12. Pappa! Lille Erik sofver.
» 13. Södertelje.
» 14. Rike svärfar.
» 15. I ryggåsstugan. På Elisabethholm.
» 16. Ett viraparti hos Aktuarien Hallman.
» 17. Mademoiselle Bianchas recett.
» 18. De fallnas register.
» 19. »Likbjudaren».
» 20. »Påfogeln».
» 21. Kroglif.
» 22. I Janne Linds verkstad.
» 23. Skomakarestrejken.
» 24. Strejkens förbannelse.
» 25. Mamsell Beata besöker frälsningsarméen.
» 26. På Lidingöbro värdshus.
» 27. Nu är det vår!
» 28. Brefvet från Petersburg.
» 29. Midsommar.
» 30. Frågan om en studieresa.
» 31. Förlofningen eklateras.
» 32. Funderingar på bosättning.
» 33. Doktor Hedermans adress.
» 34. Receptet.
» 35. Porträttet.

Kap. 36. Skomakaren och konsuln.
» 37. Hjertesorg.
» 38. Falska penningar.
» 39. Falskmyntarens hustru.
» 40. Revolverkulan.
» 41. Elsa visar sig hafva den bästa balsamen i sin hand.
» 42. Straffet.
» 43. Konsul Silfverdals välgörenhet.
» 44. Aktuarien Hallmans godhet.
» 45. En qvitterad räkning.
» 46. Aktuarien och fru Elg.
» 47. Hon är mitt barn!
» 48. Glädje.
» 49. Bröllopet.
» 50. Ett år efteråt.

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET, LUND
15000 401004399